

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

Synopsis Ac Series Exhortationum Auctarii De variis, solennioribùsque
festis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

AUCTARIUM
EXHORTATIONUM

A D

RELIGIOSOS

De præcipuis anni temporibus, & festi-
vitatibus.

U T

CHRISTI DOMINI NOSTRI;

Beatissimæ Virginis Mariæ & aliorum nonnullorum
Sanctorum:

PRÆCIPUE SS. ORDINUM FUNDATORUM,

Quæ Exhortationibus de Instituto ac Regulis pro
grata varietate interpositæ sunt:

NOVITIORUM MAGISTRIS;

CONCIONATORIBUS DOMESTICIS;

Aliisque ad Religiosos, ac Religiosas dicturis,

Ad usum & laboris levamen, concinnatæ, præloque
subjectæ,

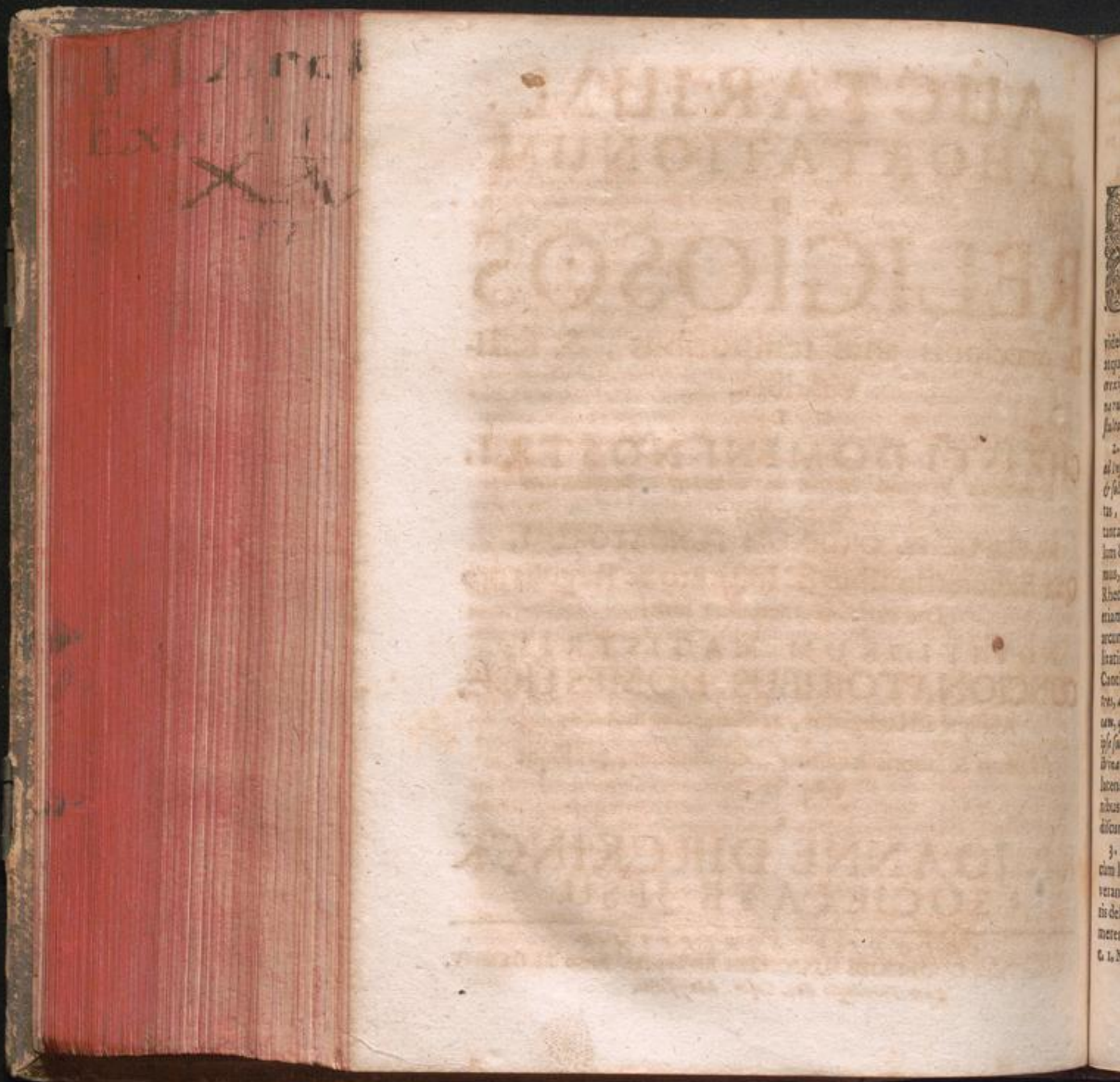
à

R. P. JOANNE DIRCKINCK
& SOCIETATE JESU.

COLONIÆ AGRIPPINÆ

Sumptibus Viduæ GODEFRIDI MEUCHERI Bibliopola. ANNO M. DCC. IV.
Cum Privilegio Sac. Cesar. Majestatis.

PRÆFATIO

Ad benevolum Lectorem.

Riusquam, Lector benevole, Exhortationes præcedentes ad prælum
limarem, varia occurrerunt, quæ calamum scripturientem, velut
fluctus alternantes, impellerent, & repellerent; retraherent atque
allicerent: nam

1. Retraxit ingens perfectionis Evangelicæ sublimitas, quæ sub
Regularum involucre, tanquam sub cortice nucleus delitescit; à qua
cum longe nos tam cognitione, quàm praxi, distare cerneremus, non
videbamus, quo pacto eam aliis explicaremus. Verùm allexit spes in Deum & fiducia;
atque ut verbis Magni Gregorii utamur, in proemio Moral. c. 2. *Ad illum protinus spem
venit, per quem aperta est lingua mutorum, qui linguas infantiam facit disertas, qui brutos as-
sumptus, per sensatos humani eloquii distinxit modos. Quid ergo mirum, si intellectum hominũ
suo præstat, qui veritatem suam, cum voluerit, etiam per ora jumentorum narrat?*

2. Retraxit Regula 44. Magistri Novitiorum, jubens Exhortationes haberi de rebus
ad institutum pertinentibus, facili ac simplici methodo, ad Novitiorum animos instituti amore
et fidei virtutum perfectione imbuendos, accommodatã. Atque inde oriri visa est difficul-
tas, quã scilicet ratione, in Exhortationibus hisce conjungenda foret facilitas, cum
tanta rerum dignitate, cum sublimitate claritas, simplicitas cum eruditione, quam præ-
lata & lux publica videtur exigere. Verùm allexit, quòd Exhortationes concinnare-
mus, ad Tirones quidem; at non ad eò teneræ ætatis, quales in aliis Provinciis, post
Rhetoricam auditam, admissos, cernimus; sed ad Philosophos emeritos, nonnullòque
nam Jurisprudentiæ ac Theologiæ, annis aliquot Auditores. Unde visum fuit, licere
eorum plusculum elevare, nervumque aliquantulum tendere; ira tamen ut intra faci-
litate & simplicitatis limites sermo consisteret; imitando Doctorem melliflum: qui
Canticorum explanatione filios suos instruere volens serm. 1. in Cant. ait: *Vobis, Fra-
tres, alia, quàm aliis de sæculo, aut certè aliter dicenda sunt: illis siquidem lac potum dat, non es-
cum, qui Apostoli formam tenet in docendo: nam spiritualibus, solidiora apponenda esse, itidem
ipse docet exemplo: loquimur, inquit, non in doctis humane sapientiæ verbis; sed in do-
ctina spiritus, spiritualibus spiritualia comparantes. Nec sanè Regula debite exponitur, si
licens in ea perfectio ingens, non elucidatur: si verò hæc, methodo conveniente, Tiro-
nibus ob oculos ponitur, vel ab ipsa vitæ religiøsæ infantia, altius in scopum collimare
dicimus, quò si non summum, medium saltem assequantur.*

3. Retraxit propria conscientia, & in accurata observantia regulari, negligentia;
cum longè distemus à perfectione Viri illius sancti, in vitis Patrum laudati, de se asse-
verantis: *Nunquam alios docui, quod prius ipse non feci.* Allexit verò observantiæ exactio-
nis desiderium; ut dum aliis sensum Regularum explanarem, eundem nobis imprimere
temus fortitius. Cæterum cum S. Ambrosio libenter asseremus L. de dignit. Sacerd.
c. 1. *Ne prærogativam mihi met scientiæ, si hæc meis commilitonibus, charitatis intuitu, præro-
gem.*

gem, vendicabo; aut vita perfecta me esse fateor, cum de vita perfecta alius mones: sed parum
stim hac ad illos loqui audeo, simul cum illis, que loquor, audiam. Et licet magni veteri
quosam tanquam qui fecerim & docuerim, saltem minimus, id est, pusillus, inter pusillos, De
servos, in regno caelorum inveniar.

4. Denique retraxit Auctoritas tot Magistrorum, qui haec tenus vel Tirones incho-
xere, vel etiamnum, per orbem universum, instruunt, qui sapientia & scientia Sancto-
rum praeclunt; paucissimi tamen illorum, ea, que exhortando Novitius inculcant,
publici juris faciunt; illa non chartis mortuis; sed vivis suorum cordibus imprimenda
contenti. Verum allexit major Dei gloria, a S. Ignatio toties in Constitutionibus in-
culcata, quam, si quis non verbo solum in vita; sed etiam typo post fata promoveret
netur, utique eam magis amplificare censebitur. Nec nostris viribus, sed Dei Nomi-
ne & gratia freti scribendi Provinciam aggressi sumus: Dominus qui voluntatem in-
cit, consummationem non denegat: Dominus qui Davidem puerulum sustulit de pro-
gibus ovium, & de postulantibus acceptum, gratia mysteria docuit, ut alios illumi-
naret. Dominus qui Armentarium Amos, Sycomoros vellicantem, lumine divini
collustravit, ut aliis Verbum Dei praedicaret. Dominus qui piscatorum Petrum, in
navicula vocatum, Spiritu sapientiae replevit, ut infidelitatis tenebras discerneret: idem
ille Dominus, gloriam suam propagare cupientibus, quantumvis debilibus, de-
nunquam; ut experientia comprobat. Alias rationes, nos allucientes, in priore pra-
tione insinuavimus.

Supereft nunc & appendix sive auctarii hujus conscribendi, causam, breviter per-
ramus.

Præscribit Regula 44. nostris Novitiorum Magistris, ut lectiones sive exhortationes
ad Novitios habeantur de his que ad Institutum pertineat, & literis Apostolicis, Regu-
lis & Constitutionibus continentur, præcipue verò que in Examine & 3. p. tractantur,
aut de aliis, que eò ferantur; & mox additur: *Mut ut à interdum materia, ut sedum tol-
tur.* Reliqua antedicta, pro modulo nostro præstitimus, ut verò etiam id, quod in
mutanda interdum materia, ad cadum tollendum, jubetur, observaremus; proinde
Exhortationibus nonnullas de præcipuis anni solennitatibus ac festis interponere, &
que in hoc Auctario artexere volumus; ut Religiosos, Religiosive exhortatione
vire valerent.

Utare iis, Lector benevole, & pro beneplacito, adde, deme, muta,
transpone, coque, recoque, saccharum aut piper asperge, gustuique tuo accommoda
neque enim idem cibus, neque eadem materia aut forma concionum sapit palato
nibus. Miki sufficere, tibi suggestisse quid, iam, quo Dei gloriam & proximi salutem
ac perfectionem amplifies.

Treviris in Domo probationis
Anno 1707, 20. Junii

P A R S I.

DE FESTIS CHRISTI DOMINI.

PRO TEMPORE ADVENTUS.

EXHORTATIO I.

De præparatione ad Adventum Domini.

T H E M A.

Dirigite viam Domini. Joan. I.

Legimus Libro 1. Regum c. 6. 12. De duabus vaccis, portantibus Arcam Domini, quæ ibant in directum, per viam, quæ ducit Beth-

sames; mugiant quidem & gemunt, carne resistentes; sed colla postertus non reflectunt. Pari ratione videmur posse dicere: Quid vacca sunt nisi Religiosi, qui Regulas & Institutum suum, velut arcam sibi superimpositam gestant, mugiant quidem nonnunquam, id est caro obmurmurat, mortificationes & poenitentias sentit; sed pergunt nihilominus, recta in Bethsames, in Domum Solis, in Domum perfectionis ac tandem celestis patriæ, nec declinant ad dexteram, neque ad sinistram, nec retro respiciunt.

ges, & in itinere unâ gradiabantur, pergens & mugientes, & non declinabant neque ad dexteram, neque ad sinistram. S. Gregorius hom. 37. in Evang. & L. 7. moral. c. 34. prædicta, hæc ratione exponit: Quid vacca nisi fideles quosque designant, qui præcepta Domini, velut arcam sibi superimpositam portant, & non declinant a recto tramite in Bethsames, id est in Do-

Via recta ad perfectionem seu Domum Solis & Cælum ad Natum Salvatorem, in Bethlehem, in stabulo, tanquam solem in Domo sua requiescentem

A tem

tem est via virtutum: virtutes enim sunt rectitudines; quoniam earum essentia in rectitudine & aequitate consistit. Quintuplex autem rectitudo quamcumque virtutem comitatur, si perfecta sit: iudicii intentionis, affectionis, locutionis operationis; & has oportet nos acquirere, ut viam dirigamus, quâ Christus Dominus in nos veniat, in nobis nascatur: habitet & regnet tanquam in Domino Solis.

I.
Directio
Rationis.

I. Prima rectitudo nos disponens ad Christi Salvatoris nostri Adventum, est *Rectitudo iudicii*: quæ sita est in veritate ipsius, seu in conformitate illius, ad id quod verum est, absque deviatione in aliquod falsum, vel erroneum, vel temerè præsumptum. Juxta illud Davidis Psalm. 57. 1. *Recte iudicate filii hominum.* Quod clariùs expressit Redemptor noster Joannis 7. 24. *Nolite secundum faciem iudicare; sed iustum iudicium iudicate.* Tunc verò rectè iudico & iustè, si magna iudicem esse magna, parva autem parva: si vilia iudicem esse vilia, pretiosa verò pretiosa: si vitrum vitrum, si gemmam gemmam; si muscam muscam, & elephantem, elephantem esse iudicem. Quod si verò, magnum iudicem esse parvum, vile pretiosum, vitrum gemmam, muscam elephantem, orichalcum aurum, stannum argentum, non rectè iudico.

Homines mundani & nos dum inter illos viximus non rectè iudicavimus; putavimus enim, divitias, honores, voluptates, mundi, dignitates, Canonicatus, libertatem, recreationes, compotationes, lusus, esse quid magnum & pretiosum. Hoc iudicium pravum, dislor-

tum & curvum, corrigere debemus in Tirocinio. Et omnia ista, tanquam vilia, inania, brevia & exigua reputare: è contra, Deum & divina, coelum & caelestia, spiritum & spiritualia, virtutes & Sacramenta, gratiam aliâque Dei dona, tanquam magna, alta, pretiosa, & diuturna æstimare: quia æterna sunt.

Si consideremus quàm exiguum sit totus mundus, facile colligemus, quomodo singulæ res mundi, sint exiguæ: tanquam *momentum statera*, sic est ante te orbis terrarum: & tanquam *gutta rosis antelucani*, quæ descendit in terram, Sap. 11. 23. Si totus mundus respectu Dei est tanquam *momentum statera* & guttæ, quæ erit una Provincia, una civitas, una domus, unus ager, una crumena auri? Deinde si breviter vitam nostram consideremus, facile quoque omnium rerum mundanarum breviter perspiciemus: *Tota vita nostra quid est?* S. Apostolus Jacobus respondet c. 4. *Vapor ad modicum parens & deinceps exterminabitur.* Quomodo cito vapor & fumus evanescit in aëre? *Memento*, ait Job c. 7. 7. *quia ventus est vita mea: quomodo cito ventus prætulerat?* *Breves sunt dies hominû, numerus mensium eius apud te est.* Jobi 14. 5. Jam si comparemus dies nostros cum æternitate longè videntur breviores; nam omnino tempus mundi usque huc, quod est 5651. annorum, cum æternitate comparatum est sicut dies hesternæ quæ præterit. *Quoniam mille anni tanquam dies hesternæ quæ præterit.* Psalm. 89. 4. *Et custodiam in nocte, quæ pro nihilo habentur eorum anni erunt.* Vita & anni nostri, non sicut dies hodierna, sed sicut hesternæ, cujus nulla pars superest, & dicitur

sicut vigilia noctis, tribus solum horis durans; imò ipsi nihilo ætates hominum similes esse dicuntur. Quid igitur & quam brevis est honor, gaudium, voluptas, lusus, recreatio: omnia sunt quasi momentum, quasi punctum puncti: *Omnia gloria eius velut somnium avolans, non invenietur & transiet sicut visio nocturna.* Jobi 20. 8.

Tale igitur iudicium formemus, & sicut aliter iudicavimus, corrigamus: omnia mundana, vilia, exilia, brevia, omnia spiritualia cœlestia, divina, magna ac diuturna reputemus. *Hoc scio, ait Job. l. c. 5. Quod laus impiorum brevis sit, & gaudium hypocrite ad instar pennis.* E contra hoc scio, quod *magnas Dominus; & magnitudinis eius non sit finis:* Et quod omnia cœlestia magna sint æterna. Si ita dirigamus iudicium, optime disponimus nos ad Adventum Domini, ut ipse veniat ad nos & habitet in nobis.

II. Altera directio est intentionis: *Dirigite viam Domini.* Omnis intentio nostra ad Deum, ad Christum, ad ultimum finem nostrum dirigenda est: non verò curvanda & detorquenda est ad fines vanos, ad propria commoda, ad honorem & vanam gloriam. Sap. 10. 10. dicitur: *Iustum deduxit Dominus per vias rectas, & ostendit illi Regnum Dei.* Via nostra & vita nostra gressus in hac via, sunt opera nostra, actiones, cogitationes, locutiones, occupationes, officia: per quæ nos Dominus deducit ad Regnum Dei, ad cœlum, & æternam beatitudinem. Per hanc viam rectam incedimus ad cœlum, si intentio sit recta: deviamus si intentio sit curva:

curva autem est intentio vana querens honorem; curva est intentio sensualis, querens voluptatem: curva est intentio mercenaria, spectans mercedem & commodum temporale, ad quæ mundani respiciunt. Quid enim illi querunt, quid intendunt, quid concupiscunt? Sanctus Joannes respondet I. Joan. 2. *Omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.* Alia concupiscere & querere nesciunt.

Quid verò nos in statu Religioso? mox à Tirocinio docemur Deum querere; in omnibus operibus Dei gloriam spectare, omnia desideria, verba, opera, etiam adiaphora, ad Deum referre, ut ipsi placeamus; eumque diligamus. Hæc intentio facit nos rectos & iustos: *Recti diligunt te*, ait Sponsa Cant. 1. 4. Dilectio enim vera Dei & intentio recta in Deum tendens, facit hominem rectum. Atque hoc est discrimen solum, inter rectos & non rectos; non quod illi orent, isti non orent, illi jejurent, isti non jejurent, aut alia opera bona non præstent; sed quod illi in omnibus Deo placere satagant; isti verò omnia pravâ intentione inficiant. Si avarum eam artem quis doceret, quâ lapides & stercus posset in aurum convertere, quâ aviditate illam addisceret? Ecce artem meliorem, quâ opera quæque vilissima in aurum & lapides pretiosos convertantur: Deum intende, Deo placere stude, & opera aurea perages, Deum, gloriamque æternam promereberis. Atque ita te ad adventum Domini ritè præparabis.

III
Directio
affectio-
nis.

III. Tertia rectitudo est affectus, ad verum bonum, honestum & Deo gratum, non incurvando illum ad bonum terrenum, utile & delectabile, quod virtuti adversetur: & hæc est, quam David vocat *Rectitudinem*; unde sæpius *rectus corde* commendat Psal. 7. 11. Psal. 31. 11. Quia rectum erga Deum affectum habent, & recta ad Deum iustum tendunt.

Hæc recta affectio oritur ex recto iudicio. si enim cognoscamus terrena omnia esse exigua, vana, brevia, facile ab iis affectionem nostram abstrahimus: si verò e contra divina & cœlestia magna & pretiosa esse cognoscamus, nullo negotio illis affectum adjungimus. S. Bernardus serm. 24. in Cant. ait: *Rectus Deus, rectum fecit hominem, similem sibi & corporis staturam dedit illi rectam; forsitan illa corporea exterioris, vultusque signanti rectitudo, hominens interiorum; qui ad imaginem DEI formatus est spiritualis sua servanda rectitudinis admoneret: quid enim indecentius, quam recto corpore, curvam gerere animam? perversa res est & fœda, luteum vas, quod est corpus de terra, oculos habere sursum, caelos libere suspicere, caelorumque luminibus oblectari aspectus, spiritualem verò cœlestemque creaturam, suos e contrario oculos, id est internos sensus, atque affectus trahere in terram deorsum & qua nutrire debebat in croceis, habere in tuto & amplexari stercorea cum suis.*

Si quis ex vobis, Charissimi, curvum ac pravum adeo ad terrena affectum notet, & cum muliere, à Christo Domino erecta, ad terram inclinatus incedat, Dirigat viam Domini, corrigat af-

fectum; Filii hominum usqueque grati corde: ut quis diligitis vanitatem & queritis mendacium? Psal. 4. 3. Eubelcat anima religiosa, si divinam in pecorinam commutat imaginem: & mutat specie, correcto affectu, & viâ directâ ad Christum se disponat ac præparet.

IV. Hinc quarta manat rectitudo locutionis, quæ consistit in veritate, seu conformitate ad id, quod verè est in mente, omne excludens mendacium aut falsum, aut dolosum, aut cavillatorium, eo animo prolatum, ut alter decipiatur. Hæc rectitudo indicium est perfectæ virtutis, & Deo valde grata accidit. *Qui recta loquitur, dirigitur.* Prov. 15. 13. Et dirigit viam suam ad Christum ejusque adventum.

Quare observet Religiosus consilium Ecclesiastici c. 28. 29. *Aurum tuum & argentum tuum consta, & veritas tuis facito stateram, & serenos oritus rebus, & attende, ne forte labaris in lingua.* Verbis tuis ait S. Gregorius in Psal. 4. *Pronit. Ori tuo fac stateram, ut omne, quod loqueris & humilitate conditur & mensura ponderetur.* Frenos ori rectos facimus, cum illud ad loquendum laxamus, vel ad tacendum frenamus, cum recta ratio loquendum vel tacendum dicit. Mutus, in Evangelio à Christo curatus Marci 7. 35. *Loquebatur rectè.* Hanc imitemur, loquendo rectè, verè, sincerè, debito tempore, & debitâ cautione, consideratione & circumspicione: tenendo consilium S. Augustini: *Omne verbum prius ad limam, quam ad linguam veniat.* Amplius exigit S. Bernardus in speculo Monach. *Antequam, ait, verba proferas, bis ad limam veniant, quam semel ad linguam,*

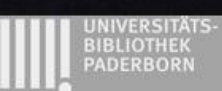

linguam. Exemplo Sponsæ de qua dicitur Cant. 4. *Sicut vitæ coccinea, labia tua.* q. d. Labia tda silentio & discretione, ac veritate, quasi vitæ speciosâ contracta & decorata sunt. Hac ratione Christo Incarnato placebimus atque ad ejus in nos adventum prælarè nos præparabimus.

V. Tandem ultima est *rectitudo operis*: non declinando ad dexteram vel sinistram, nec in vitiorum extrema per excessum vel defectum: nec ambulando cum impiis in circuitu scelerum: Atque hæc est, quæ in Scripturis vocatur via aut semita recta: unde Christi Prodromus & Baptista clamat: *Parate viam Domini; nunc facite semitas ejus.* Cuncta hæc complectitur spiritus ille, quem sibi exoptabat David Psal. 70. dicens: *Spiritus rectum innova in visceribus meis:* declinavi in curva & abrupta peccatorum, nunc autem o Domine renova in me spiritum & ad terrenas voluptates inclinatum erige. Hanc rectitudinem Deus primis nostris parentibus in statu innocentie indidit: de quo Ecclesiastes c. 7. v. 30. inquit: *Deus fecit hominem rectum; ipse tamen in seipsum se misit questionibus.* Id est innumeris repugnantis & contradictionibus, quæ proveniunt ex rebellionem carnis contra spiritum: & appetitum contra rationem; & quinque prædictas rectitudines virtutum, obruunt, distorquent, & dilacerant, ut vix inter homines locum inveniant; juxta illud psalmi 33. 2. *Dominus de celo prospexit, ut videat, si est intelligens, aut requirens Deum: mors declinaverunt* (scilicet a rectitudine veritatis & virtutis) *simul inutiles facti sunt, non est qui faciat bonum, non est usque*

ad unum. Idem lamentatur Propheta Micheas c. 7. 2. *Periit Sanctus de terra & rectus in hominibus non est; & qui optimus in eis est, quasi palurus; & qui rectus, quasi spina de sepe.* Palurus autem & spina, teste S. Hieronymo, appropinquantem sibi adunco ungue comprehendunt, pungunt & vulnerant.

Quapropter, Charissimi: si vultis Christum in animas vestras venire, spiritualiter in vobis nasci, & charismata gratiarum elargiri: *Dirigite viam Domini. Rectas facite semitas ejus.* Rectum est quod cum Regula convenit: Regula nostra est recta ratio, Lex divina & voluntas Dei, & ipse Christus Dominus; cujus si vestigia legamus, rectè incedemus. *Dirigite ergo viam Domini; & rectas facite semitas ejus:* 1. Semitam judicii; ut rectè judicemus & æstimemus, parva parvas; magna magna, æterna æterna; divina divina. 2. Semitam intentionis, ut semper rectà ad Deum, ejusque gloriam ac beneplacitum tendamus. 3. Semitam affectus; ut non curventur ad terram & terrena, sed rectà in cælum ascendant. 4. Semitam locutionis, ut loquamur rectè, verè, consideratè, circumspicitè, discretè. 5. Semitam operum, non ad extrema vitiorum declinando, virtus enim consistit in medio; va de viâ mediâ, medio tutissimus ibis, scilicet viâ rectâ. Hæc quinque si jungamus, coram Deo recti sumus, si vel unum delit, non sumus recti: *Si rectè offeras, & non rectè divides, peccasti,* ait Dominus Caino Gen. 4. quod explicans Aug. L. 5. de civ. c. 7. inquit: *Si proponas rectè offerre, tamè in executione nõ rectè observes omnes debitas circumstantias; finis, loci, tẽporis; sed malè eas divides peccasti.*

Quamvis enim recta sentias per Fidem ; sed non rectam habeas intentionem , vel affectum obliquum habeas , aut distortum opus , non es rectus , nec Deo places. *Rectum te dixerim* (ait S. Bernardus Serm. 24. in Cant.) *si rectè in omnibus sentias , & falsis non dissentias : Noli esse*

rectus oblator & pravus divisor. quid dividis actum à Fide ? addam ego: Quid dividis intentionem à iudicio , loquelam ab opere : junge hac omnia ; & viam Domini diriges , semitas ejus rectas facies ; atque ad Domini adventum rectè te dispones.

PRO TEMPORE ADVENTUS.
EXHORTATIO II.

De præparatione ad Natalem Domini.

T H E M A.

Omnis mons & collis humiliabitur. Isaïæ 40. 4.

V E L :

Parate viam Domini ; rectas facite semitas ejus. Lucæ 3. 5.

DUM Monarchæ & Régés terrarum ad Metropoles ac civitates primarias inaugurandi discedunt aliæ itinera instituunt , viæ & compita præparantur , extantia demittuntur , inæqualia , aspera & saxosa complanantur ; quò maguates hujusmodi commoditate majori itinera perficiant. Ita Xerxes Rex Potentissimus (teste Justino) dum Græciam invadere tentaret , aliquot hominum millia , malleis & securibus instructa præmittebat ; ut viam sibi & exercitui profecturo sternerent. Alii montes evertebant ; alii valles complebant ;

alii rupes secabant , alii silvas excidebant ; alii fluvios & rivus opplebant , aut aliò derivabant. Carissimè , ad nos venit non Xerxes , aliùsve Rex barbarus ; sed Christus Rex mansuetus , Rex Regum , & Dominus Dominantium. *Ecce venit* (clamat Malachias) *Dominator , Angelus Testamenti. Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. Matth. 21. 3.* Quare par est , ut tanto Règi viam præparemus , ut prædicat Sanctus Præcurator Domini. *Parate viam Domini ; rectas facite semitas ejus.* At quomodo id præstebimus ? S. Joannes in Allegoriâ ingeniosâ quaterna præscribit Puncta : *Omnis vallis implebitur ; & omnis mons & collis humiliabitur ; & erunt præparata & aspera in vias planas. Lucæ 3.*

Quibus

Quibus verbis quaterna proponit impedimenta, adventum Christi in nos retardantia: que in præfenti explanabimus; ut, si quid horum in nobis reperimus, removeamus; Dominumque læti suscipiamus.

I. Impedimentum primum est profunda vallis, quæ (ut exponit Cornelius à Lapide & Ludovicus de Ponte p. 2. med. 15.) est Pusillanimitas; vel (secundum alios) diffidentia, timor, acedia, quæ tamen ferè cum pusillanimitate sunt conjuncta. Hæc vallis æque omnia implenda est. *Omnis vallis implenda*; seu (ut interpretatur Cornelius à Lapide) *implentur*. *Implenda sunt pusillanimitatis profunda*; ait Ludovicus de Ponte. Inter Religiosos, ac præcipuè Titones, non pauci in valle pusillanimitatis jacent. Nam hic viam ad cælum nimis arduam aut arctam esse, sibi imaginatur, seque vix aut nè vix quidem eo perventurum ominatur; ideoque languore, tristitiâ & acediâ opprimitur. Ille viam perfectionis nimis difficilem, & quodammodo sibi impossibilem arbitratur; tum ob crebros tentationum insultum ob Præceptorum & regularum multitudinem; tum ob operum humilium, mortificationum & castigationum corporis asperitatem; tum denique ob perseverantiæ in bono & Statu Religioso incertitudinem. Ille ingenii & doctrinæ suæ exiguitatem cavilatur, seque Societatis munitis, Viros doctos requirentibus, haud aptum existimat. Alius in conversatione cum Secularibus, in excipiendis utriusque sexus exhomologibus puritatem se conservare non posse sibi persuadet; &

cùm Oratio gratiam ad omnia impetrare possit; ex pusillanimitate nihil se à deo obtenturum arbitratur. hæc pusillanimitatis tentatio pulsabat sub conversionis initia Augustinum: Sed ipse reponebat: *Tu non poteris quod isti & iste? An isti in se hæc potuerunt, & non in Domino Deo suo?* Hæc igitur omnia tanquam montium altissimorum prærupta, è valle pusillanimitatis & dejectionis suæ intuentur, & cacumina, alpesque insuperabiles censent, atque ita animum despondent, ut nonnunquam retrò respiciant, & reditum in Ægyptum meditentur.

Verùm animum erigite, Pusillanimes, pusillanimitatem abjicite, in deo omnipotente confidite, & videbitis, hos montes non solum non superatu impossibiles, sed faciles esse. Figuram pusillanimitatis hujus præbent nobis Israëlitarum Num. 13. Qui cum ab Exploratoribus à moyse missis audirent, in terrâ promissâ civitates reperiri, perquam munitas & populos feroces, animum abjecerunt, ulteriusque progredi detrectârunt. *Populus* (ajebant Exploratores) *quem aspeximus, procerâ statura est: ibi vidimus monstra quædam Filiorum Enac de genere giganteo, quibus comparati, quasi locustæ videbamur. Terra devorat habitatores suos.* Quibus auditis, Israëlitarum ita animis cecidit, ut vociferarentur & murmurarent contra Moysen, dicentes: *Constituamus nobis Ducem & revertamur in Ægyptum.* Verùm strenuè se se opposuere viri cordati Josué & Caleb, qui terram quodque explorârunt, populùmque animârunt: *Nolite* (inquiunt) *timere, Dominus nobiscum est.* Num. 14.

Terra

Terra quam lustravimus valde bona est: Si propitius fuerit Dominus, introducet nos in terram lacte & melle manantem: neque timeat populum terrae hujus, quia sicut panem, ita possumus eos devorare.

Pari ratione fiducia nobis habenda est in Deo: habet Religio montes difficultatum, aspera mortificationum, praelia castitatis & virtutum aliarum: At Deus infinita est potentia, montes & vales sciens planare: ejus omnipotentia novit omnia impedimenta amoliri, alta deprimere, depressa elevare, nobisque ac imbecillitati nostrae succurrere, modo omnem spem & fiduciam in ipso collocemus. In hanc quoque pusillanimitatis foveam dejecta erant pia feminae, in die Resurrectionis Domini, pergentes ad sepulchrum: dicentesque: *Quis revolvat nobis lapidem, ab ostio monumenti?* Cum autem sepulchro appropinquarunt, jam lapidem revolutum inveniebant. Sic igitur & in nobis pusillanimitatis profunda implenda sunt.

Speremus in Deum, confidamus in Omnipotentem. *Qui habitat in adjutorio altissimi, in protectione Dei caeli commorabitur.* Psal. 90. Puer qui natus est, Deus est, fortis est, admirabilis est, Princeps pacis est, Pater est futuri saeculi, qui vult & potest succurrere, seque succursum toties sancte appromisit: *Quid igitur dubitamus modice fidei? Insurgant tentationes, impugnent hostes, insistent mortificationes, offerant se difficultates, in Deo confidens vinces omnia. Cadent a latere tuo mille, & decem milia à dextris tuis: ad te autem non appropinquabit.* l. c. Tantum animose perge: *In Deo meo transgrediar murum.*

II. Alterum impedimentum Christi in nos adventus est mons peccatorum, mons & collis superbiae, vanae gloriae & cupiditatis. In vita seculari, tot accumulavimus peccata; ut ingens indomans excreverit: quemadmodum olim Romani ex frustis & fragmentis ollarum fistilium aeternarum montem excervaverunt, quem vocavere montem testaceum, qui hodieum Romae cernitur. At hunc montem cum gratia Dei per Ascensum sacram, & exhomologem de tota vita, jam complanavimus: & si Diabolus nos scrupulis & anxietatibus inanibus exagitare velit, repellendus est, & conscientia in tranquilla pace conservanda. Restat tamen ut peccatorum radices, vitia, ac praesertim montem superbiae & collem vanae gloriae dejiciamus & complanemus per humilitatem & sinceram intentionem. *Omnis mons & collis humiliabitur.*

Hannibal ille Romanorum terrarum, excelso animo Dux per altissima Alpium juga & caelo minantia saxa ac rotes, cum exercitu maximo in Italiam, velut in alterum Orbem sibi viam iteravit, rupes secando securibus, & aceto macerando ac comminuendo, ut non immerito fulmini assimilaretur, quod saxa & rupes rumpit, unde Juvenalis in satyra 10. canit:

Expende Hannibalem ---- Pyrenaum

Transiit; opposuit natura Alpesque, nivemque;

Diduxit scopulos, & montes rupto aceto.

Forte hoc debuit fuisse acetum, quod montes rumpere valuerit, & longe fortius, moderno nostro. At nos longe

certius montem Superbiæ & collem
vanæ gloriæ findemus & æquabimus
acero mortificationis, ferrâque humili-
ationis, exemplo Dâcis nostri Jesu Christi
nos deprimendo: *Qui exinanivit semet-
ipsum, formam servi accipiens, & in simili-
tudinem hominum factus, & habitu inventus
in domo.* Cùm esset plenus Divinitate
& majestate, *exinanivit se*: plenus
sapientiâ & fortitudine *exinanivit se*:
Cùm esset Rex Angelorum, homini
similis apparere dignatus est, & habitu,
veste, victu, domo, suppellectile *inventus
in homo pauper, egenus & mendicus.*
Hinc Ducem nostrum imitemur, &
in nobis *Omnis mors & collis humiliabitur.*

III. Tertium impedimentum est
via pravitas & curvitas. Nam *Impii
in circuitu ambulat.* Psalm. 11.
Amantque vias pravæ & curvas ac
tortuosas: ac *Justi amant vias rectas*:
unde Sapiens ait Sapientiæ *10. 10.*
Justum deduxit Dominus per vias rectas.
At quænam est via prava & recta?
Via prava & curva est via vitiorum;
qua per circuitus ducit ad perditionem:
Via recta est virtutum, quæ rectâ
per vestigia Christi ducit ad cælum.
Utrâque describit Sanctus Ambrosius
explicans psalmum, ubi ita exponit:
*Una via est justorum, altera peccatorum:
Una equitatis; iniquitatis altera.
Hic libertas est cupiditatum; illic servitutis
incuria: hic convivium; illic jejunium:
hic intemperantia gaudiorum; illic perse-
verantia lacrymarum: hic saltatio, illic oratio:
hic cantus dulces; illic gemitus graves.*

Quando ad trivium pervenimus, ordi-
nariæ mediæ via est recta: dux extremæ
declinant, una ad dexteram, altera
ad sinistram, & sunt curvæ. Ita in virtu-

tibus, quæ sic sunt in medio, offerunt
viam rectam: dux extremæ adjunctæ
sunt viæ curvæ vitiorum, vel per excessum
vel per defectum. V.G. Spes consilium
in medio & rectam offert viam:
extrema desperatio & præsumptio, vias
tortuosas. Religio suggerit viam rectâ:
extrema verò, Irreligiositas & Super-
stitio curvas. Liberalitas est via recta,
extrema, Avaritia & Prodigalitas
curvæ. Simplicitas est via recta, astutia &
stoliditas curvæ. Fortitudo est via recta;
Ignavia & Audacia curvæ. Humilitas
est via recta; Superbia & nimia abjectio
curvæ. Atque ita de aliis.

Lipius de magnitudine Romæ L. 3.
c. 10. inter alia stupenda opera meminit
quodque viæ Appiæ, ab Appio Roma-
norum Censore ante nongentos annos
ex duris silicibus nigris & incisione
in quadrum aptatis structæ, quæ hodie dū
cernitur & ex Germania Romam
proficiscentibus aliquot diebus teritur;
longitudine quinque dierum, Româ
Capuam usque, eâ latitudine, ut duo
curvas sibi occurrentes liberè queant
commeari. Admirabilis via, de qua
Lipius fatetur: *Stupor me habet,
cùm vel unam viam Appiam, considero*,
de qua Poëta canit:

Appia longarum teritur Regina viarum.
Verùm hæc via non est via recta, sed
curva, per quam boni & mali, justi
& injusti decurrunt. Via per quam
nos ad Christum tendere debemus, est
via recta, via virtutis & perfectionis.

Si igitur ad Christum pervenire,
Christumque ad nos divertere, &
in cordibus nostris nasci desideramus,
Erunt prava in directa. Omnes ambages
& circuitus vitiorum declinare oportet:

Sic implebimus illud, quod S. Gregorius Hom. 20. in Evang. scribit: *prava directa sunt, cum malorum corda, per iniustitiam detoria, ad iustitiam regulam diriguntur.* Cum scilicet mediam virtutum viam, extremis curvis neglectis, ingredi-

IV.
Asperitas
vix mit-
ganda.

mur. IV. Impedimentum quartum adventus Christi ad nos, ejusque spiritualis Nativitatis in nobis est *asperitas viarum.* Id est, asperitas morum, iracundia, durities cordis, & oris, mordacitas, dicacitas, criticatio & taxatio. Hoc impedimentum ultimum est, quod removendum clamat Sanctus Christi Prodromus: *Et aspera in vias planas.* Ut scilicet morum asperitatem leniamus, & mites nos ad omnes præbeamus, nemini dantes ullam offensionem. *Aspera in vias planas immutantur,* inquit S. Gregorius Homil. 20. in Evangel. *cum immites atque iracunda mentes per infusionem supernæ gratiæ ad lenitatem mansuetudinis redeunt.* Christus mitis & lenis non nisi mites & lenes diligit atque invitat. *Ecce Rex tuus venit tibi*

mansuetus. Vis ut ad te veniat? ad lenitatem mansuetudinis redi.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, juxta monitum S. Joannis Baptista hæc impedimenta quaterna removeamus. 1. Vallis pusillanimitatis impleatur, mens in Deum summâ cum fiducia erigatur, à Dei infinitâ liberalitate, charitate, Sapientiâ & Potentiâ omne auxiliâ expectemus, nemo animo cadat, desperet nemo: ille paratior est datus, quam nos accipere. 2. Mons Superbia humilietur. Humilis est Rex noster & Salvator, humiles amat, ad humiles divertit. *Humilia benigne respicit, & alia ac superbe tumida à longè cognoscit.* 3. Pravas vias vitiarum declinemus, & rectas virtutum semitas teneamus. 4. Aspera dicta vel facta, asperos mores & modos agendi, iracundiâque proscribamus, viâ æquâ, planâ, sicillâ, & mansuetâ incedamus: Atque ita remotis hæc adventus Christi impedimentis, *Videbit omnis caro Salutare Dni:* Et Salvatorem nostrum cum gaudio & solatio animi intimo suscipiet.

PRO FESTO NATIVITATIS DOMINI.
EXHORTATIO I.

Proponit causam, cur Christus Infans fieri voluerit, scilicet
ob majorem Dei gloriam.

T H E M A.

Parvulus natus est nobis. Isaïæ 9. 6.

Heresis olim extitit, ab Authore suo Apelle, Apellitarū nomen sortita: quæ quidem Christum Dominum crucifixum, mortuumque pro nobis; minime verò parvulum natum, puerilibusque miseris subjectum fuisse credebat: quasi illum minus deceret nasci, quàm mori. Contra hanc insurgit Tertullianus, Author antiquissimus, de carne Christi Cap. 5. ita scribens: *Quid magis erubescendum nasci an mori? Carnem gestare, an Crucem? Circumcidi, an suffigi? Idolari, an sepeliri? In præsepe deponi, an in monumento recondi?* Clare loquitur Propheta Evangelicus Isaïas, mythenia

anreogratiz seculo eventura prævidens, dum ait Cap. 7. 15. *Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium. & vocabitur nomen ejus Emmanuel; Butyrum & mel comedet, ut sciat reprobare malum & eligere bonum.* Hoc est (ut Mellistus Doctor exponit) *Infans erit, & infantilibus vescetur alimentis.* Nemo prudens negaverit, DEUM potuisse sibi formare corpus humanum, omnino perfectum, quale esse consuevit in atate virili; quemadmodum Adamo primo Parenti nostro efformavit in Paradiso: At hoc noluit; sed potius Infans parvulus de Virgine nasci elegit.

Causam hujus rei majorem DEI gloriam esse, præfenti exhortatione demonstrabimus.

B 2

I. S.

I.
Causa
infantiae
Christi est
major Dei
gloria.

I. Si causam parvitaris Emmanuelis nostri rescire aveamus, ipsummet interrogemus Infantem. O Divine Infans, quæ (obsecro) causa est, quod non in virili statura, sed infantili mundum ingredi volueris? Si penitus Infantulum hunc intueamur, tacet quidem, sed oculos in cælum ad Patrem cælestem elevare videtur; indicans causam esse gloriam Patris: Confirmantque id ipsum Angeli, ipso tacente, concinentes: *Gloria in excelsis Deo*. Verum quomodo ex eo Dei gloria oriatur, non illico apparet. Quare sciendum est, extrinsecam Dei gloriam in eo consistere, ut Dei Potentia, Sapientia, Bonitas, aliæque Attributa Divina hominibus innescant: Gloria enim est clara cum laude notitia: Sed hinc rursùm oritur dubium; reluceatne major Dei gloria & innotescat magis Dei Potentia, Sapientia & Bonitas, quod Christus sit infans parvulus, infirmus, contemptus? An verò non longè magis divina hæc Attributa elucescerent, si Salvator Mundi & Messias in Lege promissus, mundum ingrederetur in ætate virili, staturâ perfectâ, velut Adam, speciosus ut Absalon, fortis ut David, corpore magnus & supereminens omnes, ut Saul.

Respondemus, Carissimi, nequaquam id ad DEI gloriam conduxisset: **V**ERUM enim cum sit infinita Sapientia utique elegit, quod fuit ad majorem Dei gloriam; nec aliud potuit eligere: elegit autem corpus infantile: at cur hoc ipsum? **D**EUS in eo ponit gloriam suam eamque demonstrat, non quod simpliciter patret miracula,

& molietur magna; sed quod ea patret per vilia instrumenta. Quemadmodum Scriptori majori gloria est, pulchrum efformare characteres calamo inepto, quam apto, & Pictori pingere elegantet penicillo rudi, quam subtili: Ita Deo Domino nostro majori honori est magisque ostendit Potentiam suam, si per minima operetur maxima, quam si per majora eadem efficeret.

Unde cum piensissima & fortissima Heroïna & simul humillima Judith cælestem à DEO opem postularet adversus Bellicosum Holofernem, ejusque formidabilem exercitum, approbat ad Deum. c. 9. 15. *Erit hoc memoriale nominis tui; cum manu femine deperat eum*. Quali dicat Majori erit tibi gloria, per imbellem feminam proterente hunc Ducem, quam per alium generosum Pugilem vel exercitum.

Quemadmodum majus robur & Potentia, majorque inde exorta est gloria Samsoni, quod mandibulâ alni, vili instrumento, occiderit mille viros, quam si adhibuisset acinacem, aut romphæam bis acutam; ita majus Dei robur & Potentia ac gloria est per Infantem hostes potentes vincere. Et hæc major dei gloria fuit sternere Goliathum per Davidem juvenem, & quidem fundâ, quam per Heroem aliquem gladio & hastâ instructum; ita patret Dei major elucet Potentia & gloria per infantem hostes suos debellare, quam per virum robustissimum.

Quid enim gloriosius, quam mundum longè, latèque dominantem vincere? Vicit Infans. Quid gloriosius, quam carnem omnibus insultantem compi-

mere? compressit Infans. Quid gloriosius, quam Dæmonem omnibus imperantem subjugare? Subjugavit Infans. Valde igitur in eo Dei omnipotentia & fortitudo elucescit. Deinde quanta potentia in tot, quæ circa Infantem hunc accidunt, mirabilibus refulget? Puellus hic in stabulo tenebroso nascitur; & claritas Dei circumfulget Pastores: quanta potentia, quanta gloria! Hic Puellus jacet in præsepio, absque famulatio; & Cherubini ac Seraphini, famulaturi advolant è cælo: quanta gloria? Hic Puellus ab Herode Rege negligitur; sed à tribus Magis ab Oriente, stellâ duce, venientibus adoratur: quanta gloria? Hic Puellus jacet inter brutas animantes, & Angeli annuntiant ejus gloriam apud mortales: dormit quietè in præsepio, & omnis Hierosolyma turbatur & angitur. Præ rigore tremis, & Herodem facit contumescere: teneras ex ocellis fundit lacrymas, & omnes pueri infra bimatum, in tota Regione effundunt sanguinem. O quanta hic elucet in hoc Infante Dei Potentia, Sapientia, Bonitas & Gloria? Præclarè S. Chrylóstomus: *Tanto tempore in cælu tonuit, & non salvavit: in cunis vagiit & salvavit. Toties tonuit in Oriente, & nullus Rex se ideo movit loco suo: gemit & more infanti lacrymatur in cunis, & efficit, ut è sua Patria egrediantur tres Reges. Fecit multa alia prodigia in Ægypto sub Pharaone Rege, in aère, in aqua, in agris, in domibus, in aula & extrâ; neminèque convertit suam videns transiit infantiam; & ad veri Numini agnitionem totum illud regnum transfudit.*

An non igitur, Charissimi, ex his omnibus clarè liquet, majorem Deo gloriam accrevisse, ex infantia Christi, quàm si absque ea, in virili atate, salutem nostram in terris operatus fuisset? Major enim inde, ut vidimus, Dei Potentia, Sapientia, Bonitas, aliæque attributa resplendent. Laudemus ergo Dei potentiam, quæ tanta per hunc infantem operatus est prodigia! Glorificemus ejus sapientiam, qui per parva novit debellare magna, & per infirma confundere fortia! Deprædicemus ejus Bonitatem, qui per hunc infantem tori mundo succurrere, salutemque adferre dignatus est.

II. Nunc Protasi, addamus apodicticè atque ex dictis colligamus, ac dicamus, hodie dum à Deo eandem observari methodum, gloriam suam mundo manifestandi: dum infinita ejus Potentia, Sapientia & Bonitas per parva operatur magna, & maxima, per minima. Id est opera magna & gloriosa efficit, non per superbos, sed per humiles. *Deus enim superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Jacobi 4. 6.*

R. P. Cornelius Vishavus insignis Tironum in Societate nostra Magister, hoc dare solebat Tironibus suis documentum, ad sanctæ humilitatis commendationem. *Deus gaudet res ex nihilo condere, quod è modus infinita ejus virtuti proprius sit, & clarè eam prodatur: ut igitur hanc rerum universitatem & pulcherrimam speciem ex nihilo procreavit; ita & in animis hominum, mundum, ornatumque virtutum, ex nihilo, id est, ex humilitate, quæ suam*

II.
Per parvos & humiles
Deus magna operatur ad gloriam suam.

quisque nihilum profiteatur, effluere: super-
bos vero: insinua tentationibus subicere,
quod id Deus permittat, ut diffidere sibi dis-
cant. Tannerus in vita pag. 74. Hæc
ergo est praxis Dei, gaudet res ex nihilo
condere, solet humiles nihilum suum
agnoscentes, ad magna efficienda,
velut aptissima instrumenta, adhi-
bere.

Asserebat olim Deus Regi Pharaoni
Exodi 9. 16. Idcirco posuisti, ut ostendam
in te fortitudinem meam; & narretur no-
men meum in omni terra. In quoniam ve-
ro Deus contra Pharaonem maximè
potentiam suam demonstravit? In hoc
videlicet, quod bellum grave & into-
lerabile ei indixerit per cyniphe, mi-
nutissima animalcula: Egyptii enim
qui ad alias sibi inflictas plagas exce-
cati & indurati fuerant, aspicientes &
sentientes hæc volatiles tutmas, protin-
us exclamârunt: *Digitus Dei est hic*,
Exodi 8. Ita hodie dum Deus, ut ma-
gis ejus elucescat potentia, per minima,
seu per humiles, operatur maxima.
Innumeris res hæc comprobari posset
exemplis.

1. Quàm admiranda Deus in mundo
universo operatus est per humiles &
idiotas Apostolos? Nonne in omnem
terram exiit sonus eorum; & Reges
ac Principes cum Regnis & Regionibus
jugo Christi subdidit? Ut verè di-
xerit Doctor Gentium: *Infrma mundi
elegit Deus, ut confundat fortia, & qua
stulta sunt Mundi, ut confunderet Sapien-
tes?*

2. Quàm admiranda patravit idem
Deus per Antonios, Paulos, Simeones,

Franciscos, homines indoctos, sed om-
nino humiles: *Humilibus autem dat gra-
tiam.* Non multi nobiles, non multi
potentes mundi: sed debiles magna ef-
ficiunt pro gloria Dei, & stupenda ope-
rantur.

3. Quàm admiranda egit idem be-
nignissimus Deus per Theresiam Vir-
ginem humilem, quæ & 32. Monaste-
ria ædificare, libros conscribere, alios
instruere, Ordinem reformare potuit,
similiter de S. Clara, aliisque Ordinum
fundatricibus legere est? Quæ licet Ju-
ditha de Holoferne, ita de mundo, car-
ne, & Dæmone triumphârunt. *Infrma
Mundi Deus eligit, ut confundat fortia.*

4. Quàm admiranda operari digna-
tus est Deus per S. Ignatium, per unum
militem sæcularem, talem Ordinem
Religiosum per totum mundum ex-
citavit. Quàm admiranda per S. Franci-
scum Xaverium in India fecit? quoti-
anarum millia in Ecclesiâ ovile in-
trodixit; Idololatricæ abstulit? Quàm
admiranda per reliquos primos Socie-
tatis nostræ Patres; qui erant viri hu-
millimi, eleemosynis viventes, holti-
talia frequentantes, omnem saltum de-
clinantes, rudibus & pueris catechetis
explicantes. Et quid non egere in Con-
cilio Tridentino, in Gallia, Germania,
Hispania, Italia, India & Japonia? Idem
in illorum sequacibus & posteris depre-
hendere licet, quò majori fuere humili-
tate; eò copiosiores, in proximo, fructus
fecere; & gloriosiora pro Dei gloria
machinati sunt. Admiranda fecit R.P.
Franciscus de Villanova; vir humilitate
excellens. Erat is parentibus agro-
natis

libus natus, doctrinā modicā instructus, Grammatica rudimenta pueris tradens; & assidue Domi in culinā mitteris, aliisque vilibus officiis se exercens; & tamen, quanta sunt, quae pro Dei gloria & salute animarum egit? Tanto fervore concionatus est, ut in stuporem dederit Auditores; etiam doctissimos; & 144. selectissima capita ad Societatem adduxerit. Collegium Complutense adificavit & fundavit, ad alia plurima multum contulit, Cordubae, Montillae, Conchae, Placentiae. Ut Tanneros in vita ejus referret. Ex quibus omnibus cernimus, Deum eligere infirma mundi, ut fortia quae confundat.

Quae cum ita sint, concludamus, Charissimi, majorem Dei gloriam provenisse ex Christi infantia & humilitate, quam ex ejus statura virili assumpta profuxisset. Discamus quodque, si verè cupiamus, Deum per nos, tanquam instrumenta, operari magna, per nostras catecheses, conciones, sci-

entias, conversationes efficere multa, oportere nos esse humiles in oculis nostris: ita ostender in nobis gloriam suam, & per humilia confundet fortia: & sicut per cyniphe, prosternet per nos Pharaonem stygium, & tanquam per alteros Davides, dejiciet Goliathum; & tanquam per mandibulam asini, sternet mille viros, quos vel à peccatis ad gratiam, vel ab hæresi ad fidem orthodoxam perductos Christi jugo subjiciemus. Simus humiles & cum Sancto Francisco, Sancta Theresia, Sancto Ignatio & primis Patriarchis nostris, magna pro Dei gloria operabimur. E contra verò si superbi inflati, viribusque propriis nixi fuerimus, incassum laboraturi sumus: *Deus enim superbis resistit & humilibus autem dat gratiam. Deposuit potentes de sede: & exaltavit humiles.*

Deus enim superbis resistit & humilibus autem dat gratiam. Deposuit potentes de sede: & exaltavit humiles.

* *

PRO

PRO FESTO NATIVITATIS DOMINI.

EXHORTATIO II.

Proponit aliam causam, cur Christus fieri voluerit infans;
ut scilicet disceremus ab ipso simplicitatem
puerorum.

T H E M A.

Invenietis Infantem. Lucæ 2.

Admirandum pe-
nitur est, quod
ad Christum in-
fantem in stabu-
lo, in præsepio
jacentem, per
Angelos accer-
santur Pastores,
& per stellam Magi. De Pastoribus
ait Evangelista: *Venerunt festinantes* de
tribus vero Regibus scribit: *Ecce Magi*
ab oriente venerunt. O Divine Infans!
Quo fine ad te veniunt hi Pastores &
Reges? An non præstaret eos exspecta-
re tempus prædicationis tuæ; quando
eis Evangelium & Legem novam pos-
ses proponere? Non. Ad quid ergo ve-
niunt? Num eis loqueris, aut instru-
ctiones dabis? Non. Num in eorum
præsentia, miracula & signa patrabis?

Non. Quid igitur apud te facienti? Vo-
lo, ut me in hoc statu, in quo sum, vi-
deant: volo, ut hanc meam innocen-
tem, humilémque simplicitatem oculis
suis intueantur, atque ita primam, de
initio conversionis maximè neces-
sariam virtutem addiscant. Ecce meli-
o Pastores! o Magi! aspiciete me & pro-
bè perspicite; quomodo ego caeli ter-
raque Monarcha, Dominus potentia,
sapientia & magnitudinis infinita, pro
amore & exemplo vestro, factus sum
innocens, humilis, & simplex infans.
& hæc sit doctrina, quam à me discatis,
hæc sit prima lectio, primam dogma,
quod alitè vobis imprimatis. Illud ip-
sum revera præclare didicerunt Pastro-
res; qui revertebantur laudantes & glo-
rificantes Deum: idem quoque dogma,
tres Reges rectè percepisse, satis ostendit
effectus

eff. Auctus ipse & quàm efficax fuerit hic affectus in eorum cordibus ; nam per aliam viam reversi sunt in regiones suas ; & non solum in Christum crediderunt, atque conversi sunt ; verum etiam ipsum alius prædicarunt.

Quomodo & nos idem præstare , & à Christo infante simplicitatem infantilem discere debeamus , jam exponemus.

I. Prima igitur virtus , quam Tiro Religiosus a Christo infante haurire debet, est simplex innocentia, & innocens humilisque simplicitas. *Illud attulit, ait Doctor Mellissius, quod principium omnium Christus apparuit puer; ut simplicitatem ante omnia quarendam nobis doceret esse.* Et quidem teste eodem Doctore , in conversationis nostræ initio, nulla nobis magis necessaria virtus est, simplicitate : oportet enim redire ad pueritiam : licet enim, è sæculo ad Religionis scholam veniens, esses Philosophia, Theologia, Jurisprudentiâ, & omni politicâ ac mundanâ Sapientiâ instructissimus ; oportet in hac schola, redire ad infantiam, ad prima religiose vitæ & perfectionis rudimenta. *Noli egredere, ait dictus S. Bernardus, Oratorum habeo, jejunium, recollectionem, & modestiam : habesne simplicitatem? Non in te: exi ergo ex Clara Valle; non es habilis ad acquirendam perfectionem ; quia cares eum principio; sine quo vana spes est ejus assequenda.* Hæc ergo simplicitas innocens & humilis, ante omnia, nobis à Christo infante est addiscenda ; tanquam necessaria ; non solum ad perfectionem ; sed etiam ad æternam salutem ; teste Veritate ipsâ : *Nisi efficiamini sicut par-*

vuli, non intrabitis in regnum celorum. Matth. 18.

In quo autem consistit, quòsque Auctus habet hæc simplicitas puerorum? Varii Sancti Patres varios allegant ; ac præ reliquis, clarè S. Hilarius ait : *Hi Patrem sequuntur ; Matrem amant ; proxi- mo velle malum resistunt ; curam opum negligunt ; non insolent ; non oderant ; non mentiuntur ; dictis credunt ; & quod audiunt, verum habent.* In his omnibus præluxit nobis Christus infans ; & nos, ad ipsius servitium vocatos, ad imitandum provocat : *Revertendum est, inquit S. Hilarius, ad simplicitatem puerorum ; quia in ea collocati, speciem humilitatis Dominicæ circumferemus.*

Si igitur ad hanc puerorum simplicitatem aspiremus, intueamur, quo pacto, Christus Dominus infans omnia prædicta puncta tam egregie observaverit ; & qui eum imitari Tirones debeant.

II. Primus igitur auctus simplicitatis puerilis est : *Patrem sequuntur, Matrem amant, dictis credunt, & quod audiunt, verum habent.* Et quæ ad verbum vel nutum obediunt : præluxit nobis Christus infans, obediens Patri æterno in omnibus in nativitate, in vita, in prædicatione, in passione, in morte crucis : *Non venit, ait, ut faciam voluntatem meam, sed ejus, qui misit me Patrem.* Joan. 6. 38. *In capite Libri scriptum est de me ; ut faciam Deus voluntatem tuam.* Tunc dixi : *ecce venio, ad Hebr. 10. 7.* Ecce venio in carnem : ecce venio in stabulum ; ecce venio in crucem. O luculentum simplicis & perfectæ obedientiæ exemplum ! Similiter B. V. obediit & S. Josepho in

II.
Patrem
sequi.

C

omnibus. *Erat enim subditus illis.* Luca 2.

Novitiis Societatis JESU, primo loco, hoc amplectendum est: *Patrem sequuntur*; id est iudicium proprium mortificent, & Directorem seu Instru-ctorem suum cœcè sequuntur; quemad-modum cœcus puerum ducentem suum; non querendo causas, cur hoc illi dicitur mandetur. Quemadmodum Christus Dominus non interrogavit, cur nasci deberet non in palatio; sed in stabulo: cur mori in ligno, & non in lecto? Et quemadmodum Apostolus Paulus, suæ conversionis initio. Actuum c. 9. *Aper-tis oculis nihil videbat.* Et: *Vade ad Ana-niam, ibi dicitur tibi, quid te oporteat fa-cere.* q. d. Si vis esse Apostolus, & vir perfectus, oportet te quasi cœcum esse, & nihil videre: oportet te vadere ad Ananiam, ejusque manibus te totum tradere; deinde Petro te subicere; hoc enim est primum fundamentum perfe-ctæ conversionis, & quasi primus lapis, sublimis cujusdam Apostolatûs, simpli-citer ambulare, simpliciter sequi, sim-pliciter obedire: nunquam inquirere, cur hoc potius, quàm istud aliud jubea-tur; cur iste & non ego adhibeatur: cur iste mihi præponatur. Nihil horum sim-plex cogitat: *Aper-tis oculis nihil videbat* Paulus. Ita gerere se oportet Novitios: oculi quidem illorum sint aperti, vi-deantque hæc vel illa fieri; sed ita o-culi illorum, quasi ligentur & continean-tur, ut rerum causas & differentias non videant: ita confusè cernant, ut nullam colorum varietatem discernant; sed om-nia dispositioni & ordinationi Superio-ris relinquunt, illique se totos commit-

tant. Atque hoc est instar puerorum, Patrem sequi simpliciter: & aperti o-culis nihil videre. Hoc est implere illud Apostoli: *Si quis inter vos videtur sapiens esse; stultus fiat, ut sit sapiens.* 1. Corinth. 3. 18. Bene ait, *videtur sapiens esse, non ait, est:* Sic mundani videntur sibi sa-pere; sed verè non sapiunt, nisi illi fiant.

III. Alterum simplicitatis puerili-actum, assignat S. Hilarius: *Proximo vel-let malum ne sciunt, non oderunt, non in-festant:* Sed suæ charitate & humilitate præditi. *Simplicitas, ut ex S. Chrysostomo docet S. Albertus M. in Paradiso c. 30. Est neminem ledere; sed omnibus proficere.* Verba illa Christi, Matth. 10. 16. *Estote prudentes sicut serpentes, & simplices ut columba.* Ex græco *ἀεγασσι*, sine cornu, sine vindicta, sine noxa. id est in-nocentes & innoxii, exponit S. Basilias. S. Hieronymus explicat: *Ut per prudentiam devitent insidias, & per simplicitatem malum non faciant; columba enim sine car-ret, nec ulli nocet, sine rothro, sine unguibus.* Hæc virtus vel maxime in Christo resplenduit, quem enim ille unquam læsit? cui non profuit? Bethlehæm te excludunt hospicio, coguntque ad ole-dum pecudum divertere stabulum; non malè vult, non irascitur, non impreca-tur, non odit. Herodes persequitur & vitæ innocentis insidiatur: non vindic-tam parat, non ulciscitur, vitam adimendo, quia malum velle nescit.

Idem imitandum Societatis JESU Tironibus: conversionis initio, non omnis ita linguam frenare didicit sta-tim; ut non imprudens verbum exci-dat, quod charitatem lædat nonnulli-

filiius, perfectionis avidus est, non te-
la retroquet, non odit; valle malum
nescit. Simplex ut columba, sine cor-
na, sine noxa, & similia agit, dum factis
nonnunquam charitas aliquantulum
paritur. Theophylactus & Euthymius
asserunt, columbas, licet pullis orben-
tur, tamen ad eisdem redire lares &
Dominos: sic ergo Christus Dominus
induare voluit Apostolis: Vos Apo-
stoli mei ita quoque nolite esse memo-
res injuriarum vobis factarum; sed pla-
cidi & amantes redite ad eos; juvandos
& convertendos à quibus laesi, vexati-
que estis. Idem igitur imitandum est
Religiosis: nulli malum pro malo red-
dentes; sed vincentes in bono malum.
Hoc enim postulat simplex sinceritas,
& sincera charitas.

IV. Tertius simplicitatis actus est; ut
loquitur S. Hilarius, non falsum dicere,
Non mentiri. Simplicitas enim, ut ait S.
Albertus M. in Paradiso c. 30. *Est vir-
tas, quæ quis hypocrisis, duplicitem &
multiplicitatem vitat. Simplicitas est vir-
tas, quæ quis talem se exterius verbis &
factu exhibet, qualis interior est. Simpli-
citas est virtus, quæ ab omni astutia, & do-
lo, & fraude, & non necessaria ad vitium
multitudine, aliena est.* Hæc virtus vel
maximè fulget in Christo Infante, Ipse
est *Vita, Veritas & Vita*: nec ullum in-
ventum est in ore ejus mendacium, nul-
la simulatio, nulla fraus, nulla falsitas,
nulla hypocrisis, sed summa in eo sin-
ceritas, candor & simplicitas refulget.

Tironi Societatis cum primis in hoc
puncto imitanda Christi simplicitas &
sinceritas, vitandæque fraus, dolus, du-
plicitas, multiplicitas, hypocrisis, men-

dacium, aliæque omnia simplicitati re-
pugnantia. *Nisi efficiamini sicut parvuli,
non intrabitis in regnum celorum.* Multò
minus ad culmen perfectionis eluctabi-
mini. Totum ergo hoc simulationis
fermentum, mox ab ipso conversionis
initio penitus exhaustiendum & eva-
cuandum est. Præclare S. Chryso-
stomus Orat. 10. in 1. Corinth. 3. in illa
verba: *Si quis videtur inter vos sapiens esse,
stultus fiat ut sit sapiens*; ait: *In externa
(mundana scilicet) sapientia, nisi totum
exemeris, & verteris mentem, & non secus
atque rudis, te præbueris fidei; nihil præ-
clarum exactè scies.* Si in mente tua re-
manferit germen hujus pravæ radicis,
politix mundanæ, sapientix tertanæ,
duplicitalis, simulationis, hypocrisis;
eradica, pedibus contere; aliàs in via
spiritus proficere te est impossibile. Nisi
sine discursu, sine examinandi volunta-
te, & sine dijudicatione, sinas te regi,
tanquam simplex & improvidus pueri.
*Nisi non secus atque rudis te præbueris fidei,
nihil præclarum exactè scies.* Dic mihi:
sentine in pectore tuo vigorem quen-
dam & ardorem spiritus? Non. Sentine
notabile in corde tuo virtutes sume-
re incrementum? Non. Unde censet
hoc ipsum procedere? Aliunde non,
quàm ex eo, quòd nondum totaliter
abnegasti hoc proprium judicium; nec
execrabilem hanc politiam proscripsi-
sti penitus. Ac proinde, *In externa sa-
pientia, nisi totum exemeris, nihil præcla-
rum exactè scies. Si quis inter vos videtur
sapiens esse, stultus fiat, ut sit sapiens;* ait S.
Paulus.

Neque credatis hanc doctrinam ab
Apostolo inchoaram, longè antè, hoc
C 2 mentis

mentis suæ arcæm stabiliverat, & manifestaverat Deus. *Sapientia edificavit sibi Domum.* Proverb. 9. 1. Sapientia voluit esse aliquando Architecctrix, sumptu in manus scalpella & malleos, & edificavit domum præclaram: excidit in ea columnas septem: deinde voluit etiam exercere officium Architrictini: stravit enim quasi mensam regiam, *miscuit vinum & proposuit mensam:* neque pro se sola, hoc palatium struxit ac mensam stravit; sed pro multorum bono: Nam *miscit ancillas suas, & vocavit ad arcem & mania Civitatis.* Verùm quosnam, obsecro, ad hanc arcem, domum & mensam evocavit? *Si quis est,* inquit, *sed quis? An castus? An orationi deditus? An jejuniis addictus? Non. Sed si quis est parvulus, veniat ad me: & insipientibus locuta est: Venite, comedite panem meum, & bibite vinum, quod miscui vobis.* Quasi dicat: Estne puer aliquis? Estne aliquis, qui depositâ humanâ sapientiâ simpliciter vivit? Ille veniat, ad habitandum cum Sapientia vera & æterna, ac sanctitate repleatur: non requiruntur initio conversionis in te excelsa oratio & contemplatio, non ardentia martyrii desideria. Sed veni, modò sis puer. *Si quis est parvulus veniat: & insipientibus locuta est: Venite, & comedite.* Modò habeas simplicitatem innocentem & hu-

milem, sufficit. *Dives in simplicitate, dives in Deo est,* ait S. Ambrosius c. 14. de Nabothe.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, alluminate hunc Puellum pro streua. Et aspiciate illum, cum Patrosibus & Magis, & hanc primam ab eo discite lectionem; innocentem, & humilem simplicitatem, sine qua, nondum fundamentum perfectionis locatum est. 2. Relinquitte iudicium proprium & voluntatem vestram; & Pauli exemplo aperitis oculis non videte, non diiudicate, non examine majorum imperia, sed simpliciter obedite: cæcè sequimini eorum ductum; & ab eorum iussis non declinate. 3. Nescite proximo velle malè, sed omnibus suaves, amabiles & beneficos vos exhibete. 4. Omnem humanam & politicam sapientiam deponite, omnem duplicitatem, simulationem, hypocrisis, fraudem, dolum, & mendacium fugite: sic eritis dispositi ad veram sapientiam & disciplinam Christi; apti ad domum & mensam divinæ Sapientie: quod si verò ab ea deflexeritis, & *insipientiamini sicut parvuli,* simplices, innocentes, obedientes, *non intrabitis in regnum celorum.* Matth. 16. Neque in Domum sapientie, perfectionis & sanctitatis.

PRO FESTO CIRCUMCISIONIS DOMINI
ET STRENA.
EXHORTATIO I.
JESUS OMNIBUS OMNIA.

T H E M A.

Vocatum est nomen ejus JESUS. Lucæ 2.

SANCTUS FRANCISCUS Seraphicus, consideratione & contemplatione Christi Domini abreptus, tanto nonnunquam lumine & solatio replebatur, ut noctes integras transigeret, ingeminando: *Deus meus & omnia.* Idem nobis de Salvatore nostro dicere licebit: *JESUS meus & omnia.* Ut enim ait in quodam sermone S. Ambrosius: *Omnia habemus in Christo, & omnia in nobis Christus. Si a vulnere curari desideras; Medicus est: Si febribus aestuas; sanus est: Si gravaris iniquitate; Justitia est: Si indiges auxilio; virtus est: Si mortem times; vita est: Si tenebras fugis; Lux est: Si calum desideras; via est: Si cibum quæris; alimentum est.* Verbo omnibus omnia est. Isaias Propheta plura alia ipsi tribuit encomia; prioribus ferè synonyma Cap. 9. asserens: *Parvulus natus est nobis, & Filius datus est nobis: & vocabitur nomen ejus Admirabilis,*

Consiliarius, Deus, Fortis, Pater futuri seculi, Princeps pacis. Nos honorum titulos mellifluus Doctor Serm. 10. inter parvos hæc ratione exponit: *Admirabilis est in Nativitate; Consiliarius in predicatione; DEUS in operatione; Fortis in Passionem; Pater futuri seculi in Resurrectione; Princeps pacis in futura beatitudine.* Hunc ergo Jesum Salvatorem nostrum, omnibus omnia existentem, omnibus & singulis in strenam Anni hujus novi offero. nec quisquam ingerat; quomodo datur, qui jam datus est? *Filius datus est nobis* (teste Isaiâ) *nobis natus, nobis datus.* Verissimum istud est: *Dedit semetipsum pro nobis.* Tit. 2. *Dedit quoque se nobis; sed iterum, iterumque se dare, & amplius sese nobis communicare paratus est.*

Ego autem JESUM in strenam do, tanquam omnibus omnia, & qualem quisque desiderat, talem accipiat, juxta cujusque indigentiam. Quod dictione præsentem declarabimus.

C 3

I. Si

I. Si fortasse in hoc Tirocinio repantur nonnulli Pusillanimes, qui vel in tentationibus superandis, vel in virtutibus assequendis, vel vocationis respondendo, vel in ea perseverando animum prope despondeant & abiciant. Erigant oculos ad Jesum Salvatorem suum. Emmanuel hic noster est. secundum Isaia vaticinium *Admirabilis*. Mirabilis enim est ejus Potentia & operatio, ac praesertim gubernatio & creatio totius Universi, quae uti omnium, ita singulorum, ac proinde etiam nostri curam gerit plus quam paternam. Et quis animo cadat? Non dicam modò de mirabili ejus incarnatione, nativitate, vita, doctrinâ, passione, morte, & resurrectione, propter quae meritò ab Isaia Cap. 8. 18. *Portentum* vocatur; sed de ejus gratia, quae mirabilis est, uti in Ss. Martyribus, Confessoribus & Virginibus, ita pariter in nobis quodque mirabilis est. *Mirabilis Deus in sanctis fuit.* Psalm. 67. Et S. Cyprianus in Tract. de Nativ. Christi: *O Domine quàm admirabile est nomen tuum! Verè tu es Deus, qui facis mirabilia! Nunquid non verè admirabilem eum singuli experti sumus?* Interrogat S. Bernardus Serm. 2. de Circumc. At quibus in rebus? In mutatione utique voluntatum nostrarum: *Hoc nempe est salvationis nostra principium: cum incipimus resurre, quod diligebamus; dolere, unde letabamur; amplecti, quod timebamus; sequi, quod fugiebamus; optare, quod contemnebamus. Admirabilis planè, qui haec operatur mirabilia.*

Quòd si nunc inter vos quispiam in pusillanimitatis profundo hærens,

quò pacto passionem meam ad eam vividam debellabo? Quomodo vobis servabo? hæc & illa in Societate communi obibo? Montem perfectionis contendam? nolite timere. Dominus nobiscum est: Emmanuel est nobiscum, qui operatus fere: Hunc accipite Adjutorem, Salvatorem, Ducem; cujus admirabilis est Potentia, & operationis efficacia, qui tam mira operatus est in Sanctis suis innumeris, & in vobis, uti scripsit, porro mirabilia operari non desinet. Tantùm confidite; Illique constantèr adhaerete; & experiemini mirabilia.

II. Si fortassis repantur in hoc Tirocinio nonnulli dubii, perplexi, bono indigentes consilio, Messias noster est *Consiliarius*: vel (ut Septuaginta vertunt) *Magni consilii Angelus*; ac proinde optima vobis consilia suggeret. Est *Consiliarius* 1. propter Sapieniam & Scientiam divinam, in qua eadem sunt consilia Patris & Filii & Spiritus Sancti; & per quam omnium Angelorum & hominum Magister est ac Director, ut docet Clemens Alexandrinus Lib. 4. de Relig. c. 6. 2. Est *Consiliarius*, qui homo est, ob Scientiam ejus beatam, quae à primo conceptionis instanti perfectissimè in ipso DEO contempe omnia Dei consilia circa præsens seculi & futurum, circa Angelos & Homines, Electos & reprobos. 3. Est *Consiliarius*, quia prudentissimè instituit & percepit consilium de redemptione hominum per Incarnationem & Passionem, quod divinisimum fuit: ac praesertim mysterium vocationis omnium Gentium, & reproborum.

& reprobationis Judæorum, inquit S. Hieronymus & S. Basilius. 4. Est *Confiliarius*; quia homines docuit arcana Dei, mysterium Ss. Trinitatis, cateraque ad salutem necessaria: atque omnia Diaboli consilia, artes & fraudes detexit ac discuffit: ut ait S. Cyprianus de Nativ. Christi, & S. Cyrillus. 5. Est *Confiliarius*: quia ab ipso omne sanum consilium procedit, præsertim paupertatis, castitatis obedientiæ, aliaque consilia Evangelica; quæ sunt supra naturam, & mundi ac humanæ rationis captum excedunt, ut docet Sanctus Cyprianus l. 6.

Ad hunc igitur Confiliarium sapientissimum & benevolentissimum nobis in dubiis confugiendum est. 1. Si quis Titonium non factis capit, nec factis apprehendit, spiritualia, cœlestia & æterna. Hunc adeat Confiliarium; quia Sapientia præditus est infinita, docetque arcana Dei, & fidei mysteria, ac perfectionis documenta. *Si fugis tenebras lux est*; ait S. Ambrosius. 2. Si quis inter duo extrema anxius fluctuat; ne aut per zelum indifferetum excedat, aut per defectum fervoris inrepefeat: hunc accedat Confiliarium. Aptè ad hanc rem Bernardus l. c. *Sed nihilominus Confiliarium sese exhibeat, necesse est, in electione penitentiæ, & vita ordinationis; ne forte sit nobis absque scientia zelus, & voluntati bona prudentia desit.* 3. Cupit quis renovare vota, & simul vitam suam, sed nescit rationem, quæ id aggreduatur. En Confiliarium, qui modum suggeret, qui feret auxilium, qui applicabit manum; quia promittit: *Ego nova facio omnia.* Apoc. 21. Rece-

dant vetera, nova sint omnia, corda, voces & opera. Sit cor novum: *Dabo vobis cor novum.* Ezech. 36. 26. Sit lingua nova: *Linguis loquentur novis.* Marci 16. Nova sint opera: ita novum annum, novum sæculum, novam vitam feliciter auspicabimur. 4. Si verferis in periculis, in ærumnis, vel in arctis positus exitum non vides; obsecra *magni consilii Angelum*; dicit cum Josaphat Rege sibi pressio; & ab hoste obsessio: *Cum ignoremus, quid agere debeamus; hoc solum habemus residui, ut oculos nostros dirigamus ad te.* 2. Paral. 20. 12. Ita fecit Elther Regina; ita Judith heroina; ita Ezechias obsessus à Sennacherib; ita David fugiens Absolonem & Saulem. Et Machabæi obsessi ab Antiocho. Denique illustre exemplum est in vita Josaphat apud Damascenum Cap. 30. Cùm enim ipse fraudulentè à femina gentili, instinctu Parentis, tentaretur, ut secum unâ nocte maneret, adderetque sponsonem, si id faceret, se futuram Christianam. Hæsit ille perplexus; sed conversus ad orationem & boni consilii Angelum, cognovit fraudes serpentis tentationemque superavit, & altum Patris & mulieris suæ sapientiæ & constantiæ discussit.

III.
Deus.

III. Si anxii & solliciti sumus ob peccata antehac admittenda, ad Salvatorem, & Agnum Dei tollentem peccata mundi, pro solatio est recurrendum. Est enim *Deus*, adeoque est omnia: *Deus meus & omnia*, exclamabat S. Franciscus Seraphicus, & cum eo V. Pater Souellus, Angliæ Martyr. Si est *Deus*: est Creator, Conservator, Liberator, Redemptor, & Pecca-

Peccatorum Remissor & Condonor. Si est Deus, est infinita Potentia, Sapiencia & Bonitas; adeoque omnia ab ipso sperare licet: at in primis remissionem peccatorum, gratiam & gloriam, quam toties Pœnitentibus appromisit. Unde rectè S. Bernardus l. c. *Sanè opus est, ut Deum quodque probemus in remissione videlicet priorum delictorum; quia nec sine hac salus nobis constare potest: Et nemo potest dimittere peccata nisi solus Deus.*

Ne igitur timeas, mi Tiro, ne anxie te crucies de peccatis commissis, & nondum (ut metuis) dimisis. Si iniquitate gravaris, *Iustitia est*, ait S. Ambrosius. Ipse DEUS est, ipse est Agnus Dei, qui tollit peccata mundi, ne igitur dubites. Cum avertit se *Iustus ab iniquitate sua: Et si Impius egerit poenitentiam ab omnibus peccatis suis, omnium iniquitatum ejus non recordabor*, Ezech. Cap. 18. Subsume: Tu avertisti te ab iniquitate tuâ: egisti poenitentiam; igitur omnium peccatorum tuorum amplius non recordabitur. Non morieris; sed vitâ vives.

IV.
Fortis

IV. Si debiles & infirmi virum nostrarum imbecillitati metuamus, Redemptor noster est *Fortis*; & incomparabili potentia & robore præditus. 1. Quia tot labores exantlavit, tantas superavit difficultates, mortem tam crudelem constantissimè pertulit; ut explicat S. Bernardus. 2. Quia ipse est Judex vivorum & mortuorum, ac Potentes potenter condemnabit, ut exponit *Rupertus*. Et malos in virgâ ferreâ regens, tandem sicut vasa figuli confringeret. 3. Quia sine ejus auxilio vana est omnis Creaturæ fortitudo,

inquit Haymo. 4. Quia nos in omni tribulatione protegit & roborat; atque à nobis aereas potestates arceat ac repellit (ait S. Bernardus 5. Denique & maximè, quia potentissimum regnum Diaboli, peccati, & concupiscentie evertit. Quantum hoc, Carissimi, nobis est solacium, quòd Redemptorem adeò fortem nacti sumus?

Nemo igitur vestrum animo cadat; nemo trepidet, hostemque formidet; nemo ad ejus tentationes & impetu expallescat. Si auxilio indiges, virtus est; ait S. Ambrosius. Fortis est Diabolus; sed JESUS fortior: Fortis est mundus; sed JESUS fortior: Fortis est caro; sed JESUS infinitè fortior. *Confiteor* (ait) *Ego vici mundum*; & carnem & dæmonem; ut rectè S. Bernardus l. c. Verùm ne id quidem sufficit ad salutem; nisi fortem quodque experiamur in expugnando impugnantes nos; ne ab inimicis rursùm concupiscentiis superemur, & si int. novissima nostra peiora prius. In illius igitur potentia, virtute, & fortitudine omnino securi confidite.

V. Si qui fortassis desperabundè haud absimiles modicam salutis spem concipiant; Christus est *Fortis* futuri Seculi. 1. Quia futurum seculum, id est, futuros Christianos ad novam & evangelicam vitam atque sanctitatem futuri seculi instituit. Ita S. Bernardus. Sicut Noë, ita & Christus novissimè Author & Parens extitit. 2. Quia post Pasionem resurgens & in caelum ascendens, caeli januam nobis patefecit ac vitæ aeternæ præmia, patiendo & moriendo nobis promeruit. Ita S. Hieronymus & alii. Adam genuit nos temporè

Christus aternitati : Adam genuit nos morti ; CHRISTUS resurrectioni : Adam genuit nos terræ ; Christus cælo. Videretur jam aliquid deesse Saluatori ? Planè deest, quod maximum est, nisi & Pater esset futuri Seculi, ut per eum scilicet in immortalitatem resurgeremus, qui per præsentis seculi Patrem generamur ad mortem. S. Bernardus l.c. Quantum hoc rursùm nobis solatium ?

Si quis igitur (quod minimè sperem) ex vobis, Carissimi, exiguam de salute suâ spem conceperit ; animum erigat, fiduciam assumat, Christum Patrem futuri Seculi esse sciat. Pater est, non deseret Filios : Et pater quidem, qui tanta egit, & passus est pro Filiis ! Illiusmodi sanè Pater non volet incallum egisse & pertulisse ; sed sese Jesum, id est, Salvatore[m] & seculi futuri Patrem demonstrabit.

VI. Si qui etiam inter Tirones sint inquieti, tentati, & perturbati ; JESUS natus est Princeps pacis. 1. Quia pacem Orbi dedit, & moriens testamento legavit, dicens : *Pacem meam relinquo vobis ; pacem meam do vobis.* Joan. 14. 17. 2. Quia morte suâ parietem medium, qui inter Deum & homines erat, dissipavit ; & homines deo & summa imis reconciliavit. Ephes. 18. 3. Quia fines nostros posuit pacem sempiternam, & hic & in cælis. Psal. 140. 14. Ita S. Bernardus. 4. Quia ipse est Author & Dator pacis internæ, quæ Justorum conscientia perficiuntur. *Neque hoc satis* (ait idem S. Bernardus) *si non etiam*

Princeps Pacis Patri nos reconciliaret ; cui traditurus est Regnam : ne fortè sicut filii perditionis utique non salutis, resurrecturi videremur ad penam.

Quisquis igitur Tironum Conscientia pace & tranquillitate non gaudet, ad tam potentem Pacis Principem confugiat. Si ob peccata præterita scrupuli angant, & mentem lancinent, hunc universalem Pacificatorem adeat, ejus gratiam ambiat ; ille mentem protinus serenabit.

Quapropter, Dilectissimi ; hanc, quam obtuli strenam, animo benevolo suscipite, atque in honore ac pretio habete. JESUS omnibus omnia. 1. Si quis pusillanimitate obruatur, cogitet quàm admirandis modis DEUS ipsum vocarit, conservarit, & hucusque adfuerit ; & opem ejus mirabilem sentiet. 2. In dubiis positus Consiliarium hunc optimum & sapientiâ infinitâ præditum adeat & consulat ; atque lumen obtinebit. 3. De peccatis præteritis anxius recurat ad DEUM ; omnia peccata ob Filii Unigeniti merita promptè remittentem. 4. Debilis & infirmus ad Fortem & robore immenso pollentem confugiat ; & confortabitur. 5. De salute sua trepidus ad Patris futuri seculi sinum, velut asylum se recipiat ; & intromittetur. 6. Anxius & scrupulis agitatus ad Principem Pacis accedat, qui bella intestina Conscientiæ sedabit ; atque ita JESUM Salvatore[m] in his omnibus omnia esse experietur.

PRO FESTO CIRCUMCISIONIS DOMINI
ET STRENA.
EXHORTATIO II.

De æternitate incomprehensibili & infinita.

T H E M A.

Annos æternos in mente habui. Psal. 76. 6.

Infinitum est, ex
communi Philo-
sophorum sen-
tentia, cuius sem-
per est aliquid
extrà vel ultrà
accipere: v.g. in
infinita homi-
num multitudine, nunquam tot millia,
aut miliones desumes, quin semper
plures ultrà decerpere valeas. Dum
quis sacrarum Literarum monumenta
evolvens, diversis in locis reperit, *in
æternum & ultrà*; meritò primà fronte
admiratur, rogatque num quid esse aut
fingi queat ultrà æternitatem? Sic dum
Michææ c. 4. v. 5. legit: *Nos autem
ambulabimus in nomine Domini, in æter-
num & ultrà*. Et Exodi c. 15. v. 18. *Do-
minus regnabit in æternum, & ultrà*. Num
igitur, inquit, ultra æternitatem repeti-

ri quidquam poterit? Sed responsio in
promptu est: Nam apud Hebræos, æ-
ternum aliquando nuncupatur sæculum
longissimum, cuius finis & terminus
non perspicitur. Quando autem æter-
nitatem absolutam designant, addunt,
ad tollendum dubium, distinctionem he-
bræam *væed*, id est, *& ultrà*: vel, ut
Chaldæus vertit, *in secula seculorum*. Et
septuaginta Interpretes, *In seculum &
adhuc*: Et ut Pagninus, *In seculum & q-
ue in perpetuum*: id est, in omnem æter-
nitatem. Quamvis aliqui, per *æter-
num*, absolutam intelligant æternita-
tem; sed per *& ultrà*, ostendi velint ex
abundantia cordis & ingenti desiderio,
optari Deo perennem & immensam
gloriam, laudem, regnum; Quasi dicat:
Deus regnet in æternum, & si quæ ulte-
rior duratio dari possit, per eam ulterius
semper & sine fine regnet. Sed dicitur
hoc

hoc in æternum & ultra vobis exponere cupio, non video, quâ ratione, quod incomprehensibile, ideoque & ineffabile est, verbis explicem. D. Thomas tamen l. p. 10. a. 1. methodum aliquam æternitatem investigandi insinuat, dum ait: *Sicut in cognitionem simplicium, oportet nos venire per composita; dicimus enim: Simplex est expers compositionis; ita in cognitionem æternitatis, oportet nos venire per tempus.*

Consideremus itaque tempus longissimum, ut non nihil de æternitate capiamus, eaque memoria, sit nobis, in mundici ac rerum terrenarum contemptu, atque laboribus calcar in adversitatibus solatium, in peccandi occasionibus amuletum. Eaque consideratio & memoria æternitatis, strena sit, per anni decursum, sæpius refricanda, & non absque fructu spiritali usurpanda.

I. In æternum & ultra. Consideremus, quid hoc sit perpendendo tempus longissimum, & componendo tempora, ut per composita simplicem æternitatem melius intelligamus & videamus, quod in æternitatis infinito semper sit aliquid ultra accipere, incipiendõ ab infinito numero arenarum. P. Clavius Matheseos peritiã celeberrimus, in Sphæram c. 1. manifestè demonstrat, duos & quinquaginta characteres arithmeticos, excedere numerum arenarum, quæ universum hoc ad concavum firmamenti opplerent, tametsi arenulæ tam exiguæ forent, ut decem millia, unum granum duntaxat paraveris, magnitudine æquarent. Quid si duplicetur characterum arithmeti-

corum numerus, sintque centum & quatuor, jam millies major erit numerus; & per consequens, millenos mundos implebunt arenæ. rursus duplicentur numeri, triplicentur, multiplicentur; ita ut sint tot numeri arithmetici, quot sunt characteres in omnibus tomis & libris totius mundi, in omnibus Bibliothecis. Imò cœlum totum extendatur instar pellis pergamens, totum mare in atramentum, omnes pennæ volucrum aptentur in calamos, omnes Angeli & homines velociter scribentes, dictam pellem citris impleant: quis obsecro, & quantus quàmque innumerabilis exsurgat numerus? Et tamen Deus novit totum hunc arenarum numerum novit, quot in eo sint milliones, quot billiones, trimilliones, & utrùm pares vel impares existant.

Ponamus nunc Deum singulis mille annis unam arenulam annihilare: quot milleni anni labentur, antequam unum arenarum pugillum annihilarit? Quot milleni antequam descriperit, quantum hoc conclave caperet? Quot milleni, antequam tot, quot vicino in monte sunt, demeret? Et tamen cum sit numerus infinitus, certum est tandem aliquando deveniendum ad annihilationem ultimæ arenulæ. Et quid tunc solatii miseris in inferno? Quid demptum foret de æternitate? Nihil, omnino nihil: *Æternitas nec tempus, nec temporis pars ulla est:* ait Nazianzenus Orat. 38. in Nativit. Christi. Semper licebit dicere: *In æternum & ultra.* Demantur tot anni, quot arenæ sunt in uno ejusmodi spatio, usq; ad firmamentum,

D 2   adhus

adhuc dicere licebit, *in aeternum & ultra*. Fluant tot anni, quot in mille & centies, & milles mille ejusmodi cumulis contineri possent arena, adhuc integra manet aeternitas & cum veritate dicere licebit: *in aeternum & ultra*. Est hoc fautor stupendum; vires ingenii superat, dici potest, comprehendi non potest aeternitas.

Hæc verò aeternitatis viva memoria, optima est Magistra, docens nos omnia terrena despiciere, divitias, honores, voluptates pro nihilo ducere & tanquam puerorum crepundia reputare. *Aeternis inbiant, fastidio sunt transitoria*: ait S. Bernardus Epist. 3. Hæc consideratio aeternitatis, sine omni carentis, hoc *in aeternum & ultra*, ritè perpensum persuasit tot Regibus & Reginis sceptrâ & regna abjicere: hoc *in aeternum & ultra*, fecit Principes, Comites, Nobiles innumeros, omnes mundi divitias, honores & voluptates pedibus conculcare, in monasteria & solitudines sese recipere, atque exclamare: *Vanitas Vanitatum & omnia Vanitas!* Quid enim? Si possemus, ajebant, centum annis frui mundi deliciis, honoribus & opibus? Quid sunt centum anni ad aeternitatem? Nihil aliud, atque pulvisculus ad totum univrsum, gutta ad oceanum, arenula ad totum illum antedictum cumulum, ad firmamenti concavum sese extendentem. O momentaneum! ô aeternum! momentaneum quod delectat, aeternum, quod cruciat. Vale igitur momentaneum; quòd citò tranlit, timeo aeternum, quod cruciat in flammis, *in aeternum & ultra*; anhelo ad aeternum, quod recreat in coelis, *in aeternum & ultra*.

II. *In aeternum & ultra*. Consideremus deinde aeternitatem hac ratione, & rursus componamus tempora, ut simplicem aeternitatem clariùs perspicimus & cernamus, in ejus infinitudine semper aliquid licere ultra accipere, perpendo globos ferreos. Creet Deus globum rotundum, ex ferro aut chalybe, huic nostro mundo magnitudinem patrem: dicat Proditori Judæ damnato, Juda hunc ferreum globum calcabis & circuibis tam diu, donec penitus atteratur & consumatur. (ferreum enim, ut experientia docet, longo usu atteritur, ut in Coemiteriorum cratibus ferreis videre licet, quæ excavantur calcando & transeundo, atque atteruntur) Quid, hoc promisso, Judas? Credo præ gaudio exiliret, quia tandem aliquando, post miliones, & miliones incomprehensibiles annorum, eriperetur peniti infernalibus. Perpendamus jam: quot millionibus annorum circuibit orbem hunc ferreum Judas, antequam atterat ad crassitiam unius cultri? Quot miliones, antequam, ad crassitiam unius trabis? Quot miliones, antequam ad crassitiam unius domus? Quot miliones, antequam ad crassitiam unius montis? Deinde si jam attriverit, in una semita, unæ longitudinem æquante; quot miliones labentur, ut ad dexteram, & postea ad sinistram, novam semitam, pari modo, ambulando atterat: & si has ternas semitas jam attriverit ad cultri vel trabis crassitiam, quot adhuc semitæ conficiendæ restabunt? Versus meridem metas, Parisios, Madritum? quot ad Septentrionem Coloniam, Hamburgum, Berolinum? Quid

Quid enim sunt trium ulnarum spatia?
 Quid millenarum ad superficiem totius
 mundi? Et quid consumpro tandem &
 attrito longissimâ ambulatione hoc
 mundo ferreo, supererit de æternitate?
 Adhuc licebit dicere quod antè, dura-
 bit in æternum & ultrâ. Atterantur cen-
 tum ejusmodi globi, atterantur cen-
 tum atterantur mille; & millies mille;
 etiam tot, quot ante numeravimus a-
 renas. O stupendus! ô incomprehensi-
 bilis numerus! sed his attritis obsecro,
 quid demptum erit æternitati? Nihil:
 nam adhuc durabit in æternum & ultrâ.
 Adhuc in caelis gaudebunt & exulta-
 bunt Sancti cum Deo in æternum & ul-
 trâ: Adhuc ardebunt damnati in in-
 fernis cum Luciferis in æternum & ultrâ.
 O æternitas! ô æternitas! Quàm rarò
 versaris in mentibus hominum! ô æter-
 nitas beatorum amabilis! ô æterni-
 tas damnatorum terribilis & formida-
 bilis!

Si hæc, Charissimi, probè perpen-
 deremus; quis labor, sudor, molestia,
 ærumna gravis accidere posset? Sive e-
 nim quis cogitet: uno duntaxat pecca-
 to lethali, meruisti incendia inferni sus-
 tinere in æternum: at si centum admi-
 seris ejusmodi peccata, centies merui-
 sti torqueri in orco in æternum: & quid
 est labor iste, quid est difficultas ista,
 quam sustines, respectu incendii sempit-
 terni; in quo, ut loquitur S. Bernardus
 Lib. med. c. 4. *Ardebunt miseri in igne
 æterni, in æternum?* Non est id, quod
 gutta est ad Oceanum, quod arenula ad
 mundum universum. Sive quis etiam
 animo volvat laboris aut molestiæ præ-

mium æternum, certè hæc meditatio æ-
 ternitatis, omnia amara dulcoret, ne-
 cesse est: Quid enim hæc sunt ad præ-
 mium æternum? Quid labor etiam cen-
 tum annorum, ad coronam & gloriam
 perennem? Verè ait S. Hieronymus:
*Nullus labor durus, nullum tempus longum
 videri debet, quo gloria æternitatis acqui-
 ritur.*

Quemadmodum verò hæc conside-
 ratio æternitatis, animavit & conforta-
 vit Martyres, ad quosvis cruciatus, ac
 tormenta prompto libentique animo
 sufferenda; ita ut licèt includerentur
 carceribus & ergastulis, licèt onera-
 rentur compedibus & catenis; licèt volu-
 tarentur in sanguine, præciderentur
 membrazingerentur opprobria, atque
 ad ignes, bestias, rotas, gladios, furcas
 & cruces condemnarentur, Tyrannis
 nihilominus insultarent, ut de S. Lau-
 rentio, de Machabæis fratribus, aliis-
 que legimus. Sic eadem meditatio æ-
 ternitatis Martyres incruentos, Reli-
 giosos inquam, ac Dei famulos roborat,
 omniâque eis onera ac difficultates al-
 leviat. *Nullus labor durus, nullum illu tem-
 pus longum videtur, quo gloria æternitatis
 acquiritur.* Occurrunt illis longæ me-
 ditationes & preces, studia & labores,
 jejunia & mortificationes: sed nullum
 tempus longum videtur, quo ab ipsis
 gloria æternitatis acquiritur. Occur-
 runt quandoque humiliationes depre-
 siones, degradationes, falsæ delationes,
 sinistra accusationes, diffamationes,
 gravesque persecutiones. Sed quid ista
 omnia sunt respectu æternitatis? Pun-
 ctum ad mundum arenula ad montem,
 D 3 gutta

gutta ad Oceanum. Quare cuncta pro nihilo ducenda & exclamandum cum S. Hieronymo: *Nullus labor durus, nulla persecutio dura, nulla humiliatio & degradatio dura, nullam tempus longum, licet centum annorum, quo gloria aternitatis acquiritur. Verè enim, omnia illa respectu aternitatis brevissima sunt, & momentanea. Et tamen hoc Momentaneum & leve tribulationis nostrae supra modum in sublimitate, aeternum gloria pendus operatur in nobis.*

III.
Confideratio aternitatis.

III. In aeternum & ultra. Consideremus tertio (veluti contempletus est S. Bonaventura de Inferno c. 40.) Hoc infinitum durationis; in aquis, in mari & fluminibus, & videbimus ad finem non pertingi, sed semper aliquid restare ultra accipiendum. Si quispiam damnatorum, V. G. Dives Epulo, ita ploraret, ut singulis centenis annis non nisi unam lacrymam funderet, hæc autem guttula tot annorum centuriis aservaretur, ut demum mare aliquod æquarent: eheu quot annorum miliones erunt evolventi? Quot annorum millia expectanda eierunt, antequam vel scyphum impleret? Quot miliones, antequam vas aliquod? Quot miliones millionum, antequam Mosellam, Rheno aut Danubio parem fluvium ex lacrymis amaris conficeret? Quot miliones millionum, antequam mare, mediterraneo, orientali, aut occidentali Oceano par è lacrymis colligeret. Et si Pelagus toti mundo, aëri, & cælo haud impar plorando imple-ret, quid obsecro decerpisset ex aternitate? Nec esset medium, nec princi-

pium multò minùs finis aternitatis. Sed durabit adhuc ut antè in aeternum & ultra. Impletur lacrymis, alterum, & tertium, & centesimum & millesimum mare, imò tot hujusmodi maria, quot nunc sunt in toto universo aque guttae, aëris atomi, cæli stellæ, terræ pulveres & arenæ. Quid aternitati adimetur? ò res stupenea! adhuc integra persisteret aternitas, adhuc licebit dicere; ut antè in aeternum & ultra. Abyssus est, ingredi licet, non egredi & quo profundius ingrederis, eò profundioris ac longioris reperies. O mare sine termino! ò abyssus sine fundo!

Cui hæc consideratio aternitatis in omni tentatione frænum non præbeat? offert caro voluptatem illicitam. Quid ages? repelles, an admittes? Pone in una lance voluptatem, durantem per horæ spatium, per annum, per decenniū, imò per totam vitam 70. aut 80. annorum: rarè enim diutius vita protrahitur. Nam *dies annorum nostrorum*, ait David: *septuaginta anni, si autem in potentatibus, octoginta.* Jam quid sunt septuaginta aut octoginta anni ad annos aternos? guttula una sunt, & vix guttula respectu maris immensi aternitatis. Quanta ergo dementia pro guttula mellis | accedere sibi pelagus fellis immensum! Verè momentaneum quod delectat, aeternum quod cruciat. Modica hic voluptas, sed postea pena immensa, ait S. Bernardus, Lib. de anima, *aut semper cruciari cum improbo, aut perpetuo letari*

cam Sanctis, bonum siquidem & malum, vita & mors ante nos sunt posita.

Quare, Charissimi, per anni decursum, vigeat in nobis viva aeternitatis memoria. Hanc assumamus in Magistrum, quae docebit nos omnia mundana, tanquam momentanea aspernari. Offert mundus caduca bona; sed quid ea sunt, ad bona quae durant *in aeternum & ultra*? Offert caro voluptatem evanescens; sed quid illa est ad gaudia permanentia *in aeternum & ultra*? O quam brevis est omnis mundi voluptas, honor & opulentia! *Omnis res quae finem habet, brevis est*: ait Sanctus Augustinus in Psalm. 60. Duret decem, viginti, triginta, sexaginta annis, brevis est, quia finem habet: aeternitas sine nullo clauditur. Deinde: si quid in statu Religioso videatur difficultate nonnulla septem; cogita: quam diu durabit illa molestia? An viginti, triginta, quinquaginta annis? Sed quid sit ad aeternitatem, nisi pulvisculus ad immensum montem? O quid est poena infernalis, quam toties meruisti,

quae durat *in aeternum & ultra*. Quae durat diutius, quam si mille ferrei globi, toto mundo majores, à te calcando & ambulando atterendi forent. Haec si serio cogitaveris, nullus labor durus, nullum tempus longum, videbitur, quo gloria aeternitatis comparatur. Denique si tentatio, vel mundi, vel carnis, vel daemonis te infestaverit; cogita praemium promissum vincenti, supplicium intentatum victo, utrumque durans *in aeternum & ultra*: & tantae non eris stoliditatis, ut guttam mellis pro pelago fellis infinito commutes. Validissimum hoc in omni tentatione strenum senties. *Hac cogitatio (de aeternitate) quotidie nobis animo versanda, quia nulla ad omnes tentationes vincendas, ac pericula peccatorum cavenda potentior, nulla efficacior,* ait Lessius de perfect. div.

L. 4. c. 4.

* *

EXHOR.

EXHORTATIO III. PRO STRENA.

De cura accurata temporis pretiosissimi.

T H E M A.

Fili, conserva tempus. Eccli. 4. 23.

EZECIAM Regem, (ut L. 4. Regum c. 20. legimus,) ad mortem agrotantem, accedit Propheta Isaias, eique Dei nomine denuntiat: Hæc dicit Dominus Deus: *Præcipe domui tuæ; morieris enim tu, & non viues.* Duro hoc accepto nuntio, Rex, convertit faciem ad parietem, oravit Dominum, & flevit fletu magno. Et audivit Dominus orationem ejus, vidit lacrymas, sanitatem restituit, annosque omnino quindenos, inclinatae alias vitæ ejus adjecit. *Flevit Ezechias*, ob instantem, denuntiataeque mortem: flevit claudendum sibi vitæ tempus, iterque æternitatis jamjam ingrediendum. Quod dictum fuit Regi Ezechia, idem quodque aliquan-

do dicitur cuilibet nostrum: *Morieris tu, & non viues: Et tempus non erit amplius.* Quis verò tunc tibi erit sensus? Quis animus? Quis dolor? Flebis fortassis elapsum tam citò tempus tuum: nec certe dolebis; tempus gratiæ, tempus meriti, tempus lucri & negotiationis pro æternitate: adeò properè præterverlâsse. Neque est, quòd exspectes Prophetam quempiam, vitæ tuæ tempus protelantem, & annos tibi quindenos adjicientem. Sed *tempus non erit amplius*: Deum placandi, peccata deplorandi, merita augendi: ideòque flebis & dolore torqueberis.

Ne verò id tibi tunc accidat; nunc tempus pretiosum ritè colloca: & dum tempus habes, bonum operare: cum in finem temporis nostri brevitatem, nobilitatem, & irrevocabilitatem nonnihil discutiemus ac ponderabimus.

I. Primum,

I, Primum, quod ad tempus æstimandum, utiliterque impendendum multum valet, est consideratio ejus brevitatis: hanc docet nos S. Paulus in Epist. 1. ad Cor. c. 7. ubi ait: *Tempus breve est: reliquum est, ut qui utuntur hoc mundo, sicut, tanquam non utantur: praterit enim figura hujus mundi.* Quanta verò celeritate tempus, vita & mundi figura, prætereant, quis enarrabit? Respondet Job c. 9. v. 25. *Dies mei velociores fuerunt cursore; fugerunt & non viderunt bonum.* Moderno tempore Principes suos habent: cursores, qui unius horæ spatio plus itineris conficiant, quam alii ternis aut quaternis. *Sed dies mei velociores cursore, transtulerunt,* pergit Job l. c. *quasi naves poma portantes.* Scilicet quasi naves portantes ad mundinas, quæ concitatissimo feruntur cursu; tum ne poma putrescant; tum ne ab aliis Mercatoribus præveniantur; addunt septuaginta Interpretes: *Que nullum sui vestigium relinquunt:* Pergit Job: *Sicut aquila volans ad escam.* l. c. Aquila ex alto prospectans prædam, velocissimo in eam impetu & volatu rapitur. Idem Job c. 14. v. 5. *Breves, inquit, dies hominis sunt: qui quasi flos egreditur & conuertitur & fugit velut umbra.* Quam citò flos aut decidit sponte aut falce à mesoribus deciditur? quam velociter umbra avolat & evanescit?

Sed brevitatem temporis melius cognoscimus, si ejus velocè decursum penitus inspiciamus. Solemus initari tempus vel ad cursum solis, vel ad motum primi mobilis seu cœli decimi ac supremi. Si ad cursum Solis; videamus quantà sol celeritate orbem suum per-

currat. Afferunt celeberrimi Mathematici, quos inter P. Clavius in Sphæram c. 1. solem, centies & sexages terræ globo majorem esse, eumque distare a terra quatuor millionibus milliariis seu leucarum; millionem vocamus decies centena millia. Extanta magnitudine corporis solaris & ejus peripheriæ seu orbis aut circuli vastitate rectè colligitur, solem viginti quatuor horarum spatio circuitum suum perficientè, unà horà percurrere 1140000. milliaria, hoc est unum millionem & centi quadraginta millia milliariis; quod tantundem est, ac si terræ ambitum & gyrum circuiret quinquages. O quanta velocitas cursus solaris! ac proinde, quanta pernitas temporis! Si verò idem tempus, aut ejus cursum, cum cursu conferamus stellarum, deprehendemus longè esse celerius. Quævis enim stella in æquinoctiali posita, singulis horis conficit duos supra quadraginta milliones milliariis & tres partes millionis: hoc est tantum spatium, quantum eques quadraginta milliaria quotidie conficiens posset 2904. annis conficere. Rursum tantum, quantum si quis unà horà bis millies ambitum terræ circumiret. Quanta igitur est temporis pernitas! Quam velox est motus primi mobilis, cujus est mensura. Longè igitur velocius fertur atque sagittà, quam globus tormento aëneo ejaculatus: hinc enim egeret 40. diebus ad hoc, ut totum terræ ambitum obiret, quem stella obit unà horà bis millies. Instat ergo fulguris volat irrevocabile tempus; & nos instar fulguris cum tempore rapimur ad æternitatem.

E

Tg.

Tu dormis (ait S. Ambrosius in Psal. 1.) & tempus tuum non dormit; sed ambulat, imò volat. Cùm igitur tam velociter tempus nobis avolet, facile patet, quanto studio advigilandum, ut non absque fructu nobis elabatur; & quidquid hoc brevi tempore pro aternitate comparare nobis possumus, minimè prætermittamus. Sicut Falcones Norwegiæ ob brevissimos istic dies magnâ cum velocitate prædantur, ne à nocte præveniantur: quanto magis nobis brevitate tempo: is utendum, & citò colligendum, unde in æternum vivamus?

II. Ad tempus bene, fructuosèque collocandum excitat consideratio pretii & nobilitatis temporis. Quis ejus pretium sat æstimaverit? Spiritus Sanctus per Ecclesiasticum Cap. 14. monet: *Ne de frauderis à die bono, & particula boni doni non te prætereat.* Bonum sanè donum est tempus, & dies bonus, cujus nec particula minima malè infumenda est. Quemadmodum non negligit Aurifaber decidua auri vel argenti ramenta: quia singula collecta juvant, & massam tandem conficiunt; neglecta verò non leve damnum inferunt. Particulæ verò temporis auri particulis longè sunt pretiosiores: unde S. Augustinus insinuans, quanti illas faceret, ait Lib. 1. Confess. Cap. 21. *Carò mibi valent mille temporum. Quàm autem carò? Ut potiùs jacturam fortunarum, quàm temporis faciendam existimet.* Serm. 29. de verb. Domini: *Quando (inquit) aliquis tibi infert litem, perde aliquid, ut Deo vaces, non litibus; id enim quod perdis, pretium temporis est:*

Sicut enim das nummos & panem emis; & ita aliquid amittis & aliquid acquiris; sic perde nummos, ut emas tibi quietem, id est, tempus vacandi Deo; hoc est, extra tempus redimere.

Sanctus Bernardus prudens temporis æstimator: *Tempus (ait) tantum valet, quantum Deus; quippe in tempore bene consumpto comparatur DEUS.* Unde idem Mellissius Doctor Serm. ad Scholares ait: *Nemo vestrum parvi æstimet tempus, quod in verbis consumitur otiosis. Volat verbum irremediabile: volat tempus irremediabile; nec advertit insipiens, quid amittat. Libet fabulari (inquit) donec hora prætereat. O donec hora prætereat! quam tibi ad agendam penitentiam ad obtinendam veniam, ad acquirendam gratiam, ad promerendam gloriam miseratio Conditoris indulserat. O donec transeat tempus! quo divinam propitiare debueras Pietatem, properare ad Anglicam Societatem, suspirare ad auxilium hereditatem, excitare remissam voluntatem flere commissam iniquitatem.* Simili tenore loquitur Sanctus Laurentius Justinianus de vit. solit. c. 10. *Quis mente assequatur, ut pretiosum est tempus? Aut quis impudè caritatem ejus explicet? Noverunt qui amiserunt: hi enim grato animo erogaverunt opes, honores, delicias, & quidquid est voluptatis pro una horula: nam exiguo illo tempore possent iram & furorem Divine justitiæ sedare, Angelos exhilarare, flammis æternis se eripere, & caeleste Regnum adipisci.*

Ludovicus XI. Galliarum Rex tempore supremi morbi suo Medico in dies numerari jubebat quingentos nummos aureos coronatos, ut pharmacis vitam protraheret. Bonus Rex auro tempus mercari

mereri volebat; sed non poterat pretio vel breve tempus emi. Die enim statuto à Divinâ Providentiâ fati concedendum fuit.

Vis scire, quàm pretiosum sit tempus? Vis cognoscere ejus pretium? Interrogamur, ipsi sciunt per experientiam. Prodeat ex abyso unus Dives Epulo. Die nobis ô Epulo! Quid dares pro anno uno, pro die, pro hora hujus temporis? Darem (inquit) mundum universum, darem mille Mandos, si haberem, darem delicias omnes, opes omnes, tormenta omnia. O si daretur vel momentum resistendi, poenitendi, veniam merendi; illud emerem omnibus laboribus, poenitentibus, afflictionibus, quas unquam homines tolerârunt, aut etiamnum tolerant in Mundo, Purgatorio & Inferno, etiamsi illæ centum millia, imò mille milliones annorum durarent!

Interroga Animas in Purgatorio. Dicent illæ: Si possemus redire ad tempus merendi & satisfaciendi, emeremus illud non auro, nongemmis totius Orbis; sed sanguine & vitâ, imò mille mortibus.

Interroga Beatos: Dicent illi: Beati mortales, ô si sciretis, quæ merita, quæ lucra gloriæ comparare possitis singulis temporis momentis, vos illa emeretis omni sudore & labore. O si nobis redire liceret ad tempus merendi, emeremus unam horam omnibus equalibus, ignibus, bestiis, martyriis, superemusque illa pati, quæ unquam Sancti passi sunt usque ad diem Judicii. Q si redire liceret! Nos aliter illud

exponderemus, quàm expendimus. Sum? jam inter Angelos; nos extremum potentie exereremus, ut inter Seraphinos & Cherubinos adscribi mereamur. Quot, hic momenta in otio deperdis, tot aternitates gloriæ, quas acquirere poteras laborando, patiendis, animas convertendo perdis, & irrevocabiliter perdis; ut si in cælo poenitere posses, non alterius rei, quàm temporis perdis, aut minùs strenuè impensum te poeniteret.

O ergo tempus nobile! ô hora pretiosa! ô momentum carum, à quo pendet aternitas! Quantâ vigilantia opus est, ut illud bene impendamus; ut illud non otiosis fabulis proteramus: ut illis, qui nos invifunt, nobiscum tempus trituri, non auscultemus. Sapiens profectò fuit Philosophus ille, qui Amico fabulis secum tempus terere volenti severo vultu dixit: *Abi hinc fur temporis.* Imitemur Nos Religiosi: Tantò enim est fur temporis fure pecuniæ pejor & nocentior, quò tempus, quod furatur, pecuniâ est pretiosius. Sed totum in colligendis magnis meritis, tanquam mercibus in aternitate solùm valentibus infumamus.

III. Tertium, quod temporis pretium mirificè auget, est irrevocabilitas. Tempus enim semel elapsum nunquam rediturum est: quantumvis quis suspiret cum Poëtâ:

Omni præterito referat si Juppiter annos
Frustranea & irrita sunt ejusmodi vota. Volat irrevocabile tempus, & nunquam revertitur: nam ut Ovidius Lib. 6. Falstorum canit:

E 2 Nec

III.
Tempus
irrevocabile.

*Nec qua praterit rursùm revocabitur unda:
Nec qua praterit hora redire potest.*

Quare rectè dixit Seneca Lib. de brevitate c. 9. *Nemo annos, nemo tot dies optimos restituet: nemo iterum te tibi reddet.* Perdidisti pecuniam, aliam lucrari potes: perdidisti domum, aliam extruere vales: perdidisti honorem & dignitatē, atque res omnes. Rex aut Princeps restituere poterit, tempus nemo reddet, volat irrevocabile. Unde quidam lamentabatur ob temporis jacturam, dicens:

Damna fleo rerum, sed plùs fleo damna dierũ:

Rex poterit rebus succurrere, nemo diebus.

Quòd si Rex pauperi Regii Thesauri sui ostium aperiret, cum eà facultate, eo die quidquid posset exportandi, nec unquã postea thesaurariam domum ampliùs referendam: is sanè nec momentum sinè exportatione abire sineret: ita cum jam merendi & thesauros pro aternitate felice acquirendi tempus & facultas detur, sanè nec momentum negligere oportet, quia ubi transierit, est irrevocabile. *Juravit Angelus in apoc. per viventem in secula, seculorum: Quia tempus non erit ampliùs.* Meminisse nos oportet, quòd docet S. Gregorius Nazianzenus, in Sententiis, vitam nostram quasi mercatum esse, cujus dies cum abierit, tempus non erit ampliùs emendi quæ velis.

Ex quo cum Apostolo meritò concludimus: *Ergo dum tempus habemus, operemur bonum ad omnes, maximè ad domesticos Fidei.* Ad Galat. 6. 10. Et 2. Corinth. 6. *ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis.* quòd dum habemus, bene impendamus: quia (ut ait Thomas Kempensis) perditum non redit tempus.

Tempus semel amissum in aeternum non est recuperabile.

Quapropter, Carissimi, cum tempus nostrum 1. breve sit, & instar Curioris seu Tabellarii celeriter transeat: instar navis poma portantis citò transcurrat: instar Aquilæ, instar sagittæ, instar umbræ, imò & instar fulguris quàm citissimè tranivolet, & opinione nostrâ citius instar arenæ in clepsidra elabatur. 2. Cum tempus sit adeò pretiosum, ut nullo cum auro, nullis cum gemmis, thesaurisque comparari valeat; utpote in quo thesauros caelestes, infinitos & aeternos acquirere nobis valeamus; ut animæ tam in Inferno & Purgatorio, quàm in Cælo degentes experienciâ didicerunt. 3. Cum denique tempus sit irrevocabile, & semel elapsum, in aeternum nobis non sit restituendum. *Dum tempus habemus, operemur bonum, maximam temporis curam & rationem geramus, ne absque fructu elabatur.* Nunc est tempus acceptabile, tempus nundinarum, tempus mercatorum, tempus gratiæ, tempus gloriæ aeternæ promerendæ. Quare nunc redimentes tempus, & duplici fervore, duplici bonorum operum cumulo, tanquam duplici fenore, neglectam resarciamus: secundùm Apostoli monitum ad Ephes. 5. 15. *Videte Fratres, quomodo cautè ambuletis, non quasi insipientes, sed quasi sapientes, redimantes tempus, quoniam dies mali sunt;* id est, dies miseriæ & arumnosi; dies breves, dies pretiosi, dies irrevocabiles, quibus malè perditis, & dilapidatis, totâ aeternitate tempus merendi, caelestesque thesauros colligendi non erit ampliùs.

EXHOR-

EXHORTATIO I.

Die Veneris Sancto.

DE PASSIONE DOMINI.
S E U

De tribus Christi Domini sociis paupertate, contemptu & dolore.

T H E M A.

*Pauper sum ego, & in laboribus à juventute mea:
Exaltatus autem, humiliatus sum. Psalm. 87.*

Redemptor noster tres ex omni Apostolorum numero singulari dilectione est persecutus, scilicet Petrum, Jacobum & Joannem: Hos tres tanquam Socios individuos sibi adesse voluit in resurrectione mortuæ Filie Sairi, in transfiguratione suâ in monte Thabor, ac denique in Agoniâ suâ in Horto Gethsemani, in signum peculiaris sui in eos amoris & vicissim illorum erga Dominum & Magistrum suum. Fuere hi tres Socii Christi aliquo tempore; sed non toto vitæ ejus decursu: habuit alios tres Socios, semper sibi præsentis, quos nec ad momentum temporis totius vitæ spatio à se separari permisit.

De his agit divinitus illustrata B. Angela de Fulgino, atque ita loquitur: *Liber vitæ non est aliud quàm Christus*

Dei Filius, qui est VERBUM & SAPIENTIA Patris, qui in hoc apparuit ut per vitam suam, mortem & doctrinam nos instrueret. Videndum proinde nobis, qualis fuerit ejus vita & conversatio: & videbimus, quod totâ vitâ habuerit hos tres socios: perfectissimam, summam, & continuam paupertatem; perfectissimum, summum & continuum despectum; perfectissimum, summum & continuum dolorem.

Hæc est Societas, cui associatus fuit totâ vitâ Christus; ut nobis exemplum præberet, eandem quodque ante omnia eligendi, diligendi, ac tolerandi usque ad mortem. Per hanc Societatem ipse quia homo cælum conscendit: per hanc potest, ac debet Anima Religiosa ad Deum pergere: nec est alia via rectior, securior & melior ad ipsum: & par est, ut viam, quam tenuit Caput, teneant & membra: Par est, ut Filii Patris, Milites Ducis, Subditi Régis sui vestigia legant.

E 3,

Hæc

Has igitur ternas societates, seu ternos Socios vobis, qui in Societatem Jesu vocati estis, proponemus, ut eos eligamus, amemus, & constanter totâ vitâ retineamus, nec usque ad ultimum spiritum dimittamus.

I.
Societas
JESU
Paupertas

I. Prima Societas Jesu Christi libri vitæ, & salutis nostræ fuit perfectissima, summa & continua Paupertas: quemadmodum Vates Regius in ejus Personâ loquens testatur: *Pauper sum ego; & in laboribus à juventute mea.* Psal. 87. Ab infantia usque ad mortem.

1. Primus gradus perfectissimæ hujus Paupertatis Christi, qui est Magister noster, & Via, & Liber animæ nostræ, in quo studere debemus, & à quo discere oportet, est; quia voluit esse pauper & egenus omnium rerum temporalium hujus mundi; ita ut non habuerit terram, nec vineam, ne hortum, nec domum, nec aliam possessionem, nec aurum, nec argentum, nec pecuniam, nec ullam rem propriam: Atque ex omnibus id solum recipere voluit, quod esset ad puram vitæ sustentandæ necessitatem; cum fame, siti, penuriâ, frigore, calore, labore, austeritate, & mendicitate, rebus grossis & vilibus contentus, omnia delicata & commoda respuendo. Ita ut verè dicere potuerit: *Pauper sum ego.*

2. Alter Paupertatis gradus, priore altior, in eo fuit; quia voluit vivere pauper amicorum & consanguineorum, & omnis familiaritatis magnorum & Potentum, Scribarum, Sacerdotum, Phariseorum, omnisque amicitia temporalis: ita ut nec ex parte Matris, nec ex parte Sancti Joseph Nutritii,

nec ex parte Discipulorum ullo modo habuerit, cujus intuitu vel una alapa, vel unus flagelli ictus condonatus fuisset. Verè *Pauper sum ego.*

3. Tertius gradus perfectissimus fuit, quando exspoliavit se semetipso, id est, Potentiâ, Sapientiâ, Sanctitate & Imperio. Et quidem primò exinanivit se in Potentiâ: Cum enim esset omnipotens, voluit apparere coram Mundo debilis, infirmus, miseris nostris subiectus, doloribus & fatigationibus exhaustus. *Secundò* exinanivit se Sapientiâ; & apparere voluit simplex, ignorans & insipiens: licet enim esset Sapientia Patris, Scientiarum dominus, Magister Apostolorum, Inspirator Prophetarum, Doctor Doctorum: noluit tamen eruditionem suam & scientiam patefacere; sed eam occultare maluit & silere, ut omnes mirarentur. *Tertiò* exspoliavit & exinanivit se & pauperem fecit in fama sanctitatis, bonitatis & innocentia, quod summe est admirandum: licet enim verè sanctus esset, & (si voluisset) haberi potuisset Sanctus Sanctorum, & qui Servo suo Joanni Baptista sanctitatis famam eximiam concesserat, sibi quòque eam dare potuisset: non tamen voluit; sed elegit haberi peccator, peccatorum amicus, proditor, seductor, blasphemus, & inter latrones computari & in cruce pendere. *Quartò* exspoliavit & exinanivit se in Imperio, Regno, Principatu omnium rerum, & Dominiorum: Cum enim esset Rex Regum, & Dominus Dominantium, & Rex cujus Regni non erit finis, ipse tamen inter homines vivere voluit.

ut servus, ut minister, ut venditus, ut mancipium; cumque eum vellent facere Regem, fugit, & Marii ac Fabio subditus fuit.

Hæc est paupertas & exinanitio JESU Christi & Redemptoris nostri, quam verbo & exemplo predicavit nobis: hæc est prima Societas JESU; sed ut exclamat B. Angela de Fulginio) *prò pudor! prò pudor! hæc Paupertas spiritus hujus est de mundo expulsa, & quasi ab hominibus fugata: Et (quod est detestabilissimum) ab illis quoque, qui eam legunt in hoc Libro Vita, & intelligunt, & eam predicant, & extollunt; ipsi tamen non amplectuntur; sed fugiunt. Hanc paupertatem mundus odit, Christus diligit: Sed quis est homo, quæ mulier, quis vir, quæ Creatura, quæ dicere possit, quod sit sociata tali Societati? Charissimi, quid de nobis sentiemus? Sumusne de Societate hæc JESU? Vocati estis in Societatem Filii ejus JESU Christi Domini nostri. I. Corinth. 1. 9. Sed estisne de hæc tam dilectâ JESU Societate? Auditis, scitis, firmiter tenetis, quo cibo, potu, vestimento, cubiculo, domo, familiâ usus sit Redemptor, Magister & Illuminator vester: estisne illi similes? Nominatis vos Christianos, Societatis JESU Novitios, summam ejus Paupertatem laudatis & beatificatis; sed num etiam desideratis & amatis? Si non; non estis in Societate JESU prædictâ; Si verò ametis, & amore JESU omnibus prædictis vos spoliaveritis, quantum potestis: genuini JESU Socii eritis; eritisque beati: nam Beati pauperes spiritus: quoniam ipsorum est Regnum Cælorum, Matth. 5.*

II. Secunda JESU Societas (ut ait Beata Angela) cui, dum vixit, Filius Dei associatus fuit, est voluntarius, continuus & summus Contemptus, dejectio, ignominia, & verecundia, quæ in hoc mundo assidue tolerare voluit: Vixit enim tanquam servus abjectus & vilis, imò tanquam servus malus: Fuit exul, fuit derisus, illusus, ligatus, verberatus, flagellatus, ac tandem absque ullâ defensione inter latrones deputatus, & cum eis morte turpissimâ condemnatus.

Honores semper fugit; contemptum quaesivit: omnes ipsum persecuti sunt, quæ persecutio ab infantia cæpit, quando in terram Barbarorum fugere & exulare coactus fuit. Postmodum verò quot calumniis, injuriis, opprobriis & blasphemis fuit appetitus? Alii eum vocabant Samaritanum; alii Dæmoniæcum; alii Gulosum & vini potatorem; alii amicum Publicanorum; alii seductorem, rebellem, deceptorem, & Falsum Prophetam; alii miracula in Beelzebub facientem, & in Principe dæmoniorum dæmonia ejicientem fugilabant, & convitiabantur. Quidam eum è monte præcipitem dare voluerunt: alii lapides ad eum lapidandum tollebant: alii deridebant, subfannabant, detrahebant, illudebant & blasphemabant: alii ad diversa tribunalia velut facinorosum raptabant; in faciem exspuebant, alapas dabant, comam & barbam evellebant: alii chlamydem coccineam circumdabant, fledebant, fictè adorabant, flagellabant, spinis coronabant, arundine percutiebant, ac tandè nudum inter duos latrones crucifigebant.

Ut

Ut melius hanc secundam Jesu Societatem penetremus, elevandi sunt oculi mentis nostræ in Christum Deum & Hominem : & intuenda infinita ejus Majestas, qui contemnitur. Est enim Deus æternus, qui in veritate dicere potest: *Vivo ego in æternum.* Deut. 22. Est immensus, quem cæli cælorum non capiunt, nec mille cæli comprehendunt. *Magnus est & immensus & non habet finem.* Baruch c. 3. Imò adeo magnus & excellens est, ut Isaias c. 66. asserat: *Cælum Sedes ejus; terra autem scabellum pedum ejus.* Et Psalm. 17. *Ascendit super Cherubin, & volat super pennas ventorum. Qui (ut ait Isaias Cap. 40.) Appendit tribus digitis molem terra.* Quia Omnipotentia, Sipientia & Bonitate eam conservat. Qui est infinite sanctus, cui acclamant indefinenter Seraphini: *Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus Exercituum.* Isaias 6. Et ex altera parte cum his magnalibus componamus Societatem Jesu ex innumeris contemptibus, ignominiiis, illusionibus & opprobriis conflata: Et mirabimur, & in stuporem dabimur; & ipsi pudore suffundemur; quòd Jesu Sociorum nomina circumferamus, & Societatem ejus non diligamus.

Verus Jesu Socius erat S. Joannes Baptista, qui titulum Prophetæ respiciebat, vocem clamantis nominabat, se deprimi, Christum honorari gaudebat. Hoc gaudium meum impletum est: *Illum oportet crescere; me autem minui.* Joan. 3. Veri Jesu Socii erant Apostoli, qui *ibant gaudentes à conspectu Concilii, quoniam digni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati.* Verus Jesu Socius

erat Paulus, qui dicebat: *Placet mihi in infirmitatibus meis, in contrarietate, in necessitatibus, in persecutibus, in angustiis pro Christo.* Veri Jesu Socii erant SS. Gregorius, Ambrosius, Basiliius, qui summos honores Pontificatus & Episcopatus, tanquam pestes fugerunt. Quibus annumerandus S. Ignatius, qui verbo & exemplo nos docuit, honorem, favorem, & magni nominis umbram in mundo fugere, & quæ ræ contraria sunt, ardentè querere & concupiscere. At quàm pauci hodie reperiuntur ejusmodi veri Jesu Socii? Rursùm exclamat dolenter & gemebunda B. Angela, dicens:

Sed heu! prò dolor! quæ postea invenitur hodie, quæ diligit talem societatem? quæ scilicet fugiat honorem, diligit verecundiam & confusionem, in humili statu, officio, paupertate, ubi invenitur talis, qui velit despici, irrideri, contemni, & de bonis ac virtutibus, quæ habet, nolit laudari? Veraciter unusquisque in viam suam declinavit: non est qui faciat hoc bonum; non est usque ad unum. Et si quis talis reperiatur, non potest non esse summe conjunctus Deo per amorem. Sed inveniuntur multi, pergit Beata Angela, qui dicant, diligo Deum, & mundi honores non curo; sed ignominiam & confusionem mihi inferri nolo. Sed illud est signum exiguæ Fidei, modicæ Justitiæ, & parvi amoris, & magnæ repugnantiæ. Vel enim commissisti confusionem digna, vel non? Si primum; sustine patienter, ut Deo & Proximo facias factis: Si secundum; centies libentius confusio toleranda est; quia tota cedit

cedit in augmentum gratiæ & gloriæ
infinite.

III. Tertia Societas Jesu fuit conti-
nua & summus dolor, cui statim, atque
Anima Christi corpori conjuncta fuit,
affociatus fuit: *In laboribus à juventute*
mat. Palm. 87. Nam à primo momento
conceptionis *Vir* Christus repletus fuit
Sapientiâ summâ, simulque fuit viator &
comprehensor: statimque cœpit sentire
summum dolorem, sciendo, videndo &
considerando omnes & singulas pœnas,
& vulnera, ac mortem, quæ pati
debebat.

2. Postea nascens crevit dolor, acce-
dente ipsâ experienciâ: nam statim
cœpit tolerare molestias, corporis
afflictiones, persecutiones, pere-
grinationes, ærumnas, jejunia,
famem, sitim, pluvias, frigus, æstum,
labores, sudores, tempore prædica-
tionis.

3. Fuit in Christo (teste B. Angelâ)
totâ vitâ dolor acutissimus ex com-
passione erga totum genus humanum,
de quo perditio, & damnatio dolebat
ex amore, quo flagrabat intensissimo:
nec solum de universo genere humano
in communi; verum etiam de quovis
homine in particulari, & de singulis
cujusque peccatis, & pœnis, illis respon-
dentibus dolebat, & compatiebat.
Quæ igitur fuere homines, & quot sin-
gularum peccata; tot Christus sustinuit
dolores & tormenta ex summâ miseri-
cordiâ & compassione orta. Cum igitur
homines essent innumeri, & peccata
quasi infinita, manifestum est,

eum dolores sustinuisse innumeros &
quasi infinitos.

4. Habuit Christus Dominus
summam compassionem erga Patrem
cœlestem, quem summè diligebat, &
quem videbat tantâ erga genus humanû
compassione ferri, ut Filium suum
unigenitum, infinite dilectum, pro ipso
in mortem traderet, ut eidem reme-
dium adhiberet. Hic dolor (ut asserit
Beata Angela) tam intensus fuit,
ut mortalium nemo comprehendere
valeat; atque ut Christus dolorem hunc
Patris leniret, & remedium adhiberet:
Humiliavit semetipsum factus obediens
usque ad mortem (ignominiosissimam)
mortem autem Crucis. Propter quod &
DEUS exaltavit illum. Atque hic dolor
& compassio Christi erga Patrem,
origo fuit omnium dolorum, qui ex hac
oriuntur & in hac finiuntur. Fuit quoque
in Christo summus dolor & continuus
ob offensionem Patris, ob tot peccata
hominum, & maximè ob summum
scelus, quod erat, crucifigere & inter-
ficere Filium Dei. Fuit quoque summus
in Christo dolor ob compassionem
erga dilectissimam Matrem, quam
plus quàm ullam Creaturam diligebat,
& quam videbat corpore, corde, &
animo summè afflictam & desolatam.
Fuit etiam summus in Christo dolor
ex compassione erga Apostolos, &
Discipulos, & mulieres pias, quæ eum
secutæ fuerant.

5. Acutissimus Christi fuit dolor,
quia quadruplici gladiatorum genere
confossus fuit. 1. Fuit obtina-
torum cordium perversa crudelitas, quâ

quâ assidue ipsum interficere cogitabant, qui ipsorum salutis causâ venerat.

2. Fuit malitia & nequitia iræ gravissimæ & odiorum, quam crucifixo- res erga illum gerebant, quæ erant quali cultri animam Christi pungentes. 3. Malicia & dolositas linguarum, contra ipsum vociferantium: quot enim fuere accusationes, detractiones, derisiones, blasphemix, maledictiones, falsa testimonia; tot fuere sagittæ cor ejus sauciantes, tórque anima ejus dolores sustinuit. 4. Quartum genus fuit crudelissimum opus Passionis, quod in eum dirisimè exercuerunt; impulsus, vincula, alapæ, colaphi, clavi, spinæ, flagella, crux; quæ omnia quantum Christo dolorem causârunt, patefacere voluit verbis istis: *Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me!*

Dolores hi eò fuere intensiores, quò tenerius delicatiusque virgineum ejus corpus extitit, tum etiam ratione Personæ, quæ verus erat DEUS; unde quælibet injuria & afflictio infinitam continebat offensam, quia non solum homini; sed etiam Deo inferebatur. Et in his omnibus Salvator summam ostendit mansuetudinem, patientiam & resignationem: quia cum pateretur, non comminabatur: cum malediceretur, non maledicebat: cum accusaretur, non se excusabat: cum vulneraretur, non se abscondebat, aut retrahebat; sed totaliter se hostium suorum voluntati & furori relinquebat, & ipsismet invitis & nolentibus opus redemptionis præstabat, & (quod stupendum est) exemplum patientiæ præbebat, veritatem docebat,

& pro eis lacrymas fundens Patrem deprecabatur.

Hoc totum mysterium fecit infinita Bonitas, ut nobis exemplum præberet: *Exemplum dedi vobis.* Sed ubi sequela? Scimus, audimus, legimus, meditamus hos Christi dolores; at ubi imitatio? Scimus hanc esse viam regum ad cælum: nec esse aliam, & cur mirè horremus? Quali confusione digni sumus, qui cum innocentes non simus, sed grandes peccatores, tamen penitentiam condignam agere & penam sustinere recusamus; imò à DEO immisissas repellimus, conquerimur, & ad consolationes terrenas convertimur, ut in afflictionibus subleuemur? O infelices & miseri, qui penas à cælesti Medico, ut remedia peccatorum immisissas recusamus. Si Sapiens dicitur ordinante, modicum frigoris occurrat, statim ignis quaritur: Si caput aut stomachus nonnihil doleat, mox tristamur, plangimus, clamamus, suspiramus, ad Medicos currimus, remedia quærimus, lectum mollem disponimus, ferula delicata adhibemus: atque ut Deum placeamus, Sanctos inquamus, & jejunia, peregrinationes & orationes promittimus ac vomemus. Tanta facinus pro doloribus à Deo datis & utilis, amovendis, quæ pro remissione peccatorum & animæ bono non faceremus. Quòd si etiam injuriam aliquam, aut adversitatem, Deo disponente, patiemur, illico turbamur, commovemur, irascimur, maledicimus, detrahimus, vindicamus, omnemque molestiam refugimus. Multas quoque corporis afflicta-

afflictiones spontaneas suscipimus ; sed salubria à Deo immisfa , magisque meritoria & minus vanæ gloriæ obnoxia erit & declinare conamur.

Quapropter Charissimi , si veri JESU Socii esse & Societatem ejus amare cupimus , triplicem hanc Societatem ejus imitatione sectemur. 1.

Paupertatem : Sicut ipse exinanivit se omnibus bonis temporalibus ; ita & nos omnia abdicemus ; nulli rei cor affigamus ; omnia tanquam stercorea abutemur : Et sicut ipse exinanivit se in amicis & consanguineis ; ita & nos spem non ponamus in hominibus , amicis & patronis ; sed soli Deo confidamus. Et sicut ipse exinanivit se in Potentiâ , Sapientiâ , Bonitate & aliis perfectionibus ; ita nos agnoscamus fragilitatem , ignorantiam , & imperfectionem nostram. 2. Contemptum : Sicut Christus Dominus contemni & humiliari elegit , laudes humanas sprexit , honores contempsit , imò opprobriis saturari voluit & elegit ; ita & nos honores , quantum licet ,

declinemus , mundo contraria eligamus , cum Apostolis & Sanctis in contumeliis gaudeamus. 3. Dolorem sive in corpore , sive in animo cum Christo libenter amplectamur : nec in ulla re gaudeamus nisi in imitatione & similitudine Christi ; dicamusque cum Apostolo : *Mihi absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri JESU Christi.* Sicut Apostolo , ita & mihi Crux delictium , crux gaudium , crux omne bonum. Non queramus in hac mortali vitâ voluptates , & delicias in momento transeuntes ; sed cruces , labores , sudores , adversitates , coronas aternas nobis fabricantes. Hâc ratione veri JESU Socii & de ejus Societate erimus : nam qui dicit , se in Christo (& ejus Societate) manere , debet sicut & ipse ambulare , & quæ ipse amavit , diligere : ut tandem totus figatur nobis in corde , qui pro nobis suffixus fuit in cruce , illique confixi & conjuncti , à felici ejus in cælo Societate nunquam separeremur.

EXHORTATIO II.

DE PASSIONE D. N. J. C.

Proponit fructus Arboris Sanctæ Crucis.

Die Veneris Sancto.

T H E M A.

Sub umbra illius, quem desideraveram, sedi: Et fructus ejus dulcis gutturi meo. Cant. 2, 1.

De fructibus Passionis Domini.

DANIELIS 4. Cap. Rex nabuchodonosor in somno vidit arborem, quæ erat magna, fortis, & proceritas ejus calum contingens: aspectus illius erat usque ad terminos universa terra: Folia ejus pulcherrima: & fructus ejus nimius; & esca universorum in eâ. Subter eâ habitabant animalia & bestie: & in ramis ejus conversabantur volucres cali, & ex ea vescebatur omnis caro. Licet Daniel Prophetico Spiritu hanc visionem explicaverit de nabuchodonosore. Arbor illa, Tu es Rex. Tamen videtur hæc arbor quodque nobis adumbrare crucem Domini nostri JESU CHRISTI, quam Sponsus Cant. 8. 5. Malum nuncupat. Sub arbore (malo) suscitavi te. Et Sponsa ait Cant. 2. Sicut malus inter ligna silvarum, sic Dilectus meus inter filios. hæc ergo Arbor sanctæ Crucis, hæc malus est magna; quia magna continet mysteria, prodigia, beneficia. est fortis; quia sustentat eum, qui est fortitudo Dei, & omnia peccata Mundi. Proceritas ejus calos contingens; quia ejus virtus calos penetrat, quò & redemptus perducit. Aspectus ejus usque ad terminos terra. Omnes quatuor Orbis plagæ eam respiciunt, & ab ea respiciuntur. Fructus ejus nimius; quia infinitus, mille Mundis redimendis sufficiens. Et Esca universorum in ea: omnia animalia in eâ pabulum reperiunt. 1. Bestie subter ea habitant. Id est, peccatores, & in viâ purgativâ versantes, qui nondum sât mortificârunt bestiales passiones & motus. 2. Animalia cicurata, præcipuè rationalia, id est, homines secundùm rationem viventes, & in virtute proficientes. 3. Volucres cali habitant in ramis ejus. id est, contemplativi & viri perfecti. Atque ita Ex ea vescitur omnis caro.

Sub hæc igitur arbore malo collocatæ Sponsa, dum ait: *Sub umbra illius, quem desideraveram, sedi; & fructus illius dulcis gutturi meo.* Cant. 2. Dum sedet, meditatur ac contemplatur Christum Crucis.

Crucifixum, triplicem fructum decer-
pit. Primus est cognitio certa plurium
caelestium veritatum, quibus Intellectus
divino lumine perfusus pascitur & sum-
me delectatur. Secundus est pius affectus
amoris & devotionis, contritionis,
laudis, gratiarum actionis, compassi-
onis & imitationis, quibus magno
cum gaudio voluntas reficitur. Tertius
denique est studiosum opus in omni-
genæ virtutis materiâ, quo cunctæ
animæ vires pascantur & saturentur,
ut iuxta sententiam Pauli ad Philip. 1.
11. *Simus repleti fructu iustitiæ
per Jesum Christum.* Colos. 1. 10.
*In omni opere bono fructificantes & crescen-
tes in Scientia Dei.* Hos autem fructus
Apostolus idem reducit ad duodenum
numerum: *Fructus spiritus est Caritas
gaudium pax, patientia.* &c. Gal. 5. 22.
Quæ omnes dulces sunt animæ, quæ Dei
Sponsa est quia sunt fructus Ligni Vitæ,
quæ vitam mirabiliter nutriunt &
oblectant. Et licet quidam sint amari,
tamen per vehementiam amoris, quo
carpantur, valde dulcescunt. Nam
Anima esuriens amarum pro dulci sumit.
Proverb. 27. 7. Et hinc Sponsa prius
exponit suum desiderium: *Quem deside-
raveram,* ac postea subjungit: *Fructus ejus
dulcis gutturi meo.*

Optendimus igitur hanc exhortatione,
quomodo cum Sponsâ sub hâc Arbore
Crucis sedere debeat Incipiens, Profi-
ciens, & Perfectus; ut quisque fructum
gutturi suo dulcem ex ea decerpat,
quod ut fiat, oro cum Origene: *ô Domine
da mihi hunc fructum, dulcem fructum
anime meæ: altus est; attolle desiderium:
benedictus est; sanctifica obsequium:*

*imputribilis est, purifica affectum: suavis est;
sanctifica animam, ut in eo delectetur,
qui es potentissimus fructus, potens illum
in æternum satiare.*

I. Primò. Sub hâc arbore crucis habi-
tant feræ bestię; id est, peccatores, & ii
qui bestiales motus nondum mortifica-
runt; & hi omnes reperiunt escam in ea.
Esca enim universorum in ea. Hi fructus
famem sedant: sitim terrenorum
extinguunt.

Doctissimus juxta ac piissimus
Cardinalis Sfondratus in Nodo Præ-
destinationis p. 2. §. 2. ex relatione
quinque oculatorum testium recenset,
inter Insulas Canarias seu Fortunatas
unam dici ferream, in qua nulli fluvii,
nulli fontes, rores aut pluvia, adeoque
aquarum dulcium nulla copia; inco-
læ verò sex millia. Quis non crederet
hos omnes siti perituros? Et tamen
providit natura. Nam in medio Insulæ
arbor maxima, quadraginta pedes alta
& ubi maximè sparguntur comæ,
120. pedes lata. In hanc quotidie
sub meridiem nubes incumbit, duratque
in proximum diem, & Solis ortu eva-
nescit. Ex nube per folia & ramos
tanta vis aquarum decurrit, ut sufficiat
vicies mille amphoris implendis;
una verò amphora, quinque hominum
siti. Ex puteo per Euripos, Nilòsque
in totam Insulam aqua diffunditur,
abundatque omnium necessitati. Verè
præclara utilis & necessaria arbor.

At longè præclarior Arbor est sanctæ
Crucis: in hâc non fortunata, sed ferrea
mundi insula, quæ non solum aquam
ad lavandū, & refrigerandâ sitim; sed &
sanguinem ad purificandū, pascendū &
sitim

litim restinguendum abundè profundit; non sex millium hominum, sed infinitorum millionum sicut levandæ & maculis peccatorum abluendis. Sine hac arbore totus mundus maneret illotus & in sordibus, sine hac arbore nullus mortalium litim extingueret concupiscentiarum, beatitudinis æternæ, gratiæ & gloriæ.

Sub hac arbore se collocare debet anima Deo servire incipiens, ac dicere: *sub umbra illius quem desideraveram sedi.* Sedi & excepi aquam, ut litim rerum fluxarum extinguat, sanguinem ut me pasciat & abluat. Hic sanguis & aqua defluit instar rosis aut pluvix verno aut æstivo tempore; quæ rosis purpuram, candorem liliis, hyacintho colorem cyaneû, aut celestem, & secundùm plantæ aut floris qualitatem & dispositionem, cui libet colorem & odorem attemperat. Sic quoque arbor Crucis Christi JESU sanguine & aqua manans, cuius animæ religiosæ Deo servire incipienti, secundùm suam dispositionem & capacitatem fructus suos impertit. Ac 1. quidem *timorem Dei*, dum perpendit, quantum Dei Filius ob peccata patiatur: dicitque cum timore; *Si in viridi ligno hæc faciunt, in arido quid fiet.* 2. Vanitatem rerum terrenarum cognoscit; cognitâ creaturarum vanitate, & impotentia satiandi. 3. Fructus est aversio à creaturis, conversio ad Deum, dolor, contritio, detestatio peccati, quod ob bona fluxa Deum offenderit, propositum efficax. Refert S. Vincentius Ferrerius in sermone de Parasceve, quosdam putasse Christi in cruce umbram retigisse latronem, qui à dextris erat,

eique sanctitatè contulisse, infundendo spiritum compunctionis. Si umbra Petri tantæ virtutis fuit, quantum magis umbra Christi Domini crucifixi. At sic ut lit, hoc certum, umbram protectionem & gratiam Christi spiritualiter bonum latronem retigisse, cuius virtute æstus vitiorum extincti sunt, & perfectam animæ salutem adeptus est: nulla enim est potentior umbra contra omnes vitiorum igneos æstus, quam Crux & Passio Christi: *Quem* teste Apostolo Rom. 3. 24. *proposuit Deus propitiatorium per fidem in sanguine ipsius, ad offensionem iustitiæ suæ, in remissionem præcedentium delictorum.* 4. Fructus est mortificatio vitiorum & passionum: nam nuditas Christi umbraculum est contra æstum avaritiæ, luxurix & aceti, vini que felle mixti potus umbra est contra impetus gula: dolores carnis eius obumbrant contra æstum libidinis; denique nullum est vitium, cuius non sit medicinalis umbra in Christi vulneribus, à quibus prodeunt spiritus quidam vitæ salutiferi, efficacè que inspirationes, quibus viventes sub eius umbra protegimur, refrigeramur & sanamur. Quod præclare in hunc locum Cantici, declarat S. Gregorius, dum ait: *Umbra Christi protectio est Spiritus Sancti, qui mentem, quam replet, obumbrat, quæ omnium tentationum fervorem temperat: et dum aurâ suâ inspirationis suaviter mentem tangit, quidquid noxiæ caloris sustinebat, repellit. Et quam iam forsitan nimis venturum æstus marcidam fecerat, umbra S. Spiritus protegens recreat: ut dum in eius inspiratione sedens pausat, vires colligat, quibus ad æternam vitam robustus currat: sicut bonus Lathro, qui hac inspiratione in cruce obumbratus*

deumbratus una hora pervenit ad Paradisum. Ita ille.

Sede ergo Anima mea tanquam Affectus sub umbra illius quem desideras & amas, & oculos in IESUM Crucifixum conjice. O quid video! O quale spectaculum! Mundo, Angelis, & hominibus stupendum! Video caput mei Salvatoris spinis coronatum, vulneratum, dolore repletum. Video faciem aliam speciosam præ filiis hominū ita sanguine, sputis & livore fœdatam; ut non sit ei species neque decor. Video manus beneficas & thaumaturgas mei Redemptoris clavis confixas & sanguine roseo manantes. Video pedes sacros perterebratos & cruci affixos, sanguinis rivus effundentes. Video totum corpus denudatum, vulneratum, deformatum, diffisum & disruptum flagris, ita ut à planta pedis usque ad verticem non sit in eo sanitas. Video (cum S. Augustino loquor Medit. 6.) *Ut caudet nudum pectus, rubet cruentum latus, deora languent lumina, regia pallent ora, proceræ rigent brachia, curvæ pendunt marmorea, rigat terebratos pedes scati sanguinis unda.*

Hæc per Fidem intueor, hæc credo, hæc miror & stupeo, intimè comparior & causam rescire desidero. Quis obsecro patravit talia? Quis caput horum & cauda dolorum? Si Patrem cælestem interrogo, responderet: *Propter scelus populi mei percussit eum.* Isaia 53. Si interrogo Filium ipsummet: quis te percussit, flagellavit, & crucifixit? Respondit: *Supra dorsum meum fabricaverunt peccatores.* Psalm. 128. 3. Si interrogo Iliam Prophetam, confirmat eadem;

ipse (ait) vulneratus est propter iniquitates nostras: attritus est propter scelera nostra. Cap. 53. 5. Si interrogo cum Augustino Meditat. 7. *Quid commissisti amanti sine juvenis, ut ad eum durè traheris? Quod scelus tuum, quæ noxa tua, quæ causa mortis, quæ occasio tua damnationis? Et respondet: Ego sum tui plaga doloris, tua culpa occisionis, ego tuæ mortis meritum, tuæ vindictæ flagitium! O mirabilis censura conditio! Peccat Iniquus & punitur Justus: deliquit Reus & vapulat Innocens: quod perpetrat servus, exsolvit Dominus: quod committit homo, sustinet DEUS.*

Quare firmiter crede, te esse causam mortis IESU. 1. Propter scelus populi non tantum Judæi & gentilis; sed etiam Christiani, à quo te non vis exclusum: ergo & tu causa es. 2. Supra dorsum ejus fabricaverunt peccatores, non soli carnifices; sed omnes peccatores totius mundi, inter quos ego sum; ergo ego fabricatus sum; ergo flagellavi. &c. 3. Vulneratus est propter iniquitates nostras: credo me inflixisse vulnera. &c. Ideo non dolemus ex toto corde: ideo non plangimus Peccata; quia non veraciter satis credimus, nos esse causam. Ergo cum Augustino dicamus: Ego sum plaga tui doloris; ego sum tui causa doloris; ego superbiâ meâ te spinis coronavi; ego te libidine meâ flagellavi; ego te gulâ meâ felle potavi; ego acediâ meâ manus pedesque perfodi; ego invidiâ latus tuum aperui; ego verbis turpibus & detractoriis in faciem tuam conspui. O quàm doleo! O quàm malitiam meam derestor! O si cum MARIA MAGDALENA possem pedes tuos lacrymis rigare!

ô si spinæ tuæ caput meum fodirent, flagella me caderent, & in pœnam peccatorum crucis supplicium tecum tolerarem! Statuo firmiter millies potius ista tolerare, quàm te Deum summum Bonum meum denuò offendere: statuo potius cum Eleazaro vivus in Infernum præmitti, quàm Majestatem tuam denuò lædere: statuo cum Anselmo potius in rogam ardentissimū insilire, quàm sciens volens peccatum ullum admittere, ac denuò Dominum ac Deum meum crucifigere. O quis dabit capiti meo aquam & oculis meis fontem lacrymarum, ut plorem die & nocte peccata, quibus te cecidi, flagellavi, coronavi, crucifixi? O quàm doleo! ô quàm contristor!

Primò. Anima incipiens Deo servire cum Sponsâ collocat se sub umbrâ Crucifixi Domini, despectis omnibus mundi aliis arboribus, quantumvis proceris: dum enim aspicit *JESUM* pendentem in Arbore nudum, pauperem, despectum, doloribus plenum; omnem umbram mundi & mundanorum despiciat; quia instabilis, inutilis & noxia est, protectionem securam præbere non valens: qualis est umbra Principum, Magnatum, divitiarum, honorum, voluptatum; in quibus non est vera salus nec protectio: de quibus illud *Isaia* dici potest. c. 30. 3. *Erit vobis fortitudo Pharaonis in confusionem, & fiducia umbra Egypti in ignominiam.* hæc enim umbra concupiscentiarum ardorem non temperat; sed auget; non confert veram tranquillitatem; sed bella intestina excitat: non satiat desideria; sed accendit; vix enim incipit refrigerare, &

fugit ac evanescit. Sicut umbra hederæ quæ sonam protegebat ab æstu, de qua vehementer lætabatur Jonas, propter refrigerium, quod præstabat: sed citò læticia ejus versa est in mœsticiam; quia sequenti die vermis corrodit hederam, & exaruit. Sic est omnis umbra, quæ ab honoribus, divitiis & Potentibus seculi provenire solet, quæ vermis (mors) tandem tollit. Hinc anima incipiens Deo servire, audit illud 4. *esdræ* 2. 26. *Fugite umbram seculi hujus.* Et collocat se sub umbrâ ejus, quem desideraverat. Hic querit protectionem, solatium, refugium, remissionem peccatorum, extinctionem suam, abluionem, refrigerationem. Hæc enim Arbor Crucis fluit aquâ & sanguine; *Sanguine, quo satietur & sitim extinguat; aquâ, quâ lavetur.*

II. Secundi qui sub Arbore Crucis cum sponsa sedent & fructum carnis, sunt Proficientes: veluti domestica animalia cicurata & mundata, animalia rationalia sub Arbore Nabuchodonosoris. Seneca Epist. 108. scribit: *In eodem prato bos herbam querit, canis leporem, ciconia læcetam.* Similiter apis mel, homo florem, possessor fructum. Ita ex eodem agro (Haceldama) id est agro sanguinis, ex eodem monte Calvarie, sub eadem Crucis Arbore, non solum peccator reperit conversionem, contritionem, dolorem de peccatis & vitæ emendationem; verum etiam is, qui peccatis renunciavit, & in via perfectionis progreditur ac proficit; alius quærit & invenit humilitatem; alius patientiam; alius obedientiam; omnia repetuntur in hoc monte, in hac crucis arbore.

Hoc

Hoc eleganter declarat & exponit S. Albertus Magnus L. 12. de laud. Martyr. c. 4. *Flos campi* (ait) *JESUS Nazarenus est, qui rubet in Martyribus; viret in Confessoribus; candescit in Virginitate; pallet in Penitentibus; nigrescit in Humilibus; rutilat in Doctoribus.* Flos ille de Crucis stipite in Calvaria colle progerminans, idem Rosa, idem Lilius, idem Viola, idem Hyacinthus est. O pulcher flos! & Arbor speciosa! & dulcis fructus! qui planè maturuit, dum dixit: *Consummatum est.* De quo Ecclesia canit: Arbor decora & fulgida, ornata Regis Purpura; Arbor nobilis flore, fronde, gemine, è cujus brachiis salus Mundi pependit.

Sub hac Arbore sedet Anima proficiens; & decerpit non solum fructus infernè pendentes, sed ex media arbore. Jeremias de hac loquitur: *Sedebit solitarius & tacabit, quia levavit se super se.* Thren. 3. 28. quamvis contraria videantur sedere, & levare se, contraria tamen non sunt, si ad spiritum referantur; nam *sedere* quietem & diuturnam contemplationem aut meditationem indicat; *levare autem se*, præcellentiam meditationis, elevando spiritum super omnia creata & terrena; & utrumque comprehendit sedere sub umbrâ Christi.

Sedet ergo Anima Religiosa proficiens, & levat se super se varios decerpens ex hac Arbore Crucis fructus. Et quidem

1. Fructus est Paupertatis Evangelicæ: dum enim considerat cæli & terræ regem, cujus sunt propriè omnes mundi thesauri, omne aurum, argentum & lapides pretiosi. Dum meditatatur Jesum

nudum in cruce pendentem, non habentem velû aut tegmen, quo nudos artus contegat; carentem lecto in quo moriatur; non habentem pulvinar, in quo caput reclinet; quomodo nihil penitus in mundo possideat; nam & vestimenta quæ erant tota ejus facultas, dimisit, abalienavitque, ita ut nec usum haberet, nec dominium, quod in pauperes transtulit. Hanc ergo extremam paupertatem & nuditatem aspiciens Anima proficiens, statuit nuda nudum JESUM sequi; renunciat omnibus, ut JESU sit Discipula; & omnia arbitratur ut stercora, ut JESUM lucrifaciat. Et hæc paupertas ipsius gutturi dulcis est propter JESU amorem.

2. Fructus est humilitatis profundæ: Dum enim Anima sedens sub umbrâ Crucis considerat Salvatorem suum, Deum & Hominem; Quem in cælis adorant Cherubini & Seraphini, & omnes Angeli, utpote universorum Dominum omni omnium Creaturarum honore & adoratione dignissimum sic exinanitum: *Exinanivit enim se.* Phil. 2. 7. Sic contemptum, despectum, Latronibus associatum instar latronis: *Et cum iniquis (sceleratis) reputatus est.* Isaïæ 53. 12. Dum videt eum sic blasphematum: *Prætereuntes blasphemabant eum moventes capita sua.* Matthæi 27. Dum videt eum ita illusum: nam *Principes Sacerdotum illudentes eum scribunt.* Matth. 27. *Alios salvos fecit; seipsum non potest saluum facere.* Dum videt eum sic illusum: *Illudebant ei milites.* Luca 23. 37. Dum videt eum improperiis affectum & convitiis:

G

Et

Et latrones, qui cum eo crucifixi erant, improperabant ei. Matth. 27. 44. Et convitiabantur. Marci 15. 33. Dum denique videt, hæc omnia summâ cum humilitate & mansuetudine tolerantem: excitatur & ipsâ ad omnem Mundi gloriam & altitudinem humanam conculcandam; & amandam ignominiam Crucis, dicens cum Apostolo: *Mihi absit gloriari nisi in Cruce Domini nostri JESU Christi.* Galat. 6. 13. Et in ejus contemptu & opprobrio. Et hic fructus est dulcis gutturi ejus.

3. Fructus est heroicae patientiæ: videns enim Anima Jesum Redemptorem suum sic vulneratum, hanc arborem ita terebratam & decorticatam, ita ut ab ima radice usque ad verticem non sit in eâ sanitas, intimè compatitur, imitari gestit: & cum Sanctâ Theresiâ exclamat: *Aut pati aut mori.* Et cum S. Bernardo: *Sub spinoso Capite non decet Membrum esse delicatum.* Et pati ipsi dulce est; ac cum Sancto Andream dicit: *O bona Crux! diu desiderata!*

4. Fructus est perfectæ obedientiæ: videns enim anima Jesum regem suum caput inclinantem in signum obedientiæ, & factum obedientem usque ad mortem: & quidem mortem Crucis; deplorat suam inobedientiam; ac statuit obedire Deo in omnibus licitis & honestis non solum ad unum annum; sed usque ad mortem.

O Jesu mi Crucifixe! ô Arbor decora & fulgida! ô dulce Lignum, dulces clavos, dulcia ferens pondera! ô Arbor nobilis flore, fronde, germine! Fructus tui Mundanis quidem sunt amari, &

nescientibus pretium eorum, insipidi; at mihi amore tui sunt sapidi & dulces. Dulcis paupertas, dulcis humilitas, dulcis patientia & obedientia, & omnis virtus ac perfectio. Sicut è contrariis amore tui amara erit opulencia, amarus honor & æstimatio, amara voluptas, amara voluntas propria. Si tamen vel dolor, vel adversitas, vel Contemptus quispiam mihi amarus accideret, Scio quid faciam; imitabor Moysen, qui Hebræis venientibus in Mara & conquerentibus de aquæ amaritudine lignum immisit in aquas amaras, eaque reddidit dulcissimas. Ita mi JESU Lignum Crucis tuæ omnia adversa, omnia amara reddet dulcia, non quod ea virtus sit in Ligno Crucis; sed quia te sustinuit mi JESU, qui es salus, læticia, dulcedo & resurrectio nostra, per quem via aspera fit plana, omne jugum suave fit leve, & quicquid amarum est, vertitur in dulce. Id quod peto humillimè cum S. Augustino in Soliloq. Cap. 22. *Utinam mihi Domine omnia amarescant, ut Tu solus dulcis appareas; qui es dulcedo inestimabilis, per quem omnia dulcorantur, nunc & semper, & in secula seculorum. Amen.*

III. Ex Arbore Nabuchodonosoris non tantum pabulum aut escam sumunt bestia & animalia; sed & volucres calib in ramis ejus conversantes: ita ex Arbore Crucis Christi non solum fructum decerpunt peccatores & incipientes Deo fervire, ac deinde Proficientes; sed etiam perfecti & contemplativi. S. Bernardus Serm. 48. & 20. in Cantibus tres gradus sub umbrâ Christi manentium assignat. Primus est esse sub umbrâ, secundus

secundus vivere sub umbrâ, tertius sedere sub umbrâ. Primus gradus spectat ad omnes Fideles & Christianos, qui Fidem Christi veram nacti sunt: ejusque Passionem corde & ore profitentur, sed opere non protellantur; & ideo non vivunt in hac umbrâ; quia Fides sine operibus mortua est, nec potest dare vitam gratiæ, quam ipsa non habet. 2. secundus gradus spectat ad justos omnes de quibus Jeremias: *Sub umbrâ tuâ vivemus in Gentibus.* Et hi inchoant à Fide, & perficiunt se in Charitate juxta illud Habacuc c. 1. v. 2. *In umbra alarum tuarum sperabo, donec transeat iniquitas.* 3. Tertius gradus est Perfectorum & Contemplativorum, qui non solum sunt & vivunt; sed etiam sedent & quiescunt; ac sub umbrâ permanent, ejus mysteria avidè contemplantes; & dulces inde capientes fructus: hi autem non stant rigidâ elatione, non ambulant inquietâ curiositate, non jacent resolutâ voluptate; sed sedent tranquillâ submissiōe, & levant se super se, aspicientes, amantes, & imitantes JESUM Dilectum suum.

Sub umbrâ hujus Arboris non solum locum habet Latio pœnitens, Magdalena lacrymans, aliique in terra repentis peccatores; sed etiam Joannes Discipulus, quem diligebat Jesus, & B. Virgo omni virtutum genere perfectissima, & complures ejusmodi amantes & perfectæ animæ versantur & commorantur in ramis ejus: nonnullæ earum hærent in vulneribus pedum; aliæ morantur in vulneribus manuum; aliæ asyllum & nidum locant in sacratissimo vulnere Lateris; ut aliquando

in visione cælesti notavit S. Mechtildis: dum enim hæc piissima & Passioni Dominicæ addictissima Virgo die Jovis sancto in Sacrificio Misæ hæc verba auscultaret: *Nos autem gloriari oportet in Cruce Domini nostri JESU CHRISTI:* videbatur sibi in visu animæ videre in medio templi perquam excellentem miræ magnitudinis & pulchritudinis arborem, ramis in crucis formam decussatis & implexis, cujus ramis appensæ erant undique lampades ardentes: Loco olei fluebat ex arbore succus in lampades, qui lumen ardens nutrebat, prope quamvis lampadem appensum erat cor JESU Crucifixi amore inardescens. Ex quo ipsa colligebat, optimum, cor divino amore inflammandi, medium esse, sedere sub Arbore Crucis & mysteria Passionis profundâ meditatione volvere.

Experta hoc est ipsa MECHTILDIS, Crucifixi singularis amatrix. Sedit illa sub umbrâ ejus, & fructus dulces degustavit. Cum MECHTILDE & ante Mechtildem & post ejus tempora tot milleni collocarunt se sub hujus Arboris salutiferæ umbrâ, tot scilicet Martyres, tot Confessores, tot Virgines. Sed locus omnis nondum repletus est, adhuc spatium superest nobis: quare alacriter & cum gaudio montem Calvarie conscendamus, sub Crucis Arbore sedeamus, & Dilectum nostrum ejusque erga nos ardentissimum amorem meditemur; ut mutuo amore inflammemur. Ut verò debitè ista meditemur, duo observanda sunt: *Aspice & Inspice.* Aspice tormenta, vulnera, miserum tristeque spectaculum: Sed

Sed simul inspicere amorem internum, quo hæc patitur. *Inspice & fac secundum exemplum, quod tibi in monte monstratum est.* Exodi 25. 40. Aspice corpus, & inspicere cor. Aspice dolores externos corporis, & inspicere internos animæ: aspice, ut consideres; inspicere, ut redames. Aspice & inspicere, ad quid faciendum & patiendum amor tui me adegerit.

1. Ego (inquit Salvator) te mi homo ex amore, cum non esses, de nihilo creavi: ex amore ego te, cum jam esses, ne delineres esse, conservavi: Ego ex amore, cum à me conservatus, jam per te perieras, redemi: Ego ex amore, postquam redemptus eras, gratiâ meâ ne excideres, centies & ultra in gratiam te recepi: Ego tot tibi exhibui amoris argumenta, quot sunt vitæ tuæ momenta: ex amore & propter nimiam charitatem, quâ te dilexi, te ovem perditam quasi, lapsam erexi, errantem reduxi. Tantam tui curam gessi; tanto semper favore profectus sum. Tam sollicitè à rictu luporum infernalium defendi. Quid rependes Amatori?

2. Ex amore & propter nimiam charitatem, quâ te dilexi, exhibui me tibi in causâ tua advocatum, in periculis Protectorem, in necessitate Amicum, in solitudine Socium, in mœrore Consolatorem, amore Patrem, fidelitate Sponsum, felicitate summum bonum, in omnibus Deum. Et quid rependes Amatori?

Hicque amor non uno die, non uno anno, sed totâ vitâ meâ duravit, durabitque per totam æternitatem. Nam cum dilexisset vos, in finem dilexi;

diligamque sine fine. Et vide quanta sit vis & Potentia hujus finalis amoris!

3. Amor me in patibulum Crucis adegit: Amor manus pedesque perforavit: Amor caput spinis popugit: Amor lanceâ Latus meum aperuit: Amor omnia membra flagellis cecidit: Amor me denudavit, omnibusque spoliavit, ut omnibus pateret, quomodo Pater meus dilexerit mundum, ut scilicet Filium suum unigenitum daret, nec tantum daret; sed etiam occideret.

Ad extremum Amor expressit è venis meis omnem sanguinem: Amor claudit mihi os & oculos: Amor sustulit mihi animam vitæ vestra vitam: Amor me dat vobis in pretium, in cibum & in primum. Quid nunc ultra debui facere ex amore quod non feci, dum in meridie amoris cubans, amore languens exspiravi? Quid igitur rependes Amatori, qui elegit pro te mori?

Quid nunc (obsecro) reponemus huic amori? *Diligam te Domine fortitudo mea.* Implebo mandata. Mandasti Deus: *Dilige Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* Hoc itaque faciam. Diligam te Dominum Deum meum pro me crucifixum ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente & ex omnibus viribus. Nam *Cujus saxum pectus non emulsiat vulnera Salvatoris?* ait S. Laurentius Justinianus de casto conn. Cap. 2. Diligam te, Domine, fortitudo mea, Redemptor meus & Amor meus, diligam non solum verbo atque lingua; sed opere & veritate. Itaque quicquid deinceps totâ egero vitâ, omnia agam ex amore: Si patiar; patiar ex amore: Si

Si laborem; laborabo ex amore: Si scribam; scribam ex amore: Si studeam; studebo ex amore: Si catechizem; catechizabo ex amore: Si vigilem; vigilabo ex amore: Si dormiam; dormiam ex amore: Si orem; orabo ex amore: Si jejunem; jejunabo ex amore: Si paupertatem patiar; patiar ex amore: Si obediam; obediam ex amore: Si humiliem me; humiliabo me ex amore: Si vivam; vivam ex amore: Denique si moriar; moriar ex amore.

Totus tu mi JESU eris mihi fixus in corde, qui totus pro me fuisti fixus in cruce. *Qui non amat Dominum nostrum Jesum Christum, anathema sit.*

Quæ cum ita sint, Dilectissimi; sedeamus sub Arbore Crucis & fructus ejus carpamus & degustemus. 1. Si incipientes sumus, velut bestię bestiales motus comprimamus, peccata plangamus, revertentes pectora percutiamus, Deum timeamus, vitam emendemus, nec unquam amplius Christum peccando in nobismet ipsis crucifigamus; sed faciamus fructus dignos poenitentię, & hi erunt dulces gutturi nostro. 2. Si proficientes sumus, sedeamus sub Arbore Crucis: carpamus velut animalia cicurata & rationalia fructus dulces virtutum, paupertatis, humilitatis, patientię, & obedientię, quæ licet subinde amaræ videantur; Lignum tamen Crucis Christi omnia

dulcorabit. Cum Moyse partem ligni in aquas amaras injiciamus, & dulcescent: & quidquid arduum ac difficile, erit dulce; & quidquid dulce & blandum carni, erit spiritui amarum. 3. Si perfecti sumus; velut volucres cæli contemplantes ascendam⁹ in Palmam, & apprehendamus fructus ejus, fructum dulcissimum amoris Dei. Aspiciamus & inspiciamus externa, quæ patitur; & amorem quo patitur. *Inspice vulnera Pendentis; sanguinem Morientis; cicatrices Resurgentis. Caput habet inclinatum ad osculandum; cor apertum ad diligendum; brachia extensa ad amplexandum; totum corpus expositum ad redimendum. Osculemur eum, amplexemur eum, redamemus eum. Hæc quanta sint, cogitate, hæc in statera vestri cordis appendite; ac totus vobis figatur in corde, qui totus pro nobis fixus est in Cruce. Infigamus eum totum memoriæ, ut de illo identidem cogitemus. 2. Infigamus eum totum Intellectui, ut eum magis magisque cognoscamus. 3. Infigamus eum totum cordi & voluntati, ut eum ardentius diligamus & dulcius. 4. Infigamus eum totum operi, ut omnia ex amore dulciter patiamur & agamus; atque ita cum Sponsâ dicere poterimus: *Sub umbrâ illius quem desideraveram sedi; & fructus illius dulcis gutturi meo. Cant. 2.* Quod nobis per merita CHRISTI Crucifixi largiatur Pater & Filius & Spiritus Sanctus. Amen.*

PRO FESTO PASCHATIS.
EXHORTATIO I.

FESTO RESURRECTIONIS D. N. J. C.

Fides Resurrectionis Dominicæ gaudium & solatium parit
Religiosis.

T H E M A.

Surrexit. Marci 16.

Duplicis generis Actiones, Opera ac Dramata exhibentur. Prioris generis Tragediæ, posterioris Comediæ nomen sortiuntur. Tragediæ amœnum jucundumque initium, sed tristem fatalemque exitum habent: Comediæ verò è contra tristi inchoantur principio, sed lato, hilarique fine terminantur. Mundus ejusque asseclæ meras ludunt tragedias; auspiciantur enim cum tympanis & fistulis, cum saltibus & choreis, cum conviviis & symposiis; sed cum fletu & stridore dentium, cum fame & siti, cum pœnis & tormentis, usque æternis concludunt: ut in divite Epulone videre est. *Luce 16.* Qui epulabatur quotidie splendide; sed demum sepultus est in Inferno: Lazarus è contra hic miset & mœstus, postmodum gaudiis rediundavit. Christus Dominus & Redemptor noster, non Tragediam, sed Comediæ admirabilem ludit: in stabulo natus, à paupertate, contemptu, sanguinis sui effusione, persecutione, fame, siti, fatigatione, passione & morte coepit; adeò ut de ipso actum esse crederetur: at post hæc omnia gloriosus surrexit à mortuis, ad cœlos ascendit, & illic vivit & regnat in summa majestate & gloria. Simili ratione quisque nostrum drama vitæ suæ exhibet, ac proinde attendat, qualenam exhibeat. Nemini licet & hic & illic latas agere comedias, &

& voluptatibus indulgere : Qui cum Christo vult resurgere gloriosus, nunc cum ipso patiaris intrepidus, sequitur enim post nubila Phœbus, gaudia post luctum. Ut autem Christum Dominum nostrum imitemur, pro fundamento certo statuenda est fides Resurrectionis Christi, uti & nostræ, ex qua fide, in omni tribulatione & adversitate, gaudium & solatium oritur. Unde hæc fides ante omnia probè radicanda.

I. Quemadmodum Salvator noster maximam adhibuit industriam ac diligentiam, ut bene inculcetur Apostolis & Discipulis resurrectionem suam & eius fidem: ita omnibus Religiosis, ac præsertim Societatis nostræ, eadem singulari studio est inculcanda, & quasi aliorum basis ritè collocanda. Quoties enim ante passionem suam illis prædixit, & passionem & resurrectionem suam? Matth. 12. 40. ait: *Sicut fuit Jonas in ventre Ceti tribus diebus & tribus noctibus; ita & Filius hominis erit tribus diebus & tribus noctibus in corde terra.* Matthæi 20. prædicit se crucifigendum; sed addit: *Tertia die resurget.* Similiter Marci 10. & Lucæ 24. & Joannis 20. Deinde eadem de causa post resurrectionem suam toties apparuit: stetit in medio; videte manus meas. Ut scilicet Apostoli firmissimè resurrectionem crederent, aliisque eandem docerent, tanquam fundamentum aliorum.

Quod Christus Dominus in corde Apostolorum radicatum & fundatum voluit, nimirum se resurrexisse à mortuis, ita voluit alitè quoque mentibus nostris infixum: unde rem hanc tot testibus firmat à voluit, ut nullus posset esse ambigendi

locus: nam 1. Testes habemus sanctos Angelos, qui in vestibus candidis apparuerunt & dixerunt: Marci 16. *Nolite expavescere: Jesum queritis: Surrexit, non est hic.* 2. Testes sunt piæ mulieres, quæ Dominum viderunt: & a postolis indicantur: *Vidimus Dominum, & hæc dixit nobis.* Et in primis Magdalena, quæ Dominum agnoscens & videns, atque ad ejus se pedes abiciens, exclamabat: *Rabboni.* Joan. 20. 3. Testis est S. Petrus: cui Dominus redivivus apparuit, ut insinuant Apostoli: *Surrexit Dominus verè & apparuit Si moni.* Lucæ 24. cujus auctoritati multum tribuebant. 4. Testes sunt duo Discipuli euntes in Emmaus quibuscum ambulavit in via, Scripturas aperuit, mensæ assedit. l. c. 5. Testes reliqui Apostoli, quibus absente Thomâ, apparuit & dixit *Pax vobis:* postea rursus præsentem Thomâ: *Infer digitum tuum huc.* Joan. 20. *Quia vidisti me Thoma credidisti; beati, qui non viderunt & crediderunt.* 6. Testes sunt quingenti Fratres, quibus ante Ascensionem suam in cælum, apparuit in monte Oliveti & benedictionem impertit. 7. Ipsi hostes fateri coacti sunt Christum resurrexisse, quare pecuniâ corrupti, mentiri sunt, corpus ejus ablatum esse à Discipulis. 8. Ipsimet mortui, Christo resurgenti testimonium dedere: *Multa enim corpora Sanctorum resurrexerunt & venerunt in sanctam Civitatem, & apparuerunt multis.* Atque ita tot testibus Christi resurrectionem comprobata habemus, atque ipsorum sensuum experientiâ: nam per visum, per auditum, per tactum, per comestionem, verè surrexisse se à mortuis Dominus comprobavit;

probavit. Ex quibus geminum Fidei actum elicemus.

Credo firmissimè **JESUM** Christum Salvatorem meum à mortuis resurrexisse; idque credo propter auctoritatem dei revelantis. *Surrexit; non est hic.* Marci 16. *Surrexit Dominus verè & apparuit Simoni.* Lucæ 24. *Quoniam sic scriptum est: & sic oportebat Christum pati & resurgere à mortuis tertià die.* loc. cit. Atque hæc Fide animatus

Credo quodque resurrectione nostram: credo & me resurrecturum: nam *Christus resurrexit primitiæ dormientium; ergo & motui resurgent, & nos resurgemus. Ipse enim positus est in resurrectionem multorum.* Lucæ 2. Quod si verò ipse non resurrexisset, nec nos resurgeremus: Si caput non resurgeret, nec membra resurgerent: atque ita vacua foret Fides nostra; ut loquitur Apostolus 1. Corinth. 15. *Si Christus non resurrexit, inanis est Fides nostra.* Nunc autem Fides plena & integra est; quia *resurrexit.* Sicut enim Adam terrenus non pro suâ solùm personâ, sed pro omnibus posteris peccavit: ita Adam Cælestis non sibi soli; sed omnibus passus est & resurrexit. Credo igitur cum Jobo Cap. 19. *quod Redemptor meus vivit, & in novissimo die de terra surrecturus sum, & in carne meâ videbo Deum Salvatorem meum: reposita est hæc spes meâ in sinu meo.*

II.
Gaudium
ex Resur-
rectione
Christi,

II. Ex hæc Christi Domini nostri resurrectione magnum meritò gaudium & solatium percipimus: quemadmodum enim agricolæ cum labore & dolore sementem faciunt: at cum lætitiâ messem in horrea invehunt; juxta illud Psalmi 125. *Euntes ibant & flebant;*

mittentes semina sua. Venientes autè venient cum exultatione: portantes manipulos suos. Sic Christus Redemptor noster, quasi granum tritici cadens in terram & mortuum, Apostolos mirificè contrivit; sed tertià die resurgens & revirescens cunctos lætitiâ replevit & recreavit.

Et vel ipsa Christi Domini lætitiâ tanquam capitis meritò in omnia membra redundat: quanta verò ipsius fuerit lætitiâ, quis verbis exprimat: dum se devictâ morte gloriosum, victoriâ & triumphis, de referato æternitatis adyto inclutum conspexit. Jonas in ventre ceti tristis erat, dum fluctus maris super illum transierunt; ejectus verò in aridam repletus fuit gaudio. Daniel conjectus in lacum leonum, tristis erat, & Rex ipse tristis totâ nocte; at quando conspexit vivum & illæsum à leonibus, gavisus fuit. Samson constrictus & ligatus funibus, se comprehensum cernens, tristis erat; sed ruptis funibus lætus fuit. Joseph venditus, afflictus, in carcerem missus, tristis erat; sed postmodum exaltatus maximâ gessit lætitiâ. Ita quodque Salvator noster, ante novissimum virorum, despectus, opprobrium hominum & abjectio plebis, tristis erat; nunc primitiæ dormientium, nunc Rex gloriæ, cui data est omnis potestas in cælo & in terra, induit decorem amictus lumine sicut vestimento; ac proinde lætatur & exultat, meritoque asserit: *Secundùm multitudinem dolorum meorum consolationes tue lætificaverunt animam meam.* Psalm. 103.

Hæc ergo **CHRISTI** Resurrectio & orta inde lætitiâ magnum nobis parit solatium; magnam lætitiâ.

Hæc

Hæc est dies, quam fecit Dominus: exultemus & lætemur in eâ. Psalm. 117. Sicut primitiva Ecclesia (ut refert S. Augustinus Epist. 119. ad Januarium & Serm. 15. de verb. Apost.) tantopere fatagens fuit quadraginta dies quadragesimæ in tristitia magna, penitentiis & jejuniis transigere; ita & quinquaginta dies, à Paschate ad Pentecosten, singulari lætitiâ & spirituali gaudio transigi voluit: hinc toties *alleluja* lætum resonat, à jejuniis & genuflexione abstinet. Et nos igitur cum Ecclesiâ universâ, depulso mœrore, gaudeamus, & lætemur in Domino ob Resurrectionem Domini nostri præteritam, & nostram futuram. *Omnes resurgemus.* Et quidem

1. Gaudeamus in vita; quidquid nobis acciderit, animo resignato acceptemus de manu Domini. Si adversa eveniant, gaudeamus, resurrectio gloriosa omnia dulcorat: Si corpus affligitur, labor atterit, morbus vexat: gaudeamus; quia resurgemus, & post brevem laborem & dolorem perpetua lætitiâ subsequetur. Corpus resurget gloriosum, agile, subtile, immortale; quod incredibili perfundetur lætitiâ: quando DEUS absterget omnem lacrymam; & jam non amplius erit dolor, neque luctus: sed júbilus, exultatio, gaudium, laus, & benedictio in perpetuas æternitates.

2. Gaudeamus & solatium concipiamus etiam in morte; quia mors jam conmemoanda est. mors veteribus Philosophis terribilium omnium terribilissimum dicebatur; nec immerito, quia illis janua erat damnationis æternæ; finis vitæ, initium mortis secundæ.

Terribilis erat mors ante Domini Resurrectionem, quando cælum erat clausum, & quotquot mortem oppetebant, in Limbum compingebantur; at nunc dulcis & jucunda est. Absorpta enim est mors in victoria tua. Ubi est mors stimulus tuus? *1. Corinth. 15.* Ubi terror & horror? maxime iis, qui Dei mandata servant, unice eum querunt; his merito Angeli dicunt: *Nolite expavescere vos: Christum queritis, & quidem Crucifixum.* Illis enim JESU Sociis & Amatoribus mors somnus est: hinc mortui in Christo dormire dicuntur. *Apost. 14.* Et primi Christiani loca Sepulcræ vocabant *κοιμητήρια*, hoc est, dormitoria. Tales similes sunt Phœnici, qui ex busto denuo exoritur, de quo rectè Poëta canit:

*Securus moritur; quia scit se morte renasci:
Non ea mors dici; sed nova vita potest.*

Sicut granum frumenti, si sciret se mox revicturum, libenter in terram caderet. Dicitur esse herba in Insula Tapobrana, ex loco Tapobranicæ nomen sortita, quæ comestâ facit dulciter mori. Sic Christi Resurrectio Christianos, & imprimis religiosos, ac Jesu Socios atque Imitatores dulci & jucundâ morte beatæ ob consolationem, quæ ex Christi resurrectione ac propriâ felici anastasi oritur. Unde hic verificatur ænigma Samsonis: *De forti exivit dulcedo.* Judic. 14.

Quocirca, Charissimi, ut Comœdiam nostram (quam tamen Mundani meram autumant Tragediam) vitam, inquam, nostram religiosè instituamus, ante omnia in Fide Resurrectionis Dominicæ nos firmiter stabiliamus.

H tot

tot testibus, tum Angelis, tum mulieribus sanctis, tum Apostolis ac Discipulis, tum vel ipsis hostibus comprobata & confirmata. Et credamus constanter. non solum Christum Caput nostrum resurrexisse à mortuis; sed nos quodque ejus Membra certissime resurrecturos. Deinde tum ob Christi Domini, tum ob nostram gloriosam anastasin gaudeamus & exultemus. Ille velut Jonas è ceto; velut Daniel ex Leonum antro; velut Samson è Philistæorum vinculo; velut Joseph ex ergastulo liberatus resurrexit ad gloriam: Nos quodque omnes resurgemus,

& è sepulcris terræ prodibimus in lucem & felicitatem æternam. Ergo gaudeamus & exultemus; qui aliquando læti exclamabimus: *Confidisti sacrum meum (mortalitatis meæ) & circumdedisti me latiriâ.* Denique hæc fides firma, hæc spes certa nos tam in vita, quam in morte consoletur & confortet: in vita ut adversa omnia velut momentaneum reputemus & leve, in comparatione æterni gloriæ ponderis; in morte, ut per eam tanquam somnum, quietem, & beatitudinis januam, ad Patriam cælestem, velut ultimum Finem nostrum læti transmigremus.

EXHORTATIO II.

FESTO RESURRECTIONIS D. N. J. C.

Jonas Figura Christi viventis, morientis & resurgentis.

T H E M A.

Surrexit. Marci 16. 6.

De Resurrectione Christi Domini.

Reclaram CHRISTI Redemptoris nostri, viventis, morientis & resurgentis Figuram JONAS Propheta exhibet; quam ipse Dominus proponere dignatus est. Matth. 12. 40. *Sicut enim fuit Jonas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus; sic erit Filius hominis in corde terræ tribus diebus & tribus noctibus.*

Hanc eximiam Figuram ingeniosè per Puncta singula Christo adaptat Sanctus Augustinus Lib. 4. de Symbolo ad Catechumen. Cap. 6. *Misus Jonas in civitatem Niniven, ut ejus finem predicaret. Misus est Christus à Patre, ut finem Mundi omnibus demonstraret. Fugit Jonas in Tbarsis à facie Domini, fuga Jona velox transitus Christi fuit, de quo dicit Propheta; Exultavit ut Gigas ad currendam viam.*

Ascendit navem Propheta fugiens. Lignum Christus ascendit per mare hujus Seculi transiens. Irruit tempestas magna in mari; perturbatio maris perfidia Judaeorum. Data est fors, ut Propheta fugitivus in mare mitteretur: Sors data est super Christi vestimenta, ut Unitas omni Mundo predicaretur. Projectus est à navi in mare Jonas: Mors Christi in cordibus Gentium collocata est. Susceptus est à bestia Propheta custodiendus, non comedendus. Audi hic ipsas voces Christi, per Sanctum David: Non derelinques animam meam apud inferos; nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem. Tertia die Propheta morti incolumis est redditus: die tertia Christus de Sepulchro surgens super calos est exaltatus. Haecenus Augustinus.

Nos ex hisce tria seligemus, ostendemusque Jonam fuisse primò Figuram Christi viventis, deinde morientis, denique resurgentis. Christum verò Figuram, Imaginem, Prototypon nostrae vitae, mortis, & resurrectionis. Christus verus Jonas gratiam nobis largiatur, ita suo exemplo vivendi & moriendi, ut tandem cum ipso gloriose resurgamus.

I. Jonas Figura fuit Christi viventis; quam enim vitam uterque laborando, cum eundo, predicando, prophetando & multa adversa patièdo consumpsit? Jonas missus fuit à Deo ad Civitatem magnam Ninive predicatum Pœnitentiam: Adhuc 40. dies & Ninive subvertetur. Jonas 4. Christus Dominus missus est à Patre in Mundum, ut predicet Pœnitentiam: Pœnitentiam agite. Jonas non obediit: Christus promptissimè

paruit, onus non declinavit, laborem predicandi libens suscepit. Jonas navem conscendit & exorta est tempestas magna, ita ut periclitaretur navis & viri timerent timore magno. Christus intravit Synagogam, quam Theophylactus navem appellat, cujus Navarchus Moyses, Nautæ Prophetæ, Mare adversitates & tribulationes, Sors aeterni Patris voluntas, venter ceti, interiora mortis, sepulchri & limbi. Jonas perpellus est horrendam tempestatem: qualem tempestatem sustinuit tempore Pasionis Dominus? Quantà vi flavere quatuor venti Superbiae, Iræ, Invidiae & Vindictæ? Quanto furore saevire annas, Caiphas, Herodes, & Pilatus cum reliquis Sacerdotibus, Pharisaïs & Scribis, militibus & populo? unde secuta flagella, spinæ, crux & vulnera! Verbo tota vita Christi, sicut Jonæ, fuit agere & pati.

Charissimi, talis quodque debet esse vita Religiosi Societatis JESU: Agere & pati fortia Romanum est; inquebant Romani olim. Agere & pati multa Christianum est, religiosum est, veri JESU Socii est. Quod olim erant Prophetæ & Apostoli, hodieum Religiosi sunt salutis animarum devoti. Persuadeamus igitur nobis, à Tirocinio totà nobis vità agendum fortiter & patiendum esse.

Macte igitur animo, Anima mea, predicandum est tibi, cum dictum sit: *Predicate Evangelium omni Creatura.* Libens suscipe hoc munus. Eundem est de pago in pagum, de civitate in civitatem, de Provincia in Provinciam:

Hæc Eantes

Euntes in mundum uniuersum. Succinge te, docendum, clamandum, studendum est. Docete omnes Gentes. Præpara te, Laborandum est, sudandum est, corpys defatigandum est. Libens Domini tui amore & exemplo ista amplectere. At nondum hic finis: non enim solum agendum; sed & patiendum est. exurget tempestas: At tu nè cede malis; sed contrà audentior ito. Exsurget procella Persecutorum, Invidorum, Detractorum, Hæreticorum. &c. Sed fide Deo, & vinces omnia. Qui non fortiter sustinet aduersa omnia, non est Apostolus, non est Propheta, non est Discipulus Christi JESU, non est Religiosus Societatis JESU. Anima & excita igitur te Christi exemplo, dicendo sapius: Nõne hæc oportuit pati Christum, & ita intrare in gloriam suam? Luca 24. Exemplum dedi vobis; ut quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis. Joan. 13.

II
Jonas
Figura
Christi
morientis.

II. Jonas fuit quodque Figura Christi morientis. Jonas *Columbam* significat; unde S. Hieronymus Epist. ad Paulinum ait: Jonas Columba pulcherrima, naufragio suo Passionem Domini præfigurans. Sciente enim tempestate, & missâ sorte, ac super Jonam cadente, arreptus is est a nautis ac præcipitatus in mare; moxque à præparato per Dominum grandi pisce deglutitus est, in cujus ventre tribus diebus & tribus noctibus detentus.

Christus Dominus verus JONAS pulcherrima Columba fuit, Columba deargentata & inaurata, quæ dormiuit inter medios Cleros, id est, inter utriusque Legis Naturæ & scriptæ Patres & Patriarchas in Limbo, atque

inde cum gloriâ evolavit. In hunc Jonam cecidit fors mortis. Et præparavit Dominus pisce grandem, ut deglutiret Jonam. Jonæ c. 2. 1. S. Ambrosius in Psalm. 43. Christus est JONAS, qui propterea missus est in mare, ut exciperetur & devoraretur à Ceto, quò intra alvum ceti positus interiora ejus vacuaret. Scilicet interiora mortis & Limbi, unde captivam duxit captivatem. At Christus instar Jonæ non nisi triduo fuit in corde terræ, sicut Jonas; scilicet parte diei naturalis Feriæ sextæ, totâ die naturali Sabbathi, & parte Dominicæ, atque ita per Synecochon partem sumendo pro toto Prophetia fuit impleta.

Charissimi, exemplo Jonæ & Christi Domini post vitam in laboribus, sudoribus, Studiis, prædicationibus, missionibus atque doctioribus consumptum moriendum est. Præparavit Dominus pisce grandem. Mors cetus grandis & insatiabilis nos deglutiet. Sed erimus in ventre hujus Ceti, in terra, in sepulchro tribus solum diebus & noctibus: nam licet usque ad Judicii extremi diem corpora nostra in terrâ sint permantura; totum tamen hoc temporis intervallum, intuitu æternitatis, trium dierum & noctium spatium haud superat: ac tunc resurgemus.

Quantum nobis, Charissimi, solatium pariet in morte, si strenuè laboraverimus & aduersâ sustinuerimus cum Jesu Duce nostro? Consolamini & gaudete corpus meum & caro mea: licet enim in sepulchro ac terrâ reponenda sitis; non tamen semper in ea permanebitis, sed resuscitabimini, audietisque vocem Angeli;

Angeli: *Surgite mortui & venite ad judicium. Respicite & levate capita vestra: quoniam appropinquat redemptio vestra.* Lucæ 21. 28. Consolamini & gaudete caput, manus, pedes, oculi & omnia ossa mea, moriemini quidem, sed resurgetis brevi intervallo temporis. Mors ista non mors, sed somnus dicitur. Non contristemini de dormientibus; ait Apostolus 1. ad Thes. 4. Et Job c. 8. 21. *Ecce (inquit) nunc in pulvere dormiam.* Consolamini & gaudete omnia ossa mea, vos quidem moriemini & arescitis sed solum instar fumenti in terram projiciemini, ibidemque computrescitis; sed brevi viridantia, vernantia & florentia resurgetis, ac dicetis cum Jobo c. 29. *In nidulo meo moriar & sicut Palma multiplicabo dies.* alii legunt, *sicut Phoenix*, qui celsæ S. Ambrosio & S. Hieronymo diutissime vivit. Consolamini igitur & gaudete: *Quia in tuba Dei resurgemus mortui, & rapiemur obviam Christo in aera, & sic semper cum Domino erimus.* 2. Thesalon. 4.

III. Tertium documentum sumemus à resurrectione Christi Domini nostri. Postquam Jonas latuit tribus diebus & tribus noctibus in ventre Ceti; ait facit Textus Jonæ 2. *Et dixit Dominus Pisci & evomuit Jonam in Aridam.* Potuit Jonas præcipitari in mare, potuit obrui fluctibus, potuit à pisce devorari; sed non digeri, non consumi: nam post triduum ejicitur, prædicat Pœnitentiam, & mira patrat.

Omnia hæc quodque ut Figura in Christo impleta. Hic cælestis Jonas potuit immitti in mare Pæssionis suæ; fluctus pœnarum & dolorum ipsum

obruere potuerunt; sarcophagus ejus corpus recondere potuit, & Limbus Animam; at uterque hic carcer nec animam, nec corpus Christi potuit consumere aut retinere: nam Actorum 2. ait S. Petrus: *Quem DEUS suscitavit, solutis doloribus Inferni, juxta quod impossibile erat: retineri illum ab eo. Non dereliquit animam meam in Inferno; nec dabis Sanctum tuum videre corruptionem,* ait Spiritu Prophetico David. Dixit Dominus pisci & evomuit Jonam, & eum qui plus quam Jonas. *Resurrexit, non est hic.* Marci 16. Et mittit Apostolos per mundum prædicatum Evangelium. Ludolphus Carthusianus p. 2. c. 69. *Surrexit hæc ratione exponit: Qui jacuit in morte, surrexit in gloria.*

Invito proinde vos ad videndam ejus gloriam: *Egredimini Filia Sion & videte Regem vestrum in diademate.* Videte Regem vestrum non jam mortuum; sed redivivum: non deformem; sed omnibus gemmis, floribus, stellis, Angelis & hominibus pulchriorem: non pallidum & sanguinolentum; sed illustrem & gloriosum: non mortalem; sed immortalem: non passibilem; sed impassibilem: non crassum & densum; sed subtilem: non tardum; sed agilem: ejus oculi lucidiores stellis, ejus genæ superant rosas, ejus vulnera vincunt splendore Solem. Verbo qui jacuit in morte, surrexit in gloria. Verè cum Apostolo dicere possumus: *Videmus Jesum propter Pæssionem mortis gloriâ & honore coronatum.* Hebr. 2. 9.

O Charissimi, placetne vobis hæc gloria? Consolamini: Christus resurrexit, & nos omnes resurgemus.

H 3 Dixit

Dixit Dominus *Pisces & evomit fœnam. in Aridam.* Dicit Dominus ac mandabit terræ, & evomet corpora nostra: Christus enim Caput nostrum resurrexit; igitur & nos membra ejus resurgemus. *Qui suscitavit IESUM;* ait Apostolus 2. Corinth. 4. *Et nos cum Iesu suscitabit. Omnes resurgemus.* At qualem resurrectionem desideratis, felicem, an infelicem? Si felicem: antè oportet cum Christo spiritualiter resurgere; ut de quolibet vestrum dici queat: *Surrexit.* Roman. 6. *Quomodo Christus surrexit per gloriam Patris; ita & nos in novi tate vite ambulemus.* Quid est in novitate vitæ ambulare? cognoscitur è contrario; expoliantes vos veterem hominem cum omnibus actibus suis; & induentes novum, qui secundum Deum creatus est.

Vetus vita est mundana; nova vita est vita religiosa: vetus vita est vita animalis; nova vita est vita spiritualis; vetus vita est vitiosa, dedita Superbiæ, Gulæ, Luxuriæ, Invidiæ; nova vita est virtuosa, addicta Humilitati, Temperantiæ, Castitati, Caritati. Vetus vita est dedita tepiditati; nova fervori. Sic ergo in novitate vitæ ambulemus.

Potissimum excitemus in nobis fervorem, qui dat vigorém & quasi vitam novam. Cogitemus horrendum illud Ecclesiastici 9. v. 1. *Nescis homo, utrum odio, an amore dignus sit.* Sanctus Bernardus Serm. 23. in Cant. exclamat: *Terribilis est locus iste & solius expertis quietis; Totus inherrui,*

si quando in eum raptus sum, illam apud me replicans cum tremore Sententiam: Quis scit, si est dignus amore an odio. Et cum hæc cogitatio vel sanctissimos Viros & quasi Columnas Ecclesiæ compulerit ad tremorem, quid nobis faciendum, qui ex multis in nobis responsum mortis habemus, si non aliquantulum ex quibusdam conjecturis & indiciis nostræ salutis recreemur? An quia Religionem ingressi omnia tuta arbitramur? Fallitur nimis illa persuasio & periculosè decipitur. Certe Divus Gregorius aliquos asserit velut Duces currentes, aliis viam perfectionis ostendere, qui tamen in foveam cadentes, suo malo sequentes cauciores reddant & humiliores. Non ergo in vita vetere (tepidâ) persistendum, sed ardens & strenua vita aggredienda est.

Multa profectò à Novitio requiruntur, quæ si non acquirat in Novitio, postea difficulter adipiscitur: nam *Adolescens juxta viam suam, etiam cum senuerit, non recedet ab ea.*

Qui hic tepidus est, ordinari post Novitiatum talis manet: Qui hic non acquirit ea quæ Sanctus Bernardus à religiosa Anima postulat, vix magno postmodum molimine obtinebit: *Quænam verò illa? Quanta (inquit Sanctus Bernardus Serm. 39. in Cant.) in affectionibus ordinatio? Quanta in moribus disciplina? Quanta in orationibus Armatura? Quantum in actionibus robur? quantus in zelo terror? quanta denique ipsi cum hoste congressuum assiduitas, numerositas triumphantium?*

SECRETUM

JONAS FIGURA CHRISTI RESURGENTIS. 63

Strenuè ergo & ferventer res aggredienda, ut in novitate vitæ alacriter ambulemus & quasi curramus ad perfectionem. Vita tepida reddit segnem; vita nova, vita fervens alacrem facit: vita tepida instar febris heclicæ consumit vires, tabescere facit, & conficit: Vita fervens, sanitas est ad omnia onera robusta, ad omnes tentationes impavida. Vita tepida tanquam vermis lignum paulatim exedit, ut onere imposito, velut trabs putrida corruat & succumbat. *Utinam frigidus eses vel calidus; at quia tepidus es, incipiam te revocare ex ore meo*; inquit S. Joannes in Apocalypsi. Cap. 3.

Quæ cum ita sint, Carissimi, hoc bene cordibus nostris imprimamus.

1. Nobis vivendum esse cum Christo, moriendum esse cum Christo, resurgendum esse cum Christo. Vivendum,

prædicandum, laborandum, patiendum. Animosè subeundæ sunt tempestates, adversitates, difficultates, persecutiones, & quidquid Divinæ Providentiæ nobis adversi submittere placuerit.

2. Moriendum cum Christo: id est, mors beata & fausta omni industriâ procuranda; & memoria mortis nobis solatio & robori esse debet. Solatio quidem; quia si corpus laboret, sudet, fatigetur, sequetur quies in morte, sequetur somnus suavis. Robori quodque in tentationibus; quia moriendum est. At si vicero, sicut Palma multiplicabo dies.

3. Resurgendum à vita veteri ad novam (virtuosam) à tepida ad ferventem, ne Christus Dominus nos aliquando tanquam tepidos ex ore suo evomat.

PRO

PRO FESTO PENTECOSTES,

EXHORTATIO I.

Ostendit, Spiritum Sanctum esse Lucem, quem ut accipiamus, removendas esse tenebras.

T H E M A.

Lux venit in mundum; & dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem. Joan. 3.

Antissima Trinitas
nominus Deus noster
Lux est, omni obscuritate,
omni caligine, & umbris
tenebrarum carens. Ita scribit
S. Joannes Apostolus
Epist. 1. c. 1. v. 5. *Deus Lux est: & in eo
tenebra non sunt ulla.* DEUS Lux est
substantialis & increata: & quidem
triplex. 1. Formalis. 2. Idealis.
3. Causalis, seu causa omnis lucis
corporalis & spiritualis hominum &
Angelorum, gratia & gloria. S. Joannes
Damascenus Lib. 2. de Fide. c. 11.
Sanctissimam Trinitatem comparat
Luci, sive Soli reflexo in nube, puta
parelio, in quo tres videntur Soles,
cum tamen unicus tantum Sol existat.
S. Dionysius Areopagita de divin. nom.
c. 2. Sanctissimam Trinitatem repræ-
sentat per tria lumina domum eandem

illuminantia unâ luce, & indistinctâ
quâdam distinctione. Atque hæc Lux
Deitatis & Trinitatis licet in se sit
clarissima: nobis tamen obscura est
caligo, quod acies nostra Solem illum
tam fulgidum, tam sublimem,
tam supernaturalem, rectis & irretitis
oculis intueri non valeat. Deus Pater
Lumen est luminosum & primum,
vocaturque *Pater luminum.* Jac. 1.
Filius est Lumen rectum & primo
productum, suæque luci commensum
& adæquatum. *Ego sum Lux Mundi* (ait)
Spiritus S. est quasi lumen reflexum,
puta, splendor: producitur enim
ex mutuo; ideoque reflexo amore
Patris & Filii. Spiritus Sanctus in
hymno Ecclesie vocatur *Lux beatissima.*
De hæc igitur Luce in præsentibus
tractabimus, quamque sit præclara,
& quinam homines magis diligant
tenebras, quam lucem, dilucidabimus.

1. Quem-

I. Quemadmodum lux symbolum est Dei, Christi, Spiritus Sancti & gratia; ita tenebra symbolum sunt Diaboli, ignorantia, infidelitatis, haeresis & peccati; quae proinde longè sunt à Deo. Primò igitur Spiritus Sanctus lux est increata & substantialis, quae venit in mundum, quando Hierosolymis in cornaculo super centum & viginti personas descendit in figura ignis linguae lucentis & ardentis: *Apparuerunt enim illis dispersita lingua tanquam ignis, sedisque supra singulos illorum. Et repleti sunt omnes spiritu Sancto.* Deinde hæc increata lux postea super alios & alios descendit, & venit in mundum, nimirum in illos, quibus Apostoli manus imposuerunt, & acceperunt Spiritum Sanctum, & loquebantur variis linguis magnalia Dei. Tertio hæc signa visibilia seu perceptibilia cessarunt, quidem postea, sed non emanavit Spiritus Sanctus, qui venit super alios & alios, quos succendit, illuminavit & perfecit, mutavitque in viros alios, perfectos & admirandos. Quarto sic hodie Spiritus Sanctus in mundum, in eos, qui obicem non ponunt, & magnam sese diligentiam præparant. Ut igitur nos excitetur, ad animum pro viribus præparandum, & ad excipiendam hanc lucem increatam & substantialem: consideranda nobis est hæc lux, ut ex cogitatione ejus, in nobis amor & desiderium generetur. Itaque eam cum luce hac visibili comparemus.

1. Sicut lux visibilis est qualitas nobilissima, & quasi celestis atque aurea, à Sole profluens, omnia inau-

rans, sine qua omnia confusa & tenebris sepulta jacent. Ita Spiritus sanctus nobilissimus est Spiritus, à Patre Filioque procedens: qui quando in anima est, per suam gratiam; anima est quasi celestis & inaurata, & veste charitatis aurea, seu vestitu deaurato circumdata, tanquam Regina formosissima. Spoliata autem luce Spiritus sancti, ejusque gratia, anima est quasi obscura, denigrata super carbones, terrena, tenebricosa, omni pulchritudine & luce carens. Quis igitur nostrum, Charissimi, hoc clarè intelligens non anhelet ad Spiritum sanctum? quis cum non saepe & ferventer per diem petat? quis non ingeminet: *O lux beatissima, reple cordis intima tuorum Fidelium?*

2. Sicut lux visibilis est latissima & jucundissima: quia omnium animos exhilarat & mœrorem pellit: orto enim Sole aves cantant, animalia gaudent, & anhelant ad pastum; homines cum gaudio ad labores suos pergunt. Ita Spiritus sanctus est Consolator & Paraclitus, qui omnium desolatorum animos latificat, consolatur, & anxietates depellit. O si liceret nobis, hanc latitiam & consolationem degustare; quantopere ad lucis hujus adventum anhelarem? quanta lætitia, orto hoc Sole, ad opus nostrum & labores pro gloria Dei exantlandos properamus? quoties suspirarem: *Consolator optime, dulcis hospes animæ, dulce refrigerium?*

3. Sicut lux visibilis est, utilissima: nam ad multa servit: illuminat enim oculos, tenebras dicitur, viam ostendit,

dit rerum varietatem demonstrat: *Sine luce noctu, aurum concalcatur ut ferrum*, ait S. Basilius. Ita Spiritus Sanctus animam illuminat, tenebras & cœcitatē mentis depellit, viam ad cœlum ostendit, ad mandatorum Dei & consiliorum observantiam impellit, rerum cœlestium cognitionem imperat; & inter cœlestia & terrena, corporalia & spiritualia, temporalia & æterna, discrimen ostendit. Quamvis igitur diligentia ad hoc donum, ad hanc lucem par est, animam disponere; & in desideria ferri: *Veni Pater Pauperum, veni dator munerum, veni lumen cordium.*

4. sicut lux visibilis est pulcherrima; quia stellas, cœlos, solem, lunam, elementa, & omnia, quæ in mundo sunt, ornat; suisque coloribus illustrat, sine qua, omnia deformia, obscura atque confusa squalent. *Sicut globus crystallinus*, inquit S. Basilius, *à sole illustratus, splendorem emittit*: Ita Spiritus Sanctus pulcherrimus est; ornat cœlos, & omnes ad quos diverterit; suis donis Ecclesiam condecorat; donumque sapientiæ, intellectus, consilii, fortitudinis, pietatis, ac timoris Domini largitur. Et hæc lux venit in mundum; & venit in animam tuam: quâ igitur industriâ te comparabis, ut hæc pulchritudine gaudeas?

5. Lux visibilis est fecundissima, & fertilissima, per quam omnis generis influxus cœlorum & astrorum ad nos deferuntur; atque ita omnia fecundantur & crescunt: unde luce splendente omnia proficiunt & crescunt: sine luce autem omnia hærent,

non augentur, sterileseunt. Ita Spiritus sanctus omnes, ad quos venit, fecundat bonis operibus, sanctis cogitationibus, præclaris virtutum fructibus. Si nolumus velut infructifera germina terram occupare, & sterileseere, Spiritus sanctus ad nos venire necesse est.

6. Lux visibilis est efficacissima & potentissima, omnia penetra, calore suo res immutat, mollia indurat, & dura emollit. Ita Spiritus sanctus homines immutat; è timidis cœlestes facit, è timidis fortes Samsones; è rudibus doctos & Theodidactos; ex agrellibus bene moratos: totum mundum renovat, juxta Psal. 107, *Emitte spiritum tuum, & creabuntur, & renovabis faciem terra.*

7. Lux visibilis denique omnia prius mortua vivificat & restaurat: ut merito Spiritus sanctus dicatur vita omnium: quod est homo sine spiritu, hoc est anima sine Spiritu sancto. Deum spiravit in faciem Adami spiraculum vitæ: absque hoc spiraculo quid Adam fuisset? limus & terra rubra. Et quid homo est sine Spiritu sancto? caro est & quasi brutum animal, vitiorum colluvies; domus sine lumine, focus sine igne, corpus sine anima.

Atque hæc est illa lux nobilissima, pulcherrima, fecundissima, & efficacissima, quæ venit in mundum. Quid agemus, dilectissimi? an huic luci cordis fenestras claudemus? an aditus & portas animæ obserabimus? an tenebras luci auteponemus? an potius omni conatu mentem disponemus, & iis virtutibus exornabimus, quibus Deus

Deum delectari, aliquando intellexit S. Gertrudis, scilicet humilitate, tranquillitate, concordia, puritate, ferventibus denique precibus & orationibus? Si sapimus, id omni studio perficiemus.

II. *Et dilexerunt homines magis tenebras, quam lucem.* Joan. 3. Quis hoc crederet, nisi Veritas aeterna diceret? quis putaret adeo cecum, perversum, stolidumque esse mundum, ut lucem adeo praeferantem, qualem exposuimus, tenebris squalidis & horridis postponeret? Et quinam sunt homines, qui eò dementia & stultitia deventine?

1. Homines sunt infideles: qui idola colunt, ut Numina; Deum verum ignorant, aut nosse nolunt: dicentes in cordibus suis *Non est Deus.* Ideoque velut jumenta in sceleribus suis computrescunt, & Spiritus sancti lucem recipere nequeunt.

2. Sunt Judaei, qui nec Filium Dei, Messiam suum & mundi Redemptorem agnoscunt, nec credunt tertiam in Trinitate personam; adeoque manent in tenebris; de quibus Christus Dominus: *Sinite illos, quia caeci sunt, & duces caecorum.*

3. Sunt Haeretici, inter Catholicos degentes, & tamen lucem veritatis agnoscere nolentes. *Testimonia tua, Domine, credibilia facta sunt nimis:* quod evincunt, tot miracula Ecclesiae, tanta sanctitas vita, tanta puritas Evangelicæ doctrinæ &c. sed oculos claudunt, malunt manere in tenebris & dicunt tenebras lucem, & lucem tenebras, errorem veritatem, & veritatem er-

rorem: potestque illis oggeri, quod S. Stephanus Act. 7. objecit Libertinis, spiritu sancto plenus exclamans: *Vos incircumcisi cordibus & auribus, vos semper Spiritui sancto resistitis, sicut & Patres vestri.*

4. Has tenebras magis, quam illam lucem diligunt, Homines Catholici, in peccatis lethalibus degentes: gratia Dei & charitas lux est, Spiritus S. lux est, Deus lux est: peccatum verò tenebrae, & hæc illi magis, quam Deum diligunt, dum, ut cupiditatibus suis obsecundent, Deum postponunt, & ejus præcepta conculcant. Quemadmodum in eodem cubiculo simul esse tenebras, & lucem impossibile est; ita quoque in anima simul consistere lethale peccatum, & spiritum sanctum, est impossibile. Concionatores hortantur illos, ut penitentiam agant, scelera per exhomologesin sacram expient: sed illi *dilexerunt magis tenebras, quam lucem.* Canticorum 5. Sponsus pulsabat, dicens: *Aperi mihi soror mea sponsa: sponsa verò tergiversabatur, aperire detestabatur, inquit: Exui me tunicam meam; & quomodo rursus induam? tandem tamen surrexit; sed erat serius, jam sponsus præterierat & discesserat: perrexit illa quærere; sed incidit in vigile & custodes, qui eam percusserunt & vulneraverunt. Idem evenit peccatoribus, si jam non aperiant januam Spiritui sancto, forsan postea non reperient illum: invenient eos vigiles, id est, Dæmones, qui eos in peccatis retinent, percutiunt & graviter vulnerant.*

5. Sunt homines Religiosi & Novitii nonnulli

I 2

nonnulli, qui vellent quidem hanc præclarissimam lucem suscipere: sed nolunt quasdam tenebras e corde suo expellere: non quidem adeò crassas ut priores, sed tamen impediētes, instar nebulae claritatem lucis Spiritus sancti; sicut Sole inter nebulas existente, major quidem lux est, quam de nocte in tenebris, sed tamen non est claritas sufficiens ad distinguendum omnia. Talis nebula est. 1. Amor inordinatus hujus vel illius creatura: ita Apostoli amabant carnalem Christi Domini præsentiam: *Et audiebant, si non abiero, Paraclitus non veniet ad vos.* 2. Ignorantia rerum spirituum, quas scire tenemur. 3. Imprudentia, sive defectus considerationis, eorum quæ dicturi aut facturi sumus. 4. Inconstantia & mutabilitas nimia in eo bono quod facere decrevimus. 5. Temeritas in dictis factisque proximorum judicandis. 6. Protervia & pertinacia in proprio sensu & iudicio. 7. Astutia & prudentia carnis, aut hujus mundi sapientia, ad acutè inveniendā mediā, quibus votorum sæcularium compotes reddat-

mur. 8. Curiositas, cum inordinate scire cupimus, quæ nobis non conveniunt. 9. Intentio minus recta, vanagloria. 10. Propria voluntas, quæ soli proprio palato, gustuque satisfacere contendit, rejecta quacunque aliā sive Dei, sive proximorum. 11. Negligentia sui officii, & immixtio alieni. 12. Tepiditas & acedia in Divino obsequio. Haec sunt tenebrae, caliginēs & nebulae, quas quidē Religiosi & Tyrones magis diligunt quam lucem. Hinc Spiritus S. corda eorum plene occupare ac replere nequit.

Quæ cum ita sunt, Spiritus sancti lucem nobilissimam & præstantissimam summè astinemus, diligamus, omnique diligentia ad eam recipiendam nos disponamus; ut animam nostram inaureret, exhilararet, illuisset, exornet, fecundet, immutet & vivificet. Quoniam verò ritè nos disponere nequimus, nisi tenebras expellamus, prædictas duodenas nebulas, pro viribus eliminemus; ita apti dignique erimus, quos Spiritus S. invisat, & luce sua Divina perfundat.

EXHOR.

EXHORTATIO II.

PRO FESTO PENTECOSTES,

Explicat linguas igneas dispersitas, significare locutionem igneam cum Deo & cum proximo.

T H E M A.

Apparuerunt illis dispersita lingua tanquam ignis. Act. 2.

Hæ linguæ dispersitæ, quæ festo Pentecostes supra Apostolos & alios in Cœnaculo congregatos apparuere, (ut ait S. Cyprianus serm. de Spiritu S.) representabant multipliciter linguarum & donorum, quæ cuique Spiritus Sanctus communicabat. Omnes enim illi 120. etiam B. V. Maria, S. Maria Magdalena, & alia pax femina accepere donum linguarum, ut fusiè probat Pater noster Franciscus Suarez l. p. q. 17. contra Cajetanum. Fuerunt autem linguæ istæ, tanquam ignis, quo ostensum est, ut ait D. Thomas. Discipulos Christi, igne Spiritus sancti prorsus purgari, illuminari, accendi, & ad cœlestia elevari. Accepto dono linguarum statim

loqui cœpere Discipuli variis linguis, non unâ solâ singuli, quæ ab omnibus intelligeretur, ut sentit Cyprianus & Oecumenius, sed multis & variis ut hic dicitur; quas S. Marcus c. 16. novitas appellat, & S. Paulus ait. 1. Corinth. 14. 18. *Gratias ago Deo meo, quod omnium vestrum linguâ loquor.* Ita quoque sentiunt SS. Ambrosius, Augustinus & Gregorius. Potuere tamen etiam unâ linguâ loqui, quæ ab Auditoribus variarum linguarum intelligeretur: si enim donum hoc SS. Vincentio Ferrerio, Antonio Paduano, Bernardino, & Xaverio concessum fuit, non est Apostolis denegandum. Et S. Irenæus testatur L. 5. c. 6. se multos suo tempore audivisse, qui universis linguis loquebantur.

Hoc donum linguarum cessat nunc quidem, cum jam non sit adeo necessarium: optandum tamen foret, nos linguis loqui novis, linguis igneis, linguis disper-

13 disper-

dispertitis, scilicet cum Deo in oratione, & cum proximo in sermone. Quæ duo nunc exponemus.

I.
Spiritus S.
dat lin-
guam
igneam in
loquendo
cum Deo.

1. *Apparuerunt illis dispersa lingua tanquam ignis* Act. 2. ut scirent loqui Apostoli igneæ & seruenter cum Deo, & cum proximo. Ac primò quidem cum Deo: ut, dum orarent, Deum, laudarent, & dona cœlestia flagitarent, non solum cor ardens esset in eis, sed & lingua esset ignea. Ardentem ejusmodi linguam in orando habuisse scribitur magnus ille Propheta Elias, Eccles. c. 48. *Surrexit Elias, quasi ignis, & verbum ejus quasi facula ardebat.* Hinc tam efficax ejus fuit oratio, ut cœlum clauderet & aperiret, pluiam inhiberet, & copiosè impetraret; ignem è cœlo, ad comburendum holocaustum, euocaret. Simili linguâ igneâ præditi fuere Apostoli, quâ non tantum Spiritum sanctum obtinere, sed postmodum gratiam homines ad Ecclesiæ gremium adducendi, & in omnibus laboribus apostolicis efficaciam & opem divinam impetrarunt. Venerabilis Pater Nicolaus Lancicius opusc. 2. c. 9. hortatur: da operam, ut oratio tua semper sit ardens, & quodammodo bullienti erga Deum, & res Divinas affectu inflammata: hæc enim actuum fervens intentio, & quidam Seraphicus Deum amandi ardor, & gustum præbet Divinæ Majestati incredibilem, & magna merita cumulat, & multa impetrat, & pœnas Purgatorii aut penitus submouet, aut valde minuit; & animam flectit ad declinandos heroico studio omnes etiam levissimas imperfectiones, & frequen-

tandos actus virtutum heroicarum. Cùm igitur fervens & ardens oratio medium potens sit ad omnia impetranda, Deoque placendum. 1. Si meditemur, conemur habere linguam mentis & oris ardentem, id est, tam affectus quàm verba sint ignea: qualia habebat Vates Regius, dicens: *In meditatione mea exar descendet ignis.* Devotionis, pietatis & amoris. 2. Si Sacrificium Missæ celebremus, id non tepidè, non properè, non festinè faciamus: nemo enim sic cum Principe terreno loquitur, multò minus id decet, cum Monarcha cœli & terra, cum quo de rebus summi momenti tractamus. Refert dictus Lancicius S. Fundatorem nostrum, inter legendum Sacrum, faciem igneam & succensam præferre fuisse solitum: de alio Sacerdote refert idem, quoties Sacrum ferventer, tardèque celebrabat, vi ignis interioris, à terra elevabatur, non verò, si tepidè & festinanter. 3. Si Horas Canonicas recitemus, cor & lingua ardeat; quia tanquam Legati ad Deum, pro tota Ecclesiâ in mille necessitatibus constituta auxilium postulamus; & innumerorum peccatorum veniam flagitamus. 4. Demum sive B. V. Officium, sive Coronam recitemus, sive alias qualescunque preces fundamus, oremus ferventer. Talem enim fervorem requirit Salvator, dum inculcat: *Petite, quarite, pulsate;* ubi fervorem exprimit, ut non segnitè petamus, sed ferventer quaramus, & ardentè pulsemus. Ita omnia impetrabimus, etiam lingue igneam ardorem: quare *petite fideliter, quarite*

quarite ferventer, pulsate ardentem, & petita obtinebitis.

II. Apparuerunt illis dispersa lingua, tanquam ignis. Dispersa, ut non solum cum Deo, sed etiam cum proximo, & ad proximi aedificationem loquerentur, sive publice per conciones, sive privatim per colloquia familiaria.

1. Si loquendum cum proximis publice per conciones & exhortationes, sit cor & lingua ardens, alioquin Auditorum corda non succendet. In lingua ignis apparuit Spiritus, ait S. Gregorius hom. 30. in Evang. Quia omnes quis repleverit, ardentem pariter & loquentes facit. Lingua ignea Doctores habent; quia dum Deum amandum predicant, corda audientium inflammant: nam & otiosus est sermo Doctoris, si praeberet non valet incendium amovet. Ignem hunc experti illico Apostoli, ante adventum Spiritus, frigidit, timidi, moti, non predicantes, sed lateantes: Spiritu autem Divino corda eorum succedente, & linguam inflammante, auditores ardore complebant, ut exclamarent: Quid factissimos Viri Fratres. Act. 2. Et S. Petrus primam concione tria millia converteret. Ignem veni mittere in terram, & quid volo, nisi ut accendatur? ait Christus Lucae 12. Et hic est ille ignis, quem per Spiritum sanctum in corda & linguas Apostolorum misit; qui tunc accenditur, quando in cordibus Auditorum operatur, & calorem ignemque sacrum excitat. Ezechiel Propheta c. 1. v. 13. dum 4. cherubinos stipatores currus gloriae Christi

describit, ait: Aspectus eorum quasi carbonum ignis ardentium, & quasi aspectus lampadarum. Quorumnam Cherubini isti typus extiterit, nisi Virorum Apostolicorum, Concionatorum, Catechistarum, Contelliariorum & Magistrorum docentium; qui quasi Cherubini & Seraphini currum gloriae Dei, & Ecclesiae trahunt & agunt per orbem universum, dum Dei gloriam, & fidem toto orbe celebrant & propagant? Contra, si ignis iste desit; parum aut nihil concionando, aut docendo efficitur. Cardinalis Bellarmus in lib. de ascens. mentis in Deum ait in Italia in magnis Urbibus, triginta aut quadraginta Concionatores tempore quadragesimae cathedram conscendere; doctissime perorare, multum clamare & se fatigare, & tamen finita quadragesima fructus exiguus notatur: unde autem hoc? respondet; ex defectu ignis, scilicet charitatis: qui ipse non ardet, alios non accendit. Quod vel ipse Marcus Tullius Cicero agnovit; unde L. de Oratore, Oratori profano hoc praeceptum dat: ardeat Orator, si Judicem velit accendere. Verum unde obtinebimus hunc ignem? à Spiritu sancto, qui indefinenter rogandus est: Accende lumen sensibus! infunde amorem cordibus!

2. Si loquamur cum proximis, sive discipulis, sive penitentibus, sive infirmis, semper sit lingua ignea, & charitate Dei & proximi succensa; ita audientes quoque accendere poterit. Talis erat lingua Redemptoris nostri ambulantis in Emmaus, quae eorum corda sacro igne replebat: Nonne, aiebant,

ajebant, *cor ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis scripturas? ex abundantia cordis os loquitur*, ait Salvator Matth. 12. Et piissimus Thomas Kempensis L. 3. c. 48. Quæcunque diligo, de his libenter loquor & audio: si cælum diligo, libenter de cælestibus penso; si mundum amo, mundi felicitatibus congaudeo; si carnem diligo, quæ carnis sunt, sæpe imaginor: si spiritum amo, de spiritualibus cogitare delector. *Ex abundantia cordis os loquitur*. S. Bernardus & S. Bonaventura, ille in forma honoris hic in spec. discipl. p. 3. c. 3. suadet semper cum proximis nos accedentibus agendum de rebus utilibus; atque ut ea in promptu habeamus, ante præconciipienda, quæ cum ædificatione proferamus: alioquin plurimas temporis pretiosæ horas malè collocamus. S. Ignatius Parens noster, ut in ejus vita L. 5. c. 11. legimus; si quis homo otiosus, quocum multum temporis absque fructu transigendum esset, illum accederet: postquam semel iterumque blandè cum eo egisset: & ille post læptus illum adiret, sine fructu: discursum cum illo de morte, de judicio, de inferno auspicabatur: asserbat enim, si illubenter illum audiret lassandum, neque ultrà rediturum; si verò ejusmodi colloquio caperetur, aliquem fructum spiritualem inde relaturum. Simile quid egit S. Franciscus Borgias, qui sæcularibus, quos fugere non poterat, futilia proferentibus, non auscultabat, sed mentem in Deum elevabat. Cùmque de responsò non ad rem dato moneretur:

ajebat malle se pro ignorante & stupido haberi, quàm tempus inutiliter consumere L. 4. vita c. 4.

3. Si etiam intra domesticos parietes, præsertim à mensa relaxationis consuetæ tempore colloquia miscemus, lingua sit ignea; Qui de terra est, de terra loquitur, ait S. Joannes Baptista Joan. 3. Si assuescamus domi inter nos colloquia miscere spiritualia, eadem miscemus foris cum externis; sin autem id neglexerimus, defectus quàm plurimi in relaxationes animi irrepant. Hinc Congregatio sexta Generalis de abbreviando recreationis tempore deliberavit, censueruntque Patres nonnulli eam, ad mediæ horæ spatium, contrahendam, tertio autem quadrante narranda exempla è vitis sanctorum, & quarto legendum librum pium aut recitandum rosarium. Tandem tamen majori Patrum Parti visum est, consueto recreationis tempore, nihil esse detrahendum, sed defectibus occurrendum. Unde in monita Generalia ultimum emanavit: *Studeant omnes recreationis tempus religiosè transigere, ne spiritus liberiore conversatione insepescat.*

Si veri JESU Socii esse desideramus, linguam & loquelam Christi Domini nos imitari decet: tunc autem imitamur linguam ejus, ut docet S. Chrysostomus hom. 52. ad Pop. *Si loquamur quæ ipse vult, & de quibus ipse locutus fuit.* De quibus autem rebus ipse sermones instituit? S. Lucas in Act. 1. 3. Per quadraginta dies apparuit eis, loquens de regno Dei, de regno cælesti, de regno & regimine Ecclesiæ; quomodo

quomodo Episcopos consecrare, Sacerdotes & Pastores constituere, quomodo baptizare, sacrificare, alia Sacramenta administrare, jejunia instituire, Evangelium prædicare, crucem ferre, acque ita per multas tribulationes intrare in regnum Dei, deberent. Quis capiat quam ignita & divina colloquia in juventute sua cum S. JOSEPHO & Matre amantissima miscuerit? Quæ colloquia cepit cum Samaritana ad fontem? Sanè non otiosa, non futilia, non curiosa; sed de adoratione in spiritu, de adventu Messia, de aqua saliente in vitam æternam, idque tantâ efficacîâ, ut ipsa mox conversa crediderit. Quando ipse cum Magdalena locutus est in Bethania, & ipsa sedens ad pedes ejus audiebat verbum illius; quid eum locutum fuisse putamus? profectò non alia, quàm salutaria & sancta, de regno Dei, de fuga peccatorum, de exercitio virtutum, de amore Dei & de gloria cœlesti. Christum Dominum loquentem imitati sunt Apostoli, S. Augustinus cum Matre sua Monica, S. Benedictus

cum Sorore sua Scholastica, S. Ignatius & alii quàm plurimi. Imitemur & nos, & separemus præciosum à vili, terrenum à cœlesti. Si separaveris præciosum à vili, quasi os meum eris. Jerem. 17.

Quare hoc festo Pentecostes singulariter studeamus ferventia cum Deo colloquia instituire in meditationibus & orationibus, deinde etiam cum proximo, sive publicè peroremus ad populum, sive privatim loquamur cum externis de salute animæ, sive intra domesticos parietes colloquamur in familiari sermocinatione invicem. Cor igneum, non nisi ignitum proferet eloquium; sicut cor frigidum, non nisi verba frigida depromet: signis desit; petite & accipietis: omne donum perfectum desursum descendit à Patre & Filio & Spiritu sancto: tantum petamus ferventer, & ignem Spiritus sancti obtinebimus, omnesque nobiscum conversantes amore Divino inflammabimus.

K

EXHOR-

PRO FESTO CORPORIS CHRISTI,
EXHORTATIO I.
 DE SS. SACRAMENTO ALTARIS,
 TANQUAM MYSTERIO FIDEI.

Confirmat veritatem ejus contra Hæreticos.

T H E M A.

Caro mea verè est cibus; & Sanguis meus verè est potus. Joan. 6.

Sapientissimus Regum Salomon Proverbiorum 9. 1. describit parabolicè domum & convivium Sapientie, dum ait: *Sapientia edificavit sibi domum; excidit columnas septem; miscuit vinum; & proposuit mensam suam.* Per hanc Sapientie domum alii cum S. Gregorio 33. Moral. c. 15. intelligunt Ecclesiam & per septem columnas septem Sacramenta: alii cum S. Athanasio, S. Gregorio Nysseno & S. Augustino L. 17 de Civ. c. 20. per domum Sapientie accipiunt corpus Christi, quod in Incarnatione Sapientia increata sibi edificavit; & per septem columnas septem dona Spiritus sancti. Alii cum S. Chrysostomo in Psalm. 22. S. Ambrosio L. 1. de fide c. 7. S. Cypriano L. 2. Epist. 3. ad Cæcilium, Beda & S. Thoma interpretantur hunc locum de triclinio & convivio Eucharistie; quibus Ecclesia

consentit; quæ in officio de Venerabili Sacramento, à D. Thoma composito, laudes auspiciatur ab hac prima Antiphona: *Sapientia edificavit sibi Domum, miscuit vinum & proposuit mensam, alleluja.*

Deinde Sapientia increata, quæ hanc domum edificavit, ac mensam, vinumque proposuit, humanissimè, invitatur, ad hanc domum & convivium: *Venite comedite panem meum; & bibite vinum quod miscui vobis.* §. 3. *Si quis est parvulus (humilis) veniat ad me.* §. 4.

Quare ut nos vivaciore fide, firmiore spe, & ardentiore charitate ad hanc Sapientie domum & triclinium accedamus; 4. columnas seu fundamenta, quibus hæc Domus innititur, scilicet Divinam Veritatem, Sapientiam, Potentiam & Benignitatem exponemus.

I. Columna 1. seu fundamentum cui hæc Domus innititur, est Dei veritas, seu veritas; quæ falli & fallere nequit: dicitur.

nequit: Ego sum via, veritas & vita, ait Christus Joan. 14. Veritas prima, summa, aeterna; jam sic licet discurre: quod Christus prima, summa, & aeterna Veritas asserit, est verum, & nequit esse falsum: atqui Christus prima, summa & aeterna Veritas asserit, corpus & sanguinem suum esse in sanctissimo Sacramento; ergo est verum & nequit esse falsum. Propositio clara est; alioquin nulla erit in mundo veritas. Assumptio probatur testimonio quatuor Evangelistarum. 1. S. Mattheus c. 26. scribit, Christum in manus accepisse panem ac dixisse: *Accipite & comedite. Hoc est corpus meum. Et accipiens calicem, gratias egit & dedit illis dicens: Bibite ex hoc omnes; hic est enim sanguis meus novi Testamenti, qui pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* 2. Idem testatur S. Evangelista Marcus c. 14. *Et manducantibus illis, accepit IESUS panem & benedicens fregit & dedit eis & ait: Sumite, hoc est corpus meum. Et accepto calice, gratias agens dedit eis & biberunt ex illo omnes & ait illi: Hic est Sanguis meus novi Testamenti, qui pro multis effundetur.* 3. His duobus ad stipulatur S. Evangelista Lucas c. 22. ita scribens: *Et accepto pane gratias egit & fregit, & dedit eis, dicens: Hoc est corpus meum, quod pro vobis datur; hoc facite in meam commemorationem. Similiter & calicem postquam canavit dicens: Hic est calix novum Testamentum in sanguine meo, qui pro vobis fundetur.* 4. S. Apostolus & Evangelista Joannes, qui post alios Evangelium scripsit; videtur tres Evangelistas fat

clare & accuratè institutionem sanctissimi Sacramenti descripsisse, hoc loco de eo referre superfedid. Clare tamen recenset promissionem Christi de hoc Sacramento instituendo; dum ait, eum dixisse: *Caro mea verè est cibus, & Sanguis meus verè est potus: & nisi manducaveritis carnem Filii hominis, & biberitis ejus Sanguinem; non habebitis vitam in vobis. Et panis quem ego dabo, caro mea est pro mundi vita.* Joan. 6. En quatuor testes omni exceptione majores; si jam *In ore duorum vel trium testium stat omne verbum.* Matth. 18. Res confecta est, Ergo verum est Christi Domini Corpus & Sanguinem contineri in SS. Sacramento.

Ubinam, obsecro, legimus in Scripturis Divinis contradictorium? ubinam scriptum: Hoc non est Corpus meum: hic non est Sanguis meus? vel Hæc est figura, hoc est signum vel symbolum corporis mei? nullibi sanè: unde manet in possessione veritas catholica; & genuinus verborum sensus, quem à Christo hausere Apostoli, ab Apostolis eorum discipuli, ab his quotquot Christiani fuere in primo sæculo: idem credidère, quotquot vixere secundo sæculo, ut testantur Sancti Justinus & Irenæus. Idem creditum fuit in tertio sæculo; ut referunt Tertullianus & S. Cyprianus in ferm. de Cœna Domini. Idem creditum fuit in quarto sæculo, ut scribunt S. Cyrillus Hierosolym. catech. 4. mystag. Idem creditum fuit quinto sæculo, ut testatur S. Augustinus & alii, atque ita per omnia sæcula utque ad

K 2 hoc

hoc præfens probare possemus. Primi qui hanc veritatem non credidère fuerunt Capharnaïta, qui interrogabant: *Quomodo hic potest nobis suam carnem dare ad manducandum? durus est hic sermo.* Joan. 6. Existimabant enim, se manducaturos carnem Christi, eamque dentibus commolitueros, quemadmodum alias carnes comedimus: sed hos Christus ipse refutavit: *Caro* (Sic comesta ut vos imaginamini) *non prodest quâquam: Spiritus est, qui vivificat:* modus manducandi est spiritualis. Post hos, catholica veritas mansit indisputata ferè ultra mille annos, donec Anno 1050. primus hanc veritatem publicè oppugnavit Berengarius Andegavensis Diaconus; sed à quinque Conciliis tanquam hæreticus condemnatus fuit, tandemque errorem suum revocavit & abjuravit, vitamque adhuc ad nonum annum catholicus produxit; in hora mortis magnis angustiis oppressus, quod à se seductos in errorem ad veritatem revocare nequireret: atque in extremo agone hæc profatus: hodie mihi apparebis, ad meam salvationem ut spero, ob pœnitentiam meam, vel ad meam damnationem, ut timeo, propter eos, quos perversâ doctrinâ meâ decepi, & ad veritatem Sacramenti tui reducere non valui, atque ita exspiravit; ut Bellarminus & alii Authores referunt. Hos secutus fuit post quinque sæcula Joannes Calvinus & alii sectarii. Sed prævalet veritas catholica ore Christi prolata, tot sæculis credita, tot miraculis confirmata, tot Martyrum sanguine defensa; tot

Sanctorum & doctissimorum Patrum testimoniis roborata.

II. Altera columna & fundamentum hujus ædificii, seu veritatis hujus sanctissimi Sacramenti est divina sapientia: de qua admirabundus exclamat Propheta regius Psalms. 103. *Quam magnificata sunt opera tua, Domine: omnia in sapientia fecisti.* 1. Sapientia est curare ut opera sua fiat inter proportionata & similia: unde nulli architectus sapiens ædificium construens ex marmore, stramineum tandem imponit tectum; sed quod magnificè cœpit, magnificè consummat. Christus Dominus quantâ magnificentiâ redemptionis nostræ opus inchoavit & continuavit: poterat opus illud per Angelum facere, sed voluit magnificè per scripturam; poterat unâ guttâ sanguinis, sed voluit magnificè totius profusione: quemadmodum qui captivum posset redimere centum aureis, ad magnificentiam & dilectionem suam ostendendam, exponeret centum reorum millia. Sic ergo Christus magnificè opus redemptionis inchoavit, ita & magnificè in ultima cœna complevit, dando nobis, non frustum panis, ut Calvinus afferit, sed corpus suum sanctissimum; ut sanguinis sui pretium nobili & magnifico Sacramento, applicando nobis. *Omniam Sapientia fecisti.*

2. Opus magnificentum Dei fuit, cum synagogam populi Judaici per desertum ad terram promissam peregrinarem, pane cœlesti pavit, *Angelorum esca nutriti sunt populum tuum, & paratum panem de celo præsististi eis*

suos labore, omne delectamentum in se habentem, & omnis saporis suavitatem: Et quæ erat synagoga Judæorum? erat ancilla & serua juxta Apostolum ad Gal. 4. Si jam Deus liberalissimus nobilem adeo panem dedit ancillæ; qualem dabit Ecclesiæ novi testamenti, sponsæ suæ dilectissimæ? an frustulum panis? absit hoc: id enim minime conforme est divinæ sapientiæ & liberalitati. *Omne in sapientia fecisti.* Non est sapiens Paterfamilias, qui ancillam cibo delicato tractat. & conjugem charissimam frustulo panis contentam esse jubet. *Ipsa libera est mater nostra.* Ephes. 5. Gal. 4. *Non sicut manducaverunt Patres vestri manna & mortui sunt: qui manducant hunc panem, vivet in æternum.* Joan. 6.

3. Elucet Divina sapientia in eo, quod omni creaturæ præparet escam convenientem, Psalm. 144. *Oculi omnium in te sperant Domine, & tu das illis escam, in tempore opportuno aperis tuam manum & implet omne animal benedictione.* In quo in primis Dei elucet sapiens providentia, quod, quod nobilior est creatura, eò nobilior alimentum providerit: sic serpentes & vermes pascit terra, quia sunt animalia vilissima; oviculas pascit herbas; equos avena & hordeo; leones carnis: ar homini, qualem mensam pro corporis sustentatione paravit? quantum varietatem eduliorum donavit, quot herbas præclaras, quot radices salubres, quot sapidos fructus, quot feras, aves, pisces, quot frumenta, quot vina in convenientem & delectabilem corporis refectorem ordina-

vit, Tam sapiens & liberalis Dominus, qui tantam curam gessit pro corpore, quid pro anima decies nobiliore obtulit? an, ut vult Calvinus, frustulum panis? absit, sed corpus & sanguinem suum nobilissimum. *Omnia in sapientia fecisti,* si enim pro corpore, quod gleba terræ est, tam præclaras escas dedisti, utique sapientissima providentia tua pro anima, quæ spiritus est immortalis, escam longè nobiliorem reservavit.

III. Columna tertia seu fundamentum, cui hæc sapiëntia domus innititur, est divina Omnipotentia, de qua ait Archangelus Gabriel ad B. Virginem Lucæ. 2. *Non erit impossibile apud Deum omne verbum.* & David Psalm. 113. *Omnia quæ voluit Dominus, fecit in celo & in terra,* atque in hujus Sacramenti institutione: memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus, escam dedit timentibus se. Hoc Sacramentum est memoria, summa & compendium omnium mirabilium, quæ tam in lege antiqua, quàm nova Deus patravit. Accedit hic Judæus & quærit, quomodo possunt hæc fieri? Responderetur: ipse dixit & facta sunt. Deinde cum S. Cyrillo te Judæe interrogo? Quomodo exivisti ex Ægypto? quomodo virga moysis in serpentes versa est? quomodo fontes ex percusso silice promanarunt? quomodo flumina mutata in sanguinem? quomodo pelagus, in duos veluti muros divitum est? si nescis, & tamen facta credis, ergo & hic tuum quomodo dimitte. Accedit Hæreticus & quærit quomodo hic potest nobis suam carnem

III.
Divina
potentia.

K 3 nem

nem dare ad manducandum? Respondeo: quomodo Christus potuit aquam in vinum convertere? quomodo luto illito oculos cæci nati aperire? leprosos mundare, paralyticos sanare, mortuos suscitare? ipse dixit & facta sunt, tota ratio est ejus voluntas & omnipotentia. Agnosce igitur potentiam Salvatoris; qui ex nihilo potuit cælum & terram condere; potest panem & vinum in corpus & sanguinem suum convertere. Accedit gentilis Philosophus, omnia secundum sua principia & axiomata Philosophica examinans & ait, quomodo potest una res esse in pluribus locis? quomodo res magna comprehendi minimo spatio? quomodo tanta subito fit mutatio, accidentia sunt sine substantia? Fateor innumera sunt hic miracula, miraculum in substantia, in accidentibus, in quantitate, in qualitate, in loco, in situ, &c. sed ipse dixit & facta sunt, memoriam fecit mirabilium suorum: cæterum si adhuc dubitas, vicissim te interrogo, quomodo cæli, solis, luna, & stellarum tam grandium species potest esse in exigua oculi pupilla? quomodo facies una in centum simul relucere speculis? quomodo vox una simul in centum percipi auribus? quomodo vitis naturali virtute mutat aquam in vinum; & tu ipse panem, quem edis, mutas in carnem & substantiam tuam; si hæc potest natura? quid non poterit Divina omnipotentia?

IV.
Divina be-
nignitas &
charitas.

IV. Columna quarta & fundamentum hujus sanctissimi Mysterii est benignitas Dei & amor erga homines: qui amor cum sit infinitus, mirari non

debemus, quod tam mira patris: quousque matrem non impellit maternus amor, omnis labor, omnis annorum multorum molestia dulcis est amore filii. Quantus amor Pelicani avis, qui rostro pectus lacerat, & pullos sanguine suo pascit: sic Christus Dominus nos carne & sanguine suo pascit, nimio succensus amore nostri, *Charitate perpetuam dilexite*, ait. Si quis igitur cum Calvino assereret, Christum figuram nos pascere, longissime abesse à charitate & benignitate Patris illius: *Qui proprio filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum*. Et à charitate Filii, qui propter amicitiam charitatem, quæ dilexit nos, nec sanguini, nec vitæ pepercit, sed mortem crucis libens appetit; & à charitate Spiritus sancti, qui *se effudit in nos abunde*. Ad Tit. 3. v. 6. Ita et merito exclamemus cum S. Maria Magdalena de Pazzis: O adinventiones! O amoris abyssum! O amoris excessum!

Quapropter, cum quatuor columnas & fundamenta domus & trichini Sapientia intellexerimus, esse Veritatem, Sapientiam, Potentiam & Benignitatem atque amorem: hæc excitare & promovere nos debent. I. ad fidem firmissimam de hoc Venerabili Sacramento eliciendam: Credo Christi corpus & Sanguinem esse in admirabili Sacramento, & hoc credo, quia prima, summa & aterna Veritas hoc edixit: *Hoc est corpus meum, hic est sanguis meus*. Credo quod hoc sapientissime ordinavit, quia ipse est infinita Sapientia; credo quod tot mira, quæ hic interveni-

interveniunt, possit patrare, quia ipse est ipsa omnipotentia. Credo quod nobis corpus suum in cibum, & sanguinem in potum dare voluerit; quia ipse est infinita Benignitas & charitas. 2. Ex hac fide resultat spes & fiducia; ut sive eum in communione sacra sumamus, sive in tabernaculo templi claudimus, & velut in throno Sacramenti residentem visitemus, salutemus & adoremus, omnia bona & dona ab ipso speremus: ideo enim invitat: Venite

ad me omnes: ideo dies & noctes expectat. Et hæc spes innititur sapientia, quæ necessitates nostras novit, & potentia, quâ potest succurrere. 3. Denique ex fide & spe resultat charitas, ut Dominum, plus quam ullus Pater aut Mater Filium, nos amantem, tenerrimè redamemus, illum honoremus, laudemus, adoremus, illique perpetuo amoris vinculo, in crebra communione, conjungamur.

PRO FESTO CORPORIS CHRISTI,

EXHORTATIO II.

Ostendit hoc Sanctissimum Eucharistiæ Mysterium esse Sacramentum summi amoris.

T H E M A.

Cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos.
Joan. 13.

Refert S. Justinus Martyr Apologia 2. Antonino pio rectâ, Philosophos Stoicos inter cætera documenta sua tenuisse, Deum aliquando se in ignem mutaturum, mundumque combusturum ac renovaturum. Hanc opinionem suam illi diversimodè explicarunt: optima, meo iudicio, fuerit; si asseramus, Deum erga genus humanum penitus amoris igne succensum,

descendisse in terras, unâ tenens facem, alterâ scedam, cui inscriptum illud Luca 12. *Ignem veni mittere in terram: & quid volo, nisi ut accendatur?* Ignis iste amoris elucet in omnibus ejus mysteriis, vitæ & mortis; sed vix in ullo luculentius, quam in sanctissimo Sacramento Altaris, quod ideo verè dici potest *Sacramentum amoris.*

Quare meritò S. Evangelista Joannes c. 13. 1. scribit: *Sciens Jesus, quia venit hora ejus, ut transeat ex hoc mundo ad Patrem; cum dilexisset suos, in finem dilexit eos.* In finem, scilicet vitæ, ut exponit S. Augustinus; vel *In finem,*
ut

ut explicat S. Chrysostomus, scilicet amore & dilectionis; id est, extremo amore & summè dilexit. Tūc enim græcè est rei finis, seu ultimum, extremum, tummum, summa perfectio, consummatio, apex & culmen: q. d. haftenus Christus suos Discipulos valde dilexit: sed jam abiturus ad Patrem, perfectissimum eis amorem ostendit, lavando eis pedes, Eucharistiam instituendo, & ardentissimā charitate eos adhortando & inflammando ad Dei amorem.

Ostendemus proinde, quomodo Christus Dominus in hoc Sacramento amoris summum demonstrat amorem, in tribus proprietatibus & effectibus consistentem. 1. Amor summus conjungit, quā potest maximè, amantem cum amato. 2. Amor summus, omnia quæ habet, amato communicat. 3. Amor summus summa amore dilecti operatur. Ex quibus, quid tanto amori à nobis vicissim rependendum sit, colligemus.

I.
Proprietas
summi
amoris, est
summa
conjun-
ctio.

I. Prima proprietates & effectus summi amoris, quā Christus in hoc Sacramento amoris, nobis ostendit, est quod nobis intimè conjungatur. Non fuit ei satis uni homini uniri per unionem hypostaticam; nec conveniebat, ut cum pluribus sic uniretur: ut tamen summo suo desiderio se nobis uniendi, satisfaceret, amor ejus infinitus admirabilem invenit modum se nobis uniendi; dum instituit hoc Sacramentum, quo ad nos intraret, & se nobis uniret. S. Chrysostomus hom. 45. in Joan. ait: *Certe in hoc Sacramento nihil videre est, nisi mera mira-*

cula amoris: unimur enim per illud, & evadimus quasi unum corpus, una caro, unum os; & hoc non solum per amorem, & desiderium, sed aliquo modo realiter & effectivè re ipsa, ut sit caput nostrum, nosque ejus membra, sicutque quasi unum corpus.

Notandum autem est hanc unionem cibi & potūs, tam arctam & intimam esse, ut in rerum natura arctior, intimiorque non reperiat. Requiruntur quidem in rerum natura variz uniones; prima est inter bonos amicos, secunda inter Consanguineos, tertia inter Conjuges, quæ omnes sunt firmæ uniones, sed quarta major est inter substantiam & accidentia, quinta inter materiam & formam substantialem; sed maxima & arctissima est inter cibum & potum, atque sumentem: nam reliquæ priores possunt separari, & singulæ manent in sua essentia; at in hac cibus mutatur in substantiam alii, sic panis, quem comedimus, mutatur in sanguinem nostrum & carnem nostram vivam, per calorem naturalem & prius esse amittit. Unde Artemia Caria Regina, tanto marito suum dilexit amore, ut non solum præstantissimum Mausoleum septentis Muncii miraculis annumeratum erexerit; sed etiam ossa & cineres ejus odoratis liquoribus permixta imbiberit; ut sic quodammodo vivum mariti sepulchrum fieret, ut illi etiam mortuo uniretur; ut refert Gellius in noct. atticis: At major Christi in nos charitas, qui carnem suam vivam dat nobis, idque non semel sed centies & millies, seseque nobis in S. Sacramento unit;

non

non quidem ut secundum carnem in nos transmutetur, sed secundum mores & vitam; non ut suam substantiam amittat, sed ut nos quodammodo divinos efficiat: ait enim Joan. 6. *Qui manducat meam carnem & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in eo.*

Videamus nunc Charissimi, quid nobis agendum incumbat: si Christus Dominus ex amore nostri & unionis nobiscum, instituit hoc Sacramentum amoris, totus amore inflammatus; an non decet, ut & nos ardenti cum amore ipsum accedamus, & uniri ipsi desideremus? Quod nisi faciamus, profecto cœci sumus & insani: Si enim tanto flagrat desiderio, Infinita Pulchritudo, ut uniatur cum Deformitate, Opulentia cum Paupertate, Sapientia cum Ignorantia, Omnipotentia cum Infirmitate, Puritas cum Immunditia, Felicitas cum Miseria, Deus cum Homine, tamen hac ratione nec melior evadat nec perfectior ullumve lucrum nanciscatur: quanto majori affectu merito, homo laboret, ut Deo suo uniatur, cum sic defectibus suis liberetur, omnibusque divitiis ac bonis spiritualibus cumuletur? sanè S. Catharina Senensis tam vehementi & intolerabili ardore flagrabat, Christo dilecto suo se unientem, ut medulla quodammodo in ossibus ejus liquefieret, & viva mori videretur: ut refert Surius 29. Aprilis. B. Catharina Genueensis, ita anhelabat ad hanc escam divinam, tautoque desiderio astuabat, ut hostiam in manu Sacerdotis intuita exclamaret, cito, cito,

veniat dilectus meus in intima cordis mei atque ira animi deliquium patiebatur, donec Christum sumeret. O si & nos aliquid ardentis istius desiderii in nobis sentiremus, dum Eucharistiam sumimus! O si tanquam cervus ad fontes aquarum, ita ad Christum anhelaremus! O si uniri illi maximo amore cuperemus; qui, ut ait Sponsa: *Est totus desiderabilis!* Cant. 5.

II. Altera proprietas & effectus seu operatio summi perfectique amoris est, ut non modò sit liberalis erga amatum; verùm etiam omnia, quæ possidet, largiatur. Si hoc ab ullo Amatore factum est, cerè modo perfectissimo à Christo Domino in Sacramento amoris impletum est; in quo donat, omne quod est, habet & valet, nullo excepto. Dat enim 1. Nobis corpus suum cum membris omnibus. 2. Animam cum omnibus potentiis. 3. Totam humanitatem. 4. Divinitatem. 5. Gratiam suam & merita: verbo seipsum totum.

Et quidem merita ejus in hoc Sacramento copiosius nobis communicantur, & applicantur, sanguisque ejus copiosius super nos effunditur, quàm in ullo alio Sacramento: nam sicut Sol majus lumen & calorem de se dat, quàm Luna, quæ lumen & calorem à sole mutuari debet: ita Christus dona & gratias copiosius donat in hoc Sacramento, in quo ipse præsens est, quàm in aliis Sacramentis, in quibus non in persona, sed in virtute reperitur. Quanta charitas! Quanto zquius Salvator potest dicere ad nos, quàm Isaac ad Esau benedictionem

II.
Proprietas
summi
amoris,
est summe
commu-
nicatio.

L petentem

petentem dixit: *Frumento & vino stabilivivum, & tibi posthac fili mi quid faciam?* Gen. 27. 37. Quidenim restat, quod ultra queat facere.

Quantum charitatis incendium! & an non extremum est culmen amoris, propria dilectum carne & sanguine pascere? Pastores ovium pellibus vestiuntur, & carnibus vescuntur. Imò in Historiis legimus, quòd matres prae fame proprios filios comederint: Verùm quòd Pastor ovibus aut Mater Filii carnem propriam in cibum dederit, penitus est inauditum, nec ulla memorat Historia. Hoc est in Christo *Tragos*, & extremum amoris; quodque est magis admirandum, cum sit totus in qualibet particula seu puncto visibili Sacrae hostiae, toties se nobis dat, quòd sunt puncta hostiae, ut eò amplius suum demonstrat amorem. Auger admirationem, quòd ultimà nocte id praestiterit: *In qua nocte tradebatur, accepit panem*, in ea nocte quà passionem est auspicatus: in ea nocte, quà ingratis mortales, de eo capiendò, perdendo, & crucifigendo consultabant: in eadem nocte accepit panem, benedixit, fregit, & dedit discipulis suis. O inauditum amoris miraculum! ò incomprehensibilis, affectionis amoris excessus! ò apex! ò extremum summæ dilectionis!

Quid verò, Charissimi, tali Amatori, tam liberali datori, reddemus? *Quid retribuam Domino, pro omnibus quæ retribuit mihi?* Absque dubio, omnia quæ habeo: dicat quilibet ex animo: offero tibi Domine bona mea, facultates, honores, & quidquid

possideo ad obsequium tuum, quia tu mihi das, quòd est millies praestantius. Offero tibi corpus meum, sensus meos, pedes, manus, & caput ad obsequium tuum; quia tu mihi donas corpus tuum & membra tua gloriose. Offero tibi animam meam, memoriam, intellectum & voluntatem, ad obsequium tuum, quia tu mihi largiris animam tuam & divinitatem tuam. Suscipe ergo Domine universam libertatem meam, corpus & animam meam: amorem tuum cum gratia tua solum mihi dona & dives sum satis.

III. Tertia proprietatis, effectus aut operatio summi & extremi amoris, pro dilecto operari magna & summa: *Amor si est, ait S. Gregorius, operatur magna & reputat parva*: Jam verò, quàm magna, quàm stupenda in hoc Sacramento amor operatur?

1. Totam invertit naturam, & eandem indies, ac in tot mundi locis. 2. Annihilat substantiam panis, & accidentia sine sua substantia conservat. 3. Quantitas separatur à substantia, & accidentibus dat, ut possit nutrire & conservare vitam hominis, quòd aliàs sola potest substantia. 4. Quod suam personam, quid non facit hominis amore? quàm mira patrat? uno tempore & horà & momento in persona praesens est in innumeris locis. 5. Contrahit se, ut non plus loci occupet, quàm habeat hostia, imò quodvis punctum visibile hostiae. 6. Conjungit se, non cum substantia panis, quæ satis magna foret humiliatio tantæ Majestatis; sed cum accidentibus, & quamdiu hæc durant, manet cum illis

illis, quomodocunque inhonoretur, ledatur & offendatur. 7. Tegit splendorem gloriæ suæ, & radios immensæ suæ Majestatis, quod longè plus est, quàm si totius mundi Monarcha, mendici pallio se operiret. 8. Habet in Sacramento corpus, quod videri, tangi, palpari, & se movere potest, ac sensus habet, & tamen omnium illorum usu se privat, quasi non viveret. 9. Mirabile super omnia mirabilia, & superans captum Angelicum, quod ad sola quatuor verba Sacerdotis, licet impij, licet intentione piissimâ, quæ nec diabolus posset habere pejorem, se sistit præsentem, quasi obedit, tangi se finit impuris manibus, ore fumitur & in stomachum immundum transmittitur.

Ex his videtis Charissimi, quàm stupendo modo se Salvator noster ex amore nostri mutet, contegat, deprimat, qualis nusquam lectus, auditusve est. Multa fecerunt infani Amatores, amore illorum, quos stultè deperibant; multa stolidi & admiranda excogitârunt, ut amoris suo infano facerent satis: sed nullus tanta ac talia, qualia Redemptor noster, amore nostri adinvenit, & peregit

Concludamus igitur, cum amoroso dicto S. Bernardi serm. de cœna Dom. *Potesne estimare, quale & quantum sit hoc Sanctum Sanctorum, Sacramentum Sacramentorum amor amorum, dulcedo omnium dulcedinum?* Verè amor amorum, quia 1. Nobis se tanta propensione intimè unit. 2. Verè Sacramentum amoris, quia nobis se ipsum & omnia communicat. 3. Verè amor amorum, dulcedo dulcedinum, quia tam stupenda operatur. Quid autem nos, ut ne ingrati simus, rependemus? Æmulemur amantissimum Dominum, amorem amore compensemus, *probatio enim dilectionis, exhibitio est operis*, teste S. Greg. M. 1. Intimè illi uniri & charitate perfecta conjungi studeamus. 2. Corpus & animam, memoriam, & voluntatem & intellectum, omniâque nostra ejus amoris, honori, & obsequio consecremus. 3. Et quidquid demum pro ipsius gloria, & proximi salute operari ac perficere possumus, promptâ voluntate, & summâ alacritate aggrediamur.

P A R S I I.

EXHORTATIONES DE FESTIS

B. V. MARIÆ.

E X H O R T A T I O I.

PRO FESTO IMMACULATÆ CONCEPTIONIS

B. V. MARIÆ,

V E L

NATIVITATIS EJUSDEM.

De Libro generationis.

T H E M A.

Liber Generationis JESU Christi, Matth. I.

Propheta Eze-
chiel c. 2. re-
censet, visio-
nem se habuisse
admirandam: *Et
vidi, ait, & ecce
manus missa ad
me, in qua erat
involutus liber; & expandit illi coram me,
qui erat scribens intus & foris. At quid
in eo exaratum erat? Et scripta erant
in eo lamentationes, & carmen & va.*
Mirabilis profecto Liber, qui tristitia
simul ac læta contineat: raro ejusmo-
di libri ab hominibus componuntur:

solus Deus Librum talem conscribit:
is enim cum unicuique reddat secun-
dum opera sua: ac proinde quod cui-
que convenit, tribuit, cui *va, va;* cui
lamentationes, lamentationes; cui car-
men, carmen: hinc tria illa in libro hoc
conjungit, ad indicandum omnibus
(ut Interpretes exponunt) *va* pecca-
toribus, lacrymas & lamentationes
pœnitentibus, carmen justis; cuique
tribui secundum merita eorum. Huic
Ezechielis libro haud absimilis est Li-
ber generationis JESU Christi: in
quo triplici quoque, ut in priore, ho-
minum statui insinuat, quid sibi
sperandum

sperandum veniat; scilicet va peccatoribus, lamentationes pœnitentibus, carmen iustis.

Nos hodie, Charissimi, hæc tria in eo legemus non ad tristitiam, sed ad gaudium & consolationem, ac B. V. Mariæ Matris nostræ amantissimæ honorem & amorem.

I. Prima lectio, quam in Libro Generationis JESU Christi Domini nostri legimus, est: *Va peccatoribus*. Tales inter alios fuere Reges Abias & Achaz in Libro Generationis nominati. De Abia L. 3. Regum c. 15. legitur: *Ambulavitque in omnibus peccatis Patris sui*: Qui etiam nominatur, scilicet Roboam. De Achaz Rege habemus L. 4. Regum c. 16. Illum eò impietatis devenisse, ut Filium suum Dæmonibus immolaret. At quæ poena secuta scelestos? Mali male perdit: perierunt, & in sceleribus suis mortui sunt. *Va ergo peccatoribus*. Videte Charissimi, & bene notate: prædicti Reges fuere Christi Domini Majores & Progenitores: ipse Dei Filius & Mater ejus sanctissima, ex horum stemmate & sanguine descendere, & tamen æternum perierunt; nec ipsa JESU Christi consanguinitas, ab æterna damnatione eos vindicavit. S. Chrysostomus serm. 122. ait: *Infelix, quem sic ipsa origo arguit, quem sic ipse lucis Author patris addit. Infelix, cui in iudicio pro magnitudine criminis, non misereri Genitor, non Pater ignoscere, non affectus novus subvenire. Merito supra hos Reges, merito supra unumquemque peccatorem in clamus: quisquis es, cujuscunque status*

es, si peccator es, infelix es, quem sic ipsa origo arguit. *Va peccatoribus*. Vivo ego dicit Dominus, Jeremias c. 22. *si fuerit Jechonias annulus in manu dexteræ meæ, inde evellam eum*. Annulus signum nobilitatis & excellentiæ est: nemo tamen sceleratus ei fidat; nam contemnetur, evellatur, abjicitur. *Una, vera, sola, & communis cum Christo nobilitas est, (pergit aureum illud Os hom. 45.) ut voluntatem Dei facias: hic propinquitatis modus multo melior est*. Si quis secus fecerit, nulla nobilitatis, nulla propinquitatis à Christo habetur ratio, sed pronuntiat *Va peccatoribus*. Dixit enim: quæ est mater mea, & qui sunt fratres mei? qui facit voluntatem Patris mei, ille meus Pater & Mater & Frater est: coram supremo Judice nullum est discrimen Regis & subditi, divitis & pauperis, consanguinei & extranei; si in peccatis fuerint, condemnabuntur: *Va peccatoribus: Va impio* ait Isaias c. 1.

Ex hoc æquo & impartiali iudicio Dei, videtis Charissimi, quid vobis, si in mundo mansisteris, expectandum fuisset: certè non aliud nisi *Va peccatoribus*. Ne verò viâ ceptâ pergeremus, intercessit B. V. Maria: hæc stella maris radium lucis obtinuit, quo pericula mundi agnosceremus, & vocationem ad Religionem nostram impetravit, atque ita à va nos liberavit quid rependemus, prævicens illa nostra peccata, & nos si in saculo maneremus, perrecturos in illis, atque ita va peccatoribus debitum, va æternum incursum, miserta nostri Filio supplicavit, filium peccatorum præcidit,

à via peccati ad viam virtutis deduxit: quid reddemus? 1. Gratitude[m] tota vita erga liberatricem: 2. Amorem, & devotionem singularem erga tantam Benefactricem: centies & millies piè recitando Ave, quod à v[er]o perpetuo nos liberaverit.

II.
Lamentationes peccantibus.

II. Altera lectio, quam in libro Generationis Jesu Christi legimus est: *Lamentationes Penitentibus*. Has docent Rex Ezechias & David in hoc libro commemorati. De Rege Ezechia meminit Isaias c. 38. *Flevit Ezechias fletu magno. Quem latent lacrymæ & lamentationes David, quas ipse describit P[sa]l. 41. Fuerunt mihi lacrymæ panes die ac nocte. O felices lacrymæ! quæ omne gaudium superant, Deoque ita placuerunt, ut sic Reges penitentes libro generationis Jesu Christi inscribi meruerint, veniamque peccatorum obtinuerint. Ezechias enim ex ore Isaiæ audit: Exaudita est oratio tua. David autem: Transulit Dominus peccatum tuum 2. Reg. 12. O quanta est vis talium lacrymarum! S. Bernardus ferm 1. in octav. Pasch, ait: est Baptismus aliquis in compunctione cordis. Præclare admodum scribit S. Chrysostomus in P[sa]l. 50. In codice sunt scripta peccata tua; spongia peccatorum tuorum, lacryma sunt tua, effunde lacrymas & delebis. Ita evenit Ezechia & Davidi Regibus, qui in numero eorum scripti fuere, quibus v[er]o inclamandum fuit, sed lacrymis peccata sua deleverunt; ut hodie inter lamentantes legentur.*

Nativitas tua, Dei Genetrix, gaudium attulit universo mundo; & in pri-

mis nobis, per te enim, à v[er]o peccatoribus incumbente liberati sumus: quod gratiam habuerimus poenitentiam agendi; tuum est beneficium: quod integram hebdomadem habuerimus, peccatorum malitiam considerandi, & conscientia latebas scrutandi & excutiendi, tuum est beneficium: quod exhomologesin de tota vita instituerimus, non aliter ac si paulò post vitam clausuri fuissetus, peccata plauerimus, & lamentati fuerimus, eadem lacrymis, si non externis, saltem internis seu spiritibus, deserverimus, & quasi spongiâ deleverimus, tuum est beneficium: quod hactenus, vel ab anno, vel à biennio lapsi in pristina delicta non sumus, (quod optimum exhomologeseos rite peracta signum est) tuum est beneficium! Quid v[er]o reddemus Benignitati tuæ, nisi ut constanter tibi filioque tuo adhaereamus, fideliter serviamus, & propitiam nunquam amplius graviter peccandi firmiter observemus? Imitabimur h. Catharinam Genuesem, quæ in contritione cordis per plures menses perdurans, illud solum ingeminabat: *Non amplius mundus; non amplius peccata.* Idem dicemus: teneat nos mundus: teneat caro fœdis voluptatibus, teneat demon pravis suggestionibus, sed non amplius peccata.

III. Tertia lectio, quam in Libro Generationis JESU Christi legimus, est *Carmen iustis*. Quales hic plures numerantur, Abraham, Isaac, Jacob, Joseph. *Carmen iustis*; sed in primis justissima ac Principi iustorum Virgini Maria

Mariz. Carmen tibi & latitia, ó Diva Virgo! in hoc Libro Generationis scribitur; quia JESU Christi Filii Dei Mater denuntiaris, ac inde omnium hominum es felicissima, perfectissima, dignissima. Te enim Deus elegit & precelegit in dilectam Patris aeterni Filiam, Filii Matrem, & Sponsam Spiritus Sancti. Gaudere igitur & exultare debes, debentque omnes tibi applaudere; & jubilus ac carmen dicere, atque beatam predicare inter omnes Generationes. Itaque Carmen tibi, ó sanctissima infantula! sed & carmen in Nativitate tua omnibus justis!

1. Latitia & carmen latitia justis parentibus tuis Joachimo & Annæ: ex quibus, licet ad senium usque sterilibus, mirabiliter nata fuisti, si enim Abraham in Nativitate Isaac, Anna in Nativitate Samuelis, Zacharias in Nativitate Joannis Baptistæ latitiâ exultarunt; paulo magis parentes tui, in ortu tuo: ó gloriosa Domina & Mater Domini! 2. Latitia & jubilus omnibus justis in Limbo, omnibus justis Patriarchis & Prophetis, qui hodie, intellecto ortu Matris Redemptoris, latitia inenarrabili sunt perfusi: quod aurora jam processerit, solque brevi sit subsequiturus. 3. Latitia & harmonia amenissima justis Spiritibus Angelicis in caelo; quod nata sit Mater Domini, per quem ruina Angelorum Apostolorum instauranda. 4. Latitia & jubilo quoque tibi ó inexhausta scaturigo omnis justitiæ, Sanctissima Trinitas! quæ hodie opus nobilissimum perfecisti; Latitia Patri aeterno, qui Filio tale præparavit habitaculum; Latitia

Dei Filio, qui matrem obtinuit, à qua nasceretur & lacte virgineo pasceretur: Latitia etiam Sancto Spiritui, quæ hodie ejusmodi templum adeptus est, in quo semper quiete, & absque turbatione requiesceret. 5. Denique latitia & carmen latitiæ ac jubilus omnibus justis in mundo; quoniam post tenebras diurnas aurora prodiit, quam Sol justitiæ Christus Dominus brevi subsequetur. Hinc Ecclesia merito canit: *Nativitas tua Dei Genitricis gaudium annuntiavit universo mundo; ex te enim ortus est Sol justitiæ, Christus Deus noster, Qui solvit maledictionem, & confundens mortem donavit nobis vitam sempiternam.*

Si itaque *carmen justis omnibus, erit utique, & vobis, charissimi: Latamini in Domino & exultate justis; & gloriamini omnes recti corde: Latamini igitur hodie: quia in Nativitate B. V. Mariæ panditur Liber Generationis JESU Christi & omnium Electorum: Latamini: hodie aperitur vobis porta, quæ cæli adyta ingrediamini: de qua Psal. 117. *Hæc porta Domini, justis intrabunt per eam.* Latamini: quia B. Virgo Dux est vestra sicut & omnium justorum, deducens ad terram promissionis; assimilata columnæ ignis & nubis de qua Exodi 13.*

Quapropter bene memoriæ infigamus primam lectionem, quam ex Libro Generationis Jesu Christi didicimus: *Va peccatoribus omnibus, cujuscunque status aut conditionis, etiam si ipsius Jesu Christi Regis aeterni fuerint Progenitores & consanguinei. Et gratias agite sanctissimæ Virgini, quod*

ejus

ejus intercessione ad Societatem Jesu vocati, & ab hoc vix liberati sitis. 2. Inscribe quodque cordi vestro lectionem secundam: *Lamentationes penitentibus*. Peccatoribus omnibus, aut penitentiam, aut arduum: maximumque reputate beneficium. quod Virgo Beatissima vobis tempus & locum opportunum, exercitiis vacandi, penitentiam agendi & peccata per exhortationem expiandi impetrarit: & stauit, ut proposuistis firmiter nunquam amplius in æternum in grave scelus consentire; & cum Religiosa vita status sit penitentia, omnia opera virtutum, quorum indies occasio frequentissima, in satisfactionem peccatorum Deo offerte. 3. Insculpite denique menti vestra lectionem tertiam: *Carmen justis*: & cum hodie justus omnes, si-

ue in celo, siue in mundo, siue in Limbo de Nativitate Dei paræ gaudeatis: & vos latamini, & exultate, quod ope & precibus Benedictæ Dei Matris Societati JESU, cœtui justorum aggregati sitis, & tanto tempore, ut merito confiditis, in iustitia persistetis, quod in mundo inter tot præcipitia. & lubrica viarum vix aut ne vix quidem fecissetis. Quod si verò tentatio, aut periculum perdenda iustitia denuo occurrerit, ne animis cadatis, sed fiduciam in Matre vestra habetote: respicite Heliam, vocare & invocare Mariam; illa quæ a vix peccatorum vos liberavit, quæ ad lamenta penitentia & ad iustitiam vos adduxit, non deseret; sed victoriam obtinebit, ut triumphum & latum carmen justorum & hic & in celesti gloria æternam concinatis.

EXHORTATIO II.

PRO FESTO IMMACULATÆ CONCEPTIONIS

B. M. VIRGINIS.

Quæ declaratur B. Virginem esse Templum Dei.

T H E M A.

De qua natus est JESUS. Matth. i. c.

Architecto prudenti ac perito domum ædificaturo, ante omnia ad incolam & inhabitatorem attendendum est; quoque is est nobilior & præstantior,

eò quodque præstantiorem esse habitationem decet; alia enim domus rustico, alia civi, alia nobili, alia Principi aut Regi competit. Hodie celestis Architectus, Sapientia æterna ædificavit sibi domum, quæ est Beatissima Virgo Maria: Incola erit Salvator mundi.

mundi, Rex Regum & Dominus Dominantium: omnibus mundi Monarchis, omnibus caeli Principibus longe major: de quo dudum ante vaticinatus Iſaias Propheta c. 40. & 35. Dic civitatibus Juda: *Ecce Deus veſter: Ecce Dominus Deus in fortitudine venit & brachium eius dominabitur. Deus ipſe veniet & ſalvabit nos.* Qualis ergo & quanta domus ei præparanda?

Salomon ſeptem annorum ſpatio templum incredibilem expenſarum & operarum numero ædificavit: erant enim triginta millia operariorum, ſeptuaginta millia portantium onera octoginta millia Lapidarum in montibus, tria millia & trecenti Præfecti operum. Tantum verò auri, argenti, æris & ferri in opere expenſum eſt, ut vix ullo in numero comprehendere queat. Quo tamen opere expleto Rex ſapientiffimus adeò nihil divinæ Majeſtate dignum ſe feciſſe iudicavit; *Erigitur credendum eſt, quod verè Deus habitet ſuper terram? ſi cælum & cæli cælorum te capere non poſſunt, quanto magis domus hæc, quam ædificavi?* In templo autem illo, non Dominus, ſed arca, quæ eius tygum gerebat, collocata fuit. Quod ſi domus illa ad Arcem Dei aſſervandam deſtinata, tantis ſumptibus & laboribus parata & ornata fuit, qualis ea domus eſſe debet, in qua non Arca, ſed ipſe Dominus humana carne veſtitus collocandus erit? hanc certè nemo niſi ſolus Deus dignè exſtruire & ornare potuit.

Quale igitur ſibi templum, quàm mundum, quàm quietum, quàm ſanctum & ornatum Dominus omnium

exſtruxerit, modò explicabimus.

I. Templum Salomonis fuit ſanctum & omnino purum; unde David canit Pſal. 92. *Domum tuam Domine decet ſanctitudo.* Hinc tabulis cedrinis erat incruſtatum, quod lignum incorruptibile cenſebatur; auro puriſſimo teſtum; Sacerdotes, Levitæ & populus ſacrificaturi in hoc templo purificari antè debebant. Templum hoc figura fuit Beatiffima Virginis immaculatè conceptæ. S. Bernardus ſerm. 1. de aſſ. Dum hoc Templum Marianum deſcribit, ait: *In Maria habitavit Pater & Filius ut Creator in mundo, Imperator in regno, Paterfamilias in domo, Sponſus in thalamo, Pontifex in templo.* Prima huius templi elegantia fuit ſanctitas & puritas, ut ait S. Laurentius Juſtinianus ſerm. in Nativ. B. V. *Templum immaculatum:* Vel ut loquitur S. Joannes Damascenus ſerm. 40. *Quam Deus ſibi ſacravit, templum pudoris, honeſtatis & puritatis.* Potuit cœleſtis Architectus duplici modo hoc templum mundare, primò poſt lapſum eam ſtatim liberando, vel ſecundò lapſum præveniendò; qui modus præſtantior eſt, & magis Dei omnipotentiam & Redemptoris miſericordiam manifeſtat: ſicut enim nullum malum peccato magis eſt; ita ab eo præſervari ſumma eſt miſericordia. Quare ad ipſius Redemptoris gloriam & ipſius redemptionis dignitatem pertinuit. ut hac ſingulari miſericordia erga futuram Matrem uteretur, & optimo, quo poſſet modo, eam redimeret. Ut Mater Filio puritate eſſet ſimilior. Quomodo

M itaque

I.
B. V.
Templum
mundum,

itaque Deus eodem momento, quo Solem creavit, eum cum lumine & absque tenebris creavit, atque ut Angelis ac primis Parentibus simul cum natura gratiam dedit: sic B. huic Virgini, quo momento eam creavit, etiam animam ejus sanctificavit, & ut Solem electam fecit, nullis peccati tenebris affectam. Non decuit Regem caeli palatium foedatum, & Pontificem summum, in templum immundum ingredi. *Domum tuam decet sanctitudo Domine.* S. Anselmus de Concept. B. V. c. 8. docet: *Decens erat ut B. Virgo ea puritate niteret, quam major sub Deo nequit intelligi.* Decens erat, conveniens erat. 1. Ratione Patris aeterni: ex quo enim ipse ordinavit Virginem hanc Matrem Filii sui; ex cujus utero is nasceretur, quoad fieri poterat generatio hac Verbi ex utero Matris, assimilanda erat generationis divinae puritati, quae est ex corde Patris. 2. Ratione Spiritus Sancti, cum enim ipse disponeret Virginem, ut esset digna Mater Dei, rationi conforme erat, ut ad ipsiusmet Dei puritatem, quantum pura creatura patiebatur capacitas, proximiùs accederet. 3. Ratione Filii, & propter honorem Christi; ut loquitur S. Augustinus L. 1. de natura & gratia: *Minimè conveniens fuisset, ut Divina ejus Persona carnem aliquanto temporis spatio infectam sumpsisset. Gloria Filiorum Patres eorum.* Proverb. 37. *Dedecus Filii Pater sine honore.* Fuit itaque B. Virgo pura ab omni peccato, tam originali, quam actuali, tam mortali, quam veniali.

Tota pulchra es amica mea, & macula non est in Te. Cant.

Charissimi, & vos estis Templum Dei: ut testatur Apostolus 1. Corinth. 3. 16. *Nescitis quia Templum Dei estis.* Et 1. Corinth. 6. *Membra vestra Templum sunt Spiritus Sancti.* Et 1. Corinth. 3. *Templum Dei sanctum est, quod estis vos.* Vos ergo estis Templum Dei vivi, & vivum, in quo Deus non solum per immensitatem & ubi-quitatem suam praesens est; verum etiam in quo habitat per gratiam, per gubernationem & protectionem adesse. In quo velut in throno residet; jam consolatur, jam inspirationibus ad bonum impellit, jam à malo retrahit, jam in tentationibus opem praebet. Ex quo sequitur templum hoc cordis nostri oportere esse mundum & immaculatum. 1. A peccato lethali, quia per hoc Deus è templo cordis expellitur, & diabolus succedit, ejusdem possessionem capiens. Sed hanc puritatem, per gratiam Dei, jam obtinuimus, tantum in eo esse debemus, ut deinceps conservemur. 2. A peccatis venialibus deliberatè admittis; hanc enim sunt veluti vermiculi aranearum telae & pulveres: sicut ergo templa probè purganda & custodienda sunt, ne circumquaque pulveribus, bestiolis & aranearam telis inquinentur, ita templa cordis nostri. *Domum tuam decet sanctitudo Domine.*

II. Templum Salomonis fuit pacificum: tum quia à Rege pacifico, tempore pacis constructum; tum quia cum tanta quiete, silentio & modesta adifica-

adificatum fuit, ut in instructione, nec ictus mallei sit auditus: omnes enim lapides ante erant aptati, & quadrati, tantumque collocatione opus erat. 3. Reg. 6. 7. Templum veri Salomonis B. Virgo habuit hoc etiam donum & Privilegium, quod caruerit fomite peccati. Cum enim Deus eam liberarit à peccato originali, quod causa est fomitis, etiam effectum illum ab ea abstulit; scilicet rebellionem carnis adversus spiritum, & sensus adversus rationem: ita ut tota illa anima cum omni sua interiore familia, id est, facultatibus omnibus, perpetuam pacem & concordiam frueretur, ut quæ esset futura habitaculum Principis pacis, juxta illud Davidis, Psal. 9. 5. 3. *Factus est in pace locus ejus.* Nunquam itaque Virgo benedicta pugnas interiores sensit, quas nos gementes sentimus, nec quicquam ejus caro adversus spiritum concupiscebat; neque spiritus carnem cum difficultate gubernabat. Non appetitionum, sensuumque lex, rationis legi adversabatur, neque hujusmodi appetitionibus coercendis, aut sibi subjiciendis ratio laborabat; magnam potius voluptate inter se concordem, æternæ Dei legi sese subiciebant. Magnum hoc profectò fuit Virginis Privilegium, magnum hujus Templi sancti ornamentum!

Nos è contra miseri mortales, quia peccato originali corrupti sumus, hunc fomitem, tanquam effectum toties experimur: fomes autem peccati ex mente Thologorum, nihil est aliud, quam motus actualis sensitivi appe-

titus, qui collinant & tendunt in bonum sensibile, contrarium bono honesto; & qui sollicitant voluntatem nostram ad consensum. Motus isti ab Apostolo Rom. 7. vocantur lex membrorum: *Sentio aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis mee.* Motus isti sunt concupiscentia, sunt tentationes, sunt desideria mala, sunt allestamen & invitationes ad peccatum: & facillimè in nobis oriuntur, quando tantum proponitur objectum aliquod sensibile, aut bonum jucundum, statim oritur concupiscentia, sicut cera ad ignem applicata illico liquefcit; ita nos statim movemur & tentamur, tam fragiles, tam infirmi, tam ad malum proclives sumus, quavis occasione, sicut vitrum ut frangatur, cera ut liquefcatur, lapis ut descendat. *Sensus & cogitatio hominis in malum prona sunt ab adolescentia sua.* Gen. 8. Atque ex his oritur turbatio pacis in nobis, hinc bellum continuum, pugna & lucta. Unde bella in vobis: nonne ex concupiscentiis vestris, quæ militant adversus animam?

Et nos ut diximus, Charissimi, templum Dei sumus, sed quam parum pacificum, quam plenum strepitu & tumultu? jam tentat luxuria: jam vana gloria & superbia pacem turbat, jam oppugnat ira & impatientia: jam vexant scupuli: jam blasphemæ cogitationes, jam contra fidem inquietant. Quid verò consilii? aut quid remedii? nihil efficacius mortificatione & oratione. Mortificatio vitia reprimat & subigit, oratio

M 2 gratiam

gratiam impetrat. Oravit Paulus ut a carnis stimulis liberaretur, templumque animæ suæ tranquillum foret, & gratiam obtinuit: *Sufficit tibi gratia mea.* Gratia hæc est aqua illa, de qua Christus Joan. 4. *Qua sedit in vitam æternam.* quæ sordes peccatorum abluit, quæ fructus æternæ vitæ profert, quæ sitim desideriorum nostrorum dulcedine sua extinguit, atque ita demum carnalis concupiscentiæ ardorem temperat. Hanc gratiam ex Christi meritis profluentem oratio impetrat: præsertim patrocinante Virgine benedicta, Dei parente, teste S. Bernardo: *Si jactaris tentationum procellis, si carnis illecebra naviculam concussit mentis, respice stellam, voca Mariam.* Et optata redibit malacia mentis & cordis tranquillitas.

III.
Templum
ornatum.

III. Templum Salomonis fuit supra modum ornatum & splendidum; omni genere ornamentorum illustratum. Nihil erat in Templo, quod auro purissimo non tegeteretur, Altare, Cherubini, Sanctum Sanctorum, ipsum adeo pavimentum, Unde verè affirmavit Salomon 2. Reg. 6. *Dilexi decorem domus tuæ.* Sic quoque alia templa variis ornamentis ornari solent, ita Constantinus I. Imperator Christianus, Romæ duo præclarissima templa exstruxit, & eleganter exornavit. Ita Dagobertus Rex Franciæ in honorem S. Dionysii M. & Sociorum, templum erexit, quod solido argento tegi curavit, & corpora S. Dionysii ac Sociorum aureo feretro inferri fecit, parietes tapetibus, gemmis & unionibus intertextis tegi

voluit. Ut scribit Regino in Chronicis, Ita hodie dum templa Altaribus, picturis, velis fericis, Sanctorum lipsanis exornantur.

Si Templum Salomonis, propter Arcam Domini, & alia Templa propter Sanctorum lipsana ita condecorantur; quâ ratione Sapientia æterna, verus Salomon exornaverit Templum illud, in quo ipse novem mensibus moraturus & carnem assumpiturus erat? Hic enim vetustissimus ejus mos est, pro ratione munerum, ad quæ homines destinabat, gratiam illis & cælestia dona impertiri. Sic Prophetas admirabili rerum omnium cognitione illuminavit: sic Apostolos excellentissima charitate succendit: sic Martyres, quos fidei suæ testes elegit, insuperabili fortitudine & constantiâ roboravit: eum ergo post Dei Filium nulla major, quam Matris Dei dignitas sit; efficitur sanè ut illius gratia & decora tantum aliorum Sanctorum gratiam & charitatem antecellat, quantum ejus dignitas, illorum dignitatem superat. Imo verò, quas virtutes & dona cælestis Spiritus, in omnes Sanctos liberalissimè effudit; longè præstantius in hac sacra Virgine copulavit. Quod D. Bernardus locum illum enarrans: *In plenitudine Sanctorum detentio mea:* Confirmat his verbis: Verè in plenitudine Sanctorum detentio Virginis Mariæ, cui non defuit fides Patriarcharum, spes Prophetarum, zelus Apostolorum, constantia Martyrum, Sobrietas Confessorum, castitas Virginum, sed nec ipsa puritas Angelorum,

Oigitur

O igitur templum ornatissimum Virgo immaculatè concepta , cujus columnæ marmoreæ sunt virtutes Theologicæ & morales; imagines & picturæ , sunt divinæ contemplationes & meditationes : Altare in hoc Templo est cor B. Virginis , in quo ardet & lucet jugiter ignis divini amoris , semper enim eliciebat intensissimos charitatis actus. Templum clausum , & quoad omnes portas bene custoditum. Ne per sensus species indecens irreperet. S. Cyrillus Alexandrinus homil. 6. contra Nestorium hæc ornamenta Virginis describens ait: Sicut in creatione mundi in homine collecta est omnis creatura (scilicet perfectio earum) ideo microcosmus dicitur : sic in reformatione mundi , in Maria collecta est omnis Ecclesia , & Sanctorum perfectio : unde microcosmus Ecclesiæ dici potest. Quidquid in quolibet Sancto illustre fuit , in illa fuit. In illa patientia Job , mansuetudo Moysis , fides Abrahæ , castitas Josephi , humilitas David , sapientia Salomonis , zelus Eliæ.

Charissimi , ut diximus , & vos Dei Templum estis , an non igitur par est , ut exemplo B. Virginis virtutibus

exornemini ? At ubi fidei lux , spei robur , charitatis ardor ? Ubi patientia , humilitas , aliæque columnæ virtutum ? Ubi alia dona & charismata Spiritûs Sancti ? Quæ desunt , omnia per Deiparam obtinere possumus.

Quapropter , Dilectissimi , conemur Templum cordis nostri emundare , pro viribus à peccatis , ut sit purum : conemur illud liberare à passionibus , vitiiis & pravis affectionibus , ut sit pacificum & tranquillum : conemur illud per gratiam Dei exornare omni genere virtutum , ut sit ornatum & gratum Deo habitaculum , Templo Salomonis , & mystico D. Virginis quodammodo pro modulo nostro simile. Quodsi verò sive in munditia , sive in tranquillitate animi , sive ornatu interiori quid desit : ad hoc Templum mysticum confugiamus : & non minus atque in templo Salomonis , petita impetrabimus : nam ut ait S. Germanus Episcopus de cœna Domini : nullus est qui fiat salvus , nisi per te , Sanctissima ! nemo est qui liberetur à malis nisi per te , O purissima ! nemo est cui donum concedatur , nisi per te , ô charissima !

M 5

EXHOR-

EXHORTATIO I.
PRO FESTO NATIVITATIS
B. V. MARIÆ,
VEL
ANNUNTIATIONIS,
VEL
ASSUMPTIONIS.

Ostenditur B. V. fuisse Auroram, Lunam, Solem.

THEMA.

*Quæ est ista, quæ progreditur, quasi Aurora consurgens,
pulchra ut Luna, electa ut Sol. Cant. 6. 9.*

Itati textûs verba variis modis à SS. Patribus atque Interpretibus exponuntur: cum enim aurora sit lucis initium, luna augmentum, Sol verò plenitudo; symbolis hisce varia significantur. 1. Honorius ea exponit de Ecclesia; quæ sub lege naturæ erat ut aurora, quia fuit initium legis & cognitionis Dei: sub lege scripta fuit ut luna, crescebat enim tunc illa cognitio, sed radiorum Solis indiga erat; sub Evangelica

lege, fuit ut Sol omnes expellens nebras. 2. Alii exponunt de lege Evangelica tantum; quæ sub Christo & Apostolis fuit ut aurora, exorta recenter, & tenuiter, occultè & latenter in Judæa tantum quasi aurora lucens: postea fuit ut luna sub deis Imperatoribus, inter martyria & persecutiones pallida, usque ad Constantinum: denique ut Sol lucis sue & imperii radios per orbem universum dispersit. 3. Alii explicant de Beatissima Virgine Maria, ut S. Bernardus, Rupertus Abbas & alii. Et quidem Rupertus ait eam in Nativitate fuisse auroram, in Conceptione Christi

Christi lunam, in assumptione ad
caelum Solem.

Mentem hanc seu expositionem
Ruperti nonnihil dilucidabimus, si-
milique ostendemus, quomodo ani-
ma religiosa initio conversionis suae,
seu in tyrocinio sit velut aurora, in
progressa luna, in fine sol.

1. Beatissima Virgo, teste Ruper-
to, in Nativitate sua fuit *Aurora*:
Quando nata es, inquit, *O Beata Vir-
go! tunc vera aurora surrexit,*
aurora praenuntia diei sempiterni: quia
sicut aurora quotidiana, finis praeterita
noctis est, & initium diei sequentis, sic
Nativitas tua finis tristitia, & letitia
nobis exitit principium. Vera nobis
aurora surrexit: dum Virgo est nata:
nam 1. Sicut aurora est terminus
noctis & initium diei: Ita B. Virgo
mundo in tenebris constituto illuxit.
2. Sicut aurora vesperationes, noctuas
aliaeque volucres nocturnas fugat;
ita B. Virgo Dæmones expellit. 3.
Sicut aurora aves diurnas ad cantum
provocat; ita B. Virgo animas san-
ctas & Angelos ad Dei laudes excitat.
4. Sicut aurora semper crescit & sen-
sim progreditur: ita B. Virgo licet à
primo vitae momento perfecta fuerit,
ita tamen profecit, ut initium res-
pectu finis se habeat velut aurora & me-
ridies. *Qua est ista, qua progreditur?*
semper progressa est, nunquam stetit,
& nec ullo quidem vitae momento
substitit. 5. Sicut aurora rorem spar-
git album, qui in gramen & flores
decidit: ita B. V. gratiae rorem dif-
fundit. O igitur Maria, aurora amœ-
nissima & pulcherrima!

Tyronum Religionis, seu Incipien-
tium congregatio, quæ è saeculari vita
recenter ad religiosam vitam appu-
lulit & viam purgativam ingressa est,
est quasi aurora confurgens. Nam 1.
Ut ait S. Gregorius L. 16. Moral. c.
25. *Mens justis est aurora, qua peccati*
*sus tenebras deserens, ad lucem jam aspi-
ras aternitatis.* Et sicut aurora habet
aliquid lucis, & aliquid tenebrarum:
sic Religiosi incipientes habent ali-
quid lucis & cognitionis, & aliquid te-
nebrarum, id est, vitiorum & cupi-
ditatum inordinatarum. 2. Sicut
aurora aves nocturnas fugat: sic ani-
ma Religiosorum incipientium & in
via purgativa versantium, jugiter ani-
mam purgat, ignorantiam, culpam,
torporem, acediam expellit, & quasi
à facie colubri, cuncta peccata etiam
minima fugit: sicque Dæmones &
eorum assultus & tentationes reprimi-
t, Angelos latificat, atque ad
Deum laudandum provocat. 3. Sicut
aurora jugiter crescit & progreditur:
Ita Justorum semita quasi lux splendens
procedit, & crescit usque ad perfectum
diem. Proverb. 4. 18. Mentis enim
Tyronum, ubi tenebras, & frigus,
ignorantiam & culpam, pigritiam &
torporem pepulerunt, ope gratiae
divinae, lux & ardor charitatis, vir-
tutumque indices crescit, evaditque
illustrior, ut amulentur charismata
meliora, & per excellentiorem viam
pergentes probent potiora; & chari-
tas magis ac magis abundet in ipsis,
repleanturque fructu justitiae in lau-
dem & gloriam Dei. Et sicut aurora
crescit non subito, sed paulatim,
accedente

accedente magis ad horizontem Sole; deinde non cum strepitu, sed sensim & sine sono; denique tantâ fortitudine, ut nullus ejus augmentum possit impedire: sic anima Novitiorum crescit non subito, quia nemo repente fit summus, sed gradatim; nec tenebrae pelluntur simul tota, sed per partes: & sine strepitu atque in silentio, ita ut vix percipiatur, quod crescant. Quod Christus dominus declarat parabolâ sementis marci 4.26. *Sic est regnum Dei, quemadmodum si homo jaciât sementem in terra, & dormiat, & exurgat nocte & die, & semen germinet, & increseat, dum nescit ille; utro enim terra fructificat, primum herbam, deinde spicam, deinde plenum frumentum in spica.* Denique instar auroræ omnia impedimenta vincit: segetem possunt multa impedire, & lædere, ut gelu, nebula, grando, bestia concalcans & volucris granum rapiens. Sed gratiâ Christi & gratiâ vocationis præventa & roborata Tyronum anima, tam est potens, ut omnia vincat.

Has igitur, Charissimi, auroræ proprietates in Novitiatu habere conemur, tenebras expellendo, vitia superando, in luce & cognitione crescendo: & cum ex nobis non simus sufficientes hæc præstare, ab aurora myrica, Virgine nata rorem divinæ gratiæ postulemus.

II.
B. V. in
Conceptione
Christi
pulchra
ut luna.

II. Sanctissima Virgo, ex mente Ruperti, in annuntiatione, in Incarnatione Christi, in Conceptione Redemptoris nostri fuit sicut Luna. *Quando autem, inquit Rupertus, Spiritus Sanctus in te supervenit, &*

Filium Virgo concepisti, Virgo peperisti, tunc tu, & ex tunc, pulchra pulchritudine divinâ, pulchra inquam, non quomodocunque, sed ut luna: sicut enim luna lucet & illuminat luce non suâ, sed ex sole conceptâ; sic tu ô Beatissima! hoc ipsum quod tam lucida es, non habes ex te, sed ex gratia divinâ, ô gratiâ plena! O quàm fulgida luna est Virgo ab Angelo salutata! Luna non falcata, non semiplena, non maculis ullis peccatorum obscurata; non modò plena, modò dimidiata, sed semper integra, semper gratiâ plena, semper illustrata tota, stabilis & confirmata in gratia, illuminans mundi noctem & tenebras præclarissimis virtutum exemplis.

Religiosorum animæ proficientes in virtute lucent ut luna: quia sicut hæc noctem, ita illi peccatores illuminant. Ita præclare S. Gregorius Magnus ait: *Luna quippe dum noctem illuminat, caligantibus oculis iter, per quod homo gradiatur, demonstrat: sic nimirum quoque anima, quæ tenebras dimittit, & in sanctam operationem se extendit, dum exemplum bene operandi tribuit proximis, quasi lucens tenebrescentibus oculis spargit. Hac itaque anima, dum peccantibus bona exempla præbet, quasi luna in nocte lucet.*

Alterum hinc documentum: 1. Ut agnoscamus, exemplo B. V. MARIÆ, quidquid lucis, cognitionis, virtutis habemus, id nos non à nobis, sed à Sole justitiæ Christo Domino habere. Quid habes quod non accepisti, ait Apostolus, tam in naturalibus, quàm supernaturalibus? 2. Studeamus esse

esse sicut luna plena, ad imitationem B. V. alioquin anima non est tota pulchra, non igitur sit jam crescens, jam decrescens, jam proficiens, jam deficiens, sed semper & constanter plena. *Sicut enim ut luna mutatur, ait Sapiens.* 3. Ut autem hanc plenitudinem obtineamus, oculis irroratis Deum intueamur: sicut enim luna tamdiu integrum splendorem & decorem suum retinet, quàm diu est objecta Soli, & directè ex opposito respicit illum; tunc verò decrescit lumen, quando illum obliquis & quasi transversis radiis respicit & illuminat Sol: sic anima nostra semper progreditur, pulchra ut luna, quoties semper satagit, directè Solem justitiæ intueri, & ita coram ipso comparere, ut directis eam radiis respiciat ac suo divino lumine compleat. Hoc præstabitur, si purissima intentione solem justitiæ semper respiciemus, & in illum omnes vias nostras dirigemus: nunquam terrena respiciamus, nec transitorium sive terrenum inter nos & solem interponi permittamus, alioquin sicut crevimus usque ad plenitudinem, sic eclipsis patiemur & decrescemus usque ad defectionem: erimusque sicut stultus, qui ut luna mutatur, cum potius esse deberemus, sicut thronus Dei, & *Sicut luna perfecta in æternum.*

III. B. Virgo Deipara in Assumptione, ut scribit Rupertus, fuit *Electa ut Sol.* Ait enim: *Quando autem de hoc mundo assumpta, atque ad aethereum thalamum translata es, tunc tu ex tunc Electa ut Sol: Electa in-*

quam nobis, quia te honoramus, ut Dei Genitricem. Licet ergo ex mente Rupertus, fuerit in Assumptione electa ut Sol, & quidem ut Sol fulgentissimus, erat tamen etiam in vita sua Sol, electaque ut Sol, quia plena erat lumine & ardore charitatis: & tria officia in mundo præstabat. Nam 1. sicut Sol illuminat totum mundum, ita B. Virgo. 2. Sicut Sol exhilarat totum mundum, ita B. Virgo. 3. Sicut Sol vivificat, ornat, fecundat, inflamat hæc inferiora, ita B. Virgo: quæ tria nunc præcipue præstat in cælo, ubi illuminat omnes, Angelos & Beatos, exhilarat Patriarchas, Prophetas & Parentes suos, ornat cælum & hæc inferiora fecundat, & inflamat.

Anima Religiosæ perfectæ jam & sanctæ solem repræsentant, ad quod Tyronibus aspirandum est. Ut enim triplicem Sol in luce habet excellentiam; ita perfectorum anima: 1. Summam intensionem ac magnitudinem, ita ut ipsas etiam stellas obsecuret. 2. Stabilitatem & perpetuitatem, quia nullum lucis patitur detrimentum in se, aut diminutionem. 3. Miram efficacitatem, quoniam per lucem non solum illuminat mundum, sed calefacit, & radios igneos exussans montes adurit, atque in hæc inferiora miras virtutes exercet. Quæ tria aptantur & perfecte conveniunt animæ beatæ, quæ plenam jam assecuta est Dei similitudinem: *Cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est.* Joan. 3. 2. At etiam aliquo modo

N modo

modo aptatur illi in hoc saeculo, quando speciali electione elevatur ad perfectissimam similitudinem Solis justitiae: & tales in sapientia & sanctitate permanent immobiles sicut Sol, alioque exemplo suo illuminant & inflammant.

Charissimi, tanta perfectio, non statim requiritur à Tyronibus, in conversionis initio; sed tamen paulatim ad magnam perfectionem aspirandum est illis: nam & Christus ipse hortatur: Estote perfecti sicut Pater vester caelestis perfectus est. Matth. 5. q. d. hic est scopus: hic finis supremus, ad quem pro viribus conitendum est.

Quocirca, Dilectissimi, 1. Ad exemplum Dominae nostrae sumus aurore confurgens & progrediamur magis, magisque iudies tenebras expellamus, sicut & ignorantiam, frigus,

teporum, vitia & peccata: & crescimus in luce, cognitione & amore virtutum paulatim sine strepitu, omnia impedimenta perumpendo. 2. Exemplo B. V. conemur esse pulchri sicut luna, omne lumen nos à Sole justitiae habere libenter profitendo, temper crescendo in splendore, imò semper pleno, ideòque respiciamini irretortis oculis solem justitiae, in eius praesentia ambulando & intentionem purè ad eum dirigendo. 3. Exemplo B. V. tandem sumus electi ut sol. 1. Intensè Deum amando, lucendo & ardendo. 2. Stabiliter. 3. Efficaciter, ut alios quoque verbis & exemplis accendamus. Ita aliquando in caelis fulgebimus sicut sol; ex promissione Christi Matth. 13. *Iusti fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum.*

EXHORTATIO II.
PRO QUOLIBET FESTO B. M. V.

De B. V. MARIA tanquam Matre Societatis.

THEMA.

Ego Mater pulchra dilectionis. Eccli. 24. 24.

VEL.

Ecce Mater tua. Joan. 19.

Um Christus Dominus in cruce moriturus, videret Matrem & discipulum stantem, quem diligebat, dixit Matri suae: *Mulier ecce Filius tuus.*

Joan. 19. 16. Quo dicto, loco sui, S. Joannem substituit tanquam filium adoptivum; ut ipse deinceps illi adesset, serviret, provideret, & omne obsequium & solatium praestaret. In Joanne verò eidem etiam reliquos Apostolos, imò fideles omnes, quasi Filios

Filiis, matri suæ assignavit; maximè qui Virgines sunt & casti, & Christum in cruce sua confestantur.

Deinde dicit Discipulo: *Ecce mater tua*. I. c. q. d. hanc ama, observa; juva ut matrem, ac vicissim ad eam, tanquam ad matrem, in omni difficultate, tentatione, persecutione, afflictione recurre, illa te materno affectu suscipiet, fovebit, solabitur, proteget, opem à Filio poscet. Ita exponit S. Augustinus ferm. de Passione: *Ecce mater tua curam illius habe; eam tibi commendo; suscipe ut matrem*. Et S. Cyillus in Joan. 19. *Commendavit*, inquit, *Christus matrem discipulo, ut officium filii in eam servaret: Matrem similiter admonuit, ut Parentis in discipulum auctoritatem haberet*. Amore videlicet atque charitate, non minùs illos conjungi voluit, quàm si naturæ maximâ propinquitate conjuncti essent. Et simul omnibus nobis eam in Joanne matrem dedit. q. d. *Ecce mater tua, & tuorum Collegarum, Apostolorum ceterorumque Fidelium, quorum tu hic personam representas: quare fideles omnes ad eam tanquam ad matrem confugere oportet, magnâ fiduciâ & amore, ut docet S. Bernardus hom. 4. super missus. Ipsa ergo est vera fidelium Eva, id est mater viventium, ita ad illam recurrere omnes sapientes & sancti omni aeo.*

Ut ergo & nos Societatis Filii ad B. V. majore cum fiducia & charitate recurramus, ostendam illam non solum omnium Fidelium, sed peculiariter Societatis Jesu Matrem esse, ac proinde præ aliis Fidelibus, peculiari titulo ad eam nos posse confugere.

I. Titulus primus amoris & protectionis B. V. erga homines Societatis; & vicissim amoris & fiduciæ hominum Societatis erga Beatissimam Virginem est: quia est *Mater JESU*, quem tenerrimè diligit; ac proinde etiam diligit ejus Societatem; sub Filii ejus vexillo militantem, & pro gloria Filii sui & salute animarum strenuè decertantem. Quemadmodum Mater potentis cujuidam Regis, non solum Regem, verùm etiam cohortem prætoriam, quæ Regem ejusque honorem defendit, diligit ac tuetur. Præsertim cum Virgo Beatissima, incredibilem zelo gloriæ divinæ ardeat, non potest non diligere peculiari amore exercitum Filii sui spiritu imbutum, & pro gloria Dei & salute animarum depraſtiantem. quem enim in finem instituta est Societas JESU, nisi ut sub augustissimis JESU siguis perpetuum mundo, carni & Dæmoni bellum indiceret, semper in acie staret, ad cominus & eminus omni telorum genere dimicandum, auspice & Imperatore JESU pugnandum, vincendum & moriendum in cruce? ut redemptionis Christi Domini fructus in quàm plurimos derivetur; Evangelii lux distitissimis nationibus inferatur; adversus offusas Hæreticorum tenebras defendatur & propaletur; quovis morbo ac languore agris animis, medicina salutaris adferatur; quibusvis ac quoquo modo proximis adjuvandis in salute consequenda, opera impendatur, nulli nec labori parcat, nec quieti indulgeatur, nec commodo attendatur, nec damno commoveatur,

N 2 quoad

B. V. est Mater Societatis, quia Mater est JESU.

quoad sibi praestitutum majoris gloriae Dei scopum, in sua proximique salute, consequatur. Haec igitur praedictam Filii sui cohortem, ita praclare animatam, non potest non sua materna cura & providentia complecti clementissima Mater, pro eo quo ardet ipsa Divinae gloriae, animarumque salutis provehendae celo. Cum videt Filii vexillum in ultimas usque delatum orientis & occidentis oras, non potest non praeriantes sub eo milites benignissimis oculis intueri; & juvare ac animare ut non pedem referant, sed strenue pugnent, & spolia animarum optima referant. Idem est quoad athletas in septentrione contra haeresim dimicantes.

Amat ergo B. Mater Societatem JESU, & protegit instar Matris: quidni igitur & nos eandem tanquam Matrem diligamus; ad eam, ut tenelli Filii solent, in omnibus difficultatibus, periculis, & tentationibus ad eam recurremus, non deseret Mater Filios.

II.
B. V. est
mater So-
cietatis,
quia est
Mater
S. Ignatii.

II. Secundus titulus amoris & protectionis B. V. erga homines Societatis, & vicissim hominum Societatis erga B. Virginem est, quia ipsa est in spiritu *Mater S. Ignatii* Societatis JESU Fundatoris, ac proinde hoc titulo quoque est Mater Societatis. S. Ignatius hujus Reipublicae conditor est, post Christum; is enim illam, ad monarchiae formam, sed aristocratia temperatam certis legibus regendam instituit: is certis eam membris & gradibus, Professorum, coadjutorum & Scholasticorum distinxit, & ad posteritatem transtulit stabilitam. Hunc

igitur Parentem nostrum Beatissimam Virgo in Spiritu peperit; & quantum, quantum fuit Ignatius, totus Deiparae Virginis opus fuit: nam

1. Ubi constanter animum induisset Ignatius novam vitam auspiciari, quadam nocte, ut refert Petrus Ribadeneira L. 1. c. 2. precandi incensus studio, de cubili profuit, toroque animo ac corpore prostratus, ante Sacratissimae Dei Matris effigiem; ferventes & humili mixtas fiduciae preces effudit, se totum Salvatori Filio purissimam Matrem offerens, ac spondens, desertis vanitatis castris, in equitius sacra militia ac potestate futurum, cum ecce tibi, tota domus repente contremisit, cubiculumque à fundamentis, terrae motu concutitur; ut hoc indicio Deum cum Ignatii preces per Virginem Matrem sibi gratas accidisse testaretur, ut Apostolo Paulo & filia orantibus in carcere evenit; tum à Deipara pulsus, fugatusque Caedamon intelligeretur nunquam rediturus, nec in Ignatium, in cuius anima jam sibi Deus sedem fixerat, jure quicquam usurpaturus.

2. Deinde altera quadam nocte vigilant, ipsa Dei Mater parvulum JESUM in ulnis gestans, eximia specie & fulgore nitens, sese illi visendam, longo spatio praebuit eam divinae lucis copia, eoque exultantis animi gaudio, ac commutatione voluntatis, ut superioris vitae summum eum caperet gradum, ac fastidium rerum omnium, quas in primis, summisque bonis ducunt Mortales, earum praesertim, quae cum obscena voluptate conjunctae sunt, quarum

quarum rerum imagines omnes, unus hic B. Matris aspectus ex animo delectat, summâque illum castimoniam perpetuam colendam cupiditate inflammavit: atque ex eo tempore ad extremum usque vitæ diem, tam excellenti ornatus fuit castitatis dono, ut omnimodum carnis titillatione, libidinisque sensu caruerit.

3. Confirmatis jam satis viribus, suscepto Hierosolymitanæ profectio- nis consilio, ad celeberrimam Aedem D. Virginis quæ est in monte serrato, sacra militiæ tyrocinium positurus contendit: quo in itinere, perpetuo se castitatis obstrinxit voto, nominatimque hoc votum purissimæ Virgini, Regina Virginum in qua spes omnes suas defixerat, sibi ipsi diffidens, spiritu fervens sanctissime nuncupavit. Ad montem serratum veniens, Deiparâ religiose salutata, novam auspicaturus vitam, ab exordio veterem retexere statuit, generalèque totius vitæ confessionem peregit, Equum Cœnobio donavit, pecuniam reliquam pauperibus distribuit, & quia legerat, Equites nobiles olim, cum iuriarentur profanæ militiæ, totâ noctem in armis excubare solitos, ritu persimili & ipse spiritali militiæ cupivit inaugurari, gladium & pugionem, quibus mundo meruerat, ante aram B. Virginis appendit, tum in pervigilio Annuntiationis, detractâ sibi pretiosa veste ad indulum usque, mendico cuidam eandem liberaliter est elargitus, talarem ex tela canabina tunicam induit, promilitari baltheo fune se præcinxit, calcei ex sparte contexti, sed alterum

tantum pedem ex veteri plaga imbecilliorè contextit: baculum cum curbita peregrinantis insigne assumpsit. His armis novus miles instructus, pervigil ante aram Virginis modo stans, modo genibus nixus, noctem illam insomnem egit, maximo animi sui sensu superioris vitæ peccata deflens, & totum se Dei Matris præsidio patrocinioque committens, ut exauctoratus à veteri, novum coram ea susciperet spiritualis militiæ Sacramentum.

Videtis charissimi, quam benevolam se matrem exhibuerit B. Virgo Ignatio, & quam devotum filium vicissim erga eam Ignatius: ut taceam quod ipsa docuerit illum, modum meditandi, in Libello exercitiorum expressum: item quod scribenti Constitutiones sapius se visendam dederit & constitutiones ab ipso scriptas approbans & confirmans: uti ipse in Libello manuscripto notavit. Ob quæ & alia beneficia & favorem, an non jure Mater spiritalis Ignatii nuncupari potest? ac proinde per consequens, etiam Mater universæ Societatis, ad quam & nos merito cum fiducia & charitate recurramus.

III. Tertius titulus amoris & protectionis B. V. erga Religiosos Societatis nostræ; & vicissim horum erga illam fiducia & charitatis est, quod ipsa Dei parens: mater quoque sit primæ Societatis, & primorum ac primariorum S. Ignatii Sociorum. Nam

1. P. Petrus Faber, Franciscus Xaverius & reliqui numero septem anno 1534. die assumptæ in Cœlum Deiparæ

N 3 sacro,

III.
Quia primæ Societatis Mater est.

facro, in æde ejusdem Virginis Mariæ, quæ mons Martyrum vulgè dicitur, & ab Urbe Luretia non procul abest, jacta sunt Societatis JESU fundamenta cum jejuniis & voluntariis pœnis præmissis, operante Sacris Fabro sub sacro sancta Eucharistia mysteria, omnes sese Deo O. M. votis ritè nuncupatis consecrârunt: atque hæc prima fuere Societatis rudimenta. Eadem vota duobus sequentibus annis, sed aucto numero tribusq; aliis, Claudio, Jajo, Joanne Codurio, Paschasio Broëto, eadem ipsâ die, eadem cæremoniâ & loco confirmârunt atque ita B. V. in Patronam & Matrem elegerunt, ut annotat Orlandinus & post Societatem conditam, eum diem quasi primum ejus Natalem singulari religione ac memoriâ coluerunt.

2. Cùm electus esset, licet reluctans Ignatius Præpositus Generalis, visitârunt omnes præsentés 7. templa illustriora Romana; cùmque per ventum ad templum S. Pauli, in Sacello B. Virginis, coram effigie ejusdem, B. Patris Sacris operatus est, & ubi ad communionem ventum est, conversus ad Socios, pro volutus in genua, dextrâ sacram de patena præferens hostiam, lavâ descriptam professionis formulam, cum lacrymis, cæteris quoque collacrymantibus, solennem edidit professionem, conceptis verbis, *Coram Sacratissimâ Virgine Maria*, tum reversus ad altare communicavit, & rursus se vertens, reliqui eandem professionem nuncupârunt, ut obscurum esse non possit, prima illa Professorum primordia ipsâmq; adeo nascentem Societa-

tem Sanctissimæ Virgini Matri acceptam esse referendam, adeoq; ejusdem Parentem meritò nuncupandam.

3. Adde primum templum quod Domui Professæ obtigit, esse illud, quod Anno 1540. S. Mariæ de Strada B. Ignatius elegit, in quo hodie tum, à Cardinale Farnesio Aucto, eadem Imago B. V. Miraculis celebris, à populo Romano colitur. Hic primæ Societatis functiones, primæ Catecheses, Conciones, Confessiones & Eucharistia frequentationes habita, hinc pietas propè extincta & Sacramentorum frequentia, ope auspiciisque Virginis Matri, resurrexit.

Verè igitur beatissima Virgo, Mater & Patrona est primæ Societatis, ad quam uti illa, sic & nobis in omnibus cum fiducia & charitate confugiendum.

IV. Quartus titulus, amoris & protectionis B. V. erga Religiosos Societatis, & vicissim eorum erga ipsam amoris & fiducia est, quod beatissima Virgo, sit cujusvis nostrum benignissima Mater quia in spiritu nos peperit. Nam

1. Si S. Ignatium Fundatorem nostrum ac Parentem sanctissima Mater in spiritu peperit, & nos omnes quia ejus pectore, velut in Abrahami lumbis posteritas omnis, continebamus, peperisse censenda est. Si Ignatius tantum opus, quale est Societas, ejus ope potissimum inchoavit & perfecit; atque adeo tota Societas à S. Matre in suo Parente condita & præformata est, idem nos singuli beneficium Virginis participamus.

2. Si quisque vocationis suae primordia altius animo repetierit & perpenderit, ea Virgini sanctae in acceptis referre oportebit. Scimus quo pacto à B. V. ad Societatem vocatus sit B. Stanislaus Kostka, cui B. V. se spectandam dedit, & parvulum Jesum in lectulo ejus collocavit, corporis sanitatem restituit & discedens disertè admonuit, ut Societatem JESU quamprimam ingrederetur: quod & admirabili constantiâ perfecit: scimus B. Aloysio, cum sumptâ Eucharistiâ Deum per B. V. rogaret, eequod vitæ genus sequeretur, clarâ distinctâque; vocem allapsam, ut Societatem Jesu, si Deo & B. V. gratus esse vellet, ingrederetur, anno 1583. Idem pluribus aliis accidit. Nobis quoque licet non externâ voce, internâ tamen inspiratione, à B. V. eadem gratia obtenta evenit; ut ingrederemur Societatem Jesu. Itaque nostrâ in spiritu Mater est, cui vocationem nostram jure adscribimus.

3. Denique omnes, quotquot in Societate degimus, sub protectione speciali Divæ Virginis securi latemus, ut aliquando vidit Venerabilis Pater Martinus Gurtierrez Hispanus; scilicet: Deiparam eximia specie micantem, veste in magnam latitudinem expansâ, ac sub ea veste Societatem nostram universam contineri collectam quam illa materno complecteretur affectu, eoque quasi suæ gratiæ & charitatis tegumento confoveret: quo ostento Mater clementem & amantem, de omnium nostrum salute sollicitam, maternam curam ac benevolentiam demonstravit. Qualem Salvator Hierosolymis se exhibere voluit Matth. 13. *Quoties volui*

congregare Filios tuos, quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas?

Quæ cum ita sint, dilectissimi cum & B. Virgo nobis in Joanne à Christo data sit in Matrem: *Ecce mater tua*: & illa quod Jesu Mater sit, Societatis quoque Jesu, ob zelum animarum & gloriæ divinæ, quem tam illa, quam hæc profitetur, mater sit: cum etiam in sancto Ignatio, & primæ Societate, & in nostra vocatione propria Matrè nostram se ostenderit: quidni eam, ut Filii Matrem, tenerimo amore complectimur? Quid ni in omnibus necessitatibus nostris, maxima cum fiducia, tanquam Filii ad Matrem optimam confugimus?

Animet nos S. Bernardus serm. 4. de Assumpt. *Sileat misericordiam tuam, Virgo beata, si quis est, qui invocata te in necessitatibus suis sibi meminerit defuisse.* Idem serm. 2. Pentec. *Ad illam (B. V.) sicut ad medium, sicut ad arcem Dei, sicut ad rerum causam, sicut ad negotium seculorum respiciunt, & qui in celo habitant, & qui in inferno, & qui nos precesserunt, & nos qui sumus, & qui sequuntur, & nati natorum, & qui nascuntur ab illis. In te enim Angeli latitiam, justî gratiam, peccatores veniam invenerunt in aeternum. Merito in te respiciunt oculi totius creaturæ, quia in te & per te, & de te benigna manus Omnipotentis quidquid creavit, recreavit. Nos igitur quoque ad eam respiciamus, & confugimus, qui sub protectionis ejus pallio latemus: eamque diligamus; quia ut aiebat B. Stanislaus, causâ amoris rogatus: *Mater mea est, & quidem mater benignissima, amantissima, sollicitissima, omnium matrum charitatem & curam multis parafangis superans & excedens.* EXHOR-*

EXHORTATIO I.
PRO FESTO ANNUNCIATIONIS
B. V. MARIE,
Quòd sit mare gratiarum.

T H E M A.

Ave gratiâ plena. Luca c. 1.

Gloriosissima Virgo Deipara! quo te initio sermonis mei alio exornem elogio, quàm quòd te initio sermonis sui cõdecoravit Archangelus è regia cœlesti ablegatus! scilicet: *Ave gratiâ plena!* *Ave*, græcè *χαῖρα*, gaude, vive, latere: quia *gratiâ plena*, græc. est *πληρῆς χάριτος*, quod quidem Tigurina & Erasinus cum Hæreticis novantibus frigide vertunt *gratiosam*, Beza hæreticus frivole exponit gratis dilectam; sed aliter sonat vox hebræa (quo idioma te, verisimile est Angelum Virgini hebræa fuisse locutum) Nechena enim vel muchana vertit noster Interpres latinus, uti & Arabicus, Ægyptius, Æthiopicus, Persicus, Syrus, unà cum Sanctis Ambrosio, Augustino, Hieronymo, Bernardo, Beda & aliis, *gratiâ plenam*, gratia sepletam.

Plenas gratiâ fuit Christus. Joan. 1. plenus gratia fuit S. Stephanus act. 6. plena fuit gratia Beatissima Virgo; sed diversa plenitudine atque mensura: Christus, ut ait D. Bonaventura 3. sent. d. 13. q. 3. plenus fuit plenitudine superabundantia, quoniam de ejus plenitudine nos omnes accepimus: Virgo plena fuit plenitudine prerogativa: Stephanus reliqui sancti pleni fuere plenitudine sufficientia. D. Thomas 3. p. q. 7. a. 10. duplicem ait esse gratia plenitudinem, alteram ex parte gratia, alteram ex parte subjecti habentis gratiam: Ex parte ipsius gratia plenitudo est, quando quis pertingit ad summum gratia, & maximam excellentiam quæ haberi potest; & in maxima extensione ad omnes gratia effectus. Et talis gratia plenitudo propria est Christo. Ex parte verò subjecti est plenitudo, quando quis habet plene gratiam secundum suam conditionem. B. Virgo non habuit primam plenitudinem, sed secundam, scilicet sufficientem ad statum,

ad quem fuit electa, ut scilicet esset Mater Dei. Similiter Stephanus dicitur plenus gratia, quia habebat gratiam sufficientem ad hoc, ut esset idoneus minister & testis Dei, ad quod erat electus. Hæc D. Thomas. Quotum autem superat officium Matris, officium Ministrum, tantum superat plenitudo Matris, plenitudinem gratiæ Ministrum, quæ tanta est, ut merito mare gratiarum vocitetur. Ut in hac exhortatione dilucidabimus.

1. Tanta fuit gratiæ plenitudo in B. Virgine, ut merito mare gratiarum nuncupetur; in quod gratiarum flumina ingressa sunt, juxta illud Eclesiæ. 1. *Omnia flumina intrant in mare.* Unde S. Bonaventura in speculo c. 3. *Omnia flumina intrant in mare, dum omnia charismata Sanctorum intrant in Mariam: flumen enim gratiæ Angelorum intrat in Mariam; & flumen gratiæ Patriarcharum, & Prophetarum intrat in Mariam; & flumen gratiæ Apostolorum, & flumen gratiæ Martyrum; & flumen gratiæ Confessorum, & flumen gratiæ Virginum.* O quam latum! o quam vastum mare gratiarum! in quo, quidquid in aliis Sanctis dispersum fuit & dispersum, simul fuit collectum.

1. Eluxerunt, & influxerunt in hoc mare Virgineum omnes gratiæ gratis datæ, quæ conceduntur in bonum proximorum. De quibus loquitur Apostolus: *Divisiones gratiarum sunt, quas Deus non omnibus omnibus, nec omnes singulis, sed pro arbitrio suo in varios dispersit: alii enim datur sermo sapientiæ, alii prophetia, alii genera linguarum, alii gratia sanctorum, alii interpretatio sermonum; at in Virgineam Deipa-*

ram, omnium divisionum rivos, omnium gratiarum torrentes confluisse præter Athanasium, Doctorem Angelicum, Albertum Magnum & Antonium, Chrysostomus aureâ hæc comprobatur sententiâ. *Benè, inquit, gratiâ plena: ceteris enim per partes, Maria autem simul se tota insudit gratiæ plenitudo.* Ac primo quidem habuit donum prophetiæ: de quo S. Basilius scribens in Isaiam in caput 8. post initium: *Quod Maria Prophetissa fuerit, nemo contradixerit, qui sit memor verborum Mariæ, quæ prophetico afflata spiritu eloquuta est: Magnificat anima mea Dominum: Fecit mihi magna qui potens est: Beatam me dicent omnes generationes.* Deinde non defuere illi, aliæ gratiæ gratis datæ; ut probat Toletus, hic n. 67. & Suarez.

2. Influxerunt in hoc mare septena Spiritus S. charismata, aliæque virtutes tam Theologicæ, quàm morales, ut unanimis Sanctorum Patrum consensus confirmat. Excelluit Abraham Patriarcha fide, Moyses populi Dux mansuetudine, Elias Propheta zelo, Jobus patientiâ, Joseph castimoniâ, alii aliis virtutum ornamentis effulsere; at Maria omnibus omni virtutum genere eminet. Inter præstantes quoque legis veteris Heroïnas, Abigail prudentiâ, Judith fortitudine, Ruth honestate, Anna religione, Jahel sapientiâ, Esther proximi charitate enituit. At quotquot dotes in aliis sparset, in una Virgine fuere collectæ. Influxere in eam quoque variorum Sanctorum gratiæ singulares: Spiritus Prophetarum, charitas Apostolorum, constantia Martyrum, innocentia Confessorum, castitas Virginum, humilitas

litas Viduarum, fecunditas Conjugatorum, gratia & sanctitas omnium Sanctorum. Imò ascendamus altius: refulsit in ea ardor Seraphinorum, scientia Cherubinatorum, magnificentia thronorum, autoritas Dominationum, potentia Potestatum, excellentia virtutum, sublimitas Principatum, sanctitas Archangelorum, & puritas Angelorum. Ita scribit S. Ephrem. in orat. de laudibus Virg. Intemerata, prorsusque pura Virgo Deipara, Regina omnium, sublimior caelicolis, honoratior Cherubim, sanctior Seraphim, & nullâ comparatione cæteris omnibus Saperis exercitiis gloriosior: & S. Bernardus: Quod vel paucis mortalibus constat fuisse collatum, fas certè non est suspicari tantæ Virgini fuisse negatum, quæ à nullo illustrium Sanctorum in gratiæ privilegiis excellitur.

3. Influxerunt in Virginem fluente gratiæ sanctificantis: at quantâ copiâ, impetûque, quis verbis expresserit: D. Anselmus in lib. de excell. Virginis ait: Immenstatem gratiæ & gloriæ & felicitatis tuæ considerare cupienti, ô Virgo, sensus deficit, lingua fatiscit. & D. Bonaventura in Speculo Virginis c. 5. Gratiâ Mariæ gratia verissima, gratia immensissima, gratia multiplicissima, gratia utilissima: immensâ fuit gratia, quâ Virgo fuit plena: immensum enim vas, non potest esse plenum, nisi immensum sit istud, quo est plenum. Mariâ autem vas immensissimum fuit, ex quo illum, qui cælo major est continere potuit. Tu immensissima Mariâ capacior es cælo, quia quem cæli capere non poterant, tuo gremio contulisti: tu capacior es

mundo, quia quem totus non capit orbis, in tua se clausit viscera factus homo.

Neque id mirum videri debet: quia *Fundamenta eius in montibus sanctis: psalm. 86.* Unde infert Docilissimus Suarez fundamenta sanctitatis & gratiæ Beatissimæ Virginis locata fuisse, ubi alii consummantur: & plenitudo gratiæ quæ in aliis finis fuit, & terminus, illi initium exitit & fundamentum. S. Vincentius Ecclesiastes Virginis celeberrimus exponens illud psalmi 48. *Fluminis impetus latificat Civitatem Dei, sanctificavit tabernaculum suum Altissimus: applicat B. Virgini: Fluminis impetus latificat Civitatem Dei, quia totum flumen gratiarum divinarum super eam in sanctificatione fuit effusum. In sanctificatione aliorum Sanctorum una gratiæ divini gutta aspergitur, in Virginem Mariam fluminis impetus alyeo plene effunditur. Verè igitur Virgo beata gratiâ sanctificante plena fuit, quia omnis gratiæ fluente animæ sinu recepit.*

Atque in hac gratiâ, velut lena plena, & instar rupis in mari inconcussa stetit, ac vitæ totius decursu perseveravit: non illam mundi fascinatio, non carnis titillatio, non Dæmonis tentatio flectere, non honoris umbra, non voluptatis illecebra, non ulla peccati macula emollire aut è culmine gratiæ deturbare valuerunt.

Neque solum in gratiâ constantè perstitit, veràm etiam omnibus vitæ horis & momentis eandem mirificè auxit. Prædictus eruditissimus Franciscus Suarez 3. p. disp. 18. sect. 4. ostendit B. Virginem in primo vitæ momento, gratiæ plenitudine superâsse Sanctorum & Ange-

Angelorum merita. Secundo instanti, ex tota habitus latitudine operando, gratia meritum duplicasse. Instanti tertio, quadruplicasse: quarto instanti octuplicasse: atque ita porro per singula amoris ac operationis instantia gratiam acceptam assidue duplicando usque ad 72. aetatis annum, quo mortem oppetit, quis cumulos, quis montes, quis fluvios gratiarum collegerit? Sanè ut infert Suarez, omnes omnino homines & Angelos simul sumptos superavit.

O verè vastum! ò profundum! ò altum! ò prope immensum pelagus! & ut cum S. Damasceno loquar orat. 2. *O abyssum gratiarum.* Cogor hic cum S. Anselmo l. c. repetere: Immensitatem gratia tuae O Virgo, considerare cupienti, sensus deficit, lingua fatiscit.

II. Vidimus Charissimi plenitudinem immensam gratia Beatissimæ Virginis & Matris nostræ dilectissimæ: nunc tantisper mentis oculos à Virgine ad nosmetipsos reflectamus. Beatissima Mater ac Patrona nostra est gratia plena, & quid nos ejus Filii? Illa est plena, nos inanes coram oculis ejus comparabimus? absit, absit: hoc nostrum deinceps in omni vita erit studium præcipuum, hic labor, hæc industria, ut Divæ Virginis exemplo, non solum in gratia, initio vitæ religiosæ acquisita, perseveremus, sed etiam indies, per continua virtutum variarum exercitia augere studeamus, quo & in vita & in mortis hora, & in divini judicii bilance positi, gratiâ pleni, pro capacitate nostra, reperiamur. Neque desunt nobis in Societate occasiones, indies & in horas & in momenta, si volumus, nova licet gra-

tia capere incrementa, quod ut a lacrius præremus, juvat divinæ gratia valorem, dignitatem, præstantiam ac nobilitatem intimè perspicere: hoc enim mirificè tepescences excitat.

Agedum igitur, videamus. Quid est gratia? Theologis profundissimis, donum est supernaturale, quo formaliter Sancti, Deo grati, & Filii Dei adoptivi constituimur. Quid est gratia? Divinorum Voluminum Interpretibus, est thesaurus absconditus in agro cordis, omnibus Mydæ, Cræsi que thesauris infinite præstantior. Est margarita pretiosa, omnibus Cleopatræ & Indiæ gemmis unio-nibusque longè excellentior; pro quâ reperienda & augenda meritò quis expendat omnia, ut eam reperiat, augeatque atque ita oculis Summi Numinis placeat magis. Est vestitus Sponsus deauratus, quo si amiciatur anima, cor Sponsi cœlestis mirificè recreat, totamque Superùm curiam in admirationem & amorem pellicit. Est arrha indubitata nostræ salutis: est pignus futuræ beatitudinis, est hypotheca securissima aternæ felicitatis, quam si in hora mortis repererit in anima cœlestis Sponsus, illico eandem in Regiam suam, in thalamum suum, velut Amicam, Filiam, Sponsam introducet. honorum aternorum titulis, bonorum maximorum thesauris, voluptatum immarcescibilem rosas coronandam.

Quod si sæculares tantam adhibent diligentiam, laboremque tantum ut gemmas, aurum, thesauros, gratiamque Regiam erga se augeant: quanto studio Filiis lucis laborandum erit, ut gratia thesauros, indies, magis magisque

O. 2 adaugea-

adaugeamus : cum vel unicus gratia gradus, quem opere aliquo pio, aut virtutis actu promeremur, omnes totius mundi opes, gazasque quam longissime pretio & dignitate superet; cum sit semen perennis gloriae, quae gratiae respondet?

Quae cum ita sint, Charissimi, gratiosissimam Virginem, Dominam nostram: augustissimam, & Matrem dilectissimam, gratia plenam esse gaudeamus; ex animo ei gratulemur: omnibus Angelicis, beatisque Spiritibus gratia superiorem veneremur. Deinde ejus exemplo gratia quodque repleri conemur; pretiosam gratiae margaritam constanter tueri & conservare a laboremus: si pro ea nobis auferenda aut minuenda, Mundus obtulerit fumum honoris, aut Plutus pusillum auri, argenteve rutilantis, aut Cupido stillam propositerit mellis aut venerae voluptatis. Dicamus generose; Faceffite stolidi nundinatores; nos tanti poenitere non emimus: sumus gratiosi Mariae Filii, JESU Socii, erimusque, dum spiritus hos reget artus; nec vel momento gratiae exortes. JESU & MARIAE hostes nos esse patiemur.

Denique exemplo Divae Virginis, & Filii ejus, ut aetate ita gratia proficiamus, eandem indes amplificare nita-

mur: quot preces fundimus, quot in coelum suspiria mittimus, quot vicibus, exhomologeseos aut synaxeos Sacramenta frequentamus; quoties Sacerdoti ad aram facienti, Missae sacrificio adflamus; tot gratiae & gloriae gradus acquirimus: imò quot pia intentione verba proloquimur, quot grammata legimus, quot apices pingimus, quot pedum gressus, quot manuum motus, quot oculorum ictus, quot arteriae pulsus numeramus, tot hic gratiae, ibi gloriae gradus obtinebimus. Ergo dum tempus habemus operemur bonum, augeamus gratiam; duplicemus gloriam, qua tota aeternitate perfuamur: quidquid modo acquirimus, aeternum possidebimus; quidquid modo negligimus, aeternum carebimus; damnum hic pariter & locrum aeternum est.

Cum verò nihil absque gratia divina valeamus; coram te, Maria Mater gratiae, supplices prosternimur; per te gratia plenam, à Filio tuo omnis gratiae thore & fonte, veluti per canalem in nos gratiae fluentia deriventur: ut pro modulo nostro, gratia repleti, semper perseveremus in gratia, indes crescamus in gratia, donec tecum & cum Filio tuo gratiosissimo perenemus in gloria.

EXHOR-

EXHORTATIO II.

PRO FESTO ANNUNTIATIONIS

B. V. MARIÆ.

Quomodo Dominus cum illa fuerit.

T H E M A.

Dominus tecum. Luc. c. 1.

Ubiuscunque laudum & encomiorum titulis Virginem Deiparam, gratiosissimam Patronam, dominam ac matrem nostram honoraverimus; eos omnes, si penitus inspererimus, è præsentia speciali, assistentia & conjunctione Dei cum Virgine, velut è sole radios, è fonte rivulos promanare deprehendemus. Nuncupat Angelus Virginem gratiâ plenam; pronuntiat Elifabetha Benedictam inter mulieres; ipsa se ab omnibus generationibus Beatam prædicandam prophetat. Alia atque alia depromit Ecclesia è Scripturæ divinæ fontibus elogia: at omnia hæc è præsentia, assistentia, & conjunctione Numinis peculiari, hoc biverbio, *Dominus tecum*, significatâ pul-

lulare, non est quod ambigamus. Unde enim tantam nactus benedictionem Patriarcha Isaacus, nisi è præsentia atque assistentia Dei Gen. 26. ei promissa: *Eroque tecum & benedicam tibi.* Unde tanta Jacobo Patriarchæ in laboribus prosperitas, successus in negotiis, robur in adversis, nisi è promissa Gen. 26. divina præsentia & assistentia? *Ero custos tuus, quocunque perveneris.* Unde tot palmæ & lauri, tot victoriæ & triumphi à Duce belli generosissimo Josue reportati, nisi ex peculiari præsentia & assistentia Domini, per Moysen eidem promissa? Deut. 31. 8. *Dominus qui Duxor est vester, ipse erit tecum.* Unde denique tot negotia prosperè confecta, tot periculosa certamina, tot ardua prælia, per Gedeonem, Davidem, Juditham, aliisque populi Israëlitici Duces, feliciter gesta, nisi ex præsentia & assistentia Altissimi, ut Pagina sacrae luculentè

O 3 testan-

testantur. Ex hac igitur radice, *Dominus tecum*, omnis gratia, omnis gloria, omnis benedictio, omnis felix expeditio, omnis victoria & adorea enascitur.

Considerabimus proinde, in præsentia, quâ ratione fuerit cum Virgine Beatissima *Dominus*, exponendo hoc Angelicam dictum: *Dominus tecum*. 1. Per modum appreciationis. 2. Per modum affirmationis. 3. Per modum individue conjunctionis & Societatis. Ipsamque Virginem demissè rogabimus, ut præsentiam assistentiâque divinam specialem & nobis exorare non dedignetur.

I.
Dominus
tecum
vox salu-
tationis.

I. Angelica verba, *Dominus tecum*, per modum salutationis prolata esse, docet Cajetanus. Apud Hebræos enim olim hæc usitata fuit saluandi, apprecandique formula: hac enim phrasi Geodeonem Heroem strenuissimum salutavit Angelus: *Judicum 6. Dominus tecum virorum fortissime!* Hæc ratione Booz mellores suos in agro visitans, eisdem salutem impertiebatur, dicens: *Dominus vobiscum. Ruth. c. 2.* Simili modo Rex David Salomoni Filio suo, sub vitæ finem benedicens precabatur: *Nunc ergo Fili mi, sit Dominus tecum & prosperare. 1. Paralip. 22.* Eadem loquendi formulâ etiam Saul ipsum Davidem, contra Goliathum in certamen singulare dimittebat, *1. Reg. 17. Vade & Dominus sit tecum.*

O Virgo benedicta, liceat hodiernâ die nobis Filiis tuis, nostrum erga te affectum, benevolentiamque contestari, te amanter salutando, benevolèque apprecando, cum Angelo paranympho tuo: *Dominus tecum* Virginum sanctilli-

ma! *Dominus tecum* sic, ô Maria! perorationem potentie suæ, tanquam *Dominus cum ancilla suâ*, sic enim te hodie nominasti; sicut cum Moyse fuit, quo dicente: *Quis ego sum, ut vadam ad Pharaonem & educam Filios Israël ex Ægypto?* Respondit Dominus: *Ego tecum ero*, manu scilicet potenti, ad populum è servitute Ægyptiaca vindicandum. Exodi 3. Ne ergo dixeris ô Virgo! quæ sum ego, aut *quomodo fiet istud? Ego tecum ero.* *Dominus tecum* erit: *Spiritus Sanctus superveniet in te; ne timeas.*

Deinde *Dominus tecum* sit, per directionem, velut Naucleus cum nave *Dominus tecum* sit, per protectionem, à periculis, veluti Aquila cum nido suo, quem defixo oculo respicit: *Dominus tecum* sit per consolationem, veluti mater cum infante: *Dominus tecum* sit per amicitiam & gratiam, ut amicus cum amico. Denique *Dominus tecum* per incarnationem, tanquam Filius cum Matre.

Hæc sunt, ô Virgo sanctissima! vota & desideria nostra ex singulari in te amore profecta: hæc sunt quæ tibi apprecamur, Matri Filii, Patronæ Clientæ: hæc quoties verbis Angeli te salutamus, ex animo vovemus: id tantum optantes, & humillimè flagitantes, ut tu vicissim cuilibet nostrum benedicat. Apprecare igitur & precare efficaciter cuilibet è nobis dicendo: *Dominus tecum* sit cum illo ut *Dominus cum servo* Navarchus cū navigio, Aquila cum pullo, Frater cum Fratre. Precare cuivis: *Dominus tecum* sit in studiis & negotiis; in laboribus & ærumnis, in dubiis & periculis; prosperis & adversis: *Tecum* sit in tentationibus

rationibus, in afflictionibus, in persecutionibus, in somno & vigilia, in gaudio & tristitia, in solatio & angustia, in exilio & in patria, in vita & in morte, in iudicio & in Paradiso. Atque hæc est primò vox apprecantis.

II. Deinde Dominus tecum, ab Angelo prolatum, ex communiore Patrum Sanctorum sententia est formula affirmationis, seu vox affirmantis. Veluti olim Deus ipse affirmavit Gen. 26. *Noli timere; ego tecum sum.* Et Nathan Prophetæ Davidi asseveravit. 2. Reg. 7. *Omne quod est in corde tuo, vade, fac: quia Dominus tecum est.* Et Dominus ad Paulum: *Ego sum tecum.* Act. 18. 20. Pariter hodie in festo, Virginem alloquitur Angelus: *Dominus tecum:* ut fautor tuus, ut amator, ut defensor eritque paulò post ut Filius. *Dominus tecum:* pauca verba, sed quæ multa continent mysteria, beneficia plurimà complectuntur; nam ô Virgo!

1. *Dominus tecum est,* velut Sol in Cælo, ut radiis divinitatis suæ te illuminet: velut sponsus in thalamo, ut ardentissimo amoris vinculo se tecum uniat: vel Numen in templo, ut omni benedictione cælesti te cumulet. 2. *Dominus tecum est in corde* vel ut Augustinus loquitur in mente, unde *gratiâ plena.* Lucæ 1. *tecum est in ore: Unde eloquium tuum dulce.* Cant. 4. *Tecum est in operatione; unde manus tuæ distillantur myrrham.* Cant. 5. 3. *Dominus tecum.* id est tota SS. Trinitas tecum est. Pater tecum est, quia te elegit ut es *es pulchra ut Luna, electa ut Sol.* Cant. 6. Filius tecum; quia, quia se tibi desponsavit: *ipse tanquam sponsus Psal. 118.*

Et qui sponsus est, habet sponsam. Joan. 3. Spiritus Sanctus tecum, quia te consecravit: unde *benedicta* Luc. 1. Unde sacrarium Spiritus Sancti, ut canit Ecclesia. 4. Tecum tota SS. Trinitas, quia tecum Potentia Patris te fecundans: ut eundem gignens Filium, cum ipso dicere valeas: *Ego hodie genui te.* Tecum Sapientia Filii, ad dignitatem Matris Dei te preparans atque erudiens. Tecum Spiritus S. puritatem concipientis illibatam conservans. 5. *Dominus tecum,* quasi Pater cum Filia, quam vigilanter custodit: quasi Rex cum Regina, quam sublimi honore excolit: quasi Sol cum Luna, quam splendore virtutum illustrat: quam ab omni peccato originali & actuali præservat: quam ab omni fornicæ & concupiscentia liberat. 6. Denique *Dominus tecum,* ut exponit Doctor Angelicus 3. p. q. 30. a. 4. cum S. Augustino, Hieronymo, Petro Damiano & aliis: *Dominus tecum,* excellentissimo modo, quomodo cum nullo mortalium fuit, scilicet per conceptionem & incarnationem Verbi; non peractam, sed mox peragendam. Augustinus *serm. 2. de Annunt. Tecum,* inquit, *Dominus in corde; tecum in ventre; tecum in utero; tecum in auxilio.*

Ave igitur, gaude, plaude, lætare ô Maria! Nos de hac Dei præsentia & assistentia, & vel maxime de dignitate materna ex animo tibi gratulamur. Aureſque arrigimus, dum hoc à te documentum accipimus, & cuilibet nostrum dicentem audimus: *Fili mi, si peccati lethalis expers es, ut omnem Religiosum decet: si gratiâ Dei sis præditus, cujus signa adeò luculenta in anima*

anima tua reperis; & Dominus tecum est: in anima & corpore, in memoria, intellectu & voluntate, in corde, ore & opere. Tecum est velut Sol in caelo, ut tenebras tuas excutiat; velut Sponsus in thalamo, ut per charitatem te amplectatur; velut Numen in templo, ut te sanctificet; Templum enim Dei sanctum est, quod estis vos. Tecum est Potentia Patris, ut te protegat; Sapientia Filii, ut te instruat; Bonitas Spiritus Sancti, ut suis charismatis te locupletet. Dominus tecum est, velut Rex in throno: Siquidem anima iusti thronus est Sapientia, in quam se transfert. Sap. 7.

Gaude igitur & plaude, Anima Religiosa: quia Deus in te velut in folio suo residet. 1. In hoc animae tuae throno sedet Deus, dans tibi quolibet momento facilem accessum, ad proponenda accipienda, quaeunque cupis; quod nullus Regum concedit vel familiarissimo. 2. Seder in hoc throno animae tuae Dominus sine intermissione cogitans de omni bono tuo; Cogitans cogitationes pacis & non afflictionis. Jerem. 29. 3. Seder in hoc throno dans decreta beatorum Spiritibus, ut te custodiant in omnibus viis tuis, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum; & hostes stygios te potentiores arceant. 4. Seder in throno animae tuae, tanquam caput in membra, tanquam vitis in palmites jugiter influens; ut fructus bonorum operum copiose producas. 5. Seder in throno animae tuae, eandem virtutum cimeliis exornans; meritorum praemia promittens, consolationibus caelestibus te amplectans; in omnibus te juvans, in omnibus actionibus internis & externis tibi

serviens magis, quam ullum mancipium Domino suo deserviat. 6. Denique Dominus tecum est, residens in throno animae tuae, ibidemque, ut paucis multa complectar, cum S. Laurentio Justiniano: Terret ut Dominus, protegit ut custos, hortatur ut Pater, docet ut Magister, cohabitatur ut Frater, nutrit ut Mater, blanditur ut Amicus, amplectatur ut Sponsus, illustrat ut Veritas; praevenit ut Bonitas, se manifestat ut Lux; loquitur ut Verbum, dulcorat ut Sapientia, salutarique praestat ut Vita.

III. Tertiò haud incongruè Dominus tecum, exponemus, per modum conjunctionis & individuae familiaritatis & societatis: in omnibus enim propriis mysteriis, JESUS cum MARIA reperitur. 1. Dominus tecum, ó Virgo! cum invenitur à Pastoribus, cum adoratur à Magis; cum fugit in Ægyptum; Erit enim ascendet Dominus, inquit Prophetata Isaias c. 19. Super nubem levem, & ingreditur Ægyptum. Tu, Virgo, nubes levavis es, aut brachia tua inter quae in Ægyptum defertur, & per quae ex Ægypto in Judæam reducitur. 2. Dominus tecum, ó Domina, cum in templo praedictatur, & à Simeone & Anna benedictur: cum in templum duodennis progreditur; & licet brevi temporis intercapedine te reliquerit, ut amorem tuum probaret; tecum tamen erat, in tuo recumbens affectu & desiderio ardentissimo. 3. Dominus tecum, ó Mater! dum primum patrans prodigium in Cana, aquam convertit in vinum; cum rubeae crucis conscendit; cum rediivus à morte resurgit, tibi que desolata dicere poterat:

terat : *Exsurrexi & adhuc tecum sum.*
Imò adhuc tecum est & erit per specialem gloriam, corà æternitate.

Quicumque igitur ex vobis, Charissimi, vult esse cum Jesu, sit & ipse cum MARIA; quia nec Jesus à MARIA, nec MARIA à Jesu separatur. Concludam ergo cum religiosissimo Thoma Kempensis sermone ad Novit. *Bonum est cum Maria Jesum adorare; jacentem in præsepio, cum Maria Jesum in ulnis portare; cum Maria Jesum in Nazareth habitare; cum Maria Jesum plorare, cum Maria Jesum sepelire; cum Maria & Jesu resurgere, cum Maria & Jesu ascendere, cum Maria & Jesu vivere & mori desiderare.*

Ecce Charissimi, triplicem sensum Verborum Angelicorum, Dominus tecum. 1. Est vox salutationis & appreciationis: apprecemur hoc, ut dictum est Virgini indies, dum eam salutamus, ut & ipsa precetur nobis: Dominus tecum, in precibus, in studiis, in necessitatibus & omnibus actionibus: hæc enim apprecatio, non erit vacua, nec fructu carebit. 2. Est vox affirmationis: affirmamus; credamus, & gratelemur Domi-

num cum Virgine esse; præsertim per Conceptionem & Incarnationem, quâ Dei Mater, & hominum, Angelorumque Regina constituitur; & votum ipsius audiamus optantis, ut Dominus quoque nobiscum sit, per gratiam, assistentiam, & auxilium, & velut in throno in nobis resideat, nos exaudiens, custodiens, influens, consolans, docens, illuminans, blandiens, nutriendus, amplexans & salvans. 3. Est vox conjunctionis: quia nec Jesus sine MARIA, nec MARIA sine Jesu reperitur: arcta est familiaritas, individua conjunctio & unio dilectionis. Simus ergo & nos conjuncti cum Jesu & MARIA; ut Jesus & MARIA sint nobiscum: *Felix anima, inquit Thomas de Kempis l. c. qua habet Jesum & Mariam, familiares amicos in hac vita, sodales in mensa, comites in via, provisores in necessitate, consolatores in tribulatione, adiutores in periculo, consultores in dubiis, susceprores in extremis. Igitur age ut semper Jesus sit tecum, sicut cum Maria; & hoc habe pro solatio, in hujus mundi exilio, Jesum & Mariam habere in cordis hospitio.*

P

EXHOR.

EXHORTATIO I.

PRO FESTO B. M. V. ASSUMPTÆ.

Ostendit B. Virginem optimam partem elegisse, càmque eligendam esse à nobis.

T H E M A.

Maria optimam partem elegit. Luc. 10.

Agnus Propheta
Isaias c. 7. v. 14.
claris disertis-
que verbis de
Christo Salvato-
re nostro, e-
jusque Matre
benedicta vari-
cinatur: *Eccce Virgo concipiet, & pariet fi-
lium; & vocabitur nomen ejus Emmanuel;
butyrum & mel comedet, ut sciat reprobare
malum & eligere bonum.* In hac promif-
sione prophetica spondet Propheta Fi-
lium Virginis inter alias operationes,
hanc quoque habiturum; ut ex omnibus
eligat bonum, sive optimum; deterius
verò rejiciat. Pro quibus autem eligit
optimum? Utique non solum pro se ac
nobis, verum etiam pro dilectissima
Matre sua. Hinc comedit butyrum,
quod est optimum lactis, & mel, quod
est optimum floris; pro illa igitur haud
dubie optimum, quod in caelo terraque

reperitur, eligit; optima dona ac gra-
tias, quas in Angelis & hominibus re-
perit, illi impertiet.

Hujus rei figuram præclaram sugge-
rit L. 1. Regum c. 8. v. 9. ubi Deus per Sa-
muelem jus Regis populo proponit; &
ait: Hoc erit jus Regis: *Optima quaque
tollet sibi.* Quod autem Deus Regibus
Israël concessit, illud utique Matri suæ,
coeli terræque Reginae non denegavit:
Hoc erit jus coeli terræque Reginae: *Op-
tima quaque, quæ in caelo ac terra repe-
riuntur, tollet sibi:* ex omnibus donis,
gratiis & favoribus, Mariae debentur
optima. Hac de causa verba illa à Chris-
to de Maria Magdalena dicta, Ecclesia
B. Virgini applicat: *Maria optimam par-
tem elegit.*

Ostendam itaque in dictione præsen-
ti, quâ ratione B. Virgo optimam par-
tem elegerit: & quomodo nos ejus
imitatione & exemplo optimam par-
tem eligere oporteat.

I. Virgi-

I. Virginitas res duas, sive duas partes complectitur: una est puritas, altera sterilitas seu infecunditas: nam ea ex una parte est pura, casta, modesta & immaculata; ex altera verò parte est sterilis, infecunda & sine prole. Optima ex his duabus pars est puritas, ac propter hanc altera toleranda est. At *Maria optimam partem elegit*: Virginitatem puram illasamque servavit; sed simul fecunditatem habuit, infecunditatem rejecit, verum id ex se non habuit, sed tanquam donum prorsus singularare à Divina Majestate ex ejusdem gazophylacio accepit. Ut *Isaias* diu ante prædixit: *Ecce Virgo concipiet & pariet Filium* c. 7. 14. Religiosus Societatis in sensu morali imitetur B. V. habeat virginitatem seu castitatem & simul fecunditatem, ut multos Christo & in Christo pariat filios; quemadmodum de se agebat S. Paulus: *In Christo IESU per Evangelium ego vos genui* 1. Corinth. 4. 15. & simul castitatem ut pupillam oculi puram & illasam conservet.

II. Maternitas quoque duas habet partes: una est fecunditas, quâ filios parit; altera est incommoditas & tristitia: ut Christus Dominus agebat: *Mulier cum parit tristitiam habet*, Joan. 16. 21. *Maria optimam partem elegit*: B. Virgo concepit quidem & peperit Filium, verum incommoditatem, tristitiam & dolorem aliis mulieribus reliquit. *Unum est*, ait S. Bernardus serm. 8. de Assumptione: *in quo nec primam similem vise est, nec habere sequentem: Gaudia Matris habens cum virginitatis honore. Sed hoc Maria privilegium est, non dabitur alteri, singulare est, sed continuo etiam indivisibile invenitur,*

Religiosus Societatis in sensu morali hoc privilegium procurare nitatur: ut & Mater sit, multos Christo gignens filios, sed sine tristitia & dolore: *Hilarem enim datorem diligit Deus* 2. Corinth. 9. 7. Sive concionando pariat filios Christo, sive catechizando, sive docendo in scholis, sive exhomologeses excipiendo in templis, sine tristitia, sine dolore, imò cum gaudio omnia faciat, & B. V. imitabitur.

III. Vita activa geminas habet partes, à quâ Martha in Evangelio hodierno occupata fuisse legitur: una est occupatio, altera sollicitudo: illa enim Dei & proximi amore strenuè est occupata & laboriosa; sed simul multis est molestiis, curis & distractionibus implicata; *Martha Martha sollicita es, & turbaris erga plurima*. Lucæ 10. ait Christus: *Martha placet mihi quidem occupatio & labor tuus, quem in coquendo, me meosque discipulos tractando exhibes; ac displicet nimia sollicitudo & turbatio. At Maria, B. V. optimam partem elegit*. Illa quidem Christo ministravit fideliter, sed nunquam sollicitudinibus & turbationibus locum dedit, semper Deo interiori occupata, & in eo defixa.

Religiosus Societatis imitetur B. Virginem, dedat se vitæ activæ, sed sollicitudinem proscribat, studeat, legat, rudes doctrinâ imbuat, missiones obeat, pro concione dicat, ægros & incarceratos invisat, sed perturbationes proscribat, Deo per meditationes, orationes & suspiria amorosa intimè conjunctus.

IV. Vita contemplativa duas habet partes, negotium & occupationem cum

Deo, sed otium cum proximo. *B. V. Maria optimam partem elegit*: Semper enim fuit occupata cum Deo contemplationi Deitatis intenta, & simul Humanitati Christi ferviendo, alendo, sustentando, veliando occupata.

Religiosus Societatis rursus etiam in hoc B. Virginem imitetur, sit conjunctus cum Deo, & simul invigilet proximo: habeat contemplationes & meditationes, sed in speculatione divinae Majestatis non sistat, sed ad proximum quoque perficiendum, salvandumque orationem dirigat; ut enim D. Thomas docet: Perfectius, adeoque Deo gratius est, contemplata aliis tradere, quam solum contemplari.

V. Passio, sive pati duas partes continet, dolorem, & perturbationem. Patet id in nobis ordinari; si adversa patiamur, nos ipsos regere nescimus, deijcitur, turbamur, querimus, lamentamur, & quandoque adversitatis Authoribus irascimur & imprecamur. *B. V. Maria optimam partem elegit*: scilicet adversitates, dolores, contemptus, ut prædixit ei S. Simeon: *Tuam ipsius animam dolorem gladius pertransibit*. Sed tanta resignatione & patientia de manu Domini accepit, ut nec minimam perturbationem senserit, nec minimam querelam protulerit: sed semper dixerit. *Fiat voluntas tua: fiat mihi secundum verbum tuum*.

Religiosus Societatis imitetur B. Virginem, eligat pati pro & cum Christo, sed sine murmure, sine querela, sine vindicta: exemplo etiam Apostoli, qui dicebat: *2. Corinth. 4. In omnibus tribulationem patimur, sed non angustiamur*

(non coarctamur, non suffocamur, ut vertit Syrus) *Aporiamur, sed non desistimus*, aporiamur, id est ut explicat S. Ambrosius, rerum omnium penuriam premimur, at non opprimimur. *Persecutionem patimur, sed non derelinquimus, deijcitur, sed non perimus*. Vasa fictilia ex alta turri deijci & non frangi aut perire mirum est: q. d. licet simus vasa fictilia & ex altissimis persecutionum turribus deijciamur, non tamen frangimur nec perimus. *Semper mortificationem IESU in corpore nostro circumferentes, ut & vita IESU manifestetur in corporibus nostris*.

VI. Gaudere & honorari, seu prosperitas, gaudium, dignitas & honestas, duas partes numerat, scilicet ipsam prosperitatem, latitiam & honorem, & superbiam ac elationem animi: nos dum in prosperitate, & honore facile extollimur, evanescentes, alios contemnimus, nosque illis meliores esse censemus: *Quis macht Muth* (Quis dicit seipsum gut, dicitur in adagio. *B. V. Maria optimam partem elegit*: Deus illam magnis donis & favoribus cumulavit, in Conceptione & partu Filii, in Magorum adoratione; in electione ad Maternitatem, in Salutatione Archangeli Gabrielis: at illa constanter in humilitate sua stetit: *Salutat illam Angelus gratia plenam*: at illa se ancillam dominat. *Salutat illam Elisabeth Matrem Domini, inter mulieres benedictam*: sed illa se deprimit. & ancillam nuncupat: *Ecce ancilla Domini. Fecit mihi magna qui potens est, fecit potentiam in brachio suo*: Sed ego minima ancilla Domini sum & maneo.

Reli-

Religiosus Societatis B. V. imitetur & optimam partem eligat; si prosperum res ejus successum nanciscantur: deprimat se: Deoque gloriam tribuat: *Non nobis Domine non nobis, sed nomini tuo laudamur.*

Si plausum & honorem in studiis, dispersionibus, concionibus, actionibus referat: humiliet se; dicatque cum Apoptolo: *Soli Deo honor & gloria.*

VII. In morte duas reperimus partes: una est unionis inter corpus & animam dissolutio; altera quæ sequitur est corporis corruptio & incineratio, & consumptio à vermibus. B. V. Maria optimam partem elegit, alteram rejecit. Mortem & unionis solutionem libenter de manu Dei accepit; eò quòd lumen Dei mandatum in omnes mortales editum fuerat; teste Apostolo: *Statutum est omnibus hominibus semel mori.* Et quia hoc Dei mandatum Christus ejus Filius non detraxit, sic nec ipsa Virgo ab eo eximi voluit; estque mors bona; finis miseræ, initium felicitatis æternæ. Itaque Maria hanc optimam partem elegit: sed alteram scilicet corruptionem & incinerationem carnis feliciter evalit. Sicut etiam de Christo Domino vaticinatus fuit Propheta Psalm. 15. 9. *Non dabis sanctum tuum videre corruptionem.* Quia is expers fuit omnis peccati, & Sanctus. Imò Sanctus Sanctorum: ita quoque B. Virgo corruptionis, incinerationis & putrefactionis expers fuit, quia à peccato tam originali, quam actuali immunis extitit: corruptio autem est pœna peccati, post Adæ peccatum mox inflata: *Pulvis es & in pulverem reverteris Gen. . .*

Ubi ergo cessat culpa, cessat pœna. Ac proinde sicut Arca B. V. figura ex lignis impurribilibus compacta fuit, ita pariter ipsa B. Virgo incorrupta permanit.

Religiosus Societatis hoc B. Virginis privilegium obtinere nequit: pulvis est & in pulverem revertetur; sed hoc præfret, ut corpus in hac mortali vita à vitiis & peccatis præsertim fectis incorruptum fervet; eligatque meliorem partem, non nimium illi indulgendo, sed fitecendo, castigando, mortificando, ut post incinerationem & corruptionem temporalem, ad incorruptionem reurgat æternam in die judicii.

VIII. Gloria cœlestis duabus constat partibus: una est gloria animæ; altera gloria corporis. Plerique mortales, qui salvi sunt, corpore in terra relicto, quoad animam solam beatitudine donantur, donec in novissimo die corpus resuscitetur & pariter gloriâ æternâ donetur. At B. Virgo Maria optimam partem elegit, quando in cœlum assumpta, non solum quoad animam verum etiam quoad corpus. Ut ultra mille & sexcentos annos tenuit & tenet S. Mater Ecclesia, Prædixit id Vates Regius Psalm. 131. 8. dum ait: *Surge Domine in requiem tuam, tu, & Arca sanctificationis tue: Tu, & Arca sancta, in qua 9. mensibus requievisti.* Præcinuit quoque idem David Psalm. 44. 10. *Astitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate.* Quem locum S. Athanasius in Evangel. de sanctissima Deipara exponit: dum inquit: *Nunc adest Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata sole, luna & siculis; Regina & Domina & Mater Dei à dextris filii*
P 3   ubique

ubique regnantis . . . Non quasi sine corpore & carne assistat, sed quod induta sit incorruptibilitate & immutabilitate: quantum ad carnem. Consentit Athanasio S. Bernardus ita dictum textum explicans: *Assitit Regina in corpore glorioso, ut cuius splendore, post Filium, tota luceat Civitas Beatorum.* Ad stipulatur S. Augustinus sermone de Assumpt. *Latatur, inquit, Maria corpore & anima glorificata, per proprium Filium, quem genuit, quem fovit, quem aluit Dei Genitrix, Dei Ministratrix, Dei que Servatrix.* Juxta illud Joan. 12. 26. *Si quis mihi ministrat, me sequatur, & ubi ego sum, illic & minister meus erit: de qua quoniam aliter sentire non audeo, aliter dicere non presumo.* Cum enim illa peculiari ratione Christo, præ omnibus Sanctis servaverit, decuit etiam peculiari ratione esse cum Christo filio suo in gloria, cum corpore & anima.

Religiosus Societatis hanc gratiam, hoc Virginis privilegium habere nequit: sed hoc præstare conetur, ut exemplo B. Virginis, Christo fideliter ministret, serviat, gloriam ejus querat pro viribus & augeat; ita post aliquod tempus, corpus & anima erit cum Christo & B. V. in gloria.

Quapropter finis, & cum Moysè dico: Deut. 30. 19. *Testes invoco hodie caelum & terram; quod proposuerim vobis vitam & mortem, benedictionem & maledictionem: Elige ergo vitam ut vivas tu.* In virginitate sunt duo, puritas & sterilitas; elige exemplo B. V. optimam partem, puritatem & spirituales fertilitatem.

2. Maternitas habet duo, fecunditatem & dolorem: elige optimam partem fecunditatem & gaudium spirituale. 3. Vita activa continet duo, occupationem & sollicitudinem, elige optimam partem, occupationem & laborem, sed sine sollicitudine. 4. Vita contemplativa complectitur duas occupationes cum Deo, & otium cum proximo. Elige optimam partem, & meditationes tuas ad proximum quoque juvenum & perturbationem. Elige tu optimam partem, pati pro Christo, sed absque animi perturbatione. 6. Prosperitas habet duo, exultationem & exaltationem animi. Elige optimam partem & in omni prosperitate & honore te humilem exhibe. 7. In morte reperitur duo, solutio unionis & corruptio. Elige optimam partem, incorruptionem peccati, ut tota aternitate maneat incorruptum. 8. In gloria invenitur duo, animæ & corporis beatitudo. Ita fideliter Deo ministres, ut post tempus aliquod, anima & corpus tuum, mereatur esse cum Christo in gloria. Elige igitur sed secundum Regulas recte electionis, à S. P. N. Ignatio propolitas, hoc elige, quod in hora mortis & in die iudicii te elegisse optares; ita non aberrabis, sed ita eliges, ut aliquando in celesti gloria, cum Christo Domino, cum Beatissima Virgine, omnibusque Sanctis optimam partem fruaris, que non auferatur à te in aeternum.

Amen.

EXHORTATIO II.

PRO FESTO ASSUMPTIONIS B.M.V.

Ostendit, sicut Christus B. Virginem, ita animam Religiosam
vocare ad perfectionem & coronam.

T H E M A.

Veni de Libano Sponsa mea, veni de Libano, veni; corona-
beris. Cant. 4. vers. 8.

Radius textus, ubi & totum Canticum Cantico- rum, ex mente Interpretum, triplicem continet sensum: primus est adæquatus ac totalis de Christo & Ecclesia: secundus principalis de Christo & Beatissima Virgine: tertius partialis de Christo & anima sancta. Alloquens igitur Christus Sponsam suam: *Veni de Libano sponsa mea.* 1. In primo sensu vocat Ecclesiam Gentium ad Christianismum, ut veniat de monte Libano, Amana, Sanir, & Hermon, qui siti erant in vicina Judææ in Phœnicia, ubi habitabant Infideles & Gentiles; ut veniant ad veram Ecclesiam in Jerusalem, ad montem Sion, ad montem Oliveti & Cal-

varia, ubi Christus captus & crucifixus est, quò in eum credant, atque ita Ecclesia Christianorum aggregentur. 2. In sensu secundo vocat B. Virginem ad summam perfectionem ac deinde ad cœlum, ubi tanquam cœli, terræque Regina sit coronanda. 3. In tertio sensu Christus vocat animam à statu peccati ad pœnitentiam & gratiam: à concupiscentia carnis, quam significat *Amana*, ad castitatem; à concupiscentia oculorum & avaritia, quam significat *Sanir*, ad paupertatem: à superbia vitæ, quam significat *Hermon*, ad humilem obedientiam.

Nos relicto sensu primo, secundum & tertium exponemus ac declarabimus; sicut B.V. vocata est ad perfectionem & coronam, ita quemlibet Tiro- nem à Christo ad perfectionem & coronam evocari.

I. *Veni*

I.
Vocatio
B. V. ad
perfectio-
nem.

I. *Veni de Libano Sponsa mea.* Christus Dominus Sponsus dilectissimus ac speciosissimus, Beatissimam Virginem, Matrem suam, tanquam Sponsam singulariter ab aeterno dilectam; ab initio usque ad finem vitæ, per singulares illustrationes, per singulares inspirationes, per singulares excitationes, & motus voluntatis ac denique per singularissimas, extraordinariasque gratias ad majorem & majorem perfectionem vocavit. *Veni de Libano Sponsa mea.* Ubi ter dicit *Veni*; excitans eam ad apicem perfectionis triplicis vitæ.

1. Enim vocavit eam ad summam animæ puritatem; atque illa sic vocationi & gratiæ Dei est cooperata, ut totâ vitâ, nec mortale, nec veniale, nec originale peccatum habuerit; ut ipse de ea testatur Cant. 4. *Tota pulchra es Amica mea & macula non est in te.*

2. Vocavit eam ad apicem omnium virtutum; in quibus illa singulis diebus, horis & momentis, ita profecit, gratiæ Dei cooperando, ut plena fuerit altissimis virtutibus, humilitatis, patientiæ, obedientiæ, paupertatis, castitatis, charitatis. Eaque de causa à Sponso vocatur *Hortus conclusus*, omnium virtutum floribus exornatus. Cant. 4. vocatur *Paradisus malorum granatorum*, ibidem. In quo *Cyprus cum nardo, nardus & crocus, fistula & cinnamomum, myrrha & aloë, cum omnibus primis unguentis*; id est omnes virtutes perfectissimæ atque excellentissimæ reperiuntur.

3. Vocavit eam ad summam perfectionem charitatis, quæ apex est per-

fectionis. Hinc ipsa testatur: *Amore langueo*; id est ægra sum præ amore: atque hoc amore cor Sponsi vulneravit, & ad mutuum amorem pellexit: *Vulnerasti cor meum Soror mea Sponsa.* Cant. 4. *Pulchra ut Luna, electa ut Sol.*

Atque hic est sensus principalis, transeamus nunc ad partialem de Christo & anima sancta: possent quidem hæc etiam applicari in sensu totali toti Ecclesiæ; quia & ipsa vocatur à Sponso: sed moralia melius percipiuntur in particulari. Ergo Sponsus est Christus, Sponsa est, mea, tua, & cuiuscunque Religiosi aut Tironis anima. Hic Sponsus vocat te ad triplicem viam perfectiouis; & quidem

1. Ad viam purgativam, seu incipientium. *Veni de Libano* ad montem Sion; hoc est de Infidelitate & Idololatria ad Ecclesiam, *Libanus* seu Libanum, græcè & hebraicè significat thus, quod Idolis offertur, ad montem myrrhæ & thuris, id est, mortificationis & orationis. Deinde vocavit te de mundo ad Religionem; de capite Amanæ, Sanir & Hermon, quæ sunt collibus Draconum, Leonum & Pardorum, id est, vitiorum, ad Paradisum Religiosi Ordinis; de montibus ad superbiam perfectionis; de montibus superbiæ, avaritiæ, luxuriæ ad vallem, paupertatis, castitatis & obedientiæ. Vocavit te, Sponsus, & tu secutus es; domum probationis ingressus es; in primis exercitiis horrorem peccatorum concepisti, & eadem cum dolore magno es detestatus & exhomologesi de tota vita expiatus: omnia hæc sunt dei vocatis & efficaciter ducentia

ducentis beneficia. Nunc ulterius te vocat ad ulterius viam purgativam de-
currentem; ut jam à gravioribus delictis
liber, etiam veniales nexos deliberatos
cavere studeas, vitia mortifices, passio-
nes domes, mores mundanos exuas, ac
religiosos induas; atque ita anima tua
Christi Sponsa tota pulcra evadat.

2. Vocat te, tanquam Sponsam
dilectam, ad alteram perfectionis viam,
quam illuminativam dicimus, atque
ad progrediendum in ea, inspirationi-
bus, illustrationibus, sacris lectionibus,
exhortationibus, colloquiis piis &
exemplis te excitat. Jam jubet te
Mensiones in corde tuo disponere. Psalm. 8.
Jam cupit te *ire de virtute in virtutem.*
Psalm. 83. Jam optat, ut *Si justus sis,*
justificeris adhuc. Apoc. 22. Jam desiderat
te *transferrere in salutem.* 1. Petri 1. Jam petit
te *transformari à claritate in claritatem.*
2. Corinth. 3. Et *ad anteriora te extendere.*
2. Corinth. 4. Et *probare posteriora.* Atque
ita *currere ut comprehendas.* 1. Corinth. 9.
Justorum enim semita quasi lux splendens.
procedit, & crescit usque ad perfectum diem.
Proverb. 4. 18.

3. Vocat te ad viam unitivam, seu
Charitatis, ut radicatus & fundatus
in Charitate, omnia agas ex Charitate,
& ut Sponsa dilecta Sponsum ames
ex toto corde, ex tota anima, ex tota
mente, atque ex omnibus viribus,
exemplòque Benedictæ Virginis Matris
in Charitate crecens, donec ad culmen
pervenias.

Hæc omnia ut præstes, vocantique
obedias, obligat infinita Sponsi bonitas,
amabilitas, suavitas, pulchritudo, &
excellencia, exigit hoc infinita summo-
rum

beneficiorum magnitudo & multitudo.
Requirat animus gratus, ob maximum
tam benevolæ vocationis beneficium;
& periculum, si neglexeris.

II. *Veni de Libano Sponsa mea, veni,*
veni coronaberis. Ubi transacta jam
fuit vita Beatissimæ Matris, eandem
ad præmium & coronam evocavit: &
quia ter repetit: *veni.*

1. Eam vocavit ad ultimum &
excellentissimum actum amoris Dei,
quo mensuram suorum meritorum,
ad quam prælecta erat, implevit &
simul vitam finivit. Non enim ex aliqua
infirmirate, sed ex languore divini amo-
ris defuncta est: cujus vehementia ani-
mam ejus ita rapuit ad suum Dilectum,
ut eam non tantum à sensibus abalie-
nârit; sed etiam (ut ipsa S. Birgittæ
revelavit Lib. 6. c. 62.) à corpore sepa-
rârit, ut cum ipso æternum maneret
conjuncta in caelis. Nec decuit eam,
quæ est *Mater pulchra dilectionis*, aliâ
morte mori, quam amoris; quia
Fortis est ut mors dilectio. Quam verò
intensus fuerit hic actus amoris,
nec mens concipere, nec lingua nostra
exprimere valet. P. Franciscus Suarez
Tom. 2 in 3. p. Disp. 21. Sect. 1. docet,
cum omnium Seraphinorum simul
amorem superâsse; quoniam immensa
ejus virtus per tres & sexaginta annos
continuo aucta ferventissimis actibus,
tunc omnes vires suas exseruit, & singu-
larissimo quodam Dei auxilio excitata,
omnibus prædictis excellentiorem pro-
duxit actum amoris, quem (quia *Caritas,*
ut ait Apostolus 1. Corinth. 13. *nunquam*
exiit) in Patria, sub alio meliore modo
erga Deum clarè visum continuavit.

II.
Vocatio
S. Virginis
ad coronam

Q 2. Hoc

2. Hoc actu jam consummato, vocata est Beata dei Parens ad coronam gloriæ & beatitudinis essentialis. Ter Eam vocat, ut det ei ternas animæ dotes seu laureas, nimirum DEI visionem, dilectionem, & fruitionem, seu comprehensionem, quæ tribus Virtutibus Theologicis respondent. Nam videt B. Virgo in cælis clarè; quidquid in via per Fidem credidit; comprehendit seu tenet, quod speravit; eoque jucundè fruitur, summo prosequens amore eum, quem hic amare coeperat. Atque hæc est Divæ Virginis & omnium Beatorum Corona, seu triplicis coronæ tiara, quæ juxta merita sua coronatur & exornatur.

3. Vocata est tertio (ut piè creditur) triduo post ad corporis resurrectionem, ut secundum corpus & animam in cælestia Regna assumpta, & supra Angelorum Choros exaltata, integrum suorum operum præmium reciperet: & coronam non solum magnificentissimam, beatitudinis essentialis lauream; verum etiam tres laureolas, Virginum, Martyrum, & Doctorum, ob difficultia certamina acciperet, & præ aliis condecoraretur. *Veni coronaberis.* Triplici hæc coronatione Pater ostendit suam Omnipotentiam: Filius Sapientiam; Spiritus Sanctus ardentem Caritatem.

De hæc igitur triplici vocatione & coronatione, & gloriâ tantâ, quæ à Filio suo Virgo sanctissima est assumpta in cælum, ex animo gaudeamus: de tot coronis ex corde eidem gratulemur, Eamque intimè rogemus, ut nostra in cælis sit potens Advocata,

gratiâque nobis uberem obtineat quæ ejus exemplo vocem Dei vocantem audiamus; in triplici via perfectionis ita imitemur, ut simili, pro modulo nostro, gloriâ in cælis coronari mereamur.

Carissimi, si hæc quæ dixi præliterimus, & hanc triplicem vocationem exaudiverimus, atque ardentè impleverimus; tandem in fine vitæ nostræ Cælestis Sponsus Sponsam suam, non secus ac Virginem Beatam triplici vocatione vocabit. Et quidem

1. *Veni de Libano Sponsa mea:* Veni, ut anima tua mensuram meritum, in vita jam piè completam, per ultimam & excellentem Caritatis actum compleat, atque ita attingat mensuram ad quam DEUS eam prælegit.

2. *Veni de Libano,* ab ipsa morte animam vocat, in ipso egresu à corpore; quæ si plenè sit purgata, invitatur ad præmium beatitudinis essentialis, ad coronam gloriæ, ad claram Dei visionem, dilectionem, fruitionem. *Veni coronaberis.* 3. *Veni de Libano.* Tertio vocat in generali resurrectione; cum animam vocatur ad recipiendum corpus gloriosum, summâ gloriâ & honore coronatum.

O Charissimi, si magnitudinem hujus gloriæ & coronæ penetraremus! quanto studio conaremur, animam à vitiis purgare, virtutibus illustrare, accendere Caritate, ut cum Beatissimâ Matre ter ad coronam gloriæ vocari mereremur? maximè si ejus suaviter & amabilitatem probè cognosceremus? Quis enim animo concipere aut verbis exprimere poterit, quanta futura sit vocationis hujus ultimæ suavitas, am-

nitias

nitatis & dulcedo? Nam 1. Suavis & amœna erit ex parte vocantis: non enim vocat Angelus, ut Matth. 24. *Ecco Sponsus venit, exite obviam ei*; sed ipse Sponsus Cœlestis vocat: *Veni de Libano sponsa mea; veni, coronaberis coronâ, quam ego tibi præparavi.* 2. Suavis & amœna erit hæc vocatio ex parte Sponsæ, quæ sufficienter præparata invenitur, & purgata atque ornata ad nuptias, dealbata ut Libanus nive reftus. 3. Suavis & amabilis erit ex parte Mundi, qui relinquitur; qui est cubile Leonum, & Pardorum antrum. 4. Tandem suavis & jucundissima erit ex parte coronæ sponsalitæ, quâ Sponsa in die desponsationis solet coronari. 5. Quoniam verò naturale est mortem timere, Sponsus Sponsam suam consolatur verbis, quæ habentur in Hebræo Textu: *Mecum à Libano Sponsa; mecum à Libano venies.* quasi diceret: ne timeas, ego tecum sum, ego tibi adero, mecum venies, & ad me venies: nunquid Sponsa libenter relinquit patrem & matrem, ut sit cum Sponso? cur ergo tu non libenter relinquis omnia, ut ad me venias, & in regiam meam introeas? An retinet te candor Libani, seu gloria hujus Mundi? Sed longè candidior & gloriosior Libanus est in Regno meo: Ego ero tibi Libanus; sic enim me Cantic. 5. nominas: *Species ejus ut Libani.* Et quidquid in mundo deseris, in me infinitè melius reperies. An fortè times pugnam, quam in agone Diabolus excitat, *scitens quia modicum tempus habet*? Non est cur timeas: Ego veniam &

protegam atque defendam: Veni, non vincèris, sed vinces; & ideo coronaberis. Quid ergo detineris in cubili Leonum & Draconum? Confer locum quem deseris, cum eo, ad quem venis: vallem lacrymarum, cum Paradiso deliciarum; cubilia draconum & montes pardorum, cum mansionibus Angelorum & Sanctorum: Principem & caput hujus mundi, qui est diabolus, cum Capite Ecclesiæ triumphantis, qui est Christus, à quo vocatis & coronaberis.

Quapropter, Charissimi, si hæc nos delectant, si ultimam vocationem desideramus, acceptemus primam: *Hodie si vocem ejus audieritis, nolite obdurare corda vestra.* Vocat hodie Sponsus ad puritatem animæ, exemplo B. Virginis audite vocem ejus, in diésque illam ferio & pro vitibus procurate. Vocat ad studium virtutum, exemplo B. Virginis, quæ fuit hortus omnibus floribus (virtutibus) refertissimus: audite Sponsi vocem, & in iis progressum facere studete. Vocat ad culmen Charitatis, nolite obdurare corda vestra, sed aures inclinate; & B. Virginem præeuntem alacriter sequimini. Quod si feceritis, uti ipsa, ita & vos triplici amœnissimâ vocatione in morte vocabimini ad meritorem complementum, ad gloriam essentialem, & in die Judicii ad resurrectionem corporis gloriosam; atque ita lati in Patriam cœlestem ibitis, ubi Deus Pater est, Christus Sponsus, B. Virgo Mater, Angeli Fratres, Beati omnes Amici, & Domestici, cum quibus æternum coronabimini.

P A R S III.
 EXHORTATIONES
 DE SANCTIS.
 EXHORTATIO I.
 DE S. ANGELO CUSTODE,
 Explicat ejus erga nos beneficia.

T H E M A.

Ecce ego mittam Angelum meum, qui praecedat te, & custodiat in via, & introducat in locum quem paravi. Exodi 23, 20.

INIMÈ necessarium arbitramur prolixius probare deum O.M. unicuique nostrum Angelum tutelarem à primo nativitate nostrae die deputasse, qui totius vitae decursu nos comitetur, deducat, custodiat, atque defendat: notum est enim Regii Vatis testimonium psalm. 90. *Angelis suis mandavit de te; ut custodiant te in omnibus viis tuis.* Et illud Salvatoris elogium. Matth. 18. *Angelicorum (parvulorum) semper vident faciem Patris mei, qui in caelis est.* Ingens sanè est hoc Domini

Dei nostri erga nos beneficium, ex infinità ejus charitate profectum; quo dignatus est cuilibet homini nobilissimum ex Aula sua caelesti Principem destinare, qui diu, noctuque ad vigilas dirigat, ac in manibus quodammodo portet. Typum Angelicae hujus custodiae exhibet Angelus ille, de quo legimus Exodi 23. *Ecce ego mittam Angelum meum qui praecedat te, & custodiat in via.* Angelus ille probabilis fuit S. Michael, Dux Exercitus Israelitici, ut colligimus ex Daniele. Cap. 10. Ubi *Princeps Populi Israel* nuncupatur: nam hic olim praerat Synagoga Hebraeorum; veluti nunc praest Ecclesiae Christianae: & pra-

& præbat illis in columna nubis per diem & ignis per noctem: atque in Dei nomine Moyfi & Hebræis præcipiebat, tria præcipuè obiens munia.

1. Præcedet te. 2. Custodiet in via. 3. Introducet in locum, quem paravi. Quo pacto S. Angelus Custos noster eadem circa nos obeat officia, in præfenti exponemus.

1. Primum S. Angeli tutelaris officium est *præcedere*; ait enim Dominus: *Ecce ego mittam Angelum meum ut præcedat te.* I. e. Quod & fideliter præstitit. Nam dum Israëlita exirent ex Ægypto, Angelus in columna nubis & ignis constanter præcessit eos & deduxit.

1. Prima mansio ex qua discesserunt, fuit Rameles. *Profectique sunt Filii Israël ex Ramele in Socoth.* Exodi 12. Rameles ex Sententia Origenis significat *commotionem tineæ*. Congruit hæc interpretatio Mundo, ubi omnia in commotione sunt, & veluti à tineæ corrumpuntur. *Sicut vestimentum quod comeditur à tineæ.*

Job 13. Tineæ Origenes etiam interpretatur *Vitiorum irritamenta*, quæ instar tinearum corrumpunt animum. S. Hieron. tineas *Peccata* interpretatur, quæ nos exedunt. Igitur qui Ægyptum, id est, Mundum deserit, primo loco & ante omnia ex Ramele proficisci debet, hoc est, ex *commotione tineæ*, ut nimirum omnia corruptibilia repudiet & vitiorum omnium irritamenta, ac peccatorum tineas conculcet. Sed quis deducet? Quis viam ostendet? *Ecce ego mittam Angelum meum, qui præcedat te.* S. Angelus Custos præcessit & eduxit nos ex Ramele, è commotione & corruptione Mundi, nos illustrando, excitando, & animando.

2. Venerunt Filii Israël, Angelo præeunte, ex *Ramele in Socoth*, quod significat *Tabernacula*: ibi enim fixerunt tabernacula, seu papiliones, in quibus quiescerent. Pari modo dum vos Ægyptum reliquistis, & à vobis totius corruptelæ tineas, & vitiorum irritamenta atque peccata abiecit, in hæc Domo Probationis tabernaculum fixistis: hæc est vobis *Socoth* (Tabernaculum) & quidem tabernaculum gratum & dilectum, de quo dicere iure queatis cum Psalte Regio: *Quam dilecta tabernacula tua Domine: concupiscit* (præ desiderio & gaudio) *& desit anima mea in atria Domini.* Psa. 83. Hic igitur in loco adeo optato primum tabernaculum clavis trabalibus figendum est, hoc est, corpus & mens Proposito vel Decreto firmo roboranda est, nullum leinceps in omni vitæ viâ peccatum lethiferum committendi. Sed quis opem feret? Quis viam ostendet? Angelus *præcedet te*, suisque inspirationibus viam, modumque pandet. Tantum sequere, & constans ac stabile erit tuum tabernaculum.

3. E secunda mansione, Angelo duce, Israëliticus populus perrexit ad mansionem tertiam, appellatam *Etham*, id est, *Fortitudo*. Simili modo exeuntibus vobis ex Ægypto mundi magnâ opus fuit fortitudine, ne ab hostibus & impedimentis occurrentibus vinceremini. Armati ascenderunt Filii Israël ex Ægypto: Sed quid profunt arma, si animi robur non adsit? Et vos venistis huc armati, non dico jam gladiis materialibus; sed Fide & Spe, quibus in Tirocinio, & in omni reliquâ vitâ iungenda est

Q 3   fortitudo.

fortitudo. Neque enim unquam defunt ad veritates, prælia & hostes: & semper de virtute in virtutem eundem est; juxta illud Psalmi: *ibunt de virtute in virtutem; videbitur Deus Deorum in Sion*, Psalm. 83. Græcè *ἐκ σοφίας*, & *ἐκ σοφίας*; de fortitudine in fortitudinem (ut vertit S. Hieronymus.) Sed cujus auxilio ibitis? Præcedet Angelus, & potente dexterâ auxilio erit, animando & confortando.

4. E tertia mansione Israël, Angelo Comite, perrexit in quartam, dictam *Phihaburoth*, id est, *os Nobilium*. Vos quòque, Carissimi, tanquam viatores caelestes in hac mansione assumere oportet, & reipsâ jam assumpsistis *os nobilium*, id est, os sanctorum Virorum, qui verâ nobilitate sunt inclyti, id est, Dei gratiâ, quâ linguam Ægypti obliviscuntur, & linguam sanctam addiscunt: lasciva verba, mendacia, juramenta, omnemque sermonem malum ex ore depellunt, sanctumque ac pietate spirituali respersum sermonem Nobilium assument. At quis linguam vestram erudiet, aut jam erudit? S. Angelus, ut jam dirigere cœpit, porro ulterius diriget, & dabit sermonem rectum in ore vestro. Et velut olim Seraph calculo ignito labia Isaiæ tetigit & purgavit; ita ulterius linguam & labia vestra ab omni vanitate & impuritate sermonis emundabit.

5. E quarta, Angelo Ductore, Israël perrexit in mansionem quintam, nuncupatam *Marah*, id est, *amara*: ubi reperiebatur aqua amara; quæ tamen per injectum lignum dulcedinem imbibit. In itinere vestro spirituali, ad ter-

ram promissam, nonnulla occurrere quandoque solent, sensui, carni & amori proprio amara: qualia sunt, tentationes, molestiæ, labores, mortificationes, degradationes. Sed viam ista dulcorandi, & absynthium in mel convertendi, S. Angelus vos edocebit; si nimirum in has aquas non nihil de Ligno Crucis injiciatis, quod omne fel in saccharum vertit.

6. Equinta, Angelo viam monstrante, populus ad sextam properavit mansionem, *Elim* vocatam, ubi nullam reperit amaritudinem; sed omnia dulcia: erant enim in illo loco duodecim fontes aquæ potabilis & septuaginta palme; fontes potum, palmæ cibum subministrarunt. An non, Dilectissimi, similem vicissitudinem experientiâ ipsâ didicistis? Jam datur amaritudo, jam datur consolatio & dulcedo. *Quam pulcher visus virtutum* (ait S. Hieron. hic) *post victoriam tentatio; post tentationem refectio*. Tentatus est Dominus in deserto; post tentationem allata est ab Angelis refectio. *Accesserunt Angeli & ministrarunt ei*. Match. 4. Simile quid vobis præstat S. Angelus; post tentationum victoriam præbet consolationis manna, & meritò verèque dicitis cum Apostolo: *Sicut abundant passionis in vobis; ita et per Christum abundat consolatio vestra*. 2. Corinth. 1. Sancto Angelo Custode illuminante, animante, tristicium abstergente & cor exhilarante.

7. Denique per vias varias, diversasque mansiones venerunt tandem Filii Israël in *Sin* & *Cades*, & denique ad terram *Chanaan* illis promissam. Sic vestri quoque Sancti Angeli ducunt vos

per Sin, id est, per desertum viæ religioſæ, in *Cades*, id est, ad ſanctitatem, & perfectionem, atque inde ad cæleſtem promiſſionis terram. Quid autem Ss. Angelis veſtris pro tam multiplici beneficio rependetis? S. Bernardus in *Psalm. Qui habitat*, ſuadet Angelis pro præſentiâ, aſſiſtentiâ & ducatu viæ rependam reverentiam, dum ait: *Reverentiam pro præſentiâ*: id est, ut illum in omni loco, in omni via, in omni occaſione revereamur: iſtud igitur præſta; & gratum te exhibebis. *Caute ambula in omnibus viis tuis. in quovis diverſorio, in quovis angulo, Angelo tuo reverentiam habe. Tu ne audeas illo præſente, quod me vidente non audeas.* S. Bernardus l. c.

II. Alterum Angeli beneficium Iſraëlitico Populo exhibitum exprimit Deus hæc verbis. *Exodi c. 2. 3. Ecce ego mittam Angelum meum, ut (non ſolum) præcedat te; ſed & cuſtodiat in via.* Et quidem

1. Angelus ille Hebræos cuſtodivit, atque defendit contra Regem Egypti Pharaonem, cum exercitu ſuo eos perſequentem; dum exirent Egypto, & mare tranſirent: aquæ enim murorum inſtar ſeſe utrimque erexerunt, & tranſitum præbuerunt; hoſtes verò fluctibus involverunt atque ſubmerſos abſorbuerunt. Ita pariter S. Angelus Cuſtos noſter nos è Mundi Egypto ad Religionis portum tranſeuntes defendit, excitavit, animavit, adjuvit; nos verò impediētes, retrahentes, diſſuadentes & perſequentes coërcuit, & feliciter nos in Religionis deſertum perduxit.

2. Ut Iſraëlitæ terram promiſſionis poſſiderent, neceſſe fuit, eos, Dei auxilio

& Angelo duce, varios hoſtes debellare ac vincere: quales fuere *Sehon Rex Amorrhæorum, & Og Rex Baſan & Rex Idumæorum*. Simili ratione, ut nos promiſſum cælum poſſideamus, hoſtes *Tartareos Dejope & S. Angeli præſidio proſtelligare oportet. Sauli per Fidem vicerunt regna*; ait *Apoſtolus ad Hebr. c. 11. exponit id Doct. Angelicus* ſactria à Sanctis regna vinci aſſerit: regnum *Diaboli, regnum mundi & regnum carnis*: idque *per Fidem vivam*, quoniam inviſibilia atque æterna bona proponit nobis *Fides*, ſpẽmque ea adipiſcendi oſtendit, ex eo omnium caducorum, ac temporalium bonorum contemptus enaſcitur: atque ita tria illa regna, voluptatis, honoris, divitiarum, ſimulque omnium pravorum affectuum ſuperamus. Hæc autem eſt præſtantiſſima victoria quam angelo Duce reportamus, ut ait *Philo in Lib. de Agricultura. Meliorem (inquit) perfectiorẽ inque victoriam invenire non licet quàm illam, quã vincitur validum agmen vitiorum & affectuum*. Quã verò ratione S. Angelus nobis ad id ſubſidium ferat, paulò pòſt inſinuabimus.

3. Rex *Arad* fortiter oppugnavit in itinere Iſraëlem. *Num. 21. At Iſraël Voto ſe Domino obligavit: Si tradideris populum iſtum in manu mea, delebo urbes ejus. Exaudivitque Dominus preces Iſraël; & tradidit Chanaanum, quem ille interfectiſſi urbibus ejus, & vocavit nomen loci illius *horma*, id eſt, *anathema*. Oppugnat Rex *Tartareus* vel maxime *Tirones*, tentat illos, offerendo tria illa regna, in quibus regnat *Mundus*, quæ enumerat S. *Joannes 1. Epift. Cap. 2. Omne**

Omne quod in Mundo est, concupiscentia carnis est, concupiscentia oculorum, & Superbia vite. Ex his regnis, ex his urbibus eos aggrediens victoriam sperat, eosque in urbes illas retrahendos confidit. quid verò consilii capiant Tirones? Finito Irocinio, Voto se obligant, atque ita tria illa regna vincunt, & urbes solo æquant. Per Votum Paupertatis concupiscentiam oculorum: per Votum Castitatis concupiscentiam carnis; Superbiam vitæ, per Votum humilis obedientiæ. Atque hoc est horma, seu anathema perpetuam, ad mortem usque perseverans, ita ut in omni vita fas non sit aliquid de anathemate sumere. Atque omnia ista non absque ope ac protectione Sancti Angeli Tutelaris efficiuntur. Quam verò variis, mirisque id præstet modis, juvat cognoscere. Ille enim 1. Jam per specierum vel sensibilibium, vel intelligibilium motum & combinationem Intellectum nostrum illuminat; rationes & veritates ad actionem rectam proficuas, ultrò proponit, instruit, difficultates explicat, perplexitates elucidat, in Studiis, meditationibus, cogitationibus illustrat, primas cogitationes offert, & ad seria, utilia, bona cogitanda applicat. 2. Ille rursus memoriam vellicat, & quorum meminisse oportet, in tempore admonet, & ad agenda quæ oportet excitat. Ille nonnunquam singularibus Dei amicis revelationem, per visum externum proponendo objecta, vel per internum, movendo ipsius species; vel per locutionem, ope specierum audibilibium internarum, vel externarum, aliisque

modis efficit; ille somnia format, per quæ boni species instruuntur. 3. Ille concurrat, & juvat nos ad victoriam, excitando voluntatem ad bonum & absterrendo à malo: idque rursus modis variis, quorum præcipuus est, qui fit per propositionem boni cum suis incitamentis, vel mali cum suis deterrencibus: per diversionem ab aliis, quæ possent à bono dimovere; aut ad malum inclinare: per modum locutionis urgentis ad hoc vel illud prosequendum, faciendum, vel odiendum; per aversionem objectorum nocivorum. 4. Excitando passionem timoris, verecundiæ, terroris, cum de male perpetrando cogitatur, tristitiæ, doloris, anxietatis, cum à malo exetendum est: amoris, gaudii, quietis, cum inre gestâ bonum inest; desiderii, spei, audaciæ, cum quid pro Dei gloria, ac salute animarum agendum aut suscipiendum, vel sustinendum est. 5. Multum juvant coercendo dzmones, qui continuo imminet, & ad malum à bono avertere nituntur, aut saltem turbare, impedire, implicare, atque perplexos reddere student. Horum etiam ad vanitatem, voluptatem, cupiditatem, superbiam, vindictam, otium, libertatem trahere molientium conatus sæpe recundunt, vel avertendo animum, vel meliora suggerendo, vel deterrendo, vel mala detegendo. 6. Ad actiones externas & ratione statid, officii, necessitatis obeundas frequentat operam suam conferunt; in politicis, privatis, æconomicis, bellicis, & aliis quibusve officiis fideliter adfunt nobis, ut in finem salutis nos ordinent.

7. Pro nobis orant apud DEUM, & Christum Dominum, nobisque gratiam & auxilia opportuna impetrant. Sæpe etiam Beatam Virginem interpellant, ut & ipsa pro Clientibus suis intercedat. Deinde orationes, vora, suspiria, bona opera, afflictiones, passionis nostras. &c. Deo offerunt, & vicissim dona referunt: à periculis & insidiis malis præservant, corripiunt & puniunt, ac denique in morte assistunt: Et omnia illa præstant nobis ad finem supernaturalis felicitatis & beatæ æternitatis.

Quid igitur pro tot tantisque beneficiis, & custodiâ tam diligente rependemus Angelo nostro fidelissimo? *Fiduciam pro custodia*, ut hortatur S. Bernardus l. c. In omnibus tentationibus, periculis, necessitatibus, ac periculis maximâ cum fiduciâ ad illum recurramus. *Fideles sunt, prudentes sunt, potentes sunt, quid trepidamus?* ait idem Doctor: *Tantum sequamur eos, adhareamus eis, & in protectione DEI Cali commoremur.*

III. Tertium beneficium ab Angelo Israeli collatum est, ut *introducatur in locum quem paravi*. l. c. Scilicet in terram promissam. Idem beneficium, aut potius longè melius præstat pio Clienti Angelus Tutelaris, dum à morte animam si tota munda fuerit, in terram promissionis cælestem deducit: quemadmodum Angeli animam pauperis Lazari deportarunt in sinum Abrahamæ. Quantum hoc est beneficium? Quanta fidelitas Angeli, usque ad æternitatis ingressum non deserentis? Sed per aëra, per cælum

sidereum, usque in cælum empyreum nos illuc devehentis, ubi magnus nos carorum parentum, fratrum, filiorum spiritualium numerus expectat, & frequens ac copiosa turba videre nos desiderat. Quid rependemus pro fidelitate, pietate ac benevolentia tantâ? Iterum suggerit Mellissius Doctor l. c. *Devotionem pro benevolentia*: id est, ut singulari pietate tenerimâque devotione illi addicti simus, & pro viribus eum colere & observare studeamus.

Quapropter, Dilectissimi, cum S. Angelus Custos cujusque vestrum, non secus atque alter Angelus Israelitas, in omnibus viis vestris præcedat vos, & hæcenus præcesserit ostendendo viam: è corruptione mundi, ad desertum religionis, in quo tabernaculum fixistis, & hæcenus fortiter steristis, linguam Sanctorum spiritualem didicistis, amara & dulcia experti estis, & ad montem perfectionis ipso Duce contenditis.

2. Cum vos, sicut Angelus Hebræos, tam fideliter custodiêret & protexerit contra insultus mundi, carnis, dæmonis, quorum regna vicistis ejus ope & debellastis: dum ille adjuvit vestrum Intellectum illustrando, memoriam vellicando, voluntatem permovendo, passionis in bonum vestrum concitando, Dæmonum phalanges coercendo, in omnibus opem ferendo, precès que fundendo.

3. Cum denique vos tandem, tanquam fidus Achates, in cælestem Paradisum deportaturus sit. *Tot, tantæque beneficia grati agnoscite*,
R. &

& (ut Sanctus Bernardus monet) Custos cum gaudio vos præcedet, custo-
 reverentiam pro præsentia ; fiduciam diet in omnibus viis vestris ; ac denique
 pro custodia ; devotionem pro bene- post mortalis hujus vitæ ac vitæ ter-
 volentiâ in omni vitâ vestrâ rependere, minum in locum , à Divina Bonitate
 pro viribus allaborate. Sic S. Angelus vobis præparatum introducet.

EXHORTATIO II. DE S. ANGELO CUSTODE :

Et de triplici obsequio, ipsi exhibendo.

T H E M A.

Observa eum, & audi vocem ejus, nec contemnendum paties.
Exodi Cap. 23.

Ernis excellentissi- Angelus Hebræos deduxit per mare
 mis à Sancto Tute- rubrum salvos & incolumes ; Pharo-
 lari Genio cuilibet nem & Exercitum ejus submersit.
 nostrum exhibitis *Exodi C. 14.* Angelus Juditham custo-
 beneficiis & officiis dividit, & ad cædem Holofernis direxit.
 terna debentur à *Judith 13. 6.* Angelus tres Pueros
 nobis obsequia & in fornace Babylonis à flamma ignis
 servitia , tanquam amoris reciproci , protexit, illæsq; custodivit. *Dan. 3.*
 animique grati testimonia. 1. *Præ-* Angelus conclulit ora Leonum ; &
cedit ille nos, deducit, assistit, comitatur, non devorârunt Danielem. *Dan. 6.*
 ac viam demonstrat in omnibus pere- Angelus tutatus est & vindicavit judi-
 grinationis nostræ viis ; quemadmodum ciam Susanna. *Dan. 13.* Similia nobis
 S. Angelus Raphaël Tobiam Junio- præstat beneficia Genius Tutelans,
 rem deduxit ac reduxit. 2. *Custodit* in tenta- nos custodiens atque ab hostibus vis-
 tionibus & præliis , in persecutionibus bilibus & invisibilibus defendens. 3.
 & periculis. contra mundum, carnem, *Introducit in locum* , quem DEUS
 & dæmonem : quemadmodum Angeli nobis in cælo paravit : dum à morte
 Loth eduxerunt , & custodiêrunt animam nostram, si omnino munda sit,
 ab incendio Sodomæ. *Gen. Cap. 19.* in cælestem Patriam introducit.

Quare

Quare incumbit nobis, ut animum gratum demonstremus, ac ternis ejus eximiiis beneficiis tetra obsequia exhibeamus. 1. Ut eum observemus. 2. Vocem ejus audiamus. 3. Non contemnendum putemus. Quæ in præfenti exhortatione explanabimus.

I. Primum officium à nobis S. Angelo exhibendum, est ab ipso Deo institutum l.c. his verbis: *Observa eum.* Verbum illud (*Observa*) duplici gaudet significatione. Primum. Idem est, quod *attendere*, & præ oculis habere. Secundò, significat *honorare*: & utrumque Israël præcepit Deus; ait enim: *Ece ego mittam Angelum meum, ut præcedat te, & custodiat te in via. & introducat in locum, quem paravi tibi.* Hunc igitur Duce[m] observa, accende ad eum, & tanquam in via Monstrator[is] oculos conjice. Idem nobis præstandum est. Observandus est & præ oculis identidem habendus S. Angelus noster; illiusque ductus sequendus. B. Aloysius Gonzaga dicere solebat: Persuasum habe, te Angeli ductum sequi oportere, atque cæcum quempiam qui viarum discrimina ignorans, ejus, qui baculo gressum regit, providentiæ in omnibus confidit: Et hoc quidem eò amplius, quòd Angelus tuus sublimiorem scientiam & majorem experientiam habet, & quòd difficilior ac periculosior via est ad æternitatem; ac quòd major tua inscitia & cæcitas est in cognoscendis rebus cælestibus atque divinis. Ergo observa eum, & sequere, quæ ducit.

Deinde *observa* idem quòdque significat, quòd *honora*. Honora illum

1. Propter excellentiam & dignitatem Naturæ suæ Angelicæ, quæ homines & omnia creata superat, & inter illa proximè ad celsitudinem naturæ divinæ accedit. 2. *Honora illum* propter innumera præstantia beneficia, quæ tu à nativitate tua, omnibus momentis obtinuisti, indiesque obtines: si quidem quòd etiamnum sanus ac vegetus vivas, integra & vegeta membra habeas: quòd divinam æquè ac humanam Scientiam didiceris, tot sanctas cogitationes habueris; quòd à mundo fallaci, & blandiente carne non seductus fueris; quòd ab illo è mundo, velut alter Loth è Sodomâ eductus, retrò non respexeris; quòd toties de hostibus tam visibilibus, quàm invisibilibus triumphaveris; post Deum ac Beatissimam Virginem Angelo tuo in acceptis referre necesse est. Honora igitur illum tanquam Benefactorem insignem. 3. *Honora illum* tanquam Medicum tuum, velut Tobias raphaëlem Archangelum, qui toties morbos corporis, & damna à te amolitus est: & longè sæpius animæ tuæ vulnera curavit. 4. *Honora illum* tanquam Ludimagistrum tuum, qui Intellectum tuum illuminavit, tot tibi salutare[m] instructiones & documenta præbuit. 5. *Honora illum* tanquam Advocatum & Patronum tuum, qui toties pro te apud Deum intercessit. 6. *Honora illum* tanquam Patrem tuum amantissimum, qui tam sollicitè de omnibus necessariis tibi providit. 7. Denique *honora illum* tanquam Protectorem tuum, qui quovis tempore pro te pugnavit, hostesque malignos, ne nocerent, compefcuit.

R 2 Verbo

Verbo *honora illum* tanquam maximum Benefactorem & Amicum.

Arque exemplum cape à Sancta Francisca Romanâ ; non sat credi potest, quam teneram ipsa affectionem semper erga Angelum Custodem suum habuerit ; quo honore & observantiâ eum profecuta fuerit ; quâ ratione studuerit in dies novo modo eundem colere ; quot obsequia illi ipsa indefinenter exhibuerit. Ideoque hanc à Deo gratiam obtinuit, ut ipsum instar formosi ad modum septennis pueri semper videret, cujus capilli ex aureis radiis fulserunt, vestis seu toga aliquando candidum, aliquando cæruleum, vel subrubicundum colore præferebat : Et licet ejusmodi nobis non contingat gratia, eum videndi oculis corporeis ; non tamen intermittere debemus illi omni tempore & loco honorem exhibere, exemplo S. Francisca. Utj monet Mellissus Doctor : *In quovis diversorio, in quovis angulo Angelo tuo reverentiâ habe.*

Observantiâ hujus & honoris diversa potest esse praxis. Sancta Francisca & alii plures in more positum habebant, aliquoties per diem caput & corpus eorum illo inclinare. R. P. Petrus Cotronus, è Societate nostra, qui cum famâ sanctitatis obiit in Gallia, solitus fuit in exitu & introitu Angelo suo præcedentiam & in itu præcipuum locum cedere. Joannes Carrera Coadjutor Societatis nostræ nunquam omittebat Angelum suum Custodem omni horâ, brevi aliquâ oratione jaculatoriâ salutare. Alii non facile aliquid cujusdâ momenti incipiebant, nisi ante id S. Angelo suo commendâssent, ejusque

consilium exquisivissent. Optima & gratissima Sancto Angelo praxis eum colendi est, ut in omni loco & tempore, in omni opere & omissione, in præsentia S. Angeli nos modeste, pudice & honeste geramus. Hâc ratione eum vere honoramus.

II. Alterum obsequium à nobis præstandum Angelo nostro Tutelari, est ejus vocem audire, quâ nos à malo revocat, aut ad bonum impellit. *Audi vocem ejus* : mandabat Deus Israelitis ; & merito : Si enim Angelus Custos, ut diximus, nostrum agit Medicum, Magistrum, Advocatum, Patrem & Protectorem, par est nos ejus vocem & monita audire & illis promptâ voluntate obsecundare. Deinde & vel maxime, quia Dei vicem obit, quod indicant illa verba Exodi : *Et est nomen manus in illo.* Q. d. Angelus hic meum nomen, personam, auctoritatem & voluntatem præfert ; & quidquid Angelus hic præcipit, hoc nomine meo præcipit nobiscum non loquitur expressis, externisque verbis ; sed internis inspirationibus, quibus nos obtemperare decet.

O quoties tibi dicit Angelus (dum vel à Superioribus, vel à Fratribus nonnullis tibi sufferendum est, tūque propterea turbatus & male contentus, libenter ab illis te separares) quod olim ancilla Agar, cum è domo Abrahæ fugerit, & in deserto ad fontem sederet : *Revertere & humiliare sub manu illius ?* Humiliter audi vocem ejus, & pacem invenies. O quoties tibi Angelus dicit, quod Petro apostolo, cum esset in vinculis in carcere : *Surge velociter ?* Dum manè signum è lecto surgendi datur, audi vocem ejus & surge

& surge velociter; dum ad meditationē, examen, laborem vocaris, audi vocem ejus, & vade velociter. O quoties tibi inclamat, quod Magno Antonio Eremita, dum in cella otiosus federet, & à Diabolo fortiter tentaretur: *Lege & labora.* Audi vocem ejus: & si desolatus, derelictusque tibi videaris, accipe Thomæ Kempensis Librum, & lege, lectionemque cum labore alterna. O quoties tibi Angelus in aures insuluratur, quod olim Arsenio: *Fuge, tace, quiesce.* Audi vocem ejus, & fuge mundum, fuge nimis liberos, audaces arque imperfectos socios. *Tace* in occasionibus frangendi silentii: *Tace* in reprehensionibus Superiorum: *Tace* in adversis. Et *quiesce* ad pulpitum, ne circumvageris per domum vel hortum. O quoties tibi ingerit Angelus, quod Lotho, dum educeretur à Sodoma: *Noli respicere post tergum.* Noli tu respicere ad vanitates mundi & infanias falsas: noli respicere retro ad fluxus, foedasve mundi voluptates, nec denuò placeant tibi ea, quæ semel pro semper reliquisti. *Quod si vocem ejus audieris, inimicus ero inimicis tuis, affligamque affligentes te, & præcedet te Angelus meus.* Hæc præmia erunt obedientiæ.

III. Tertium obsequium Angelo Custodi debitum, est, ut eum non contemnamus, aut quidquam indecens in ejus præsentia agamus. Hoc quòque mandavit Deus Israelitis his verbis: *Nec contemnendum putes: rationemque addit; quia non dimittet eum peccaveris.* Non dimittet impunitum. Hortatur ad hoc ipsum S. Bernardus in Psalm. 90. Serm. 12. dum ait: *Cautè ambula, ut videat tui adsum Angelus, sicut eis mandatū est, in omnibus viis tuis: tu ne audeas illo*

præsentē, quod me præsentē non audeas. Ipse audit omnia, cernit omnia; quod frenū potens est continendi te, ut nihil indecens cogites, loquaris, aut facias. xōnre hoc experimur in Studiosis, qui si se omnino solos esse arbitrentur, incipiunt lusus, nugas ac petulantias: quamprimum verò Ludimagistrum advenire ac præforibus stare audiunt, illico sese componunt, lusūs instrumenta abscondunt, quasi nihil horū accidisset: & certè lignum foret magnæ impudentiæ, & audaciæ, si in præsentia Magistri insolentias, ludōsque vetitos continuarent. Quo igitur pacto Novitius potest, audēve etiam minimam regulam transgredi, aut contra conscientiam agere, cum certò credat Angelum suum Tutelarem prope & circa se esse, omnia opera spectare, passus omnes numerare, omnes corporis motus, oculorum nutus, & minimas cordis cogitationes attendere?

Nec contemnendum putes; cum è vita S. Francisæ constet, etiam minimos defectus Angelis præsentibus displicere: refertur enim in ejus vita, quòd si illa vel ex fragilitate, vel ex inconsideratione exiguum quendam defectum quotidianum commisisset, Angelus ejus aliàs solitus eam aliquoties per diem invisere, aliquamdiu emanserit, nec videndum se præbuerit, donec defectum examinasset & veniam à Deo petisisset. Quid igitur facerent Angeli nostri Custodes, quid cogitarent, si nos scandali quidpiam præberem? Fratribus nostris, aut discordias nonnullas, licèt leves, in Domo excitarem? Nihil enim ait S. Bernardus, aquè offēdit Ss. Angelos, & ad indignationē provocat eos, quomodo distiones & scandala

Quia non dimittet, cum peccaveris.
 Expertus est id suo damno Joannes
 Corra, qui in dies ab Angelo suo manè
 excitabatur ad surgendum, cumque
 semel tardius surrexisset, aliquamdiu
 emanfit, donec de defectu penitentiam
 egit, priorèque gratiam recepit.
 Simili modo Sancta Francisca Romana
 cum diutius mundano colloquio inter-
 fuisset, Angelus Custos ei austerum ac
 iratum vultum ostendit, & in transitu
 alapam impegit: Non absimile exper-
 tus est Adolescens à pravis sociis redux,
 alapà tam forti percussus, ut in terram
 deciderit. *Non dimittet cum peccaveris.*

Ejusmodi igitur penas ut effugiamus,
 optimum consilium est. 1. Ut Angelum
 nostrum Custodem diligenter observe-
 mus & honoremus, & ex oculis mentis
 non dimittamus. 2. Voces ejus, inspira-
 tiones internas, monitiones, consilia
 promptè admittamus. 3. Non con-
 temnamus, aut indignum ejus præsentiam

aliquid committamus. Penfate, ait
 S. Bernardus in Festo Sancti Michaelis,
 quantà nobis solitudine opus est,
 ut nos dignos exhibeamus eorum
 frequentiam, & eo modo conversemur
 in conspectu Angelorum, ne fortè
 sanctos offendamus obtutus; ut docuit
 Abbas ille in Vitis Patrum Lib. 7. c. 44.
 qui rogatus; quænam esset quotidiana
 ejus occupatio? Respondit: Ego Ange-
 lum meum assistentem mihi juxta me
 aspicio, & custodio memetipsum,
 memor illius Psalmi 15. *Providam
 Dominum in conspectu meo semper: quoniam
 à dextris est mihi ne commovear.* Timeo
 ergo eum, ut custodientem vias meas,
 & quotidie ascendentem ad Deum,
 & insinuantem omnes actus meos &
 verba. Hæc si imitabimur, S. Angelum
 observabimus, vocem ejus audiemus,
 & non solum non contemnemus, verum
 etiam maximè honorabimus, recrea-
 bimus & exhilarabimur.

EXHORTATIO I.

PRO FESTO S. JOANNIS BAPTISTÆ.

Ostendit S. Joannem fuisse Angelum.

T H E M A.

Quis putas puer iste erit? Lucæ c. 1.

Iam admiranda, ac stupenda in Nativitate Sancti Joannis accidit, ut merito vicini & amici interrogarint: *Quis putas puer iste erit?* Cujus mutus Parens loquitur, Mater sterilis parit, Filius in utero exultat. Archangelus Gabriel nomen insolitum imponit? *Quis putas puer iste erit?* Si parentem ejus Zachariam interrogas; responderet, fore Prophetam: Et Tu puer Prophetæ Altissimi vocaberis. Si Archangelum Gabrielem roges: reponit: *Erit magnus coram Domino.* Lucæ c. 1. Si ab ipso Christo Domino, quis præcursor ejus futurus sit, quæras: mox affirmabit: *Lucerna ardens & lucens.* Joan. 5. Ardens per charitatem internam, lucens per externam doctrinam. Quod si verò Malachie judicium requiramus:

ex instinctu Spiritus Sancti & ex Prophetico spiritu, asserit fore Angelum: *Ecce ego mitto Angelum meum, qui præparabit viam ante faciem meam.* Malach. 3. Prophetam verò hunc non de alio, quam de Joanne loqui ipse Christus disertè affirmat: *March. 11. Hic est, de quo scriptum est: Ecce ego mitto Angelum meum.* Non quod natura fuerit Angelus, ut erroneè censuit Origenes: Nam *fuit homo missus à Deo cui nomen erat Joannes.* c. 1. Et Evangelista Lucas ejus parentem, conceptionem, nativitatem, & vitam fusè describit. Sed quod vitam Angelicam, moreque Angelicos duxerit. Quod explicabimus in præfenti, ut pro modulo imitemur & Angelicam vitam ducere statuamus.

I. Prima proprietas Angeli est, quòd sit legatus seu missus à Deo: *Angelus enim,* ut ait S. Gregorius, *non nature, sed officii nomen est:* Angelus autem non descendit è cælo ministratum homini, nisi

I.
S. Joannes
fuit An-
gelus mis-
sione.

nisi mittatur & ire jubeatur. Ejusmodi Angelus seu Legatus fuit Joannes; Fuit homo missus à Deo cui nomen erat Joannes Joan. 1. Missus autem fuit, ut mortales ad Christum adduceret, Messiam illis ostenderet & digito monstraret; peccatores à via abductos pravâ, in semitam justitiæ reduceret. poenitentiam prædicaret; & poenitentia baptismum illis impertiret. Hic erat finis legationis & missionis ejus, quem ille mox strenuè assequi, & explere studuit: nam è deserto, Deo jubente, egressus, venit in omnem regionem Jordanis, peccatoribus inclamans: *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cœlorum.* Et jam securis ad radicem posita est: Omnis ergo arbor non faciens fructum bonum excidetur, & in ignem mittetur.

Religiosus Societatis, ut voluit S. P. Ignatius, debet in hoc puncto esse similis Angelo: ad hoc enim vocatus est, ut sit Dei Legatus, ut mittatur ad conversionem animarum; & licet hoc aptè conveniat iis, qui ad missiones sive inter Infideles, sive inter Hereticos, destinantur. convenit tamen etiam aliis, qui in Collegiis degunt: *Nostre vocationis est, ait Regula III. Summarii, diversa loca peragere, & habitare in quavis mundi plaga, ubi majus Dei obsequium & animarum auxilium speratur.* Sed non imus, non prædicamus, nisi mittamur à Superioribus, sicut Angeli. *Quomodo enim prædicabunt, nisi mittantur,* ait Apostolus? Si verò mittamur, mox strenuè prædicare, & corda hominum ad Deum convertere, atque ad agendam poenitentiam inflammare conamur.

Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum cœlorum.

II. Altera proprietas Angeli est, omnimoda indifferentia tam quoad loca, quàm quoad personas: Angelus enim ad custodiam hominis à Deo missus, æquè promptè & alacriter volat in Africam atque in Europam, in Asiam atque in Americam, in pagum atque in magnam Civitatem, nullum in hoc faciens discrimen. Similiter Angelus æquè libenter ac diligenter ministrat vili mendicabulo, atque Regi potentissimo, ac mundi Monarchæ.

Ejusmodi Angelus fuit S. Joannes Baptista, qui ad omnem locum & personam summâ fuit indifferentia: missus à Deo ad regionem Jordanis, illico abiit: si missus à Deo fuisset in aliam regionem, æquè promptè iturus: nec solùm ivit ad primarias civitates, sed ad quavis viliora loca: venit enim in omnem regionem Jordanis: & absque personarum discrimine, omnibus poenitentiam prædicavit: accedunt ad prædicationem ejus plebs & turba, interrogantque: *Quid ergo faciemus?* Respondit illis: *Qui habet duas tunicas, det unam habenti, & qui habet escas, faciat similes.* Quibus verbis hortatur ad opera misericordiæ & eleemosynæ, atque ut decederat S. Basilii, hortatur ex omni quod affluit, debere erogari ei, qui non habet. Venerunt & Publicani ut baptizarentur, & dixerunt ad illum: *Magister, quid faciemus?* Ut scilicet salutem consequamur; agnoscebant enim foeditatem scelerum suorum & injustitiarum. *At illis dixit ad eos: Nihil amplius, quàm quod vobis con-*

stitutum

stentum est, faciatis, videlicet in exactione vectigalium, nolite plus, quam taxatum & ordinatum est exigere. Venerunt autem ad milites & interrogabant eum: *Quid faciemus nos?* & ait illis: *non minime concusciatis, neque calumniam faciatis, & contenti estote stipendiis vestris.* Id est nulli vim inferatis, nulli innocenti crimen impingatis, rapiendi & furandi libidinem cohibeatis. Venerunt denique Pharisei: sed quanto lenius egit cum plebeis, publicanis & militibus; tanto durius egit contra Phariseos & Sadduceos, qui tunc temporis inter Judæos instar Religiosorum erant: quibus vultu iracundo dixit: *Genimina viperarum: quis demonstravit vobis fugere à ventura ira?* Matth. 3. Verbo, absque discrimine personarum, omnes ad poenitentiam hortatus est, omnibus, velut Angelus è caelo missus, annuntiavit fugere à ventura ira Summi Judicis, omnibus veniam prædicavit, si dignos poenitentiae fructus facerent.

Ejusmodi Angelos requirit S. Fundator noster, qui ad omnem locum, omnesque personas indifferentes existant, quales fuere S. Xaverius, Petrus Faber, Claudius Jajus, Petrus Canisius, Gaspar Bazzus, Andreas Oviedus & sexcenti Apostolici viri Societatis nostræ: qui quasi equi gloriæ in bello nomen Christi defenderunt, Evangelium annuntiarunt, & in fines orbis terræ protulerunt, majus Dei obsequium & gloriam semper intiendo & quærendo, per quos Christus in hominum cordibus triumphat. Tales, inquam, esse conemur; Christus in nobis regnet & per nos vincat, non nostra voluntas, non voluptas,

non commoditas, non honor, non gloria, sed Dei solius. Ita Angelis similes erimus, qui *Potentis virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum ejus.* Psalm. 102. Erinstar fulminis quoquo versus volant ad Dei voluntatem implendam: *Qui facis Angelos tuos spiritus, & Ministros tuos flammam ignis.* Psal. 103.

III. Tertia proprietas Angelica est, Castitas. Angeli enim purissimi, castissimi que sunt, & Beati in caelo, hac in parte eis similes erunt. *In caelo, inquit Saluator, non nubent, neque nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei.* Talis Angelus fuit S. Joannes Baptista, qui mundissima fuit castitate, eamque quasi cum natura hausit, dum à senibus, sterilibus, & concupiscentiæ carnali jam mortuis genitus fuit. Amorem verò castitatis singulari zelo & fervore demonstravit, dum Herodem ob adulterium cum Herodiade, acriter reprehendit, & pro castitate tuenda in alio martyri occubuit, ad hanc in se custodiendam, in solitudinem secessit, ab hominum consortio remotus, rigidam, asperamque vitam duxit: jejuniis assiduis ita carnem domuit, ut Redemptor de ipso asseruerit: Matth. 11. *Veni Joannes non manducans, neque bibens.* Unde S. Basilius totam ejus vitam jejunium vocat, & loco vestis, pelle cameli asperâ corpusculum contexit.

S. Patriarcha noster omnes Societatis alumnos, voluit esse castitate Angelos; unde in Regula 28. Summarii præscripsit: *Castitatem tam perfecte servandam, ut emulam Angelicam puritatem imitari, & corporis & mentis nostræ mundiciâ.* Hac etenim virtus vel maxime

III.
Castitate.

S nos

nos Angelis similes reddit. Unde S. Athanasius Lib. de Virgin. ait: *Virginitas est Angelorum vita.* Et S. Cyprianus in Tract. de habitu Virginum, scribit: *Cum casta perseveratis esse & Virgines, Angelis Dei estis aequales.* Sanctus vero Ambrosius L. 2. de Virginibus, inquit: *Quae non nudant neque nudentur, erunt sicut Angeli Dei: nemo ergo miretur, si Angelis comparentur, quae Angelorum Domino copulantur.* Amplius dicere audeat S. Bernardus Epist. 42. *Differt homo pudicus & Angelus, felicitate non virtute, nam licet huius castitas sit felicitior, illius tamen fortior esse cognoscitur.* In hac igitur virtute nos Angelos imitari oportet. cum enim alios è fordibus vitiorum turpium extrahere debeamus; omnino necesse est, nos eiusmodi castitatis virtute munitos esse, ut ipsi hisce fordibus non inquinemur; ne dum alios ex orci faucibus extrahere nitimur, ipsimet implicati, cum impuris, in damnationis barathrum abripiamur.

IV.
Oratione
& contempla-
tione.

IV. Quarta proprietas est; conjunctio cum Deo, contemplatio Dei & visio beatifica: quam Christus Dominus innuit dicens: *Angeli eorum semper vident faciem Patris mei, qui in caelis est.* Matth. 18. Nunquam enim, licet hominum custodia occupati, vel ad momentum temporis, mentis aciem à Dei visione & amore ac laude dessestunt. Nonne & talis vita fuit S. Joannis Baptistae? Quid aliud in eremo egit, quam conversari cum Deo, ac caelestia, divinâque contemplari? Audite S. Chrysostomum homil. 58. in Matthæum: *Joannes ita in terris, quasi in caelis versabatur: natura namque necessitate superata, mirabile quod-*

dam peregit iter; semper in hymnis, semper in orationibus fuit; nulli hominum, autem quam ad baptizandum accederet, Deo autem soli sua offerebat colloquia. Verè igitur Joannes Praecursor Domini Angelis similem vitam duxit, non solum in eremo, contemplando & orando; verum etiam dum baptismum poenitentiae conferret, pro peccatoribus eorumque conversione preces ardentes fundendo.

Ejusmodi conjunctionem cum Deo, tanquam instrumentorum cum causa principali, à suis exigebat S. Ignatius asserens absque ea modicum in proximo fructum referre: contrario autem ex familiaritate cum Deo, omnem efficaciam operum Apostolicorum diminuisse. Si itaque operarius Societatis milita à Deo, quae efficiat ad ejus gloriam, obtinere cupiat, instar Angeli Deum respiciat, atque oret. *Oportet semper orare & nunquam desistere:* ait Dominus Luca 18. Si operarius versetur in angustis, obruatur calamitatibus, tam propriis, quam alienis, ad orationem contugium cum Juditha clamet ad Dominum, & auxilium impetrabit. Si sibi, suisque auditoribus ac poenitentibus dona caelestia è caelo obtinere desideret, petat, *Petite & accipietis,* promissio Christi est. *Omne enim datum optimum, & omne donum perfectum, desursum est, descendens à Patre luminum.* S. Jacobus. Si contra hostes stygios, persecutores, tentatores in arenam descendendum sit; oret & cum Moysè manus in caelum leveret, & quemadmodum Israel Amalecitas, ita ipse tam suos, quam suorum hostes superabit. Mirum est, quod refert Rufinus L. 2. de Theodosio Imperatore, qui Eo-

genium

genium Tyrannum precibus vicit; nam contra eum congressurus rupem ascendit; atque inde utrumque exercitum contemplatus, erectis in cœlum manibus exercitum suum Deo commendavit: mira res: vix preces fuderat, cum exortus ventus in hostium faciem, eorum tela, in ipsos rejecit: quod sic cecinit ipte Claudianus, licet Ethnicus in pœgyri ad Honorium Imperatorem:

*Te propter gelidis Aquilo de mœre procellis,
Obruit adversas acies, revolutaque tela
Vertit in aethores, & turbine reppulit
hæstas: mœxque subjungit:*

*O nimum Dilecte Deo, cui militat æther,
Et conjurati veniunt ad classica venti!*

Theodoretus scribit, S. Joannem & S. Philippum Apostolos apparuisse in medio Theodosii exercitu, ventum hunc excitantes; qui pulveres in hostium oculos conjecit, & eorum sagittas reflexit, eaque ratione parva est victoria, nullo profus ex parte Theodosii desiderato. Lege Baronium ad annum 446.

Tanta vis est orationis, contra hostes. Si itaque operarius vincere desideret, oret: si æmbonem conscendere parat; oret, & à Patre luminum, lucem & ardorem postulet: si in tribunali sacro ad cor loqui cupiat, gratiam divinam imploret, ut animas peccatorum cœno inquinatas in sanguine Agni ritè dealbare valeat. Si peccatorem insignem aut hæreticum convertere optet, preces ardentes præmittat, SS. Angelos tutelares, sanctosque Patronos in subsidium evocet, alias Æthiopem levabit: *Nunc, ait S. Bernardus Epist. 201. Manent tria: Verbum, exemplum, oratio, major autem horum oratio: ea namque operi & voti gratiam*

& efficaciam promeretur. Oratio se humilioris penetrat nubes, & non discedet donec Altissimus afficiat. Eccli c. 35.

Quocirca, Charissimi, vidistis S. Joannem Baptistam Angelum fuisse, non naturâ, sed vitâ, & conversatione Angelicâ. 1. Angelus fuit legatione seu missione divinâ ad poenitentiam prædicandam hominésque ad Christum adducendos: eadem vestra est vocatio, quare in Tirocinio vos disponite, omnibusque virtutibus necessariis vos munite, ut suo tempore, simili legatione ritè fungi valeatis. 2. Angelus fuit resignatione & indifferentiâ ad omnia loca & personas absque discrimine: eadem vestra est vocatio: *Nostra enim vocationis est diversa loca peragere, &c.* In Novitiatu à parvis auspiciemini, atque ita suo tempore ad majora prompti parati que stabitis, tanquam equi generosi in bellum: ut victoriam contra mundum, carnem, dæmonem reportetis, & gloriam Dei quaquaversum dilatetis. 3. Angelus fuit castitate: eadem est professio vestra: ut Angelicam puritatem æmulemini absque hac virtute, securi haud eritis, modicumque proficietis. 4. Denique Angelus fuit oratione & contemplatione: hanc à viris Apostolicis exigit S. Ignatius. Si quis igitur quapiam re indiget, oret: si dona cœlestia impetrare, si in necessitate auxilium obtinere, si ab hostibus visibilibus & invisibilibus victoriam reportare; si in ambone & exhomologatorio, in conversatione & colloquio cū proximis, maximum fructum referre desideret; oret: petat, quarat pulset ad fores divinas. *Omnia enim qui petit accipit, & qui quarit, invenit; & pulsanti aperietur.*

EXHORTATIO II.

PRO FESTO S. JOANNIS BAPTISTÆ.

Ostendit Eum fuisse magnum coram Domino.

T H E M A.

Erit magnus coram Domino. Lucæ c. i.

DUPLIX in hoc mundo reperitur magnitudo: una apprensus & falsa, altera vera; una coram servis, altera coram Domino; una in oculis mundi, altera in oculis Dei. Magnitudo falsa & mundana à bonis extra nos positus oritur: de quibus Seneca Epistola 41. *Domum, inquit, pulchram habet, multum serit, multum fœnerat, nihil horum in ipso est; sed extra ipsum. Possidet Rex sceptrum, coronam, purpuram, satellites, aurum, argentum, honorem, pompam, cæteraque bona externa, quæ illum atollunt, magnûmque reddunt; sed extra ipsum sunt: ac proinde tolle illa, & illico è magno parvum, & maximo minimum efficeris. Quâ de causa mors sceptraligonibus, Iros Crælis,*

pauperes Regibus æquare dicitur: quia cum bona hæc fucata detrahit, corpora cuncta in eundem pulverem redigit: quare bona hæc apparentia, magnum hominem reddunt; & in speciem tantum, quemadmodum galeri, aut turæ ingentes capiti impostæ: Si enim virtus desit, magnus est homo; seu potius magnus apparet, magnus coram mundo & hominibus, non coram Domino & Angelis. Magnitudo autem vera, è bonis internis, è donis spiritualibus, è gratia & virtutibus nascitur: quibus quia repletus fuit & cumulatus Sanctus Joannes Baptista verè prædixit Zachariæ patri ejus, Angelus: *Erit enim magnus coram Domino. Lucæ c. i.*

In hac igitur dictione, S. Joannis magnitudines proferemus, ut ejus exemplo, magnitudineam esse, non coram mundo, sed coram Domino Deo nostro.

I. Magni-

I. Magnitudo vera & coram Domino consistit in bonis internis & spiritalibus, ut diximus, non in externis illis, non his dives fuit Baptista Domini. Conjice in illum oculos, vitam, statumque ejus perpende; & externorum bonorum nihil eum possidere deprehendes, adeoque apparentem & fucaram magnitudinem ab eo longè esse remotam conspicias: nam primò, non palatum, non opulentam domum; sed eremum, sed antrum colit: non auro argentoque intertextas chlamydes; sed asperos cameli pilos induit: non exquisitis epulis, non delicatis bellariis; sed locustis & melle sylvestri pascitur; non vino massico aut falerno, sed lymphæ potu sitim pellit; non satellitum, famulorumque turma; sed Angelorum cætera stipatus incedit. Ac proinde si externis duntaxat illum oculis metaris, parvus tibi, vel etiam minimus videbitur: At omnis gloria ejus ab intus; ubi vera est & gloria & magnitudo. Gratiâ eminet singulari, unde & nomen trahit, Fide suspendet, spe attollitur, charitate flagrat, virginitate nitet, abstinentiâ fulget admirabili paupertate ditescit, solitudine grandescit, oratione & contemplatione elevatur; omniumque virtutum incremento, cælestis quidam gigas efficitur: cui illud Psalms 18. congruat: *Exultavit ut gigas ad surrendam viam.* Nec ullus dubitandi locus relinquatur, quin hunc gigantem, Diabolus, ea in solitudine obstupuerit, tantamque virtutis molem exhorruerit; insidias quidem & certamina parârit; sed quotiescunque cum eo certârit, victus, prostratusque abscesserit.

Magnus igitur Joannes coram Domino, verâ, non falsâ ac fucatâ magnitudine.

Vultis & vos Charissimi, esse magni coram Domino? Ne queratis externa, non plausum & laudem hominum; non famam scientiæ & doctrinæ, non officia honorata & splendida coram mundo: hæc enim verè magnum non reddunt; sed virtus solida, donaque spiritalia interna: proindeque hæc se temini, & magni coram Domino eritis.

II. Altera magnitudo coram Domino, consistit in vitæ innocentia, & puritate à peccatis. Hæc mirificè fulsit Sanctus Joannes, qui in utero fuit in gratia confirmatus. 1. Peccatum mortiferum in omni vita non commisit. Unde Abbas Guerricus serm. 1. Joannis sanctitatem appellat prope originalem; quia in utero sanctitatem accepit, quam nunquam amisit. Manè ortus est, tanquam Lucifer, neque unquam è cælo, id est, gratiâ cecidit. Quemadmodum de illo alio Isaia 14. dicitur: *Quomodo cecidisti de cælo Lucifer, qui manè oriebaris?* Ille manè ortus cecidit, noster manè ortus semper stetit. Singularis ergo fuit Sancti Joannis innocentia; singularis vitæ puritas; singularis lucernæ nostræ splendor, quem nulla peccati caligo potuit extinguere. *O rationalis lucerna inextinguibilis flamma!* exclamat Sanctus Laurentius Justinianus. *Non enim humanis est extincta favoribus neque temporalibus cruciatibus tepefacta; quin potius eò vehementius ardebat interius, quò exteriori amplius agitabatur impulsu.*

H.
Magus
fuit vitæ
innocentiâ.

2. De peccatis levioribus, quæ venialia dicimus, num in ea inciderit, quid asseremus? Galatinus L. 7. c. 9. Et alii incidisse negant. Et Abulensis Matth. 14. q. 40. *Communitè creditur Joannem nec venialiter peccasse; sicut Ecclesia cantat de eo: Ne levi saltè maculare vitam sumine possit.* Neque est à ratione alienum, tam singulari viro, tam singulare privilegium esse concessum, tamen incertum: id verò certum, lucernam hanc ardentem & lucentem, minimum habuisse fumi, id est peccatorum venialium, si quæ habuit. At de summa Joannis innocentia Summum Pontificem audiamus. D. Gregorius in Job c. 2. *Nunquid, ait, aliquid credimus fuisse, quod in vita Joannis mors tergeret? Sed quando ille vel in cibo peccavit, qui locustas solummodo & mel sylvestre edidit? Quid Deo, vel de qualitate sui regiminis deliquit; qui camelorum pilis corpus operuit? Quid de conversatione sua offendere potuit; qui de eremo non recessit? Quid illum loquacitatis reatus poluit, qui disjunctus longè ab hominibus fuit? Quando illum vel silentii culpa attigit; qui venientes ad se, tam vehementer increpavit? Dicens: Genimina viperarum, quis demonstravit vobis fugere à ventura ira? S. Gregorio ad stipulatur Venerabilis Beda, dicens: *Et si principali sententia constat, quia in multis offendimus omnes: quis tamen nostrum dicere audeat Joannem in actu, in dicto, vel habitu, vel vitiis peccasse?* Homil. de Decoll. Joan.*

Si volumus, Dilectissimi, exemplo S. Joannis, esse magni coram Domino, innocentiam vitæ: pergamus, ut cœpi-mus, omne peccatum lethale, cane pejus & angue declinare; & simul pro

viribus, peccata venialia, deliberatè committenda evitemus. Hoc enim est, quisque apud Deum major, quò est in oculis ejus perspicacissimis purior & innocentior.

III. Tertia magnitudo coram Domino, quæ Præcursor Christi excellit, fuit admirabilis vitæ austeritas & penitentiæ: quæ sanè tanta extitit, ut vitam illius S. Chrysolomus Angelicam nuncupet. Et S. Petrus Damianus, perpetuum martyrium; S. Basiliius perpetuum jejunium appellat. S. Chrysolomus hom. 10. in Matth. *Joannes, ait, nec lecto indiguit, nec lecto, nec mensam, vel aliqua hujusmodi requisivit; sed angelicam quædam vitam in carne mortali respiciendam.* Et idem hom. 38. *Neminem vidit unquam conservorum; neque ab aliquo horum visus fuit; non lacte nutritus, non lecto susceptus, non lecto, non foco, non aliâ re humana usus erat.* Item *Joannes ita in terris, quasi in celo versabatur, natura namque omni necessitate superatâ, mirabile quoddam præegit iter; semper in hymnis, semper in orationibus fuit; nulli hominum, antequam ad baptizandum accederet, Deo autem solus offerret colloquia.* Atque ista vivendi ratio stupenda; ita populum in admirationem rapuit, ut undique rebus propriis relicto, in desertum confugeret, prædicantem baptismi penitentiæ officularer, captivusque ac persuasus, Jordanis undâ tingeretur, penitentiam ageret ac depravatos mores in melius commutaret.

Non est cuivis datum, austeram ejusmodi rigidamque vitam auspiciari, nisi à Numine Supremo efficaci trahatur gratiâ. Quoniam verò Ordo Religiosus,

giosus status est penitentia, illi leviores saltem non desunt poenae; easque assumat quisque quas cum approbatione Superioris, ad spiritus sui profectum existimat conducere; eaque sese consideratione animet: si magnus Praecursor Domini, eâ innocentia vitæ & sanctitate coruscans, perpetuum jejunium, perpetuamque subit martyrrium, quod mihi homini multorum criminum reo, subeundum erit? Quid arduum, ac difficile reputandum?

IV. In hoc quoque egregia ejus magnitudo eluxit: quia magnus fuit, Praecursor Domini; cujus officium erat præparare viam Domino, & plebi adventantem Dominum prædicere. Fuitque expeditissimus, Christi nuntius & ad ferenda Domini mandata, abjectis omnibus hujus vitæ oneribus, paratissimus. Quamobrem Rupertus in Joannem c. 1. *Singulariter, inquit, missus est Joannes, cui nunquam subsistere, nunquam divertere, nullam vacavit cum saeculo sermonem habere, non domum, non agrum possidere, non affines agnoscere; sed urgente sermone Domini, nudus & expeditus currere habebat, ante faciem Christi.* Admirandus sane Praecursor: intueri ejus vultum, habitum, victum, amictum, & expeditissimi Praecursoris imaginem cernes. *Joannes, inquit Matthæus c. 3. habebat vestimentum de pilis camelorum, & zonam pelliceam circa lumbos, esca autem ejus erant locusta & mel sylvestre.*

Quam bellè ob oculos hinc nobis ponitur vitæ Apostolicæ imago & delineatio. Si Domini præcursores esse, vitamque Apostolicam suo tempore agere, ac viam Christo adventuro præpa-

rare aveamus; paupertatem S. Joannis, nuditatem, omniisque sensualitatis mortificationem, attendamus & pro modulo nostro imitari studeamus, ut ad discurrendum in quævis loca, & regiones, expediti inveniamur.

V. Denique in quàm plurimis aliis officiis, favoribus ac prærogativis magnitudo S. Baptistæ eluxit. 1. Magnus fuit genere & natalibus, utpote a parentibus, virtute & Aaronico, sacerdotalique sanguine illustribus. 2. Magnus fuit nativitate; ex sterili utero, parentibusque ætate procreatus, per miraculum, genitus. 3. Magnus fuit, quia in utero sanctificatus & Spiritu Sancto repletus: *Renatus antequam natus, ait S. Gregorius in Job c. 2.* 4. Magnus fuit, quia in utero & infantia rationis usu donatus, Christum præsentem cognovit, & præ gaudio exiliit. 5. Magnus fuit, cui magni nomen ab Angelo mirabiliter impositum. *Ioannes est nomen ejus.* 6. Magnus fuit, quia à pueritia hominum consortia fugit, admirabilè in solitudine vitam egit. *Recessus montium, sylvarum anfractus, & vallium subterjacentes vastitas, puero Patriarcha domicilia præbuerunt, ait S. Petrus Damianus.* 7. Magnus fuit prophetiæ dono, quia major illo Propheta non surrexit, teste ipsomet Christo Domino Luca c. 7. *Dico vobis, major inter natos mulierum Propheta, Ioanne Baptista nemo est.* 8. Magnus fuit Baptista, à Deo ad baptizandum missus. *Qui misit me baptizare, Deus scilicet, ille mihi dixit.* Joan. 1. 9. Magnus fuit Doctor. 10. Magnus Martyr. 11. Magnus humilitate; quia in corde suo minimus, licet officio, virtute & dignitate esset maxi-

V.
Magnus
aliis favo-
ribus ex-
traordina-
riis.

maximus. 12. Magnus charitate & zelo animarum, omnigenaque perfectione & sanctitate: *Lucerna ardens & lucens: & quaquaaversum sanctitatis radios diffundens. Quae omnia stupenda, laudanda & in laudem Conditoris, ac S. Joannis vertenda.*

VI. Atque ex praedictis omnibus illud resuleat Christi Domini excellentissimum, sublimissimum, maximumque praeconium, nulli Apostolorum, Prophetarum, Patriarcharum aut Sanctorum reliquorum concessum: *Inter natos mulierum, non surrexit major Ioanne Baptista. Quae verba licet S. Hilarius & alii explicent non surrexisse Prophetam majorem Joanne, nihilominus universim exponit S. Ambrosius serm. 94. Praecellit, inquit, cunctis Ioannes, eminent univertis, antecellit Prophetas, supergreditur Patriarchas. Et quisquis ex muliere (non Virgine) est, inferior est Joanne. S. Augustinus serm. 4. de Baptista: Quisquis Ioanne plus est, non tantum homo, sed & Deus est. S. Chrysostomus, praedicta Christi verba exponens serm. 38. in Matth. ait: Non peperit mulier Ioanne majorem. S. Theodorus Studites: Et Prophetis, & Apostolis, & aliis omnibus re vera prior est, magnus Praecursor. Denique Cardinalis Petrus Damiani: Eleventur omnes, & meritorum prerogativa, ante historiarum Majestatis exultent, non erit tamen, qui ad Baptista Ioannis privilegium*

audeat aspirare: unus est & secundum non habet, qui choris intertextus angelicis, sublimioris corona titulu, univertitu humana transcendit ascensum. Verò igitur, magnus S. Joannes: imò maximus, quo inter natos mulierum major non surrexit.

Quae cum ita sint, Charissimi, si & vos coram Domino, magni esse cupitis. 1. Omnia terrena, quae caduca sunt, & mundus magni ducit, despiciite: interna verò, gratiam, virtutem, perfectionem, maximi aestimate. 2. Vitae innocentiam, & à gravibus aequè ac levioribus deliberatis peccatis, puritatem sectemini. 3. Carnis mortificationem, austeritatem & penitentiam, quantum sanitas & Superiorum sinit facultas, nunquam deserite. 4. Ut & vos Praecursores Domini evadatis, & viam Domino in mortalium cordibus praeparatis, allaborate. 5. Denique prerogativas quam plurimas S. Joanni proprias, admiramini; at virtutum decora, animi demissionem profundissimam, charitatem ardentissimam, zelum animarum invictissimum, pro vestro modulo imitari satagite: Hæc ratione magni, coram Domino eritis, & cum magno Baptista in caelesti patria aeternum triumphabitis.

EXHORTATIO I. PRO FESTO S. JOSEPHI.

Duodenos Ejus honoris & gloria titulos exponit.

T H E M A.

Hoc honore dignus est, quem Rex voluerit honorare, Esther. c. 8.

Uōd ſic, quæ ſparſim de S. JOSEPHO niva Virginis Sponſo Scriptura Evangelica commemorat, in unum colligamus; eum profectō magnis laudum præconiis commendatum, ac multiplici gloriā & honore coronatum eſſe reperiemus. Hæc autem omnia cum Petro de Juliano Cameracenſi Epifcopo, ac poſtmodum S. R. E. Cardinali ad numerum duodenarium redigemus: & veluti duodenos lapides pretioſos aureo Velleri innectemus. eoque D. Joſephum exornabimus. Vel coronam ſtellarum duodecim (quomodo in Apocalypſi D. Virginis) Sancto huic fabricabimus, eaque regali ſtemmate ſatum coronabimus. Vel è roſis, liliis, cariophyllis, aliisque floribus duodenis Sertum contexamus, quo floridum Deiparæ Sponſum redimitum exhibeamus. Vel honores duodenos à Cæleſti ASSUERO huic MARDOCHÆO myſtico largè,

liberalitèrque conceſſos referemus, iisque Patriarcham hunc glorioſum celebrabimus.

Agè igitur, hæc duodena præconia, ſeu encomia, velut duodena cimelia, aut ſidera, aut flores, aut honorum faſtigia recenſeamus; ſeo fine, ut S. Joſephum magnum, eximium, ac ſublimem Sanctum eſſe, luce meridianâ clariùs cognoſcam⁹, eumque ſingulari honore, amore, obſequio & cultu proſequamur. *Hoc enim honore dignus eſt, quem Rex voluerit honorare. l. c.*

I. Primus itaque D. Joſephi honor & gloria eſt; quòd antiquiſſimâ nobiliſſimâque ſtirpe Regiâ prognatus ſit: & non duntaxat Patriarchas DEO dilectos Abraham, Iſaacum & Iſraëlem; verum etiam Davidem, Salomonem, Manafſem, Ezechiam, aliòſque Reges Progenitores numerârît, teſte Evangeliftâ, qui librum generationis JEſu Chriſti, Filii David, ab Abrahamo inchoans, ita demum concludit:

I. s. Joſeph è ſtirpe Regiâ oriundus.

T Jacob

Jacob genuit Joseph, virum Maria, de qua natus est **JESUS**, qui vocatur Christus. Matth. Cap. 1. In quæ verba Doctor Meiliffius Homil. 2. super Misus est: Verè (inquit) de domo David, verè de stirpe Regiæ descendit vir ille Joseph, nobilis genere, mente nobilior. Magna hæc est S. Josephi gloria Nobilitas Generis; sed longè major nobilitas mentis, quæ eximie floruit. Nobilitas apud nos inventa est ad similitudinem illius quæ est apud Deum. Ille apud Deum nobilis est, quem **DEUS** suâ gratiâ sibi gratiâ facit, ita in foro civili nobilis est, quem Princeps suâ gratiâ gratum sibi & nobilem facit. Dubitare autem an dignus sit, quem Princeps elegit, sacrilegi instar est. Inquit Juris-Consultorum Dux Bartolus in L. 3. C. de crim. facril. Utrâque Nobilitas conjuncta, major utique gloria & honor est, quæ in Sancto Patriarchâ nostro effulget.

II. **Christi & B. V. M. Con sanguineus.**

II. Alter D. Josephi honor & gloria, quæ à Deo coronatus extitit, est, quod non solum Virginis Matris Mariæ, sed & Jesu Christi Redemptoris nostri sit consanguineus: nam & Virgo Beata descendit è Davidis Sanguine; & Christus Davidis Filius nuncupatur; & Joseph ex eodem stemmate & cognatione ortum ducit, Evangelistâ teste: Misus est Gabriel Angelus à Deo ad Virginem desponsatam viro, cui nomen erat Joseph de Domo David. Si tantus honor est in Francia, esse prognatum Sanguine Regio: quanta erit D. Josepho gloria reginæ cæli, ac cæli terræque Monarchæ Jesu Christo Sanguine junctum esse? Sed & hæc Sanguinis conjunctio nihil ipsi utilitatis peperisset (uti nec Achaz, nec Salomoni, nec aliis Regibus impiis

profuit) nisi gratia divina. Justitia & amicitia ac cognatio spiritualis accessisset; utraq; verò associata, duplex est gloria, quæ in Sancto Josepho mirificè elucefcit.

III. Tercius hujus Sancti honor & gloria, quibus exornatus fuit, est quod sacratissimæ Dei Matris sicut Sponsus, ipsi Matrimonii vinculo desponsatus, ut Evangelista commemorat. Virginem desponsatam viro, cui nomen erat **JOSEPH**. Et rursus: **Joseph Virum MARIÆ**. Non quidem more aliorum virorum carnaliter copulatus; sed casto, virtuosoque amore, ac matrimonio junctus. S. Gregorius Nazianzenus laudaturus Gorgoniæ Sororis suæ maritum in patre gyri funebri, ait: vultis uno verbo virum describam? **Vir erat illius**. Neque enim scio, quid ampliùs dicere necesse sit: scilicet tam piæ & sanctæ Conjugis. Simili modo, vultis, uno verbo Josephum deprædicem? **Vir erat illius**. Scilicet **Dei Matris**, quæ nulla in terris, nec in cælis major, excellentior, atque sanctior excogitari potest inec scio, quid ampliùs dicere necesse sit. Tanta enim ea est gloria & felicitas, ut major reperiri nequeat.

IV. Quartus sancti hujus Patriarchæ honor & gloria, quæ fuit exaltatus, est, quod fuerit Christi Domini Nutritus & Pater legalis, & Filii & Matris obsequiis deputatus. **Pater tuus & ego** (inquit B. Virgo) **dolentes quærebamus te** Luc. 2. Si præclarus existimatur titulus S. Joannis Evangelistæ, omnium ore celebratus, & Christi ore pronuntiatus: **Ecce Filius tuus**: Cur non etiam omnium ore celebretur titulus **JOSEPH**, Virgi-

Virginis ore prolatus : *Ecce Pater tuus ?*
 Quid majus est Filium esse Virginis ,
 an Conjugem esse Virginis ? Quid mira-
 bilius Filium dici Virginis Deiparæ ,
 an Patrem Christi Optimi Maximi ?
 De Rege Macedonum Philippo Sabel-
 lius Orator disertissimus asserbat :
 Philippe, omnia reliqua tacitus præter-
 ito ; *Hoc unum dixisse sufficiat : Filium*
tu habere Alexandrum. O gloriosissime
 Joseph ! omnibus aliis omisis præco-
 niis tuis, hoc unum dixisse sufficiat :
 Filium te habere **D E U M**. Filium
 (inquam) infinitâ Potentiâ, Sapientiâ,
 clementiâ, opulentiâ, bonitate ac
 polchritudine præditum. O quid
 hæc honori & gloriæ adjici poterit ?
 V. Quintus Christi Nutritii honor
 & gloria, quâ sublimatus fuit, est,
 quod Virgo sit, & virginitatis titulo
 decoratus. Quod enim Beatâ Virgine
 consentiente, S. Joseph perpetuæ virgi-
 nitatis Propositum, Votumque servavit,
 ex responso Gabriëli dato post despon-
 sationem, liquet : *Quomodo fiet istud,*
quoniam virum non cognosco ? Unde rectè
 S. Bernardinus Serm. de S. Joseph.
 Tom. 3. ait : *Credo Joseph fuisse mundis-*
simum in virginitate, ardentissimum
in charitate, altissimum in contemplatione,
ut esset adiutorium simile Virgini. O
 quantus decor ! quantus honor &
 gloria !

VI. Sextus Sancti hujus honor &
 gloria ; quod ipsi, tanquam Secretario
 intimo, arcana cælestia per Angelum
 revelata sint ; de Incarnatione, de fuga
 in Ægyptum, de reditu in Nazareth,
 de redemptione Mundi. Apparens enim

ei trepidanti Angelus in somnis ajebat :
Joseph Fili David, noli timere accipere
Mariam Conjugem tuam ; quod enim
in ea natum est, de Spiritu Sancto est.
 Si tantus honor est, incima Reguna
 consilia penetrare ; quanta Josephi
 gloria est, sublimissima cæli Monarchæ
 arcana rimari ?

VII. Septimus Cælestis hujus Secre-
 tarii honor & gloria est Justitia :
Joseph autem, cum esset justus ; ait Evan-
gelista. Quo nomine non una duntaxat
Justitia, virtus specialis intelligitur ; sed
Justitia generalis, seu sanctitas vitæ
cum Fide, Spe, Charitate, omniumque
virtutum honestate intelligitur. Credi-
dit Abraham Deo ; & reputatum est illi
ad justitiam. Credidit & Joseph Deo,
Messiam nasciturum ex Virgine &
Spiritus sancti spiramine, & reputatum
est ei ad justitiam. Verè Eusebius Cæsa-
riensis Lib. 7. de Præc. Evang. c. 2.
Aderat (inquit) Josepho libertas animi,
pudor eximius, justitia, modestia, Pruden-
tia summa ; sed pietate in Deum maxime
præstabat. Atque in his secundum nomi-
nis sui etymon semper crescebat : cui
benedictio illa Josephi, Filii Jacob
apprimè convenit : Filius accrescens
Joseph, Filius accrescens. Genes. 49.
 Pagninus vertit : *ut ramus crescens Joseph ;*
ut ramus fructificans juxta fontem,
& proferens flores & fructus omni-
genæ perfectionis & justitiæ. Nonne
Infans ille, quem Joseph amplecte-
batur, cujus pedes sæpe osculabatur,
juxta quem sedebat, dormiebat, vigi-
labat, & virtutibus crescebat, omnium
 bonorum fons erat uberrimus ?

VII.
 Justitiâ &
 sanctitate
 claris-
 simus.

Quàm bene ergo juxta fontem creviffe
 censendus est in justitia & sanctitate
 Joseph Filius accrescens, plus quam
 alter Joseph Filius Jacob? o quanta laus!
 quanta gloria!

VIII.
 Nominis
 JESU
 Promul-
 gator.

VIII. Octavum Joseph justi decus est,
 quòd sanctissimum JESU nomen,
 ab æterno decretum, atque impositum,
 ab Angelo Gabriele in tempore reve-
 latum, ab ipso Joseph hominibus solen-
 niter sit promulgatum: nam ut perhibet
 Evangelium, dictum ipsi ab Angelo est:
Vocabis nomen ejus Jesum. Quod & ipse
 fidelissimè præstitit; subjungitur enim:
Postquam consummati sunt dies octo:
vocatum est nomen ejus JESUS. O
 quantus honor! quantum tibi debemus,
 o Joseph! quòd nobis hoc venerabile
 Nomen, in quo omne genu flectitur,
 cælestium, terrestrium, & inferorum,
 promulgaveris! Quantum tibi
 debemus, quòd hoc amabile nomen,
 quod est in ore mel mirificum, in aure
 dulce canticum, in corde nectar
 calicum, patefeceris?

IX.
 Particeps
 mysterio-
 rum Fidei.

IX. Nonum Viri hujus sancti orna-
 mentum est, quòd particeps mysterio-
 rum Fidei extiterit, & in ejus præsentia
 tot ac tanta Fidei mysteria declarantur,
 Christo enim & nato, & à Pastoribus
 invento, & circumciso, & à Magis
 adorato, muneribusque honorato,
 & in templo præsentato, & in medio
 Doctorum reperto præsens adfuit
 Joseph. *Invenere aut Evangelium*
Mariam & Joseph, & Infantem positum
in præsepio. Tulerunt Puerum JESUM
in Jerusalem (scilicet Joseph & B. Virgo)
ut sisterent eum Domino. Ipse quoties
JESUM tulit in brachiis? quoties

amplexatus? quoties pectori appressit?
 O quanta gratia! Semel Simeon
 Christum in ulnas accepit; miròque
 exultatus gaudio, canticum Deo
 cecinit: at Joseph non semel, sed sapien-
 tissimè eundem optatissimum Messiam
 brachiis tulit & amplexatus est:
 quanam ergo cantica, quas gratiarum
 actiones corde & ore retulerit? Recu-
 buit semel duntaxat caput Joannes
 Evangelistæ super pectus CHRISTI:
 recubuit pectus & caput Christi, imò
 totus Christus super Josephum: expe-
 si igitur Joannes in signum amoris
 dictus est *Discipulus, quem diligebat Jesus*;
 quis titulus, quæ laus, quis honor
 Josepho debetur, ad cujus pectus
 toties piissimus JESUS recubuit, &
 in cujus ulnis toties requievit? eumque
 non solum digito monstravit, ac ferebatur
 ut Sanctus Baptista, sacrum ejus verti-
 cem tetigit; sed humeris innixum,
 in Ægyptum fugiens, deportavit,
 ac sollicitudine paternâ præsentissimo
 crimini subduxit?

X. Decimum Josephi encomium
 & laus fuit, quòd non solum veterum,
 sed & novorum Prophetarum oraculis
 de his edoctus est, quæ Salvatori mundi
 veròque Messia in vitæ decursu erant
 eventura: nam Simeon Spiritu sancto
 afflatus, benedixit eis & prophetaus
 de Christi Passione, ad Mariam
 Matrem JESU edixit: *Tuam ipsius animam*
pertransibit gladius, doloris scilicet &
compassionis in morte Filii. Et pos-
tus est hic in signum, cui contradicetur.
 Hæc ipse non solum audire meruit; sed
 & ex parte impleri conspexit: non enim
 duntaxat primus post Virginem,
 Cælestem

Caelestem Sponsum, è thalamo procedentem in Praesepio Bethlehemitico vidit, primus adoravit, primus caelestis mannae è caelo venientis dulcedinem degustavit, primus post longissimam noctem Solem orientem intuitus est; namque postea enutrivit, coluit, amavit: sed & Herodis persecutionem patientem, in Aegyptum detulit, manuum labore sustentavit, paupertatem, molestiasque inter barbaras gentes sustinentem, experientia didicit.

XI. Undecima Josephi laus & gloria est, quod non solum Prophetica allocutione; sed etiam Angelica familiaritate & alloquio saepe fuerit recreatus. 1. quidem, cum Incarnatione peracta, dubius fluctuaret, audiit: *Joseph Fili David noli timere accipere Mariam Conjugem tuam.* 2. Imminente Herodis persecutione, apparuit ei Angelus in somnis dicens: *Joseph, accipe Puerum & Matrem ejus & fuge in Aegyptum.* 3. Defuncto Herode, rursum Angelus: *Exurge & accipe Puerum & Matrem ejus & vade in terram Israel.* 4. Redux in Israel Archelaum pro Patre regnantem veritus, & ab Angelo admonitus, secessit in partes Galilaeae. Si honor est vel semel cum Angelo loqui; quantus erit toties ab Angelo moneri & edoceri?

XII. duodecim⁹ honor & gloria Joseph est, quod non solum Dei Mater & caelorum Regina ac Domina Angelorum; sed & Dei Filius Rex Regum & Dominus Dominantium ac Monarcha Angelorum ipsi subditus fuerit. De Virgine Matre quis dubitat? cum vir sit caput mulieris? Et Sponsa Sponso sit subdita, ac ejus potestati subiecta. De Filio quoque adstruit Evangelista;

Et erat subditus illis. Mirabile quidem fuit Solem in caelo stare. Josue c. 10. *Obediente Domino voci hominis.* Sed multo fuit mirabilius, Justitiae Solem in terras retrogredi, ac descendere, incarnatumque Deum voci Josephi, veluti Patris obedire. *Erat enim subditus illis.* Luc. 2. *Hac subjectio (ait Gerson) sicut inestimabilem notat humilitatem in Christo; ita dignitatem incomparabilem signat in Joseph & Maria.* Omnia & stupenda novitas: subditur servo Dominus; humiliatur homini Deus!

Ecce, Carissimi, hi sunt duodeni honores, à Caestri Assuero Josepho, tanquam alteri Mardocheo, decreti: haec sunt duodena cimelia, Aureo JOSEPHI Velleri infixa: haec sunt duodena sidera in diademate Josephi radiantia: hi sunt duodeni Flores pulcherrimi & odoratissimi, in ejus sero fragrantis. Sic honorabitur, sic gloria & honore coronabitur, quem rex caelestis voluerit honorare. Cuiam Sanctorum similia evenere? Plures Sancti oriundi fuere è Prosapia Regia; sed non è Familia & consanguinitate JESU & MARIAE, veluti Josephi. Plures Sancti fuere Virgines; sed non Virginis Virginum Sponsi, ut Josephi. Plures Sancti fuere Prophetæ, & conscii arcanorum caelestium; sed non adfuere praecipuis Fidei nostrae mysteriis, ut Josephi. Plures Sancti fuere iusti, ac sanctitate illustres; sed non fuere Christi Domini nostri Nutritii; Servi fuere, non Patres, ut Josephi. Plures Sancti Angelis fuere familiares; sed non Domestici JESU & MARIAE; nec hos subditos habuere, ut Josephi.

T; Omnia

Omnia charismata, in aliis sparsa, in uno Joseph fuere collecta. Imò reliqua quæ aliis negata, uni Josepho fuere concessa. Joseph è Stirpe Regiâ oriundus; quid clarius? Joseph Jesu & Mariæ sanguine junctus, quid honestius? JOSEPH Deipara Sponsus; quid amabilius? Joseph JESU CHRISTI Redemptoris nostri Nutritius, quid optabilius? quid majus & excellentius? Joseph arcanorum caelestium conscius, quid illustrius? Joseph virginitate, justitiâ, sanctitate, in Jesum & Mariam potestate inclutus, quid gloriosius?

Quis igitur Sanctorum reliquorum Josepho erit comparandus aut anteposendus? O quantus Sanctus! Quàm in cælo gloriosus! Quàm JESU & MARIÆ carus! Quàm potens patrocinio apud Jesum & Mariam! de quo Sancta Theresia dicere ausa (in vita c. 6.) *Non memini me aliquid ab eo petiisse, cujus me consuetem non reddiderit.* Sic igitur honorabitur, quem Deus voluerit honorare. Hunc & nos honoramus, colamus, amemus, invocemus, & opem ejus in die tribulationis certò certius experiemur.

EXHORTATIO II. PRO FESTO S. JOSEPHI.

Ostendit, S. Josephum peculiarem esse Societatis JESU Patronum.

T H E M A.

Cùm esset desponsata Mater JESU Maria Joseph. Matth. 1.

Facile applicabitur alteri Ordini religioso.

Post Divam Virginem sanctissimam Dei Matrem ullum Sanctorum peculiari devotione Populus Christianus prosequitur; jure merito is est D. JOSEPHUS, Sanctæ Virginis Mariæ Sponsus, Christi Domini Nutritius. Omnes enim gratiæ, favores, dona & charismata in aliis Sanctis sparsa, in uno Joseph fuere collecta: imò quæ reliquis fuere

negata, uni Josepho fuere concessa. Plures Sancti fuere oriundi è Profanâ Regiâ; sed non è Familiâ & Sanguine Jesu & Mariæ. Plures Sancti fuere Virgines; sed non Virginis Virginum Sponsi, ut Josephus. Plures Sancti fuere Prophetæ, & conscii arcanorum caelestium; sed non ad fuere præcipuis religionis nostræ mysteriis ut Josephus. Plures Sancti fuere justii, ac sanctitate illustres; sed non fuere Christi Nutritii, servi fuere, non Patres, ut Josephus. Plures

plures Sancti Angelis fuere familiares; sed non Domestici JESU & MARIÆ, nec hos subditos habuere ut Josephus. Sic honorabitur, quem Rex Cælestis voluerit honorare. Ob quæ præstantissima & sublimissima charismata merito omnis Populus Christianus singulari honore & obsequio tantum Sanctum prosequitur. Ut verò nos in ejus cultu & devotione crescamus, causas nonnullas proferam, quæ illum peculiarem Societatis nostræ Patronum esse, adeoque singulari à nobis devotione colendum ostendent.

I. Titulus primus colendi S. Josephum tanquam peculiarem Societatis Patronum, est, quia fuit Nutritius, & Pater dictus Domini nostri JESU Christi, Societatis JESU, Imperatoris, Ducis, & Archistrategi, sub cujus vexillo militat. Ac proinde quidquid obsequiorum in Deum nostrum contulit, à quo & esse & nomen & omnia habemus, id merito sibi quodammodo collatum, grata agnoscit Societas JESU. Quid enim? S. Josephus Christum nondum natum una cum Virgine matre in Bethlehem deduxit, natum adoravit, in brachiis gestavit, amissum dolens quaesivit, ut Herodis furori eriperet, in Ægyptum deportavit, & septennio manuum suarum labore aluit, ab injuriis populi barbarici defendit, Dei monitu, Herode mortuo, in terram Israël & in Nazareth reduxit. Quæ omnia ingentia cum sint beneficia & obsequia, JESU Regi nostro & Capitaneo ac Capiti Societatis Iesu cohortis præstita, quis non videt eadem quodque membris ac militibus ejus fuisse exhibita, ac

propterea singulari devotione hunc Sanctum esse colendum? Et quidem (quod omnino peculiare est) ipse sanctissimum JESU nomen, quo honoratur & gloriatur Societas, ab æterno ei decretum, atque impositum, ab Archangelo Gabriele in tempore revelatum, hominibus solenniter promulgavit; nam (ut testatur Evangelium) dictum ipsi ab Angelo est: *Vocabis nomen ejus Jesum.* Quod & ipse fidelissimè præstitit; subjungitur enim: *Postquam consummati sunt dies octo: vocatum est nomen ejus JESUS.* O quantum igitur debet Societas JESU huic Divo, quod hoc venerabile nomen, in quo omne genu flectitur, cælestium, terrestrium & infernorum, & quo Societas quodque gaudet, ipse promulgaverit? Quantum ipsi debemus, quod hoc amabile nomen, quod est in ore mel mirificum, in aure dulce canticum, in corde nectar calicum, patefecerit, & Christo indiderit. quo factò Societas hoc venerabile nomen & ore, & calamo, & in literis, & in insignibus præferre valet.

Laus igitur & gratiarum actio tibi sanctissime Joseph. quod tot obsequiis Jesum Ducem, Societatis Authorem, & supremum Archistrategum educaris, nutriveris, & curam paternam gesseris, quodque gloriosissimum JESU nomen Infanti Divino imposueris, cujus excellentia eandem ut plurimum deleat, ita ad maxima quæque pro Nominis hujus gloriâ orbe toto agenda animatur, ac propterea tibi, ô Dive Joseph, vel maxime devinctam se profitetur, Teque ut Tutelarem suum præcipuâ devotione veneratur.

II. Alter

II.
Quia
Sponsus
Deiparæ.

II. Alter titulus, ob quem Societas meritò D. Josephum tanquam Patronū peculiarem colit, est: quòd sit Sponsus sanctissimæ Dei Matris, ipsi matrimonii vinculo desponsatus. ut Evangelistæ commemorant. *Virginem desponsatam Viro, cui nomen erat Joseph.* Et: *Joseph virum Mariæ*; non quidem more aliorum virorum carnaliter copulatus, sed casto, virtuosoque amore junctus. Atque hoc titulo 1. Quia Sponsus est Deiparæ, quæ est Mater Jesu Imperatoris nostri, cujus tota est quanta, quanta est, Societas. 2. Quia Mater quodque spiritualis fuit S. Ignatii Fundatoris Societatis, qui novæ vitæ Tirocinium positurus, D. Virgini se commendavit, sub ejus invocatione castitatis voto se obstrinxit: in Monte Serrato ad ejus aram se sacræ militiæ Tironem ei stitit atque obtulit. 3. Quia Mater quodque fuit primæ Societatis atque primorum decem Patrum, qui Parisiis in Monte Martyrum in ejus templo ante ejus esiliem Festo Assumptionis prima Societatis Jesu incunabula & fundamenta sub Ejus invocatione jecerunt, dum Castitatis Voto sese obstrinxerunt: postmodum Romæ in templo S. Pauli ante aram ejusdem sanctissimæ Virginis Professionem solemnem hæc formulâ: *coram Sacratissimâ Virgine Mariâ*, emiserrunt, non sinè singulari erga Virginem devotione, ac tenerrimæ pietatis lacrymis, tum ab Ignatio, tum ab aliis profusus. His, inquam, de causis omnino par est, sanctum Josephum, tanquam Virginis sanctissimæ, Matris suæ spiritualis Sponsum maximâ veneratione, ut peculiarem Tutelarem coli. Et

quidem eò magis, quò insigniori Castitatis honore sanctus Joseph refullit; Virgo enim fuit; & Virginitatis titulo decoratus, & virginitatis Dei Genitricis defensor & cultos: ut ex Responso Virginis Gabrieli dato, post desponsationem, liquet: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Ex quibus verbis constat, Virginem, conscientie Sancto Josepho, perpetuæ Virginitatis votum ac propositum servasse. Cum igitur S. Ignatius singularem à Diva Virgine Castitatis gratiam, & spiritum obtinuerit, ab eo in universam Societatem quodammodo propagatum: patet, quo honore, & devotione castissimæ Virginis castissimum Sponsum & Virginitatis ejus Tutorem prosequi debeat.

III. Tertius titulus peculiaris erga Divum Josephum venerationis est: quòd S. Ignatius Patriarcha nosse facem nobis Filiis prætulit; ac solidissimo Eundem honore prosecutus, Familiæ suæ Patronum visus sit adhibuisse: fuit quippe in ejus cubiculo imago Divum Josephum, unaque cum Jesu Deiparam referens; ante hanc & sacrificabat ipse & preces fundebat; in charta annotationes altari imponebat, & dubiis suis consilium, obscurum lumen flagitabat: ibi Filius observanda annotabat, deiparâ scilicet Consultat, & S. Josepho Consiliario, Auspice, & Sequeitro. Testis pariter Ignatius in Josephum pietatis est aureus ille Exercitiorum Libellus, qui Deiparâ Josephi Sponsâ Adjutrice, ac Magistra confcriptus, sæpius Josephi actus, more,

officia & affectus accuratè perpendendos proponit, atque ad eosdem pro viribus imitandos (qui optimus hujus Sancti coleandi modus est) hortatur & impellit.

Amavit igitur Josephum Ignatius, nec otiose; sed verbo amavit & exemplo, dum post Christi ac Virginis imitationem sibi, Filiisque suis celeste hoc exemplar, Josephum imitandum non uno in loco præscripsit.

IV. Quartus titulus est, quia ab innumeris ex universa Societate cultus & peculiaris venerationis exemplum præbetur erga Divum Josephum. Neque enim degener à præcellis Sancti Parentis cogitationibus reliqua fuit Familia Societatis, quæ præcipuam semper in eo locavit operam, ut non solum nominis; sed & amoris in JOSEPHUM JESU Socia fieret, ut hunc JESU Nominis Promulgatorem amandum, celebrandumque, omnibus, quaquà posset, divulgaret. Nec irritus cecidit conatus: præterquam enim quod in plerisque, quæ copiosa per Europam sparsa sunt, domiciliis, templa vel sacella, vel Adolescentum Seminaria, ejus nomine insignita recensent; vel in hæc nostrâ Rheni inferioris Provinciâ, quot ejusmodi honoris & amoris reperiuntur Insignia? ab hoc Divo nomen præferunt, eidemque consecrata sunt templum Novesense, Gymnasium Embricense & Hildesense, Sacellum Aquisgranense, aliæque. Quin & ut ejusdem Sancti cultum in Asiam, Africam & Americam transferret, studiosissimè laboravit Societas: &

eo quidem fructu, quem publico bonorum omnium solatio literæ ex ultimis alterius Orbis partibus in annuas relatæ renunciârunt. Ex America ita legimus: Locus nullus sub celo est, ubi majore solennitate ac lætitiâ S. Josephi Natalis, quàm in Canada Americæ Provinciâ celebratur, ignibus festivis, tormentorum explosionibus, conventuque hominum, quàm unquam frequentissimo dies hic agitur. Primus gentis hujus Regulus salutaribus undis ablutus Josephi nomen accepit. Tanta in Paraguarienti Provinciâ erga Divi Josephi nomen veneratio, ut tota illa è gentilitate ad Fidem Orthodoxam traducta Provincia S. JOSEPHI Colonia nominetur. Ita quocunque graditur JESU Societas, graditur autem, quò Sol pertingit, cum Nominis hujus gloriâ etiam Nutritii ejus cultum indefessè propagat.

Longum foret retexere seriem eorum, qui è Societate JESU peculiari Divum hunc cultu & amore fuere profecti. Unus omnium loco memorandus venit Venerabilis P. Balthasar Alvarez usque eò prove&æ sanctitatis, ut Sanctâ Virgine Theresiâ, quæ cum à confessionibus venerabatur, teste, nemo ex ætatis illius hominibus altioris perfectionis gradum tenuerit; huic sacram Ædem Lauretanam piè vilitanti Virgo Deipara coràm aspectabilem se præbuit; utque speciali Sponium suum Josephum amore & cultu prosequeretur, commendavit. Ita nempe Dei Filius sui amantibus amorem etiam suæ Genitricis insinuat; & Deipara pariter valentes apud se gratiâ sui Sponi facit amatores. Et

quid minus ea, quam pallio suo fovere visa est, **MARIÆ** Filia, **JESU** Socia (Religio) agere queat, quam ut hujus Nutritium, illius Sponsum peculiari conatu ac devotione colendum susciperet?

Illam etiam ingeniosa præ reliquis **JESU** Sociorum in propagando **S. JOSEPHI** cultu industria laudem meretur, quod verbo & exemplo populos ad ejus amorem vocare non contenti, plurimis idipsum libris de ejus laudibus, prærogativis, & gloria conscriptis & posteritati relictis etiam mortui agere non desistant. Taceo Suatios, Canifios, Barradios & Raynaudos, Salmerones & Bolandos, Morales & Coretos, Barrios & Nadaños, Jaquinotios & Allozios, Masollos & Binetos, aliisque quam plurimos, qui omnes expedito calamo piæ mentis suæ sensa, & destinata Josephi amoribus alimenta conscripsere, ut quod ipsi pertingere non possent, ibidem in sui ingenii monumentis Josephum amandum, colendumque proponerent.

Quapropter horum **JOSEPHI** Cultorum exemplo, Divum hunc tanquam peculiarem Societatis nostræ

Patronum veneremur, ut qui non solum **JESU** Redemptoris, Salvatoris & Imperatoris nostri curam gessit, nobis Eum educavit, & mille obsequiis profecutus est; verum etiam sanctissimum **JESU** Nomen, quo gloriatur Societas, Eidem in Circumcisione imposuit. Deinde hunc Castissimæ Virginis castissimum Sponsum, & Deiparæ Matris nostræ Societatis amantissimæ Conjugem ejus exemplo, amore singulari complectamur. Exemplo Sancti Patriarchæ nostri in dubio, in obscuris atque perplexis ad Eum velut Consiliarium, & Lumen nostrum cum fiducia recurramus. Ac denique cum tot illustribus Societatis nostræ Viris Magni hujus Sancti cultum, honorem, & venerationem verbo & exemplo, Scriptis & libris quæcumque propagemus. Ita vicissim **S. JOSEPHUS** primus **JESU** in terris degentis Socius, qui **JESUM** in terris commorantem tuitus est, educavit, protexit, defendit, cum **JESU** ullis ejus auxiliis haud amplius indigente in **JESU** Sociis curam, oculos, & affectum dirigere, eosque sibi devotissimos paterni sui protectione protegere, regere atque defendere non dedignabitur.

EXHORTATIO I.

Pro Festo Magni Ecclesie Doctoris

S. AUGUSTINI.

Anima Religiosa ejus exemplo serum suum erga Deum deplorat amorem. Per modum meditationis, aut modi secundi orandi.

T H E M A.

Vos estis Lux Mundi. Matth. Cap. 5. 14.

V E L:

Serò Te amavi Pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova.

S. Augustinus in Soliloq. c. 31.

UOD aterna Veritas de apostolis pronuntiavit. Matt. c. 5. 14. *Vos estis lux mundi*; ut nimirum mundum errorum, ac vitiorum tenebris obscuratum, luce doctrinae, vitaeque evangelicae illuminetis; veluti S. Hilarius exponit. Idem meritò de magnis Ecclesie sanctae Doctoribus asserere licet: *Vos estis lux mundi.* l. c. Quemadmodum Sol illuminat cloacas putridas; sed ab iis non sordidatur. Angelus homines, vir puerum; ita Doctores sancti homines carnales instruunt; sed nullam ab eis maculam contrahunt; mente velut Sol in caelo versantur; sed inde radios in terram spargunt, quibus eam illustrant, & verbis atque exemplis calefaciunt & accendunt. Eiusmodi lux Mundi,

eiusmodi Sol verè fuit sanctus Patet AUGUSTINUS, quorum Mundum doctrinae & vitae suae radiis illuminavit. Sol & Lux fuit Africae, in qua Episcopati summam laudem praefuit. Sol & Lux fuit Asiae, Americae & Europae, totiusque Ecclesiae, quas sua eruditione instruxit, haeresibus liberavit, erroribus purgavit, sanctitatis fulgore pertrinxit. Sol & Lux fuit duplici Ordini suo Canonorum Regularium & Eremitarum, quibus regulas sanctissimas praescripsit, quas deinde alii Ordines quadraginta amplexi sunt. Sol & Lux est nobis quoque, quotquot hic praesentes sumus. At quid haec Lux ostendit? Quid Magnus hic Doctor nos docet? Innumera, omnis perfectionis tradit documenta, quae magna & multa Ejus volumina complectuntur.

V 2

At

At omnibus illis hâc vice præteritis, unicum duntaxat ex Libris Confessionû proferemus, quo religiosam animam ferum suum erga DEUM amorem lamentari & deplorare, exemplo suo, ac verbo hortatur atque docet, dicens: *Serò te amavi, Pulchritudo tam antiqua, Pulchritudo tam nova.* l.c. Quam sententiam per partes exponemus.

I. *Serò te amavi.* Si in Sanctos, Deum in cælesti gloria perpetuò facie ad facie contemplantes, dolor quispiam cadere posset; eò vel maximè tangerentur dolore, quòd vel momentum vitæ suæ mortalis absque DEI tam amabilis tam pulcri, tam boni amore prætermisissent. Ita Sancti in hac vitæ mentis oculos aperiunt, æcitatèmq; priorem agnoscunt, Deique bonitatem clariùs intuentes, dolent ac deplorant, tot vitæ suæ dies, menses & annos absque Dei sui, adeò boni ac pulchri amore esse præterlapsos. Ex his fuit Magnus AUGUSTINUS: natus is est Tagaste in Africa Patre Patricio, Matre Monicâ Feminâ sanctâ, à qua piè & catholicè educatus, lapsus est in hæresin Manichæorum, in qua usque ad annum trigésimum tertium perseveravit, adeòque hos omnes annos malè impendit, Deum non amavit, quod unicè deplorat, dum Soliloq. c. 31. exclamat: *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova: Serò te amavi: ve tempori illi, quando non amavi Te!*

Serò te amavi. Quia 1. Non amavi te in infantia, quando defectu usûs rationis, quemadmodum & alii infantes, amare Te non poteram. Tu Domine

Deus meus dedisti vitam infanti & corpori (Lib. 1. Confess. Cap. 7.) quod instruxisti sensibus, conpegisti membris, figura decorasti. Sed hanc ætatem, quâ me vixisti non memini, piget annumerare huic vitæ meæ quâ ego vivo in hoc seculo: nam & in inquietate conceptus sum; & in peccatis mater mea aluit in utero. hoc ergo tempore (toto septennio) non amavi te, quia non cognovi Te; ideòque serò Te amavi.

2. *Serò te amavi:* Non enim amavi Te in pueritia, à septimo ad quartum decimum ætatis meæ annum; quando Tagaste Grammaticæ, aliisque Libralibus Artibus operam dabam. *Ab infantia vent in pueritiam.* (Lib. 1. Confess. c. 8.) *Deus, Deus meus* (L. b. 1. Confess. c. 9.) *quas ibi miseras expertus sum, ut discerem literas, in quibus quid utilitatis esset ignorabam miser! & tamen si segnis in discendo essem vapulabam!* Et peccabamus miras scribendo, aut legendo, aut cogitando de literis, quàm exigebatur à nobis: Et delectabar ludere. Atque ita amore lusûs & Licentiarum odio instar pueri me gessit, Te parùm amavi, quia parùm cognovi. *Serò Te amavi.*

3. *Serò Te amavi.* Nam tam in adolescentiâ, quàm in juventute meâ Te non amavi. Illo enim tempore *Quid me delectabat nisi amare & amari (à creaturâ)* L. 2. Confess. c. 2. *Et concupiscentia carnis obnubilabat & obscurabat cor meum & rapiebat imbecilem ætatem per abrupta cupiditatum, & mersabat in gurgite flagitiorum.* Et quando postmodum cœpi habere nonnullam Dei cognitionem, illum timere quidem cœpi; sed nondum perfectâ dilectione complecti.

Nec me revocabat (Lib. 7. Confess. c. 16.) totâ vitâ usque ad annum sextum & à profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metus mortis & futuri iudicii tui. septuagesimum protractâ, quodd primos triginta tres annos Amori divino non impenderit. Hinc exclamat : Ac proinde eo tempore Te non dum dilexi: Serò te amavi!

4. Serò te amavi; quia serò te cognovi, donec tandem circa tricesimum ætatis meæ annum, post pium cum Alipio, Intimo meo, colloquium habitum, in lacrymas solutus sum, & ut liberius lacrymas funderem, ab eo secessi, sub arbore ficus Itravi me: ubi Dimissi habenas lacrymis, & proruperunt flumina uulorum meorum; jactabamque voces: Quamdiu eras, & eras; & quare non modò, quare non hâc horâ finis turpitudinis meæ? Dicebam hæc & flebam amarissima contritione cordis mei. Et ecce audio vocem de vicina domo, cum cantu dicentis & metu replentis: Tolle, lege; tolle, lege. Quo audito, represo impetu lacrymarum, surrexi & concitus redi ad eum locum, ubi sedebat Alipius; ibi enim posueram codicem Apostoli, cum inde surrexeram: arripui, aperui, & legi in silentio Capitulum, quod primum coniecti sunt oculi mei. Roman. 13. non in comessationibus & ebrietatibus, non in cubilibus & impudicitis, non in contentione & æmulatione; sed induite Dominum Jesum Christum. Nec ultra volui legere, nec opus erat: statim enim cum sine hujus sententia, quasi luce securitatis infusâ, omnes cordis mei tenebra diffugerunt. Et dixi: Dirupisti vincula mea. Et novam, accedente etiam B. Ambrosii instructione, vitam auspiciatus sum; & sic indes magis magisque cepi divino amore inardescere.

Charissimi, hæc est lamentatio Augustini, dolentis & deplorantis

totâ vitâ usque ad annum sextum & septuagesimum protractâ, quodd primos triginta tres annos Amori divino non impenderit. Hinc exclamat : Serò te amavi pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova, serò te amavi. Et mox veluti damnans ac detestans hanc vitam, subdit: *Vae tempori illi, quo non amavi te.* Examine nunc vos vitam quodque vestram; & clarè perspicietis, vos eadem verba ingeminare posse: *Serò te amavi.* Non enim amavistis Deum in infantia, quia eum non cognovistis; non in puericia; quia eam in nugis puerilibus, in lusu, inobedientia, iracundia, vanitate transegistis. Docet quidem Doctor Angelicus Quæst. 89. Art. 6. Hominem circa annum septimum, ubi primum rationis usum nanciscitur, teneri actus amoris divini elicere, sub peccati gravioris penâ. Sed eliciuistisne ejusmodi Amoris Divini actum? Si juventutem vestram expendatis, quot vitiiis & peccatis, quot cupiditatibus & vanitatibus illam traduxistis, quando cum ætate semper crevit malitia? Considerate reliquam ætatem usque in hodiernum diem. An non exclamare cum Augustino potestis: *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua, Pulchritudo tam nova; serò te amavi?* Sed quid remedii? Non aliud, nisi ut cum eodem Sancto dolorem concipiatis, & desiderii actibusque ferventioribus compensetis damnum.

O D e u s meus, Pulchritudo summa & omne bonum meum! O si te amare potuissem primo vitæ meæ momento, quo à te corpus & animam obtinui!

V 3 O si

O si te amare potuissem illâ horâ ,
quâ sacrâ Baptismi lymphâ tinctus &
ab originali macula ablurus sum !
O si te amare cepissem saltem septimo
ætatis anno, quo usu rationis à te dota-
tus sum ! O si te amâssem toto juven-
tutis meæ tempore , & loco scelerum
& affectuum pravorum in ardentissimos
amoris actus erupissem ! O si saltem
amorem serîo auspicatus essem , dum
Ordinem Religiosum ingressus sum !
Verum cum id neglexerim , *serò Te
amavi*, doleo, negligentiam damno,
& omni meliore modo cum gratiâ tuâ
compensare allaborabo.

11.
Te

II. *Serò Te amavi*. Ab Adverbio *serò*
veniamus ad objectum amoris, scilicet
Deum O.M. Quem si accuratiùs medi-
temur, ac consideremus, longè majo-
rem dolendi causam deprehendemus
neglecti amoris. *Serò* itaque *amavi Te*.

1. *Te Patrem ingeneritum, Te Filium
unigenitum, Te Spiritum Sanctum Para-
cletum, Te sanctam & individuam Trini-
tatem*. In medit. c. 11. omni omnium
mortalium , & Angelorum amore
longè dignissimam, *serò amavi*.

2. *Te Deus pte, Deus bone, Deus æterne,
DEUS omnipotens, Deus ineffabilis,
DEUS immortalis, Deus incircumscrip-
ta natura, Deus institutor rerum omnium;
principium & finis, a & ω, id est,
Alpha & Omega*. In medit. c. 17.
Conditor & Author meus, *serò amavi*.

3. *Te Deum meum, sine deformitate
perfectum, sine quantitate magnum,
sine qualitate bonum, sine tempore sempi-
ternum. Sine morte vitam, sine infirmi-
tate fortem, sine mendacio verum, sine stu-
ubique presentem, sine loco ubique totum,*

*sine extensione omnia implentem. In magni-
tudine infinitum, in virtute omnipotentem,
in bonitate summum, in sapientia ingli-
mabilem*. In medit. c. 12. *Te talem
ac tantum ah! serò amavi*.

4. *Te Pulchritudo tam antiqua
(Soliloq. cap. 31.) Pulchritudo æterna,
quæ ab æterno floruit & in æternum
florebit, nec unquam marcescet, O me
cæcum & stolidum ! qui terrenam
breve & evanidam mortalis cupiditatis
pulchritudinem dilexi, quæ instar flamma
citò evanescit, instar cadaveris brevi
putrescit, instar auræ mox mutatur de
levi morbo contabescit. Et te pulchri-
tudo tam antiqua, tam longa, tot annorum
millionibus perennans, serò amavi*.

5. *Te pulchritudo tam nova*, quæ nos,
ut in hominibus accidit, veterascit; sed
voluti Sol semper manet nova; quam
quoties in hac vita consideramus,
semper novas, & novas pulchritudines
invenimus. *Pulchritudo tam nova*,
tam recens, ut licet Beati, homines
& Angeli, Cherubini ac Seraphini
totâ æternitate aspiciant, nova & nova
sine fine intueantur. *Tam nova*, ut
post millenas annorum myriades tam
recens atque nova Beatis videatur,
ac si hodie primum intuitum aspicerentur.
Tam nova, tam admiranda,
tam amabilis atque desiderabilis, ut
nunquam totâ æternitate ejus aspectus
sint satiandi. Et ego, ô pulchritudo
tam nova, tam mirabilis, tam serò ac
seguiter amavi!

6. *Te Pulchritudo tam antiqua,
tam nova*. In qua quidquid pulchritu-
dinis est in Sole, Lunâ & stellis; in aëre
ac metallis, in sinaragdo, adamante
& gem-

& gemmis : quidquid pulchritudinis invenitur in rosis , liliis & floribus ; in Cedris, herbis & plantis : quidquid pulchritudinis cernitur in bestiis terræ, in piscibus maris & volatilibus cæli ; in leonibus & pantheris , in triglis & balænis , in pavonibus & cygnis. Denique quidquid pulchritudinis elucet in hominibus formosis , Juvenibus & Virginibus : in Angelis, Cherubinibus & Seraphinis, & cunctis speciosissimis & gloriosissimis cæli incolis; perfectissimo & eminentissimo modo continetur. Et ego serò Te amavi. *Te bonum sine quo nihil bonum ; in quo omne bonum.* Soliloq. c. 1.

Sed nunc quam doleo , tot horas , tot dies, tot menses, tot annos absque tui amore effluxisse ! Non erit sic deinceps. Sed diligam te fortitudo mea ! diligam te pulchritudo mea ! diligam Te ó Bonum super omne bonum ! ó pulcrum super omne pulcrum , ex totis viribus meis & ex intimis medullis meis.

III. Serò Te amavi. Excutiamus denique particulam tertiam , & voculam amavi. Non amavi ; quia non cognovi : *Nihil enim volitum , quin præcognitum.* Et *ignoti nulla cupido,* nullus amor.

1. Non amavi : amare enim est bene alicui velle. *Per amorem conjungimur Deo ;* ait S. Aug. in Manuali. c. 2. O quam serò cæpi bene velle tibi ! Quamdiu contra voluntatem tuam mihi bene volui, non curans, utrum tibi esset malè ! Id toties feci , quoties peccatum admittendo te offendi.

2. Amare est aliquem magni aestimare. O mi DEUS ! quam parvi te feci ? Dum toties voluptatem spurcam, ac momentaneam, aut vilem creaturam tibi , omni boni inexhausto fonti prætuli ? 3. Amare est laudare ; ac proinde semper laus tua esse debebat in ore meo. Sed ó mi Deus ! quam parum laudavi te ! quam tepide, quam distractè hæcenus laudes tuas de promptu ! quoties plus me , quam te vanè & inaniter prædicavi ? 4. Amare est de amato identidem cogitare & spiritu conjungi. *Anima que amat DEUM nihil aliud potest cogitare , nil loqui , cetera contemnit.* S. Aug. in Manuali. c. 20. Quam autem rarò de te ego cogitavi.

5. Amare (ut paucis multa complectar) est de amato crebrò & cum voluptate loqui. *Ex abundantia enim cordis os loquitur.* Aut cum amato crebros miscere sermones. *Amor tamen facit unum spiritum de duobus.* S. Augustinus in Man. c. 18.

6. Pro eodem strenuè laborare.

7. Ardua pati. *Amor facit idem velle & idem nolle.* S. Aug. l. c. In amore enim non vivitur absque dolore. Ego verò quam rarò de te locutus sum ? quam modicum laboris suscepi ? quam parum sustinui ? Et ex his liquet, quam parum te amârim. Itaque serò Te amavi.

Carissimi. Hic est affectus dolentis, lamentantis & deplorantis Augustini. Examine nunc vos quòque vestrum amorem ; discutite, num juxta consilium, petatum, imperatum, promissum divinum, ac minas ad amorem Numinis adeò boni cor & affectus inclinaveritis.

AMOR

Amor enim in se omnes tradacit & captivat affectus. Sanctus Augustinus loc. cit.

Et fortasse cum Augustino quilibet merito lamentari poterit: *Serò Te amavi.* Tu mi Deus, suscipisti mihi, à te emere autum ignitum amoris. Apoc. 3. Sed ego haftenus consilio tuo non parui & emere nolui. Petivisti cor meum: *Prebe fili mi cor tuum mihi.* Proverb. 23. Sed ego illud Creaturis dedi; tibi ad amandum præbere nolui. Declarasti voluntatem tuam mihi, quòd velles à me amari. *Ignem veni mittere in terram: & quid volo, nisi ut accendatur?* Lucæ 12. Ego autem voluntatem tuam non implevi; & velut lignum viride ignem tuum concipere nolui. Tu mandasti mihi, ut amarem te. In Deuteronomio: *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo.* At ego hoc Mandatum tuum prævaricatus sum, nolens amare. Promisisti cælum amanti, minatus es Infernum amare recusanti: at ego & promissiones & minas tuas flocci feci, adeoque verè lacrymari me & lamentari par est cum Augustino: *Serò te amavi.*

Quapropter, Dilectissimi, si errorem defectum, negligentiamque veltram in amando Deo agnoscaris; nihil aliud restat, nisi dolor & propositum. Quisque dolorem eliciat, quòd tam serò unicum & summum Bonum suum amavit, dicatque ex intimis cordis sui

medullis: Doleo, mi Deus, quòd tam serò te amaverim. Neque enim amavi te in infantia, neque in pueritia, neque in juventute; neque debite ad præstiti in Religione. Transiit tunc tot horæ, tot dies, tot menses & anni absque tui dilectione, in quibus si voluissem, tot millenos amoris actus elicere, & respondentes illis cælestes coronas promereri valuisssem. Sed nunc transit occasio illa; & tempus preciosum avolvit. Quid igitur superest, nisi ut illud, quod restat, breve temporis mei spatium in amore tui tranfigam. Hoc itaque nunc est firmum animi mei Decretum. *Dixi, nunc capi.* Diligam deinceps te fortitudo, pulchritudo, & beatitudo mea! Diligam te, & tuum semper in memoria mea, ut tui recorder. Tu eris in Intellectu, ut te cognoscam: in voluntate, ut tibi bene velim & te diligam. in ore, ut de te & tecum loquar: in manu, ut pro tua gloria operet & patiar. Cùm verò sine te nihil valeam, dico cum Augustino: *Jube te diligi, Domine, da quod jubes; & jube quod vis.* O ignis, qui semper ardes & nunquam extingueris! O amor, qui semper ferres, & nunquam tepesces! *Accende me & accendar, accendar (inquam) totus à te, ut tuum diligam te.* Quod omnibus & mihi largiatur Deus Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus. Amen.

EXHORTATIO II.
PRO FESTO S. AUGUSTINI.

Proponit ejusdem S. Doctoris cor vulneratum sagittâ duplici
timoris & amoris

T H E M A.

Vulnerâsti cor meum. Cant. c. 4.

Eteri Majorum more
receptum, & celebri
Pictorum usu expres-
sum est, Apostolos &
Martyres, Confes-
sores ac Doctores,
aliósque Ecclesiæ Dei Principes &
Heroas symbolo aliquo appicto adum-
brare, quo eorum vel fortitudo & victo-
ria, vel virtus aut doctrina, quâ excel-
luere, demonstraretur. Sic Aposto-
lorum Principi crucem aut claves; Gen-
tium Doctori gladium fulgurantem;
Joanni Aquilam; Jacobo fustem;
Bartholomæo cultrium; Stephano lapides;
Laurentio ignitas crates; Catharina
rotam; Lucie ignem; Barbaræ turrin;
Theclæ Leones. Pari modo, Magno
Ecclesiæ Doctori Augustino alii Aquilam,
alii Palmam, alii Solem, alii pue-
rum cochleari instructum, & mare
serobi infundere tentantem, alii substra-
tos pedibus ejus Pelagium, Faustum,

Donatum, Fortunatum, aliósque Hære-
ticos delineavere. Nobis in præsentia
ex omnibus placet Symbolum, quo cor
duplici sagittâ transfixum manibus ejus
inferuerunt.

Per cor hoc, cor Augustini, per dupli-
cem sagittam, timorem, & amorem
significari ducimus, quibus duabus
sagittis cor hujus Doctoris sancti
fauciatum fuisse ostendimus, ut eundem
imitari in his virtutibus satagamus.

I. Nōrunt Anatomiz periti tam arti-
ficiosè ac dexterè cor humanum ape-
rire, pelliculâsque adnatas detrahere,
ut venæ & meatus, auriculæ & aditus,
per quæ sanguis ingreditur & egreditur
córque per systolen & diastolen contra-
hitur & dilatatur, intuentibus ad oculû
pateant. Si cor D. Augustini aperiremus
spirituali anatome, ejus systolen &
diastolen, id est, contractionem, quæ fit
per timorem, & dilatationem, quæ fit
per amorem, perspicuè cerneremus.

I.
Sagitta
timoris.

X

Inci-

Incipiamus à timore, quem prima adumbrat sagitta cordis Augustiniani. *Initium Sapientia timor Domini.* Psal. 110. 10. Ab hoc auspiciatus est viam salutis, hunc petiit Lib. Meditat. Cap. 3. 4. *Confige timore tuo carnes meas. Letetur cor meum, ut timeat Dominum. Ut: navi te sic timeat peccatrix anima mea, quomodo ille Vir sanctus, qui dixit: Semper enim quasi tumentes super me fluctus Deum timui.* Job 31. 23. *Confige timore tuo carnes meas;* agebat & suspirabat cum Davide Augustinus, ut, quemadmodum nauclerus in navicula in mari, intumescens fluctibus, jamjam se hauriendum & mergendum cum cymba existimans, timore ingenti percellitur; ita ego quòque pertimescam à Judiciis tuis. *A Judiciis enim tuis timui.* Et quis, o Deus, non timeat te, qui non tantum occidere potes corpus; sed animam quòque mittere in gehennam? Quis non timeat te; qui per omnipotentiam es invincibilis; per omniscientiam infallibilis; per Justitiam inflexibilis? Quam timoris causam allegavit David: & pariter Augustinus; ita enim exclamat in meditationibus Cap. 4.

DEUS Deorum Domine prestabilis super malitia: novi quia manifestus venies; novi quia non semper silebis; cum in conspectu tuo ignis exardescet; & in circuitu tuo tempestas valida ingruerit; cum advocaveris calum desuper; & terram discernere populorum suum. Et ecce coram tot millibus populorum denudabuntur omnes iniquitates meae: tot agminibus Angelorum patebunt omnia scelerata mea, non solum altuum; sed etiam cogitationum, simulque locutionum.

Tot Judicibus inops adstabo; quot me praesecerunt in opere bono. Tot argumentis confundar; quot mihi praeberunt bona vivendi exempla. Tot confundar testibus, quot me monuerunt proficuis sermonibus, seque imitandos justis aedecerunt adhaerentibus. Domine mi non suppetit quid dicam; non occurrit, quid respondeam!

Deus Deorum, haec sunt, quae me terrent Judicia tua; hoc timore tuo confige carnes meas, & intimum spiritum meum, ut magis, magisque timore compungar. Ac deinde loco citato subdit ea quae coram tribunali tremendo consultant angorem & confusionem parient, vitia scilicet & peccata plurima eaque gravissima, quae Vir humillimus in Libris Confessionum consignavit, totius Mundi confusionem non metens, modò in die Judicii confusionem evadat. *Et cum jam (inquit) inter se sevo illi discrimini, torquet me Conscientia; eruciant cordis arcana; coarctat Avaritia; accusat Superbia; consumit Invidia; inflammat Concupiscentia; infestat Luxuria; debonestat Gula; ebrietas confusat; detrahitio lacerat; Ambitio supplantat; rapacitas objurgat; Discordia dissipat; Ira perturbat; levitas dissolvit; torpor opprimit; hypocritis fallit; adultatio frangit; favor attollit; calumnia pergit.* Hi sunt domini quibus servivi; hi sunt cives & amici, quibuscum habitavi. *Et quis non timeat te Rex Gentium? Firmamentum Deus meus non justificabitur in conspectu tuo omnis vivens. Sed Quem si remota praetate judicaveris, justum invenies? Et nisi praveneris miserando Impium, non est, quid glorificet Pium.* l. c.

Hoc modo Judicia Dei formidabat David, dum peteret: *Confige timore tuo carnes meas; à Judicis enim tuis timui.* Plal. 118. Sic formidabat Deitribunal Paulus Apostolus, carnemque castigabat: *Ne forte (inquirebat) cum aliis predicavero, ipse reprobus efficiar.* 1. Corinth. 9. Sic formidabat diem novissimum S. Hieronymus dicens: *Sive comedam, sive bibam, semper insonat auribus meis tuba illa terribilis: Surgite mortui, venite ad judicium.* Ita pariter formidabat Augustinus. Sed quid ex hoc timore fructus extitit? I. *Timor Domini expellit peccatum.* Teste Salomone. Eccli. c. 27. *Nam Qui sine timore est, non potest justificari.* Fateatur id se expertum S. Augustinus, sequens initio non alio freno à peccandi licentiâ retractum; nisi timoris: *Nec me revocabat à profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metus mortis & futuri judicii tui.* Lib. 7. Confess. Cap. 16. Hic timor fuit ipsi initium Sapientiæ, principium melioris vitæ ac Justitiæ exordium. Hic timor ad Pœnitentiam traxit. Hic timor lacrymarum flumina produxit. Hic timor ad vitæ emendationem permovit.

Quare Carissimi, à Sancto Doctore hunc dicamus timorem. Hic *Timor Domini expellet peccatum.* Hic enim timor est clavus, quo Jahel Sisaræ caput confodit: est lancea quâ rebellis Absalon à Joab occiditur: est sagitta Jonathæ, quæ nunquam rediit retrorsum; sed dæmonem & carnem configit. Rectè S. Bernardus Sermone 29. in Cantica. *Optima timor sagitta, quæ configit & interficit carnis desideria, ut spiritus saluus sit.* Hunc ut obtineamus,

cum Davide & Augustino sapius ingeminemus: *Confige timore tuo carnes meas.* Primò timore servili, deinde filiali, qui alterum ponè subsequetur, atque ad amorem divinum feliciter perduceret.

II. Altera sagitta est sagitta amoris, quæ cor Sancti Augustini vulneravit; ut meritò cum Sponsâ dicere potuerit: *Vulnerasti cor meum.* Cantic. 4. Et hoc vulnere amoris cor velut per dialtolen dilatatur, & instar rosæ aperitur & expanditur. Hunc amorem instantissimè petiit Augustinus in Medic. c. 37. *Rogo te per illa salutifera vulnera, hanc animam peccatricem, pro qua etiam morti dignatus es. Vulnera cam igneo & potentissimo telo tua nimia Caritatis. Tu sagitta electa, quâ sentum humani cordis penetrare tantâ potentia vales.* *Confige cor meum saculo tui amoris; ut dicat tibi anima mea: Charitate tuâ vulnerata sum.* Et quemadmodum sapius hunc amorem petiit; ita etiam impetravit: fateatur enim Lib. 9. Confess. Cap. 2. *hâc se sagittâ percussum, dum ait: Sagittaveras Tu cor nostrum Charitate tua.*

Neque id mirum: Timor enim ad amorem viam sternit; ut inquit S. Franciscus de Sales L. 11. de amore. Coll. 17. *Sicut virgines opera Phrygia facientes, acum panno infixam non habent, sed per illam fila traducunt in pannum; ita & Deus utitur timore ad Caritatem introducendam.* Idem docuit ipse Augustinus Tractatu 9. in Epist. 1. S. Joannis. *Sicut (ait) videmus per setam introduci linum, quando aliquid suitur, setâque prius intrat, sed nisi exeat, non succedit linum;*

X2

Sic

II.
Sagitta
amoris.

Sic timor primò occupat mentem, non autem tibi remanet; quia ideo intravit, ut introduceret Caritatem. Quomodo verò id in corde Augustini fit effectum, ex amoris actibus clarè elucescit, qui in summo gradu in eo exarsere.

1. Actus & effectus amoris divini est, ut animam à terrenis affectibus purificet, ut non nisi caelestia capiat. Hoc asserit ipse Augustinus in Manuali Cap. 18. *Amor in se omnes traducit & captivat affectus.* Et Cap. 19. *Qui autem diligit, oculos semper habet ad Deum quem diligit.* Ita Josaphat conversus à Barlaam tanto amoris igne aestuabat, ut relicto Regno, opibus, deliciis, honoribus, in solitudinem secedens exclamaret: *Quemadmodum desiderat cervus ad fontes aquarum; ita desiderat anima mea ad te D E U S.* Damascen. *Histor. c. 37.* O quoties idem ingeminavit S. Augustinus! quàm potenter Amor divinus ab omnibus terrenis abstraxit: quas tanquam nugas repudiavit, Deoque adhæsit. *Seis (inquebat) occultorum Cognitor Deus, quia calo & terrâ, & omnibus, quæ in ea sunt, tu mihi acceptior, tu mihi amabilior es: diligo enim te super calum & terram, & cetera omnia, quæ in eis sunt.*

2. Effectus secundus divinæ Caritatis est, omnes potentias, sensus, affectus, amores, operationes, cogitationes, intentiones trahere ad D E U M, ut non nisi Deum cogitet, intendat, suspiret. *Jugem tibi imprime memoriam Dei, quasi indelebile signum; aiebat S. Basiliius. Quid enim extrâ quærat, qui Deum intra se habet? Deo enim abyssò omnis boni se immergit. Ita*

faciebat S. Augustinus, quando exclamabat in medit. c. 33. *O aeterna veritas & vera Caritas & cara aeternitas! Tu es Deus meus, ad Te suspiro nocte ac die, Tibi inbio, Tibi intendo, ad Te pervenire desidero. Te amo, Te cupio, Tibi vivo, Tibi operor, Te cogito, & me totum Tibi dedico.*

3. Effectus tertius est, ut anima propter pro Deo Dilecto suo magna & heretica agere, multaque pati. *Dilectus meus mihi & ego illi. Fasciculus myrrha Dilectus meus mihi; inter ubera mea commorabitur, Cant. 1. 13.* Quanta non egit Augustinus? Quanta non est passus? Quæcum in fundando duplici Ordine laborem impendit? Quot volumina, quàmque ingentia & quanto labore conscripsit? Quot conciones habuit? Quot concertationes & certamina cum Hæreticis?

4. Effectus quartus, facit amor, ut anima crescat in amore; est enim quasi flamma jugiter ascendens. O quantos indies in amore fecit progressus Augustinus! Jam exclamat in man. c. 10. *Amo Te Deus meus, amo Te, & magis augeo magis amare Te volo. Da mihi Domine Deus, speciose præ filiis hominum, ut desiderem Te, ut amem Te, quantum volo, quantum debeo. O amor qui semper ardes & nunquam extingueris, accende me totum igne tuo, amore tuo, dulcedine tua, dilectione tua, desiderio tuo, caritate tua, suavitate tua, exultatione tua, ut totus dulcedine amoris tui plenus, totus flammâ tuâ Charitatis vaporatus diligam Te extoto corde & extota animarum & ex omnibus viribus meis. Loc. cit.*

5. Effectus quintus, ut etiam anima Dei amore succensa, eodem alios, totumque

totumque mundum accendere satagat. S. Bernardus de natura divini amoris: *Qui non zelat, non amat.* Idem fatetur S. Augustinus in Manuali Cap. 28. *Qui amat, omnes ad amorem Dei exhortatur, omnibus amorem Dei commendat, & quàm dulcis sit Dei Amor, & quàm malus & amarus sit amor seculi, corde, ore & opere omnibus demonstrat.* Hinc omnes quotquot poterat, ad amorem DEI trahebat: hinc aliis suadebat, ut, quotquot possent, ad Deum traherent ac raperent. Atque in tantum quinus hic Amor in S. Doctore exarsit incendium, ut merito censeamus, verum esse elogium Ribadeneira in eius vitâ, dum ait. *Augustinus Doctor Doctorum, inter doctos sanctissimus, & inter sanctos doctissimus, Cherubim per Scientiam, Seraphim per amorem.*

O Carissimi, si hæc sagitta amoris nostrum quòque cor vulneraret! O si timor ad amorem corda nostra diserneret! O si quinos antedictos Caritatis divinæ effectus experiremur! Quod ut fiat

Concludamus, Carissimi, & statuamus omni ratione satagere, ut timorem cum amore jungamus. *Timore & Amore* Symbolum est moderni Regis Romanorum. Timore tanquam systole cor constringamus; amore tanquam

diastole illud dilatemus atque explicemus. Timore & amore tanquam duobus axibus vitæ nostræ rotam trahamus. Timore & amore tanquam polis duobus vitæ nostræ orbita volvatur. Timore configat cor nostrum & carnes nostras Deus, ut omne peccatum expellamus, peccata pristina plangamus, & plangenda denuo non admittamus; sed admitta emendemus & defleamus Sancti Augustini exemplo. Atque ita cor nostrum transfixum erit sagittâ timoris. Deinde studeamus acquirere sagittam veri & sinceri amoris divini, qui cor nostrum transfigat, & vulneret, ut Charitate vulneratis Amor Divinus omnes affectus nostros à peccatorum scoriâ emundet, omnes cogitationes, locutiones, operationes, & intentiones ad unum Deum evehat. Quidquid laboris DEUS obtulerit, quidquid adversitatis immiserit, animo libenti sustineamus: nunquam non per suspiria, preces, motus anagogicos, & actus internos, externosque in amore progredi studeamus. Denique quotquot possumus, exemplo Sancti Augustini, omniumque verè amantium, ad Deum cognoscendum & amandum impellere, trahere, rapere conitamus; atque ita duplici timoris & amoris sagittâ cordis nostri intima penetrabit, vulnerabit, & transferberabit.

* * * * *

X3

EXHOR-

EXHORTATIO

De uno ac multiplici Sanctorum Fundatorum, Ordinumque Religiosorum Spiritu.

T H E M A.

Divisiones gratiarum sunt; idem autem spiritus. 1. Corinth. 12.

Num ac multiplicem Ecclesiam spiritum Vates Regius, spiritu propheterico illustratus adumbravit, dum eandem, tanquam Reginam, ad Sponsi dexteram considentem, in aurea, varioque ornatu conspicens edixit: *Astitit Regina à dextris tuis in vestitu deaurato, circumdata varietate.* Psalm. 44. Astat Ecclesia ad Sponsi dexteram, in signum honoris, in vestitu deaurato, Charitatem dilectionisque spiritum indicante: ut enim inter metalla aurum; ita inter virtutes Caritas eminet. Astat quoque Sponsa (Ecclesia) circumdata varietate vestimentorum & colorum: est enim alba per Fidem & puritatem; caerulea per Spem; rubicunda per Martyrium; pallida per Poenitentiam; fulgens ac splendida per doctrinam. *Circumdata*

varietate Sacramentorum; *varietate* statuum; *varietate* linguarum; Graecis, Latinis, Scythas, Indos, Aethiopes, Chaldaeos, aliisque per Fidem & baptismum sub Paludamentum regnum recipiens.

Quod de Ecclesia in sensu ampliore Vates Coronatus secinit; idem Doctores permulti de Religione, tanquam parte Ecclesiae nobilitate, presertim interpretantur. *Astitit Regina à dextris tuis, in vestitu deaurato: circumdata varietate.* Astat namque Religio ad Sponsi dexteram, in vestitu deaurato perfectionis & charitatis; circumdata varietate vestimentorum, colorum, Sacramentorum, statuum, linguarum, gratiarum, ministeriorum, & operationum. Unde merito de utraque intelligendus est Apostolus, dum ait: *Divisiones gratiarum sunt; idem autem spiritus.* 1. Cor. 12. *Divisiones* sunt; idem autem spiritus; *divisiones* ministracionum & operationum sunt; idem

idem autem spiritus. quod exhortatione præfente explanabimus; ut uno spiritu mutua dilectionis conjuncti gratia multiplici à Domino nobis concessa ferventer cooperemur, ac Deo O. M. extoto corde unanimiter famulemur.

Spiritus Sanctus, omnis religionis, omnis gratia & charitatis author, virtutis suæ radiis ita mentes vestras illustret, & ignis sui flammis accendat voluntates, ut verbi divini. & in hæc, & in sequentibus exhortationibus à me proponendi sensum ac veritatem clarè percipiatis, per spectaque opere fideliter expleatis. Amen.

I. De Ecclesia loquens Apostolus ait. *Divisiones gratiarum sunt. Divisiones ministracionum sunt. Divisiones operationum sunt.* 1. Corinth. c. 12. Atque ut id clariùs exponat; à partium enumeratione demonstrat. *Alii enim inquit datur sermo Sapientia; & mysteria Fidei altissima explicandi facultas tribuitur. Alii datur sermo Scientia; & ad mores spectantia explicandi donum conceditur. Alii Fides in eodem spiritu, seu gratia Fidem intrepidè profitendi datur. Alii gratia sanitatum in uno spiritu, ac potestas morbos depellendi, infirmosque sanitati pristina restituenti, confertur. Alii operatio virtutum, seu virtus majorum miraculorum, animum concernentium; mortuos excitandi, demones expellendi, donatur. Alii discretio spirituum, cogitationum, scilicet intentionum & affectionum cordis, utrum à Deo, an ab homine, à bono an à malo genio orientur. Alii interpretatio sermonum obscuriorum Divina*

Scriptura; variorumque idiomatum. Omnium harum gratiarum, ut Theologi nominant, gratis datarum, *divisiones sunt*: uni enim hæc; alteri alia conceditur. *Unus autem Spiritus Sanctus, eas donans, distribuens, ac dividens singulis prout vult.* Loc. cit. v. 11.

Quod asserit Apostolus de Ecclesia; idem nobis de Religione dicere licet: *Divisiones gratiarum, donorum, charismatum, virtutum & talentorum sunt*; non secus, atque ingenia, complexiones, vires, diversa sunt, quibus Providentia Divina Fundatores Ordinum diversos, diversasque Religiones ac Leges attemperavit; singulisque aliquid de spiritu suo uno ac multiplici dispersit.

Numerorum 11. v. 17. mandabat Dominus Moyli: *Congrega mihi septuaginta viros de Senibus Israël: Auferam de spiritu tuo, tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi.* Spiritus hic Moylis unus erat ac multiplex: unus erat; ait enim Dominus: *auferam de spiritu tuo, non de spiritibus; multiplex simul erat; erat enim spiritus Prophetia ad prophetandum; spiritus prudentia ad regendum; spiritus doctrina ad docendum; spiritus consilii ad consulendum; spiritus Justitia ad suum cuique tribuendum, & rectè judicandum; spiritus mansuetudinis ad onus ferendum; spiritus Charitatis ad omnes supportandum ac diligendum.* Non absterili ratione videtur Bonitas Divina cum diversis diversorum Ordinum fundatoribus processisse, quibus de spiritu suo, de spiritu Christi, veri Moylis ac Populi

Populi Christiani Ducis largè liberaliterque communicavit ac dispersit. *Auferam de spiritu tuo, tradamque eis, ut sustentent tecum onus populi*: scilicet populi totius Religionis: dabo illis spiritum divinum, Spiritum Christi, unicum & multiplicem, cumque in omni ejus multiplicitate excellere nequeant, singulis portionem tribuam, in quà aliis præcellant. Hoc modo Divina Majestas suum singulis Fundatoribus & Ordinibus specialem spiritum, virtutem, fervorem, atque impetum, à spiritu Christi uno ac multiplici haurit ac desumptum, indidit & impressit.

Alii siquidem dispersit spiritum gratia & precum, spiritum solitudinis, orationis, & contemplationis; alii spiritum rigoris & austeritatis; alii spiritum fortitudinis & magnanimitatis; alii spiritum Chori & divinæ laudis; alii spiritum misericordiæ & commiserationis; alii spiritum spei & fiduciæ singularis; alii spiritum zeli & caritatis. *Divisiones gratiarum sunt*: Divisiones ministracionum & operationum sunt; *idem autem spiritus* divinus, Spiritus Sanctus, Spiritus Christi, omnia pro beneplacito suo distribuens. Non secus, atque idem spiritus in homine, seu eadem anima diversis membris diversimodè sese contemperat; actionesque omnino diversas producit. Et idem spiritus, seu ventus in variis organi fistulis ac tubis variè se insinuat; & dum concordem sonorum discordiam, & discordem concordiam reddit; gratam auribus symphoniam excitat.

Quòdam verò, Dilectissimi, ex hoc discursu documentum capiemus? Quam ex Præmissis conclusionem deducemus? Hanc in primis: Si uno omnes Religiones spiritu, licet multiplici, animantur; cor unum & anima una in omnibus sit oportet; nec unius duntaxat Ordinis Affectu mutuo se complectantur amore; sed charitatis phylacteria extendant ac dilatent omnes ad Ordines, cujuscunque sint Instituti & coloris. *Unum corpus* (inquit Apostolus 1. Corinth. 12. 12.) & *unus spiritus*. *Sicut vocati estis in una vocationis vestra*. Omnes Religiones unum corpus sumus: Sunt quidem in multa membra: sunt distinctæ Regulae & Instituta: sunt varii habitus & indumenta: sunt diversi actus & exercitia; sed unum corpus. *Sicut enim* (pergit idem Apostolus) *corpus unum est, & membra habet multa: omnia autem membra corporis cum sint multa, unum tamen corpus sunt; ita & Christus*. Unum corpus mysticum habet, scilicet Ecclesiam & Religionem, cujus varia sunt membra, varia ministeria & exercitia; sed ipse omnium author est & caput. Sicut ergo in corpore uno & membris diversis summa reperitur concordia, unio, pax & charitas; ita omnes nos *Solicitissimus servare unitatem spiritus in vinculo pacis cum omnibus*. Si patitur unum membrum, compatitur omnia membra. Ita & nos; si gloriatur (seu gloriâ & honore afficitur) unum membrum, congaudent omnia membra. Ita & nos. Pro invicem solliciti sunt membra; ita & nos. Quodlibet membrum

membrum suo ordine, gradu, loco, functione, acquiescit; ita & nos, nulli invidiamus, neminem spernamus, altiora non ambiamus; sed opitemur & solatio sumus omnibus.

Neque solùm, unum corpus sed & unus Spiritus sumus. Ideoque sollicitissimi servare unitatem Spiritus, in vinculo pacis. Et si forte inter nos, aut cum aliis, ex fragilitate humana, nonnulla charitatis læsio obreperit, ex tempore sarcire & in gratiam redire laboremus, exemplo S. Bernardi: qui ad Abbatem Præmonstratensem, ei offensum, ob quendam à suis Religiosis, ab eo receptum, ita scribit Epist. 252. in fine. *Ego Fratres, quidquid faciatis, decrevi semper diligere vos, etiam non dilectas. Adherebo vobis, etsi nolitis; adherebo, etsi nolim ipse. Olim me alligavi forti vinculo, charitate non facta, illa, que nunquam excidit. Cum turbatus ero pacificus, conturbantibus quoque dabo locum ire, ne à diabolo dem. Vincar jurgis, vincam obsequiis, in vitis prestabo, ingratis adjiciam, honorabo contemmes me. Et nunc tristis est anima mea, quod quacunque occasione, offenderim vos; erodque tristis, usque dum vestra indulgentia releverit.*

II. Quò clarius & in particulari, unum ac multiplicem, Christi Domini Spiritum, in variis Ordinibus relucens, perspicimus, septena diversa ac præcipua Instituta, religiosa tanquam septenas columnas in Domo Sapientie increata & incarnata erectas breviter perstringamus.

Primus Spiritus est, Ordinis Anachoretarum, vel Eremitarum hominum consortia fugientium, in desertum con-

cedentium, & pro instituti sui fine contemplationem habentium. Imitantur hi Christum, quadraginta diebus in deserto agentem: deinde S. Joannem Baptistam, S. Paulum, Antonium, Hilariōnem, Macarium, Simeonem & alios.

Secundus Spiritus est Monachorum cœnobarum, seu in communi, sub Prælato, viventium: quorum finis est, teste Cassiano. Coll. 9. c. 8. Voluntatem propriam mortificare, nimiam sui ipsius sollicitudinem deponere, & per continua obedientie & fiducie, de gubernatione ac providentia Dei per Prælatos, ad contemplationem sese disponere, Christum imitando. Hunc Ordinem priore tutiorem, in Oriente constituit S. Basilii, in Occidente S. Benedictus, multiplicatione & utilitate Ecclesie maximâ.

Tertius Spiritus priori affinis est, pro fine perfectionem propriam habentium, atque ex instituto cum proximis non agentium. Hi autem perfectioni suæ variis modis attendunt. Alii excelunt in divini cultus exercitiis; alii in canticis & choris prolixioribus; alii in pedum nuditate, vestitu grossiore, aliisque corporis asperitatibus: *Semper mortificationem IESU in suo corpore circumferentes, 2. Corinth. 4. Et stigmata Domini IESU, in corpore suo portantes. Gal. 6.*

Quartus Spiritus est Religiosorum, pro fine proprio, opera misericordie corporalia sibi præstuentium: sive in Xenodochiis curam infirmorum gerendo; sive peregrinos hospitio excipiendo; sive captivos redimendo; sive laborando aut elemosynam pro indigentibus conquirendo; sive alia Marthæ officia,

Y

officia, in bonum proximorum obeundo; & in illis Christum Dominum respiciendo.

Quintus Spiritus est Religionum militarium, Teutonicorum, Melitenum, & aliorum, Ecclesiam ab hostibus visibilibus armis defendentium, ut fideles in pace rebus spiritualibus intendere, Deoque in tranquillitate servire valeant.

Sextus Spiritus est Religioforum, vitam mistam profitentium, activamque cum contemplativa, copulantium: opera misericordiae spiritualia, in bonum animarum, exercendo; exhomologefes poenitentium excipiendo, Verbum Dei praedicando, doctrinam Christianam docendo, consiliaque spiritualia suggerendo.

Septimus denique Spiritus est Religionum Clericalium, seu Religioforum Clericorum, eundem cum praecedentibus finem sibi praefigentium; ut non propriae duntaxat, sed etiam alienae perfectioni invigilent: ac Praelatos, Episcoposque, in officiis quibusdam ipsorum propriis, adjuvent. Atque hic Ordo, ut Bulla Pii V. Canonice Regularibus concessa, testatur, ab Apostolis in Ecclesia institutus, & à S. Augustino, in Diocesi sua renovatus est. Atque his annumeratur minima nostra Societas, à S. Ignatio, fundata, quam Concilium Tridentinum sess. 25. de Regul. c. 16. Religionem Clericorum nuncupat.

In omnibus hisce Ordinibus *divisiones gratiarum*, ministeriorum & operationum sunt, idem autem Spiritus Christi, à quo Spiritum suum peculiarem qui-

que hauriunt, & cui in Spiritu servant. Septem haec religiones diversae sunt, unus Spiritus Christi & Charitatis. *Septem columnae* sunt, in Domo Sapientiae aeternae, pulchro ordine, collocatae; sed uni fundamento, JESU Christo Domino nostro, insistentes & innixae. *Septem delabra aurea* sunt, in Domo Domini potentia; sed uni stipiti seu basi, JESU Christo, infixa. Apoc. 1. 12. *Septem stipes* sunt; sed in una JESU Christi decora, collocatae. Apoc. 1. 16. *Septem anas* sunt; sed in uno lapide JESU Christi, repositi. Zach. 1. Uno Spiritu Deum respicientes, ejus gloriam quaerentes & deprecantes; cujus auxilio & gratia, unam vocationis suae spem, aeternam felicitatem, se consecuturos confidunt.

Ex hoc multiplici religionum variorum spiritu, quid documenti capiemus, Dilectissimi? 1. Ut in tanta varietate spirituum, nihilominus, solliciti simus, cum omnibus & singulis servare unitatem Spiritus in vinculo pacis. 2. In qua vocatione quisque vocatus est, in ea permaneat, in ea se perficiat, & secundum spiritum sibi à Deo communicatum, munia vocationi suae propria sedulo exequatur. 3. Spiritum à suo alienum, tametsi aliàs bonum, refugiat, adeoque solum dignè vocatione sua, adeò sublimi, adeò sanctè à ambulet; dignè, itaque ad Christum, dignè ad Ecclesiam, dignè ad religionem suam, dignè ad Angelos, dignè ad gloriam coelestem, ac secundum Regulam suam, tanquam via

Docet,

Ducis, directionem, de virtute in virtutem progrediatur, donec ad culmen perfectionis ascendat.

Quapropter, Charissimi; quantumvis multæ divisiones gratiarum, tam in Ecclesia, quam Religione sint; quantumvis divisiones sint Spirituum, ministeriorum, & operationum; unus tamen est Spiritus, una Christi Sponsa, una Regina, à Christi dextera collocata, varietate quidem circumdata; sed uno vestitu aureo charitatis amicta: *Unum corpus multa membra; Unus Spiritus, varia militata; munia, opera: quare par est, ut mutuo nos complectamur amore; tanquam ejusdem corporis & capitis membra, uno spiritu animata: par est, ut sollicitissimus servare unitatem Spiritus in*

vinculo pacis cum omnibus. Deinde tametsi distinctæ sint septenæ Ordinum seu Religionum columnæ, modo in Christo tanquam fundamento innixæ, & in ejus charitate solidatæ sint, firmæ persistabunt. Septem candelabra licet distincta sint, modo in basi sua, seu Christo Domino perseverent, totam Domini domum illuminabunt. Sint stellæ septem diversæ; modò de manu Salvatoris non excidant, fulgebunt in perpetuas æternitates. Sint oculi septem distincti; modo uni lapidi, seu petreæ Christi, inhæreant; non caligabunt, sed videbunt aliquando Deum Deorum in Sion, facie ad faciem, eumque amabunt, laudabunt, & glorificabunt in sæcula. Amen.

EXHORTATIO

DE SPIRITU ET VIRTUTE

S. ELIÆ PROPHETÆ,

Sancti Ordinis Carmelitani, Patriarchæ ac Patroni,

T H E M A.

Obsecro, ut fiat in me duplex spiritus tuus. L. 4. Reg. c. 2.

Uidquid in sanctissimo propheta Elia conspicimus, non nisi igneum, id est zelosissimum, ferventissimum, ardentissimumque esse animadvertimus. Etenim quid

in eo nisi igneum cor, igneum os, igneas manus ac pedes, id est, affectus & desideria, sermones & verba, actiones & opera, amore ac zelo Dei succensa certimus? *Surrexit Elias Propbeta quasi ignis, & verbum ejus ut facula ardebat, inquit Ecclesiasticus c. 48. 1. Rescè proinde sanctus ejus discipulus Eliseus, igneum hunc ejus spiritum, hæreditatis loco, sibi relinqui*

Y 2

relinqui flagitabat: *Obsecro*, inquebat, *ut fiat in me duplex spiritus tuus*. l. c. Tanquam si diceret: Cum apud nos Hebræos, primogenitus, duplici hereditatis portione gaudeat, ego quasi primogenitus tuus, in utroque spiritu tuo *Propheta & miraculorum* succedere postulo. Ita ille: At quem nos spiritum petemus? Non prophetæ & miraculorum, quos sanctis illustrioribus relinqueamus; sed alios spiritus, quos sancti Patres & Ascetarum lumina, prædicto spiritu duplici contineri asserunt: precabimur itaque cum Elia: *Obsecro ut fiat in me duplex spiritus tuus*: Spiritus scilicet igneus amoris Dei & proximi: Spiritus igneus zeli gloriæ divinæ & animarum: Spiritus igneus orationis seu loquendi cum Deo, & sermonis seu loquendi cum proximo. Ut hæc ratione fiat discipulus, sicut est Magister ejus.

Spiritum hunc Elia duplicem exhortatione præsentis declarabimus, atque ut eundem S. Eliæ meritis ac patrocinio obtinere, pro modulo nostro, mereamur, clementiam divinam enixè precabimur.

I.
Duplex
Eliæ Spi-
ritus cha-
ritatis.

I. Quam ardenti S. Elias donandus esset spiritum, in ejus ortu, Parenti illius Sabacha demonstratum fuit, teste S. Dorotheo in Synopsi de Elia. Cum enim nasciturus esset, igne, tanquam fasciis involutus, à Patre conspectus fuit: causamque hujus portenti, is in Jerusalem oraculo didicit: fore nimirum, ut puer hic aliquando Israël in gladio & igne judicaret. *Surrexit Elias Propheta, quasi ignis*, l. c. duplici spiritu igneo inflammatus, & quidem 1. Spiritu Charitatis DEI & proximi.

Vultisne intueri hunc spiritum? ad opera attendite: siquidem, ut magnus ait Gregorius: *Probatio dilectionis exhibitio est operis*. Hom. 30. in Evang. Si opus aut actus divini amoris est, tummius Deo bonum velle, in ejus perfectionibus infinitis sibi complacere, omnem externam gloriam, laudem, cultum ac reverentiam eidem desiderare ac procurare; quantà hos actus perfectione, Propheta exercuit? quanto gaudio, innum verumque Deum, cultu debito, honorari conspexit? Quanto ardore omnibus Idololatris, veri Numinis adorantem persuasit? Si actus divini amoris est, crebras de Deo, dilecto suo, cogitationes fovere; atque in ejus jugi præsentia ambulare; quis illud egit crebrius Propheta sancto, identidem illud in ore gerente: *Vivit Dominus, Deus Israel, in cujus conspectu sto*: L. 3. Reg. c. 17. Quem semper mente præsentem habeo. & in oculis ejus versor? Si actus divini amoris est, terrena cuncta spernere, omniaque arbitrari ut sterora; quò Deo, summo bono tuo, ac unico thesauro fruere? Quis sancto Propheta nostro, caduca omnia despexit, calcavitque generosius; qui melote pro veste, lymphâ pro pectore, immo panis ac carnis mendicatio quali à corvo oblato, acquiescebat, omni profusus pecuniâ carens? Si actus divini amoris est, de gloriâ divinâ obstaculis, impedimentisque tristari: quis illo, dolore tangebatur majore, dum Baalis cultum, verique Dei neglectum conspiceret? Si actus divini amoris est, cupere, cum Apostolo, dissolvi, ac desiderare è seculo maligno eripi, ne Dei offensas intueri cogatur: quis illo, vehementius istud exoptavit?

exoptavit? idololatriam enim, Deique contemptum amplius ferre non valens, vitæque mortalis tædium sentiens, Deum rogabat: *Sufficit mihi Domine, tolle animam meam. L. 3. Reg. c. 19. 4.* Sufficit mihi vivere. Si actus divini amoris est, propter dilectum, adversa multa perpeti: quis illo graviore, ab Achab & Jezabele Baalique sacrificulis persecutiones sustinuit? Unde agebat: *Relictus sum ego solus. qui pro Dei honore & cultu certamen ineat; & querunt animam meam. l. c.* Si denique actus dilectionis proximorum est: illos propter Deum diligere, omnia vera bona eis cupere, de eorundem malis dolere, eis cœlestia, æternæque bona pro viribus procurare: mala verò æterna ab illis arcere atque depellere: *Omnes, ut loquitur S. Aug. in Manuali c. 28. ad amorem Dei hortari, omnibus amorem Dei commendare, quam dulcis sit amor Dei, & quam malus ac amarus sit amor sæculi, corde, ore, & opere omnibus demonstrare: Quis in his omnibus Propheta nostro fuit excellentior? Quis ferventior & ardentior? Utrumque autem amorem hunc vel maximè demonstrabit, quando sub tempus iudicii extremi, animas ad Deum plurimas reducet, pro Dei gloria strenuè certabit, & sanguine profuso, martyrii lauream reportabit.*

O Propheta sanctissime, Dei proximeque amore ardentissime! Obsecro, fiat in me, & omnibus nobis duplex hic spiritus tuus igneus, qui frigus ac teporem nostrum depellat, ferròque candenti nos affimilet! Fiat in nobis spiritus ille fervens, quo accensa anima nostra omne bonum internum & externum Deo velit ac faveat, frequenter de Deo cogi-

tet, & in ejus præsentia ambulet, terra omnia despiciat, mortem potius, quam Dei injurias intueri cupiat, Dei cultum & honorem promoveat, ejus obfacula perumpat, nulla pro eo adversa reformidet; nec vitâ ipsam pro dilecto fundere recuset. *O ignis qui semper ardes & nunquam extingueris, accende me!*

II. Spiritus alter duplex igneus, quo sanctum Eliæ pectus flagrabat, erat zeli honoris Dei & salutis animarum, quo idololatriæ invalescenti fortiter se opposuit, eandemque feliciter expugnavit. Providentiæ & Bonitati divinæ, in more positum est, ut exorto in Ecclesia sua, incendio, opportunè aquam affundat, quæ restinguat: moto bello, antagonistam suscitet, qui sopiat; grassanti lvi epidemice, antidotum suggerat, quod depellat. Hac ratione, Pharaone Hebræos fideles opprimente, submitit Moysen, qui se illi opponeret, ac populum ex ejus servitute vindicaret. Jeroboam vitulos pro Diis erigenti, Ahiam Prophetam, Manassi Isaiam, Antiocho Machabæos opposuit. Sic toti orbi penè Ariano, unum opposuit Athanasium, fidei orthodoxæ Atlantem; Pelagianis Augustinum, Nestorianis Cyrillum, Iconomachis Joannem Damascenum, Albigenibus Hæreticis Dominicum; Lutheri & Calvinii asseclis Ignatium. Haud absimili modo, divina Providentiæ Eliam suscitavit, ut Regis Achab & Jezabelis in idololatria propaganda ardorem reprimeret, atque restingeret, ac Israëlè in unius veri Dei fide & religione conservaret. Hunc in finem, admirabili eundem zelo ac fortitudinis spiritu armavit;

Y 3 ut vel

II.
Duplex
Eliæ spiritus
zeli.

ut vel ipse unus, Tyrannis, Sacerdotibus, & idololatriis omnibus, tanquam mirum pro Domo Dei, pectore generoso, sese opponeret.

Zeli hujus ac duplici spiritus ignei specimen desideratis? Certamina cum Dei hostibus, ad quæ eum compulit, aspiciete. Hoc zelo divini honoris, salutifere animarum impulsus Propheta, cum Baalis sacrificulis in arenam descendit, & ignem, ad sacrificium consumendum à cælo prodigiosè evocavit. L. 3. Reg. c. 17. Hoc zelo ac spiritu duplici animatus, magnitudine animi incredibile, quadringentos Baalis sacrificulos interfecit. L. 3. Reg. c. 18. Hoc zelo ac spiritu duplici succensus, per Eliseum ungi iussit Hazael in Regem Syria, & Jehu in Regem Israël, ut justam de Baalitis vindictam sumerent: *Qui unguis Reges*, inquit de Elia Ecclesiasticus c. 48. 8. *ad penitentiam*. Id est, ad poenam & ultionem impiorum, ut sint cultus divini vindices. Hoc zelo duplicique spiritu motus Jezabelem, mortem sibi minitantem fugit, non quod mortem metueret; *Petivit enim anima sua* (in fuga) *ut moreretur*. L. 3. Reg. c. 19. 4. Sed à Jezabele occidi timebat; ne ab illa superatus, simulque vera religio devicta, & cum ipso prostrata esse diceretur, atque ab ea jaçeretur. Denique hoc zelo ac spiritu duplici igneo exultans, quemadmodum S. Christi Baptista Joannes Herodem in facie redarguebat, sceleràque objectabat; ita Elias Regem Achab, & Jezabelem scelestam, ob idololatriam, palàm reprehendebat; cultum, agnitionem, timorem & amorem Dei, pro viribus ampli-

ficare satagebat, ac propterea persecutiones gravissimas sustinebat; unde agebat: *Zelo zelatus sum pro Domino Deo exercituum: quia dereliquerunt pactum tuum Filiis Israël: Prophetas tuos occiderunt gladio: derelictus sum ego solus; & quærunt animam meam*. L. 3. Reg. c. 19. 14. O virum ineffabilem! O Prophetam invincibilem! ô zelum flagrantem! ô ardentem spiritum duplicem! O si vel illius scintilla in cordibus nostris succederetur!

Domine JESU, qui dixisti: *Ignem veni mittere in terram, & quid volo nisi ut accendatur?* Mitte obsecro hujus ignis flammulam in corda nostra frigida, ut eodem succensi, instar Elia, opponamus nos murum pro Domo Dei; infidelitati, hæresi, superstitioni bellum acre inferamus: contra populi scelera fortiter dimicemus, peccatores ad penitentiam, vitæque emendationem perducamus: atque ut Elias puerum defunctum; ita nos peccatis mortuos, fovendo, instruendo, amplexando, calefaciendo ad spiritualem animæ vitam revocemus; ac denique omnibusque excogitare licet, mediis, animarum salutis prospiciamus: *Sanctis nimirum meditationibus, serpentibus desideris, lacrymâ, orationibus, vigiliâ, jejuniis, prædicationibus, confessionibus, consiliis, doctrinis, atque aliis operibus bonis pro animarum salute laboremus*. Hic enim zelus animarum verus est & perfectus. Teste S. Alberto M. in Parad. c. 26.

* III. Tertius Elia Spiritus duplex igneus eluxit in eloquio cum Deo & proximo, spiritus nempe orationis & prædicationis. S. Epiphanius in vitis Prophe-

Prophetarum, in Elia, tradit eum flammâ fuisse enutritum, in signum ardentis eloquii; non quòd verè flammis alitus fuerit, id enim impossibile est, sed quòd flamma os & vultum ejus lambere in illudque ingredi videretur, & illum cibare ac pascere. *Surrexit Elias Propheta quasi ignis: & verbum ejus quasi facula ardebat.* Eccli. 48. Verùm unde hæc facula ignem suum concepit? Ardebat verbum & lingua; quia ardebat cor, oratione, meditatione ac contemplatione succensum. Ex corde autem igneo, verba non nisi ignea egrediuntur. Hunc ignem concepit orando & cum Deo diu multumque loquendo: hunc ignem concepit, majestatem divinam ejusque potentiam, sapientiam & bonitatem meditando ac contemplando: *In meditatione mea exardescet ignis:* ait Rex David. Psal. Hunc ignem concipiebat in desertis, in montibus & speluncis cum Deo agens; atque ut liberius ageret, caput inter genua ponens. Ignem verò conceptum quam copiosè emisit? *Verbum ipsius quasi facula ardebat:* & lingua ignea, verba ignea profundebat. An non ignea fuere verba, quibus ignem è cælo evocavit? *Dejecit de cælo ignem ter,* ait Ecclesiasticus c. 48. Quando nimirum Pentecontarcham primâ & alterâ vice, igne cælesti in favillam redegit, dicens: *Si homo Dei sum, descendat ignis de cælo, & devoret te.* L. 4. Reg. c. 1. Et quando ignis è cælo accersitus holocaustum succendit. *Cecidit ignis Domini, & voravit holocaustum, & ligna & lapides.* 3. Reg. c. 18. An non ignea fuere verba, quibus cælum, ne pluviam daret, clausit annis tribus & mensibus

sex: & rursum, ut daret, aperuit? *Induxit in illos famem, & verbo Dei contuit cælum.* Eccli. 48. An non ignea fuere verba, quibus populum ad veri Dei cultum potenter adduxit, atque efficaciter ab idololatria abstraxit? *Usquequo claudicatis, aiebat, in duas partes? Si Dominus est Deus, sequimini illum; Si autem Baal, sequimini eum.* L. 3. Reg. c. 18. Et absumpto ab igne, holocausto suo, Baalis Sacerdotes quadringentos & quinquaginta comprehendendos, & ad unum omnes interficiendos imperavit. *Verè surrexit Elias, quasi ignis; & verbum ejus ut facula ardebat.* l. c. Oignitum eloquium! O dispersita lingua tanquam ignis! quæ & ardentes in Carmelo ad Deum preces fundit, & verbis flammantibus populum succendit! O quantum potest vel unicus homo zelosus verbo & exemplo prædicans? Quanta est sermonis ejus vis & energia? *Vox Domini confringentis Cedros, & altas Superborum mentes. Vox Domini intercedentis flammam ignis, vitiorum & scelerum.* Verè asseruit S. Chrysostomus hom. 1. ad Pop. *Sufficit unus homo, zelo Dei succensus, totum corrigere populum.* An non idiplum in Elia eluxit? An non idem in sanctis Elisæo, Isaiâ, Joanne Baptista, aliisque Prophetis patuit?

O Elia Propheta zelosissime! *Obsecro fiat in me,* & omnibus Auditoribus meis, *duplex spiritus tuus!* Orationis scilicet & prædicationis: Orationis, ut preces ardentes, ac desideria, suspiriaque ferventia ad Deum emittamus; ignemque inde cælestem hauriamus, quem corde conceptum & succensum, per os in auditorum aures, mentisque effundamus.

mus.

mus. Deinde *Prædicationis*: ut dum ad populum verba facimus, vox nostra quasi facula ardeat, atque auditorum pectora inflammet, concaleat cor nostrum intra nos, & ignis in eo clausus exstiter: erumpensque inde accendat omnia. Absque hoc igne, quacunq[ue] eloquentiâ aut sermonis elegantia, auctum agemus: frigidi ipsimet, auditores quoque in frigore relinquemus; & tepidi ipsimet, ignem haud spargemus secundum vetus monitum: *Ardeat orator, si vult accendere plebem.*

Quapropter, Dilectissimi, finio & hortor vos, ut duplicem hunc Eliæ spiritum igneum, pro modulo vestro à Deo O. M. obtinere conemini; & per S. Eliæ merita, eum frequenter à Domino postulatis. Dicite igitur cum Eliæo sapius: *Obsecro ut fiat in me duplex spiritus tuus!* Et quidem 1. Spiritus igneæ charitatis Dei & proximi; ex quo reliqua Dei dona & charismata profluent. Hinc mentis pax & læticia, Dei cultus & reverentia; paupertas spiritus & mundi despicientia; de offen-

sis Dei, tristitia & displicentia; patientia in adversis, & persecutionum tolerantia; in cura animarum alacritas & solertia; ac virtutum cæterarum decora velut ex fonte scaturient. 2. *Obsecro ut fiat in me duplex spiritus tuus;* propaganda gloriæ divinæ & procuranda salutis alienæ; quo mundo, carni, dæmoni, infidelitati, hæresi, impietati & iniquitati nos fortiter opponamus; etiam in conspectu Regum ac Principum loqui de testimoniis tuis non reformidemus, sed omnibus, quibus licet, viis & mediis pro Domino Deo exercituum & animarum salute zelemus. 3. *Obsecro fiat in me duplex spiritus tuus;* Spiritus inquam orationis & prædicationis: ardeat prius ignis in corde, deinde in ore; prius in factis, postea in verbo; ut ardeamus imitate Eliæ & luceamus; prius igne divino flagremus, ac deinde auditorum præcordia eodem inflammare valeamus; ad laudem & gloriam tuam sempiternam. Amen.

E X H O R T A T I O

DE SPIRITU ET VIRTUTE

S. ELIÆ PROPHETÆ,

Christo Domino conformi, Ejusdemque typo.

T H E M A.

Quem dicunt homines esse Filium hominis? Alii Joannem Baptistam: alii Eliam. Matth. 16.

Magna meritò S. Eliæ, Prophetarum Principis, censenda est gloria; eum Sanctorum Christi Apostolorum typum gessisse, primòsque Evangelii Præcones ac Principes super omnem terram repræsentasse. Quem admodum Propheta hic, Deum verum prædicabat, Idololatriam exscindebat, Baalis altaria evertibat, ejusque Pseudo-Prophetas verbis igneis confutabat: nam *Verbum ejus ut facula ardebat. Eccli. 48.* Ita quòque Apostoli linguis igneis, à Spiritu S. in Pentecoste acceptis, idololatriam exstirpabant, Evangelium Christi orbe toto annuntiabant, & magnalia Dei ac Christi Domini ubique gentium prædicabant atque promulgabant.

Major verò S. ELIÆ gloria extitit ipsius Præcurforis Domini, S. Joannis Baptistæ typum gessisse, qui Christum Dominum in spiritu & virtute ELIÆ erat præcessurus. Ipsomet Salvatore de Joanne attestante: *Ipsè est ELIAS qui venturus est. Matth. 11. Non personã (ut exponit S. Hieronymus Epist. ad Aglaſ. q. 1.) Sed ejusdem spiritus gratiã. Zonã cinctus, ut Elias; in eremo vivens, ut Elias; persecutionem passus, ut Elias; Præcurfor adventus primi, ut Elias secundi, in die judicii.* Magna sanè hæc est gloria; Ejus, quo major non surrexit inter natos mulierum, figuram expressisse. At maxima ejusdem gloria fuit, ipsius Melsiæ, & Mundi Salvatoris typum prætulisse: velut verbis disertis Magnus pronuntiat AUGUSTINUS Sermon. 201 de Temp. *Beatus (inquit) Elias typum habuit Domini Salvatoris.*

Z Quã

Quâ verò ratione, & quibusnam in rebus typum Domini gesserit scilicet in nomine, actione, virtute & ascensione, ad Magni hujus Prophetæ honorem in præsentî declarabimus.

I.
S. Elias
typus
Christi in
nomine.

I. Magnus Propheta Elias typum habuit Domini Salvatoris in nomine: ut enim S. Hieronymus in cap. S. Michæ exponit: *Elias idem est, quod Dominus Deus.* Cui Hebræi quodque consentiunt, asserentes Eliæ nomen ex illâ populi acclamatione ad Eliam desumptum esse: *Dominus ipse est Deus, Dominus ipse est Deus.* Cùm autè nomine Jaberschyth compellaretur. Idem testatur S. Isidorus L. 7. de Orig. c. 8. *Elias interpretatur Dominus Deus. Ex futuri ergo presagio sic vocatur: nam dum altercatur in Sacerdotio cum quadringentis Sacerdotibus Baal, invocato nomine Domini, descendit ignis de celo super holocaustum, quod cùm vidisset oronis populus, cecidit in faciem suam & ait: Dominus ipse est Deus. Ex his ergo causis tale prius nomen accepit.*

An non igitur illustre est Eliæ nomen? Elias Dominus Deus dicitur, sicut & Jesus Christus Dominus Deus noster est. Elias Dominus Deus. Sicut enim Moyses à Domino constitutus fuit Deus Pharaonis. Exodi 7. 1. qui plagas decem terrestres infligens Pharaonem ad populum dimittendum cogeret; sic quodque Elias constitutus est tanquam Deus Achabi & Jezabelis, qui omnia elementa commovit, stupendaque prodigia patravit, quibus Regem, Reginam, ac Baalitas perculit, imò peremit. Ita pariter Christus Salvator noster, tanquam deus & dominus noster prodigiis innumeris stygium Pharaonem,

mundum, ceu Achab, & carnem ceu Jezabelem tyrannicam debellavit; iisque Numen suum divinum, supernamque potentiam demonstravit.

O verè excellens typus! ô nobilissîma Figura! sed figuratum & eûtypus longè nobilior! Verùm ô Religiose! ô Sacerdos Domini! nunquid & tu cum Christo & Eliâ in nomine convenis? Nonne Christianus es? Nonne Christi discipulus es; & frater, & membrum? Nonne & Dominus Deus, cùm scriptum sit: *Ego dixi, Dii estis & Filii Excelsi omnes?* Psalm. 81. 6. Tu presertim Sacerdos Altissimi, an non es Dominus Deus, dum ejus personam sustines & in Penitentia tribunalî, & in tremendo Missæ Sacrificio; tanquam Dominus Deus, peccata dimittens, & tanquam Dominus Deus, altaris Sacramentum conficiens stupenda patris miracula? Si ergo & tu es Dominus Deus, vide, ut nomini omen, voci vita respondeat: ne sit functio tua nobilissîma, actio vilis; dignitas summa, vita ima; & nomen absque omine.

II. Nec tantum nomine, verum etiam re & actione gestorumque similitudine Elias sanctus Domini Salvatoris typum ac figuram expressit. Clarioribus id verbis haud declaravero, quam Magni Augustini, Christum inter & Eliam bene longum Parallelorum catalogum pertextentis. Serm. 201. de Tempore sic loquitur. *Elias typum habuit Domini Salvatoris: Sicut enim Elias à Judæis persecutionem passus est; ita & verus Elias Dominus noster ab ipsis Judæis reprobatus est & contemptus. Elias reliquit gentem suam; & CHRISTUS deseruit synagogam illam*

Elias abiit in desertum ; & Christus venit in mundum. Elias in deserto corvis ministrantibus pascitur ; & Christus in deserto mundi hujus Gentium Fide reficitur. Corvi enim illi , qui Beato Elia , jubente Domino , ministrabant , Gentium populum figurabant. ELIAS mittitur ad Viduam , ut ab ea pascatur , quæ typum Ecclesie gerebat. Venit Elias ad Viduam , quia Christus venturus erat ad Ecclesiam. Filius Viduæ defunctus ab Elia suscitatur : Filius Ecclesie , id est , Populus Christianus è carcere mortis à Christo educitur. Elias oravit in Monte Carmeli ; & Christus in Monte Oliveti. Elias oravit , ut pluvia in terram veniret : Christus oravit , ut in corda hominum gratia celestis descenderet. Et sicut in adventu Elia omnes idolorum sacerdotes interfecit : ita in adventu veri ELIAE observantia sacrilega Paganorum destructa est. Haec tenet Augustinus.

An non bellè Eliae typici & veri actiones consentiunt ? Quam pulchrè figuræ & figurati gesta respondent ? Verùm an non & nos , tanquam Christianos , & Religiosos , & Sacerdotes , typi utriusque in moribus & gestis ætypos & antitypos exhibere omnino decet ? An non par est , ut nostra oratio utriusque orationi ; nostrum jejunium utriusque jejunio ; nostra conversatio utriusque conversationi pro modulo nostro respondeat ? At quoties à tam eximiis archetypis & prototypis in modo , & methodo , in re & fervore , aliisque peristalibus quàm longissimè deflectimus ac discrepamus ?

III. Neque in actionibus duntaxat ; sed etiam in virtutibus ELIAE Christi domini

Figuram insignem exhibet. Has inter

1. Locum primum vitæ innocentia puritas & sanctitas sibi vindicat . cum passionum sedulâ mortificatione & voluptatum abnegatione conjuncta. Declarat id S. Ambrosius L. 1. de Cain ubi Eliam hîcse elogiis celebrat : Victor passionum nec ullis capus illecebris , qui omnem istam secundum corpus habitationem celestis puritate conversationis obduxerat , mentem regens , carnem subjiciens . & regîa quâdam auctoritate castigans , nomine Dei vocatus est , ad cujus similitudinem se perfecta virtutis ubertate formaverat ; & ideo non legimus de eo , sicut de ceteris , quia deficiens mortuus est. Verùm quid Christus Servator noster hoc Typo expressus : Quis unquam illo innocentiôr ? Quis purior ? Quis justior ? Quis vitæ sanctimonîa clarior ? Qui secundum Apostolum ad Hebr. 7. 26. audit : Sanctus , innocens , impollutus , segregatus à peccatoribus. Imò Sanctus Sanctorum ?

2. Libertas arguendi scelera & scelestos , etiam Reges & Sacerdotes. Quantâ enim libertate Regi Achab & Jezabeli impiæ in faciem restitit ? Quantâ generalitate , Dei nomine , interitum eisdem & ruinam denunciavit ? Ecce (inquit) ego inducam super te mala , & demetam posteriora tua. Si mortuus fuerit Achab in civitate , comedent eum canes ; si autem mortuus fuerit in agro , comedent eum volucres cali. Et canes comedent Jezabel in agro Jezabel. Lib. 3. Reg. Cap. 21. Quanta quodque redemptoris nostri libertas in arguendo Scribas & Phariseos , Reges & Principes , Sacerdotes & Pontifices ?

Z 2

3. Zelus

3. Zelus honoris & Cultus Divini, qui eum ad tot labores & difficultates, ad tot pugnas & certamina, cum Rege & Baalitis ineunda compulit. Unde ad Deum dicebat: *Zelo zelatus sum pro Domino Deo Exercituum; quia dereliquerunt pactum tuum Filii Israël.* L. 3. reg. c. 19. 14. Quantus verò in Redemptore nostro zelus gloriæ Patris exaruit? *Zelus Domini tua comedit me!* Hoc zelo inflammatus & quodammodo consumptus, toto vitæ spatio, tot ærumnas & adversitates, tot labores & fatigationes, tot itinera & incommoda, tot poenas & tormenta, tot calumnias & probra, tot injurias & contemptus invicto animo toleravit.

4. Patientia heroica & fortitudo, quæ omnes Regis & Idololatrarum persecutiones, ac Jezabelis mortem ipsi intentantis minas generosâ mente superavit. Et quas Salvator noster ab omni hominum genere persecutiones non sustinuit, donec easdem morte crucis probrosissimâ conclusit?

5. Denique (ut paucis multa complectamur) quæ fides, quæ devotio, quæ solertia, quæ temperantia, quæ abstinencia, quæ castitas, quæ animi demissio, ac mundi contemptus in sanctâ Eliæ animâ eluxit? Audiamus S. Isidorum in L. de ortu & interitu Prophetarum. c. 35. *Eliæ præconia recensentem: Elias (inquit) Sacerdos magnus atque Propheta, habitator solitudinis, fide plenus, devotione summus, in laboribus fortis, industriâ solers, excellenti ingenio præditus, in exercitatione disciplina rectus, in sanctâ meditatione assiduus, metûque mortis intrepidus. Audiamus pariter Sanctum*

Bernardum, alia præstantissima eitelogia attribuentem. *Elias (ait) Forma iustitiae, sanctitatis speculum, pietatis exemplar, asertor veritatis, Fidei defensor, Duxor Israël, Magister insipientium, refugium proferorum, pauperum Advocatus, iudex viduarum, oculus cæcorum, lingua mutorum, ultor scelerum, malorum metus, Bonorum gloria, virga Potentium, malleus Tyrannorum, Regum Pater, sal terra, Orbis lumen, Propheeta Altissimi, Praecursor Christi, Christi Dominus, Deus A. hab, Baalitarum terror, Idololatrarum fulmen. Hæc sunt præconia typi, sanè excellentissima. At quis non videt, longè eminentiora, & infinitè sublimiora, modòque altiore Christi Domino nostro, Eliæ e typo, convenire?*

Quis similiter non perspicit, has quoque virtutes in nobis, si veri Christiani, ac Religiosi nomine gaudere velimus ratione certâ, requiri? *Fides præsertim, devotio, temperantia, abstinencia, patientia, demissio, mundi contemptus, animarum & gloriæ divinæ zelus & scelera, si Ecclesiastæ sumus, redarguendâ libertas: sine quibus non Religiosi, aut Christiani personam ac veritatem; sed idolum, sed umbram præferemus ac representabimus.*

IV. Denique Magnus hic Propheta noster demptoris nostri typum quòque expressit in ascensione ad cælum. Illius ascensum L. 4. Reg. c. 2. descriptum legimus: *dum Elias & Elifæus Discipulus ejus colloquerentur, ut facer textus enarrat: Erat currus igneus & equi ignei diviserunt nubem & ascendit Elias per turbinem in cælum. Elifæus autem videbat, & clamabat: Pater mi, currus Israël & auriga ejus. Et non vidit eum amplius. Præclare ascensum hunc*

S. Ambrosius exponit, in Symb. Apost. Elias in corpore isto positus, curru igneo, id est Angelorum subvectione, qui sunt Spiritus & flamma ignis, in illa commotione ad caelum assumptus est. At in quodam caelum de-
 vectus est? S. Bernardus & S. Gregorius Hom. 19. in Evang. docet: In caelum aë-
 reum Elias subvectus est, ut in secretâ quan-
 dam terra regione mitteretur, ubi in magna
 iam carnis & spiritus quiete viveret; quo-
 usque ad finem mundi redeat. & debitum
 mortis solvat; ille etenim mortem distulit,
 non evasit. Redemptor autem noster, quia
 non distulit, superavit, eamque resurgendo
 consumpsit; & resurrectionis suae gloriam,
 ascendendo declaravit.

Insignis ergo ascensus Eliae, Christi
 Domini ascendenti typum exhibet;
 quamvis ille Christi longè sit illustrior,
 discrimen utriusque notat laudatus ante
 Gregorius l. c. dum ait. Notandum
 quoque est, quod Elias in curru legitur ascen-
 disse; quia homo purus, ad iutorio indigebat
 alieno: Redemptor autem noster non curru,
 non Angelis sublevatus legitur: quia is, qui
 fecerat omnia, nimirum suâ virtute super
 omnia ferebatur. O igitur præclaram
 Christi Domini figuram! ô nobilem re-
 demptoris in nomine, actione, virtute
 & ascensione typum.

Sed quem inde fructum, decerpemus?
 magnum utique, si hæc ritè perpenderit
 & ruminaverimus: ut innuit S. Au-
 gustinus l. c. Hæc, inquit, Fratres Cha-
 rissimi, si velut animalia munda, assidua
 cogitatione, in cordibus vestris ruminatis,
 implebitur in vobis, quod scriptum
 est: *Thesaurus desiderabilis, requiescit in ore
 sapientis.* Proverb 21. Inde enim in corde
 & ore vestro Thesaurus desiderabilis

oriatur: si eius virtutes non solum rumi-
 naveritis, verum etiam opere expresse-
 ritis; Thesaurum incomparabilem meriti,
 gratia & gloria reportabit.

Quapropter, Dilectissimi, crebro in
 nobilem hunc typum S. Eliae &
 Christum Dominum, velut nobilissimū
 eius ectypum oculos mentis conjicite:
 ac 1. Eliae nomen attendite, ac videre
 ut quodammodo vobis approprietis,
 sitisque conversatione & vita ac con-
 versatione quasi divinâ, supra humanam
 elevatâ, ut impleatis illud Christi: *Ego
 dixi, Dii estis & Filii excelsi omnes.* 2. S. E-
 liae typi, ac Christi Domini velut ectypi
 actiones, mores, gesta & opera, pro
 communicatâ vobis gratiâ, imitari stu-
 dete: *Exemplum ait Christus, dedi vobis,
 ut quomodo ego feci, ita & vos faciatis.* 3.
 Eliae typi, & Christi ectypi vitæ inno-
 centiam, libertatem scelera redarguen-
 di, si vobis id ex officio incumbat, zelum
 Divini honoris, patientiam, fortitudinem,
 fidem, devotionem, temperantiam, abstinentiam,
 humilitatem, castimoniam, & mundi universi contemptū
 vobis comparate satagite, ut hæc ratione
 utriusque præclarus antitypus evadatis.
 4. Quod si præstiteritis, magnum repor-
 tabitis Thesaurum, hunc nimirum, ut
 post transactum breve vitæ hujus mortal-
 is curriculum, non cum Eliâ in caelum
 aëreum, sed cum Christo Domino in
 caelum empyreum, ac beatam illam
 Beatarum mentium sedem ab
 Angelicis Spiritibus de-
 portemini.

* * *

Z 3

EXHOR-

EXHORTATIO
DE SPIRITU ET VIRTUTE
S. P. AUGUSTINI

Doctoris Ecclesiae & Fundatoris Canonorum Regularium
& Eremitarum, dolentis, quod serò Deum amare ceperit,

T H E M A.

*Serò Te amavi Pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova;
serò te amavi! S. Augustinus in Soliloq. c. 31.*

Possemus festâ hâc magni Ecclesiae Doctoris Augustini luce variis tantum Virum exornare titulis, decorare encomiis, & præclaris eius virtutum Symbolis celebrare. Possemus cum S. Paulino eum proponere tanquam Aquilam sublimius omnibus volantem. Epist. ad Valer. Possemus eum cum S. Nilario Fidei Orthodoxae defensorem appellare (Epist. ad Arat. Diac.) Possemus eum cum S. Hieronymo antiqua Fidei Conditorum dicere. Epist. ad Augustin. Possemus cum Celsodoro Eum nuncupare Bellatorem Haereticorum, Defensorem Fidelium. L. divin. Lect. c. 20. Possemus Eum cum Ruperto Abbate Tuitiensi Columnam & Firmamentum veritatis deprecare. L. 7. Epist. 5.

Possemus illum cum Ribadeneis in vita vocitare Doctorem Doctorem; inter doctos sanctissimum; inter Sanctos doctissimum; Cherubim per Scientiam, Seraphim per amorem. Possemus eum aliis fulgidissimum Orbis Christiani lumen, Solem Africae, terrorem Sectariorum, fluminis impetum contra flumen haereticorum, omnium vestrum oculis proponere, ac varias Ejus excellentissimasque virtutes summis in caelum laudibus efferre. Verum omnibus hæc hâc vice præteritis, unicam Episcopus duntaxat præstantissimam sententiam, aliis innumeris relictis, seligemus, quam per considerationis aut meditationis methodum declarabimus; eoque non alia, nisi ea, quæ modò thematis loco fuit adducta: *Serò Te amavi, pulchritudo tam antiqua, Pulchritudo tam*

tam nova; serò Te amavi! Soliloq. c. 3. 1. Perspicuus enim sanctissimus & acutissimus ingenio Doctor, Aquilinis mentis oculis, Deum Optimum Maximum omni, imò infinito amore dignissimum, & ex altera parte suam amandi obligationem, ac vitæ suæ brevitatem, summopere doluit, aliquam ejus, eamque non exiguam partem, absque amore supremi Numinis transactam; ideoque dolens ac lugens id deplorat, exclamâtque: *Serò Te amavi; deus meus, serò Te amavi!* Utinam nec unicum vitæ meæ momentum absque amore tui effluxisset!

Hæc Dilectissimi, ruminabimus, ac deinde nos ipsos intuebimur; ut si fortè similem dolendi causam in nobis reperiamus, eam cum Sancto Augustino deplemamus ac corrigamus.

I. Considerans Doctorum Aquila Augustinus, & intimè perpendens ac penetrans infinitam Dei amabilitatem & pulchritudinem, beneficiorum divinorum magnitudinem & multitudinem; nec non vitæ suæ caducitatem ac volubilitatem, cum intimo cordis sui sensu dolet, serius se amori divino frœna laxasse, exclamâtque: *Serò Te amavi!* At curram serò, Doctor acutissime? Respondet ipse, causamque insinuat. In L. 1. Conf. c. 7. ubi infantiam suam describit: *Tu Domine Deus meus, dedisti vitam infanti & corpus, quod instruxisti sensibus, conpegisti membris, figurâ decorasti. Sed hanc ætatem, Domine, quâ me vixisse non memini, piget annumerare huic vitæ meæ, quâ ego vivam hoc seculo: nam & in iniquitate conceptus sum; & in peccatis mæ mater meâ aluit in utero.*

Hoc tempore, mi Deus, oportuisset me si licuisset, amare Te, ac pro tantis beneficiis grates referre: verum hoc tempore non amavi Te, quia non cognovi Te; ideoque serò Te amavi!

2. Nec amatum à se Deum in pueritia, recenset Lib. 1. Confess. cap. 8. 9. 10. *Ab infantia (inquit) veni in pueritiam, & loqui didici, & delectabar me ludere, & vapulabam, quia ludebam pilâ Puer, & eo ludo impediabar, quò minus celeriter literas discerem. Et peccabam Domine Deus meus, faciendo contra præcepta parentum & Magistrorum: & sculpsi aures meas sabelli falsis, curiositate etiam per oculos meos, ante. Et hoc tempore, mi Deus, puerilibus crepundiis delectabar, lusum diligebam, nondum Baptismo tinctus eram; sed Te nondum amabam. Ideoque, Domine, serò Te amavi!*

3. A pueritia in adolescentiam & juventutem devénit; sed nec in his dilectum à se Deum fuisse, lamentatur L. 2. Confess. c. 2. Nam de hac ætate ait: *Quid erat, quod me delectabat, nisi amare & amari? Et concupiscentia carnis obnubilabat, & obscurabat cor meum, & rapiebat imbecillum ætatem per abrupta cupiditatum, & mersabat in gurgite flagitiorum.* Hoc ergo tempore Augustinus nondum amabat Dominum. Timor servilis inerat quidem illi; sed nondum Amor: ait enim L. 7. Conf. c. 16. *Nesque revocabat à profundiore voluptatum carnalium gurgite, nisi metus mortis & futuri iudicii sui.* Ideoque, Domine, serò Te amavi!

4. Donec tandem circa tricesimum ætatis annum, post colloquium cum Alipio, intimo suo, habitum, post laxatas lacrymis habenas, post repetitum toties,

Cras

*Cras & cras, quare non modo finis turpitudinis mea? Post auditam, de vicina domo, vocem cum cantu dicentis, Tolle, lege; tolle, lege: Ac denique post lectam D. Pauli ad Rom. 13. sententiam: Non in comestationibus & ebrietatibus; non in cubilibus & impudiciis, non in contentione & emulatione: Sed induimini Dominum? E S U M Christum. Quando tandem vincula dirupit, à S. Ambrosio instructionem obtinuit, & ab eodem, tertio & tricesimo ætatis anno, Baptismum suscepit, Christum induit, novam vitam est auspicatus, mundum mundanæque reliquit, totum se Deo obtulit, ordinem Religiosum instituit, ac in eodem aliis sanctitate vitæ; omniumque virtutum splendore præluxit, atque ita licet serò, serò tamen Deum diligere cepit: nihilque totà deinde vitâ, ad sextum supra septuagesimum annum, majore dolore planxit, quàm primos & optimos triginta tres ætatis suæ annos malè impensos & absque dilectione dei, tam boni, tam pulchri, transactos: atque inde ortum duxit illa exclamatio & lamentatio: *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova; serò te amavi!**

Apodosis & Affectus doloris de præterito.

Discutite nunc, Dilectissimi, & examine vitam vestram præteritam; & videte, an non cum Augustino deplorare meritò debeatis & exclamare: *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova; serò te amavi!* Nam primò, non amavite, in infantia, quoniam te non cognovi: & si cum Beatissima Virgine, & magno Baptista rationis usu fuisset præditus, & à pri-

mo rationis crepusculo, serò te amavisse! 2. Non amavi te in pueritia, docet quidem Doctor angelicus q. 89. q. 6. Tenei hominem circa septimum ætatis annum, Dominum Deum suum actu amoris prosequi, quod num præstiterim, non memini. 3. Non amavite in adolescentia & juventute mea; verò ætatem illam in multis vanitatibus & concupiscentiis, in vitiis & peccatis contrivi. O si te, nunquam offenderissem; sed intimo amore complexus fuisset! 4. à Juventute ad virilem ætatem transgressus, tandem te diligere debuisset, nisi curarum moles, labores, negotia, passionis, tentationes, concupiscentiæ retardassent. O Domine, vere, *serò te amavi!* In Baptismo gratiam & charitatem infantulo infudisti: & si ab illo momento in amoris actus continuos erupissem! Usque rationis pueri dedisti: & si pro tanto munere tibi grates retulissem, intimèque te dilexissem! Toties in peccata prolapsus penitentia sacramento ablui; tot peccandi occasiones removisti; innumeris beneficiis cumulasti: ad ordinem Religiosum, adeò amabilem, me indignissimum vocasti: & si pro tot tantisque favoribus, millies iterumque millies amoris incendio exarsissem. sed cum id factum minimè sit, quid restat, nisi ut cum Augustino miseriam istam deplorem & plangam, dicens: *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua; pulchritudo tam nova; serò te amavi?*

II. Deinde si propè perpendamus, quis ille sit, cui amorem debitum denegaverimus, majore dolore meritò obruemur. Quis enim ille est, quem

quem non dileximus? *Serò Te amavi.*

1. *Te Patrem ingenitum, te Filium unigenitum, te Spiritum Sanctum paracletum, Te Sanctam & indivisibilem Trinitatem* L. med. c. 11. Quia Manetis & Manichæorum, de hoc mysterio, deliriis occupatus eram. 2. *Te, Deum invisibilem, incomprehensibilem, ineffabilem, immensum, infinitum, æternum, principium & finem omnium.* med. c. 17. 3. *Te potentissimum, sapientissimum, benignissimum, iustissimum, misericordissimum, sanctissimum, pulcherrimum.* 4. *Te sine deformitate perfectum, sine quantitate magnum, sine qualitate bonum, sine tempore sempiternum.* med. c. 12. 5. *Te sine morte vitam, sine infirmitate fortem, sine mendacio verum, sine situ ubique præsentem, sine loco ubique totum, sine extensione omnia implentem. Te talem ac tantum, tam serò cognovi, tam serò amavi!*

2. *Serò te amavi, pulchritudo tam antiqua!* Pulchritudo perpetua, pulchritudo æterna, ab æterno in æternum semper durans semper vernans, semper florens; nunquam elanguens, nunquam marcescens. Cujus comparatione, pulchritudo creata omnis, non nisi gutta, non nisi umbra est, instar floris citò decedens, instar hemerocallis, subitò evanescens; instar cadaveris brevi putrescens: & hanc umbram soli, guttam mari, vitam cadaveri prætulit, quando tam *serò te amavi!*

3. *Serò te amavi pulchritudo tam nova!* semper virescens, nunquam veterascens; novas semper & novas species & pulchritudines beatorum obtutibus offerens; *pulchritudo tam nova*, ut in ea Beatorum cœlestes spiritus & angelicæ

mentes, nova semper & nova objecta formosissima intueantur, eaque visio beata, post miliones infinitos annorum tam recens ac nova videatur. ac si hodie primùm inchoaretur; tam amabilis & admirabilis, ut intuentes, tota æternitate non fatientur. Atque hanc pulchritudinem, *Serò amavi.* Irruebam in formosa ista, quæ oculis corporeis cernimus, quæ colore evanido mortales stolidos alliciunt, ac decipiunt, nec nova, nec antiqua: non antiqua, quia noviter orta; non nova, quia antiquata, marcida, putrida & in pulverem suum jam redacta. Pulchritudo Rachelis, Patriarcham Jacob quatuordecim annorum servituri mancipavit, ac diu noctuque quietem ei abstulit. Pulchritudo Thamaris ammonem fratrem in morbum fatalem prostravit: Pulchritudo Betfabæ sanctitatem Davidis in impietatem convertit; Pulchritudo Moabitidarum sapientiam Salomonis commutavit in stultitiam: Pulchritudo Omphalæ herculem Lydorum Regem, ad quas insanias deduxit? Pulchritudo S. Catharinæ, quam vim Cæsari Maximino; Pulchritudo S. Agnetis, quam violentiam Proconsulis Romani Filio? Pulchritudo S. Agathæ, quam animi luctam proregi Sicilia Quintiano, aliarque virgines speciosæ tyrannis aliis intulere? Nonne Pulchritudo Cleopatrarum commovit, concitavitque Romanum imperium; & instar terræ motus concussit, ac Marcum Antonium, honore, fortunâ, ac vita spoliavit? Amore Helenæ Pulchritudinis, ut existimabatur stupendæ nonne binæ mundi partes præcipuæ Asia & Europa, bello & præliis adeò collisæ, ut decenni bello, hominû multitudo, mundo integro non absumi-

lis interierit; & licet troiani viribus suis tandem metuerent ac diffiderent. nihilominus, dum eam aliquando è palatio regio, tanquam auroram speciosissimam, prodeuntem conspexere, adeo decoris ac speciei ejus radiis perfricti fuere; ut unanimes ore professi sint omnes dignam esse, pro qua mundus universus arma corripit, ac sanguinem fundat. Sic sic in mortalium insipientium cordibus dominatur Pulchritudo, fallax & evanida: Pulchritudo nec antiqua nec nova quia brevissima; non nova quia caduca, & emarcida, citoque in favillam, pulveremque prolapsa. Quam vim impetumque cordi meo jure impressisset, mi Deus, tua Pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova, quam ego tam sero dilexi:

Affectus amoris pro presenti

O Pulchritudo tam antiqua, quam nova, Salvator mi, antiqua secundum divinitatem, nova secundum humanitatem: in utraque pulcher & speciosus pro filiis hominum. *Diligo te super caelum & terram, & cetera omnia, quae in eis sunt.* medit. c. 35. quia tu omnia pulchritudine ac decore longè superas. Tu pulcher es in caelo, pulcher in terra, pulcher in utero, pulcher in manibus parentum, pulcher in miraculis pulcher in flagellis, pulcher invitans ad vitam, pulcher non curans mortem: pulcher deponens animam, pulcher recipiens, pulcher in ligno, pulcher in sepulchro. Neque oculos à splendore pulchritudinis illius avertat carnis infirmitas: summa & vera pulchritudo justitia est. Ibi illum non videbis pulchrum, ubi deprehendes injustum: si ubique justus & decorus. Ita S. Aug. in Psal. 44. Te igitur adeò pulchrum ac decorum, nunc super omnia diligo, & om-

nibus creatis quam longissimè anteppono. Amo te amore magno, & magis atque magis amare te desidero: Amo te super aurum & argentum, super margaritas, & lapides pretiosos, super fructus terrae, vina & delicias, super pisces, volucres & feras; super Homines & Angelos, quia tu omnibus infinitè pulchrior, infinitè perfectior, & infinitè es excellentior.

III. Accedamus nunc ad voculam tertiam *Amavi*; dispiciamusque non non serò, cum Augustino, Dominum Deum nostrum amaverimus, ut errorem serò corrigamus, actandem reverenter auspicemur, quod ut clarum perspicimus; examinemus quid sit amare.

1. Amare est alicui bene velle. O quam serò cepti bene velle tibi, qui non curavi, num tibi esset male, modò mihi foret bene. 2. Amare est quemquam magni aestimare. O quam parvi te feci, qui tuam Majestatem, pro nullius momenti recula sprevi & postposui. 3. Amare est laudare! ô Domine quam rarò, quam frigide & distrahè, laudavi te! 4. Amare est de amato, sine intermissione cogitare. O quam rarò, mi Deus; de te cogitavi, & levavi mentem! 5. Amare est libenter loqui, cum dilecto, & cum magna voluptate. O domine quam longa videtur mora, cum modico tempore tecum colloquor. 6. Amare est libenter loqui de amato. O insipientia mortalium, de nugis & fabulis colloquendo, tempus breve eliducimus: de Deo loquendo moram parvam, longam existimamus. 7. Amare est pro amato strenuè laborare, eoque admodum Jacob pro Rachele sudavit, anni quatuordecim mora brevissima

ensebantur. 8. Amare est pro dilecta adversa & molesta sustinere : amor enim omnia sustinet. O Rex gloriæ, quàm parùm amavi te, qui tam parùm volui sustinere pro te!

Affectus amoris & propositi, pro futuro!

Sed quid nunc Charitatis restat agendum, quod factum est, infectum fieri nequit; nec quæ præteritæ horæ, amore vacua, redire potest? Quid igitur superest consilii? Cum Augustino postmodum ab amore divino vulnerato, duplicata, triplicate actus, omnis generis, amoris : *Sagittaveras tu cor nostrum charitate tuâ*, ait S. Doctor L. 9. Conf. c. 2. Atque ubi hoc amoris cordi inflictum est vulnus, velut cervus saucius cucurrit ad fontem aquarum, ad perennis vitæ flumen, ut licitum, ardoremque charitatis identidem restingueret. Ex hoc tempore totum cor ejus ardebat, & magis atque magis ardere desiderabat. *Vulnera cor meum* (suspirabat,) *igneo & potentissimo telo tua nimia charitatis, tu sagitta electa!* In med. c. 37. Ab hoc tempore, omne Deo bonum volebat, summè Deum aestimabat : miris eum laudibus efferebat : sine intermissione, cor in Deo, tanquam centro suo defixum gerebat, jucundusque de eo sermones miscebat, ingentes pro eo labores, disputationes contra Hæreticos, voluminum grandium conscriptiones, Ecclesiarum gubernationes, Ordinum institutiones, Conciones, Instructiones, indefessè alacritèque suscipiebat : nec Hæreticorum calumnias, insurrectiones & persecutiones reformidabat; omnia superante, incendio charita-

tis, quod in ejus corde aestuabat : unde exclamabat : *Quid est hoc, quod sentio? Quis est ignis, qui calefacit cor meum? Quæ est lux, quæ irradiat cor meum, & quidquid in angulâ latet, manifestat?* O ignis qui semper ardes & nunquam extingueris, illumina me! O utinam arderem ex te, ignis sancte! quàm dulciter ardes, quàm secretè lucet, quàm desideranter adavis? *Ve tuis qui non ardent ex te!* S. Augustin. in Soliloq. c. 34.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, cum magno hoc Doctore. 1. Lugeamus ac desileamus, quòd tam serò Dominum Deum summum & unicum bonum nostrum amare cœperimus; totque annos, menses, dies, horas, absque ejus dilectione elabi siverimus. 2. Lugeamus quòd Bonum æternum, immensum infinitum tam parvi duxerimus, quòdque pulchritudinem tam antiquam, tam novam, pulchritudinis umbræ evanidæ, postposuerimus, deploremus. 3. Actus amoris, neglectos cum S. Augustino, compensare satagamus. Abiit, abiit ut secuturum tempus, sicut præterlapsum, absque amoris actibus transigamus. Dicat quilibet vestrum cum S. Augustino: *Dixi nunc capi: Diligam te Domine fortitudo mea! Diligam te pulchritudo mea, bonitas mea, potentia mea & sapientia mea! Diligam te, & tu eris tanquam dilectus meus unicus in memoria mea, ut sine cessatione de te cogitem! Diligam te, & tu eris in intellectu meo, ut amplius te cognoscam! Diligam te, & tu eris in voluntate mea, ut velim tibi omnia intrinseca & extrinseca bona tua; in illisque exultem & gaudeam! Diligam te, & eris in ore meo, ut de te*

A a 2 libenter

libenter loquar ac prædicem ! Diligam te, & eris in manibus meis, ut pro gloria tua laborem assidue, & quidquid patiendum immiseris, amplectar strenue ! Quoniam verò, sine te, nihil possum facere : cum Augustino, demississime flagito : *Jubes te diligi, Domine, da quod jubes & jube quod vis. Oignis qui*

semper ardes & nunquam extingueris ! O amor qui semper ferves, & nunquam tepescis, accende me & accendar: accendar, inquam, totus à te, ut totus diligam te ! Quod omnibus presentibus & mihi largiatur sanctissima Trinitas, Pater & Filius & Spiritus Sanctus. Amen.

EXHORTATIO DE SPIRITU ET VIRTUTE S. BASILII,

Cappadociæ Episcopi, S. Ordinis Basiliani Fundatoris,
cum Moyse collati.

T H E M A

Dilectus Deo & hominibus Moses, cujus memoria in benedictione est. Similem illum fecit in gloria Sanctorum.
Eccli. c. 45.

Sanctus Gregorius Nazianzenus, S. Basilii Magni, Cappadociæ Episcopi, compar ejusdemque familiaris, & eremi, & Domus, & mensæ & studiorum, & morum & vitæ socius; quantam de Patriarcha hu-

jus sanctimonia, estimationem foret; vel ex eo, inter cætera, liquet, quod eundem jam cum Abrahamo emulatum Gentium Patre; jam cum Moyse, populi Israëlitiæ thaumaturgo Duce; jam cum Josepho, Aegypti priore & Mundi Salvatore; jam cum aliis viris celeberrimis, præstantissimisque componere nullus dubitavit. Nobis verò in præfenti lubet, encomiis aliis præ-

ritis, magni Moysi & Basilii magni nonnulla virtutum heroicarum parallela recensere; ut ad utriusque virtutum amorem & imitationem inflammetur. Quanto pere verò S. hic Episcopus Moysen, epistole scripta triverit, soli libri Hexameron abundè declarant, quos ipse in Geneleos librum, ita elucubravit; ut eos S. Ambrosius transtulerit, ac non tam suum, quam S. Basilii foetum, in tractatu de opere sex dierum; oculis, auribusque latinis dederit. Nos quidem, scribit ipse Basilii ad Libanium Epist. 146. cum Moysè & Elia, similibusque beatis viris versamur; qui nobis doctrinam suam tradunt. Ideoque S. Gregorius Nazianzenus in oratione fenebri, de laudibus S. Basilii, prolixè contexta, eum, Moysen à Mose agere didicisse, asserit; ipsosque tredecim annos Mose & sacris Literis volvendis ac meditandis operam navasse testatur Ruffinus. Nunc utriusque parallelas virtutes, videamus.

I. Moyses non statim, uno veluti salta, ad populum Israëliticum docendum, pascendum, regendum atque ex Aegypti servitute, in terram Chanaan deducendum provolvit; sed per gradus ad ducatum & animarum regimen ascendit; Primis quadraginta annis, in aula Pharaonis educatus, & omni Aegyptiorum sapientià excultus fuit, ac cum Magnatibus agere didicit. Secundis quadraginta annis pascens oves Jethro soceri sui, in terra Madian, contemplationi se dedit, ac propriae perfectioni vacavit; ut perfectus ipse perficeret alios, virtutesque acquisitas in alios transfunderet, atque inde annum jam

agens octogesimo, populi pastorum & ducatum adiit.

Idem praestitit a vi sui Moyses Basilii; absoluto namque Athenis eloquentiae & Philosophiae curriculo, ad volvenda ac meditanda sacrarum literarum monumenta se contulit, ac deinde sacerdotali charactere insignitus fuit; teste Nazianzeno. I. c. *Cum prius sacros libros lectisasset, & eorum explanator fuisset, factus est presbyter ab Hermogene Episcopo Casarensi, &c.* Antequam verò infulam Episcopalem admitteret, in perfectionis, omniumque virtutum studium toto conatu, incubuit; & quos in Palastina, Coelestria & Mesopotamia, viros omni virtutum genere praestantes reperit, imitari studuit; velut ipse scribit Epist. 79. ad Eustachium: *Obstupui, inquit, eorum in servanda diosa temperantiam, in obeundis laboribus tolerantiam; precandi vigorem, & constantiam; ut nec somno victi, nec aliquà natura necessitate deflexi, sublimem semper & invictum animi sensum, in fame & siti, in frigore & nuditate servarent. Cum illa admirarer, cupiebam & ipse, quantum mihi possibile esset, illos annulari.*

Eritis & vos aliquando, Charissimi, ut spes est & vitæ comite, aliorum Instructores, verbi divini Praecones, conscientiarum arbitri, missionum variarum administri, & animarum plurimarum Rectores: at hic in vitæ religiosae tirocinio, prius solida vitæ perfectioris fundamenta jacienda sunt; prius vitia comprimenda, passionum impetus frenandi, virtutum necessariorum, humilitatis, obedientiae, castitatis, charitatis panoplia comparanda est. Ne

fortè cum aliis prædicaveritis, ipsi re-
probi efficiamini. Priùs descendum est,
quod deinde alios doceatis: priùs pos-
sidendum est, quod aliis deinde com-
municeris. Cogitate vos hîc in tirocinio,
cum Christo degere, vel ut in Na-
zarethana Domo, & uni humilitatis &
virtutum studio cum ipso vacare: cogi-
tate vos cum Basilio, in eremo sancto
discatis. Sanè Angelicam Basilii vitam,
ut æmuleretur, ut ejus Consortio ama-
bili fieretur S. Nazianzenus, asserit,
quòd in eremum se contulerit, quæsiturus
remedium

*Doloris, ex amici consuetudine
Planè viri divini, qui istic cum Deo,
Sub Nube agebat, ut alter Moses,
Hic erat Basilius vivens cum Angelis.*

II.
Mosis &
Basilii
tempe-
rantia.

II. Prima virtus viro Apostolico, reg-
gimini animarum admovendo necessa-
ria est temperantia, & cibi potùsque
abstinentia: Præluxit in hac virtute Po-
puli Israëliti Dux Moses, qui tempe-
rantem, sobriamque omnino vitam e-
git, nec tam cibo quam Dei verbo vi-
tam traduxit; adeoque à Majestate di-
vina Legis tabulas recepturus, binis vi-
cibus, dies quadraginta, absque cibo &
potu, solâ oratione, & rerum cæle-
stium contemplatione sustentatus,
transegit.

S. Basilius, Moses orientis, præcam
Monachorum abstinentiam sectatus est,
eamque constitutionibus suis Monasti-
cis sanxit. De Viri hujus sancti eximio
pauperatis, & abstinentiæ studio ista
refert Nazianzenus in Panegyri: *illi,*
ait, tunica una, & pallium unum, & hu-
micubatio, & balnei contemptus & vigilia,

*& cæna suavissima, atque pulmentum, &
erat illi panis & sal: & potio sobria, quam,
nobis nihil laborantibus, fœntes præferant.*
Ex hujus abstinentiæ rigore, vultus ei
pallidus & caro ita emaciata; ut ossibus
fermè solis ac pelle constare videretur.

Virtus hæc, Dilectissimi, quam ne-
cessaria sit, in hisce præsertim Germa-
niæ regionibus; in quibus vitia contra-
ria, prædolor! nimium quantum gra-
vantur; notum vobis perspectumque
est; *Pallor & macies virum religiosum ac-*
cent, Acroama est S. Basilii; si non pal-
lor & macies, quæ vires Apostolicis li-
boribus necessarias, infringere possent,
aut labefactare; at certè temperantia
& abstinentia virum Apostolicum oc-
cent: ab hac in Tirocinio auspiciandum
est, contra vitia, prælium: *Prima, tan-*
gula, lucra est, agebat Cassianus; ratio-
nem dat Magnus Gregorius: Nequa-
nim, ait, ad spiritualis agonis certamen
ascenditur, si in non priùs in nobis hostis pe-
stis, gula videlicet appetitus edomatus.
Huic igitur vitio, ante omnia, bellum
indicamus; aliàs, hostes subtiliores, su-
perbiam, vanam gloriam, invidiam,
cæterosque, nequicquam laceessimus &
in arenam frustra provocamus.

III. Insignis in Mose effulsit animi
demissio, omnisque honoris mundani
contemptus: à Deo enim ad populi duc-
catum & regimen accersitus, non tantum
duntaxat, sed & alterâ, & tertiâ vicè,
ad indignationem usque Dei, honorem
& onus detrectans, sese excubavit:
Exodi c. 4. *Obsecro, inquit, Domine,*
non sum eloquens ab heri & nudius tertius;
& ex quo locutus es ad servum tuum, impe-
ditioris & tardioris lingua sum. Obsecro
Domine,

Domine, mitte, quem miserus es. O egregia tanti viri humilitas! O insignis, honoris despectus!

Non impar animi demissio, & honoris fuga eluxit in Magno Basilio: insulam enim Episcopalem Neocæsareensem, ut ipse scribit Epist. 164. declinavit: Pari modo, cum ægrotanti Eusebio Episcopo Cæsareensi, amico suo, fidelitate magnâ, ad obitum usque assistisset; eo defuncto, honorem refugiens, abdidit sese, & deprehensus, morbum simulavit; sed reluctans, multumque renitens, tandem onus & honorem Episcopalem admittere coactus est. Hæc est prisca veterum illorum Sanctorum demissio, longè à sæculo moderno discrepans & aliena, quo non raro ambitus & simoniæ labes honoribus sacris inspergitur.

Sed vos, Charissimi, tamen nondum propinquum adest officiorum honoratorum periculum, id tamen curate, ut vel à limine Religionis, honorum quorumcumque averisionem & horrorem sacrum imbibatis: eâ potissimum de causâ, quod de subditorum animabus, Deo ratio reddenda, Superioribus incumbat: *ipsi pervigilant, quasi rationem reddituri pro animabus vestris*, aiebat de Præpositis, Gentium Doctor. Hebr. 13. 17. Hæc ratio absterrebat Joannem Episcopum Rossensem, illustrem Angliæ Martyrem, quem cum ob virtutum excellentiam Henricus VIII. Angliæ rex, à tenui Episcopatu Rossensi, ad ampliore[m] promovere pararet; nunquam adduci se sivit, ut sponsam suam tenuiore[m] quidem illam; sed Dei vocatione primam, pro locupletiore dimitteret:

illud memoratu dignum adjiciens: *Se per beatum futurum, si de hoc saltem minuto concedito sibi grege; deque non admodum magnis inde acceptis emolumentis, in die Domini, rectè respondere possit: cum & de bene curatis animis, & de rectè expensis pecuniis, tunc reddenda sit ratio exactior, quam mortales ferè putent, aut curent.* Sanderus L. 2. de Schism. Angl. Quantopere S. Franciscus Borgia & Bellarminus Cardinalis Galerum purpureum: Laynius varias insulas, S. Ignatius Præpositi Generalis munus, reformidarint & fugerint, alias diximus, vobisque notum est & perspectum. Horum ergo aliorumque Sanctorum exemplo, sentite, melius tutiusque vobis fore; subesse, quàm præesse; atque in id semper inclinate ac propendete, nisi aliud jubeat sancta obedientia.

IV. Complures aliæ, in gradu præcellenti, virtutes Mosen exornarunt; quæ eum tot centenis animatum millibus regendis aptum reddidère: Tales fuerunt, primò mansuetudo eximia, teste enim Scriptura, mortalium mansuetissimus extitit: deinde sollicitudo & cura paterna, ac materna charitas; tanto enim in populum amoris affectu ferebatur, ut pro eo, è vitæ libro deleri optarit. Hæc affectu plenus, tanquam nutrix, populum, quadraginta annis, pane cœlesti seu manna pavit; & multò magis, ejus animis, ad Dei timorem & amorem inflammandis, insudavit; plurimòsque ejus ac graves defectus & lapsus miti mente toleravit: ut ex toto Deuteronomio, aliisque ejus libris liquet.

Similes omnino virtutes S. Basilium, Mosen

IV.
Mosis &
Basilii
mansuetudo &
charitas.

Mosen Christianum, mirifice illustrarunt: primo enim singularis in eo mansuetudo resplenduit: constanti namque benignitate sua vicit adversarios suos, ut de eo refert S. Nazianzenus. Deinde præcipua in eo emittit charitas & misericordia, sollicitudo & vigilantia, cum zelo animarum egregio conjuncta. Quas Rufinus enumerat L. 2. c. 9. *Basilus*, inquit, *Ponti urbes & rura circumiens, desiderans Gentis illius animos, & parum de spe futura sollicitus, stimulare verbis, & prædicatione succendere, callidumque ab his longe negligentia cepit abolere, subegitque, abjectis inanum rerum & secularium curis, summet notitiam recipere, in unum coire, monasteria construere, psalmis & hymnis & orationibus docuit vacare, pauperum curam gerere, virgines instituire, pudicam, castamque vitam, omnibus penè desiderabilem facere. Ita brevi permutata est, totius Provincia facies.*

Neque solum mentes; sed & ventres suorum in communi fame & miseria, pavisse Basilium testatur S. Nazianzenus: *Cibum, inquit, esurientibus frangit, panibusque pauperes satiat, alitque eos in fame: apertis enim oratione & cohortatione sua, locupletum horreos; omnibusque ciborum generibus corrogatis, famelicos & spiritum vix trahentes viros, feminas, parvulos, senes, pascit, & Christi exemplo ministrat ac pedes abluit. Talis erat novus noster Procurator & secundus Joseph. Ut pro epiphonemate, addit S. Nazianzenus.*

Charissimi, discite à viro sancto mansuetudinem summè animarum curatoribus, necessariam, quam & Salvator à se disci voluit, quando dixit:

Discite à me quia mitis sum. Discite deinde, charitatem, sollicitudinem, misericordiam & animarum zelum, line quarum virtutum adminiculo dignè vocatione vestra ambulare, munericque vestro suo tempore facere satis nequam valebitis.

V. Mose Nazaræo instituit, eisque leges dictavit; S. Basilus cœnobitarum Mose, Monasteria toto oriente excitavit, eisque constitutiones monasticas præscripsit. Qua de causa, tanquam rerum novarum inventor ab Hæreticis redargutus fuit: quibus respondere Epist. 63. *Accusamur & hujus vita, quid Monachos habeamus pietatis studiosos, qui mundo renuntiârunt, & universi satuli curis, quas Dominus comparavit spinis, inutilitatem verbi impediens: qui hujusmodi sunt mortificationem JESU in corpore circumferunt, & cruce, quisque sua accepta, Dominum sequuntur. Ego vero omnem vitam meam impenderem, ut mihi possent ista impingi delicta, habere inque apud me viros, qui me Doctore, hoc pietati studium amplexi hæcenus fuerint.*

Nos Charissimi, viri sancti monitis obtemperabimus, sæculi curis, semel rejectis, constanter renuntiabimus: mortificationem JESU, semel susceptam, constanter in corpore nostro circumferemus; crucemque Domini, hominibus nostris semel impositam, non abjiciemus; sed usque ad supremum Spiritum constanter portabimus, ut salutem æternam reportemus: Non enim qui cœperit, sed qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit.

VI. Mose Pharaoni ejusque Magi mirâ constantiâ resistit, S. Basilus Julianum

lianum apostatam debellavit & occidit. Urex Helladio refert S. Joannes Damascenus. Orat. 1. de imagin. Quâ ratione Valenti & Arrianis restiterit, testis est Nazianzenus. Lege ejus Pagnyricam, de laudibus hujus Sancti: mediâ horâ angustia non sinunt esse prolixioram.

VII. Denique Moses ad Patres abiens, ingens populo sui desiderium reliquit: *Fleveruntque eum filii Israël, in campis Moab, triginta diebus.* In obitu ac funere S. Basilii, narrat S. Nazianzenus, tantum extitisse lugentium etiam Judæorum & Ethnicorum concursum, ut plures in turba obruti & extincti occubuerint. Tanta est Sanctorum veneratio! Imitari non pigeat, quos celebrare delectat.

Quapropter, Dilectissimi, si aliquando Mosis populi Hebræi Duci & S. Basilio novo Mosis Christiano, in cœlesti gloria consociari cupiamus, eorum virtutes æmulemur: Et quidem 1. Ardens prohiendi desiderium, & propositum de virtute in virtutem progrediendi

concupiamus: semitæ perfectionis passus primus est, disciplinæ virtutum concupiscentia. 2. Tum Mosis & Basilii exemplo, ad temperantiæ ac sobrietatis studium, nos accingamus, absque his enim; luto & fœcibus infixi hærebimus atque ad superna evolare nequibimus. 3. Inde ad animi demissionem, & mansuetudinem, & ab his ad charitatem transeamus, quibus, gratiæ divinæ munere, nostrâque strenuâ cooperatione, obtentis; aliis quoque, cum Mose & Basilio, virtutum leges dicere, & perfectionis Regulas præscribere valebimus: his denique obtentis, cum iisdem viris sanctis, Mundo, Carni, Dæmoni, cæterisque hostibus virtutum, fortiter resistemus: atque ubi cursum nostrum consummaverimus, & ex hac mortalitate ad meliorem vitam transierimus, omnibus præter boni exempli odorem, virtutumque fragrantiam, nostri desiderium relinquemus.

B b

EXHOR-

EXHORTATIO

DE SPIRITU ET VIRTUTE

S. PATRIARCHÆ BENEDICTI.

S. Ordinis Benedictini Fundatoris cum lilio comparati.

T H E M A.

Sicut liliū inter spinas. Cant. 2. 1.

Christus Dominus, Redemptor noster, & animarum castarum sponsus dilectus, candidus & rubicundus, aptè liliū Symbolo adumbratur: unde ipse hoc nomine gloriatur Cant. 2. 1. dicens: *Ego sum flos campi, & liliū convallium.* Liliū scilicet candidum & odoratum, ex humili terra & Virgine natum. In lilio, inquit. Honorius, quinque considerantur: quia est candidum, habens aureum colorem prominentem: est & odoriferum & pandulum, ac semper incurvum. Sic Christus candidus est in humanitate, aureus in Deitate, odoriferus in Prædicatione, pandulus in suscipiendo penitentes, incurvus in condescendo peccatoribus, & eos sublevando. S. Ambros. similitudinem invertens, ait:

In Christo eque ac in lilio fuit candiditas & rubor humanitatis. Deinde beatissima Dei Genitrix ac Virgo Maria puritatis & castitatis nitore ac eminentiâ rectè cum lilio componitur, vel ipso cœlesti Sponso attestante: *Sicut liliū inter spinas, sic amica mea inter filias.* Cant. 2. Id est, veluti liliū inter spinas situm effulget, sic Amica mea, Sponsa mea, & in primis Mater mea inter ceteras mulieres emicat. Præclare de hoc virgineo, nitidissimoque lilio S. Petrus Damianus Serm. 3. de Nativ. B. V. ait: *De spinosa Judæorum progenie nata, condescendebat munditiâ virginea castitatis in corpore: stammescibat autem ardore gemine charitatis in mente: fragrabat postmodum odore boni operis: tendebat ad sublimia intentione continuâ cordis.* Denique liliū candens Justis ac Sanctis cujuslibet Ecclesiæ de sanctis Martyribus, Sancti

tui Domine florebut sicut lilium ; & sicut odor balsami, erunt ante te. Eiusmodi quoque lilium magnus Patriarcha, ac multarum familiarum religiosarum Conditor S. Benedictus extitit, sive lilii bulbum, sive scapum, sive candorem, sive spinas, sive folia, sive odorem consideres, id quod jam nunc declarare auspicabimur.

I. Primum quod in lilio expendendum est *Bulbus*, qui specie & figura cordis est. Cor in homine est principium vite: unde Salomon monet Proverb. 4. 23. *Omni custodia, serua cor tuum, quia ex ipso vita procedit.* Cor enim purificat sanguinem, & ex eo gignit spiritus vitales, eosque per omne corpus diffundit, tanquam motus, sensationis, & operationis causas atque origines. Quemadmodum igitur cor naturale causa est vite naturalis; ita cor morale, puta mens & voluntas, est causa vite moralis, scilicet virtutis gratia & gloria, omniumque actionum bonarum radix, & malarum, quae de corde exeunt & coquinant hominem. Matth. 12. Cor autem istud, quoniam instabile, & molendini instar, est mobile, per sinceram, puramque intentionem in Deo figendum est ac stabilendum; ne, ut ait Doctor mellissus in Med. c. 9. evagetur; Neve dum ab amore caelestium elongatur, in amore terrestrium occupetur.

O quam sollicitè lilium nostrum mysticum D. Benedictus à primo vite melioris exordio, bulbum suum, cor inquam suum servavit, firmiterque in Deo defixit! Videns enim ut refert S. Gregorius M. L. 2. Dial. plerisque co-

ruptis & juvenili libertate lætos affectibus indulgere, veritus ne quāsimiliter aneret orbita culpa, certus abdicare se literarum studiis & in solitudinem secedere decrevit; eligens potius esse minus doctus, quam parum sanctus, ut mente in caelestibus fixus, uni Deo, toto corde, famularetur.

O Religiose & tu exemplo S. Patris Benedicti, ab initio religiosae vite, *Omni custodia serua cor tuum: quia ex ipso vita procedit.* I. c. Cave ne ejusdem instabilitas, unquam te à voluntate & intentione, sincero corde, Deo famulandi abripiat. Si enim à caelestibus ad terrena rapiatur, illico vitiis & cupiditatibus suis irretietur; testante S. Bernardo Med. c. 9. *Cum elabitur illa (divinis) & involvitur in istis, (terrenis) vanitas illud recipit, curiositas deducit, cupiditas allicit, voluptas seducit, luxuria polluit, torquet invidia, turbat iracundia, cruciat tristitia, sicque miseris casibus submergitur omnibus vitiis, quoniam animum Deum, (qui ei sufficere poterat) dimisit.* Ne id tibi eveniat, cetera dimitte, Deum tene, illi cor affige & in illo velut centro animae tuae & intentionis tuae requiesce.

II. Alterum, quod in lilio reperimus, proximè cum bulbo connexum, est *Scapus*, præcellus, cui adherent folia, & lilium ipsum insistit. Præcellus est: eminet enim lilium inter flores celsitudine ac sublimitate. *Nec ulli florum excelsitas major, interdum est cubitorum trium,* inquit Plinius L. 21. c. 5. Atque ob hanc excelsitatem flos Regius nuncupatur. Anima sancta à terra se segregans & expurgans, omnibus terrenis sublimior, usque ad ipsam Trinitatis

B b 2 factio-

II.
Lilifca-
pus.

sacrofanctæ sinum ascendit, cœlis omnibus & sublunariis excelsior, verè asserens cum illo: major sum & ad majora natus, quàm ut terræ, terrenisque quilibet ac fordidis inhæream.

Talis fuit alta mens S. P. Benedicti; qui à Deo ad vitam sublimiorem vocatus, illico terrena omnia arbitratus est ut stercora, ut Christum lucrifaceret: quare parentibus copiosis, thesauris, divitiis, atque omnibus mundi dolose blandientis illecebris, abdicatis; recessit, ut loquitur magnus Gregorius L. 1. Dial. *Scienter nesciens, & sapienter indoctus, deinceps gratiorem vita methodum secuturus*; Super omnia terrena se elevans, caduca omnia pedibus calcans: pigebat enim mentem ad ima incurvare, quam ad summa, divinæque creatam, & erigendam cognoscebat.

Anima religiosa, ne & tu, instar mulieris Evangelicæ ad terram, terrenæque incurveris, ita ut sursum respicere nequeas; neque instar ignavorum Gedeonis militum, inclinata ac prostrata, turbidas mundi aquas bibas: velt scapus lilii, viridantibus spei foliis exornatus, exemplo S. Benedicti, erige te, cœlum suspice, & illic regnantem intueri; nec rursus ad terrena semel abjecta & spreta, te demittas: ad cœlum, ad Deum te offeras: *Qui os homini sublimè dedit, cœlumque tueri jussit, & erectos ad sidera tollere vultus.*

III. Tertiò ad ipsum florem, à scapo. L. h. candor. ascendamus, ejusque candorem eximium speculemur, & animum speculando oblectemus. Aspice igitur, ut lilium candet, ac ipsas nives albedine vincit! & quod à Junonis lacte natum

à Poëtis fingitur, lactis candorem & nitorem superat. Quidnam verò hic candor illustris, nisi mentis puritatem, vitæ innocentiam & corporis animæque castitatem designat? Sanè ex mente S. Gregorii in Cant. 2. 8. 2. *Sola illa anima, cum lilii dignitate comparatur, quæ à mortalitatis radice, ad cœlestem pulchritudinem assurgit, & munditiæ candorem, corde & corpore sibi ipsi custodit.* Unde ejusmodi puris, sanctique animabus rectè lilium in manu depingitur.

Nonne & tibi, Benedicte beatissime, meritò lilium candens appingimus, qui à puero virginittatis florem libatum conservasti: atque ut in vitæ tuæ historia legimus, à primo rationis diluculo, tantâ puritate, modestiâ, castitate ac vitæ innocentia fuisti, ac si iam maturus, relique omnes mortales ætatis, unice cœlestibus intenderes? Verùm ò benedicta anima! attende tibi, & recole scriptum esse: *Sicut lilium inter spinas, sic amica mea inter filias.* Cant. 2. Liceat te affari verbis melliflui Doctoris Serm. 48. *O cadens lilium! ò tener & delicate flos! introitus & subversores sunt tecum, vide quomodo caute aculeos inter spinas. Plenus est mundus spinas, in terra sunt, in aère sunt, in carne tuas sunt. Versari in his & minime ladi, virgine potentia est, non virtutis tua.*

¶ Sensit aliquando Benedictus sanctus hos spinarum aculeos, quando, inmultato vitæ rigore utentem, & remis velisque ad perfectionum portum properantem Cacodæmon, castissimum juvenem, tam ardentibus libidinis stimulis pupugit, ut rei novitate percerritum, anxium ac fluctuantem, penè ad æt-

num deferendam adigeret : nisi divina gratia radius afflisset, robur novum addidisset, ac tela nequissimi ignea extrinxisset. Ergo virtute ab alto roboratus, vestibus suis exutus, totumque nudus in medias sese spinas & urticas abjecit, in iis tam diu volutus, donec toto corpore saucius exiit; & per cutis vulnera, à corpore vulnus mentis eduxit, quia voluptatem traxit in dolorem. *Vicit itaque* (ut loquitur S. Gregorius) *peccatum, quia vultavit incedendum. to triumphe! Benedicte; viciisti, inimicum, erectum, illa sumque perstans inter spinas liliam!* aut potius, ut Chaldeus & Galatinus L. 7. c. 5. vertit; *sicut rosa inter spinas*, proprio cruore purpurata: deinceps ab omnibus huiusmodi stimulis ac puncturis, Dei gratia speciali, libera.

Religiose, si castitatis liliam, per sacculi spineta & veprata, singulari Dei gratia, illa sum in religionem intulisti, incomparabilem hunc thesaurum, omni diligentia custodi, & si Cacodæmon incendia excitet, Divi Benedicti exemplo, ad spinas, id est, ad opera peccata & spinosa confuge: gaudet castitas asperis, mollia odit: Et eris *lilium inter spinas*.

IV. Candore lilii inspecto, nunc quoque *Folia* ejusdem numeremus: recenset lilium fœna candidissima folia, instar calicis sese diducunt atque patentia, nonnihil in superiori acumine resupina; in medio senas prominentes virgulas croceas ostentantia. Quid verò illa nisi virtutes esimias castitati annexas mysticè adumbrant.

O Benedicte sanctissime! quid folia

hæc sena, nisi senas, in te magis illustres, ac præ cæteris emicantes virtutes nobis repræsentant? 1. Quantum in te refulgit odium tui, animique fortitudo, quâ carnem, & concupiscentias ejus, tam generosè domuisti. 2. Quanta in te eluxit, in tolerandis aliorum defectibus patientia, & invicta in injuriis perferendis, animi mansuetudo? 3. Quam incredibilis emicuit in te erga Deum fiducia, quâ ea omnino sperabas, quæ humana desperaret prudentia vel potentia? 4. Quam ardente flagrabas animatum zelo, quo inflammatus, montis Cassini incolas ad Christum convertisti, adolescentulôsq; complures, ad pietatem erudiendos suscepisti? 5. Quam ingens in te notatum fuit orandi, ac cum Deo familiariter agendi studium, quo dies, noctesque Deum precando, laudando, psalmos, hymnosque cantando infumebas? 6. Quam admirabili à Deo prudentia, & sapientia instructus fuisti, quâ regulas Ordini tuo tam aptas condidisti, ut orationis exercitio, manualia opera; solitudini communitatem; subditorum erga Superiores summam observantiam, cum summa horum erga subditos suavitate, assiduitatem in choro, cum charitate in proximum, vitam perfectam cum infirma natura, Martham cum Maria, admirabili conjunctione combinasti. In omnibus verò emicant virgulæ aureæ, indices aureæ charitatis, quâ ita flagrabas, ut totus Deum ac divina spirares, eique te totum in holocaustum amoris immolares.

Religiose, ætridèntne tibi hæc lilii folia, seu virtutes? Imitari conare

Bb 3

S. Be.

S. Benedictum; exerce te indies, absque labore nihil: cum labore Dei gratia adjuto, omnia. Scribendo Scriptores, cantando cantores, fabricando fabri, virtutes strenuè & assiduè exercendo, religiosi omnium virtutum floribus ornati evadimus, quia habitus virtutum nobis, exercendo comparamus.

V.
Lilii odor.

V. Quintum denique quod lilium mirificè evehit, est Odor gratus ac fortis; qui aliud non denotat in lilio mystico, nisi odorem amœnum ac potentem, bonæ famæ ac virtutis.

Benedicte Sancte, quis vitam tuam expendens, virtutumque folia, de quibus diximus, considerans, te instar lilii odorem suavissimum bonæ famæ ac sanctitatis spirasse miretur? Hic sanè potens & amœnus odor, allexit 1. Cœnobitas illos, ut in Monasterii sui Abbatem te eligerent. 2. Mira vis exemplorum tuorum & fragrantia, magnetis instar, ad se ferrea quæque traxit, ut ad te plurimi Discipulorum undique confluerent, ac brevi temporis intervallo duodena omnino Monasteria extrueres & fundares. 3. Horum odore attracti alii quàm plurimi, tanto quidem numero, ut refert Trithemius L. 2. de viribus illustribus, fuisse tempus, quo in familia hac sacra quindena Abbatiarum nullia recesserentur. 4. Horum odore pellecti, S. R. E. Cardinales, ut ex eodem Ordine, teste Genebrardò duos & viginti elegerint in summos Pontifices, & Galero purpureo donati fuerint Cardinales ducenti, Archiepiscopi 1600. Episcopi 4000. Abbates eruditione & scriptis celebres 5700. 5. Hoc odore invitati ad ordinem nomen

dandum Imperatores terni; Imperatores undena, Reges magni duo & viginti, ac quadraginta Regina, præter infinitos propè Principes viros ac feminas, purpuram cum fuscis sacrisque lacernis commutantes.

O quanta vis & energia boni exempli est! Et simul quanta Dive Benedicte, familiæque tuæ est fecunditas, tantum prolium numerum proferens! *Nihil est lilio fecundius*, ait Plinius L. 21. c. 9. *unâ radice quinquagenos saepe bulbos emittente*. Tu non, centenos, sed tot millesimos per orbem universum, filios, filiasque spirituales producis. *Exultatio felicitudo, & florebit quasi lilium: gemmas germinabit, & exultabit latibunda & laudans*. Isaia 35. 2. Psalmôque Davidicos, & hymnos die nocteque Domino Deo concinens.

Quapropter, Fratres dilectissimi, si & nos exemplo Sancti Patriarchæ Benedicti, cœlestis lilii instar, efflorescere aveamus. 1. *A bulbo* auspiciemur, id est, à corde seu intentione exordium ducamus, ab ipso enim vita spiritualis procedit: nam quidquid agant homines, intentio judicat omnes; hæc igitur intentio nostra, minimè alio ab amore proprio detorqueatur, sed soli Deo servire, ac unice placere in omnibus desideret. 2. Vernet semper in nobis præcellus lilii scapus, in Deum semper erectus, supra terram, terrenaque longe elevatus, nunquam ad mundi fœces curvatus; ne oggeratur nobis: *O curva in terras anime, & cœlestium inanet!* 3. Perennet in nobis lilii candor, id est, maxima puritas castitatis. Et si quando caro titillet, mundus inestet, Dæmon infestet.

insestet ad Deum recurramus pro auxilio, & cum S. Benedicto ad spinosa, pœnosâque confugiamus. Contraria contrariis curantur: frigus calore, voluptas dolore vincitur ac depellitur. Hac ratione, cum eodem Divo, sicut liliam inter spinas quidem verfabimur, sed feliciter eluctabimur, victoriæque coronam de liliis, in castimonie præmium, promerebimur. 4. Crescant in nobis ac pandantur sœna liliæ folia, seu S. Benedicti virtutes: fortitudo, patientia, fiducia, zelus, pietas ac prudentia, aureis virgulis, seu charitatis actibus

coronata: sed absque labore nihil, frequentatis actibus nascitur, augeturque habitus. 5. His obtentis amœnam ubique odoris fragrantiam spirabimus, nec nostros duntaxat Fratres ac domesticos, verum etiam externos imò & beatos Spiritus, cœlestesque genios, ac ipsammet Majestatem divinam plurimum recreabimus, & in tempore & vel maxime in æternitate, quando tanquam candidissima lilia è terrestri Religione Paradiso, in celestem transplantabimur.

EXHORTATIO

DE SPIRITU ET VIRTUTE
S. BRUNONIS,

S. Carthusiani Ordinis Authoris ac Fundatoris, in palma
adumbrati.

T H E M A.

Iustus ut palma florebit. Psal. 91. 12.

Uemadmodum Vates coronatus, impios sceno comparaverat. quod ut manè floret, vespere arefcit, à Melloribus refecatur, aut à vento dispergitur, ac denique in ignem dejicitur: ita impii brevissimo tempore virent, ac

florent, pauloque post in gehennæ cli- banum mittuntur. Sic ex adverso justitiâ ac sanctitate conspicuos cum palma & cedro componit, dum ait: *Iustus ut palma florebit, sicut cedrus Libani multiplicabitur.* Iustus enim primò in hac vita instar palmæ florebit, fructus dulcissimos bonorum operum proferet, o- nezibus non facile succumbet: sed ro- bore

bore virtutis cuncta superabit, atque ut cedrus Libani multiplicabitur, augebitur, in maximam altitudinem excreset, virtutum ramos multiplicabit, firmissimas perseverantiae radices jaceret, illisque nixus, nullis tentationum ventis dejicietur: donec in altera vita, in Paradisi coelestis viridarium transplantetur, & aeternum vireat, floreat, ac vitae perennis fructus nobilissimos proferat. Rationem deinde reddit, cur Justus palmae & cedri instar, vernaturus sit: *Plantati*, inquit, *in domo Domini, in atrio Domus Dei nostri floreant.* l. c. 7. 13. Quoniam in Domo Domini, in Ecclesia Dei, per fidem plantati, & aquis Sacramentorum, & Verbi Dei rigati, in charitate fundati & radicati, flores honestatis & fructus bonorum operum proferent: Siquidem extra Ecclesiam & sine fundamento fidei, omnis plantatio eradicabitur, quippe à Patre coelesti non plantata. An non ejusmodi palmam meritò asserimus extitisse sanctum Carthusianae familiae Fundatorem Brunonem, qui instar palmae semper floruit, virtutum, & ordinis sui ramos longè lateque extendit, & plantatus in Domo Domini, in Domo Ecclesiae, & in Domo Religionis à se fundatae, praestantissimos omnium virtutum fructus protulit?

Fructus hosce, ut oculis vestris subjiciamus, eosdem in palmae proprietatibus proponemus ac dilucidabimus.

I.
Palma
gaudet ir-
rigatione.

I. Palma gaudet riguis, totòque anno bibere; ait Plinius L. 13. c. 4. Similiter palmam aquis scaturientibus, magis proficere, quàm pluvii, scribit Theophrastus L. 2. de plantis c. 4. Ea

de causa Filii Israël duodecim fontes aquarum & septuaginta palmas repererunt. Scilicet, palma gaudet riguis, aquisque scaturientibus delectatur. Justus patenter, gaudet riguis, vivit ac proficit, secus decursus aquarum gratiae coelestis, contritionis & devotionis.

Ejusmodi palma fuit Sanctus Patriarcha Bruno, qui postquam Parisiis, jugubri spectaculo ac tragediae tristissimae interfuisset, Doctoris illius, qui de doctrinae & virtutis aestimationem longè maximam post se moriens reliquerat, & tristem ejus catastropham spectasset, dum ad illam in ritu saero, carentis vocem *responde mihi*, vitam sanctam, trinis diebus sese in feretro erexit: ac coram immensa hominum multitudine edixit: *Justo Dei judicio accusatus sum: justo Dei judicio damnatus sum: Quae vox velut tonitru Brunonem ita perculit; ut & mundum relinquere; & occasiones peccandi & damnationis aeternae fugere ac in solitudinem sese recipere, poenitentiamque agere cum sociis decreverit: & re ipsa praestiterit: Quae dabit mihi pennas & volabo & requiescam? Ecce longavi fugiens, & mansi in solitudine.*

In solitudine igitur, in montibus Carthusianis transplantata est palma mystica S. Bruno, novus Christi Teros. Et quidem *tanquam lignum, quod plantatum est secus decursus aquarum.* Psal. 7. Aqua prima, hanc palmam irrigans fuit aqua contritionis, aqua poenitentiae, aqua lacrymarum; quibus vitae antea & delicta deflevit & animam suam abluit: *Lavabis me & super nivem dealbabor.* Psal. 80. 2. Aqua altera fuit, aqua gratiae.

gratiarum, quas penitentiae lacrymis promeritus fuit: quæ radicem fidei, spei & charitatis conservat, ab æstu concupiscentiarum & tentationum protegit, foliorumque virorem tuetur. Et erit, inquit Isaias, quasi lignum, quod transplantatur super aquas, quod ad humorem mittit radices suas & non timebit, cum venerit æstus, & erit folium ejus viride c. 17. B. 3. Aqua tertia fuit eloquiorum divinatorum in quibus nocte & die meditatus fuit, altissimæque contemplatione defixus quæ nutrit, & impinguat, ad quam invitat Isaias c. 55. Omnes sitientes venite ad aquas. Doctrinæ scilicet & gratiæ. 4. Atque ex his fontibus scaturiebant aquæ devotionis, aquæ consolationum cœlestium; quæ instar torrentis voluptatis, sanctissimi viri mentem potabant, inebriabant, & exhilarabant.

Quisquis, Charissimi, dulcibus hisce aquis potari desiderat, prius amaras contritionis & penitentiae aquas degustet: ac peccata sua lugens deploret: velut suadebat antiquissimus Authot Terullianus de pœnit. c. 4. *Tu, inquit, nihil quondam penes Deum, nisi stilla stula, & are a pulvis, & vasculum siguli; arbor exinde fit illa, quæ penes aquas feritur, (contritionis) & in foliis perennat, & tempore suo fructus agit; quæ non ignem, non securim videbit.*

II. Palma à fimo ladi putatur; & assiduâ circumfusione & irrigatione continuâ in vigore conservatur, æstivâque vincit ardores. Bruno Rhemenfis Ecclesiæ Canonicus, in sæculo, mollioris vitæ delicias, tanquam fimum sibi nociturum animadvertens, & insolente

hominis ab inferis suscitati ostento percussus, in arduam jam Carthusiæ Eremitum cum sex sociis, tanquam novellis plantulis, translatus, longè à mortalium conspectu, reitumque humanarum strepitu semotus; palmam novellam, id est, seipsum perpetuâ mortificatione circumfodere cœpit, animi impetus & concupiscentiæ motus domare, sensus cohibere, vitia comprimere, atque hac ratione indies magis, magisque proficere in perfectione, tamoque in altum attollere conatus est. Ut meritò de novis hisce palmeti novi arbutulis dici queat, quod S. Gregorius Nazianzenus ad Hellenium scribit: *A domibus abhorrent; urbium frequentiam fugiunt cognatamque cœlestis sapientiæ quietem amplectuntur, vitium cum corpore castigant; silentium peculiariter sibi vendicant; & garrulam linguam, quasi vinculu quibusdam asstringunt, labiæque silentio comprimunt, illud semper usurpantes; Dixi custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.*

Et nos, Dilectissimi, tanquam palmæ, è mundi scopulis in palmetum Religionis translati sumus; ut hic crescamus, comamque in altum evehamus, fimum voluptatum obest, mortificationis furculus prodest, quo assiduè carnem, sensus, & animum circumfodiamus: semper in mortificationem JESU in corpore nostro circumferentes, ut & vita JESU manifestetur in nobis.

III. Palma, inquit S. Eucherius, *tardè proficit, sed diu in viriditate persistit; ita S. Ecclesia cum multis difficultatibus, ad statum fidei venit; & pro collectione plurimorum, in ejusdem fidei gloria diutius stare*

Ce concu-

III. Persistit in viore.

concupiscit. Ita quodque S. Bruno cum novello palmeto suo, tardè profecit: cum enim Ordo etiamnum tener esset, in Gratianopolitanâ Diœcesi, ubi natus est, multa, Dæmone intelligente, & multa adversus illud Institutum obmoven- te, plurima pertulit: & absente præfereim Brunone Romam ab Urbano II. accersito, pusillus ille Christi grex magnâ tempestate jactatus fuit. Itaque cum ex una parte vitæ austeritas, loci horror, & vastitas, ipsamet insuper paucitas molesta & odiosa esset; ex altera verò parte interior Dei Spiritus, stellæ duces, & Jurisconsulti Parisiensis, dirus adeo exitus, alternantes in eorum animis cogitationum fluctus excitarent: constitit inter illos vir quidam venerabilis, calvo capite, crispo capillo (Sanctum Petrum Apostolum repræsentans) qui omnipotentis Dei nomine, polliceretur, sacratissimam Dei Matrem ipsos in illo loco deserto, semper conservaturam, illorumque advocatam ac custodem futuram. Quæ quidem quàm fideliter promissa præsterit, res ipsa declarat. Crevit enim illa familia palmæ instar, splendore sanctitatis, & numero, nominisque gloriâ magnopere est adauctâ atque amplificata. De qua S. Antoninus 2. p. Hist. tit. 17. §. 2. illud elogium protulit, quod ubi multi claustrales, ab instituto primævo deflexerant, Carthusia tamen in vigore & flore pristino perseveraret. Ita fieri amat: *Palma tardè proficit, sed diu in viriditate persistit.* At quæ causâ hujus diuturni tot sæculis, vigoris? Respondet S. Antoninus l. c. Quia Carthusianorum Religio usque in præsentem diem sua-

rum servat rigorem observationum. Idemque confirmat Thomas Bozius de signis Ecclesiæ L. 22. c. 3. dum ait: in quibusdam Ordinibus succiosos disciplinæ regularis nervos, idèoque laxata & luxata omnia; Carthusianos verò à primæva institutione & rigore non deviasse, idèoque in vigore pristino persistisse: *Quia ubi rigor, ibi vigor.*

Quantas Ordo noster, suo in exortio difficultates expertus; quantas, ubique contradictiones & persecutiones sustulit, neminem veitrum latet. *Palma tardè proficit:* Vultis, ut diu in viriditate persistat? Quisque partibus suis non desit: quisque disciplinæ vigorem conservare studeat; quisque exactæ regularum observationi invigilet: atque à primævo rigore non deflectat: hæc unâ ratione, in viriditate persistet: *ubi enim rigor disciplinæ, ibi vigor.*

IV. *Palma*, ut loquitur S. Gregorius M. L. 19. moral. c. 16. *inferiùs talia aspera est, & quasi aridis corticibus obvolvitur: superiùs verò & visu & fructibus pulchra: inferiùs corticum suorum involucentia angustatur; sed superiùs amplitudine pulchra viriditatis expanditur. Sic quippe est electorum vita, despecta inferiùs, superiùs pulchra: in imo quasi multis corticibus involvitur; dum innumeris tribulationibus angustatur; in summo verò illa, quasi pulchra viriditatis foliis, amplitudine retributionis expanditur.* Rectè igitur Justorum Sanctorumque vita palmæ assimilatur: Mundanorum verò & reproborum vita omnino dispar est. Ut præclare annotat S. Eucherius L. form. Spirit. c. 4. *Aliæ arbores circa terram crassiores sunt: palma tenuior & magis gracilis, juxta ramos*

mos ampliori robore exsurgit, & quatenus ab imis proficit, vastior ad summum succrescit, in cæteris arboribus contrarium cernitur. Quibus verò talia arbuta, nisi terrenis mentibus inveniuntur esse similia, inferiùs vasta, superiùs angusta? Quia nimirum omnes sæculi hujus delectationes, in terrenis rebus sunt fortes, in cælestibus debiles, pro temporali gloria usque ad mortem desudare appetunt, & pro spe perpetua, ne parùm quidem in labore subsistunt: pro terrenis lucris injurias tolerant, & pro cælesti mercede, vel tenuissimas unius verbi contumelias ferre recusant. At contrarium in justis cernitur, qui in terrenis debiles, in cælestibus fortes inveniuntur.

Talis fuit sanctissimus Carthusianæ familiæ Author Bruno, palma inferiùs aspera per penitentiam & vitæ rigorem, superiùs fructibus virtutum omnium pulchra, inferiùs corticum obvolutionibus angusta, superiùs sanctimoniz virore expansa. Vita hujus Sancti & Filiorum ejus, instar palmæ inferiùs aspera & dura; ob asperos Carthusiæ montes, in quibus traducta, sed superiùs pulchra quia deliciis cælestibus referta. Inferiùs aspera ob eremum & solitudinem, superiùs pulchra ob cælestem contemplationem. Inferiùs aspera ob perpetuum cilicinx vestis usum; superiùs pulchra, ob domitum carnis & concupiscentiæ appetitum. Inferiùs aspera ob silentii rigorem; superiùs pulchra ob amoenam cum Deo & Angelis familiaritatem. Inferiùs aspera ob severissimam jejunii quasi perpetui legem, & à carnibus abstinentiam; superiùs

pulchra per divinarum consolationum refectionem. Atque ex his orta sancti viri fortitudo; quæ robustus in spiritualibus & cælestibus, debilis in terrenis & carnalibus: debilis in carne, fortis in spiritu exiit.

Ejusmodi quodque vita, secundum Instituti nostri rationem, est nobis amplectenda; inferiùs aspera mortificatione; superiùs pulchra oratione: inferiùs aspera studio & labore; superiùs pulchra Dei gloria & honore: inferiùs aspera incommodorum & contemptuum tolerantia ac patientia; superiùs pulchra, mercede & coronâ gloriæ perpetuâ; quæ animati in omnibus temporalibus & perituri debiles, in omnibus spiritualibus & æternis fortes ac robusti evademus, & sicut palma imposito ponderi minimè cedit, sed adversum pondus resurgit & sursum nititur: ita & nos adversis & laboribus haud deprimemur, sed cum tribulatione faciemus proventum, ut sustinere valeamus.

V. Denique palma victoriæ symbolum est: quæ ante lauri usum, victores coronabantur: & Triumphatori Romæ toga palmata, seu palmis respersa in victoriæ signum donabatur: Unde Sidonius in Panegyrico Majoriani canit: *Post palmam, palmata venit.* Rei verò hujus rationem assignat Ruellius L. 1. de natura stirpium c. 108. Coronari solitos victores palmâ; eò quòd palma ponderi non cedit. S. Vincentius Ferrerius Serm. 1. de Assumpt. B. V. ait: Archangelum Gabrielem, Beatissimam Virginem salutantem, palmæ ramum eidem obtulisse: Ramus hic significabat victoriam, quam habuit de

V.
Signum
est victo-
riæ.

mundo per humilitatem, de Diabolo per paupertatem; de carne per purissimam virginitatem. An non idem de S. Brunone, religiosissima Carthusiensis familia Fundatore dicere licebit; palmam ei deberi, ob multiplicem relatum victoriam: O quoties illi cum hostibus in arenam descendendum fuit! Pugnandum illi fuit cum concupiscentia carnis, sed oratione carnis mortificatione, vestium asperitate & jejuniarum rigore vicit & palmam retulit. Pugnandum fuit, cum concupiscentia oculorum, & amore divitiarum, quando pingues reditus, & oblata à Rogerio Comite amplissima dona repudiavit; & paupertate vicit ac palmam retulit. Pugnandum ei fuit cum superbia vitæ, cum ambitione & honorum appetitu, quando oblatum ab Urbano II. Pontifice maximo Archiepiscopatum Rhingensem magna constantia est deprecatus, atque ita humilitate, animique demissione ac mundi contemptu, vicit superbiam, ac victoriæ palmam reportavit. Ideoque ut palma æternum floreat: Vaticinante Propheta Regio: *Justus ut palma florebit*: & ut Toscanus Poeta in Psalmorum paraphrasi poetice canit:

Justus, satagensque recti,
Sicut Idumes

Palma florebit, Libanique tanquam Cedrus, effusus petet astra ramis.
Quamobrem, Charissimi, si cum S. Brunone operatis palmæ instar florescere i. Pœnitentiæ fontem adamate; in eo maculas peccatorum eluite: *Palma gaudet riguis*, vos pœnitentiæ & contritionis lacrymis: sic gratiæ virorem re-

cipietis, & aqua devotionis mentes vestras reficiet. 2. S. Brunonis exemplo, vosmetipsos tanquam novellas palmarum plantulas, recenter in religionis viridario constitas, mortificationis palâ assidue circumfodite, & voluptatum finum tanquam animæ noxium, rejicite: passionum impetus reprimite, vitiarum insultus refrenate, sic concupiscentiæ vincetis ardores, atque in vigore & virore perennabit. 3. Si hactenus fortassis lento passu viam perrectionis perpendo ambulaveritis, saltem curate, ut nunquam non in flore & virore gratiæ perflitatis, animûmque ad decurrendam alacrius justitiæ semitam erigatis; fiet idipsû, si cum S. Brunone & Ordine ejus religiosissimo disciplinam apprehenderitis, rigoremque illius nunquam relaxaveritis: *Ubrigor, ubi vigor*. 4. Denique quilibet vestrum esse studeat palma inferius aspera, superius pulchra; aspera corporis afflictatione, lingua refrenatione, solitudinis instituto conformis, amore; passionum & vitiarum extirpatione, jejunio, abstinentiâ & sobrietate; pulchra verò & amœna, celesti consolatione, pace & tranquillitate; familiaritate & consuetudine cum Deo, mentis & corporis sanitate & alacritate. Quæ si præstiterimus, multiplices in hac vita, victoriæ palmas referemus, in altera verò, immarcescibiles palmas in manibus triumphabundè gestabimus, & totâ æternitate ut palma florebitis.

EXHORTATIO
DE SPIRITU ET VIRTUTE
S. BERNARDI,

Doctoris melliflui, S. Ordinis Cisterciensis Propagatoris celeberrimi, cum ape collati.

T H E M A.

Brevis in volatilibus est apis, & initium dulcoris habet fructus ejus. Eccli. 11. 7.

Admirabimini, fortasse, Charissimi, quod S. Bernardum, tantum Ecclesie Doctorem, cum Angelis & Archangelis, cum Cherubinis & Seraphinis merito comparandum, cum apicula, animalculo tam exili & vili componere auleamus: verum, cessabit, ut remur, admiratio, tibi utriusque analogias & similitudines nonnihil expenderimus. Accedit, ex mente sanctorum Patrum apem vel ipsius Christi, B. Virginis, nec non precipuorum Sanctorum symbolum exhibere. Nam 1. Apis symbolum est Christi Domini infantis, qui mellificat in animabus sanctis, & floribus inter lilia

pascitur: vitis in pannis, dulcis in paleis; suavis in praesepe, suavissimus in caelo: veniens in mundum dedit mel clementiae; sed rediens ad iudicium, exferet aculeum iustitiae. 2. Apis symbolum est Beatissimae Virginis Mariae, quae brevis est, seu humilis inter Reginas, Dominas, ceteraque feminas; & mel, id est, Christum mundi delicias, peperit, butyro & melle refectum. 3. Apis symbolum est, magni Praecursoris & Baptista Domini, S. Joannis, qui melle sylvestri victitavit, populum caelestis doctrinae melle pavit, & corda Pharisaeorum ac Judaeorum aculeo penitentiae confixit. 4. Apis symbolum est S. Ambrosii, in cuius infantis ore apes infederunt, melleamque ejus eloquentiam portenderunt. 5. Apis symbolum est S. Augustini, cui scribens Severus Sulpitius

Cc 3

Sulpitius

Sulpitius eum apem nuncupat: *O verè, ait, artificiosa apis. Dei construens favos, divini nectaris plenus, manantes misericordiam & veritatem, per quos discurrens deliciatur anima mea.* Inter Epist. S. August. 37. 6. Symbolum est S. Cæcilia V. & M. de qua canit Ecclesia: *Cæcilia tibi Domine, quasi apis argumentosa, id est, operosa, sedula, industria, deservit.* Quidni igitur & nos S. Bernardum, Doctorem mellifluum, cum ape melliflua, conferamus? Cujus analogias, convenientias & similitudines, ad ejus honorem, exponere nunc aggredimur.

I.
S. Bernardus
apis
parva.

I. Apis parva est, & in speciem velle animalculum. *Brevis in volatibus est apis,* ait Siracides. l. c. Quàm in oculis suis parvus & brevis vitus est S. Bernardus: qui ut in ejus vita legimus, (& ob virtutum multitudinem singulas paucis perstringimus) totus in nihili sui abyssu absorptus semper delituit; verissimâ sui cognitione, summè sibi semper viluit; non humilis (ut loqui ipse amabat) sed vilis videri & haberi voluit; nullis hominum encomiis aut plausibus inflari se sivit: Abbatialem dignitatem, ut effugeret, nihil non egit, donec obedientiâ coactus tandem admisit; per amplios Episcopatus sæpe numero oblatos invitâ constantiâ semper recusavit, illis indignum se judicans.

Imitamini, Charissimi, & amate parvitatem: nam sanctitatis fundamentum est humilitas: Mater & alitrix & radix & fulcimentum omnium virtutum est humilitas. *Nulla splendidior gemma, quàm humilitas, quasi amittitur,*

virtutum aggregatio, non nisi ruina est. S. Bernard. in Epist.

II. Apis sedula est industria, operosa, nunquam otiosa. Apum sedulitatem ac solertiam refert Plinius L. 11. c. 5. Apes primùm favos construunt, ceram fingunt, cellulas tanquam domos, fabricant, sobolem educant, mel & ceram ex floribus, melligenam ex arborum lacrymis colligunt, alveare illinunt; operas inter se dividunt: alie struunt, alie poliunt, alie suggerunt, alie cibum distribuunt, ex eo quod alatum est. Alie, canit Virgilius L. 4. Georg. *Purissima mella, stipant & liquida distendunt nectare cellas: Fervet opus, redolentque thymo, fragrantia mella.* O quam fervebat opus apis nostræ argumentosa, Melliflui Bernardi! Nunc Domos seu Monasteria construebat: nunc orationis & contemplationis mel colligebat; nunc melleos sermones, melleas Epistolae, melleos libros contexebat, poliebat, elaborabat, eaque tanquam alvearia & cellulas, melle replebat, &c. Verbo semper apis argumentosa, sedula, industria, operosa, nunquam otiosa.

Imitamini, Dilectissimi, estote seduli, industrier, semper occupati, nunquam otio dediti, ne dicatis, *donec pertransierit hora, fallamus tempus,* quod ad agenda penitentiam, ad promerendam gratiam, ut loquitur S. Bernardus, atque ad obtinendam veniam, Benignitas Conditoris indulsit. Rectè Abbas ille in visis Patrum: *Sicut apis ubique mel operatur, sic Monachus ubique bonum operatur.* Et alius Abbas L. 7. c. 32. *Sicut apis, quocunque vadit, mel operatur, ita & Monachus.*

nachus quocunque pergit, si propter opus Dei perrexerit, dulcedinem bonorum operum potest afferre.

III. Apis est *alata*; & inter volatilia numerata: *Brevis in volatilibus apis*; alis suis, ad flores delibandos, & mel colligendum circumvolitans. O quoties Sanctus Bernardus, apis mystica, contemplationis alis, se libravit in altum! Quoties ad flores Paradisi delibandos mentem levavit? Nunc ad Christum Dominum campi florem amenissimum, os applicans, & mel ejus mirificum charitatis degustans: nunc ad Beatissimam Virginem Deiparam, tanquam ad odoriferum liliolum, cujus summo tenebatur amore, provolans, ejusque humilitatem & puritatem delibans: nunc ad Martyrum rosas se conferens, & patientiae succum extrahens. In quorum contemplatione ita desigebatur, ut velut a sensibus abstractus, incredibilis suavitatis dulcedine illectus, nihil corporeis sensibus percipere videretur: & aliquando, toto die lacum lemanum obsequitans, eum se vidisse non meminisset. *In vita.*

Volemus & nos, meditationis penis, ad flores Sanctorum, ad rosas Martyrum, ad virginitatis lilia, ad violas humilitatis, & praecipue ad Christum Dominum, campi florem, omnibus patientem; fugamisque ex eo mel charitatis, sic erit nobis. *In ore mel mirificum, in aure dulce canticum, in corde nostrarum caelium.*

IV. Apis est *melliflua*: mel habet in ore. *Mel*, ait Plinius L. 11. c. 12. *sive*

caeli est sudor, sive quaedam siderum saliva, sive purgantis se aëris succus, purus & liquidus, magnam caelestis naturae voluptatem affert. S. Bernardus apis verè melliflua fuit: quam mellea instituit colloquia? Quanta erga subditos benignitate? quanta erga omnes comitate? Quanta dulcedo in praedicatione? Quanta amenitas in conversatione? Quam lactea crena, & mellea vena in calamo & sermone, in epistolis & libris, in monitis & documentis? Verè *mel & lac sub lingua ejus*. Cant. 4. 11.

Utinam & sub lingua nostra, semper esset lac suavitatis & mel dulcedinis! Utinam lex elementiae in lingua nostra foret, in omni colloquio & conversatione, in omni praedicatione & sermone!

V. Apis est *aggregabilis*, in grege similis aliis degit, nihil singulare & eximium desiderat: pariter aggregatae suaviter cantant; cibum omnibus communem sumunt, neque enim separatim vescuntur, ne inaequalitas operis & cibi & temporis fiat: pariter laborant, pariter quiescunt: una alias triplici bombo excitat, & simili signum quietis intonat, ideoque pax inter eas praecipua. Ut Plinius, Aelianus, Aldrovandus, & Thomas Cantimpratanus in Apiario suo commemorat. Quam aggregabilem apiculam Divus Bernardus egerit, tota ejus vita loquitur: quando enim vir sibi & sensui mortuus, eximium quid in vitam & amicum, in occupatione & habitatione petiit? Quando quidquam non omnibus commune admisit? Quamvis esset infirmus: (ait vita) tamen adduci non potuit;

ut

V.
Apis Socialis.

ut recreationis quidpiam admitteret: Tirocinium egressus & veteranis accersus, sibi quòque Tironum labores accumulabat, asserens alios tanquam perfectos, sibi nonnihil posse indulgere; se verò tanquam imperfectum minime: quare difficiliora, humiliora & viliora quavis animo libenti amplectebatur.

Emulemur Charissimi, hanc apiculam mysticam, communitati nos semper accommodando, singularia penitus refugiendo. *Vive*, suadebat S. Doctor, *ordinabiliter, sociabiliter, humiliter: ordinabiliter tibi, sociabiliter proximo, humiliter Deo.*

VI.
Apis ca-
sta.

VI. Apis casta est, Virgo est, & casta manens prolem parit numerosam. *Apis est animal mundissimum*, inquit Aristoteles L. 9. Histor. animal. c. 4. *Digna est virginitas, qua apibus comparatur*, ait S. Ambrosius L. 1. de Virginitate. *Sit laboriosa, sit pudica, sit continens, rore pascitur apis, nescit concubitus, mella componit.* Quàm casta, quàm pura, quàm virginea fuit apicula, castissimus Bernardus? qui virginitatem, totà vità illæsam servavit, & illibatam: illique tuendæ oculorum exactissimam custodiam, corporis afflictationem asperissimam, victus tenuitatem, lecti duritiem aliàque opportuna media constanter adhibuit: ac tentatione aliqua pulsatus; brumâ sæviente in stagnum glaciale sese immerit, in eoque tamdiu duravit, donec ipsum calorem naturalem propè extingueret; quo ausu generoso concupiscentiæ carnalis habenas sic meruit; ut omnis ille fomes

in membris nostris regnans, penitus aboleretur. (*vita*) Casta igitur fuit hæc apicula; & tamen quàm simul fecunda & fertilis? Qui fratres suos omnes & alios, sanguine junctos aut familiares, omnino triginta Deo & Ordini tunc novello peperit? Qui Ordinis sui Monasteria centum & sexaginta ab se fundata, & quidem singula Religiosa refertissima reliquit?

Alloquor quemvis vestrum, Charissimi, verbis S. Ambrosii l. c. *Quam te velim filia (Fili) imitricem esse hujus apiculae; cui cibus flos est, ore soboles legunt, ore componitur. Hanc imitare, partus virginis, factus est laborum, expertis amaritudinis, fertilis suavitatis.*

VII. Apis est subdita, vivit sub Rege, absque eo esse nequit. Apes, inquit Plinius, L. 11. c. 5. rempublicam habent (Monarchicam) miè ordinatam, consilia, Duces, leges, mores. Cum procedit Rex, unà est totum examen circum eaque eum conglobatur, cingit, protegit, cerni non patitur. Reliquo tempore cum populus in labore est, ipse operatus circuit, similis exhortanti, solus immunis. Illi proxima quæque esse cœpit cum evolant, fessum humeris sollevant, validius fatigatum ex toto portant, ubicunque ille confedit, ibi castarum castra sunt: ac denique ducto comprehenso, totum tenetur agmen, amisso dilabatur, migratque ad alios. Esse utique sine Rege non potest. *Hæc Plinius.*

S. Bernardus dum subditus esset, obedientiæ virtutem enixè coluit; in omnibus, etiam arduis, Superiori, ut

Deo, se subiciens; eamque, quam sermo super missus est, de humili obedientia, doctrinam tradit, ipse explevit: *Disce homo obedire, disce palvis obtemperare: Deus se humiliat, & tu te exaltas? Deus se hominibus subdit, & tu dominari gestiens tuo te proponis Authori?* Hæc tam exactè præstitit; ut etiam ad metendū in agro fruges missus, promptissimè obsecundaret; cumq; laboris vires superaret, robur singulare, Deum enixè precatus, obtinuit. *Rivad. in vita.* Abbatiali verò dignitate ornatus, quis verbis exprimat, quanto amore eum subditi velut Patrem dilexerint, omnique honore, ac reverentia profecuti fuerint?

Discamus ab illo obedientiæ speculo obedire; discamus etiam in arduis & gustui ac sensualitati nostræ repugnantibus obtemperare. *Sive enim Deus, sive homo Vicarius Dei, mandatum quodcumque tradiderit, pari profectò obsequendum est curâ; pari reverentiâ deferendum.* S. Bernard. L. de præc. & disc.

VIII. Apis est aculeata. S. Bernardus initio regiminis stimulum & zelum habuit, æquò rigidiorē, omnes corpus extra Cœnobium relinquere, solumque in id spiritum admittere suadens; omnes suo spiritu ac fervore metiens; at à Deo, per Angelum, edoctus; admirandæque suavitatis & comitatis munere donatus & debiles miserabatur, & ingeniis se accommodabat, & suaviter, efficaciterque præcipiebat & exigebat; pungens & ungens. Habuit igitur aculeum, sed melle illitum: quantâ enim suavitate docet & instruit; arguit & reprehendit, Eugenium Pontificem Maximum, suum olim discipulum in Libris 4. de consideratione; quantâ cha-

ritate corrigit in epistolis suis Henricum Archiepiscopum Senonensem, & alios? quantâ discretionē reprehendendi tempus observare scivit; & cum monita non admittentib; subditis, dissimulavit, penâsq; in aliud tēpus opportuni distulit?

Sequamur & in hoc Doctorem mellifluum; & si quos nacti subditos, aut discipulos fuerimus correctione indigentes, aculeū habeamus, sed melle illitu: & cœveritatē cum lenitate ita tēperemus, ne quid nimis; ut sanemus, nō exasperem.

IX. Apis floribus pascitur, non fordidibus. S. Bernardus cœlestibus pascitur, non terrestribus. ejus delicia, non gulæ cupiditæ, non epulæ erant delicatæ; sed oratio & contemplatio; sed cœlestium deliciarum prælibatio; cum Deo, sanctisque Angelis intima familiaritas & conversatio: ita ut corpori vix tribueret necessaria. Ad esculenta & poculenta, haud aliter ac ad tormenta itabat, & sola cibi portisque memoriâ se penumero satiabatur; multisque jejuniis atque vigiliis & extremis corporis afflictationibus, ventriculum adeo dejecit ac debilitavit; ut vix quidquam alimoniam retinere valeret. *Rivad. in vita.*

Sancti hujus exemplo, nostra conversatio, nostra recreatio sit non in terrenis, sed in cœlestibus; non in esculentis ac poculentis, *Non enim est regnum Dei esca & potus: sed in spiritualibus atque æternis.* Ita hortatur S. Bernardus in medit. c. 9. *Cor dum ab amore cœlestium elongatur, & in amore terrestrium occupatur; cumque elabitur illis, & involvitur istis: vanitas illud decipit, curiositas deducit, cupiditas allicit, voluptas seducit.*

X. Apis cellulam sexangulam constituit, in qua habitat, & mella conficit.

IX. Apis floribus pascitur.

X. Apis cellam amatrix.

Si aera faveat, omnes evolant, melle-
amque materiam conquirunt & appor-
tant, aliàs domi remanent, cellulæ suæ
amantes: hyeme præsertim latent, ac
melle vescuntur, quod ætate congreg-
ant. S. Bernardus, quanto amore
cellulam suam complexus est, in qua
velut in cœlo, aut paradiso deliciabatur,
& è qua, instar apis, non egrediebatur,
nisi ad mel colligendum, fructumque
spiritualem faciendum. Dum in ea pre-
ces funderet, aut aliud ageret, ita erat
absorptus, ut solidum annum in cubicu-
lo demoratus, an illud fornice conclu-
sum, an ligneo lacunari laqueatum,
esset, penitus ignoraret: Hic se velut
apiculæ alveari includebat, & *intra
Deum habitavit*; ut loquitur Augustinus,
*sicut intra favum mellis habitat apis, que
ita se ei includit, ut non aliud nisi mel vide-
at, gustet & tangat. Sic ille non aliud nisi
divinam suavitatem, aut in ipso Deo, tan-
quam fonte; aut in creaturis instillatam
gustet.* Talis erat Bernardus

Amemus pariter, cellam, sive came-
ram nostram, nisi lucra animarum, tan-
quem mella, ad evolandum invitent.
Cella amata dulcescit, cella amanti cœ-
lum est; hic, aut studiis, aut orationibus
ac meditationibus sanctis aut actibus
divini amoris, tanquam melli dulcissi-
mo immergi, gustemus & videamus,
quàm suavis sit Dominus. *Suge suge &
bibe dulcedinis divine suavitatem inenar-
rabilem, immergere & replere, adhære, sume,
& frue, hortatur S. Augustinus.*

XI.
Apis fu-
mum ex-
ola

XI. Apis fugit fumum, factorem &
strepitum. S. Bernardus omni studio fu-
git fumum superbix & inanis gloriæ,
dum enim hæc aliquando pro

dicentis animum pulsaret: illico repe-
lit, asserens: *Nec propter te capi nec propter
te desinam.* Fugit factorem luxuriæ, &
deterioris exempli, omnibus præluens
velut castimonix & omnium virtutum
speculum. Fugit quantum licuit, munda-
di strepitum; uni Deo inhaerens, solitu-
dine gaudens, solitudinem sibi ipsi effi-
ciens, & secum solitudinem circumfe-
rens, ubique solus erat. Dicere solitus,
*omnem sacrarum literarum scientiam, in
sylvis & agris meditando, precandoque se
accepisse, nullòsq; alios magistros habuisse,
nisi quercus & sagos: Ribad. in vita.*

Emulemur Dilectissimi tanti viri
exemplum, fugiendo omnem vanæ lu-
dis fumum, animæ oculos excœcantes,
declinando non tantum pravi, verum
etiam minus boni, & imperfecti exem-
pli mephytım: vitando mundi strepi-
tum, mundanorum hominum nego-
tiorumque sæcularium tumultum; na-
apiculæ argumentosa evademus.

XII. Apis denique est calida, natu-
rali quodam calore prædita. Mellifera
apis nostra Bernardus, quanto Dei
amore exarsit? statim namque a tyro-
cinio vitæ melioris, fervorem, Deique
amorem eximium prætulit, ut non jam
in schola amoris & perfectionis tiro;
sed perfectus, multisque probatus expe-
rimentis videretur; atque ut ad majora
indies incrementa virtutum sese exci-
taret, Idemidem hæc corde volvebat:
imò crebris usurpabat sermonibus:
*Bernarde, Bernarde ad quid venisti? Ribad
in vita.* scilicet ad mundum contemnen-
dum, ad Deum amandum, illique toto
corde serviendum. Quantus in ejus cor-
de ardor charitatis succensus fuerit, dum
alios

alios docet, affatim ostendit, in Libro de diligendo Deo. *Causa*, inquit, *diligendi Deum. Deus est, modus sine modo diligere.* hujus verò rationem reddit: quia nimirum dilectio in Deum, tendit in infinitum, tendit in immensum Deum: quisnam quæso igitur debet esse finis, & modus nostri amoris?

O si tantam Bernardi amoris magistri & exemplaris dilectionem æmulari liceret? O si cum illo, identidem nobis oggereremus: *Ad quid venisti? Nisi ad amandum & serviendum Deo O. M.?* O si cum tanto amatore ut ipse docet, tres amandi differentias assequeremur: amando castè, sanctè, ardentè? O si, ut instruit, ipse assiduò circumspèctò, dulci, forti, & prudenti Dominum Deum nostrum amore complecteremur? Quàm non tepidè, sed calidè & melle calido amoris refertè essemus apiculæ?

Quæ cum ita sint, exemplo mellisui Doctoris, S. Bernardi, studeamus esse apes, animi demissione parvæ, diligen-

tia ac studio operosæ, alis meditationis & contemplationis instructæ, mellifluz ac melle affectionis, & sermonis plenæ, non singulares, sed communitati nos accommodantes. Virgines & castæ, obediens & subditæ, aculeo, sed melle illito armatæ, floribus rerum spiritualium, non terrenarum sordibus pastæ, in cellulis absconditæ, & mellibonorum operum ac studiorum colligendo ac conficiendo intentæ, fumum inanis gloriolæ, foetorem vitæ imperfectæ, & strepitum mundanum exorsæ, ac denique amoris divini calore succensæ: tales si fuerimus, cum S. Bernardo mel gratiarum, mel bonorum operum, mel virtutum, mel præmiorum celestium, in magna copia acquiramus, ac denique in alvearia divina transferemur, ubi in melleo, nectareoque divinitatis fonte in omnem æternitatem immergemur, saturabimur ac deliciabimur.

Dd 2

EXHOR-

EXHORTATIO DE SPIRITU ET VIRTUTE S. NORBERTI,

Archiepiscopi Magdeburgensis & S. Ordinis Præmonstratensis
Fundatoris, cum oliva fructifera comparati.

T H E M A.

Ego autem sicut oliva fructifera, in Domo Dei. Plal. 51. 13.

Ataclymo mundum univcrsum inundante, à Noëmo columbam ex arca emissam, cap. 8. 11. Geneseos legimus; eamque, sub vesperum, ad eum reverfam apportasse Ramum Olive virentibus foliis in ore suo. At curnam non ramum palmæ non quercus aut ficulneæ, arborisve alterius, arcæ incolis advexit? Respondet Ambrosius L. de Arca c. 19. Olivam insigne esse divine misericordie: addit Petrus hic, pacis, victoriæ, æternitatis, ac felicitatis esse hieroglyphicum: quare columba hæc portans ramum olive, Noëmo & mundo securitatem ab aquis diluvii, Deique reconciliationem affer-

bat. Nec tantum pacis & misericordie, sed virorum quoque Apostolicorum, Episcoporum, Doctorum, ac Sacerdotum oliva est symbolum. Digna, inquit S. Petrus Damiani, serm. 17. de SS. Petro & Paulo Apostolis loquens. Digna prorsus comparatio olive ad Apostolos, nec alia dignior est inventa; arbor enim ista semper viridis est, & illum excellentissimum olei liquorem effundit, sine quo nec regia, nec sacerdotalis constat auctoritas. Oleum autem quatuor habet: supernat at omnibus liquoribus, illuminat, pascit & ungit. Si igitur olive comparentur Apostoli; quidni & nos Sanctum Norbertum Archiepiscopum & candidi Ordinis Præmonstratensis Fundatorem, Spiritu Apostolico plenum, virtutibus semper virentem, operibus misericordie redundantem, proximos illumi-

illuminantem, pascentem, & ungentem, cum oliva componamus? Præsertim cum magnus hic Sanctus, eâ, quâ in cœlum ex hac mortalitate migravit horâ; visus sit in veste candida, olivæ ramum manu tenens, illum ex Paradiso se habere testatus. *Nadaai in Ann. ead. 6. Jun.*

Quare, sive radicem, sive truncum, sive ramum, sive folium, sive fructum spectemus. Sanctum Norbertum olivam fuisse fructiferam demonstrabimus.

I. Primum, quod in oliva fructifera considerandum venit, est *Radix*, quæ est amara; fructus verò dulcis. Quid verò, radix hæc amara, in Viro Apostolico adumbrat, nisi conversionis initium & pœnitentiam, ex qua succus in truncum, ramos, folia ac fructus, velut ex radice fecunda derivatur? An non pœnitentia, radix amara est; quæ mortis horrorem, iudicii pavorem, inferni tremorem, cordis dolorem, peccati detestationem, luctum, planctum, fletumque producit? Sed quam, fructus dulcis, cordis solatium, conscientia tranquillitas, pax & lætitia consequitur? *Matthæi c. 3. 2.* dicitur: *Pœnitentiam agite: (ecce radix) appropinquavit enim regnum cœlorum. (ecce fructus) Omnis disciplina in presenti quidem, ut docet Apostolus ad Hebr. 12. 11. Videtur non esse gaudii, sed maroris: ecce radix amara: Postea autem fructum pacatissimum, exercitatis per eam reddet iustitia.* Ecce fructum dulcem olivæ! Atque inde oritur odium sui, odium mundi,

carnis, dulcisque aliâs voluptatis amator: *Vir iustus*, ait Hugo Cardinalis, obtentâ jam per pœnitentiam gratiâ & iustitiâ, *quidquid de terra est, ei sapit amarum, quod autem de cœlo est, dulce.* Unde de Sancto Augustino dicitur: *Displicebat ei, quidquid agebat in seculo, præ dulcedine Dei & decore domûs ejus, quam dilexit.*

Hæc prima quòque Norberti, tanquam olivæ fructifera radix extitit: *Radix amara* pœnitentiæ, ex qua dulces deinde fructus propullularunt. Erat is illustribus & copiosis parentibus natus, in Aula Friderici Archiepiscopi Colonienfis, & Henrici Imperatoris vestitus, atque ob inclutam proficiam, opum affluentiam, & comem naturam, apprime omnibus charus. Quare ut secundissimos aspirare sibi secularis auræ favonios sensit, vela pandit, & in secularis vanitatis altum proventus, seque jam Gygis annulo potitum ratus, suismet cupiditatibus in prædam cessit. Verùm divino colustratus lumine, mundi fallaciam, honoris vanitatem, voluptatis turpitudinem agnovit; delicias, quibus in-nutritus erat, despexit & deseruit, ac quadraginta dierum spatio, in Monasterio se abdens, peccata sua lacrymis copiosis deflevit, ac pœnitentiæ operibus expiavit. Hæc illi radix amara fuit, hæc dolorem, compunctionem, penarumque asperitatem, nec non odium sui, mundi & carnis, conciliavit: ex quibus deinde dulces prodiere fructus: quando, sacerdotio initiatus, vestibus pretiosis positus, rudes vilisque induit, cunctis mundi

mundi illecebris valedixit, divinitus instinctus, magno fervore ad populum pro concione dicere cœpit, omnibus subitam vitæ ejus mutationem admirantibus, & levem dissolutumque aulæ vernam, in novum Evangelii præconem, mirâ metamorphos, transformatum, stupentibus.

Mi Religiose, desiderâne & tu, esse oliva fructifera in domo Dei? ab hac amara radice auspicare: fructus age dignos penitentia, non in tirocinio solum; sed & totâ insequente vitâ: religio enim est status penitentia: si tibi etiamnum dulcis est & sapit mundus, honor, & voluptatis illecebra; frustra dulces virtutum fructus à te exspectabit religio: amarescant terrena, conversatio mundana, honoris umbra & cætera fluxa omnia; & fructus dulces proferes; atque ut id impetres: crebrò cum piissimo Thoma Kempeni ora: Verte mihi Domine omnia terrena in amaritudinem! & tu solus mihi sapias, tu solus dulcescas!

II.
Truncus
olivæ.

II. Alterum, in oliva perpendendum, est *truncus* arboris, qui soliditatem, duriciem, roburque tam firmum possidet; ut nec tempestas, nec caries, nec vetustas labefactare valeat. Hinc prisci, æternitatis symbolum esse censuere. Hinc quoque Apocalypseo c. 4. Elias & Enoch, qui sunt æternitatis candidati, ut eos Tertullianus nuncupat, vocantur olivæ. Hinc denique Tullius L. 1. de Legibus. sempiternam ait, oleam in arce tenere potuerunt Athenæ. Quidnam, obsecro, hæc oleæ soliditas, nisi virtutis, in viro apostolico requisita, soliditatem,

firmitatemque figurat? Talis enim vera virtus in S. Norberto refulsit: solida morum emendatio, solida paupertas, solidus mundi contemptus; solidus animarum zelus, obedientia, patientia & charitas: ut merito illi adaptemus, prolatum de Simone Oniæ filio, sacerdote magno, Ecclesiastici encomium: *Quasi vas auri solidum, ornatum non ni lapide pretioso virtutum.* Eccli. 30, 10. sub prædicationis ejus initium; oleam hanc robustam ludibriis, sannis, cavillationibus, irrisionibus, aliisque opprobriis perforare ac lædere nonnulli tentarunt; atque ab Evangelio annuntians deterrere conati sunt; at nihil horum constantem viri zelum retardare aut infringere valuit. In Virum sanctum Apostolico spiritu scelera libere carpentem ac insectantem, irruerunt persecutionum venti, ac tempestates, adeò ut ejus quoque facie impudens & impotens sui scutra foedârit; sed stetit, velut murex cautes, corde fixus in celo, stititque potius, prioris vitæ, delicta deservit, quam ex hoste vindictam postulari. Surius. Ribad. in vita.

Mi Religiose, avésne & tu oliva esse fructifera, quæ in Ecclesia Dei prædicando, conversando, ac saluti animarum quovis modo, incumbendo, fructus copiosos proferat? truncum solidum, solidas, inquam, virtutes, possideas: necesse est: & nisi scuto vivæ fidei manus galeâ firmæ spei caput protexeris, ac solidæ charitatis, justitiæque ac patientiæ loricâ, pectus obarmaveris; citò dejiceris levissimo vento petitus, fructusque optatos proferre desines.

III. Te-

III. Tertium quod in oliva declarandum occurrit est *ramus*; aptissimum pacis, subjectionis, ac mortificationis symbolum. Et quidem 1. Pacis: unde columba à Noë missa, olivæ, ramum, virentibus foliis ore prætulit. Gen. 8, quod ex Venerabilis Bedæ expositione, Spiritum sanctum designat; qui cessantibus persecutionum aquis, pacem Ecclesiæ attulit. 2. Est quoque ramus olivæ, deditiois, subjectionis, obedientiæ, reverentiæ & cultûs hieroglyphicum: Veteres enim alicui Principi se dedentes, oleæ ramos, velut pacem postulantes prætendebant; hinc Virgilius L. 8. *Aneid.* de Ænea ab Evandro opem petente canit: *Pessiferæque manu, ramum prætendit olivæ.* 3. Ramus olivæ putatione & præcisione gaudens, mortificationis imaginem nobis adumbrat.

O Norberte sancte, quàm præclarum olivæ ramum exhibes! lacessunt te inimicitui, qui per oculorum hebetudinem & lippitudinem, tanticlaritatem splendoris ferre nequeunt: impugnant, resistunt, persecutionum prælia concitant: sed tu olivæ ramum, pacis symbolum, manu prætendis. Munus Apostolicum à te susceptum, multas creaturumnas, molestias, itinera, difficultates; at in omnibus, subjectionis, obedientiæ, ac cultûs divini symbolum, olivæ ramum, exhibes, divinaque providentiæ totum te consignas & offers. Verùm ut oleæ ramus virentibus foliis sis & fructibus uberioribus gaudeas, Norberte, multi stolones superflui sunt amputandi. Neque id ignorat Vir Apostolicus: quare beneficiis Ecclesiasticis se penitus

abdicat, redivitibus inde provenientibus se denudat, patrimonii bona divendit, pretiumque inde conflatum, in pauperes manu liberali erogat; atque ita omnibus facultatibus, atque etiam calceis exutus, ac rudem depexamque indutus lacernulam, brumâ faviente, Romam contendit, atque à Gelasio Pontifice summo, Evangelium ubique gentium ac locorum annuntiandi facultatem obtinuit. Ribadeneira in vita.

Mi Religiose, exemplo S. Norberti, vitæ Apostolicæ munia obire optas, ut oliva fructifera evadas? Ramum olivæ seu pacis proximis, & æqualibus; ramum olivæ seu subjectionis & obedientiæ Superioribus; ramum olivæ seu mortificationis tibi & passionibus, vitis que tuis, semper prætende: *Difficile, imò ferè impossibile esse Viri Apostolico, vitæ calumniam, scribit magnus Basilius. Epist. 54. Quid ea in te facies? Oleum de capite tuo non desiciat Eccli. 9. 8. Esto olea, quæ putatione proficiat: & audi S. Joannem Climacum gradu 4. Quicumque, ait, ad perfectam inordinatarum affectionum victoriam & ad Deum currit! omnem diem, in qua contumeliis non afficitur, magnum derisum arbitrat. Sicut enim arbores à ventis concussa, altas radices agunt; ita & qui sub obedientia versantur, fortes & inconcussas animas, jactati possident.*

IV. Quartum quod in olea nobis trutinandum est, *folium* est, hyeme & æstate semper virens, quod ternas in S. Archiepiscopo nostro virtutes adumbrat, nimirum mentis constantiam; nitorem conscientiæ perpetuum, & stabilem animi demissionem. 1. Olea semper vi-
ret foliis, teste Plinio L. 16. c. 20. Quid
viro

IV.
Folium
olivæ

viror iste foliorum perpetuus. Norberte, nisi tuam, inter prospera & adversa mentis constantiam indicat? Quid foliorum pulchritudo, nisi ornatum ac nitorem conscientiae tuae representat? *Quasi oliva speciosa in campis. Eccli. 24. 19.* Quid parvitas, pallorque foliorum, nisi demissionem, vanæ gloriæ, jactantiæque fugam indigitat? folia tua, nempe verba prædicationis, semper virent ac vernant. Auditores tui te laudent, vituperent, plaudant, plodant; arrideant, irrideant; folia tua, id est verba, monita, consilia, hortamenta non deficiunt, aut defluunt: *Et folium ejus non defluet. Psal. 1.* Cum sociis quaternis, pagos, oppida & urbes obis, ad stuporem de divinis verba facis, festivo ubique campanarum pulsu, populique concursu frequente exciperis; at nulla vana gloria, fastus nullus, foliorum pallorem, id est animi tui demissionem, imminuit, aut obfuscat.

Mi Religiose, si Ecclesiasten agere, obedientia mandet, foliis verborum tuorum, suus semper constet nitor, viror, pallor inter prospera & adversa, sive ambonem in pago sive in oppido conscendere jubearis, sive plebs applaudit, sive explodat, sive populi affluxus sit, sive defluxus: *Clama, ne cesses & quasi tuba exalta vocem tuam. & annuntia populo mea scelera eorum & domui Jacob peccata eorum. Isai. 58.* sique fructum referas ac laudem, illud psalmi usurpes: *Non nobis domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam. Psal. 113.*

V. Fructus
olivæ.
V. Postremum in olea discutiendi sunt fructus; ex quibus oleum pingue exprimitur; quo, ex mente S. Hiero-

nymi, pinguedo sapientiæ, ex aliorum sentu, misericordiæ, gratiæ & charitatis pinguedo denotatur: servitque ad lumen; unde Apostoli ac Doctores, olive sunt, oleum fundentes, & illuminantes corda credentium. S. Gregorius L. 4. in 1. Reg. considerans illud: *Tulit autem Samuel lenticulam olei & fudit super caput ejus.* ait: Qui in culmine ponitur, sacramenta suscipit unctionis; quia verò unctio sacramentum est, is qui promovetur, bene focus ungitur, si intus virtute sacramenti roboretur. Oleum quippe aliis liquoribus superfertur, ignem fovet, & vulnera curare consuevit. Per illud ergo misericordiæ bonum significatur: quia scriptum de domino est: *Misericordia ejus super omnia opera ejus. Psal. 144.* quia igne rovet prædicationis gratiam designat, qua electorum mentes illuminat, quia verò vulnera per oleum curantur, hoc profectò insinuat, quòd detergenda sunt vulnera peccatorum.

Quàm præclare hoc oleo instructus fuit S. Norbertus tanquam oliva fructifera in domo Dei: & quidem habuit

1. Oleum misericordiæ, de quo S. Gregorius l. c. *Ungatur ergo caput Regis, quia spirituali gratia mens est replenda Doctoris. Habeat in unctione sua oleum, habeat misericordiam abundantem, quæ sui virtutibus aliis præferatur.* Hoc oleo S. Norbertus delibutus, omnia sua, tam ex patrimonio quàm ecclesiastico proventu possessa, disperfit, deditque pauperibus. Hoc oleo unctus, misericordiæ opera spiritualia exercuit; ignorantes docendo, dubitantibus rectè consulendo, dissidentes reconciliando, multos consolando, injurias patienter ferendo,

fit in nobis *radix amara* poenitentiae, & odii omnis mundanae & noxiae dulcedinis: Sit in nobis *solidus truncus*, id est, solidae virtutes, in omnibus tam prosperis, quam adversitatum procellis inconculsa. Sit in nobis *ramus olivae*, pacis, obedientiae ac mortificationis. Sit in nobis *folium* semper virens, nitens ac pallens, id est, constantia mentis, nitor conscientiae, demissio animi, omnif-

que gloriae inanis proscriptio. Sit demique *fructus*, ex quo exprimatür oleum misericordiae, oleum laetitiae, oleum charitatis; quae virtutes si in nobis floruerint; erimus tanquam oliva fructifera in Domo Dei, id est, Ecclesiae praesentis ac militantis, ac demum in olivetum Paradisi caelestis, virore perpetuo vernanturi, fructuque vitae aeternae laturi, transplantabimur.

EXHORTATIO DE SPIRITU ET VIRTUTE S. DOMINICI.

S. Ordinis Praedicatorum Fundatoris; sub symbolo facis ardentis & lucentis, mundum illuminantis & inflammantis proposita.

T H E M A.

Ipsè erat lucerna ardens & lucens. Joan. 5. 35.

Uemadmodum aspiciatissimum Christi Domini, generis humani Redemptoris, natalem, nova stella, tanquam novi Regis ac Messiae signum, annuntiavit; ita quoque plurimorum aliorum Sanctorum, magnam sanctimoniam gloriae inclutorum, felicem

ortum, praesaga lumina indicarunt. Hoc inter eminet S. Virgo Clara, Virginum Religiosarum illustre sidus: cujus Mater Hortulana, partui vicina, coram Christi in crucem suffixi simulacro, praecses ardentes fundens, vocem inauditas *Ne paveas mulier; quia lumen paries, quod mundum clarius illustrabit.* Eoque prodigio edocta, natam infantulae, in baptismo, Clarae nomen imposuit: ut vita

peti-

perhibet. Sic S. Swiberto, Werdenſi Epifcopo, ab illuſtriſſima Matre nati-
turo, omne cubiculum fulgor inuſitatus
replevit, radiiſque irriverberatis ſtetit,
donec infans in lucem editus fuit; *Ut in-
quit S. Marcellinus in vita.* Mater S.
Willebrordi, Trajectenſis Epifcopi,
noctu in ſomnis, quali novam lunam ad
plenitudinem perfectam, excreſcen-
tem, intuita, à Presbytero religioſo in-
tellexit, Filium ejus caliginofos tene-
brarum errorés, luce veritatis diſcullu-
rum, & quocunq; perrexit, comi-
tante luminis ſuperni ſplendore, ple-
nam perfectionis gloriam mundo oſten-
ſurum. *Ut refert Albinus Flaccus Caroli
M. Præceptor in vita ſancti hujus Epifcopi.*
Mater S. Columbanii Abbatis, grvida,
noctu in ſomnis, è ſinu ſuo ſolem miro
fulgore radiantem procedere, ac lumen
ingens mundo afluendere conſpexit: ni-
mirum Sanctus hic, tanquam ſol in Ec-
cleſiæ coelo ſplenduit, ſecundum illud
Deboræ. Judic. 5. *Qui autem diligunt te,
ſicut ſol in ortu ſuo ſplendet, ita rutilant.*
Teſtis eſt Jonas Abbas in ejus vita. Pari-
modo, glorioſus ille Patriarcha Domi-
nicus, mundi lumen, Eccleſiæ columen,
ſcutum fidei, Hiſpaniæ gloria, religio-
ſiſſimæ Prædicatorum familiæ Funda-
tor, & Auctor, dum adhuc materno
clauſus lateret utero, vidit Mater ſe quali
catellum geſtare, qui ore facem arden-
tem præferabat, quâ utero egreſſus to-
tum mundum illuminabat & inflam-
mabat. Hæc ſunt Sanctorum magno-
rum, eorumque operum glorioſorum
præſagia, quibus Deus quales futuri eſ-
ſent, antè ſignificavit. Quare hoc fa-
cis prognoficon, ſanctiſſimo Patriarchæ

Dominico apprimè conveni-
re, præſenti exhortatione probabimus. Et ſicut
Joannem Baptiſtam, lucernam arden-
tem & lucentem fuiſſe Chriſtus prædi-
cat, ita nos S. Dominicum facem ar-
dentem & lucentem, mundum illumi-
nantem ac inflammantem excitariſſe de-
monſtrabimus.

I. Glorioſiſſimus Patriarcha Domi-
nicus *Fax ardens* fuit. Bonitati divinæ
in more poſitum eſt, ut Viros ſanctos,
quos in Verbi ſui Divini Præcones, ac
zelatores animarum elegit, prius igne
charitatis & zeli ſuccendat, quam
aliis prædicando luceant, vel audien-
tium corda inflamment. Inſinuat id
Doct. mellilloſus, adducto S. Joannis
Præcurſoris Chriſti exemplo, qui fuit
Lucerna ardens & lucens; non vice verſâ,
lucens & ardens: quia Joannis ex fervore
ſplendor, non fervor prodiit ex *ſplendo-
re*: ſunt enim qui non ed lucent, quia
ſervent; ſed magis *ſervent*, ut luceant: at
*ſti planè non ſervent charitatis ſpiritu, ſed
ſtudio vanitatis.* Hæc. S. Bernard. ſerm.
de S. Joan. Ita pariter prius arſit cor S.
Dominici, quàm lingua ignem, lucem-
que protulit ac longè lateque diſperſit:
Fax antè ſuccenſa fuit in corde, deinde
foras promicantes, radios luminis evi-
bravit. Verùm qualiſnam in corde S.
Dominici ardor flagravat? Non alius,
niſi ardor triplex ac vehemens, quem in
S. Joanne Chriſti prodromo, ſuſcita-
tum fuiſſe ait l. c. S. Bernardus: 1. *Ar-
dens enim*, inquit, *erat in ſeipſo vehemen-
ti aſſeritate converſationis.* 2. *Ardens e-
rat erga Chriſtum*, inſimo quodam & ple-
no fervore devotionis. 3. *Ardens erat erga
peccantes proximos, conſtantiâ libera inre-
pationis.*

Ec 2

pationis.

pationis. Eisdem ardores in Divo nostro Dominico, S. Joannis Baptistæ Spiritu pleno, reperimus. Nam

1. Sanctus Patriarcha Dominicus, *fax ardens erat in seipso vehementi austeritate conversationis.* Ab hac enim, Sanctorum ferventium mos est, initium ducere; quo carnem spiritui, appetitum rationi, amorem proprium, amori divino subjiciant ac substernant. Hæc face, hoc corpus domandi ardore infatigabili, inflammatus, quid non austeritatis excogitavit? Depexo vilisque amictu corpus operiebat; cilicio aspero corpus premebat, catenâ rigidâ, in carnem ejus se insinuante, corpus stringebat, somnum scabello innitens, aut humi jaccens carpebat; quot noctibus flagello ferreo, filis cupreis intexto, tergus suum exarabat, tantâ vi & impetu, ut totus sanguine suomet purpuraretur. Primam autem flagellationem pro suis; alteram pro proximorum peccatis, tertiam pro redimendis è lustrico igne animabus offerebat: sic cibum sumebat, ut perpetim jejunare videretur, omni prorsus carne abstinens, cibisque esurialibus duntaxat utens. Tanta perdomandæ carnis cura, viro sancto infederat; probè gnaro, quod terra nisi ferriatur & runcetur, & vitis nisi tondeatur, nunquam copiosas fruges afferat; & ignis nisi prius intus ardeat, nunquam foras per fenestras erumpat.

2. Sanctus hic Patriarcha fax erat, *ardens erga Christum intimo quodam & pleno fervore devotionis:* Quo ad omnem erga eum amorem & cultum, voluntatèque ejus exequendam erat longè paratissimus. Oleum devotionis, flam-

mam amoris nutrit; ungit tardò gradum, & expeditum ad omnia reddidit; mentèque deliciis cœlestibus exhilarat. Quanto devotionis ardore vir sanctus, quanta vi lacrymarum sacris Missarum solemnibus operabatur quotidie? Quanto devotionis ardore, sive domi, sive foris, sive sub dio, sive sub tecto, atque in hospitiiis, animum ad Deum erigebat & preces fundebat; sociosque suos ad Deum laudandum, & matutinas preces piissimè recitandas excitabat? Quanto devotionis ardore choro intererat, primisque omnium, non interdiu solam, sed & noctu ad Psalmos Davidicos decantandos advolabat? Quanto pietatis incendio, orationes, quæ continuè erant, è corde bullenti effundebat; in quibus crebrò ecstasin patiebatur, adeoque deliciis cœlestibus inundabatur; ut inter lacrymas & suspiria, quamvis ipse haud adverteret, à somno frater excitaret? Enimverò colliquecebat amore peccus, adeoque mente excedebat, ac si sensum usi destitutus esset; & nonnunquam flammâ charitatis propellente, sic elevabatur; ut etiam corpus de terra sublatum, in aère pendere tantis inter precandum favoribus à Deo cumulatus; ut ipsèmet amico cuidam suo negarit, à Deo se quidquam petillisse, quod non impetrarit.

3. S. Fundator fax erat, *ardens erga proximos peccantes, constanti à libera inculpationis.* Implebat enim Præceptum Apostoli vir sanctus, 2. Tim. 4. 2. *Argue, obsecra, increpa in omni patientia.* Et ad Titum 2. 15. *Argue cum omni imperio.* Et Isaiæ c. 58. 1. *Clama, ne cesses: quasi tuba exalta vocem tuam & annuntia populo meo*
seculi a

scelera eorum. O quanto ardore clamavit, arguit & increpavit scelestos, zelosissimus hic Verbi Divini Prædicator? Certè vox ejus, ut de Elia ait Ecclesiasticus c. 48. *velut facula ardebat*: & auditorum corda succendebat: magno fervore Placentiæ, Uxamæ, aliisque in locis, in scelera passim grassantia detonuit: magno fervore Albigensium hæreticorum deliria confutavit: magno fervore & ardore spiritûs, libros hæresæos peste infectos publicè refellit, in ardentem fornacem unâ cum libro catholico fidei dogmata continente iniecit, libello hæretico in cineres redactò, catholico autem illæso. Quare perge, S. Pater, fructum referes. *Clama ne cesses*, Dominice: nam peccata, hæreses, aliæque noxia altè immerguntur, bona ferè in superficie natant, nec facillè ad ima descendunt. *Clama ne cesses*: scelera, dogmataque perversa, venena esse cogita, quæ non hausta tantùm; sed tacta etiam perimunt: medicamenta verò ut proliant, combibenda sunt, & sæpius iteranda. *Clama ne cesses*, prædica verbum, in ista opportunè, importunè, argue, obsecra & increpa: noxia sponte nascuntur, & nullâ manu semina spargunt, ad deteriora sæcundus omnis ager: in bonis, opus est rastro, vomere, ligonibus, sudore. Clamavit sanè, & maximo fructu clamavit Sanctus Prædicator Dominicus, non instat canis muti silens, aut non valens latrare: ideòque tot animarum millia à vitiorum sordibus extraxit, tot Hæreticorum millia ad Ecclesiæ sanctæ gremium reduxit.

Reverendi Patres ac Charissimi Fratres, desideratis & vos vestris exhorta-

tionibus, sermonibus, colloquiis, catechesibus, alios ad fidem & pietatem, virtutisque studium accendere: prius fax sitis intus ardens; ac postea foras flammæ spargetis: carbo extinctus, alios minimè accendit. Ecclesiastes celebris ex Divi Francisci familia, interrogatus, quamobrem conciones ejus tantas in auditorum animis flammæ non excitarent, atque Sancti Bernardini, licet hic ejusdem Ordinis esset & doctrinæ ac eloquentiæ minoris? Rectè respondit: se carbonem esse nonnihil calidum, qui alios carbones nequiret accendere, Bernardinum verò carbonem omnino candentem esse, qui omnia quæcunque tangeret, accenderet. Hoc idem, cum Cicerone Oratorum Principe, confirmabat antiquitas: *Ardeat Orator, si vult accendere plebem.* Ardeat in vobis amor rigoris & austeritatis vitæ, & alios ad ferendos dignos pœnitentiæ fructus, accenditis: ardeat in corde vestro ignis devotionis; & aliis, ejusdem flammæ injicietis. Prius vobismet ipsis prædicate, vos ipsos arguite & increpate, quàm alios: veteri enim adagio fertur, validiora esse exempla, quàm verba, meliùsque doceri opere, quàm sermone, exemplo Christi Domini, qui prius cepit facere, quàm docere.

II. Vidimus gloriosissimum Patriarcham Dominicum, facem extitisse ardentem, omnia inflammantem; nunc videamus facem quòque fuisse lucentem, cuncta illuminantem. Rursum hic optimè videmur adaptare S. Dominico, quod Doctor mellissus in serm. de S. Joan. de prædicat de Christi prodromo. Sanctus Christi Domini Baptista: *Luxit*

II.
S. Domi-
nicus Fax
lucens.

Ee 3

exemplo

exemplo, digito, verbo: & seipsum ostendens ad imitationem; & luminare majus, quod latebat, ad peccatorum remissionem; & ipsas quoque tenebras nostras illuminans. Eadem quoque de sancto Fundatore Dominico verè asserimus: nam

1. *Fax hæc lucens, luxit exemplo, se ipsum ostendens ad imitationem. Vos estis lux mundi, inquiebat Salvator de Apostolis: & nemo lucernam accendit, & ponit eam sub modio; sed super candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo sunt. Lucæ. 11. 33. S. Dominicus lux fuit, non domus, aut cubiculi; sed mundi universi, fax fuit posita non sub modio, sed in candelabro, ut omnibus, in domo Ecclesiæ versantibus lucem præbeat. Huc igitur oculos, non lippientes, sed sanos convertite, ac faciem hanc, quibus vobis & mundo toti, vitæ exemplis præluxerit, aspiciate. 1. Luxit exemplo innocentia, & eximia puritatis, tum corporis, tum mentis: suam enim virginitatem, & quam primùm in Baptismo suscepit gratiam, ad ultimum usque spiritum, integram illæsamque conservavit. 2. Luxit exemplo humilitatis profundissima: quidquid enim in se cernebat boni, totum non sibi, sed Deo attribuebat; virtutes suas, summâ curâ occultabat: infulas episcopales, majore, quam alii ambiunt, studio refugiebat: etsi nudis peregrinaretur pedibus, ubi tamen urbes pagosque, in quibus spectatores aderant, intraret, calceos resumebat; verbo contemptus omnis erat avidissimus. 3. luxit exemplo evangelicæ paupertatis; omnibus enim terrenis se exuit, ut nudus nu-*

dum Jesum expeditiùs sequeretur: & tamen nobili stemmate ortus esse, stipem ostiatim cogebat, oblata panis frustula genibus flexis demissè acceptans; & hilari vultu dissuavians. 4. Luxit denique exemplo assidua orationis, singularis in Deum fiducia, peculiaris cultus, & devotionis erga B. Virginem Deiparam, in cuius honorem, totius devotionem primus instituit, gloriamque ejus pro viribus promovit &c. An non igitur sanctus iste, fax fuit lucida, quæ luxit exemplo, seipsum ostendens ad imitationem?

2. *Fax extitit lucens digito; & ostendens luminare majus, quod latebat, ad peccatorum remissionem. 1. Luxit vit sanctus digito, dum illustrissimum Prædicatorum Ordinem instituit, promovit, amplificavit, non absque gravissimo labore, ac maximo perpetuoque rei Christianæ fructu. 2. Luxit digito, regulam divi Augustini, familiæ suæ ad observandum porrigens, ac præclarissimas constitutiones addens. 3. Luxit digito ostendens ordini suo ejusque religiosis, luminare majus, Christum Dominum, ad peccatorum remissionem, agendamque de delictis in sæculo perpetratis, penitentiam. 4. Luxit digito ostendens iisdem luminare majus, quod idemdem, tanquam verum justitiæ solem, pulliaquilini, irretorto oculo intuerentur, & virtutum ejus radios fulgissimos, iisdem illustrandi atque inflammandi in se recipere. 5. Luxit digito ostendens quoque & suis & toti mundo luminare minus, Beatissimam scilicet Virginem Mariam, Matrem gratiæ, peccat-*

peccatorum Advocatam, ad delictorum remissionem, & gratiæ copiosæ impetrationem. 6. Luxit digito, dum Prullianum, Carcallam, Tolosamque inter situm, elegit. in eodem Monasterium nobilibus Virginitibus recipendis extruxit, & eisdem certam religiosè vivendi formulam præscripsit. 7. Luxit denique Sanctus Dominicus digito, tot Ordinis sui Filios gloriosos, lucis suæ radiis alliciens & attrahens, ac Christo gignens. Hæc ejus luce illustratus fuit Sanctus Thomas Aquinas, Ordinis Prædicatorum lumen, totiusque Ecclesiæ Catholicæ Magister. Hæc luce illuminatus fuit Sanctus Petrus Martyr, fidei Defensor, malleus Hæreticorum. Hæc luce perfusus fuit Sanctus Hyacinthus, Confessorum Sanctorum speculum. Sanctus Vincentius Ferrerius suæ ætatis Apollolus, Sanctus Antoninus Archiepiscopus Florentinus, Sanctorum Præsulum exemplar, Sancta Catharina Senensis, tot tantisque favoribus à Sponso suo JESU Christo cumulata: Sancta Rosa Virgo Limana, in Peru, omnium virtutum odore fragrantissima. Tacemus innumeros alios, Filios & Filias ejus spirituales, qui haulto ab ipso Patriarcha suo, virtutum splendore in Ecclesia Dei, firmamenti stellas æquant, ac mirè radiant, Martyres, Confessores, Doctores, Episcopi, Cardinales, Summi que Pontifices: nec non Moniales, quæ ejus virtutum fulgore perstrictæ, suæ florem virginitatis illibatum servârunt, muliebremque infirmitatem vicerunt, & in cor-

pore mortali, vitam cœlestem sunt æmulatæ. Quis igitur his perpenis, Virum sanctum, digito luxisse, ad ostendendum luminare majus in remissionem peccatorum, negaverit?

3. Fax fuit lucens verbo, & ipsa quæ tenebras nostras illuminans. Lucebat Sanctus Dominicus, Ecclesiastes ac Verbi divini Præco zelosissimus, verbo, quæ lux ex ardore promicabat: Lucebat verbo peccatoribus, oculos eis aperiens, ut scelerum suorum sceditates viderent. Lucebat verbo, tenebras Hæreticorum illuminans; eumque in finem, solis instar mundum circum-eundo illustrantis, singula obibat oppida, pedes, & quidem nudus, absque calceis, omnia perumpens obstacula, cuncta spernens pericula, amore Dei ac proximi, totus inflammatus, & Martyrii desiderio succensus: quæ in expeditione, decenni labore, sudore, fatigatione, prædicatione, instructione, innumerarumque arumnarum tolerantia, id obtinuit, ut sanctissimæ vitæ suæ, cœlestis doctrinæ, ac miraculorum splendore, perstricta, ad centum animarum millia, hæresi ejuratâ, respicerent, atque ad veræ Ecclesiæ gremium, postliminio reverterint. *Domino cooperante & sermonem confirmante, sequentibus signis*, ac miraculorum splendoribus, dum ægri sanantur, Dæmones fugantur, mortui resuscitantur, aliæque innumera prodigia patrantur.

Reverendi in Christo Patres, Fratresque Charissimi, num Sanctum Dominicum, Ecclesiæ Atlantem, æterni-

tatis

tatis fatorem, mundi facem ac lucem, orbisque universi reformatorem, imitari, atque instar tubæ Evangelicæ, mortales ab interitu ad vitam sempiternam revocare desideratis? Videte ut sitis antè *fax ardens*; sic eritis quodque *fax lucens*. S. Dominici exemplo priùs docete factò, quàm verbo; nam ut ait Sanctus Gregorius: *Doctrina cum omni imperio docetur, quando priùs agitur, quàm dicatur, nam doctrina subtrahit fiduciam, quando conscientia prepedit linguam.*

Quæ cum ita sint RR. PP. ac FF. Gloriosissimi Patriarchæ Dominici exemplo, studeamus, ut simus *fax ardens*, & quidem 1. Austeritate conversationis, corpus ejusque cupiditates ac passiones strenuè domando ac subigendo; ne fortè cum aliis prædicamus, ipsimet reprobemur. 2. Simus *fax ardens*, intimâ erga Christum devotione, voluntatis propriæ resignatione, nos totos ei offerendo, ac orationis, pietatisque exercitiis nos ei uniendo. 3. Si-

mus *fax ardens*, constantiâ liberæ increpationis, peccatores arguendo, horando, increpando, atque ad veritatis agnitionem & vitæ emendationem eos adducendo. Hâc ratione si arserimus, mox lumen erumpet: erimisque 1. *fax lucens*, exemplo, viamque pandemus ad imitationem, puritatis, humilitatis, castitatis, paupertatis ac cæterarum virtutum. 2. *fax erimus lucens digito*, multa pro Dei gloria & animarum salute scribendo & agendo. Ac denique 3. *fax lucens verbo*, quando tenebras peccatorum, hæreticorum, & infidelium dissipabimus, quàm plurimos ad Ecclesiæ sanctæ gremium ab errore revocabimus; nec miracula virtutum deerunt. Atque idcirco, cum S. Dominico, aliisque Doctoribus ac Verbi divini Præconibus, tanquam faces ardentes & lucentes, tanquam stellæ scintillantes, in perpetuas æternitates, coruscabimus.

EXHORTATIO

DE SPIRITU ET VIRTUTE

S. FRANCISCI SERAPHICI,

Ordinis Minorum Fundatoris, sub Schemate Seraphini.

T H E M A.

Seraphim stabant ... & volabant ... & clamabant.

Isaia c. 6. vers. 2. 3.

SANCTUS Isaías Propheta, à Seraphino, calculo ignito in Vatem consecratus: quodammodo in Ordinem Seraphicum sublimatus est: destinabatur enim à Supremo Numine, ut gelida hominum corda, ardenti concionum, vitæ, & charitatis fervore, Dei cognitione & amore inflammaret. Seraphicus hic Propheta admirandè à Deo visione fuit recreatus, hisce verbis cap. 6. ab ipso met descriptà: *In anno quo mortuus est Rex Ozias, vidi Dominum sedentem super solium excelsum & elevatum: (tanquam in templo magnifico in throno glorioso & augusto residentem) & ea, que sub ipso erant, scilicet, fimbriæ & oræ paludamenti & vestitûs regalis, replebant templum: tantà erat longitudine & lati-*

tudine: Et Seraphim stabant super illud: Nimirum super pedem aut pavimentum solii, quemadmodum Regi in throno confidenti, astant infernè Principes, sex ala uni & sex ala alteri: duabus velabant faciem ejus, & duabus velabant pedes ejus, scilicet Dei & suos, & duabus volabant. Seraphini ab ardore & igne nomen trahunt: ac sunt in Hierarchia Angelica supremi, & amore divino ardentes & alios succedentes. Eâque de causâ Sanctorum Virorum, charitate divinâ flagrantium, imaginem exhibent. Hos inter Sanctus Franciscus, Pater & Patriarcha Seraphicus, illustrissimi ac piissimi Ordinis Minorum Fundator, eminet; quem ob ardentem charitatem, meritò cum Seraphino componimus; quàm verò id appositè aptèque faciamus, clariùs perspicietis, ubi instar prædictorum Seraphinorum coram throno divino, *arsisse, stetitisse, volasse, & clamasse, ostenderimus.*

FF I. Sera-

I.
Seraphini
flagra-
bant.

I. *Seraphim stabant* super illud. *Seraphinorum naturam*, geniũque si penitiũs inspiciamus, ardentes & incendentes esse deprehendimus: *Seraphim quippe ardens vel incendens interpretatur*: ait S. Bernardus serm. 3. in hanc visionem: ac propter hunc ignis divini æstum, indolem nacti sunt 1. Purissimam, omniſque maculæ expertem. 2. Pervigilem. 3. Mirè excitatam. 4. Agillimam. 5. Vi & efficaciã ſingulari præditam. 6. Splendentem inſtar ignis maximè ob charitatis ardorem: & licet hæc reliquis quòque Angelis ſint communia, cum de eis Pfalmographus Pfal. 103. 4. aſſerat: *Qui facis Angelos tuos ſpiritus, & miniſtros tuos flammam ignis*. Tamen in Seraphinis, Deo proximis, ac lucis, ignisque divini illuſtrationem & ardorem immediatè ac proximè excipientibus, peculiari, perfectioriſque modo, reperiuntur, ut docet S. Dionyſius de cœl. Hierarch. quem S. Chryſoſt. hom. 64. ad Pop. Patrẽſque ceteri ſequuntur.

Seraphini illi, viros ſignificant Iſaiã ſimiles, Prophetas, Dei Præcones, Ordinum Fundatores, aliõſque Dei & proximi charitate flagrantes. Talis fuit S. Propheta Elias, de quo Eccli. c. 48. dicitur: *Surrexit Elias quaſi ignis, & verbum eius quaſi facula ardebat*. Talis fuit S. Baſilius Magnus, quem S. Ephrem abſens inſtar columnæ igneæ conſpexit: & præſens linguam igneam per os ejus loquentem vidit, S. *Amphilochius in vita Baſilii*. Talis fuit nomine & omine S. Virgo & Martyr Seraphia, quæ amore divino ſuccenſa, ignem venereum æquè ac vulcanium fortiter ſuperavit. Talis fuit

S. Eccleſiæ Doctor Bonaventura, qui in Libris ſuis etiam ſcholæſticis, audientes æquè ad pietatem inflammavit, ac ſapientiã illuſtrat, ideòque meritò Doctoris Seraphici nomen adeptus eſt. Talis denique & in primis exciſit S. Patriarcha Franciſcus, cujus honori hodierna dies feſtiva agitur. Hujus ſancti Viri peſtus cum igne divini amoris vehementer flagraret, Seraphicas omnino proprietates induit: Vitam enim 1. puriſſimam, ſanctam, & immaculatam, atque à libeculis etiam minimis abhorrentem duxit. 2. Maximã vigilantiam ſaluti, perfectionique propriæ & alienæ intendit.

3. Excluſo omni languore ac tepore, mirè ſemper excitatus exciſit. 4. Minimè ſegniſ aut tardus; ſed ad omnia devotionis exercitia promptiſſimus & expeditiſſimus advolavit. 5. Facta ejus & verba ex corde & ore, flammis charitatis ſuccenſo prodeuntia; mirã vi atque energiã, ad auditores & ſpectatores ad imitandum pertrahendi & permovendi pollebant. 6. Unde & ſplendor ac fulgor charitatis, ſanctitatisque ex omnibus elucebat; ut meritò aliquando in curru igneo, inſtar Eliæ, vehi, à ſuis conſpectus fuerit. quæ omnia S. Bonaventura. S. Antoninus. S. Vincentius ac denique Chronicon S. Franciſci, prolixè teſtatur.

O ſi & nos pro modulo noſtro, virtum hunc Seraphicum, imitaremur! O ſi charitatis ope, innumeras vitæ noſtræ maculas perpurpare, tepiditatem, languorem, tarditatem, ſomnolentiam excutere valeremus! O ſi S. Franciſci ignis vel ſcintilla, cor noſtrum penetraret, quæ indies magis, magiſque ſe dilatare, vitæ ſanctioris ardori & ſplendori propius nos admoveret!

II. Sc-

II. Seraphini illi quos Iſaias Prophe-
 ta, Deo revelante, conſpexit: divina
 Maieſtatis ſublimes throno proximè
 aſtabant: *Seraphim ſtabant ſuper illud, in-
 quit, Propheeta c. 6. v. 2. ſtabant, tan-
 quam auſtici prope ſolium Regis. ſta-
 bant, tanquam famuli ad nutum Domi-
 ni promptiſſimi & expeditiſſimi. ſta-
 bant, non ſedebant: Dei enim eſt in thro-
 no ſedere, Angelorum verò ceu mini-
 ſtrorum ſtare; Lucifer etenim ſedere vo-
 lens in lateribus aquilonis, corruit, & ab
 alto in tartarum deturbatus eſt. præcla-
 rè in hanc viſionem Doctòr mellilius.
 ſerm. 3. notat Dei eſſe ſedere, Ange-
 lorum ſtare, ideòque Luciferum ceci-
 diſſe, qui dixit ſedebam in lateribus aqi-
 lonis. ſtant, ait, planè Seraphim, quia cha-
 ritas nunquam excidit. ſtant attoniti &
 ſuſpenſi in contemplatione, ſedentis in thro-
 no: ſtant in aterna incommutabilitate &
 aternitate incommutabili. Tu (Lucifer)
 ſedere tentavi: ò impie! propterea tui moti
 ſunt pedes, & effuſi ſunt greſſus tui. Filius
 eſt, qui ſedet in throno, Dominus Sabaoth,
 cum tranquillitate iudicans omnia. Sola
 ſedet Trinitas, qua ſola habet immutabili-
 tatem: Seraphim verò ſtant.*

Horum Seraphinorum more, humi-
 lis & pauper Seraphinus noſter Fran-
 ciſcus, non ſedit, ſolum non ambivit,
 quin potidè dignitates, honores &
 mundi gloriam, deſpexit, pedibùſque
 conculcavit; ideòque non ſedens ſte-
 tit in cognitione ſui: ſtetit in abyſſo ſui
 nihili: ſtetit in ſummo contemptu ſui;
 hinc & humilitas ejuſ & charitas nun-
 quam excidit. Stetit, ſuper omnia ter-
 rena & mundi bona elevatus, quæ ſur-
 ſum ſunt ſapiens, quæ ſurſum ſunt, quæ-

rens, non quæ ſuper terram. Hac de
 cauſa veſtibus coram Epifcopo ſe exnit,
 omnibus ſe bonis paternis abdicavit; ſe
 nunc ſecuriùſ oraturù. *Pater noſter qui es
 in caelis diſcitant.* Deinde templum in-
 greſſus, ac in ſancto miſſæ ſacrificio
 Evangelium audiens, in quo Chriſtus
 Dominus Apoſtolos prædicatum mit-
 tens, *vetuit, eos aureum, argentumve poſi-
 dere, pecuniam in zonis in via portare, du-
 àſſe tunicas habere, calceamenta Virgàm-
 que deferre.* Illicò vir ſanctus, luce divi-
 na colluſtratus calceos exiit, baculum,
 pecuniàmque omnem velut rem pro-
 ſuſ execrabilem abiecit, unicàque tuni-
 cã contentus, cingulum coriaceum, quo
 fuerat aſtriſtus, poſuit, nodòſoque lum-
 bos ſune ſuccinxit, & vitam proſuſ
 Apoſtolicam auſpicatus eſt, diſta Evan-
 gelii verba, tanquam per Angelum è
 cælo ſibi demiffa interpretatus. *S.
 Bonav. Ribadin.* atque hic paupertatis
 altiffimæ ſpiritus, ad ſupremum uſque
 anhelitum, in ſancto Viro perduravit,
 quando obitus ſui temporis præſcius,
 in ædem ſacram S. Mariæ de Portiun-
 cula, ſe deportandum juſſit, jamque
 moriturus, tanquam verus paupertatis
 & JESU nudi in cruce morientis
 Amator ac æmulator, totum ſe veſtibus
 nudavit, humiq̄e proſtravit. An non
 Vir hic ſanctus ſui mundi que Contemp-
 tor maximus, ſtetit, ſuper omnia terre-
 na elevatus? Verùm, unde hæc mentis
 generofitas, ſpiritusque ſublinitas? *Se-
 raphini inquit S. Bernard. ſtant attoniti &
 ſuſpenſi in contemplatione ſedentis in throno.
 Stant in aterna incommutabilitate & in-
 commutabili aternitate.* Ita Seraphicus Patri-
 archa Franciſcus ſtabat in contèplatione
 ſedentis

sedentis in throno Altissimi, defixus : stabat in oceano Bonitatis infinitæ totus immerfus & absorptus, unde omnium rerum caducarum oblitus, exclamabat totâ nocte: *Deus meus & omnia!* Deus meus est mihi omnis Thesaurus & opulencia, omnis honor & excellentia, omnis voluptas & dulcedo plus quàm cœlica! Deus meus & omnia?

O Dilectissimi! si & nos staremus super omnia terrena elavati! ô si ex animo mundum, mundanâque omnia cum sancto Francisco calcaremus! At, nunquam eò perfectionis eluctabimur, nisi itemus defixi in contemplatione sedentis in throno; si Deum & cœlestia intimè meditati fuerimus, eorûmque excellentiam penetraverimus; mox omnia caduca & fluxa, tanquam puerorum crepundia ridebimus & despiciemus; *Consideranti, qua & quanta promittuntur in cœlis, ait M. Gregorius, vilescunt omnia, qua habentur in terris.*

III.
Volabant.

III. Pergit Propheta Seraphicus in visionis suæ narratione, aitque visos à se Seraphinos, senis instructos alis fuisse, ac volitasse. *Sex inquit, ala uni & sex ala alteri, duabus volabant faciem ejus, & duabus velabant pedes, & duabus volabant.* I. c. Velabant faciem suam, Seraphini alis supernè conjunctis, præ intima reverentia, quod tantum divinitatis jubar, oculo irretito intueri non possent. Pedes verò velabant, præ verecundia, ne quis imperfectum eorum amorem & affectus, cujus pedes sunt symbolum, aspiceret ut exponit S. Chrysoſt. serm. 6, de hac visione.

Et *duabus volabant*: non circumvolando; sed quasi volaturi, aut volaturientes, alas movebant, stabant enim: & quemadmodum aves grandiores, in terra consistentes, antequam se in altum levent, alas agitant, ut se sursum librent: Ita Seraphini *volabant*, tanquam ad omne Dei imperium parati & agiles. *Volabant*, ingens desiderium suum, quo ad Deum videndum rapiuntur, ut ei se totos immergant, ostendentes: *Volabant*, incendium amoris, quo Deo vicini uruntur, alis quasi flabello refrigerantes.

De S. Patre Seraphico, annon pariter dicere licebit *sex ala uni*, id est senis illum alis instructum fuisse? S. Bonaventura in libro suo quem de sex alis Seraphini exaravit, tam cultibet fideli, fide & charitate prædico, quàm Superiori cuivis senas applicat alas, quas appositè S. Patriarcha Francisco adaptaverimus. *Sex ala prima sunt Confessio, satisfactio, carnis munditia, puritas cordis, dilectio proximi, dilectio Dei.* Duabus primis velamus præ verecundia peccatorum faciem; duabus aliis, corpus & animam, munditiâ & puritate contegimus; duabus reliquis evolamus ad Deum, charitate Dei & proximi. O quàm luculentè, sena haec ala in Patre Seraphico effulgent, & quoddem I. Ala prima est Confessio: quanto dolore, quantâ detestatione, delicta sua, etiam minutissimâ, expiavit, quanto lacrymarum imbre ea deflevit, ut oculorum usum propè amiserit: Tamen ea sibi remissa esse, Deo revelante, cognoverit? 2. Ala altera est satisfactio: quibus

quibus & quot poenitentiae operibus, Deo satisfacere studuit? S Bonaventura ea prolixè recenset. Corpus enim suum asperitatis habebat modis, vix necessaria vita toleranda ei concedebat: raro enim sanctus esset, cibo cocto vesceretur; quo si forte vesceretur, eum cinere aspergebat, aut frigidè temperabat, ut prorsus insipidus redderetur. Sitim frigidà, eaque modicà admodum, sedabat, quamvis esset siccissimus ac inflammatissimus. In dies singulos, haud aliter ac si trionem ageret, novos carnis animique domandi excogitabat modos. Dum prædicatum exiret, lectum nuda tellus præbebat, cervical verò, aut lapis aut lignum. Amictus erat unica, eaque pannosa tunica tur alias asperitates breviter gratià præteream. 3. Ala tertia, carnis munditia summa semper in eo eluxit, caritatisque Angelica, cui conservanda opportuna, & non raro inulcata adhibebat remedia; asperitatem hyeme in foiam nivibus plenam sese iniecit, ut Veneris ignes, conversionis præsertim initio, exstingueret; Et licet virgineam corporis, animique integritatem semper illibatam servaverit, semper tamen exactissimam oculorum custodiam adhibuit, mulierumque familiaritatem quam diligentissimè devitavit, quibus si forte colloqui coactus fuisset, oculos tamen, adeò accuratè fricabat, ut nullam facietenus agnosceret. 4. Quarta ala est, puritas mentis, quam à minutissimis nævis immunem conservare, passionum motus domare, continuà abnegatione, & sui victorià ac vigilantia allaborabat. 5. Ala quinta est dilectio Dei, incredibile memoratu

est, quantis divini amoris facibus succenderetur hic Seraphimus, & quodammodo liquaretur: hoc ardore stimulatus, Dei sui dilectissimi gratià, ærumnas & labores nullos detrectavit: in Syriam, aliàque Provincias à Barbaris captas pergere, ipsisque Mauris Evangelium prædicare decrevit. Postea in Mauritaniam cogitavit, ac denique in Syriam revertit à Mauris comprehensus, & indignissimis omnino modis habitus, verberibus contusus, flagris concitus, hoc unum dolore maximo sensit, quòd optatissimà martyrii laureà potiri, ac pro JESU dilectio sanguinem profundere nequiret. 6. Ala sexta est dilectio proximi, quam indefesso labore, Evangelium prædicando, legentibus subveniendo, Ordinem Religiosum fundando, aliàque quàm plurima charitatis obsequia exhibendo, declaravit; temporis angustia cogunt abutumpere, & sex alas. Superiori convenientes in aliud tempus reservare. Charissimi, si cum Seraphinis volare cupiamus, has alas nobis pro modulo nostro coaptemus, sine confessione & satisfactione, non purgamur, sine corporis, mentisque puritate, Deum non invenimus; sine amore Dei & proximi ad eum non pervolamus.

IV. Ad extremum, de Seraphinis prædicat Isaias clamorem: *Clamabant, Clamabant, alter ad alterum.* Sed quid clamabant? cœlestis trisagion: *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituum, plena est omnis terra gloria ejus. l. c. 3.* Laus est effectus amoris, quem enim amore complectimur, laudibus prosequimur: Ardentes igitur amore Seraphini,

Ff 3

phini,

phini, in laudes erumpunt clamando, & laudando abyssum sanctitatis: ex qua tam homines, quam Angeli omnem suam sanctitatem participant.

O quoties S. Franciscus Seraphico exarsuans amore in Dei sui amati laudes erupit? Quoties sanctum illud Trisagion cecinit? Quoties Sanctus, Sanctus, Sanctus ex intimo corde ingemnavit? Sive hymnum Ambrosianum decantaret; sive horas Canonicas stans, instar Seraphini, maximo pietatis, devotionis & reverentia sensu persolveret; sive ardore Seraphico astuans noctes integras, precando, Deumque laudando & familiare sibi, *Deus meus & omnia*, repetendo, infumeret: Ut de ardenti ejus, in concionibus corda moventibus clamore, gratia brevitas taceamus.

Charissimi, imitemur Seraphinos & Seraphicum Patriarcham Franciscum prius amando, ex quo clamor & laus sequetur. Quando preces fundimus, quando horarium pensum aut Virginis Deiparae Officium recitamus; sanctitatis abyssum corde præ amore bulliente celebremus. Dicamus, *Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus Sabaoth*: Sanctus in creatione, sanctus in redemptione, sanctus in sanctificatione nostra. Sanctus in caelo, sanctus in terra, sanctus in gehenna. Sanctus in gloria, sanctus in gratia, sanctus in iustitia. Sanctus glorificans Angelos, sanctus justificans homines, sanctus puniens Cacodæmones. Sanctus in Seraphim, sanctus in Cherubim, sanctus in Thronis. Sanctus ante saecula, sanctus in saeculis, sanctus in æternum & ultra.

Quocirca, Dilectissimi, exemplo Divi Francisci Seraphici paulatim, à parvis inchoando amoris actibus, habitum charitatis in nobis augeamus, ut tandem ardorem charitatis vehementem nanciscamur; vi cuius navis peccatorum abolitis, puritatem; discutiâ forcordiâ, vigilantiam; pulso repore, fervorem; fugatâ tarditate, agilitatem & lacritatemque; impellente charitatis ardore, obtineamus. 2. Hâc charitatis virtute nos firmante, stabimus cum S. Patre Seraphico, stabimus in Deo delixi; stabimus super terrena omnia elevatis; stabimus in humilitate & paupertate immoti; mundi bona, veluti peccatorum crepundia ridentes ac despicientes. 3. Hoc charitatis ardore nos fovente & animante, fenas induemus alas; & sanctum Franciscum æmulantes volabimus, à peccatorum confessione & satisfactione inchoando, atque à terra nos elevando; deinde ad castitatem & mentis puritatem, tanquam in mediam aëris regionem puriorem & supra tempestates nos elevando; denique ad igneam charitatis regionem nos liberando. 4. Demum charitatis incendio intus in corde flagrante, ad clamorem Deique ardentem amati laudem, excitabimur: incipiemusque hic in terris cantare *Sanctus, Sanctus, Sanctus*, ut illud postmodum cum Seraphinis, cum S. Francisco, aliisque sanctis Seraphicis totâ æternitate continuemus in caelis.

* *

EXHORTATIO

DE SPIRITU ET VIRTUTE SERAPHICÆ
VIRGINIS,

S. MATRIS THERESIAE,

Carmelitarum Discal. Fundatricis, magnæ spiritûs Magistræ.

T H E M A.

Nunc ergo, Filii, audite me. Audite disciplinam & estote sapientes, & nolite abjicere eam. Proverb. 8. 32.

Uemadmodum
S. Eliam Pro-
phetam, ma-
gnum Spiritûs
Magistrum, jure
prædicamus; qui
Elisæum, aliô-
que complures
discipulos (quos Scriptura divina filios
Prophetarum nuncupat) in Carmelo
Syriæ monte, omni virtute, vitæ auste-
ritate ac perfectione imbuit: ita pariter
S. Theresiam spiritu & virtute Eliæ
præditam, meritò magnam Spiritûs
magistræ celebramus. Hæc enim Vir-
go sanctissima, familiæ Carmelitanæ
vivendi normam ac formam à S. Eliâ,
ceu Patriarcha, inchoatam; conscrip-
tam verò primùm à Joanne, ac deinde
à S. Alberto Hierosolymitanis Patriar-

chis, compendiosius traditam, & post-
modum ab Eugenio IV. Pontifice mi-
tigatam, pristino rigori & vigori resti-
tuit. Nectantùm Virgines; sed & vi-
rôs eximios, ad vitæ atq; prioris imitatio-
nem, atque depositâ Eugeniî modera-
tione, ad primævam ordinis discipli-
nam, innovandamque Carmeli glori-
am, allexit, docuit, informavit.

Hujus igitur magnæ Spiritûs Magi-
stræ profunda sapientiæ cœlestis arcana,
altissimæque vitæ sanctioris axiomata
nonnulla proferemus, & tanquam le-
ctiones utilissimas, ac perfectionis fun-
damenta declarabimus.

I. S. Theresia, magna est Magistra
æternitatis, quæ lectionis primæ loco,
tanquam primum axioma, & omnis
perfectionis fundamentum proponit;
Cognitionem profundam Æternitatis:
cognitio

1.
S. Theresia magi-
stra æterni-
tatis.

cognitio hæc sicut Virgini huic sanctæ, vitæ melioris exitit initium; ita quoque nobis vitæ perfectioris principium suppeditabit. Divina Providentia, more suavissimo, rebus, quas in scopum certum collimat, instrumenta ac media opportuna providere afolet, quibus eò pertingant. Sic S. Theresiam à prima pueritia disponere cœpit: nam dum annum ætatis septimum ageret, lectionique librorum sacrorum vacaret; cœlesti lumine pectus ejus perfudit: cujus ope æternitatis adyta ingrederetur, momentaneumque ab æterno clarè discerneret, ac maximam utriusque distantiam intimè pervideret: sapius proinde, admirans, verba hæc ingeminabat: *In æternum! In æternum! In æternum cruciari! In æternum latari! sine sine dolore per petuè gaudere!*

Verùm, quosnam obsecro, sensus hic & æternitatis profunda cognitio, in Virgine, fructus produxit? Multiplices sanè: inde enim natus mundi contemptus, & æstimatio cœlestium; ut vitæ hujus caduca brevitate & inconstantiam cum fascinis suis & ludibriis, despiceret; illius verò perennitatem, cum gaudiis & thesauris solidis maximi æstimaret. Inde ortus solitudinis ac vitæ religiosæ amor & desiderium; inde frequens orationis studium, inde ardens martyrii obeundi votum: cum enim Martyrum historias, unà cum fratre suo Roderico, pariter ferè ætatis, evolveret; illarum lectione, ingenti cupiditate martyrii inflammata, cum dicto fratre suo, patriâ relicta, in Africam contendit; incredibili mentis maturitate præcoci, & vix in ejusmodi ætate visâ sapientiâ;

ut pro Christi amore Saracenis jugulum refecandum præberet. At Deo, qui affectum injeccerat, effectum inhibente à patruo, in viâ amfractibus deprehensa, & licet invita, domû retracta, martyrii quidem palmâ privata esset; sed ad æternas labores, ac dolores martyrio patres reservata.

Charissimi, fundamentalem hanc à magna spiritûs Magistra Theresia probè addiscamus; & profunde penetrare studeamus, quid sit: *In æternum, in æternum! In æternum cruciari, in æternum latari.* Hanc cognitionem, pro Theresiæ basi collocemus; basi huic innixi & in ea probè solidati, mortificationem, laborem, adversitatem quamcumque fortè pectore excipiemus: hæc basi delictuti facillè in vitia & peccata ruimus, abnegationem velut duram refugium, sensualitati paremus, libertate propriâ fungi opramus, à disciplina regulari abhorremus, laborem & defatigationem declinamus, honorè & gloriam ambimus; contemptû, confusionem & adversa quævis reformidamus. Nondum enim penetravimus, quid sit *æternum cruciari, æternum latari*: Nondum æternitatis abyssum ritè inspeximus; *Qui enim ad æterna cor elevanti, quàm sit breve, quod sit clauditur, pensant*, inquit S. Gregorius, & *æternis inhiant, fastidio sunt transitoria.* ait S. Bernardus. Epist. 3. *æterna contemplanti, omnis labor levis, hora brevis, dolor tenuis, honor vilis esse videtur.*

II. S. Theresia magna quoque est Magistra honoris divini & zeli animarum, ac lectionis secundæ loco, cum omni studio exercendum suadet ac do-

Magistra
zeli
animarum
cum
omni
studio
exercendum
suadet
ac do-

cet: pro motivo allegans & gloriae divinae & salutis animae aeternitatem. Non minus amabile, ac admirabile est, quod de zelosissima hac Virgine in apothecaeos illius diplomate Gregorius XV. Pont. Max. recenset: scilicet Christum Dominum se Virgini huic spectandum dedisse, ac datâ dexterâ, illam sibi in sponsam adoptasse, cum hoc epiphonemate: *Deinceps ut vera sponsa meum zelabis honorem.* Quae vox non inanis & vacua, sed efficax omnino fuit, & cor ejus tanto amore: zeloque succendit, ut nil nisi Sponsi honorem, & animarum salutem spiraret.

Hoc zelo astuans, grande illud reformationis opus in ordine suo auspiciata est; multos labores ac difficultates perpessa; adeoque sublimem huic molimini incertionem praefixit, ut à muliebri ingenio, nihil altius potuerit expectari. Acceperat Virgo sancta cladem tunc estam à Luthero & Calvino, aliisque Haereticis Germaniae, Galliaeque illatam; optâissetque pro salute vel unius seductae animae millies occumbere, si licuisset; verum cum voti hujus ardentis compos, per sexus & status sui conditionem, fieri nequirit; nec regiones labe haereticâ infectas praedicando, & instruendo permeare posset: Videte, quid zelosissima juxta ac sapientissima Virgo agat. Illa non modò Infidelium & haereticorum tenebras perpetuis desiebat lacrymis (ut in horis de ea legimus) & voluntariis cruciatibus iram divinam placare satagebat; verum etiam novo divinitus inspirato invento, decernebat, orandi studio perenni, corporis afflictationibus assiduis, aliisque piis operibus,

quibus nova, austeriorque institutio velut catena continua contextitur, sic utiq; ut cum ipsa, tum ejus filiae ac discipulae, pro fidei propagatoribus ac verbi divini praerconibus, Haereticorum conversioni intentis, Divinam Clementiam jugiter interpellarent: atque hac ratione, quae sexus imparitate, pugnare pro fide non possent, virili certè animo, viros adjuvarent, & ad athletarum dignitatem, illarum juvandi conatus, quam proximè accederet.

Discamus, Charissimi, ab hac zeli magistra, gloriam divinam & animarum salutem, omni meliore, quo possumus, modo promovere, & tanquam Christi Domini sponsae honorem ejus zelare. Gloria hac divina est ingens & sublime bonum, & quodammodo infinitum: est bonum illud, quod ipsemet Deus in omnibus operibus suis intendit: est bonum illud unicum, quod homo sive ut servus Domino, sive ut subditus Regi, sive ut filius Patri tribuere ac respondere valet. Et vel maximè animarum conversione amplificatur; quae omnes mundi thesauros longissimè antecellunt: Conditorumque suum in caelis aeternum laudabunt & glorificabunt. His omni quo possumus modo opem feramus, & cum Tyrones alia nondum ratione succurrere valeant: maximo saltem perfectis studio ad labores apostolicos suo tempore obeundos, sese disponant; & interim tot millionum animarum interitum sempiternum defleant, preces suas, labores, studia, aliaque pia opera pro illarum salute & gloriae divinae incremento libenter offerant ac dedident.

Gg

III. S.

III.
Magistra
patientie.

III. S. Theresia insignis est Magistra patientie, in qua & ipsa excellit, & alios præclare docuit: illud identidem in corde & ore gerens acroma; *Aut pati, aut mori*; aut adversis appeti, aut disrumpi. Innititur lectio ista, sicut & præcedentes, basi æternitatis. *Momentaneum & æternum. Quidquid patimur momentaneum est, quidquid meremur, æternum, secundum illud Apostoli: Momentaneum & leve tribulationis nostre; æternum gloria pondus operatur in nobis.*

Quæcunque autem Virgo hæc, patientiâ invictâ toleravit, ad tria revocari queunt; infirmitates nimirum & cruciatus corporis, opprobria & contemptus, ac Dæmonis infestationes: quæ omnia, ut Sponso suo cœlesti conformaretur, animo generoso tulit, illud solenne suum usurpans: *Aut pati aut mori*: adeo ut afflictionibus respirare, cruciatibus vivere; sine iis mortem obitura videretur. Obruit eam nervorum contractio, cordis palpitatio, animi deliquium, capitis corporisque tremor, febris propè continua, ita ut corpusculum ejus morborum plurimorum nosocomium jure appellasset: at heroina hæc æternitati innixa, amore dilecti roborata, consuetum suum repetebat suspirium: *Aut pati aut mori.*

Ad hæc gravissimis appetebatur injuriis. Cœperat Divinus Sponsus eam ad visiones & revelationes, ad raptus & mentis excessus attollere; verum hæc complures perperam interpretati; alii

Dæmonis præstigias, alii fraudes & mendacia; alii inania vacuæ mentis ludibria; alii mera ad captandam famam commenta ac figmenta distabant; donec res eò devenit, ut apud Regem Catholicum, & Nuntium Apostolicum, sacrosque Inquisitores traducta, & in jus vocata, calumniisque oppressa sit, mortalium nemine patrocinante. Sed quid ad hæc Theresia? An lacrymas funderet? An adversarios diris devovere? An à coëptis piis desiltere? Minimè gentium; sed illa potius ad omnia ridere, in suis gaudere, sibi mirè applaudere, pro hostibus Deum orare, consuetamque pacem suam ingeminare: *Aut pati aut mori.*

Denique ab ipsis stygiis spiritibus plurimum exagitata fuit, & viginti annos, eoque amplius, ariditates mentis ac desolationes perpessa, sponso suo cœlesti delicias, animique solatia subtrahente, adeo ut oratio ipsa non nisi poena ac martyrium esse videretur, ut aliis infestationes gravissimas, brevitate gratiæ præteream. At illa usitatum sibi *aut pati aut mori*, iterabat. Nos tantquam ejus discipuli, heroicam patientiam, partim admiremur, partim addiscere conitamus, atque ut praxis, utilisque reddatur facilius: animet nos illud S. Theresiæ, *In æternum, in æternum*: juxta illud Apostoli. *Momentaneum & leve tribulationis nostre æternum gloria pondus operatur in nobis.*

IV. Sancta Theresia excellens fuit Magistra charitatis, quam variis patefecit, docuitque arguentis; semper,

semper, ut in antecedentibus aeternis principis innixa. Postquam enim Genius celestis à Seraphinorum numero à Sponso destinatus ad Virginem, pectus ejus jaculo ignito transverberabit (veluti vita & lectiones horarum perhibent) Istud cordis vulnus, incredibile in ejus visceribus amoris divini incendium excitavit; simulque expertissimam charitatis Magistram effecit; quæ ipsa Deum toto corde, totâ animâ, totâ mente, totâ fortitudine diligeret, & apud alios nil nisi charitatem spiraret. Charitas hæc ejus animam, tanquam ignis aurum, à nævorum scoria, nimioque erga res creatas affectu purgavit: hæc corejus, ut Dilecto uniretur, elevabat, & ipsum nonnunquam corpus rapiebat: hæc inter tor langoures, adversitates, persecutiones, ariditates, desolationes, stantem, ne concideret, tenuit ac fulsit. Hæc, ad omni meliorem modo, hæreticis ac peccatoribus succurrendum incitavit. Hæc ad Ordinis reformationem, per multa obstacula, impedimentaque gravissima, auspiciandam, ac perficiendam roboravit: hæc ad id, quod est perfectius, in omni re eligendum, inflammavit: hæc denique ut ex amore spiritum, in columbæ specie, emitteret; ac Deo redderet, effecit. O excellentissimam charitatis Magistram, quæ prius fecit, quod docuit; ideoque meritò magna vocatur in regno cœlorum!

Docuit illa amorem divinum Ordinis sui filias: docuit viros, reformationem Ordinis amplexos, docuit externos & externas quibuscum agebat, terrena despiciere, amare cœlestia; pettran-

sire hujus vitæ brevitatem, & querere atque amare Deum & æternitatem. Nec tantum in vivis superstes, amorem docuit; sed hodie quoque piè implorata, magisterio suo fungitur. Expertus est id Anno 1677. hujus sanctæ Magistræ, ut reor, festivâ luce, Sacerdos quidam in missione septentrionali versatus: audito enim in pio colloquio, devotissimam quampiam Viduam Coloniz varios viros doctos, pro cognitione amoris obtinenda, interpellasse; ac tandem, aliis minus satisficientibus; *Quid sit amare Deum*, ab uno viro doctissimo edoctam, totam sese huic sancto amoris exercitio tradidisse: Sacerdos ille, hujus amandi artis, quæ ars artium est, percipidus, oblati precibus nonnullis, per S. Theresiæ intercessionem, à Virgine Deipara, *quid sit amare Deum*, rescire flagitavit: & ecce in oratione versanti hæc vox seu inspiratio ad interiorem animæ auditum allabitur: *Amare Deum est.* 1. *Velle summum semper Deo bonum, summam laudem, summam gloriam.* 2. *Perfectissimi semper agere & loqui.* 3. *Loqui semper sancta.* 4. *Omnia transcendere.* 5. *Nunquam tempus perdere.* 6. *Agere & concionari ex spiritu, ex spiritu.* O præclara instructio! & lumen Theresianum insigne! & moribus ac vitæ S. Theresiæ omnino conforme! Pauca verba, sed quæ per multa contineant, & singula integram exhortationem mereantur. Alias hujus sanctæ Virginis lectiones de oratione & mortificatione; de humilitate & obedientia, &c. brevitatis gratiâ præterimus.

Quare, Dilectissimi. quaternas hæc lectione

lectiones à magna spiritus Magistra,
S. Theresia sedulo addiscere studeamus.
1. Discamus cognoscere, & asstimare
aeternitatem, sapius cum illa repetentes
in aeternum, in aeternum, in aeternum; hanc
ratione terrena omnia aspernabimur.
Modica hic voluptas; sed postea poena
immensa. 2. Discamus zelum gloriae
divinae & salutis animarum, utriusque
pretio & aeternitate permoti, sic omnem
laborem pro iis, exiguum censebimus.
Modicus hic labor, sed postea gloria
aeterna. Et nullus labor durus, nullum
tempus longum videri debet, quo gloria a-
ternitatis acquiritur, (S. Hieron.) tum
nobis, tum aliis. 3. Discamus toleran-

tiam heroicam adversitatum quarum-
vis, sive corporis sive animae. Modicus
hic dolor; sed postea letitia sempiter-
na. 4. Denique discamus ardentem
charitatem, quae nos à defectibus pur-
gabit, mentem ad Deum elevabit, in-
ter aspera & ardua, ne succumbamus,
tenebit, ad conversionem animarum,
reformationem morum nostrorum,
perfectiorumque electionem inflam-
mabit; ac denique ad amorem in hac
vita inchoatum, in altera, totà aeterni-
tate continuandum promo-
vebit, ac transplan-
tabit.

EXHORTATIO I. DE SPIRITU S. IGNATII, Propagandae divinae gloriae.

T H E M A.

Qui Spiritu Dei aguntur, ii sunt Filii Dei. Rom. 8. 14.

Spiritus est Deus, ut ait,
S. Joannes c. 4. 24.
Et quidem spiritus
sublimissimus, ex-
cellentissimus, effi-
cacissimus; unus &
multiplex, unus & omnes omnium
Sanctorum Spiritus eminentissime
complectens; à quo tanquam fonte om-
nes illi suum hausere spiritum; prout ei
ipsum dividere & distribuere placuit.
Divisiones gratiarum sunt, inquit Apo-
stolus 1. Corinth. 12. idem autem spiritus;
uni datur spiritus sapientiae, alii genera
linguarum, alii interpretatio sermonum;
haec omnia autem operatur unus atque idem
spiritus, dividens singulis, prout vult. Hac
ratione Deus Prophetis communicavit
spiritum

spiritum Propheticum: quem ab Elia petebat Elifæus L. 4. Reg. 2. 9. *Obsecro, fiat in me duplex spiritus tuus*, id est, ut explicat D. Thomas L. 4. contra Gentes c. 11. Spiritus Prophetiæ & miraculorum, quo hucusque Elifæus caruerat. *Et requievit spiritus Elie super Elifæum*, l. c. Et mox prophetavit & miracula edidit. Ita Apostolis dedit spiritum Apostolicum, spiritum zelosum propagandi ubique gloriam Dei & animas convertendi. Ecclesiæ Doctoribus spiritum sapientiæ & intellectus, Martyribus spiritum fortitudinis, Ordinum Fundatoribus, non eundem, sed varium & multiformem tribuit, uti & eorum affectibus ac sectatoribus. S. Francisco ejusque discipulis concessit spiritum solitudinis & silentii. Sancto verò Ignatio Societatis JESU Fundatori Deus de spiritu suo varia dona concessit, & spiritum multiplicem: spiritum castitatis, spiritum sapientiæ & scientiæ, spiritum obedientiæ, & spiritum zeli gloriæ divinæ propagandæ, quos spiritus, per ipsum Deus in totum corpus Societatis diffudit, & quilibet genuinus Societatis Filius etiam hodie pro capacitate sua & Dei libera dispensatione experitur. Breviter præmissis aliis, in hac exhortatione spiritum Ignatianum, seu spiritum ac zelum propagandi Dei gloriam præcipue expendemus, quem verbo & exemplo nos docuit. -- Omnia ad majorem Dei gloriam.

I. *Qui Spiritu Dei aguntur, ii sunt Filii Dei.* l. c. S. Ignatius in arce Pampeilonensi prostratus globo tormenti Anno 1521. quando summa in mundo erat ignorantia & virorum doctrinâ cla-

rorum raritas, & simul quando Lutherus triennio antè auspicatus fuerat, hæresis zizania disseminare. Huic Deus S. Ignatium opposuit, ut in horis legit Ecclesia: quomodo verò, sese opponeret homò rudis literarum? eum in finem dedit ei Deus spiritum sapientiæ & scientiæ, desideriumque literas addiscendi, in quas tum in Hispania, tum in Gallia præ decennio incubuit; & præter literas magnam doctrinam spiritus seu rerum spiritualium cognitionem & sapientiæ; & hic studiorum spiritus & sapientiæ, Societati communicatus, hodie in ea viget, velut tot gymnasia, tot viri docti, tot libri in omni genere sapientiæ præstantes, testantur; spiritus Dei est hic, & primus Ignatii spiritus.

2. Quoniam illo tempore supra modum tam in Clero, quàm populo, etiam palam, grassabantur libidines & turpissima scelera; quibus ut se viriliter opponeret Ignatius, Deus singulare castitatis donum ei concessit: ubi enim primo statim conversionis suæ mense castitatis voto se obstrinxit, ita Deo gratum id accidit, ut ab eo tempore, patrocinio Beatissimæ, castissimæque Virginis, omni prorsus libidinis sensu caruerit. Et hæc virtus sive amor castimonie à Christo per B. V. in Ignatium, ab Ignatio ad ejus primos Socios, ab his ad alios, atque ita tandem post sæculum ad nos devenit, nobisque in Tirotinio, atque adeò in primis exercitiis ita instillata fuit, ut nullum vitium magis detestari, nullum è cathedra aut exhomologenterio magis insectari videamur, quàm castitati Angelicæ contrarium. Spiritus Dei est hic, & alter Ignatii spiritus.

Gg 3 3. Quia

3. Quia eodem quoque tempore Lutheri Hæresiarum pestiferis concionibus ac editis, passimque vulgatis libris Vicarii Christi Pontificis Maximi, auctoritas maximè lædebat; qui tanquam asinus, stolidus, & Antichristus ipse proscindebatur, adeoque obedientia ei exhibenda, summè labefactabatur; deinde obedientia erga Matrem Ecclesiam imminuebatur eò quòd ejus præcepta de Sacro audiendo, de abstinentia à carnibus, de festorum observatione, penitus abolerentur; ac denique obedientia erga Deum omnium Dominum è medio tolleretur, eò quòd ejus præcepta violarentur, & tanquam impossibilia servatu, passim proculcarentur. Hinc S. Ignatius singulari obedientiæ spiritu affatus fuit; quod aurigante se & Societatem, quarto voto Sedi Apostolicæ adstringi voluit, obedientiamque promitti, quæ ad quævis loca inter fideles & infideles proficiscendum obligarentur; catecheses instituit, quibus ubique terrarum homines docerentur, præcepta Dei & Ecclesiæ observare; adeoque obedientiam Deo, Ecclesiæ & Capiti Ecclesiæ exhibendam instauravit. An non spiritus Dei est hic? & tertius spiritus S. Ignatii?

Inferamus igitur ex propositione universali conclusionem: *Qui spiritu Dei aguntur, ii sunt Filii Dei*, S. Ignatius spiritu Dei agitatur, ergo est Filius Dei. Et quidem Filius Dei, electus, dilectus, & multorum Filiorum Dei, in Societate & extra. Parens & Patriarcha. Si hic spiritus in nobis regnet, & nos pariter sumus Filii Dei. Spiritus sapientiæ, spiritus castitatis, spiritus obedi-

tiæ, est spiritus Dei, est spiritus Ignatii & spiritus Societatis JESU: *Hoc spiritus ambulate.* Ad Gal. 5. 16. Hoc triplici scilicet spiritu & Filii Dei & proles S. Ignatii genuinæ eritis.

II. Præ cæteris viguit in corde S. Ignatii Spiritus zelus gloriæ divinæ, Spiritus propagandi longè latèque Dei gloriam, cum enim isto sæculo, maxima regnaret in mundo ignorantia & malitia, ex quibus veluti fontibus omnium generis scelera propullulabant & ebulliebant, quibus Dei gloria quæ maximè obscurabatur, lædebatque. Divinus spiritus eminenter omnem in se virtutem continens, profita bonitate, hunc quoque spiritum zeli divinæ gloriæ Ignatio impressit, quòd diu noctuque stimulabatur, ad Dei gloriam ubique propagandam.

1. *Qui spiritu Dei aguntur.* Spiritus Dei est, nihil extra se intendere, nihil desiderare, nihil querere, nisi gloriam suam; & manifestationem suæ Bonitatis. Hic spiritus est à Deo, si in quopiam reperitur, & hic spiritus est Dei, quia ipse eo regitur: Cur enim Deus creavit coelum & terram, ignem, aërem & aquam, homines & animantes, pisces & volucres, & cætera omnia, quæ ambitu universi continentur, nisi ad suam majorem gloriam; id est, ut infinitam suam potentiam sapientiam & bonitatem manifestaret; hinc regius Vates in Psalmo 118. ait: *Cæli enarrant gloriam Dei*; scilicet objectivè nos ad Dei laudem & gloriam enarrandam excitando; non formaliter cum ipsi intellectu & voluntate careant: *Et gloria Domini plena est.*

est terra. Isaia 6. 3. Sol, luna & sidera quid prædicant nisi gloriam Dei? Montes & valles, arbores & flores, campi & horti, quid clamant nisi gloriam Dei? Et hæc est intentio, hic finis ac scopus, quem Deus in omnibus operibus suis sibi præfigit; alium verò nec habet, nec habere potest; & hic est spiritus Dei, qui eum semper & in omnibus ad gloriam suam querendam inclinat. *Omnia propter seipsum operatus est Dominus.* Soli Deo honor & gloria 1. Timoth. 1. 17.

2. Idem ille spiritus est spiritus Christi Domini nostri: cum enim, per Adami peccatum & totius naturæ humanæ corruptionem, collapsum gloriæ divini decus, vellet reparare; & nos mortales ad amorem, obsequium & gloriam DEO debitam persolvendam inducere, humana naturæ infirmitatem & miserias suscipere dignatus est, & pro infinita sua divini honoris æstimatione, exinanivit semetipsum, ut quantum sit gloriæ ejus pretium, quantæque dignitatis sit ejus procurario homini, amore sui excecato, innotesceret. In eum finem natus est in stabulo: concinentibus Angelis: *Gloria in excelsis Deo*: eo sine prædicationis officium aggressus est, ut Patris æterni gloriam, potentiam, sapientiam, bonitatem homines edoceret: eo sine patravit miracula, passus, crucifixus, mortuus est; ut Deus ab hominibus glorificaretur in tempore & æternitate, in hoc mundo & in celo. Unde ait: *Ego non quero gloriam meam, sed ejus qui misit me Patris.* Joan. 8. 50.

3. Eundem spiritum in excellenti gradu statim initio conversionis suæ haurit S. Ignatius Patriarcha noster: cum enim in obsidione Pampelonenſi, lapide à mœnibus excusso vulneratus esset Anno 1521. 26. Maji feria secunda Pentecostes & fallendi temporis ergò Librum unum de Vita Christi Domini & alterum de vitis Sanctorum legeret, & quo pacto gloriam divinam propagassent, conspiceret, quàmque ardua pro ejus gloria sustinuisſent, atque egissent, admiraretur, subito ingenti zelo eos imitandi, ac gloriam Dei augendi succensus fuit: atque ut reipsa ac præctice id præstaret.

1. Decrevit mundum relinquere, Christi & Sanctorum vestigia sequi: Hierosolymam proficisci; ut in terra illa sancta, quam Salvator pedibus suis sacratis calcasset, fideles instrueret ac in spiritu promoveret, infideles verò ad fidem & Evangelium amplectendum adduceret, atque ita Dei gloriam amplificaret.

2. Ut verò sese ad hoc aliquo modo præpararet, à seipso incepit, & in se gloriam Dei promovere studuit, quod cuicumque gloriam Dei promovere cupienti, imitandum est. Nam Anno 1522. in Hospitali Mauresano, atque etiam in specu vicina ad litus fluvii, dignos poenitentia fructus fecit, jejunando, corpus flagellando, ciliciis castigando, humi cubando, peccata expiando generali exhomologesi, exercitiis vacando, ut spiritu suo prius exulto, ipse deinde alios juvando Dei gloriam amplificaret.

3. Anno

3. Anno 1523. Acceptâ Romæ ab Adriano VI. Pontifice, Apostolicâ benedictione, Hierosolymam contendere cœpit; ut animarum salutem operam navaret; verum cum ob impendentia Turcarum pericula vetitus fuisset, in Hispaniam rediit: ubi, quo melius in rebus spiritualibus, animarum salutem spectantibus, proximis prodesse posset, triginta jam natus annos primo Barcinone Grammaticæ, deinde Compluti fefqui-anno Philosophiæ & Theologiæ studuit, tum Parisiis omnia illa studia octennio repetiit, novem socios adlegit, qui voto se adstrinxerunt, quod Hierosolymam profecturi essent, ut animarum salutem procurandæ totos sese traderent: quodli verò intra anni decursum, navigandi occasio se non offerret, Romam pergèrent, operamque suam ad spirituale proximorum auxilium Pontifici offerrent, quod anno 1537. præstiterunt. Ex quibus omnibus, patet, quomodo spiritus Dei acti sunt Ignatius & socii ejus.

4. Quare Societatem JESU instituit, nisi ad fidei propagationem & fructum, salutemque animarum. Quare ad tria consueta vota quartum addidit, nisi ut prompti essemus ad eundem in terras infidelium & Hæreticorum, ad eorum salutem, ut ab omnibus agnosceretur, amaretur & glorificaretur Deus? Quare Romæ instituit Germanorum & Hungarorum Collegium, nisi ut Juvenes Germani & Hungari probè instituti, in patriam suam reduces, contra Hæreticos pugnarent, & aliis vitæ exemplo præluerent, quo & ipsi & alii Deum glorificarent. Quare instituit

Domum Catechumenorum, pro alegendis Judæis ad fidem conversis. Cœnobium malè nuptarum, in quo ad tempus mulieres à maritis dissidentes, delitescerent, quoad controversiis compositis, in gratiam cum maritis redirent, quod nunc S. Marthæ cœnobium dicitur? Quare cœnobium puellarum, ob formæ elegantiam & rei familiaris angustias, in castitatis periculo veriantium, instituit; quod nunc Monasterium S. Catharinæ de funariis nuncupatur; in qua puellæ ejusmodi educantur, ætate maturâ vel vitæ religiôsæ mandandæ, vel in matrimonio honestè collocandæ, nisi ad majorem Dei gloriam?

5. Denique quidquid Ignatius cogitavit, quidquid dixit, quidquid scripsit, egit, molitus est, quod retulit ac direxit omnia, nisi ad majorem Dei gloriam? Hinc identidem in ore ferebat: *ad majorem Dei gloriam*. Et in Constitutionibus, ut refert R. P. Nicolaus Lancicinus 242. vicibus repetit, *ad majorem Dei gloriam*, ad majus Dei & Creatoris nostri obsequium.

Hic igitur est spiritus Dei, spiritus Christi Domini, spiritus S. Ignatii, unice semper semper, semper querere, desiderare, sicire Dei majorem gloriam; spiritum illum ab Ignatio hausere S. Xaverius & alii primi Patres, ut in eorum vitis ac gestis legimus: quid aliud spectabant, quam peccatores convertere, Hæreticos illuminare, Infideles reducere; verbo in omnibus Dei majorem gloriam promovere: adeoque vere habuerunt spiritum Dei, & fuerunt genuini filii Dei: non degeneremus à præcellis

præcellis his cogitationibus Filiorum Dei, & pariter erimus Filii Dei: nam *qui spiritu Dei aguntur, ii sunt Filii Dei.* loc. cit.

III. Zelus iste gloriæ divinæ & sitis seu desiderium ternas habeat, necesse est, conditiones.

1. Est, ut sit universalis, & intentio hæc ad universum vitam nostram statum, omnesque ac singulas ejus actiones sese extendat, sive naturales, sive supernaturales fuerint: *Sive manducatis, sive bibitis, sive aliud quid facitis, omnia in gloriam Dei facite.* 1. Corinth. 10. & ad Coloss. 3. *Omnia quæcumque facitis, in verbo & in opere, omnia in nomine Domini nostri facite.* Et ad Romanos 1. *Ut omnibus glorificetur Deus.*

2. Intentio ista sit summè appetitativa; id est, ut plurius Dei gloriam faciamus, quàm quodvis aliud bonum creatum: est enim longè præstantius; quia est bonum Dei, & quodammodo infinitum; & bonum totius, quod bono partis longè est præferendum.

3. Non tantum queramus Dei gloriam, sed etiam majorem Dei gloriam. 1. Magna Dei gloria est ita salutem animæ suæ vacare, ut nullum peccatum lethale admittere statuat, licet vita profundenda foret. 2. Major verò gloria Dei & amicitia ejus est æstimatio; si potius mortem eligam optetere, quàm vel venialem maculam deliberatè committere. 3. Adhuc major est, si ad perfectam puritatem, etsi opes, honores, commoda, licet etiam, cum æquali Dei gloria & sine peccato veniali deliberato admittere possit, mallet ta-

men se omnibus iis exuere, & paupertatem, ignominiam, penitentiam & corporis incommoda amplecti, tum ut longius ab occasionibus peccatorum venialium abeat, tum ut Christo Domino similior evadat. 4. Adhuc major est Dei gloria, quando tanta puritas & perfectio non tantum propria procuratur, sed etiam pro occasione, licet non ex instituto, proximus ad eam adjuvatur. 5. Denique eò major est, quando ex instituto ita finis uterque conjungitur, ut simul utrumque in omnibus intendatur, atque adeò quasi æquè primariò. Licet enim quisque de se prius esse sollicitus debeat; non raro tamen accidit, ut quis tanto divinam gloriam concupiscat amore, ut de se vix cogitet, & suam etiam gloriam & salutem, quatenus bonum quoddam proprium est, nihil vel parum curet, unius Dei gloria agglutinatus, ubicunque demum illa existere possit: Sic Apollolus Paulus cupiebat etiam à Christo esse anathema pro Fratibus suis, sic Moyses deleri se de libro vitæ optabat, ut populus ille liberaretur; idque ad Dei gloriam, quam uterque sibi propositam habebat, quàm maximè. Ita S. Ignatius malebat beatitudinis incertus vivere, & Deo interim ac proximorum salutem inservire, quàm certus ejusdem gloria statim emori. Ad hanc Dei majorem gloriam tota Christi Domini vita composita fuit: poterat assumere corpus virilis stature, sed maluit infantis, potuit guttâ redimere, sed redemit undâ sanguinis, poterat venire in gloria, sed maluit in ignominia; maluit exin-

H h nire

nire semetipsum, pro majore Patris æterni gloria, & copiosiore hominum salute.

Quocirca, Charissimi, si volumus, desideramusque esse Filii Dei, & filii S. Ignatii genuini, agamur quadruplici spiritu S. Ignatii, spiritu sapientiæ, spiritu castitatis, spiritu obedientiæ, & in primis spiritu propagandæ gloriæ Divinæ: hic enim spiritus eluxit in omnibus Dei operibus, eluxit in omnibus Christi dictis & factis, eluxit quodque in omnibus S. Ignatii molitionibus: omnia ad majorem Dei gloriam. Hanc præ omnibus rebus creatis magni æstimemus: nec solum Dei gloriam, sed majorem ejus gloriam spectemus & queramus: hoc est unicum bonum, quod nos mortales Deo tribuere possumus; neque aliud habemus, quod Deo rependamus: non eget quidem ipse gloriâ nostrâ; nec minus in se est gloriosus, licet nos ei gloriam & honorem denegetur: hæc tamen ejus est benignitas, quod in nostra potestate esse voluerit,

gloriæ suæ bonum ipsi procurare; eo præmio, ut simul in nostram cedat utilitatem & gloriam sempiternam in cælis.

Per hanc intentionem majoris Dei gloriæ, quam maxime Deo Christo & S. Ignatio similes evadimus: hæc intentione satisfacimus præcipue illi obligationi, quâ Deo obstricti sumus, sive ut tanti Patris Filii, sive ut servi & mancipia tam excellentis Domini; sive ut Creaturæ ad eum munifici Creatoris, sive ut subditi tanti Regis. Hoc enim bonum est, quod proprie decet Filios Patris optimo, servos Domino, subditos Regi, Creaturas Creatori suo rependere: quid enim aliud habet, quod in lignum amoris & animi grati efficaciter velle, ac tribuere valeat. Non degeremus igitur à præcellis cogitationibus filiorum Dei; & majorem semper gloriâ procurare allaboremur; hæc enim agimus Filii Dei: *Qui enim aguntur spiritu Dei, ii sunt Filii Dei.*

EXHORTATIO II.
DE S. P. N. IGNATIO.

Proponit ejus Sapienciam.

T H E M A.

Si enim magnus Dominus voluerit, Spiritu intelligentia replebit illum, & ipse tanquam imbres emittet eloquia Sapiencie sue. Eccli. 39.

B

EATUS Henricus Sufo, sub annum Domini 1350. doctrinâ, sanctimonîâ, & miraculorum Igloriâ inclytus, miro sapientie amore exarsit, unde & Ministri Sapientie æternæ cognomen retulit: cùmque hæc Sapientie verba, *Quæsi Sponsam mihi eam assumere, & amator factus sum forma illius. Sap. 8.* super mentem legi audiret, tanto ejus amore est inflammatus, ut spirituale cum ea connubium contraxerit: ut enim Vita Author c. 4. recenset: Apparuit illi sapientia specie Virginis, instar solis radiantis, atque in throno sedentis: cujus corona erat æternitas, amictus felicitas, sermo suavitas, complexus satietas: quæ benignè eum affata: *Præbe fili mi cor tuum mihi,*

& ipse pedibus ejus advolutus, lacrymantibus præ gaudio oculis, expanso cordis sinu eam circumplexus est, & pectori suo suaviter astrinxit. - Quod B. Sufoni evēnit, accidit quodque S. Patriarchæ nostro Ignatio, nam & ipsi conversionis suæ initio, jam Christus Dominus, qui est indnita Sapientia, jam sanctissima Trinitas fons inexhaustus Sapientie, jam B. Virgo Mater Sapientie apparuit, veramque ipsum ac celestem Sapientiam docuit: hanc Sapientiam, tanquam celestem adamavit Ignatius: *Si enim magnus Dominus voluerit, spiritu intelligentia & sapientie replebit illum, quod ei, Libros de vita Christi & Sanctorum legenti accidit, tum enim oculos ei aperuit, & spiritum intelligentie infudit, ut mundum contemneret, & Christi vestigia legere statueret. Et ipse tanquam imbres emittet eloquia sapientie sue, copiosè & abundantet,*

Hh 2

dantet,

danter, æquè ac suaviter & utiliter.

Declarabimus igitur, quomodo S. Ignatius tres imbres sapientiæ tanquam tres insignes sapientiæ fructus protulerit. 1. Imbrem Deo, eum sapienter laudando. 2. Sibi, se ipsum sapienter dirigendo. 3. Proximo, eum sapienter instruendo. Omnia ad majorem Dei & S. P. N. Ignatii honorem & gloriam.

I.
Imber sapientie Ignatianæ circa Deum.

I. Primus imber seu fructus sapientiæ, quem S. Ignatius protulit, est erga Deum: scilicet Deum sapienter laudando: Unde Ecclesiasticus de viro Sapiente, postquam dixit: *Emitte tanquam imbres eloquia sapientiæ suæ* l. c. mox addit: *In oratione confitebitur Domino*: id est imensam ejus gratiam, potentiam, bonitatem, sapientiam laudabit, celebrabit, ac pro collata sibi sapientia gratias ager, postulans, ut eam augere & perficere dignetur: in oratione enim, meditatione & contemplatione, oritur sapientia, cognitio, æstimatio, & amor. Hæc autem sapientia, seu donum sapientiæ, quod à Spiritu Sancto est, tria efficit, (ut in med. P. de Ponte legimus, de Spir. S.) Nam 1. perficit nos in cognitione Dei, & excellentiarum, atque attributorum ejus, ac rerum omnium ad divinitatem ejus spectantium. 2. Imprimis magnam æstimationem rerum divinarum, cum gustu & dulcedine in iisdem. 3. Quarum gustu & experientia perficitur ipsa cognitio & Spiritus elevatur ad accensos actus amoris Dei, & unionis cum ejus Bonitate.

Omnia hæc sapientia in excellenti gradu efficit in S. Patriarcha nostro Ignatio: Nam

1. Quoad cognitionem mox ab initio conversionis suæ, fuit non tantum modis ordinariis, sed etiam extraordinariis, & visionibus admirandis, jam Beatiſſimæ Virginis, jam Christi Domini instar Solis, aut ignis, jam SS. Trinitatis ita illuminatus, ut clarè cognoverit Deum, Christum, & omnia fidei nostræ mysteria, tam vivaciter & perfectè, ut licet sacra litera non extarent, ipse tamen pro fide mori paratus esset, ob ea, quæ sibi Deus revelasset.

2. Ex cognitione lucida, orta est summa rerum divinarum æstimatio, cum gustu & dulcedine in iis: hinc rectum Lomus Profellæ Romanæ scandens & sidera suspiciens exclamabat: *Quam desideret mihi terra, dum cælum aspicio*. Dum Deum ejusque divina attributa, ac reliqua cœlestia contemplet, tota terra cum omnibus divitiis, honoribus & voluptatibus, quæ in ea sunt, vileſcit, & ea arbitror ut stercorea.

3. Ex hac æstimatione & gustu ac experientia, elevabatur ad amandum Deum, seque cum illo unendum: ex hoc verò amore toties rapiebatur ad gloriam ejus amplificandam; hinc toties in corde & in ore habebat: *Ad majorem Dei gloriam, eam unice in omnibus querendo*: & ut in Bulla Canonizationis de eo refertur: *Tanto ardebat amore, ut totâ die illum exquireret, & nihil aliud loqueretur, nihil aliud cuperet, quàm placere Deo, & illius obtemperare voluntati. Itaque illi secretum committebat; illum omnino sequi decreverat; etiam si toto cælo, terraque privaretur: omnes suas cogitationes, verba & operas, in Deum, tanquam in finem referebat.* -- Maximo gustu & amore cum

II.
Imber pietatis Ignatianæ circa legem

eo colloquebatur & conversabatur. In oratione confitebitur Domino. Liscentissimè enim & cum suavitate ac dulcedine intimâ cum Deo colloquia instituebat, ac preces fundebat; & quidem initio conversionis suæ septenas horas, genibus nixus, orationi dabat: post sacrum binas horas in contemplatione insuñebat: ex floribus cujusdam aspectu facillimè in Deum rapiebatur. Atque hic est imber primus sapientiæ, è corde S. Ignatii scaturiens.

O si hic imber è pectore S. Patris in corda nostra deflueret! O si Deum, divinâque attributa, veluti ipse, clarè cognosceremus! quod toties ipse petebat: O Domine si te homines noscent! O si Deum, divinâque, tanti, atque ipse, æstimaremus, & cum simili dulcedine ac devotione degustaremus! O si ex hac æstimatione & gustu, ad excelsum Dei amorem & unionem cum ipso elevareremur! ita ut nihil, nisi ejus voluntatem & gloriam in majorem quæremus!

in vocavi & venit in me Spiritus sapientiæ: Veni spiritus sapientiæ & posside nos!

II. Secundus imber sapientiæ, quem S. Pater noster Ignatius emisit: hunc protulit sibi, seipsû sapienter dirigendo, secundûm disciplinam, doctrinam & consilium Dei. Innuit hoc Ecclesiasticus 1. c. verbis proximè insequentibus 10. *Et ipse dirigit consilium ejus & disciplinam: & in absconditis suis consiliabitur. Ipse dirigit.* Lyranus explicat de Deo: Deus ipsius consilia dirigit & fortunabit: sed ex græco textu, apparet, quòd ipse sapiens, *αὐτὸς, dirigit consilium ejus, scilicet Dei: q. d. Non sufficit ei, quòd sapientiam mente imbiberit; sed dirigit*

consilium Dei (quod à Deo hausit, vel è scriptura, vel è libris sacris) & in praxin rediget: ut scilicet ea, quæ Deus consulit ac docet, exequatur, in mores conferat, ac juxta ea, vitam omnem instituat, atque conformet. Dirigere enim est opus rectum, integrum ac firmum efficere, quod nulla tentationum vel adversitatum vi evertatur. Sic S. Joannes Baptista clamabat: *Dirigite viam Domini.* Joan. 1. 27. & Isaias c. 40. *Rectas facite semitas ejus.*

Quàm præclarè & sapienter hoc præstitit S. Ignatius? Quomodo ex prima lectione vitæ Christi Domini & sanctorum, ea quæ legit, mox in praxin redigere, & mores vitamque suam ad eorum imitationem conformare statuit: vestes pretiosas exuit, saccû induit, totâ nocte in precibus vigilavit: loca sancta Hierosolymis invisit. 2. Consilium Dei quomodo direxit; quando ea quæ Christus consulit, consilia Evangelica amplexus est. Paupertatem, castitatem, & obedientiam sectatus. 3. Quomodo Christi Domini vitam & doctrinam seu disciplinam in praxin redegit; mortificationi & humilitati studendo, patientiam & zelum animarum exercendo, carceres cum gaudio ac virgas cum lætitia tolerando; & si par Dei honor foret, contemni potius, quàm honorari pro Christo exoptando, ut Domino suo similior evaderet. 4. In absconditis consiliabitur. 1. c. Quàm multa ei Divina Bonitas revelavit, alias occulta, tum ipsum, tum alios, tum Societatis Institutum concernentia! ut verè dicere cum Vate regio potuerit: *Incerta & occult-*

occulta sapientia tua manifestasti mihi
Psal. 50. Largè igitur hic Imber sapi-
entia fluxit in ipsum: ipse diriget consili-
um ejus & disciplinam. I. c.

Oportet & vos, Charissimi hunc
imbrem sapientia? Si quis vestrum in-
diriget sapientia, postulet à Deo, inquit S.
Jacobus Apostolus: Postulare & petite
à Deo, ut ipse consiliū vestrum diri-
gat, vósque ejus doctrinam in praxin
deducatis. Et ipse diriget consiliū ejus
& disciplinam. I. c. scilicet diriget vos
quoad mortificationem, humilitatem,
patientiam, charitatem; quoad con-
temptum mundi, honorum & terreno-
rum; quoad amorem crucis, contemptus,
& adversitatis. Nec ipsi partibus
nostris desit; dirigite consiliū per-
fectionis, quod Deus suggerit, per elo-
quia sua, conciones, instructiones: &
quæ auditis, vel ipsi legitis in praxin
redigite: & quæ in absconditis Deus
loquitur in vobis per inspirationes &
illustrationes, perficite: hac ratione im-
brem sapientia copiosum emittetis.

III.

Imber sa-
pientia
Ignatianæ
circa
proxi-
mum,

III. Tertius sapientia imber, quem
S. Ignatius emisit, est circa proximum,
sapienter eum instruendo; juxta se-
quentia Ecclesiastici verba *ψ. 11. Ipse
palàm faciet disciplinam doctrinae suae, &
in Lege Testamenti Domini gloriabitur.*
Atque hic est tertius fructus sapientia;
scilicet, quod eloquia sapientia suae
aliis palàm faciat; & arcana sapientia
divinae, quæ in corde abscondita con-
tinet, palàm proferat & depromat.
Disciplinam, & aditum, id est Institutio-
nem doctrinae suae, quàm præclara &
ad mores formandos doctrina in-
structus sit; ita ut gloriari possit, &

celebrare legis divinae magnalia, ejus
summam aequitatem, sapientiam, pie-
tatem, sanctitatem.

Quàm præclare hæc præstitit S.
Patriarcha: verè imbrem emisit sapi-
entia, 1. ob copiam. 2. ob suavitatem,
3. ob fecunditatem: sicut ut res elo-
quium meum, quasi imber super herbam,
& quasi stilla super granina. Deut.
32. Potissimum verò mox ab in-
itio conversionis suae licet adhuc in-
doctus & altiorum disciplinam
ignarus

1. Edidit Libellum exercitationum,
in quo summam ostendit & palàm fa-
cit sapientiam & doctrinae suae institu-
tionem: qui liber Deo ipso revelatus &
B. Virgine ducente conscriptus, inge-
ntia & innumera patrum morum &
commendatorum miracula. In hoc libro,
palàm facit & proximum docet. 1.
Modum varium orandi. 2. modum
meditandi. 3. modum conscientiam
examinandi. 4. Per examen particulas
methodica vita extirpandi. 5. Prava
animi affectus & motus compescendi.
6. Boni & mali spiritus, motus discer-
nendi seu discretionem spirituum. 7.
Praxin vitæ statum eligendi. 8. Scrupu-
los abigendi &c. Quo libro S. Xaveri-
um & alios primos Patres Societati pe-
perit, S. Carolus Borromæum, aliosque
innumeros ad morum mutationem &
vitam sanctiorem provexit.

2. Palàm fecit disciplinam doctrinae
suae, componendo Institutum seu consti-
tutiones Societatis, quæ decem partes
complectuntur, quas dum conscriberet,
admirandis visionibus, luminibus conspi-
cibus fuit illustratus; quæ vel ipsos etiam
Hereto-

Heterodoxos, si legantur, in admirationem rapiunt, omnem humanam politiam, sapientiamque excedunt, ac ideam perfectissimam & absolutissimam Republicam continere aestimantur, mirè ob divinam planè in iis reconditam sapientiam, plenissimamque totius Christianæ ac religiosæ perfectionis doctrinam, à sanctissimis ac doctissimis viris deprædicantur ac suspiciuntur, adeoque meritò à diversis summis Pontificibus approbantur.

3. *Ipsa palam faciet disciplinam doctrinam suam.* Quam præclara dedit monita Laynio & Salméroni descendentibus ad Concilium Tridentinum? Quam eximia documenta Joanni Nunnez Patriarchæ eunti in Æthiopiã: Quam egregias instructiones communicavit Laynio & Natali, proficiscentibus ad Comitiam Augustana? Paschalis & Salméroni pergentibus in Hyberniam Nuntiis? Ac postmodum, innumeris modis, in exhortationibus, in literis, admonitionibus, colloquiis, correctionibus, privatis instructionibus. Atque hi sunt imbres copiosi, suaves & fecundi, quos emisit S. Ignatius.

Si genuini, tanti Patriarchæ Filii esse desideramus; ejus vestigia vos legere, oportet: ergo, nunc dum in Tirocinio estis, privatim intra domesticos parietes, palam facite disciplinam doctrinæ Ignatianæ, eam moribus exprimendo, in colloquiis proferendo, ad eam sectandam invicem vos animando: & suo tempore, dum cum proximis agetis, exhortando, instruendo, monendo, catechizando, aliisque modis Instituto nostro conformibus.

Quod ut præstemus, Dilectissimi, conemur in Novitiatu triplicem hunc sapientie Ignatianæ imbrem acquirere, petendo, meditando, orando, mortificando, legendo, audiendo, colloquendo: dicamus cum Salomone Sap. 8. 2. *Hanc amavi & exquisivi à juventute mea & quasi sponsam mihi eam assumpsit.* 1. Circa Deum, divina clarè cognoscendo, aestimando, gustando, & dulcorem in iis percipiendo, eaque amando: hæc enim vera sapientia est; sicut è contra, ista non cognoscere, non aestimare, non amare, sed terrenis inharere summa stultitia est; qualis est illius, qui auro & gemmis abjectis cistas suas luto & arena implet. 2. Circa nos ipsos, sapientiam hauriam, in praxin redigamus, vitamque nostram ad consilia Dei, ad vitæ Christi exempla dirigamus, & cum constantia & fervore in omnibus eum imitari pro modulo nostro conemur: hæc rursum est vera sapientia; contrarium verò stultitia. 3. Tertiam imbrem circa proximum effundamus, docendo & instruendo: hæc iterum vera est sapientia, thesaurus enim absconditus, nec communicatus, quam utilitatem pariet? Quod si fecerimus: *Collaudabunt multi sapientiam nostram, scilicet Deus, Angeli & Sancti in celo, & justi in mundo, & usque in seculum delabitur: sed permanebit in animis hominum usque in æternum.*

* * *

EXHOR.

EXHORTATIO I.

DE S. FRANCISCO XAVERIO,

Indiarum Apostolo, quem ostendit fuisse stellam matutinam
in medio nebulae.

T H E M A.

*Quasi stella matutina in medio nebula; sic ille refulsit in
templo Dei. Eccli. 50. 6.*

Tella matutina, græcè Phosphorus, latinè Lucifer, dicta, inter nebulas tralucens, solisque ortum præcurrens ac prænuntians hominibus, post longas noctis tenebras lucem præstolantibus gratissima accidit & blando, argenteoque nitore oculos eorum demulcet. Simili modo, ait Ecclesiasticus, Simon Pontifex post longas captivitatis Babylonicæ & Aegyptiacæ, sub Ptolomæo Lagi, calamitates, errores & vitia, velut Lucifer inter nebulas refulsit, tum populum suâ majestate & beneficentiâ exhilarans, tum verbo & exemplo eidem prælucens. *Quasi stella matutina in medio nebula, sic ille refulsit in templo Dei. l. c.* Idem encomium, Gregorius IX. Sum-

mus Pontifex S. Francisco Seraphico tribuit: dum enim eundem Sanctorum fastis ritu selemni adscriberet; ipse de Sancti laudibus facundè perorans, hinc verbis, panegyricum auspicatus est: *Quasi stella matutina in medio nebula, sic ille refulsit in templo Dei. l. c.* Quod Simoni Pontifici tribuit Ecclesiasticus, & Francisco Affiliati Gregorius, idem jure optimo, elogium, video mihi aptare posse Indiarum Apostolo, S. Francisco Xaverio. *Quasi stella matutina in medio nebula, sic ille refulsit in templo Dei. l. c.* Qui instar stellæ non cujusvis, sed matutinae fulgidioris, refulsit in medio Idololatricæ & infidelitatis, in medio nebulae vitiorum & peccatorum, splendidos omnium virtutum & sanctitatis radios emittens.

Hunc igitur sanctum in præsentis exhortatione stellæ matutinæ comparabimus, & sanarum virtutum ejus radios lucidissimos exponemus.

I, Primus

milior: Licet enim Apostoli Indiarum nomen & omen sustineret, licet Legati Pontificii à latere dignitate fulgeret, viliissimis tamen quibusque libens sese subiciebat; ad abjectissima quæque officia ultrò se demittebat; imò etiam pedissequi, ut cum mercatore, cui se servum addixerat, Urbem Japoniæ ingrederetur. Cùmque omnibus esset oblationem, & miraculorum gloriam admirationi, se omnium contemptu dignum, miserumque peccatorem & iudicabat & profitebatur. Hæc est magnorum Dei servorum humilitas; sicut stellæ sublimitatem & quantitatem suam maximam abscondunt, & tantum lucem exiguam instar scintillæ ostendunt, per quam apparent & emicant; ita Sancti se suasque virtutes gratiam & gloriam hominibus abscondunt, & latere appetunt; quare opera ipsorum quidem lucent, ut homines glorificent patrem, qui in caelis est, sed ipsi personam suam abscondunt, vellētque non videri, ut homines, videntes opus & non Authorem, illud in Deum, qui est pater omnium referant, eumque celebrent. Hæc praxis erat S. Xaverii, qui in omnibus non suam, sed Dei gloriam intendebat.

Utinam & nos huius Sancti imitemur demissionem, & servaremus illud Eccli. Quamò magnus es, humilia te in omnibus, & instar stellæ licet magni parvi tamen & viles haberi præligeremus!

III.
Castitas.

III. Tertius stellæ nostræ matutine radius est Castitas virginea; quæ singulari ratione in hoc Indiarum Apostolo eluxit, viroque Apostolico apprimè est necessaria; cum enim is homines carna-

lium vitiorum sordibus collo tenuis infixos extrahere, & mundum totum in maligno positum, pro viribus eripere & ab hoc sodomæo incendio liberare debeat; quò pacto mundabit alios, ipse sordibus ejusmodi oppletus! Sanè lux stellarum ac in primis stellæ matutine purissima est, velut ipsa stella, & licet cloacas, simeta, cadavera & sterquilinia illuminet, iis tamen ne vel hilum sordatur aut inficitur. Tanta Indiarum Apostolus mentis & corporis puritate, integritate & castitate resplendit, ut etiam in somnis impura phantasmata aut cogitationes repelleret. Et inter gentes barbaras, pecudum more, in sordidatum voluptatum ceno sese volutantes, instar Angeli degeret, pellices dextrè abstraheret, impuros ad castimoniz leges revocaret, in cuius castimoniz signum, hodie dum corpus incorruptionis gloriæ refulget.

Hæc divina castitas, hæc virtus Angelica in nobis luceat, si alios è concupiamus suo tempore extrahere. In hac firmiter pedem figamus; ne dum alios ex hac fovea conamur educere, ipsi nos pertrahant in profundum.

IV. Quartus Xaveriani sideris radius est, invicta quadam ac heroica Patientia, & celsitudo sublimitatisque animi omnia mundana, prospera æquè ac adversa transcendens. Quemadmodum stellæ, supra mundana omnia elevata, nihil ab his inferioribus pati queunt; Stellæ nos patientiam docent, ait S. Augustinus in Psalm. 93. citans enim illud Apostoli ad Philip. c. 2. v. 5. *In medio nationis prave atque perverse, inter quos lucetis, sicut luminaria in mundo: Quanta pars de ipsis luminaribus & Luna singulis hominibus*

Et patienter ferunt? Convitia sunt stellis, quid illa! nunquid moventur aut non exercent cursus suos? omnia hæc & ferunt & tolerant & non moventur. Quare? quia in celo sunt. Sic & homo qui in natione perversa & tortuosa habet verbum Dei, sicut luminare est fulgens in celo. Ita S. Xaverius, quanta pro nomine Dei & Evangelio pertulit? quam incredibili magnanimitate, nihil arduum, nihil quantumvis adversum, contrariumve fugit? quot, quantisque persecutiones à Barbaris sustinuit? jam fannis & convitiis, jam telis appetitus & faxis: at nunquid ille propterea cursum sibi à Deo ordinatum stitit? nunquid à catechizando, evangelizando, ac baptizando abstinuit? nunquid virtutis, pietatis ac zeli viam inchoatam perterritus deseruit? sanè convitia, pericula, naufragia, tela & saxa, non pluris æstimavit, quam stella facit fannas puerorum, aut Luna larratus canum, sibi dum splendet, totâ nocte oblatrantium.

Utinam eò celsitudinis, & patientiæ ascendere liceret, ut conversatio nostra ita in caelis esset; ut ad omnia adversa, ad omnia obloquia & contradictiones, velut stella in celo, immoti, nec latum unguem à cursu perfectionis deflecteremus, aut detineremur hac ratione, veri viri Apostolici & Xaverii imitatores societas numeraret. Hoc autem necesse est: si vultis animas lucrari: quamdiu parum effecimus, diabolus quasi dissimulat; sed ubi primùm incipimus magnos animorû quæstus facere, illico ringitur, stendet, concitat, & excitat tumultus, sed patientia vobis necessaria est, ut reportetis promissionem.

v. Charitas.] V. Phosphori Xaveriani radius est

amor Dei inflammatus, qui vel maxime in pectore apostolico ferveat, necesse est. Stella duas proprietates continet, lucem & calorem, & r. quidem lucem emittunt, totumque orbem noctu illuminant, idque semper æquali & constanti luce: non est illarum lux veluti lux candelæ, lucernæ aut tædæ, quæ sebo, oleo, cerâ alitur, eamque depascitur, eaque depasta emoritur, sed est stabilis, durabilis & inextinguibilis. Ita S. Xaverius in nocte hujus sæculi, in tenebris Indiæ, lucem constantem emittit, dum evangelium annuntiavit, viam virtutis docuit, iter in cælum verbo & exemplo ostendit, idque æquali animi serenitate, & vultus hilaritate, tam in adversis, quam prosperis. Sunt qui lucent, at virtutem præferunt, ac prædicant, ob lucra terrena, humana & carnalia, quibus cessantibus, velut oleo deficiente lucerna extinguitur. Non sic S. Xaverius, qui Dei amore succensus, non nummos, non lucra terrena, non honores & dignitates, sed unam dilecti sui gloriam spirabat & expetebat, ac propagare satagebat, semper lucens ut stella, quæ ex Deo, ipsique Deo relucet. 2. Nec solum stellæ lucem, sed & calorem spargunt & impertiunt, unde per eas inferiora hæc vivificantur, vegetantur & crescunt. Ita Indiarum Apostolus divina charitate succensus & ipse ardebat, & alios inflammabat; velut lucerna ardens & lucens: adeò enim incendebatur Dei amore, ut sæpe vultu inflammato, divinitus à terra elevaretur, & quasi in cælum, ubi erat thesaurus & cor ejus, etiam corpus raperetur; & abundantia charitatis & dulcedinis impar exclamaret: satis est Domine,

fatris est. & audientes ad amorem accenderet.

O lucerna ardens & lucens ! o Stella matutina charitate succensa & rutilans, impetra nobis, ut simus quoque lucerna & stella, ardentes & lucentes: ardentes amore divino, & ad exemplum proximis lucentes, jugiter amantes & suspirantes.

VI.
Zelus animarum.

VI. sextus Xaveriani sideris radice est zelus indefessus animarum, ex amore Dei & proximi ortus, habetque agilitatem & promptitudinem ad omnia opera zeli animarum. Stella ut docent Mathematici & in primis noster P. Clavius sunt velocissima, ita ut stella in aquinoctiali posita horæ spatio conficiat 42. milliones milliarium; deinde ipsa stellarum lux velocissima est, in instanti enim spargitur, & propagat se per totum mundum. Ita S. Xaverius zelo animarum ardentissimo inflammatus ad opera Dei & lucra animarum velocissimus fuit. Quanta celeritate ex Gallia in Italiam, ex Italia in Lusitaniã, ex Lusitania in Indiam, ex India in Japoniam, ex Japonia ad Chinã finitima provolvit? quanta alacritate fidem Christi 23. Regnis intulit, decies centena hominum millia ad fidem Christianam convertit, ad tam diversas regiones, per undecim millium leucarum peregrinationes, per ingentes omnis generis labores, & ærumnas, per adversitates, persecutiones & sexcenta pericula, sine pecunia, sine famulis, sine amicis, sine omni humano solatio, feliciter penetravit, certus etiam maria natando trajicere, si navigii copia denegaretur.

O Ingens zeli Xaveriani vis! o invictum animi heroici robur! quam con-

fudis, teporem nostrum! quam potenter nos ad zeli opera merito excitas.

Quapropter Charissimi, si ad exemplum S. Indiarum Apostoli desideramus tanquam stellæ fulgere in perpetuas æternitates, 1. cum S. Xaverio, instar stellæ cælo infixi simus; ita ut tota conversatio nostra in cæli sit. 2. Instar S. Xaverii, & stellæ, licet magni coram mundo simus, in parvitate & humilitate tamen nos contineamus, talique haberi optemus. 3. Purissimum lumen castitatis, instar stellæ matutine ubique spargamus, alias omnis lux nostra obscurabitur & in tenebras convertetur. 4. Instar stellarum, terrena omnia prospera & adversa forti & patienti animo cum S. Xaverio transcedamus; nec magis moveamur, quam stellæ ad latratum canis. 5. Instar stellarum amore divino ardeamus & luceamus cum S. Xaverio: *Est enim tantum lucere vanum, tantum ardere parum, ardere & lucere perfectum.* teste S. Bernardo serm. de S. Joanne Bapt. 6. Denique instar stellarum & S. Xaverii ad prædicandum, evangelizandum, catechizandum aliisque, veloces & promptissimi curramus; ita fiet, ut cum S. Xaverio æternum fulgeamus in cælis: splendet ille quidem etiam in terris miraculorum gloria, splendet beneficiorum copia, splendet corporis incorruptione stupenda; sed vel maxime splendet in cælesti patria, instar stellæ matutina, præ multis Sanctis aliis, corona seu laurea Virginis, Doctoris & Apostoli; ut enim docet Propheta Daniel c. 12. 3. *Qui docti fuerint, fulgebunt ut splendor firmamenti, & qui ad justitiam eruduerint multos, quasi stella in perpetuas æternitates.*

EXHOR.

EXHORTATIO II. DE S. FRANCISCO XAVERIO.

Ostendit S. Indiarum Apostolum fuisse vas electionis, S. Paulo non ab simile.

T H E M A.

Vas electionis est mihi iste. Act. 9. 15.

Ebraei in sua lingua, quodvis instrumentum, vasis nomine indigitant; nam Amos 6. 5. Vasa cantici, vocantur instrumenta musica. Gen. 49. 5. Vasa belli, nuncupantur arma & armati quibus bellum geritur. Psalm. 7. 14. Vasa mortis, appellantur gladii & rela, quibus mors infertur hostibus. Vas electionis est igitur instrumentum electum. Talia vasa electa fuere S. Paulus & S. Xaverius. Vasa cantici, seu ut Tigrina vertit Organum resonans Laudes Dei. Vasa belli pugnancia contra Fidei hostes, infidelitate & peccatum. Vasa mortis idololatriam extinguentes & ipsi, *Oves occisionis in mortibus frequentes*, & in vitæ periculis. *Vas ele-*

ctionis. Vas admirabile opus excelsi. Ita lucidissimum mundi oculus, Ecclesiasticus præclaro elogio vocat: *Vas admirabile, opus excelsi. c. 50.* Tale vas admirabile fuit S. Paulus, qui de tenebris vocavit in admirabile lumen Dei, Genes. Tale quoque vas admirabile fuit S. Xaverius, qui Indis in tenebris & umbra mortis sedentibus, fidei lumen ostendit. *Sol quidam hominibus est Paulus*, ait S. Chrysoſt. hom. 8 de laudibus Pauli. *Sol orientis* vocatur à Francisco Remundo orat. 15. de S. Xaverio. O inquit, *inauditum portentum! Sol orientis generatur & quidem in occidente.*

De hoc ergo vase electionis, de hoc vase admirabili tanquam de Sole & Parelio, de Paulo & Xaverio agemus in præſenti. 1. De electione. 2. De cooperatione, ut imitemur.

I.
Vas electum.

I. Vas electionis est mihi iste. 1. Vas admirabile vas electum ut sol inter sidera S. Paulus, quia Deus illum ex tot millenis hominum millibus, præ cæteris etiam Apostolis, elegit ad Evangelizandum tam Judæis, quam Gentibus; ut portet nomen meum coram Gentibus, & Regibus & filiis Israël; atque ita mox à prima sui conversione apostolicam à Christo dignitatem & gratiam obtinuit. Ita quoque S. Franciscus Xavierius è millenis hominum millibus, præ cæteris etiam viris societatis electus est ad Evangelizandum tã Europæis quàm Indis, & portandum nomen Jesu coram Gentibus & Regibus; atque ita, ut loquitur Urbanus VIII. Pont. Max. in Bulla Canonizationis, *Novarum Gentium Apostolus, unanimes totius Christiani orbis consensus, meruit appellari.* 2. *Vas electionis* de S. Paulo explicat Hieronymus, vas prædestinationis: fuit enim Apostolus hic ad magnam gratiam & gloriam ab æterno à Deo prædestinatus; ut ipse insinuat ad Gal. 1. 15. *Cùm autem placuit ei, qui me segregavit ab utero matris mee & vocavit per gratiam suam.* Idque Christus revelavit ananias. act. 9. *Vas electionis*, vas prædestinationis, est mihi iste. Ita quoque S. Xavierius ab æterno prædestinatus à Deo fuit: ut Deus Maria Magdalenzæ Francisci sorori, Gaudiaz Discalceatarum Virginum antistiti magnâ sanctitatis famâ clara revelavit: Xavierium Novi Orbis Apostolum à se constitutum, à quo nomen suum ad Gentes, ultimumque Orientem perferretur. Bulla Canonizationis & Nadasî in Anno dierum illustr. 2. Dec. Hæcque prædestinatio impleta, quando

Dei providentiâ disponente, P. Bobadilla in morbum incidente & Malacæ regna discessum urgente, S. Ignatius coactus fuit Xavierium substitueret: P. Daniel Bartholi in vita L. n. 5. *Vas electionis.* S. Chrysostomus exponit de indole vivida, acri & alacri, heroica ac zelosa, quæ omnes difficultates, pericutiones & pericula superet: Quæ in S. Paulo viguit: frigidus enim & phlegmaticus, tametsi sancti, ad ardua perfringenda minus sunt idonei. Ita pariter Deus elegit S. Xavierium, deditque ei, ut refert P. Bartholi in vita L. 1. n. 1. *Magnitudinem animi nobilitatem & erecti, spiritus generosos, & in quibus ardua secundo succedunt itura.*

Mirari hic igitur jure possumus singularem Dei providentiâ, sicut Paulum, ita Xavierium è millenis millibus eligentem, prædestinantem, ejusmodi donis & gratiis prævenientem, omniâque fortiter & suaviter sic disponentem, ut ad propositum sibi finem Gloriæ suæ & salutis animarum perveniret. Deinde quis nostrum, si suam quoque mirabilem electionem, prædestinationem, vocationemque intempe- rûs perpendat, similem quoque successum felicem non speret? si se totum illi commiserit? Elegit nos ad Societatem, cujus finis est salus propria & aliena, an qui elegit, porro deseret? prædestinavit nos tam miris modis, an prædestinationem nostram sine suo frustrari permittet? ornavit tot gratiâ & naturæ donis, an ea nos in terram defodiemus? haudquaquam; sed statuemus nos gratiâ divinâ cooperaturos; & nos penitus ei gubernandos trademus.

II. Vidimus

II. Vidimus vas electionis, quomodo electum; nunc videamus quomodo electioni cooperando responderit. Ego elegi vos, ut eatis, & fructum afferatis, ait æterna Veritas. Celeberrimum encomium de M. T. Cicerone & de Demosthene Græcorum Oratorum Principe commemorat S. Hieronymus Epist. 2. ad Nepotian. Demosthenes præripuit tibi, ne primus esses: Tu illi, ne solus. Sic asserere licebit: Paulus Doctor Gentium præripuit tibi, ne esses primus ó Xaveri! Tu illi, ne solus. Uterque enim strenuè vocationi & muneri Apostolico respondisti. Electi ut Sol. Paulus Sol. Xaverius Parelus, in nube lucida instar solis resplendens, & Pauli, solis colores, lucem & radios virtutum, exactè referens ac representans.

1. S. Paulus vas & instrumentum electum fuit ætuans zelo & ardore propriæ perfectionis: ita ut meritò de illo dixerit D. Thomas in Præfat. in Epist. Pauli; quod de Simone dixit Ecclesiasticus; *Vas auri solidum omni lapide pretioso ornatum.* c. 50. 10. Utque ipse explicat, vas aureum ob sapientiam, solidum ob charitatem, ornatum cæteris omnibus virtutibus. Idem sanè de S. Francisco Xaverio Indiarum Apostolo dicere licebit: *Vas auri solidum, omni lapide pretioso exornatum;* quo se ad munus Apostolicum adornaret. 1. Fulfit in S. Paulo tanquam sole splendens radius seu in aureo vase lapis pretiosus, puritas animi & conscientiæ: dum dicere ausus: *Nihil mihi conscius sum.* Fulfit quòque in S. Xaverio, qui quotidie conscientiam examinabat, & si liceret; Sacramento Pœnitentiæ, emun-

dabat. Turcellinus in vita L. 6. c. 13. 2. Fulfit in S. Paulo virginalis castitas; ait enim: de Virginibus præceptum Domini non habeo, consilium autem do: & volo omnes esse sicut meipsum 1. Corinth. 7. Fulfit eadem in S. Xaverio; ita ut in somnis etiam impuram imaginationem à se abjecerit. 3. Fulfit in Paulo Pœnitentia: ait enim: *Castigo corpus meum & in servitorem redigo.* 1. Corinth. 9. Fulfit in Xaverio: qui humi cubabat & corpus ad sanguinem usque flagellabat. 4. Fulfit in Paulo paupertas, nihil habentes & omnia possidentes. *Argentum & aurum aut vestes nullius concupiui.* Act. 20. Fulfit quòque eadem in Xaverio, hinc Rege Lusitanix multa offerenti, nihil acceptare voluit, non pecuniam, non servum, &c. Solòque breviario & baculo munitus iter Indicum aggressus. Bartholi L. 1. n. 32. 5. Fulfit in Paulo Humilitas: *Ego inquit sum minimus Apostolorum, qui non sum dignus vocari Apostolus* 1. Corinth. 15. 9. Fulfit quòque eadem in Xaverio, ut cum Legatus à latere esset, vilissimis tamen quibusvis se subiceret, stabula & equos curaret; omnibus instar famuli serviret. Barth. L. 1. n. 3. 6. Fulfit in Paulo temperantia & abstinentia; dum ait: *Usque in hanc horam & esurimus & sitimus.* 1. Corinth. 4. 11. Absternium fuisse & nunquam vinum bibisse censet Baronius Anno Christi 36. & alii. Fulfit quòque hæc in Xaverio, qui ut in horis de eo legimus, Interdicto sibi non carnis solum & vini, sed panis quòque triticeo usu, vilibus cibis vesci solitus, per biduum subinde triduumque omni prorsus alimento absti-

nuit.

nuit. 7. Fulfit Paulus virtute patientiæ; Exhibeamus nosmetipsos, sicut Dei ministros in multa patientia, in tribulationibus, in angustiis, in plagis, in laboribus, in vigiliis, &c. 2. Corinth. 6. 4. Fulfit quoque eadem Xaverius, in heroicis laboribus, in itineribus, in calumniis, in periculis, in morbis gravissimis. 8. Denique fulfit charitate Dei & proximi S. Paulus: *Quis nos separabit à charitate Christi? Certus sum quia neque vita, neque mors, neque alia creatura.* Rom. 8. 3. 9. Fulfit eadem in S. Xaverio, quæ ita eum accendebat sæpius, ut vultu inflammato, oculis in cœlum defixis à terra elevaretur, quasi in cœlum (ubi cor ejus & thesaurus erat) raperetur, & exclamaret, non valens sustinere dulcedinem divi amoris, *Satis est Domine satis est.* In vita. Et in his virtutibus conabatur de die in diem proficere, cum Apostolo: *Dicens: Ego non arbitror me comprehendisse, unius autem, quæ retro sunt obliviscens, ad anteriora extendo meipsum.*

Atque hæc sunt virtutes, quibus viri illi heroici ad Apostolatam se præparabant: volumus & nos suo tempore Apostolicam auspiciari vitam, imitemur: acclamat Paulus, acclamat nobis Xaverius: *Imitatores mei estote, sicut & ego Christi.* Emulamini charitativa meliora. Sic currite, ut comprehendatis.

III.
Vas effu-
sum.

III. Postquam vas electionis hac ratione virtutibus exornatum & liquore divini amoris repletum fuit, eundem effudit in proximum. Uterque enim zelo animarum correptus prorsus incredibili, qui pectus illorum calcatis instar

fodicabar ad laborandum, ad prædicandum, ad baptizandum, ad absolvendum, ad catechizandum, ad fidem & Evangelium propagandum ubique terrarum, ex hac enim virtutum luce ardor ingens zeli exortus est. Hinc 1. Apostolus Paulus: *Gratia ejus vacua non me non fuit, sed abundantius omnibus laboravi.* 1. Corinth. 15. 10. Ita quoque Xaverius nullus illi labor sufficiebat: clamabat amplius, amplius. Labor & amor sunt Gemelli, ait Plaro, quia quem quis amat, pro eo laborat, nec ullum pro amato laborem recusât. Xaverius totos dies laborabat in vinea Domini, noctes dabat orationi; tantum laboravit decennio, ut integro sæculo sufficeret. 2. Cum Apostolo Paulo dicebat: *Charitas Christi urget nos, zelus domus tue comedit me.* Instar solis Regna & Provincias illustrans, instar ignis omnia succendens, igne divini amoris & zeli animarum. De hoc zelo Xaveriano scribit S. Franciscus Salesius L. 6. de amore Dei c. ult. in fine: *Ille magnus vir, & magnus Sanctus, Deique intimus amicus Franciscus Xaverius, Societatis Jesu Sacerdos ita magnum & perfectum habuit zelum animarum, ut qui illum addiscere veluerit, Xaverii tantum gesta considerare debeat, prout tot illustria Societatis lausæ gloriose fecerunt, qui ab hoc igne succesi sunt.* Ita est S. Xaverius, magnus Vir, magnus Sanctus, quia zelus animarum verus & perfectus, summa perfectio & sanctitas est: neque enim potest esse magnus zelator, nisi sit etiam magnus Sanctus & intimus Dei amicus Qui zelo immenso animarum correptus, cum

Rege

Rege Sodomorum non ab Abrahamo jam victore, sed à Deo postulabat: *Da mihi animas Gen. 14. 21. Cætera tolle tibi;* zelus ejus erat sincerus. Hinc tantus fructus multa centena hominum millia ad cognitionem veræ lucis perduxit. Bulla Canon. mira vis zeli sinceri & ardentis. Accipite zeli descriptionem à S. Patre nostro 10. p. const. §. 2. Zelus sincerus animarum ad gloriam ejus, qui eas creavit & redemit, quovis alio emolumento posthabito. 1. Hic zelus est sincerus, nil terrenum spectans, sed gloriam Conditoris. 2. Est acer: *zelus domus tue comedit me.* 3. Est fervens & ardens, sicut in Elia patet, amore Dei cor inflammante: *Est Deus in nobis, agitante calciscimus illo.* Canit Claudianus ep. 8. 4. Est conitans, cum patiendi siti & commodorum odio: quæ ejus geminæ alæ sunt. Hunc ergo zelum qui habet, magnus sanctus, magnus vir, intimus Dei amicus est, quales S. Paulus & S. Xaverius extiterunt.

Ad hunc ergo Apostolicum zelum aspiremus? At quomodo inquis cum exercebo in Tirocinio? Respondeo, zelum exerceas strenuè te mortificando; vitia extirpando, passiones domando, zelum exerceas, in virtutum solidarum studium incumbendo. Zelum exerceas in oratione cum Deo familiariter versando, & familiaritatem cum Deo acquirendo: sine his enim velle zelum animarum exercere est idem ac cæcum & claudum in hostiles cuneos irruere, unde damnum hosti non inferes sed patieris, alios haud vulnerabis, sed ipse vulnera referes & certus tibi erit intectus. Ab omnibus zelum animarum

exigit S. Ignatius etiam à Novitiis: hinc in ratione conscientie interrogantur, quem in se experiantur zelum animarum. Hinc 1. p. const. c. 3. §. 1. & in Epist. 2. n. 10. S. Pater exigit ab iis, qui ad Societatem in spiritualibus juvandam admittebantur: ut universæ virtutis & perfectionis studiosi sint, qui etiam constantes ac strenui sint, in iis quæ ad divinum servitium pertinent, aggrediendis; quique zelum animarum habeant, & ea de causa ad nostrum Institutum (quod ad eas juvandas & disponendas ad ultimi sui finis de manu Creatoris nostri ac Dei consecutionem rectà tendit) sint affecti.

Vidimus, Dilectissimi, Paulum & Xaverium Pauli imitorem tanquam duos soles, aut certè tanquam solem & parelium similibus virtutum radiis coruscantes, paribus zeli ardoribus æstuantes: de quibus illa meritò Senecæ verba usurpetur: *Ecce spectaculum dignum ad quod respiciat operi suo intentus Deus! Ecce par dignum Deo, viri fortes, &c.* Quare, cum divina Bonitas nos, non secus atque S. Paulum & Xaverium, ad vitam Apostolicam elegerit, prædestinârit, vocaverit, talentisque nonnullis instruxerit; 1. Hos geminos Sanctos, pro modulo nostro imitari studeamus, & gratiam Dei vacuum esse in nobis minimè sinamus. 2. S. Paulum vas electionis & S. Xaverium, in studio perfectionis æmulemur, & puritatem cordis, castitatem, humilitatem, patientiam, charitatem, ceterasque virtutes solidas obtinere satagamus, hac ratione apta vasa belli, apta organa Spiritûs Sancti, apta ad animas Deo lucranda.

crandas instrumenta evademus. 3. Cum hisce sanctis Apostolis radios, ignisque zeli conceptos in proximum effundamus, illósque verbo & exemplo accendamus, ut & ipsi evadant vasa electio-

nis, vasa gratiæ, ac denique vasa æternæ gloriæ, quæ nobiscum & cum Electis omnibus Deum O. M. laudent ac glorificent in perpetuas æternitates. Amen.

EXHORTATIO I.
PRO FESTO

S. FRANCISCI BORGIAE,

Ostendit, quòd mors Imperatricis Isabellæ, sit mors mystica Borgiae.

T H E M A.

Semper mortificationem JESU in corpore nostro circumferentes. 2. Corinth. 4. 10.

Erissimè dixit Ecclesiastes c. 7. 3. *Melius est ire ad Domum lucis, quam ad Domum convivii: Rationemque dicti sui illico subjungit: in illa enim (quisque) finis cunctorum admonetur hominum, & vivens cogitat, quid futurum sit. Quia scilicet in illa exspectaculo funeris, homo mortis suæ admonetur, cogitatque, se quòque propediem finis futurum; & ideo ad id bonis operibus incumbendo se disponit: in hac verò deliciis, vinis, gaudiis, & sermonibus vanis dissolvitur animus, atque ad crapulam, levitatem, & intemperantiam impellitur. Hujus sententiæ veritatem expertus est S. Bruno in funere Doctoris Parisiensis, audiens*

eum in seretro surgentem & proclamantem: Justo Dei iudicio accusatus, iudicatus & condemnatus sum: In eremum secessit, Ordinemque Carthusianum instituit. Eandem veritatem expertus est Josaphat Rex, visis agris & senibus brevi moriturus; ab iis discens, sibi quòque esse moriendum, à Baalam ad veram fidem, & vitam Eremiticam est traductus. Ut narrat Damascenus in Hist. c. 5. Eandem veritatem comprobavit S. Franciscus Borgiae, Gandia Dux, ac postmodum Societatis JESU tertius Præpositus Generalis; qui ex conspecto cadavere Isabellæ Imperatricis scædè commutato, statuit mundo mori ac Deo vivere. Atque ita mors Isabellæ mors fuit Borgiae. Quod in hac exhortatione declarabimus.

I. Mors

I. Mors Isabellæ, mors S. Borgiæ: ex illa enim orta est mors ejus, seu mortificatio perpetua, qua mundo, divitiis, thesauris, ac deliciis ejus omnino mortuus fuit: quod hac occasione evenit. Dum potentissimus & invictissimus Romanorum Imperator & Hispanorum Rex Carolus V. Toleti, nobili Carpetanorum Urbe, ordinum omnium conventum celebraret; Isabella leucissima ejus Conjux in morbum fatalem incidit, & modico post intervallo, vitam clausit. Cujus funus Illiberim versus deducendum, atque in templo Catholicorum Regum sepulchris claro, tumulandum Francisco, à Carolo demandatur. cumque, ut in acta publica tabellionis fide & manu referretur, Augusta hoc cadaver esse, facies nudaretur aperto sarcophago: adeo illa deformis apparuit, ut spectantibus terrorem incuteret, gravi etiam odore, itis neris comites fugaret. Hic Franciscus, tacitus & mœstus, secum, præteritis præsentia committens, cogitare; *Hæcine illa sunt lumina, quæ omnium in se oculos converterant? Hæc venustas illa, quæ aliarum formas extinxerat? Tunc Isabella? Tunc Augusta? fallunt oculi? Aberrat mens? sed non fallunt. Nimirum humanarum hæc rerum vicissitudo est. I nunc, & fragile illud forma bonum admirare. Illud sanè verum, certumque est, uno hoc brevique eadaveris aspectu, adeo immutatum, & sui dissimilem redditum & ipsum Franciscum, ut eundem esse negares. Legit nimirum in hoc mortuali speculo, rerum omnium, quæ mundus tanto ardore sectatur, vanitatem, brevitatem, ac falsitatem. Cognovit verissi-*

mum esse illud Jobi effatum c. 14. 10. *Homo cum mortuus fuerit, nudatus, & consumptus, ubi quæso est? statuitque, antequam mors appropinquaret, sibi & omnibus rebus mori, ac semper mortificationem Jesu, in corpore suo circumferre. Mors quæ Isabellæ oculos clauserat, Francisco aperuit, intellectum illuminavit; ex quo tandem affectus, effectusque salutaris subsecutus fuit.*

Dum vixit, fuit Isabella formæ elegantia incomparabili, nulli, aut oris venustate, aut morum nitore, aut membrorum proportionem palmam concedens. Omnium oculos animosque rapiebat, illa oris suavitas, oculorum amoenitas, sermonis affabilitas, vultus majestas, totius denique corporis gravis & modesta compositio, compositaque modestia. Verum ò incredibilis, formæ metamorphosis! ubi nunc caro illa nuper in capite aureis crispata comis? ubi nunc illa caro, quæ in roseis vernabat genis? quæ in cervice lacteo nitore canduit, & in ore dulcissimè ribuit? perit, abscessit, evanuit: mutatus est color optimus. Verè fallax gratia & vana est pulchritudo. Homo cum mortuus fuerit, omni specie ac decore nudatus, & carne consumptus, ubi quæso est? Mors falce sua, quæ sceptrum ligonibus æquat, florem hunc vernantem demersit, & subito exaruit, emarcuit, & non comparet amplius.

Vixit Isabella in deliciis & mundi gaudiis, ac voluptatibus, quas honestè princeps femina posset desiderare: nullum jucundum ab ejus auribus, nullum pulchrum ab oculis, nullum

K k 2 odor.

odoriferum à naribus, nullum dulce è faucibus, nullum lenè à manibus honestis abfuit. Verùm ubi nunc sunt illa omnia, aut quidnam emolumentum ferunt? evanèere cuncta, & in auras abière: omnia mors luctuosa rapuit, turbavit, absumpsit. O Franciscè! *Homo mortuus*, & omnibus deliciis ac voluptatibus jam *nudatus*, & *consumptus*; *ubi queso est?* Mors ludi turbator, lusum abruptit, & plausum in planctum commutavit.

Vixit Isabella, omni thesaurorum genere auro argento-gemmis, margaritis, vasis aureis, vestibusque pretiosis locupletissima; Carolo enim & ipsa aurigante Christophorus Columbus in alio Orbe insulas detexerat opulentissimas, Floridam Cubam, Hispaniolam, Jamaicam, auríferas & gemmíferas, quarum beneficio, opibus, margaritis, & unionibus, ita arcas repleverat Imperatrix, ut omnes facillè superaret. At ubinam nunc ista omnia? ex cunctis cistulis nec gemmam, ex omnibus capsulis, nec unionem: ex omnibus arcis nec teruntium, in alteram vitam conferre Isabella licuit: omnia deserenda, successoribusque relinquenda fuère. Illa interim, mortua, nudata, atque consumpta est. *Homo autem mortuus*, & omnibus divitiis ac thesauris suis *nudatus*, & *consumptus* ac in tabem conversus, *ubi queso est?* Mors, prædo ille famosissimus, omnia rapuit, & invita omnia clepsit.

Vixit Isabella summis mundi honoribus exaltata, collocata in regali folio, tot stipata famulis, tot comitata pedissequis, tot Aulicis,

Nobilibus, Comitibus & Principibus circumvallata: quam prosequerantur duces amabant proceres, venerabantur Principes: à cujus supercilio & majestate pendebant omnes. Sed ó tristi rerum catastrophe? Quò nunc obsecro omnis ille splendor, pompa omnis & honor decidit? Illa Europa luna suis modo tenebris, maculisque obfuscat, & intra unius monumenti angustias clauditur. Augusta illa, quæ supra omnem fortunæ aleam fuerat evecta, talibus humanis major, ad terram, ad saniam & vermes usque depressa, eorum præda & spoliolum evasit. Illius collapsa sunt tempora, obturdescunt aures, hiant oculi, putrescunt nares, prostant dentes, livent genæ, torpent manus, & corpus totum putredine diffluit; quòdque nupet nil nisi crocos & balsama spirabat, nunc mephitina intolerabilem quaquaversum diffudit. Omnis abscellit honor, in capite pro gemmis vermes, pro diademate lendes, in collo pro monilibus, teretes lumbrici, in manibus, pro armillis scolopendræ, in corpore pro purpura tineæ & termis, spatiantur, epulantur, convivantur: atque adeò Majestas omnis ad humilitatem, gloria ad contemptum, gratia ad horrorem & fastidium subsedit, nihilque in tanta Imperatrice superest, augustà Isabellâ dignum. O quam fortiter illa auribus tuis, Franciscè insonat: *Omnis caro fœnum*, & *omnis gloria ejus, quasi fœni agri*. Tam futilis, tam fragilis & caducus est homo cum omni, quæ fulget, gloria, ut ventu afflatu decidat & computrescat. Et cum mortuus, nudatusque

omni

omni honore fuerit, ubi quaeso est? Mors, securim ad radicem posuit. Cedrum hanc proceram demessuit: *Transiit, & ecce non erat.*

Hic Isabellæ casus Francisci animum ingenti lumine perfudit, oculumque intellectus aperuit, quò pulchritudinis corporeæ, deliciarum, omniumque mundi bonorum inanitatem & instantiam clarissimè perspiceret; ea nihili duceret, vera æternaque momentaneis, cœlestia terrenis, divina humanis longè anteponenda existimaret.

Charissimi, quemadmodum Isabellæ mors Francisco, ita & illa, & quotidiana plurimorum mors oculos nobis reserret, tenebras discutiat, intellectum illuminet; ut nos quòque omnium rerum mundanarum caducitatem, brevitatem, & fallacitatem clarè perspiciamus. Saepe nobis ingeminemus illud Jobi acroama: *Homo cum mortuus fuerit, rebusque terrenis nudatus & consumptus ubi quaeso est?* Ubi modo est tot Caesarum gloria, tot Regum potentia, tot Principum opulenta, tot Regnorum felicitas, tot Regionum ubertas, tot Epicuri aeternarum voluptas? Transierunt omnia, tanquam umbra, tanquam somnium, ventus & aura, quorum, cum avolârint, nec vestigium est reperire. discamus igitur, Libitinâ Magistrâ, omnia ista nihili ducere, & exemplo S. Francisci Borgia pedibus conculcare.

II. Mors Isabellæ, mors S. Borgiæ: collustratus enim lucis divinæ radiis, longè diversa meditatur, animumque seridè semel inducit, falsis his, fluxisque bonis, divitiis, clientelis, honoribus vale perpetuum dicere, & vera illa æter-

nâque unicè sectari: illis mori, his vivere ac torum sese mancipare; ac mortificationem ac mortem JESU semper in corpore suo circumferre. Nec procrastinandum ratus, sed ubi primùm licuit, rem strenuè est aggressus: & quidem

1. Mors prima, & abnegatio, abdicatioque fuit honorum & officiorum splendorum: non enim diu post à Cæsare veniam flagitat, ut Proregis officium, & Gandiæ Ducatum, aliosque dignitatum titulos abdicare liceat: *Ut (verba ejus sunt) reliquum vite spatium, ita transigam, quò antea vite iacturam, dignis poenitentia fructibus sarciam; praeterita errata corrigam; presentia pericula fugiam; futura evitem.* Obtentaque a Cæsare facultate, omnibus renunciat, & ad Societatem JESU, deinceps in humilitate victurus, convolat.

2. Mors altera fuit divitiarum; omnia enim, quæ in mundo possidebat, deseruit, palatia, thesauri, equos, aurum, argentum, suppellectilem, vestes pretiosas, cum Ducatu & Dominiis: ex animo dicens: *Atte, quid volui super terram?*

3. Mors fuit deliciarum & voluptatum, quas vel ab epulis & conviviiis, vel à lusu & recreationibus, vel ab aucupii & venationibus, vel ab amicis & familiaribus haurire poterat: semper deinceps mortificationem JESU in corpore suo circumlaturus: dicturusque cum Apostolo: *Mihi vivere Christus est & mori lucrum.*

4. Mors fuit, quâ suis liberis, aliisque sibi sanguine junctis mortuus est. Prohibus enim partim vitæ religiosæ mancipatis, partim in matrimonio locatis,

Kk 3 ac

II.
Mors
Borgiæ.

ac Deo commendatis, ita deinceps se
gessit. ac si pridem defunctus foret: nam
filiam suam Isabellam Lermæ Comi-
tem, vitâ functam, sine omni doloris
sensu amisit. Lusitanæ Principem Jo-
annam, eum non dolere, demirantem,
sic fertur allocutus: *Deposito Dominus*
qui crediderat, idem repetit, non igitur tri-
stitiam alieni redditio; sed usura gratiam
postulat. Alteri Comiti, idipsum demir-
ranti: Ego, inquit, ex quo me Deo tradidi,
ita simul cor præbere studui, nihil ut pertur-
bare illud deinceps, sive vita, sive mors possit.
In promptu causa est: mortuus erat
Franciscus, mortificationem JESU
semper in corpore suo circumferens.
Unde & Pontifici de Filii & Filix nup-
tius interroganti respondit: Dum ipse
suorum tanquam mortuus obliviscere-
tur, eò clementis Deum illorum me-
moriâ & curam gerere.

1. Mors fuit sui ipsius; dum morti-
ficationem JESU semper circumferret,
& quotidie abnegationis gladio se feri-
ret, S. Ambrosius L. de bono mortis c.
3. præclare disserit: *Nonne in hac vita*
ipsius speciem mortis imitatur; qui potest
ita se agere, ut ei moriantur omnes corporis
delectationes; & cupiditatibus omnibus,
mundique illecebris etiam ipse moriatur, si-
cuti mortuus erat Paulus dicens: Mihi
mundus crucifixus est, & ego mundo. Et S.
Chryostomus hom. 1. de laud. Pauli:
Paulus, inquit, semetipsum per singulos
dies immolabat; quotidie moriens, & vo-
luntate consummans martyrium. An non
& S. Franciscus Borgias illud Pauli u-
surpare potuit: Quotidie morior. Ad Co-
loss. 3. Qui & forori suæ edixit: Conves-
niens professionis nostræ exercitatio est, ut

vicies quater (horis nimirum singulis)
nos tanquam mortuos in monumento confi-
tuamus, ut simus ex his, de quibus ait Ap-
stolus, mortui estis, & vitâ vestra abscondita
est cum Christo in Deo. Tum illud subi-
cit: Mecum quidem satis bene jam agitur,
cui dicere fas est: Quotidie morior. Ut in
vita legitur.

Sane quotidie carnem suam velut
hostem capitalem tractabat, & cum il-
lo inducias, pacifici perpetuo recusabat;
quin & domare indies, magis magisque
studebat: qua in re quæcunque opem
ferre solerent, amicos & socios appel-
labat. In solis ardoribus summoque
aut æstu, aut frigore & imbribus iter ra-
ciens, dicere solebat: *Quam belle me pu-*
vant amici? In morbis summi adhibita
patientia, dolores constanter ferebat;
quin & augere illos studebat, pharma-
ca amara sorbendo hauriens, & cata-
potia ac pilulas dentibus mandens, ut
qui olim voluptatibus fuerant ministri,
nunc pœnæ forent: Capillos sibi eve-
lebat, serupos, arenam, lapillosque
calceis injiciebat, ut molestiam adter-
rent; noctu ad sanguinis profusionem se
cædebat, horrido cilicio carnem doma-
bat, sensus omnes, atque appetitus, ar-
cto mortificationis freno cohibebat.
An non hoc est quotidie mori: An non
hoc est semper mortificationem JESU
in corpore suo circumferre?

Quamobrem, Dilectissimi, sicut
mors Isabellæ, fuit mors mystica S.
Borgiæ, ita crebra mortis memoria, sit
spiritualis mors nostra. Hæc primo o-
culos mentis nobis aperiat, ut omnium
mundi rerum vanitatem & brevitatem
intimè penetremus: & si quandoque
Diabo-

Diabolus hujus vel illius in saeculo no-
tae aut familiaris speciem ingerat, illi-
co ad mortis memoriam confugiamus:
si caro fortassis titillet, & voluptatis
deliderium excidet, mox ad mortis ver-
miumque memoriam, velut ad asylum,
recurramus. Si mundus terrena bona
divitias, honores offerat, è vestigio,
ad funera quotidiana oculos reflecta-
mus; ex quibus omnium harum vanita-
tum brevitatem, falsitatemque abundè
perspiciemus. Mors enim speciem de-
turpat, voluptates abscindit, divitias ra-
pit, honores precipitat, omnia denique
suisque deque vertit & pessundat. De-
inde ubi cum S. Francisco vanitatem
intimè penetraverimus omnibus istius-

modi nugis & quisquiliis mundi mori
fatagamus. Moriamur indies magis,
magisque voluptatibus, divitiis & ho-
noribus saecularibus, quæ in mundo du-
dum reliquimus, & nihil horum ne mi-
nimum quidem resumamus, aut repeta-
mus: moriamur quotidie amicitiis parti-
cularibus, & affectui inordinato erga
parentes & sanguine junctos, & alios
quoscunque: moriamur denique nobis-
met ipsis, corpori, carni, sensui, propriis
commodis, quin & voluntati propriae;
& in his nos quotidie, imò horis singulis
abnegare studeamus: ita cum S. Paulo,
cum S. Francisco Borgia: semper mor-
tificationem JESU in corpore nostro
circumferemus.

EXHORTATIO II.

PRO FESTO

S. FRANCISCI BORGIAE.

Mors Isabellæ, vita Borgiae.

T H E M A.

Ut vita Jesu manifestetur in corporibus nostris. 2. Cor. 4. 10.

Mortem Isabellæ, mor-
tem esse Borgiae, ex-
hortatione prece-
dente declaravimus;
nunc vela vertimus,
& Isabellæ mor-
tem, vitam Borgiae
esse pronuntiamus; quemadmodum

Franciscus ipse solitus fuit, ejus mor-
tem, suum vocare natalem. A vivis
sanctimoniæ & miraculorum gloriâ il-
lustribus, mortuos ad vitam revocatos
esse legimus, quàm plurimos; at à mor-
tuis resuscitados esse mortuos, per pau-
cos reperimus: quamvis exemplum il-
lius L. 4. Regum c. 13. inveniamus:
Ubi quidam sepelientes hominem, projece-
runt cadaver in sepulchrum Elisai; quod,
cum

cum tetigisset ossa Elisai, revixit homo, & stetit super pedes suos. Quod in morte & vita naturali rarum est; in morte & vita mystica, seu spirituali est frequens: quot enim homines, cadaverum aspectus, aut seria mortis meditatio, sive ab anime morte ad vitam; sive à vita tepida, ad ferventem; sive à seculari, ad religiosam non traduxit? His jure annumeratur S. Franciscus Borgias, qui ex conspectu cadaveris Isabellæ Augustæ, adeo deformatæ, quasi revixit; mundo mortuus, Deo in Religione renatus fuit: illo enim aspectu, velut vulnere ictus, exclamavit: *O miseram vitam rationem! ô fallaces hominum spes! & inanes nostras cogitationes! Quousque tandem diligimus vanitatem, & quarimus mendacium? Quousque veris neglectis, umbras consecramur? Regna, Imperia, nobilitas, honores morte solvantur: forma dignitas, morbo & morte amittitur: omnia denique cito ex latitia & voluptate, ad luctum & lacrymas recidunt. En illa Augustarum pulcherrima, ut in funere deformata jacet! Expergiscere igitur anima mea; expergiscere è veterno. Sat Principi mortali datum; te, te, sequar immortalis. Illumina Deus meus, oculos meos, ut æque commonstra, ut quod reliquum est vite spatium, per breve illud quidem, at quantum id est, recte, pieque transigatur. Sic ferè Franciscus, tuis ubi: tim lacrymis, repetens identidem: Sat datum mortali Principi, deinceps immortalis servendum, si sapit: transcribam igitur reliquum vite tempus Regia cælesti. Ita Ribadeneira in vita L. 1. c. 7.*

Quomodo autem, ex morte Isabellæ in alium virum mutatus, non amplius vitam mundi, sed vitam piam, iustam,

sanctam egerit, imò vitam JESU in se, verus Jesuita manifestaverit, hæc dictione explicabimus.

I. Ut JESU vitam, sanctam, puram, & immaculatam in nobis manifestemus, moribusque nostris exprimamus, ante omnia, vitia & peccata mortificare necesse est; quæ JESU vitæ contraria sunt, & gratiæ vitam profus extinguunt; ea de causa præmisit Apollonius: *Semper mortificationem JESU in corpore nostro circumferentes; ac deinde subiunxit: Ut & vita JESU manifestetur in corporibus nostris: Illa enim ad hanc, tanquam medium unice necessarium, à S. Paulo requiritur. Cui consentit Doctus mellissimus serm. 1. de festo Apoll. Petri & Pauli, ita interrogans: Puto parva res est, sic vivere? magnum aliquid, imò maximum est. Non vivit, qui superbi inflatur, qui luxuria solidatur, qui seipsum inficitur peccatis: quoniam non est hoc vivere; sed vitam confundere, & apprehendere usque ad portas mortis. Quæli diceret: non est hæc vita JESU; sed vita mundi, vita carnis, vita bestialis. Quænam igitur est vita JESU? In primis vita pura, vita casta; vita immaculata: hæc enim: *Quis ex vobis arguit me de peccato?**

Atque hanc vitam JESU, pro virtute in se manifestare & exprimere studuit S. Franciscus Borgias: prima enim ejus cura fuit, declinare à malo: nam ea de causa mundum deseruit; Societatem JESU elegit, ut in ea potius viveret, & caderet rariùs. Sacerdotio initiatus, in cor haberet mundius, singulis horis diurnis, se ipse ad unguem excutens, exploransque memoriâ repetebat, dicta,

dicta, facta, & prætermiffa, inquirens in fe gnauiter, bifque in die exhomologeli facrà animum expians; facris in aurora operaturus, & vefperi fe ad quietem comparans nullum diem abire pariebatur, quo non fuo fe pede metiretur, æftique temporis rationem fubduceret, ne mors imparatum opprimeret: licet, qui aures confitenti dabant, vix quod reprehenderent, expiandumque putarent, reperiebant: at ille cœlefti lumine acutiùs videbat, femperque pauidus vixit, omnia metuens, ac penè trepidans: Judicia enima Dei viventis & videntis omnia, longè à mortaliũm iudicio difcrepare aiebat: timeret itaque, quifquis faperet, Deum.

Nos, Chariffimi, ad Societatem Iesu vocati fumus, non ut nudum Iesu nomen præferamus; fed omen & rem imitemur: Iesus autem eft Agnus fine macula, eft candor lucis æternæ; innocens, impollutus, fegregatus à peccatoribus; quem cum S. Francisco noftro, pro modulo imitari conemur: ut in morte & fupremo examine perfpicax ille Judicis corda fcrutantis & renes, nihil deprehendat, quod ejus oculos offendat. Quare fontes peccatorum, vitia inquam, & paffiones fedulo obftuamus, ne aquas peccatorum turbidas emittant; fenfuum portas diligentiã custodiã claudamus, crebram noftri difcuffionem inftituamus; crebrã exhomologeli peccata expiemus. ut vita Iesu pura, & innocens, manifeftetur in nobis.

II. Vita Iesu; à principio ad finem, in fuma paupertate tranfacta fuit; à ftabulo ad crucem dicere potuit, quod à Vate Regio, in perfona ejus, prædictum:

Pauper fum ego à juventute mea. Pſal. 87. 16. Et vulpes foveas habent, & volucres cœli nidos; Filius autem hominis, non habet ubi caput reclinet. Matth. 8. 20. Atque ita exemplo & vitã fuã, viam nobis ad vitam æternam monſtravit: fecundum illud Act. 3. 15. Notas mihi feciſti vias vitæ: Qui ipſe es Via, Veritas & Vita. Joan. 15. Hanc viam inivit, hanc veritatem cognovit, hanc vitam tenuit noſter Franciſcus, ut vita Iesu, in fe manifeſtaretur.

Quanto enim ardore, viam paupertatis complexus fuit: certè inſtar boni negotiatoris, *Inventã hãc pretioſã margaritã, vendidit omnia, quã habuit, & emit eam. Matth. 13. 12.* Ideoque ſimul ac Societati nomen dedit, votisque ſe aſtrinxit, pecuniam exinde non contrectavit, & quod mireris magis, in homine adeo opulento, auri, argenti que pretium ignorabat. Enituit iſthæc rebus in omnibus virtus, in victu, in cultu corporis, in lecto, in cubiculo, in papyro, quã conciones ſuas excipiebat; in foco, dum frigus urgeret, inſtituendo, in calceis novis detrectandis, in caligis licet pannofis rupiſque non permutandis. Stipem vicatim cogebat, & panis fruſta libentiùs, quã panes integros guſtabat: in tot itineribus, induci nunquam potuit, ut ſanitatũs gratiã ſyndonem mundam circumferret; ne quid in paupertatis jura peccãſſe videretur: in ſtramine libens cubabat, vel ſub dio, aut tenui tecto, ventis hac, illac ſpirantibus: chlamyde aut ſãgo, in itinere nunquam uſus, ſive hiberni, ſive æſtivi temporis hora foret. Ribad. L. 4. vitæ c. 2. Verbo in omnibus occaſionibus

LI paupet-

paupertatem ardentiore querebat desiderio, quam quivis euclio divitias, aut lucra, ita ut cum Jesu paupere dicere posset: *Pauper sum ego*, omnia paupertatis incommoda, sua reputans lucra & emolumenta.

Si & nos, Charissimi, Jesu vitam in nobis manifestare cupiamus, paupertatem cum Jesu & Francisco nostro amemus, & nec solum in oblatiis rebus promptè admittamus; sed etiam in omnibus occasionebus quaramus: majora jam repudiavimus, & sæculo reliquimus, caveamus ne amorem & cor nostrum ab illis ad minora transferamus; & nugis quisquiliisque affigamus; sed omnia, quæ mundus amat, arbitremur ut stercore, ut Christum lucrifaciamus; & ejus vitam, paupertatemque in nobis exprimamus.

III.
Humilis.

III. Vita Jesu, tota, humilitate ac animi demissione plena fuit: hæc enim virtus propria Christi, & Christianorum est, ab ipso, exemplo & verbo commendata: *Discite inquit à me, quia mitis sum & humilis corde*, Matth. 11. 29. Et in Psalmo: *Exaltatus autem humiliatus sum: cum summus essem, ac maximus, infimus esse dignatus sum & minimus: vermis & non homo, opprobrium hominum & abjectio plebis*, Psal. 21. 7. Quæ virtus Augustino teste, homines Angelis adjungit, sicut è contrà, vitium elationis, ex Angelis Dæmones efficit. Non tugebant ista S. Franciscum Borgiam, quando omni studio, omni industria & conatu in animi submissionem incubuit, à suæ con-

versionis exordio, usque ad finem vitæ, & quoniam ad humilitatem, ut monet S. Bernardus, viam pandit humilitatio, curabat sedulo, ut, ubi se perfectè nôlle cœpit, rerum omnium conditatum puderet, pigeretque. Hinc precationum omnium initia ducebat: hinc materiam dislerendi desumebat: hoc nunquam non animo versabat: jam se velut ab inferis reducem ac redivivum intuebatur; jam se ad Judæ & Luciferi pedes abjectum contemplabatur. *Hodie inquebat ad Titones, in mundo locum nullum reperi, sextum enim jam annum, ad Judæ pedes, illum mihi fugebam; nunc dum Christum vis adlutum, lavare, tergere & osculari stent confidero, nullum mihi, inde expulso, relictum locum reperi*. Ribad. L. 4. o. 1. Et ne in mente solum hæc demissio lateret, ad vilissima, omnis generis opera, prodibat, quæ majori gulto ac delectatione, quam superbissimus quisque, sublimia & excelsa, exercebat. Ligna ad focum comportare, ollas mundare, lances tergere, pavementum verrere, in omnibus culinæ ministeriis Coco obtemperare, mensa accumbentium pedes osculari, calcem & lapides ad fabricam Domus deferre, pueros nôlâ ad catechismum convocare, ægris in nosocomio inservire, humillimus Dei famulus in deliciis habuit: quæ omnia in tam illustris stemmatis viro hæc dubiè magis sunt admiranda.

Hæc, Charissimi, est humilis vita Jesu, hæc est via Veritatis ad vitam, quam Franciscus quoque nôlter conlan-

constanter tenuit, ad quam mortis consideratio, ingressum referavit. Si nos superbiam, ambitionis, vanæ gloriæ tentatio impetierit, mors nostra, cinis, pulvis, vermibus nullo eam negotio dissipabit: solum, quid simus, quid fuerimus, quid futuri sumus, assidue animo volvamus, atque intime penetrare allaboremus, & facile confusionis, depressionisque nostræ mille titulos inveniemus, atque ad omnia infima vilissimæque ultro nos demittemus, ut vita Jesu manifestetur in nobis.

IV. Vita Jesu laboriosa extitit, & activa, licet contemplatione mixta; nunc enim Redemptor noster Verbum divinum prædicabat, nunc preces fundebat: nunc oppida & castella obibat, nunc Patrem cælestem adorabat; dies integros conversioni animarum tribuebat, & in oratione pernoctabat, quin & inter assidua negotia, itinera, & labores spiritum ab oratione non relaxabat. In laboribus, à juventute mea. Franciscus, ut hanc vitam Jesu laboriosam & quietam; activam & contemplativam in se exprimeret, nullam non indulgentiam adhibuit.

Ad Martha officia, vitamque ejus laboriosam spectabat, Societatem universam gubernare, literas quàm plurimas exarare, itinera, jussu summi Pontificis, ex obedientia conficere, Verbum Dei prædicare, doctrinam Christi, rudi populo & pueritiæ exponere, aliæque zeli opera exercere. Ad Mariæ, & contemplativæ vitæ munus pertinebat, assiduas prædictis functionibus, preces interserere, ardentiaque suspiria velut

jacula in cælum emittere, annuè octiduanâ S. Ignatii a cæli spiritum inflammare; post mediam noctem, quinas fœnâve horas in quiete, summâ animi voluptate, orando & contemplando exigere, & veluti Jacob, cum Deo, pro obtinenda benedictione luctari. Quibus viis, ut notat Ribad. L. 4. c. 4. eo devenerat, ut Deum ubique præsentem circumferret, & locus frequens ac negotium, templi & solitudinis vicem, nec non materiam, segetumque precandi suppeditaret. In itineribus, licet corpus lassitudinis incommoda sentiret, animo tamen id præclare evenire assererat, ut in via liberum ab interpellantibus, & vacuum precandi tempus nancisceretur: montes enim, sylvas, & flumina, & apricos campos, herbis, vitibus & arboribus vestitos, ad orandum invitare, præconsequere vocem emittere Deum, ut mortales agnoscerent, agnitionem ament, amatum rerum conditarum gratiâ, laudent assidue & laudato tandem aliquando, morte feliciter obitâ, persuantur. Ea verò attentione & ardore in his pietatis exercitiis versabatur, ut crebrò extra se positus, ac totus in Deum abreptus atque absorptus cerneretur.

Talis, ad imitationem JESU, vita Francisci fuit, laboriosa, & quieta, activa & contemplativa: talis & nostra esse debet, si JESU vitam in nobis exprimere desideremus: ad quam viva mortis meditatio juvabit plurimum, quàm angusti sint vitæ & laboris termini, demonstrando: ex quo dum tempus habemus, operari pro Dei

L 1 2 gloria

gloria statuamus : veniet enim nox. appropinquabit brevi mors, quando nemini ultra operari pro aeternitate felici licebit.

Quocirca, Dilectissimi, cum mors Isabellæ fuerit vita Borgiæ, & ansa ac origo JESU vitam non qualemcunque sed perfectam, sanctamque in se manifestandi & exprimendi. Mors nostra, mors cuiusvis proximi, mors aliorum quotidiana, stimulum nobis & ansam præbeat, non seigniter, sed ferventer JESU vitam exprimendi. 1. JESU vita pura, sancta, immaculata fuit, expressit eam Sanctus Franciscus Borgias, ut & nos imitemur, mors persuadeat : Fac ea quæ moriens facta fuisse voles : Optabis in morte puram te duxisse vitam : nunc id præsta, & in fine lætaberis. 2. Vita JESU & Francisci nostri pauperrima extitit : mors, quæ omnia auferet, nihil relinquet, imitationem persuadeat. 3. Vita JESU & Francisci summa humilitate emi-

nuit, mors, cinis, pulvis, & omnium honorum, instar fumi in auras abeuntium brevitatis, ad æmulandum impellat. 4. Vita JESU laboribus assidue referta fuit, orationibus intermixta : si JESU vitam agere optemus, laboribus nostris preces & suspiria inferamus, & alleviabuntur : stimulumque strenuè pro Dei gloria laborandi, mors addet ; in qua : *Tempus non erit amplius*. Quadruplicem hanc vitam Jesu, si in præfati mortalitate, in nobis ad Christi & Sancti Francisci exemplum explesserimus : in futuro quòque sæculo, gloria Jesu, vita Jesu manifestabitur in nobis : quando *similes ei erimus, & videbimus eum sicuti est* : ejusque visione, dilectione & fruitione, tota aeternitate beabimur.

**
**

EXHOR.

EXHORTATIO I.

AD NOVITIOS PRO FESTO
B. ALOYSII GONZAGÆ.

Proponit vitam ejus absconditam in sæculo actam.

T H E M A.

Vita vestra abscondita est cum Christo in Deo. Ad Coloss. 3. 4.

Uplcis generis in Ecclesia Dei reperimus Sanctos: nonnulli enim, veluti lucerna, non sub modio, sed super candelabrum, positi atque à Deo collocati, vel miraculorum stupendorum gloria, vel facinorum heroicorum splendore, vel Apostolici muneris dignitate, vel Martyrii pro fide fortiter tolerati laude & honore, sanctitatis suæ radios longè lateque diffundunt. Ejusmodi lumina ex- titere S. Petrus Apostolorum Princeps, S. Paulus Doctor Gentium, S. Antonius Paduanus sæculi nostri Thaumaturgus, S. Franciscus Xaverius India- rum Apostolus, aliique innumeri Viri Apostolici, Martyres & Confessores, nunc in cælo cum Christo triumphan- tes.

Alii sanctitatem & perfectionem occultam fuere professi, & tanquam lucerna sub modio, tanquam margarita in concha, tanquam aurum sub terra delituerunt; & opera sua ac virtutes abscondere studuerunt. Tales fuere E- remi incolæ S. Antonius, S. Paulus, S. Macarius, aliique anachoretæ innume- ri, quos Theodoretus, Palladius, So- phronius & Ruffinus commemorant. Tales fuere S. Maria Magdalena, tri- ginta annis in solitudine degens, S. Ma- ria Ægyptiaca, quæ annis quinque & quadraginta in eremo nullum morta- lium vidit, nec ab ullo visa est, S. Pela- gia penitens, S. Cæcilia, S. Agnes, & Virgines millenæ vel Domi latitantes, vel in Cœnobiis & Claustris, mundo in- cognita uni Sponso Christo vivere & placere satagantes.

Inter hos, qui etiam in mundo, per- fectam, absconditamque vitam duxe- runt, meritò numeramus B. Aloysium

L1 3 Gonzagam,

Gonzagam quem divina Bonitas à puero attraxit, & à vanitatibus mundi abduxit, ut vel in sæculo vivens vitam absconditam inchoaret, quam postmodum in Societate consumaret.

Ostendemus proinde, hac exhortatione, quàm absconditam Beatus hic Adolescens in sæculo vitam egerit; sequente, de abscondita ejus in Societate vita tractabimus.

1.
Mors spiri-
tualis
B. Aloysii.

I. *Mortui estis*, ait Apostolus ad Coloss. 3. ut quis vitam absconditam, vitam perfectam auspicietur; necessarium est, ante, mori mundo, carni, sanguini, peccatis, vitæ & conversationi mundanæ & carnali, imo sibi ipse; ut præclare exponit S. Gregorius L. 8. moral. c. 19. *Sunt*, inquit, *non nulli iustorum, qui ad comprehendendum culmen perfectionis accingunt, dum altiora interioribus appetunt, exterioribus cuncta derelinquunt. Qui rebus se habitis nudant, gloria honoris exspoliant, qui habere de exterioribus consolatione nolunt, qui internis gaudiis, dum mente appropriant, vitam in se funditus corporea delectationis necant, Talibus, namque per Paulum dicitur: Mortui enim estis & vita vestra abscondita est, cum Christo in Deo. Talium mortuorum, ait S. Augustinus L. de continentia cap. 13. Vox est: Vivo autem ego, jam non ego, vivit verò in me Christus.*

An non ejusmodi mortuis accenseri potest B. Aloysius noster, qui tanto ardore cuncta dereliquit, gloriam honoris calcavit, mundi solatia sprexit, omnem corporeæ voluptatis delectationem penitus in se necavit? Si mortuus est, ut quidam Sanctorum inquit, qui nulli detrahit, nemini violentus exiit, neminem calumniatur, neminem oppri-

mit, non invidet bonis, non insultat malis, non luxuriæ carnis fervit, non odiorum flammâ inardescit non blanditur divitibus hujus sæculi, potentibus non adulatur, non curbae plausu capitur, non auro, argentoque, aut veste pretiosa distenditur, non salutationibus potentium delectatur: non eum superbia inflat, non ambitio sæculi necat, non vana gloria turpiter jactat, non extollit opulentia, non perstringit species aliena. Quis hac omnia in vita B. Aloysii luculentè effulgere deprehendens, cum penitus mundo, sibiq; mortuum esse negaverit?

Offerebat illi mundus divitias, donationes, Principatus, quæ eitanquam primogenito Marchionis Ferdinandi filio debebantur. Sed iis omnibus se mortuum esse ostendit, quando tantâ animi læticia iis se abdicavit: Ea in abdicatione Parens Ferdinandus lacrymis, ille gaudio & solatio maximo perindebatur: moxque in cubiculum se recipiebat; ibique in genua sublidens dignas æterno Numini grates persolvebat, quod se tandem diruptis catenis illis, quæ specioso torquis vocabulo, Principes captivos tenent, in suorum filiorum libertatem aliquando asseruerit, eamque gratiarum actionem amplius integram horam extraxit. Marchettus in vita. L. I. c. 13.

Offerebat mundus honores, sed & illis mortuum fuisse Aloysium, factum monstravit. Dum rogatus à familiaribus, quid ita populos, usque adeo sui observantes, cupidusque, cum maxime ut insignia, juraque imperii caperent, expectarent, tunc è vestigio delectaret? Respondit: alia imperia, alias coronas

coronas mente sese agitare; quarum collatione, coronæ chlamydeque nostræ comicorum vestimenta essent, paulò fortasse ferius, sed fortasse etiam ocysus, quam comici soleant, exuenda non perdere imperii jura, sed perpetuare, sineque in immensum æternumque proferre, in animo esse. In vita l. c.

Offerebat mundus delicias & voluptates, convivia & bellaria, choreas & tripudia, venationes & hastiludia; & quidquid auditum, visum, gustum, odoratum, tactumque oblectare valeret: sed his omnibus mortuum se probavit Aloysius, quando non solum ista omnia velut puerorum crepundia respuit ac dimisit, verum etiam contraria elegit acque assumpsit, dum rigidis jejuniis, asperissimis ciliciis, acerbis ac longis flagellationibus carnem quam maxime maceravit, & in servitutem redegit. In vita.

O verè mundo mortue! sed Christo Domino vivens Aloysi! Charissimi: hæc mors in Aloysio adhuc in sæculo degente reperta fuit; Quid nobis in sæculo acciderit, scimus, quam mundus, caro, fastus fortasse in nonnullis ex nobis regnaverit, vixeritque haud ignorant illi: at nunc postquam mundum deseruimus, saltem omni studio illi mori fatagamur divitias cum B. Adolescente, ut sordes conculcemus, honores, dignitates, applausus, laudes, & vanitates ceteras, ut fumos & nebulas explodamus: voluptates, delicias, cupidias, & carnis oblectamenta, veluti guttas, respectu cœlestis omnium deliciarum Oceani, & Paradisi, ex animo aspernemur. Hæc ratione & nobis dici

verè poterit: *Mortui estis, Mortui mundo, sed viventes Christo, cum B. Aloysio.*

II. *Et vita vestra abscondita est, cum Christo in Deo.* Mundo, mundanisque mortuo haud difficile accidit vitam inchoare absconditam; adeò Deo gratam: sicut enim Deus res per se pulcherrima & pretiosissima laet abscondita ab oculis nostris; ita optat nos vitam sibi similem, absconditam instituire. Quid autem est vita abscondita?

I. Est nova piè, sanctè & internè vivendi forma, quam mundus ignorat, averfatur, & mortem æstimat: Hoc vivendi genus, mundo ejusque principiis planè est contrarium, at Christi, futuri que sæculi principiis omnino conforme. Ad hanc vivendi formam & normam hortatur Apostolus, dum ab illa deterret, dicens: *Nolite conformari huic sæculo.* Rom. 12. Ad quod pulchrè Origenes L. 9. in Epist. ad Rom. In his verbis, inquit, ostendit Paulus esse quandam formam hujus sæculi, & sæculi futuri aliam: & si qui sunt, qui amant præsens sæculum, & ea quæ sunt in hoc mundo; secundum formam præsentis sæculi aptantur; qui verò non respiciunt ea, quæ videntur, sed æternæ transformantur, & renovantur ad futuri sæculi formam; & inde fit ut non cognoscat eos hic mundus; sed odio habeat. Digna cedro & auro verba. Est omnino forma hujus sæculi, mundi filiis optimè perspecta; est etiam forma alterius sæculi, illis probè nota, qui Christo se conformant, & spem suam à mundo avulsam, in solo cœlo collocant, itaque vivunt, ne cœlo disformiter vivant.

Talem vivendi formam, etiamnum in sæculo degens, amplexus est

Ange-

II.
Vita ab-
scondita
B. Aloysii.

Angelicus noster Aloysius, mundi principia calcans, & Christi principis omnino se conformans; ut in sequentibus patebit.

2. Vita abscondita sua humilitate tegitur: Sancti enim latere cupiunt, & latebras amant, gaudent mortificatione corporis & ærumnis. Rectè monuit Epicurus: *Adde bibos*, id est, latenter vive: & Ovidius: *Crede mihi, bene qui latuit, bene vixit*. Latebra hæc à puero B. Aloysio fuere dilectæ: ut enim Marchettus in vita c. 1. refert: cum primum pedibus uti, solusque sine ductoribus ingredi cepit, sæpe domus latebras quaerivit, ibique diu à domesticis quæsitus, haud aliter, quàm positus genibus, totusque in preces compositus atque intentus, reperiendus fuit. Cum verò (ut cap. 7. recensetur) animum religioso instituto jam adiecisset; coepit diutius domi, atque adeò in conclave latitare, repudiare delicias omnes, se ipse assiduo labore frangere, dura omnia quæque magis sensus pulsarent, libentius perpeti: brumali tempore, frigus sustinere, ignem in cubiculo non admittere, manus frigoris acrimoniâ tumidas & fatiscientes circumferre, & si quæ offerrentur remedia, recusare.

3. Vita abscondita, gratiam & virtutes, quæ novæ hujus vitæ spiritualis quodammodo anima sunt, intus in anima tegit, quantum licet; Quales in anima B. Aloysii gratiæ virtutesque recondita fuerint, si vitam legat, quis non obtusecat? Talis fuit gratia in Baptistino inita, nunquam amissa, & vitæ innocentia, omni labe peccati gravioris, libera & ad mortem usque confer-

vata. (cap. 2. vitæ) In septenni ætate, mentis ad Deum conversio, & à terrenarum rerum studio, ad celestium amorem traductio. I. c. Gratia in eo (iudicio Cardinalis Bellarmini viri doctissimi ac sapientissimi) ita peculiari modo confirmata, ut nullis tartarei hostis conatibus dirimi potuerit. Ea mentis ad huc pueri devotio, & orandi frequentia, dura corporis asperæque tractatio, voti virginitatis perpetuæ emissio, atque observatio tam exacta, ut passim & palam Angelicus Adolefcens, sive Angelus è caelo delapsus audiret. I. c.

4. Vita abscondita, à mundi cupiditatibus & mundana conversatione se abstrahit, & occultat: ex mente S. Augustini. Præclarè S. Augustinus in sententiis num. 201. *Boni ait, latent, quia bonum ipsorum in occulto est, nec visibile est, nec corporale quod diligunt, & tamæ vita eorum sunt in absconditis constituta, quàm præmia*. Quàm bellè hæc conveniebant Aloysio? Mundi cupiditas est famam suam vanè dilatare ac propagare, nomenque suum & ætimationem in mundo celebrem reddere, ac in posterum operosè transmittere; Aloysii, etiamnum sæcularis cupiditas fuit, latere, mundo ignotum vivere, Deo in Societate JESU servire ac mundo morti. Mundi cupiditas est, vestitu pretioso, aureis, argenteisque lemniscis fulgido corpus ornare, pompamque in publico magnam ostentare. Aloysii cupiditas fuit, in obsoleto attritòque amictu pedicare, allutis ad genua panni frustulis facta gestare tibialia, quod in aule splendore, humillimo cuique pudori ellet. Mundi cupiditas est in apricum prodire,

prodire, conversari cum magnis, gratiam, amicitiamque captare apud Potentes. Cupiditas Aloysii fuit, Domi delitescere, Dei gratiam querere, cum Deo agere; & si quando cum Principibus conversari, vel obedientia vel officii ratio postularet; summâ modestiâ, verecundiâque id muneris obire; tam arctâ oculorum custodia, ut plures annos quotidie salutans Mariam Austriacam, nunquam oculis intueretur. L. 1. cap. 10.

5. Vita abscondita in Dei amore & contemplatione sese abdit: nam ut ait S. Gregorius L. 5. moral. c. 3. *Qui mortificare se appetit, valde ad inventam requiem contemplationis hilarescit; ut extinguitur mundo lateat, & à cunctis exteriorum rerum perturbationibus intra seipsum se intimi amoris abscondit.* Excelluit in his B. Aloysius, is enim adhuc in sæculo licet degens, Dei tamen causâ ab hominum commercio semotus, omniâque ætatis oblectamenta respiciens, cœlestibus à benignitate divinæ Charitatis deliciis recreatus, & divina contemplandi viam ac rationem divinitus edoctus, huic internæ contemplationi magnam diem partem; nunc divinam, in condenda administrandâque universitate potentiam, nunc infinitam, quâ homines in cruce deperit, charitatem contemplando exigebat: in ejusmodi verò contemplationibus, incredibili quadam mentis dulcedine ac suavitate delibutus, ingentem lacrymarum vim fundere cogebatur. c. 5. Inde solitudinis & silentii amor incrementum indies capiebat, veritus, si in hominum consuetudinem se vulgaret, cœlestem illam cum

divina voluptatem amitteret; unde ferè nunquam domo, imò ne conclavi quidem efferebat pedem. O beata solitudo! ô sola beatitudo!

6. Vita abscondita, vitam gloriæ, mortalibus omnibus expectatam, sed absconditam, præstolatur. Vita nostra quasi hyems est, in qua Sol, id est Christus occultatur, homines, velut arbores exterius aridæ, sine fronde, id est sine decore, specie & pulchritudine cernuntur, sed interius vivam habent radicem, scilicet charitatem in Deo, quali in terra vitali defixam & viventem; veniet æstas, scilicet Christi revelatio & gloria, cum revirescimus, resurgendo, ac vitales dabimus frondes & fructus, scilicet dotes beatitudinis tam in anima quam corpore. Ita S. Anselmus Eleganter S. Augustinus serm. 112. de temp. Hyemis tempore, inquit, etiam vitidis arbor aridæ similis est. Venit æstas & viva radix folia producit, & impletur fructibus. Sic hyems nostra Christi occultatio est, æstas nostra Christi revelatio: Mortui enim estis, ait Apostolus, & vita vestra abscondita est cum Christo in Deo.

Ista sanè spes erat B. Aloysio, ista vita, ista mors, unde omnia mundi fluxa bona, principatus, diademata, honores, delicias ac divitias aspernabatur ut bona invisibilia, cœlestia & æterna consequeretur.

Quæ cum ita sint, cum Deus nos non ad gloriosam, & in oculis hominum stupendam vitam vocet, saltem conemur cum B. Aloysio. 1. Mori mundo ejusque divitiis & honoribus, mori carni ejusque oblectamentis & voluptatibus,

M m quæ

quæ omnia, fluxa, vana, momentanea, & periculosa sunt, & æternæ damnationi quàm plurimis obnoxia. 2. Si verò mundo carnique mortui fuerimus, vitam absconditam auspicabimur cum B. Adolescentes; 1. Mundo, mundi que legibus ac principiis contrariam. 2. Humilitate teſtam, latebras amantem, corporis mortificationi deditam. 3. Virtutes internas poſſidentem & occultantem. 4. A mundi cupiditatibus & conſervationibus ſeſe abſtrahentem. 5. Orationi, meditationi, contemplationi coeleſtium inſiſtentem. 6. Ac denique vitam gloriæ æternam in cœlis exſpectantem. Hæc eſt vita B. Aloyſii adhuc ſæcularis, quam conemur imitari jam religioſi, pluribus præſidiis & me-

diis, inſtructi; Hæc eſt vita abscondita, vita perfectæ, vita ſanctæ: quam ſi vixerimus; erimus verè mundo mortui, Chriſto autem viventes: & ut S. Auguſtinus l. c. loquitur; Certè mortui, ſed mortui ſpecie, vivi radice. Attende autem venturum tempus æſtatis, quomodo loquatur & dicat: Cùm autem apparuerit Chriſtus vita veltra; tunc & vos apparebitis cum ipſo in gloria. Eja ego dulciſſime Deus, hoc mihi tecum peſtum erit: planè moriar mihi ipſi, ut tu ſolus in me vivas: totus intra me ſileo, ut tu loquaris in me: totus quieſcam ut tu opereris in me. Quod ſi fiat verè predicabitur de nobis: Mortui eſtis, & vita veltra abscondita eſt cum Chriſto in Deo.

EXHORTATIO II.
AD NOVITIOS PRO FESTO
B. ALOYSSII.

Proponit ejus vitam absconditam in Societate; sub figura theſauri absconditi.

THEMA.

Simile eſt Regnum cœlorum, theſauro abscondito in agro. Matt. 6.

Unde univerſus agro, religio autem, teu ſtatus religioſus theſauro. in agro hoc, abscondito, reſtè aſſimilatur. Dum Chriſtus Dominus parabolam proferret de agro & ziza-

niis Matth. 13. 38. rogatus à Diſcipulis, eam expoſuit, dicens: *Ager eſt mundus; zizania autem filii ſunt nequam: his zizaniis ager mundi totus obſitus eſt & repletus. Tranſivi per agrum hominis pigri, & ecce totum repleverunt urtica, & operuerunt ſuperficiem ejus ſpina.* Proverb. 24. 30. *Mundus eſt ager hominis pigri, quales*

quales innumeri in eo reperiuntur, in virtutum studio & opere perfectiones omnino desides & segnes; ac proinde ager iste repletus est urticis scandalorum & spinis peccatorum. Nihilominus tamen in agro hoc inculco, spinis tribulisque obducto, thesaurus magnus absconditus delitescit. Theauri hujus nomine ordinem religiosum meritò intelligimus qui verè thesaurus magnus est, magnis bonis, divitiisque accumulatus; sed absconditus ab oculis mundi: *abscondisti hæc à sapientibus & prudentibus, & revelasti ea parvulis.* Matth. 11. 25, & revelatus parvulis, id est, religionis candidatis, quorum oculos divina Bonitas aperit, ut videant & thesaurum hunc cognoscant, cognitum desiderant desideratum, quærant, donec inveniant; omnia vendant, omnia relinquunt, ut eundem sibi comparerent.

Thesaurum istum, ut sibi acquireret B. Aloysius Gonzaga quid non molitus est? quibus molestiis & oppugnationibus, non est tentatus, à parentibus & cognatis, atque à sæculi filiis? sed omnia vicit amor tanti theauri, propter quem omnes mundi divitias, honores, delicias & principatus dimisit: ut vitam mundo absconditam ageret, & in abscondito, triplici thesauro reperto frueretur: scilicet abscondito & occulto vocationis, occultiore virtutum & occultissimo, interiorum actuum ferventium & heroicorum. Quod in exhortatione præsentè exponemus; ut charismata meliora æmulemur.

I. Si Religiosus Societatis, mundum cum omnibus deliciis ac divitiis, nihil aliud, esse, nisi desertum, terram aren-

tem & inaquosam terram feris, bestiis & draconibus obnoxiam, locum horroris & vastæ solitudinis: Religionem verò terram lacte & mellæ manantem, terram jubili, terram omnium deliciarum, alterum cælum, thesaurum incomparabilem, esse assereret, adderetque se tunc thesaurum non venditurum omnibus mundi divitiis, nec mutaturum suam lacernam cum purpura Principum, suum olusculum, suam vervecis aut bovis particulam, suam panis crustam, cum omnibus totius mundi cupediis, cellulam cum palatio; in cachinnos abiret sæculi filius, suaderetque religioso, ut hunc thesaurum, hoc cælum, has delicias sibi servaret, favere illi omnes delicias enumeratas, se interim libenter in deserto mundi permanfurum. Neque id mirum: *ignoti enim nulla cupido*: absconditus est thesaurus iste ab oculis eorum. Interea Religiosus certè non fallitur. Cur enim tot nobilissimi juvenes, in optimo ætatis flore, judicio maturo, ingenio perspicaci, cur tot viri principes, tot Reges è sæculo sese proripuerunt, & è divitiis ac deliciis suis in Religionem transvolarunt; nisi at thesaurum hunc absconditum sibi compararent?

Hos inter meritò recensemus B. Aloysium nostrum, qui thesaurum istum, Deo collustrante, probè cognovit, dilexit, quæsivit, & invenit, summo animi gaudio ac solatio: Tirocinii enim domum ingressus, atque à R. P. Joanne Baptista Piscatore Tyronum Magistro, in conclave, ubi nostri rudimentum ponere, primùmque se Societati probare instituunt, inductus,

M m 2 mirificè

cultus vocationis.

mirificè latus, illud Davidicum usurpavit: *Hæc requies mea in sæculum sæculi, hic habitabo; quoniam elegi eam.* Psal. 134. mox omnibus paulatim dilapsis, fores occlusit, genibusque ante Numen submissis, amantissimis verbis, in lacrymas subinde abeuntribus, immensâ illi gratias egit, quòd se ex Ægypti servitute vindicatum, in promissam hanc terram, promissi cœli specimen, ac pignus, medius inter hostes, induxerit. Sæque propterea hostiam, religiosæ vitæ austeritate, ejus honoribus mastrandâ libentissimè devovit. *Marchettus l. 1. vita c. 20.*

Causas verò, cur præ aliis Ordinibus, Societatem JESU eligeret, tantæque æstimatione & amore complecteretur, recenset sequentes. 1. Quòd Societatis JESU leges, morèque adhuc in prima ætate incorrupti florent. 2. Quòd in ea voto suscepto, quasi foribus ferreo veste præclusis, omnes dignitatis gradus, atque una cum iis assidua comes ambitio, bonorum omnium tabes, ac pestis excluderentur. Verebatur scilicet, ne si quod aliud Institutum sibi poposcisset, inde brevi parentum vel amicorum studiis, ad honores, quos declinaverat, revocaretur. 3. Quòd mirum in modum, eâ nostrorum lege & consuetudine gauderet, quòd tenera ductilisque puerorum ætas, literis, tanquam escâ, divini metûs hamo præfixâ, ad pietatem & castimoniam traheretur. 4. Quòd Societas nostra universas gentes, quæ à recta salutis viâ miserè aberrant, toto orbe conquisitas in evangelicæ virtutis semitam reducere, omni ope ac viribus studeat; hæc enim viâ fundendi pro Christo

Sanguinis spem conceperat. 5. Quòd ejusmodi Institutum Deo auctore sibi persuasum haud dubiè crederet.

His de causis, tum aliis, quas paulò post afferemus, tanti Aloysius thesaurum hunc ducebat, ut mille palatia, mille Principatus, si possedisset, libens exposuisset, ut illum sibi coemeret: nullis tentationibus, nullis minis, blanditiis, lacrymis parentum, amicorumque se a Societatis adeundâ proposito divelli sineret.

Felicitas ista & vobis, Charissimi, obtigit, reperistis thesaurum statûs Religiosi, in quo vitam absconditam & perfectam agere valetis, nonnihil jam bonorum in thesauro isto latentium experti estis & degustastis: vos estis, quibus nonnunquam mica labitur de mensâ Domini; quibus scintilla cadit ex incendio cœli, & amoris Dei; quibus denique guttula mellis defluit ex mari dulcedinis vitæ religiosæ, quâ gustatâ, velut Jonathas, illuminamini, & generosè ad conflictum cum Philisthæis, passionibus scilicet propriis, per aspera & abrupta rigidioris vitæ saxa conscenditis; sed hæc dulcedo abscondita est filiis sæculi; quæ si clarè perspicerent, mundum unanimiter desererent. Felices vos estis, qui totum mundum & vos ipsos, exemplo B. Aloysii, vendidistis; ut thesaurum illum religiosæ vitæ adipisceremini. Felices estis (alloquor vos cum Nazianzeno); qui proprio carentes, humiles estis & terreni, sed super terrena inter homines versamini, sed rebus humanis estis superiores: qui vinculis preffi, & liberi estis; & teneri non potestis, nihil

de mundo habetis, & omnia possidetis: alieni ab amore sæculi, sed Deo conjuncti, abjecti, & super thronum collocati voluptatibus privati, & perpetuam mentis tranquillitate & oblectatione læti, & exhilarati. Agnoscite igitur felicitatem vestram, divitias & thesaurum repertum, diligentiam omni custodite, atque attendite, ne unquam vestra incuria amittatis.

II. Theauri nonnulli simplices sunt & unius solum generis bona continent, ut vel auri, vel argenti folius: alii verò ex variis diversisque bonis conflati & accumulati, & argentum, & aurum, & gemmas, & vasa pretiosa, & vestes & utensilia Domus, & alias opes valoris immensi comprehendunt. Ejusmodi thesaurus multiplex & copiosus, est statutus religiosus, qui omnis generis divitias spirituales complectitur; quæ viro religioso, Angelorum amico, cœlestis patriæ civi, & per adoptionem filio, necessaria & consentanea sunt, quorum possessione Deo gratus, sibi sufficiens, aliis utilis atque proficuus existit. In hoc enim thesauro abscondito, non chrysolithi aut uniones, sed veriores gemmæ, multoque pretiosiores congregatæ sunt, quarum usus & pretium non in terra tantum, sed in cœlo quoque maximum est.

1. Primus thesaurus absconditus, quem vita religiosa intimè in sinu suo continet, est, argenteus, purissimæ animæ nitor, seu conscientie mundities, à gravioribus noxis libera; idque per omnem vitam: tantus sanè is mihi videtur esse thesaurus, ut si mundanorum oculis pateret, omnes meritò, meo ju-

dicio, mundum desererent, atque ad eum capiendum provolarent. Verè, divitias nihil esse duxi in comparatione illius. Hunc thesaurum in Societate Jesu possedit, & conservavit ad ultimum usque spiritum B. Aloysius: tanta enim erat ejus vitæ innocentia, animæ puritas tanta, ut licet summià diligentia, sese, siatque omnia rimaretur, nihil deprehenderet, undè meritò vel levissima noxæ reus agi posset. L. 2. vitæ c. 6. Deinde extremo ætatis tempore multi ejus æquales jurejurando testati, se nunquam illum in aliquam ex levissimis culpis prolapsum advertisse. Atque inde exorta est tanta in morte tranquillitas, securitas, & lætitia; ac cœlestis patriæ desideria.

2. Secundus thesaurus absconditus, in vita religiosa est humilitas, quæ libenter lateat: similisque est pretiosis margaritis, quæ conchyli, feedo ad speciem cortice, involvuntur; similis lapidibus pretiosis, & metallo primo, quæ omnia latebras amant, & infima terræ viscera inhabitant. Si quis inexpertus glebam terræ flavæ nondum excoctam & colatam in agro deprehenderit, abjiciet molestum pondus: etiam conchyli, infantem ad scrutinium non movebit; peritus tamen rerum, de invento pondere, vel scrupulo cortice gaudebit, quia novit pretium abscondi rebus vilibus solere. Habent hoc res naturales, quod libenter lateant, habent hoc artificia eximia; sed virtus humilitatis, palmam quoad latebras omnibus præripit; quia se non tantum intra terræ viscera; sed infra centrum terræ, ut sic loquar, condere vellet, si posset. Et hæc est no-

M m 3 fra

stra infelicitas, quod non possimus ob hunc amorem latebrarum, pulcherrimos in iustis absconditos virtutum thesauros deprehendere. Quam felix esset etiamnum Societas, quam gloriosa in suo sanctissimo Patriarcha Ignatio, si arcana soli Deo, & aliqua ex parte conscientiae arbitro nota rescire potuisset! Vulgare conchyle putabatur Ignatius, communis scilicet ac tritae probitatis, quam pretiosa interim intus latuerit margarita, Confessarius scivit, qui communem Sanctorum magnorum commendationem excedere, ea quae de Ignatio sciret, asseveravit. Didicit hanc pulchram absconditae humilitatis artem à Patriarcha suo B. Aloysius: Evangelicam enim turrim aedificare cogitanti, ea cura praecipua fuit, alitè ut fundamentum poneret; quod cum ex humillimis, tanquam rudi & vili cimento constet, nihil illi optatius, quam sese omnibus submittere, loco cedere, sua omnia contempta, aliorum praecelara ac sublimia censere, D. Virginem aliisque Sanctos humilitatis virtute illustres pro ea obtinenda interpellare, humilem de se, suisque opinionem foveres genus, fortunas, res ab se praecelare gestas silentio involvere, vel verbis pro viribus elevare; Dona à Deo concessa, ut aliena sedulo tueri, ad laudes suas rubore suffundi, vilissima munia maximam alacritate obire; verbo, tanquam minimum reputari, ac tractari, postponi, negligi, reprehendi, ac latitare, ex animo cupere ac desiderare. *In vita.*

3. Thesaurus absconditus vitae religiosae est paupertas voluntaria; nihil in

hoc mundo possidens, nihil formidans, quoniam omnem thesaurum suum recondit in caelo, semper hilarius, semper abundans est & cum nihil habeat, omnia sibi facit communia.

4. Thesaurus quartus absconditus est Angelica Castitas, quae juxta S. Basilium Angelos facit: carnis illecebris reluctans, Diaboli tentamenta, perpetua exercitatione vincens.

5. Thesaurus absconditus, est obedientia, quae in mente recondita, perpetuas loquitur victorias, jure Deo sacrificium immolat, & libertatem, quae non bene pro toto venditur auro, sed bene pro caelo, & Christo, eidem consecrat.

Quare ratione hos quoque thesauros possederit B. Aloysius in ejus vita L. 2. c. 8. & 10. & seqq. legere est. Et nobis thesauri isti non absconditi sunt, cum thesaurarium, Societatem, inquam, jam ingressi simus, & in ea ad reconditos istos thesauros clavem acceperimus, tantummodo manus admoveamus, cum gratia Dei cooperemur, & capiamus, divitesque evademus.

III. In distribuendis thesauris ac talentis suis, Dominus uni decem, alteri quinque, tertio unum elargitur; & accidere potest, ut bini paria accipiant talenta, sed lucra disparia referant. Quemadmodum agri, caeteribus paribus, illi uberiorem fructum ferunt, qui ab agricola, studio majore coluntur, ita ager Religionis, sive perfectio religiosa promicat uberius, ex illa terra, quae solertiùs proscinditur. Latet tamen mysterium mirabile in agro Evangelico,

co, eò quòd copiosior fructus non raro proveniat ab uno, quàm ab alio, licet pari, ut sic loquat, aratro uti videantur; imò quòd mireris, plus sæpe fructus accrescit ab illo, qui uno anno in Religione, quàm qui decem aut viginti laboravit. Manet quis in Ordine viginti annis, & accedit Stanislaus, aut Aloysius aliquis, & primo anno, alteri in fructu & profectu palmam præripit. Pulsatur personis viginti aut pluribus, ad unam meditationem, & unus inardescit, atque alium virum induit, alius manet in glacie & antiqua pelle? Quid causæ, obsecro, hic subesse arbitramur? Non aliam, nisi vitam absconditam, seu ut in allegoria cœpta pergamus, intimum quendam in mente reconditum thesaurum ferventium actionum internarum.

Nostrum intueamur Angelicum Aloysium; quo ad niviculo, tam exiguo tempore, in florente ætate, ad tantum perfectionis culmen conscendit? An ardua & heroica, inusitataque edidit facinora? An Apostolicis laboribus, Gentes & Regna ad Ecclesiæ sanctæ ovile reduxit? An miracula patravit & signa? An tormenta & martyria pro Christi fide & amore sustinuit? Nequaquam? Quò igitur titulo Beatorum albo inscribi meruit? In tirocinio, cum tironibus aliis, meditationem instituit, conscientia latebras discussit, libros asceticos pervolvit, preces fudit, exercitia corporis frequentavit; tirocinio absoluto, studiis Philosophicis vacavit, cum aliis forte septuaginta & pluribus. Sed unde huic apicem per-

fectionis conscendere datum est, non aliis coætaneis, ac condiscipulis? Non reperio aliud, præter intimum, in anima ejus reconditum thesaurum; in quo hæc tria latebant. 1. Intentio purissima interna, soli Deo nota. 2. Interni virtutum actus, ut humilitatis, mansuetudinis, patientiæ, zeli, ac præsertim charitatis ardentis. Qui quidem in corde ejus, velut lux intra humilitatis lucernam clausa, foris quidem ad exempli boni sufficientiam lucebant; sed intus magis ardebant, ac splendebant. 3. Victoriæ internæ, & occultæ, mortificationes passionum, repressiones affectuum inordinatorum, iudicii, voluntatis & amoris proprii debellationes. Communia igitur cum aliis obivit munia & exercitia, sed non more aliis communia, sed singularibus, sublimibus, ardentibus, internis virtutum actibus exornata & animata. Quod Deus S. Mariæ Magdalænæ de Pazzis revelare dignatus est.

Dum enim hæc sancta, (cujus corpus etiamnum Florentiæ, in Ecclesiâ Monialium Carmelitanorum, sub Altari summo, incorruptum asservatur) Anno 1600. 4. Aprilis in raptu Beatum Aloysium conspiceret, tota attonita exclamabat: *O quantam habet gloriam Aloysius, Ignatii Filius! nunquam id credidissem, nisi JESUS meus mihi ostendisset; moxque hujus gloriæ causam adungebat. Habet gloriam tantam ob actus internos, quibus in vita totus deeditus fuit, & quia obediens erat divinis inspirationibus. O quantum amavit in terris!*

terris! ideo fruitur Deo, pleno amore in caelis, & sagitta in cor verbi ab illo directa, nunc in corde ejus requiescunt. O si pretium, vim & praestantiam interiorum virtutum altum probe intelligeremus! Verè externorum cum internis nulla est comparatio. Haecenus illa, ut p. I. vitæ ejus c. 69. recensetur.

O si & nos hunc occultissimum & maximè absconditum thesaurum reperiremus! O si in his internis virtutum actibus, ferventissimis desideriis, atque amoribus, hunc Beatum, imitemur, ad quantam in cælo gloriam eveheremur! Quantas in cælo divitias nobis compararemus!

Quapropter, Charissimi, cum ex gratia vocationis speciali & DEI munere singulari, primum thesaurum absconditum repererimus, est, quòd summas divinæ Bonitati grates referamus, omnique custodiâ thesaurum hunc custodiamus. 2. Latentes alios in hoc uno thesauros magis abscondi-

tos, scilicet virtutes, ut puritatem conscientiae, humilitatem, paupertatem, castitatem & obedientiam, tanquam gazas intimiores & latenciores inquiramus, & exemplo Beati Aloysii obtinere omni studio conitiamur. 3. Eiusdem Scholasticorum Principis exemplo, ad omnino intimos & latentissimos thesauros penetrare allaboremus; ut actus internos, ferventes, heroicis crebrius excitemus; illique opera externa animemus; ita, opera communia non communi & vulgari more, sed Sanctorum eximiorum, & in primis B. Aloysii ritu exercebimus; thesaurosque in cælo promerebimur; quales nec oculus vidit, nec auris audivit, nec cor hominis ullius comprehendit.

* *

EXHORTATIO I.

PRO FESTO

B. STANISLAI KOSTKÆ,
SOCIETATIS JESU NOVITII.

Probat fontem sanctitatis esse, gratiam vocationis & cooperationem nostram.

T H E M A.

Consummatus in brevi, explevit tempora multa. Sap. 4. 13.

Um complures è Beatorum cœtu, exiguo temporis intervallo, ad magnam eventos sanctimoniam cernimus, adquam alii toto vitæ, quantumvis longævæ, spatio, non pertingunt; meritò in admirationem rapimur. Quis enim non admiretur S. Agnetem tredecennem puellam, virtute jam perfectam, ad martyrii tormentum, velut ad nuptiale convivium, anhelantem? Quis non stupeat ternas S. Sophiæ filias virgines, Fidem, Spem, & Charitatem, charitatè eximiâ illustras, ad martyrii cruciatum, non secus atque ad epulas properantes? Et ne abeamus longiùs, quis non demiretur B. Aloysium Gonzagam, anno ætatis quarto supra vicésimum Societatis initæ

quinto, ad consummata sanctitatis culmen elevatum? B. Jacobum Chifai, annis quidem gravem, sed in Ordine nostro Tironem, & B. Joannem de Goto, undevicesimo ætatis anno, Tirociniæ Societatis primo, in Japonia, ad martyrii palmam evolantem? Pariratione, quis non obstupefeat B. Stanislaum nostrum, Adolescentem duodeviginti annorum, decem mensium Tironem, ad eum perfectionis verticem conscendere; ad quem alii plurimi, quadraginta aut quinquaginta annorum intercedere, non eluctantur? Quem verò fontem tam acceleratæ, sublimisquæ perfectionis, esse arbitramur? Geminum in ejus vita fontem reperimus; copiosam sc. religiøse vocationis gratiam, & strenuam, B. hujus Adolescentis cooperationem, quem exhortatione præfente elucidabimus, ut pro modulo nostro, charismata meliora æmulemur.

N n

I. Præ-

I.
Fons San-
ctitatis
eximia
vocationis
gratia.

I. Præstantissima & copiosissima vocationis gratia, quâ nonnulli Sanctorum ad vitam religiosam, perfectionemque sublimem accersuntur, fons est omnium bonorum, ac donorum, inde promanantium. Ut rectè observavit R. P. Franciscus Sacchinus vitæ B. Stanislai Author; atque hisce verbis insinuat *Assluentia donorum; que deinceps alia super alia, semper uberius congesta in eum è cælo sunt: quasi fons & semen fuit, efficacissima & uberrima, donata ei à principio, religiosa gratia vocationis.* Gratia hæc teste D. Augustino. 2. de Gen. contra Manich. 4. Fons est paradisi; nimirum: *Divina illustratio interior, à Deo velut paradiso profluit.* Cui jure aptamus, quod S. Bernardus ferm. 1. de Nativ. Christo Domino attribuit; à quo omnis gratia vocationis tanquam fonte, dimanat. Est ergo fons gratiæ vocationis, *Fons misericordiæ ad diluendas culpas, dans aquas remissionis: fons est sapientiæ, ad sitim nostram potandam, dans aquas discretionis. Fons est gratiæ ad irrigandas plantas bonorum operum, dans aquas devotionis: denique fons est amulationis, dans aquas ferventes, ad coquendos cibos affectionum, qua servant igne charitatis.*

An non ejusmodi fons Beato Stanislao extitit, *efficacissima & uberrima, donata ei à principio religiosa gratia vocationis?* ita sanè: illa enim verè fuit ipsi fons misericordiæ divinæ, largâ in eum venâ scaturiens, & copiosa dona ac charismata profundens: illa fons fuit sapientiæ, rerum spiritualium, ac cælestium, gustum, saporémque tribu-

ens; terrenarum verò nauseam pariens. Illa fons in eo fuit gratiæ, ad omneam Dei & superiorum nutum promptissimum reddens, plurimâque opera bona proficiens. Illa fons fuit amulationis ac zeli omnia vocationis impedimenta fortiter pertrumpens, passiones mortificationis freno cohibens, virtutum cimeliis inhians, omniâque religiose vitæ consentanea ornamenta, pro viribus, conquirere satagens.

Sed videamus in particulari, quâ sapientiâ & ætimatione, quâ æmulatione ac zelo profectus fuerit, gratiam vocationis. Quemadmodum prædictus vitæ Author refert; ex vocationis gratiæ, ejusdemque tenerimâ dilectione, ortum duxit. 1. Ut dies & noctes nihil in mente ejus & ore foret, nisi Deus & Societas Jesu. 2. Ex hac profluxit fervor instandi & perurgendi apud Patres & Pontificis regnum, quo voti tandem compos, in Societatem adlegeretur, adhibendo non preces modò assiduas; sed etiam lacrymas. 3. licet R. P. Laurentio Magio Provinciæ Præsidi staret sententia eum, nisi bonâ à Parentibus impetratâ venâ, nequaquam admittere; Animum tamen ipse minimè despondit; vocationem non deseruit; sed potius ejus desiderium in immensum auxit: atque ut contra Diaboli jactationem, sese firmaret; sacram jecit anchoram, & proposito votum adjunxit, quo se plane Societatem ingressurum spondidit. 4. Postquam collocato à Beatissima Virgine, in ejus lectulo, puero Jesu, sanitati restitutus, & ab eadem, de ineunda Societate discretè monitus fuit, malè amplius

amplius ejus desiderium exerevit; quare Imperatricis Ecclesiasten Viennæ ad-
 it, atque ut consilio & auxilio adesset,
 per Deum rogavit. 5. Cum verò hic
 suaderet, ut vel Augustam ad R. P.
 Canisum, vel Romam ad S. Borgiam
 tunc Societati universæ Præpositum, se
 conferret: mox assumpto pueri rustici
 habitu, literisque ab Ecclesiaste aulico
 obtentis, ad Canisum & Borgiam
 concessit; voto etiam addito; se nullum
 peregrinandi & interim victum emen-
 dicandi finem facturum, quoad in tam
 optatum sibi ordinem penetrandi vel
 simulam inveniret. 6. Ubi ad Cani-
 sum pervenit, is spe nonnullâ osten-
 tatâ, & ut interim videret, num quid
 parentes molirentur, in Convictorum
 ædibus Dilingæ, jubet nobilem hunc
 Adolescentem humilia & servilia tra-
 ctare opera, varièque probatum, Ro-
 mam ad Borgiam destinat: quando
 totum illud iter rursus pedes confecit:
 atque ubi Romam appulit, Anno
 1567. festo SS. Apostolorum Simonis
 & Judæ, tandem in Tironum nume-
 rum est adscriptus. 7. Ut autem the-
 saurum hunc absconditum reperit, tan-
 to labore quæsitum, nunquam satiaba-
 tur gaudens; & quia ex abundantia
 cordis os loquitur; plerique ejus ser-
 mones instituebantur de beneficio vo-
 cationis, nec ferè unquam sine magni-
 ficentia sententiarum, gravitate ver-
 borum, & uberibus lacrymis. O in-
 credibilis vis & energia gratiæ voca-
 tionis! O fons copiosus, misericordiæ,
 Sapientiæ, gratiæ & æmulationis! O
 beneficium ingens! ô vena cœlestium

donorum largissima, omni possibili
 actione gratiarum digna!

Sed nunquid & vos, Charissimi, ob-
 tinuistis à benignissimo Numine grati-
 am vocationis? Nunquid & in vos,
 fons hic miserationum Domini est pro-
 fusus? Quin imo. Accepistis enim sin-
 gularem à Deo vocationis gratiam. et si
 fortasse Beato Stanislao haud parem:
 sed tamen efficacem, sed magnam, sed
 specialem; quâ aurigante, patriam, pa-
 rentes, amicos & omnia reliquistis,
 atque ad hoc Trevirense Tirocinium,
 tanquam ad salutis æternæ asyllum, &
 perfectionis Gymnasium confugistis.
 Omnia hæc fonti gratiæ vocationis de-
 bentur: sed estne fons iste vobis quoque
 fons misericordiæ, fons sapientiæ, gra-
 tiæ & æmulationis? Est, respondetis, sed
 tenuis fortassis non largus, parcus, non
 copiosus. Unde verò istud? Cur flu-
 xit B. Stanislao abundantius, vobis
 parcius? utique ex cooperationis de-
 fectu de quo sequente puncto pluribus.

II. Quò fons altius & copiosus è
 monte per canales descendit ac defluit,
 eò quoque in artificiosis fontibus ele-
 vatur & ascendit sublimius: quò ve-
 na vocationis Divinæ è cœlo emanat
 largius, eò per cooperationem voca-
 ti refunditur in Deum liberalius. Pa-
 tet id in angelico nostro Stanislao, de
 quo P. Sacchinus in vita, postquam re-
 tulisset uberrimam vocationis grati-
 am, ejusque amorem & ælimatio-
 nem; mox subjungit: Cui ipse egregie re-
 spondit: & cum eidem se gratissimum &
 obsequentissimum præberet; eò re largum
 divina benignitatis flumen in illum resun-
 debatur;

II.
 Fons Sim-
 plicitatis
 strenua
 coopera-
 tio gratiæ
 vocatio-
 nis

N n 2

debat;

debat; & egregiè preparatum secundabat: & ipse vicissim, ut fidelis servus, in agro cordis sui, multiplex virtutum incrementum proferebat, quod ad Deum veluti fructus redibat.

B. Stanislaus gratiæ uberrimæ vocationis egregiè respondit; eidem cooperando. Gratißimum & obsequentißimum ei se præbuit; exactißimè eam sequendo, regulas & omnia, quæ exigit, quàm diligentissimè observando; hinc largum divinæ benignitatis oriebatur flumen, hinc multiplex virtutum incrementum; hinc fructus bonorum operum: hinc manabant aquæ remissionis peccatorum, & vita pura ac propè angelica, quæ ad exhomologesin, vix abolitionis materiam adferret: ex hoc fonte scaturiebant aquæ sapientiæ salutaris, aquæ discretionis, amor instituti, rerumque spiritualium & æternarum æstimatio; hinc fluebant aquæ devotionis, pietatis, promptitudinis ad obtemperandum moderatoribus, divinisque inspirationibus prorsus singularis, ita ut nihil, quantumvis parvum, exile ac minutum reputaret, aut contemneret, aut iussa variis interpretationibus ad sensum suum accommodaret; sed simplicitate & fidelitate summâ capeßeret. Ex hoc fonte scaturiebant, aquæ amulationis, zeli, fervoris & charitatis, cum serâ voluntate, & generosa resolutione, omnia ardua vincendi: quod dum reipsa gratiæ divinæ cooperando, præstat, intra paucos menses, in tirocinio Societatis transactos, ad perfectionis culmen est proventus. Hoc nisu & impetu fortunatus ac rapidus cursor per exiguo tempore, longissimum

virtutis spatium emensus, destinatum apprehendit bravium, mente ab ingressu Societatis decimo: verè Consummatus in brevi explevit tempora multa. Sap. 4.

Cur verò nos, obsecro, Charissimi tam tardè ac serò ad perfectionem pertingimus? & non dico, intra decenos menses, sed intra decos, vicenos, aut tricenos annos, non eò, quò ipse tam citò, eluctamur ac pervenimus? Non deest nobis vocationis gratia, ut diximus; sed deest tam magna vocationis æstimatio; deest tam ardens ejusdem amor, & ex eo nasci solitus fervor intensus, & serâ efficaciæque voluntas, omnia implendi, quæ vocatio requirit, omnia impedimenta perumpendi, omnia media perfectionis adhibendi; qualis in B. Stanislao eluxit: hinc tardo ac testudineo gradu procedimus, hinc adeò segniter, perfectionis negotium aggredimur. Exempli gratiâ, unum adduco præstans perfectionis adminiculum, examen particulare, quo si strenuè uteremur, citò longum perfectionis iter absolveremus: verum, quia ignaviâ laboramus, & serâ deficiit voluntas, in imperfectionibus hæremus: intra dies quatuordecim, cum divinâ gratiâ obtinere possemus exactam oculorum custodiam, sed vix intra tres menses assequimur: intra ostenduum, si efficaciter vellemus, valeremus acquirere virtutem silentiæ, sed vix intra complures menses adipiscimur; idemque est in aliis virtutibus: quia deest generosa mens, deest fervor, deest efficacia, & serâ voluntas, vocationi divinæ cooperandi. & nos eidem quàm gratißimos & obsequentißimos exhibendi.

Quoties

Quoties diximus, ad religionem aspirantes, cum Apostolo: *Domine quid me vis facere?* Et hodieum dicimus; sed verba sunt, absque re, inefficacia: vocatio enim ostendit, quid factū opus sit; & non faciūsus.

Alio spiritu, alio fervore, aliā resolutione, & resignatione Doctor Gentium eadem verba pronuntiavit: *Domine quid me vis facere?* Ideoque tam citō perfectionis culmen conscendit, atque ad Apostolici muneris dignitatem & sanctitatem pertigit. Mittebat Dominus Actorum c. 9. Ananiam ad Saulum dicens: *Quare in domo Jude Saulum nomine, Tarfensem.* Admirans Ananias, ejusmodi imperium, illico reponit: *Domine audivi: à multis de viro hoc, quanta mala fecerit Sanctis tuis in Jerusalem.* Sed respondet Dominus: *Vade quoniam vas electionis est mihi iste:* Ad solum Sauli nomen expalluit Ananias; & dixit: Tantundem est mittere me ad Saulum, quantum ad sylvam amandare, ut à tygride devorer, aut dilacerer à leone. Nōne jam gladios strinxit? Nōne patientes, ad omnes fideles comprehendendos, vinciendos & trucidandos obtinuit? Sed sedavit Dominus Ananiam timorem, dicens: *Vade; noli timere;* nam Saulus non est amplius ille qui fuit. Quomodo? reingerit Ananias, nōne ante triduum persecutor erat? Omnino; at jam triduum est, quod sit sanctus. Non est qui erat, plenus minarum & cædis: Sed *Vas electionis est mihi iste, ut portet nomen meum coram Gentibus, & Regibus & Filiis Israel.* Est, non ait, erit, mihi: quia extra cælum non habeo in terris quenquam, in quo plus confidam,

quàm in Saulo. Piscatum exerceat Petrus: *Venite post me faciam vos piscatores hominum.* Matth. 4. 19. Sed Saulus pro amplificatione nominis mei, terras barbarorum peragrabit, Tirannis obviam ibit, & nomen meum atque Evangelium, ad Gentes & Reges deportabit.

Quàm stupenda res est ista? Quàm admiranda metamorphosis? Saulus persecutor Ecclesiæ, & juratus Christi inimicus, triduo evadit Apostolus & Sanctus; & vas electionis: nec tamen vel regulam habuit, à qua dirigeretur, nec Instructorem à quo doceretur, nec methodum seu normā vivendi, quā ad sanctitatē duceretur. Et Religiosi complures, omnibus ejusmodi mediis probe instructi, nō solum post tres dies, aut post decem menses, sed post decem annos & plures, ad perfectionem non provehuntur, sed in eodem manent, & utinam non quandoque imperfectiores quàm fuerant in principio! Causam jam insinuavimus: deest fervor, deest impetus spiritus, deest seria & efficax voluntas, deest strenua cooperatio; quæ in B. Stanislao, quæ in Saulo emicuit: *Domine quid me vis facere?* Indica mihi duntaxat; & nihil tam erit arduum, quod amore tui, non sim aggressus: quemadmodum & confestim aggressus est: nam totus mutatus in alium; quia totum se ipso se spoliavit, à charis suis se separavit, & precibus vacavit: *Ecce enim orat.* Act. 9. Antea spirabat minas, nunc spirat & suspirat ad Deum: jejunium sibi severum indixit: *Et erat tribus diebus, non manducans, neque bibens.* l. c. Non curans amplius corpus suum. Libenter cecitatem suam toleravit: *Et erat tribus diebus*

non videns. Cinerem in ore, lacrymas in oculis gerens, genibus in terram curvatis, cor in caelo defigens; atque ut verbo absolvam, Urna illa veneno plena, mutata est in phialam incensi, persecutor in Apostolum, Saulus in Paulum, vas reprobationis, in vas electionis; & hoc non nisi triduo. O mutatio dexteræ excelsum! O mira vocationis gratia & vis, cum cooperatione strenua conjuncta! *Non ego, (solus) sed gratia Dei mecum; & ego cum Dei gratia.*

Et Societas nostra non poterit, quod Damasci potuit domus Judæ? Omnino: nam Ignatius non erat Apostolus, non erat purissimus, non erat sanctus, dum Manresanum antrum subiret; miles erat. & inter milites, insolens, & inter iniolentes superbus, aliisque vitiis irretitus, sed brevi temporis intervallo, sanctimoniam fuit adeptus. Stanislaus paucis mensibus, in Societate, ingentia sanctitatis incrementa fecit: totum est in hoc, ut efficaciter velis, ut gratiæ vocationis coopereris; ut seridè & veraciter cum Saulo dicas: *Domine quid me vis facere?* Ut reipsa cum B. Stanislao vocationis gratiæ, te gratissimum & obsequentissimum, quod neglectum hactenus, præbeas: & quidquid, etiam minutissimum, quod vocatio aut regula requirit; exequaris.

Quapropter, Charissimi, si ad sublimem perfectionis Evangelicæ, ad quam

vocati sumus, culmen ascendere desideremus B. Stanislao Novitium, æque ac nos sumus, pro modulo nostro amulemur. Accepimus cum ipso efficacem, uberemque vocationis gratiamque, ut ostendimus, largissimus fons est, misericordiæ, sapientiæ, gratiæ & charitatis: quam si amemus intensè, si æstimemus summè; tanquam fons Paradisi copiosus, aquas remissionis peccatorum, aquas devotionis, discretionis & fervoris in nos largiter effundet: quem admodum in B. Stanislao conspeximus. Sed omnino necessarium est, ut ejusdem exemplo, vocationis gratiæ animosè respondeamus, eidem nos gratissimos & obsequentissimos præbeamus, nihil minutum reputemus, nihil, quantumvis parvum, spernamus, sed seriam, firmam, constantem, & invictam voluntatem afferamus, præstandi generosè omnia, quæ vocatio nostra, & Institutum ratio postulat. Dicamus igitur cum Apostolo; *Domine quid me vis facere?* Et simul manum applicemus, ac cum eodem Apostolo, cum S. Ignatio, B. Stanislao, & sexcentis aliis, generosissimis Societatis nostræ Athletis, opus perfectionis aggrediamur: hæc viâ, cum eisdem, per singularem vocationis gratiam, strenuamque cooperationem nostram, ad perfectionis culmen eluctabimur.

EXHORTATIO II.
AD NOVITIOS PRO FESTO
B. STANISLAI KOSTKÆ.
SOCIETATIS JESU NOVITII.

Suadet amorem Dei, Christi Eucharistici, & Beatissimæ Virginis, exemplo hujus Beati.

T H E M A.

Et ego tres sagittas mittam & jeciam, quasi exercens me ad signum. 1. Reg. 20. 20.

Mnes, quotquot in Orbe univerto ab Adamo descendimus mortales, jaculatores sumus & sagittarii; à Deo arcu, pharetra, & sagittis instructi; ac centro præfixo ad jaculandum dispositi. Arcus & pharetra nostra sunt, cor & voluntas. sagitta affectus, centrum & scopus Deus O. M. qui cum magnus sit & immensus; haud difficulter tangitur: & tamen, quot, pro dolor! mortales à nobilissimo hoc scopo aberrant! primò enim deviant Infideles omnes, qui cum scopum suum ignorent, Deum non videant, aut cognoscant, quid mirum est, si toto cælo aberrent? Deinde aberrant Hæretici,

quorum oculi & cor cum hæreseos labe insciantur, & veræ fidei lumine destituantur, consequens est, ut neclinceras, fidei, spei & charitatis sagittas emittant, & cacutientes scopum non attingant. Tertio, pravi Christiani & Catholici frigidi, sceleribusque irretiti, non Creatorem, sed creaturas, sed se ipsos & ventrem pro scopo sibi præfixerunt, inimici Crucis Christi, quorum finis interitus, ac proinde longissimè à meta aberrant. Quarto, Religiosi tepidi, qui non Deum, Dei que gloriam, sed gloriam vanam, scientiam inflantem, dignitatem, honorem, prælationem pro centro sibi statuunt; ó quàm procul à scopo defleunt! Non sic Beatus noster Stanislaus; qui pharetram sagittis electis refertissimam habuit. & felicissimè scopum semper attigit: & licet varias,

varias, & quàm plurimas ejaculatus sit sagittas, ternas tamen nobiliores & præstantiores emisit: scilicet sagittam amoris & charitatis in Deum, deinde in Christum Eucharisticum, ac denique in Beatissimam Virginem. Quas sagittas exhortatione præsentè declarabimus, ut Novitii, hoc Novitiorum speculum pro modulo nostro immitetur.

I.
Sagitta
amoris
Dei.

I. S. Dorotheus Doctrinâ 6. Dominum Deum, mundi & amoris nostri centrum rectè nuncupat; ad quem è cordis nostri pharetha, aureæ dilectionis sagittæ, id est ferventes amoris affectus indefinenter ejaculandi sunt. Novit præclare hanc sagittandi artem B. Stanislaus, quot enim ille in Deum centum suum charitatis tela ardentia evibravit? Refert P. Franciscus Sacchinus Societatis nostræ Theologus Author vitæ ejus: *Tanto eum amore in Deum ferri solitum, ut calor in ipsum corpus redundaret. Certum est, inquit, ipsum ex animi redundantia; ita amoris divini incendio incallescere, ita exarsuare solitum corpus, ut pectori ad refrigerandum cor, imbutos frigida panniculos necesse esset apponere.*

Verùm unde obsecro, hi æstus? Unde ardentes hæ affectuum sagittæ ortum duxere? Non aliunde, quàm ex illuminatione mentis & clariore Numinis Supremi cognitione, quam Divina Bonitas, puris mentibus impertiri consuevit: Nam, *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Matth. 5. 8. Assidue enim orationi, meditationi & contemplationi intentus erat, absque animi evagationibus: *Quo enim evaga-*

retur, inquit Sacchinus qui jam se totum ac penitus in Oceanum immensum divinitatis immererat, unde quo se cunque verteret, nunquam emergeret?

Hæc ratione immersus, cognoscebat & stupebat, non solum Deum tanquam inexhaustum omnium bonorum & beneficiorum fontem, quæ ex illo tanquam rivuli liberalissimè emanant; verùm etiam Deum videbat & intuebatur tanquam summum, infinitum & unicum bonum, in quo omnia bona, omnia attributa, omnes perfectiones possibiles & imaginabiles, eminentissimè continentur; ita ut neque unica illi queat deesse, ac proinde dignissimum esse, qui amore summo, omni & unico à nobis diligatur, absque ulla cordis ad alios amores divissione, qui ad ipsum non ordinentur.

Quod si & nos, Charissimi, cupimus ardentes in Deum sagittas amoris ejaculari; studeamus primo in oratione & meditatione Deum probè cognoscere, & infinitam ac summam ejus beneficentiam; infinitam & summam ejus potentiam, infinitam & summam ejus sapientiam, pulchritudinem, amabilitatem, bonitatem ac sanctitatem ponderare. Duplici autem via, Deum concipere & cognoscere valeamus, ut docet Sanctus Dionysius Areopagita c. 1. de divin. nomin. & c. 3. de myst. Theol. 1. Per affirmaciones, quibus omnes perfectiones ei tribuimus. 2. Per negaciones, quibus omnes perfectiones ut à mente creata, absque lumine gloriæ, concipiuntur, de eo negamus. Priori modo concipimus Deum esse spiritum sublimissimum, optimum, maximum,

sempiternum, benignissimum, sapientissimum, potentissimum, sanctissimum, iustissimum, misericordissimum, pulcherrimum, rebus omnibus intime præsentem, omnia interius creantem, formantem, conservantem, gubernantem, & ad suam gloriam dirigentem, tanquam primum principium, & ultimum finem rerum omnium.

Posteriori modo, Deus concipitur esse Spiritus infinitus, immensus, sempiternus, infinitus supra omnem excellentiam & magnitudinem à mente creata conceptibilem elevatus, supra omnem substantiam, supra omnem potentiam, sapientiam & bonitatem, supra omnem intellectum, lucem, beatitudinem & gloriam. Adeo ut ipse nihil horum proprie sit, nulli horum sit similis, sed infinitè sublimior & præstantior.

Atque ubi hæc ratione summum hoc Bonum cognoverimus, arcum & sagittas depromamus; & in affectus cum B. Stanislao, amoris ferventes erumpamus. Deum nostrum ex toto corde, ex tota anima, ex tota mente, & ex omnibus viribus diligamus. O summum & infinitum bonum, quid multum est, si te super omnia diligamus; cum tu sis infinitè elevatus super omnia? Et quid magnum est, si tibi reddamus totum summum & unicum amorem nostrum, siquidem hoc totum est exiguum, comparatione ejus amoris, quem tota tua bonitas summa & unica meretur.

II. Altera sagitta, quam B. Stanislæus ex phœtretra cordis sui deprompsit,

& evibravit, fuit sagitta amoris erga Christum Eucharisticum; erga quem à puero, tenerimo affectu ferebatur; & veluti in centrum suavissima pietatis, devotionis & charitatis sagitta emittebat. Solent militiæ Tirones, (quantum & jaculandi optime periti) vel relaxationis animi, vel præmii gratiâ, pro dexteritate in tangendis objectis, acquirenda, scopum aliquem, quem centrum simul appellant, præfigere, scilicet in medio fuscæ tabulæ, centrum album, hostiæ non ab simile; huc omne studium conatimque impendunt, ut tangant. Christus Dominus noster, sapientia & bonitas infinita in mysterio Eucharistico, sub figura metæ se nobis proposuit; neque enim gratis dixit per Prophetam: *Posuit me tanquam signum ad sagittam.* Thren. 5. Posuit eum Dominus tanquam signum & scopum, ut saluberrimis illum affectuum telis petamus. In Calvariæ vertice propositus nobis fuit in figura doloris, *in signum cui contradicetur* (ex Vaticinio S. Simeonis) tanquam signum ad clavos & lanceam; id est, scissus, laceratus, punctus, contumeliosus & injuriis appetitus fuit: at in hoc amabili Sacramento, positus est etiam quidem *tanquam signum, sed ad sagittam*, nimirum amoris.

Ad hoc signum sagittam dilectionis vibrabat B. Stanislæus: illuc collimabant, devotionis, desiderii & voti ejus affectus; memorabile est, quod de illo refert P. Sacchini in vita p. 24. Mense Decembri, paucis ante morbum diebus in Barbaræ Sanctæ vita, quam solennia ejus celebraturus, legebat;

O o scriptum

Christi
Eucharis-
tici.

scriptum forte repererat, qui sese ei Virgini commendarent, eam non passuram, ut sine supremis divinatorum mysteriorum praesidiis e vita concederent. Quo loco haud paulò magis, quam si thesaurum invenisset amplissimum, lætus, tanti beneficii, ut se quoque Patrona sua, facere participem vellet, precibus, Sacramentisque poenitentiae atque Eucharistiae ad eam rem susceptis, instituerat. Hoc igitur in praesentia secum studiosè reputans, caelesti plenus fiducia, in tanta sua necessitate ac solitudine, ut memor sui sit, benignissimam Martyrem rogat; venisse illud tempus, quo præcipue ejus ope indigeret. Ecce autem (singulare donum, paucisque concessum) nocte intempellâ, ipsa apparet S. Barbara, duòque Angeli in claro lumine, sacrosanctam afferentes hostiam, qui cum ad lectulum accessissent famelici agri, reverenter ei porrexerunt: atque ipse summâ primò animi demissione veneratus, pari deinde cum gaudio Deum cordis sui, parentem & arbitrum vitae, salutisque suae suscepit. Hactenus Sacchinus. Quas verò fidei, spei, charitatis, devotionis, adorationis, gratiarum actionis, laudis ac benedictionis sagittas in obtentum voti sui scopum ejaculatus fuerit, quis verbis expresserit? Eadem depromptit, dum postmodum supremum viaticum, renidenti ad stuporem ore, & animi læticia gestientis exultatione obtinuit: Eadem repetiit cum S. Sacramentum piè invisens, precibus suis Confodali, tristitiæ nebulas discussit: ut vita ejus perhibet.

In hisce denuo Beatum Adolescen-

tem imitemur: positus est quòque nobis in Eucharistia Christus Dominus, tanquam signum ad sagittam: Quare quisvis nostrum cum Jonatha dicat 1. Reg. 20. 20. *Et ego tres sagittas mittam contra eum; & jactam quasi exiens me ad signum.* Quas tres? Fidei, Spei, Charitatis: *Ecce sagitta intra te sunt:* Eoque variae, quas in eum, vel dum in tabernaculo latentem visitas, vel dum in Synaxi sacra recipis, ejaculari poteris; litinge igitur arcum, sagittas deprome & vibra, jam religionis & devotionis, jam adorationis & cultus, jam petitionis & obsecrationis, jam querelæ coram illo expositæ, & propositæ, jam resignationis & patientiæ; sed ut plurimum tribus Jonathæ sagittis utere, tribus inquam actibus Theologicis, Fide, Spe & Charitate; nullæ enim magis acceptæ, nullæ magis ad cor Dei penetrant. Atque ita, à nostri amantissimo Redemptore, animæ majorem puritatem, virtutum robur, charitatis & omnigenæ perfectionis incrementum reportabimus.

III. Tertia Beati Stanislai sagitta fuit, charitatis tenerrimæ erga Beatissimam Virginem Deiparam, quæ ab ipso in eam dirigebatur tæquam in scopum, non ultimum, sed intermedium, ut eo mediante geminos priores scopos attingeret facilis. Erat autem affectus & charitas ejus omnino filialis, tanquam Filii erga matrem caelestem. B. Stanislæus, scribit Sacchinus, invita, Filii amorem usque adeo erga B. Virginem induerat, ut eam in omni sermone Matrem appellare consueverit, idque tanto cum sensu & ingenuitate ut

audien-

audientibus partem suæ suavitatis aspergeret: cumque frequentissime de ea loqueretur, nova semper & magnificentissima nomina excogitabat, & gradus altissimos, in quibus eam collocabat: identidem in manibus ejus videre erat aut corona precatoria, & pius libellus, precationes vel laudes parentis sanctissimæ continens; quibus satiari haud posse videbatur.

Tenerrimo huic filiali amori, vicissim Beatissima Virgo amore materno respondit; & singularibus beneficiis eum affecit: dum ægrotanti apparuit ac se videndam exhibuit: Christum Filium suum in lecto ejus collocavit; sanitatem ei restituit, atque ut Societatem JESU ingrederetur, diserte monuit.

Discamus, Charissimi, hujus Beati Adolescentis exemplo sagittas filialis amoris in amantissimum Deiparæ corejaculari; discamus filiali, tenerimoque eam amore complecti: ipsa est non solum Mater JESU dilectissimi Fratris nostri; verum etiam Mater nostra dulcissima; nam & nobis in Joanne Apostolo dictum est: *Ece Mater tua.* Mater misericordiæ, Mater pulchræ dilectionis, Mater viventium, Mater totius generis humani. Nam ut ait Sanctus Antoninus p. 4. tit. 13. c. 20. *Sicut Christus nos genuit verbo veritatis, ad esse gratia spirituale, in cruce patiendo; ita Beata Virgo nos genuit & peperit, in maximis doloribus, filio compatiendo.* Sicut pia mater abscondit filium sub pallio, quando pater vult eum verberare; ita B. Virgo confugientes ad se, Chri-

sti justitiam formidantes, abscondit, defendit ac protegit: ut ait Richardus L. 12. de laud. Virg. *Sicut Mater generis nostri, ut docet Sanctus Augustinus serm. de Nativ. B. V. panem intulit mundo; ita Genitrix Domini nostri salutem attulit mundo: & sicut auxilium peccati Evæ; ita auxilium meriti Mariæ. Evæ occidendo obsuit, Mariæ vivificando profuit; illa percussit, ista sanavit.*

Quidni igitur, tam benignam Matrem, filiali amore complectamur, crebroque sagittas orationis, precumque jaculatoriarum ex amore profectas ad eam ceu metam dirigamus; eandem omni cultu, devotione & veneratione prosequamur; sic illa vicissim se Matrem erga nos monstrabit: nos tanquam filios Dei adoptivos fovebit, suis precibus ac meritis in hac adoptione seu gratia divina conservabit, & hereditatem cælestem, tanquam Mater optima, nobis relinquet.

Quæ cum ita sint, Dilectissimi, quod si cum innumeris à centro, seu scopo nobis præfixo aberrare nolimus; instar Jonathæ, cum Beato Stanislao ternas aureas amoris sagittas ejaculemur, & quidem 1. Sagittam charitatis in Deum; atque ut ea ex arcu cordis non remisso, sed intenso procedat, sæpe Dei magnalia, attributa ac perfectiones animo volvamus, sæpe infinitam ac summam ejus potentiam, sapientiam, bonitatem, pulchritudinem, beneficentiam, sanctitatem, &c. in meditationibus & considerationibus nostris perpendamus; ita velut ex luce calor, ex cognitione amor,

ex amore ignis, ex igne scintilla & flamma, igneque sagitta dilectionis, in Deum, velut centrum nostrum ascendent. 2. Cum B. Stanislao sagittam auream amoris in Christum Eucharisticum, tanquam in scopum candidum evibremus, sive sacram synaxin frequentemus, sive ab ea redeamus, sive interdiu Dominum Deum nostrum in Sacramento absconditum pie invisamus: & jam sagittam adorationis, jam petitionis, jam salutationis, jam laudis & benedictionis, sed potissimum fidei, spei

& charitatis tela jiciamus, & in omni adversitate, remedium, in omni defectu, auxilium, & in triplici perfectionis via progressum impetramus. 3. Sagittam cum B. Stanislao amoris, erga Beatissimam Virginem, mittamus, atque ita ipsa mediante, duplicem priorem scopum facilius attingemus: diligamus eam ceu Filii Matrem; quod si fecerimus, illa adoptione, dilectione, protectione, & hereditatis donatione, veram se nobis matrem luculenter demonstrabit.

EXHORTATIO I.

PRO FESTO BB. TRIUM MARTYR. JAPONIÆ.

PAULI, JOANNIS, ET JACOBI.

De præstantia Martyrii cruenti.

T H E M A.

Ab sit mihi gloriari, nisi in Cruce Domini nostri Jesu Christi.
Ad Gal. 6.

Ecclésiæ Christianæ nihil tantum gloria & incrementi attulit, quam Persecutorum, Tyrannorumque immanitas, ac perpetua insectatio, quæ seipsam auctior fortiorque evasit, sic ut meritò, sanguis Martyrum, crederetur semen Christianorum. In eandem sortem & gloriam admissa est minima JESU Societas; quæ ne vanâ solum ostentatione JESU nomen circumferret, facta est non solum Nominis, sed etiam Crucis ac Passionis JESU Societas.

cietas. Frustra enim glorioso insigni-
retur nomine, nisi & omine gauderet,
& iisdem cum Salvatore insignibus in-
dueretur. Absit enim à Socio JESU
gloriarī nisi in cruce Domini nostri. JESU
Christi. Ad Gal. 6. Cum quo in labori-
bus plurimis, in carceribus abundantius,
in plagis supra modum, in mortibus, in-
veniri debet frequenter 2. Corinth. 11.
Non est scilicet servus major Domino suo.
Joan. 15. Si me persecuti sunt & vos
persequuntur. L. c.

Hujus gloriæ & felicitatis parti-
cipes evasere, Tres è Societate JESU
Japoniæ Martyres, quibus solis ex
omnibus suis Martyribus, ex autho-
ritate Romanæ Ecclesiæ trifagium ha-
ctenus accinere Societas potest, dice-
reque Sanctus Paulus, Sanctus Joannes,
Sanctus Jacobus: primi è Japonia,
Martyrii palma donati: quam maxi-
mo in precio habuerunt; omnibusque
mundi thesauris prætulērunt. Cùm
verò Beatus Paulus noster comprehen-
sus, vinctus & in carcerem conjectus,
(ut in vita legitur apud Tanmerum pag.
261.) quâ prætabat, dicendi facul-
tate ad custodes suos, aliosque Ethni-
eos incarceratos prolixam habuerit
orationem de fidei Mysteriis, de Do-
mini cruciatibus, ac de Martyrii ex-
cellentia, admirantibus qui aderant,
dicentis incredibilem ardorem, ro-
bustamque charitatem, quorum duo-
bus carcere detentis eam veritatis lu-
cem affudit, ut pollicerentur, simul ac
vinculis expediti forent, Baptismum
se suscepturos. Et nos, ejus exemplo
& imitatione in præsentī exhortatio-

ne, de excellentia Martyrii cruenti
tractabimus, ut ejusdem desiderio in-
flammemur.

I. Mibi autem absit gloriari, nisi in cruce
Domini nostri JESU Christi. Ad Gal.
6. 14. In sola cruce gloriatur Apostolus
Paulus. Poterat, (ait S. Augustinus
serm. 20. de verbis Apostoli) Aposto-
lus gloriari in Sapientia Christi; & verum
diceret; sed dixit in cruce. Ubi mundi Phi-
losophus erubuit, ibi Apostolus thesaurum
reperit, ut qui gloriatur, in Domino glori-
tur. Quo Domino? Christo Crucifixo; ubi
humilitas, ibi majestas; ubi infirmitas,
ibi potestas; ubi mors, ibi vita: Si vis
ad illam venire, noli ista contemnere, no-
li erubescere, ideo in fronte, tanquam in
sede pudoris signum crucis accepisti. Ha-
ctenus Augustinus.

Parimodo, alii Apostoli, primi
Christiani, & Sancti Martyres in cruce
gloriam suam collocarunt, & in
ea thesaurum maximum repositum ha-
buerunt: ideòque ad illam tanto ardo-
re anhelabant & suspirabant. San-
ctus Andreas Apostolus, in locum Mar-
tyrii adductus (ut de eo testati sunt
Presbyteri & Diaconi Achaïæ, & in
horis legimus) cùm crucem vidisset à
longè, exclamare cepit: O bona cruce,
qua decorem ex membris Domini suscepisti,
diu desiderata, sollicitè amata, sine inter-
missione quaesita, & aliquando cupienti
animo preparata, accipe me ab hominibus
& redde me Magistro meo; ut per te me
recipiat, qui per te me redemit: itaque
cruci affixus est. Pari affectu in marty-
rium ferebatur S. Ignatius Martyr, ut
de eo perhibet Sanctus Hieronymus in
Oo 3 Lib.

I.
Desideri-
um Mar-
tyrii in
Sanctis.

Lib. de Scrip'toribus Ecclesiasticis ; ni-
mirum exclamasse illum : *Utinam fruar*
bestiis, quae mihi sunt preparata, quas &
oro mihi veloces esse ad interitum, & ad
supplicium, & allici ad comedendum, ne,
sicut & aliorum Martyrum, non audeant
corpus attingere. Quod si venire noluerint,
ego vin faciam, ego me ardebo, ut devorer.
Ignoscite filioli, quid mihi profit, ego scio.
Magnum utique hi similisque viri San-
cti in cruce & Martyrio thesaurum re-
conditum esse agnoverint.

Quemadmodum in primæ Eccle-
siæ athletis singularis eluxit Martyrii
cupido, ita nec defuit recentioribus
Japoniæ Martyribus, ardens sangui-
nis pro Christo fundendi desiderium :
nam ut recenset Tannerus pag. 261.
Simul atque ad carcerem reiecti sunt,
Paulus Miki noster, Franciscanos Pa-
tres ardè reverentèrque complexus,
illis impensè gratias egit, quorum
sub umbra, tam grandis, tam diu de-
siderati à Deo beneficii compos evade-
ret. Satellites aurigæque qui aderant
spectaculo, attoniti : *Quid hoc est ho-*
minum, aiebant prorsus insuetum atque
mirabile, in suis malis atque opprobriis,
juxta ac secunda in rebus exultantium ?
Postmodum rursum Paulus noster vir
33. annorum, quorum undecim puer
domi, undecim in Societatis institutio-
ne, reliquos undecim in ipsa Societa-
terransegit, jam in cruce pendens,
ex ea velut è cathedra ad suos populares
convertit sermonem : Japonia inquit
mihi Patria est, Societatem JESU
jam olim complexus, en agor in cru-
cem idcirco, quia Christi doctrinam

evulgavi. O factum bene ! Deo meo
gratias ago ob hoc beneficium ; necia
authoribus perlibenter condono, & in
vitam divinæ gratiæ per salutarem Ba-
ptismum exopto. Alter è Societate
Martyr Joannes de Goto undeviginti
annos natus, qui Catechistam templi
nostri præclare diu egit : potuisset ille
facile se tempestati subducere, sed ma-
luit fortunam Societatis, quam habe-
bat in votis jam pridem, præsertim tam
pulchram experiri. Quo die ad pri-
mum supplicium, contumeliàmque in
propatulo subeundam Ozacà discessit,
flexis humi genibus, Deo gratias pro
beneficio habuit. Inde quàm lato,
quàm hilari ore atque animo scenam
feralem peregerit, permirum est : vo-
tis Societatis, Patris Vice-Provinctialis
concessu, coram P. Francisco Palo
nuncupatis, tanquam novo quodam
imbutus spiritu, ad crucem alacrer ad-
spiravit. Eam ut conspexit, pronus
salutavit, ac pronuntiatis sollemnibus
JESU & MARIÆ nominibus
gemina transfixus lanceâ, ad destina-
tam in caelo gloriam coronatus abscis-
sit. Tertius è Societate Martyr Jaco-
bus Kisai, Domi nostræ diu Janitorem
egit, & rem familiarem curavit. O-
zacæ Domo custodis circumseptâ, suo
in tabulas relato nomine, Societatem
quodque ipse à P. Organtino postulat
& obrinuit. Educendus Meacum, Deo
pro beneficio publicæ contumeliæ de-
genibus gratias egit, cruciatus autem
illatos & opprobria, exceptit animo
non solum æquo, sed hilari & fe-
livo. Demum acceptis hastâ vulne-
ribus,

ribus, pronuntians sacra JESU & MARIAE nomina victor in caelum, palmā insignis immigravit, sexagenario major. O generosos Athletarum Christianorum animos! O gratiam singularem, tam mirificè pugiles Christi roborantem & animantem! O fidem magnam! O charitatem ardentem, de omnibus suppliciis & morte ipsā gloriosè triumphantem! Sed quid perspexere Heroës isti in Martyrio, quod lucrum, quem thesaurum, quam gratiam gloriāve, à quibus tanto ardore succenderentur?

11. *Mibi autem absit gloriari nisi in cruce Domini nostri JESU Christi. l. c.* Sed turnam? Quia summa omnium gratiarum, quæ in hac vita homini ab infinita Dei liberalitate concedi potest, est gratia Martyrii, qua quis vitam & sanguinem pro JESU Christo Domino nostro profundit. Probant hoc tanquam certissimum divina oracula, testantur sacrarum literarum monumenta; comprobant SS. Patrum volumina. Et quidem inter hoc Sanctus Augustinus assorere haud dubitavit: *Nihil pretiosius quam mori pro Christo. Gratia hæc excedit gratias Apostolorum, Doctorum & Evangelistarum*, ut ait D. Chrysostomus: *Illustrius est pati pro Christo, quam sive Apostolum, sive Evangelistam esse. Non est inferior hæc dignitas & excellentia, ipsâ Beatorum in caelis gloriâ, resumit idem Augustinus: Unde dilatio gloriæ in Enoch & Elia compensabitur tolerando Martyrium. Imò ex mente S. Chrysostomi, gloriā illam quodammodo superate videtur: Potius mihi est, inquit, malè affici pro Chri-*

sto, quam honorari pro Christo: non ideo bonum est pro Christo ligari, quod inde regnum caelorum accipitur; sed ideo bonum, quod pro Christo fiat: non ideo beata predictio vincula, quod in caelum destinant ligatum; sed quod pro Cæli Domino ferantur.

Quoniam verò ex fonte, tantam hujus actûs excellentiam desumemus; aut quamnam illius præstantiæ ac nobilitatis causam esse arbitramur? Doctor Angelicus 2. 2. q. 1. a. 3. perspicuam allegat rationem: *Quoniam est actus maxima perfectionis: Cur autem? quia est maxime charitatis.* Secundùm illud S. Evangelistæ Joan. 15. *Majorem dilectionem nemo habet, ut animam suam ponat quis pro amicis suis.* Quæ enim major potest esse dilectio, quam pro Christo, propriam contemnere vitam, omnibus mundi rebus longè præstantiorem; quamque maximo amore complectitur: & eligere mortem violentam, & probrosam; quam odio maximo profequitur? Atque id ipsum basis est ac fundamentum, cui innititur admirandum Martyrii privilegium, quod ex opere operato, ut Theologi loquuntur, totam peccati culpam pœnâque remittat, non secus, atque Baptismus. Siquidem ea est nobilitas & eminentia illius actûs, quo quis pro Christo vitam & sanguinem fundit, ut in virtute illius, præter omne meritum personæ operantis, (tamen in statu peccati sit constituta, modo tamen ad illud affectum non habeat) in ipso actu passionis, in ipsa morte, in fieri, ut loquuntur Theologi, non in facto esse, DEUS ipsi conferat gratiam, charitatem, & remissionem totius pœnæ æternæ & tempo-

11.
Prima
Causa de-
siderii,
præstan-
tia Mar-
tyrii.

temporalis. D. Thomas in 4. c. 4. q. 3. a. 3. O stupendum privilegium! o gratia aliis longè anteponenda! Ratio autem hujus insignis privilegii, ait S. Augustinus de civit. c. 7. est promissio Christi; qui dixit: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu sancto, dixit etiam: Qui confitebitur me coram hominibus; confitebor & ego eum; & declarabo eum heredem gloriæ meæ.* Nam si Baptismus hanc virtutem continet, eò quoddam quædam, Christi mortis & passionis sit repræsentatio; multò magis ejusmodi vim habebit martyrium; cum repræsentatio Baptismi sit solum mystica & sacramentalis; martyrii verò realis.

O si ad summam hanc gratiam nos disponere possemus; ut ea digni redderemur! o si pro Christo, nostri causâ mortuo, vitam nostram immolare liceret! quò veluti renati sanguinis Baptismo omni culpa & pœna liberati, ex mundi hujus exilio in patriam cœlestem evolaremus, martyrii corona æternum coronandi!

III.
Secunda
causa de
siderii
præroga-
tiva
Martyrii.

III. *Mibi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi.* Actus martyrii, quo quis corporalibus suis passionibus testimonium perhibet veritati, non cuiuscunque, sed quæ secundum pietatem est, quæ per Christum nobis innotuit; adeoque evadit martyr Christi, id est testis Christi: præter antedictum privilegium; plures alias prærogativas complectitur; quas enumerat D. Thomas. 2. 2. q. 124. a. 4. & c.

1. Martyrii prærogativa est donum vivæ cujusdam fidei, per quam, visibilia omnia, præ invisibilibus, Martyrii contemnenda proponuntur: ut dicitur

Hebr. 11. *Sancti, per fidem victoræ regna, operati sunt justitiam, adepti sunt repromissiones.* Ad Martyrium enim pertinet, ut ait S. Thomas l. c. ut homo testificetur fidem, scilicet opere ostendens se omnia præsentia contemnere, ut ad futura & invisibilia bona perveniat.

2. Martyrii prærogativa est, donum fortitudinis insignis, quâ animus martyris confirmatur in bono virtutis, fidei & justitiæ, dum eam non deserit propter imminencia pericula mortis, quæ à persecutoribus imminet. Unde S. Cyprianus l. 2. epist. 6. ad martyres, scribit: *Vidit admirans presentium multitudine caeleste certamen; & in prælio stetit, servus Christi voce liberâ, mente incorruptâ, virtute divinâ:* ac propterea de martyribus legit: *fortes facti sunt in bello.* Ita d. Tho. l. c.

3. Martyrii prærogativa, est donum sublimis obedientiæ & patientiæ, dum ita obedit præcepto Divino, ut mortem subire malit, quam Dei legem prævaricari: patientiam vero exercet, sustinendo gravissima tormenta, opprobria & mortem pro Christo: *Lapidati sunt, secti sunt; in occasione gladii mortui, insuper experti, & vincula & carceres.*

4. Martyrii prærogativa est donum eximie charitatis: licet enim actus Martyrii, sit elicitive a fortitudine; imperativè tamen est à charitate; ac proinde semper Martyrium est cum charitate, vel antecedente vel consequente: & aut est ex charitate aut ad charitatem. Hinc S. Maximus in quodam sermone ait: *Charitas Christi in Martyriis vincit.* Sine charitate etiam Martyrium nihil valet, secundum illud S. Pauli

1. Corinth.

1. Corinth. 13. *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.*

5. Martyrii prerogativa est donum maximæ perfectionis, non in quantum elicitur à fortitudine, sed in quantum imperatur & procedit à charitate & habet motivum primum charitatis. *Charitas enim est vinculum perfectionis.* Ad Coloss. 3. Martyrium autem inter omnes actus virtuosos, maximè demonstrat perfectionem charitatis, quia tanto magis ostenditur aliquis rem quampiam amare, quanto pro ea rem magis amatam contemnit, & rem magis odiosam pati eligit: manifestum est autem, quod inter omnia bona presentis vitæ, homo, maximè amat ipsam vitam, & ex adverso maximè odit ipsam mortem & præcipuè cum doloribus corporalium tormentorum. D. Th. l. c. Quare mediante illo actu quo quis acceptat, & patitur mortem pro Christo, qualiscunque sit etiam peccator, & quantumvis imperfectus, subito evadit perfectus, ut docet S. Augustinus.

Quamobrem, Charissimi, intueamur crebro ternos nostros athletas generosissimos. Japoniæ Martyres: consideremus sæpius, eorum alacritatem ad mortem obeundam pro Christo, quemadmodum & S. Pauli dicentis: *Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi.* & S. Andreæ crucem

tam suaviter salutantis & amplexantis, & S. Ignatii M. leonum dentibus commoli desiderantis, & excitemus nos ad sequelam, ad fortitudinem, patientiam, charitatem. Quo verò amplius excitemur & animemur, sæpè numero, meditemur & ruminemus ea motiva, quæ calcaria, votis & desideriis nostris valent addere. Martyrium est summa omnium gratiarum, quæ in hac vita à liberali Numinis manu nobis queant conferri, excedit gratiam Apostolorum, Doctorum & Evangelistarum, accedit ad gloriam Beatorum: est actus maximæ perfectionis, instat Baptismi, omnem peccatorum culpam & penam abolet, complectitur in se sublimissima & excellentissima dona fidei fortitudinis, obedientiæ, patientiæ, & charitatis. Hoc itaque sæpe desideremus. sæpe à Deo flagitemus, ad illud nos eximio virtutum studio præparemus: ita æternam consequemur beatitudinem essentialem & aureolam, Martyrium, seu gloriam accidentalem, aureolâ Virginum & Doctorum, ob pugnam lucidamque majorem, longè excellentiorem; ac per totam æternitatem gaudebimus nos in Christi obsequium morte lentâ licet incruentâ consumptos; conformando nos Agno occiso ab origine mundi; palmamque semper virentem, nunquam marcescentem, reportabimus.

Pp

EXHOR-

EXHORTATIO II.

PRO FESTO BB. TRIUM MARTYR. JAPONIÆ.

De Martyrio incruento.

T H E M A.

Christo in carne passo, & vos eadem cogitatione armamini.
1. Petri 4. 1.

Duo martyrii genera distingui solent facti Doctores, S. Augustinus, S. Gregorius, S. Hieronymus, S. Bernardus & alii; unum nuncupant cruentum, alterum incruentum; sive unum sanguinis, alterum sine sanguine: unum mortis, alterum patientiæ: unum est passio consummata, ultra quam nulla, alterum passio inchoata, ultra quam alia. In utroque offerendus est Dei famulus, tanquam hostia grata Domino in odorem suavitatis: & ubi mortis deficit martyrismus, supplendum est per martyrium patientiæ, quod tamen diuturnitate: ut docet D. Thomas. *Etenim non tantum occasu, sed etiam contemptu carnis ad palmam martyrii possumus pervenire.* Ait S. Augustinus serm. 46. de Sanctis. *Non solum crentu, sed etiam proposito, inquit id confirmans S. Chrysostomus in Psal. 91. Non solum perdendo vitam; sed etiam affligendo carnem.* Subjungit S. Bernardus serm. in Cant. *In utroque primum suum conficitur Christi Martyr.* Et sanè plerique Martyres prius ferè incruentum sustinere martyrismus, quam cruentum, scilicet tolerando persecutiones, afflictiones, carceres, tormenta. Aut in religione, vel apostolico munere, labores, sudores, fatigationes, mortificationes. Idem eventus nostris ternis Japoniæ Martyribus: nam B. Paulus Miki Societatis nostræ Scholasticus, exarsit studio propagandæ religionis, disputationes instituit cum Bonziis, exhortationes & conciones ferventes ad populares suos habuit. Quæ ad convellendas Japoniæ superstitiones aliis usui esse possent, scripserat, B. Joannes de Goto nostris Patribus

tribus ad servitium templi traditus fuit & Catechistam egit. B. Jacobus Kisai, rem familiarem Patrum nostrorum curavit, Janitoris officium sustinuit, officiosa charitate & humilitate egregiè præditus, & passionis Dominicæ meditationibus unice addictus, hæc virtutibus ad Martyrii palmam rite se disposuit.

Quod si igitur nos, Martyrii incruenti gratiam excellentissimam cum tribus hæc Martyribus obtinere nequeamus; saltem Martyrium incruentum, non solum patienti, sed & libenti animo quocumque subeamus. Quæ verò ratione, aut methodo id in praxin redigendum sis, quibusve in rebus, hæc exhortatione declarabimus.

I. Ipse Status Religiosus est Martyrium incruentum. Monasterium inquit S. Chrysostomus hom. 59. ad pop. Est lugendi domus. S. Thomæ Aquinatis est status penitentia. In Opusc. S. Basilii in Constit. Mon. c. 21. vita Religiosorum est crucigera: juxta illud Christi Luca 14. Qui non bajulat crucem suam & venit post me, non potest meus esse discipulus. S. Augustinus in Psal. 83. inquit: Quoniam dictum est Fili, accedens ad servitium Dei, sit in timore & præpara animam tuam ad tentationem, accedens quoque ad servitium Dei ad torcular se venisse cognoscat. Tribulabitur, conteretur, comprimetur, non ut in hoc seculo pereat, sed ut in apothecis Dei desinat: tanquam vitium lætificans cor Dei ex uva in torculari tribulationum expressum. quocirca S. Pachomius ut habet ejus vita, cuidam Monacho volenti claustra egredi, ad captandum martyrium. Frater inquit, Monachi certamen for-

titer & strenuè sustine; & cum vitam tuam nulli reprehensioni assemem ita gesseris, ut Christi placeas; habebis in celo communicationem Martyrii. Et S. Cyprianus (vel quisquis est Author) de duplici Martyrii passionis scilicet & actionis, puta, sanctæ vitæ; hoc enim testimonium perhibemus Deo, illumque glorificamus æquè ac illà: Fidelis, inquit, tota vitæ Martyrium, hoc est testimonium reddat Deo; quod adeò negligendum non est, ut nisi ea præcesserit, Martyrium quod sanguine perhibetur, non sit Martyrium: frustra enim cervicem præbueris carnifici, nisi prius occideris membra, quæ sunt super terram, hoc est affectus: qui militant adversus spiritum, odium, invidiam, superbiam, libidinem &c.

Videris, Charissimi, non deesse vobis arenam certaminis, campum pugnæ, occasionemque quotidianam incruenti Martyrii, quisquis igitur cupit esse Martyr incruentus, persistat cum sanctis in arena, pugnet, & bellum gerat contra vitia, passiones & seipsum, & coronam, legitimè certanti promissam, certò obtinebit: qui enim cum Deo & sanctis ejus fidelis descendit in arenam, cum eis pariter ad palmam gloriosam ascendet in cælum.

II. Paupertas, castitas & obedientia est incruentum Martyrium. 1. De paupertate testimonium dat S. Bernardus serm. 2. de festo om. Sanct. Martyrii veri genus est paupertas voluntaria, (multò magis castitas & obedientia) quid mirabilis, aut quod Martyrium gravius, quàm inter epulas esurire, inter vestes multas & pretiosas algere, paupertate premi inter divitias, quas offert mundus, quas

II, Martyri-um paupertatis, castitatis & obedientie.

quas ostentat malignus, quas desiderat nos-
 ter ille appetitus? An non merito corona-
 bitur, qui sic certaverit, mundum abiciens
 promittentem, irridens inimicum ten-
 tantem, & [quod gloriosus est] de semet-
 ipso triumphans & crucifigens concupiscentiam
 prurientem. S. Angelus Martyr
 apprensus S. M. Magdalena de Pazzis
 dixit: *Anima que possidet paupertatem,*
usurpat sibi coronas Martyrii. 2. de ca-
 stitate testimonium præbet, idem S.
 Bernardus in sententiis: *Martyrium,* in-
 quit, *sine sanguine triplex est, Paucitas in*
veritate, quod habuit David & Job:
largitas in paupertate, quam exercuit
Tobias & Vidua: castitas in juventute,
quæ usus est Joseph in egypto. Idem con-
 firmat S. Augustinus serm. 250. De
 tempore: *Contra mortifera blandimen-*
ta luctemur, scientes in eo etiam quotidiana
Martyria Christianis non deesse. S. Ag-
 nes asseruit S. Brigittæ Martyrii genus
 est *delicias habere & delicias non uti.* L.
 4. Revel. c. 7. 3. De obedientia,
 Divina Scriptura testatur: *Melior est*
obedientia quam victima. 1. Reg. 11.
 22. ut enim S. Gregorius docet L.
 35. Moral. c. 10. *per victimas aliena*
caro, per obedientiam verò voluntas pro-
pria maculatur. Et quodammodo Mar-
 tyrio afficitur. Quisquis igitur Supe-
 rioris iussa varia & ardua strenuè ca-
 pesserit & adimplet, Martyr est obedi-
 entia. Ita R. P. Petrus Faber, pri-
 mus S. Ignatii Fundatoris nostri So-
 cius, & ab eo per omnem vitam variis
 iussionibus, mandatisque exercitus, ac
 tandem Romam revocatus licet medi-
 ci, ob intensos calores, iter diluaderent,
 maluit obedire, quam vivere; vitam ex-

gò, quam in obedientia traduxerat, in
 obedientia posuit: ideò que inter alias
 in celo laureas, hanc unam præcipuam
 obtinuit, quod sit hostia obedientia.
 Post mortem enim apprensus ipse cui-
 dam personæ sanctæ, ostendit ei suam
 gloriam, cum lætissimus læpius dice-
 ret, se obedientia nomine mortem op-
 petivisse, ideòque miris in celo gaudiis
 perfrui. Ita in ejus vita L. 2. c. 28. narrat
 Nicolaus Orlandinus, id se accepisse ex
 literis R. P. Andrea Oviedo Patriar-
 chæ æthiopiæ asseverans.

En quantum campum hic rursus
 cernimus, obeundi indies quotidiana
 incruenta Martyria? cum maxima spe
 ingentis in celo gloriæ & coronæ. Ne-
 quaquam gerere se ex propria voluntate, sed
 ductis (superioris) regi reformatione, quod
 cum aliis cunctis studiis sublimis sit: tam
 Martyrii habet diadema. S. Theodorus
 Studita serm. 52. & serm. 93. *In carcere*
frangenda voluntati martyrium est.

III. Mortificatio & patientia in sta-
 tu Religioso incruentū est Martyrium.
 Dum scilicet Deum glorificamus, ac
 Christum Dominum nostrum imita-
 mur in eo; ut omnes mortificationes,
 quas aut sponte eligimus, aut à Superio-
 ribus, aut ab æqualibus, aut ab externis,
 aut à Deo immixtas subimus, patienti
 animo sustineamus. Hanc autem mor-
 tificationum tolerantiam Martyrium
 esse docet S. Chrylostomus in psal. 127.
Fer, inquit, forti & generoso animo, quæ
accidunt; hoc enim est tibi Martyrium.
Quamvis occasio Martyrii desit, inquit S.
Gregorius hom. 1. in Evang. habet
tamen & pax nostra Martyrium suum:
quia etsi carnis cella ferro non subicitur
spiritali

spirituali tamen gladio, carnalia desideria in mente trucidamus. Et S. Augustinus serm. 250. de temp. Nemo dicat quod temporibus nostris, Martyrum certamina esse non possint; habet enim & pax nostra Martyres suos: nam iracundiam mitigare, libidinem fugere, justitiam custodire, avaritiam contemnere, superbiam humiliare, pars magna martyrii est. Non sine causa mortificatio Martyrium dicitur, ait S. Thomas. Addit. ad 2. p. 6. q. 6. a. 6. quia similis est vero & proprio Martyrio. Quod S. Augustinus serm. 250. pulchrâ similitudine declarat. Etenim sicut in Martyrio sanguinis, tormentis mediantibus, Tyranni satagunt tollere fidem Christi: ita in Martyrio incruento, seu sine sanguine, Diaboli conantur eripere, ac penitus extinguere charitatem Christi: sicut enim Charitas, Veritas, & justitia Christus est; sic & ille qui infidiatur, persecutor est, & ille qui eam in se & in aliis custodire voluerit, Martyr est.

Deinde quemadmodum in Martyrio sanguinis minatur Tyrannus: abiecta Christum & sacrificia Idolo aut morere: respondetque S. Martyr: Non sacrifico nisi soli Deo, & hoc semper optavi, ut cedens temporalibus & miserâ vitâ, perveniam ad sempiternam. Simili modo in Martyrio mortificationis, tentat Dæmon per concupiscentiam: Sacrificia mammonæ & eris dives. Respondetque penitens tentatori: Quid mihi & tibi est Belial: ego Christi servus sum, nihil tuum quero, nihil desidero.

Omni igitur tempore, ut patet, Martyrium subire possumus, si forti ac constanti animo inimicorum nostrorum assaultibus resistamus. Omnes qui piè vo-

lunt vivere in Christo JESU, persecutionem patientur, ait Apostolus ad Tim. 3. aut ab extra à Tyrannis, ut explicat D. Thomas, aut ab intus per pugnam contra Dæmonem: & si deest Tyrannus, si tortor, si spoliator; non deerit concupiscentia, Martyrii quotidiani materiam nobis exhibens.

Denique si mors aureolâ caput Martyris coronat, non deest quoque mortificationi sua corona: non coronabitur, nisi si qui legitime certaverit, teste Apostolo, si quis autem legitime concupiscentiis suis repugnaverit, & contra internos hostes decertaverit, utique coronabitur; ideoque S. Bernardus, eos, qui nos mortificat, affligunt, vexant, persequuntur, aurifices nuncupat, eò quod æterni regis coronas nobis fabricent. De S. Lydvina Virgine Schiedamensi in vita ejus legitur, quod in mentis excessu coronam pretiosissimam conspexerit, nondum tamen in orbem perfectè absolutam; demum post aliquot mortificationes, generoso animo toleratas, Angelus se conspiciendum obtulit, dicens. Salve charissima Soror: Ecce nunc absoluta est corona; persecutiones patienter tolerata, gemmæ fuere, quas in corona illa & adesse vidisti & deesse.

Quantum hic rursus panditur nobis stadium currendi indies ad Martyrii bravium, jam mortificationis, jam humiliationis, jam patientiæ gladio tolerandum; pugnemus strenuè, vincamus generosè, & quot victorias reportabimus, tot gemmas nobilissimas diademati gloriæ æternæ inseremus. Mortifica ergo corpus tuum, & crucifige: accipies & tu martyrii hujus coronam S. Chryf. h. 6. in c. 6. ad Hebr. Pp 3 IV.

IV,
Martyri-
um chari-
tatis.

IV. Charitas & misericordia, quæ
sive à Sacerdotibus morbis, febribus
petechialibus, aut lue pestifera infectis,
sacramenta ministrantibus, sive ab aliis
non sacerdotibus, iisdem ferventibus
exhibetur, incurienti Martyrii coronam
offert. Quot ejusmodi athletas P. Ale-
gambe, quot Tannerus è Societate re-
censet? qui pestiferis, aliisque morbis
contagiosis ferventes, tanquam ad
Martyrii lauream proximè acceden-
tes, depradicant. Nec immeritò,
cum ex charitatis motivo in mortem
quodammodo certam vadant. Quid-
quod & Ecclesia ipsa, hujusmodi, qui
ex charitate morbo ministrant & eo-
dem afflati, mortis victimæ cadunt,
Martyrii annumerat: exemplum
illustre est in Martyrologio Ro-
mano die 23. Februarii: ubi sic
legimus: *Alexandria commemoratio SS.
Presbyterorum, Diaconorum, & alio-
rum plurimorum, qui tempore Valeria-
ni Imperatoris, cum peste savissima gras-
saretur, morbo laborantibus ministran-
tes, libentissime mortem oppetiere; quos
velut Martyres, religiosa piorum fides
venerari consuevit.* Ubi Baronius ex
Eusebio L. 7. Histor. c. 16. & seq.
citatur S. Dionysium Alexandrinum
Episcopum Epist. ad Hieracem de
eisdem sic loquentem: *Ex Patribus qui
virtute erant præstantissimi, in hunc modum
mortem oppetierunt, quorum nonnulli
erant Presbyteri; alii Diaconi, quidam è
populo, virtutis ergo multum laudati;
ad id ut istud mortis genus, quod propter
incredibilem pietatem & robustam fidem
suscipiebatur, nihil à Martyrii splendore ab-
esse videretur.*

Hic igitur rursus arena & palæstra re-

feratur, in qua non solum Sacerdotes,
sed & Scholastici, & Fratres, atque
Novitii decertare & incurienti Martyrii
palmam reportare valeant.

Quapropter Dilectissimi, felices nos
existimemus, quod in Religiosum
statum adlecti sumus, in quo, si digni
non sumus Martyrii cruenti coronam
obtinere, saltem Martyrii incurienti
laudem referendi, campum amplissi-
mum nacti sumus. Aperit illum nobis
ipse status Religiosus & societas nostra
in qua illud nancisci valemus: 1. Pen-
nitentiam agendo, mundo moriendo,
arque ita Deum confitendo, ac testi-
monium reddendo. 2. Paupertatem,
castitatem & obedientiam profi-
tendo. 3. Mortificationem, depressio-
nem, patientiam, libenti animo tole-
rando. 4. Infirmis, morbo contagioso af-
flatis ex charitate ministrando.

In his stadiis pugnemus fortiter &
toletemus 1. patienter: patientia nos
firmet, & quodammodo insuperabiles
reddat; instar scopuli, qui ab undis tur-
di potest, frangi non potest, ut ait S.
Hieronymus, sumus fortes instar ada-
mantis, nec ferro, nec igni cedentis: in-
stare petra durissima, in quam sagitta
non infigitur, sed resilit: exemplo Chris-
ti, exemplo trium Martyrum nostro-
rum Japoniorum, aliorumque innume-
rorum animati.

2. Libenter; & quasi insatiabiliter,
desiderando plura amore Domini Jesu
pati; imò mortem ipsam obire: hoc con-
desiderium S. Francisci Xaverii, con-
stitutum in tribulationibus, & eructans,
amplius amplius, usque ad mortem.
Didicerat hoc à S. Patre suo Ignatio
dicente: *plura & majora pati pro Christo*
& sic

& hoc semper orate. Hac praxi utebatur S. Paulus, qui semetipsum (ut refert S. Chrysostomus de laud. Pauli) Deo per singulos dies immolabat: quam hostiam dupliciter offerebat, cum quotidie moriens ad pericula se jugiter præparabat, *consummans voluntate Martyrium*; tum corpore suo mortificationem sine intermissione circumferens.

Imitemur, Charissimi, hos pugiles & heredes nemo hic se potest excusare; nemo oggerere: felicia ista Martyrii Tempora jam transferunt, deserunt persecutores, transit Nero. Decius, Diocletianus, nam hostis nulli nostrum deest: persecutor jugiter nos infestat, nunc Dæmon, nunc mundus, nunc caro; cum

his acriter configamus & Martyres erimus. Si caro, si peccandi occasio ad obscena sollicitet, repudiemus, & cum Joseph castissimo fugiamus & martyres erimus pudicitia: si bonorum rapinas, fraudes, injurias patienter sustinuerimus, martyres erimus patientia: si contemptum, dejectionem, opprobria hilariter tulerimus, Martyres erimus humilitatis: Si superiorum iussa difficilia executi fuerimus, Martyres erimus obedientia. Agamus igitur ut quotidianas hæc Martyrii palmas non negligamus, sed patienti ac libenti animo arripiamus: & Martyribus, si non cruentis, certe incruentis in cœlesti gloria accensebimur.

REVERENDISSIMO PATRI ARCHIEPISCOPO METROPOLITANO VINDOBONENSIS

EXHORTATIO I.

IN FESTIS NATALITIIS,

De Renovatione Votorum.

CHRISTUS NATUS VELUT EXEMPLAR
Paupertatis, Castitatis & Obedientia proponitur.

T H E M A.

Apparuit gratia Dei Salvatoris nostri, erudiens nos, ut abnegantes secularia desideria. Ad Titum 2.

Reposui exhortationibus Christum natum, tanquam exemplum humilitatis & simplicitatis; nunc cum instet votorum renovatio; proponam illum tanquam Magistrum perfectissima paupertatis, castitatis, & obedientia. Ideo enim de celo descendit, ideo in carne apparuit, ut has aliasque virtutes exemplo suo nos edoceret. *Apparuit*, inquit Apostolus ad Titum c. 2. *gratia Dei Salvatoris uo-*

stri, 1. B. Virgini & S. Josepho. 2. Pasto-
ribus. 3. Tribus Regibus. 4. Omnibus homini-
bus; erudiens nos ut abnegantes impieta-
tem, & secularia desideria, sobriè, justè & piè
vivamus in hoc seculo, expectantes beatam
spem & adventum gloria magni Dei. Appa-
rui ergo Salvator, ut doceret nos abne-
gare secularia desideria, græcè, κοσμικὰς
ἐπιθυμίας: id est, mundanas concupis-
centias, hoc est, cupiditates omnes car-
nis, opum, honoris, & gloria. Sive, ut ait S. Bernardus serm. 17.
inter parvos, concupiscentiam carnis,
concu-

concupiscentiam oculorum, & superbiam vitæ. Quanam verò ratione hoc melius præstamus, quàm emitrendo tria vota paupertatis, castitatis & obedientiæ: nam per votum paupertatis abnegamus concupiscentiam oculorum; per votum castitatis concupiscentiam carnis; per votum obedientiæ, superbiam vitæ: atque hac triplici abnegatione præmissâ, sobriè, juxta Syrum castè, juxta Græcum, pudicè, justè & piè vivimus in hoc sæculo: scilicet, ut exponit S. Bernardus l. c. *Sobriè & castè erga nos, justè erga proximos, piè erga Deum*: & expectamus beatam spem, seu speratam beatitudinem, & adventum lætæ gloriæ magni Dei.

Quod ut melius exequamur, Christum natum, tanquam præclarissimum paupertatis, castitatis & obedientiæ Magistrum ac speculum proponemus.

I.
Christus
patris Ma-
gister
pauper-
tatis.

I. Primo itaque loco cælestis hic Magister, tanquam primam lectionem proponit nobis discipulis suis, paupertatem Evangelicam. Hæc virtus, licet ingentia contineret in se bona, antequam tamen Christus Dominus eam verbo & exemplo doceret, & eveheret, mundo erat, penitus incognita: neque homines ejus pulchritudinis, dignitatis & utilitatis notitiam habebant: *Quidem*, inquit S. Bernardus in festo Om. SS. serm. 1. *in mundo tam erat absconditum, quàm paupertatem esse beatam?* Et quia homines excellentiam paupertatis non cognoscebant, eam nec amabant, nec voluntariè exercebant; quin potius fugiebant, odèrant & persequiebantur: omnes enim homines sectabantur avaritiam & quærebant

opes & bona terrena, ut Propheta passim lamentatur: *Isaias c. 56. 11. Omnes in viam suam declinaverunt unusquisque ad avaritiam suam, à summo usque ad novissimum.* Et *Jeremias c. 6. 13. Omnes, ait, avaritia student*; & c. 8. 10. *Omnes avaritiam sequuntur.* Et quia ex avaritia omnis generis scelera nascuntur: quia *Radix omnium malorum est cupiditas.* Et *Avato nihil est scelestius.* Eccli. 10. 9.

Videns ergo Dominus, ante adventum suum, propter ignorantiam reitam utilis, & propter amorem divitiarum & avaritiam abundare mundi malitiam, omnèsque homines tanquam profundum omnis generis peccatorum pelagus effectos esse; decrevit à cælis in terras descendere, ut homines salvaret, è peccatis extraheret & cæli aditum eis referaret.

Atque inter alia media, quibus ad hunc finem usus est, unum valde principale fuit, amplecti paupertatem, & mare eam summòque affectu ac rigore exercere eam. Ita S. Bernardus serm. 1. de vigil. Nativ. *Divitis sumus, inquit, & gloria aterna in cælis affluentia spectabat; sed paupertas non inveniebatur in eis.* Porro in terris abundabat, & superabundabat hæc species, & nesciebat homo pretium ejus. Hanc itaque Dei Filius concupiscens, descendit, ut eam eligeret sibi, & nobis quoque suâ estimatione, amabilem faceret & pretiosam.

Hac de causâ veniens in mundum, non dives, sed pauper esse elegit, & quidem valde pauper. S. Paulus hoc mysterium manifestans, ait 2. Corinth. 8. 9. *Scitis gratiam Domini nostri* I. S. U.
Christi

Christi: altissimum illud donum, ex ipsius gratiosissima & liberali voluntate, amore & misericordia profectum: *quoniam cum esset dives*, in Majestate & magnitudine divinitatis suæ, & in Dominio absoluto, quod habebat super omnes divitias, bonæque temporalia & spiritualia cæli & terræ; tanquam rerum omnium creator: *Propter nos egenus factus est*, in hoc mundo, assumens nostram naturam, in eaque voluntariè, magnam omnium rerum necessariarum penuriam patiens, hanc paupertatem elegit, ut nos per eam divites faceret veris divitiis, & infiniti valoris, spiritualibus atque cælestibus, eas per paupertatis usum nobis promerendo. Declaramus nunc in specie, exempla paupertatis, quæ nobis Dei Filius in carne mortali dedit.

1. Homo futurus, ex omnibus totius mundi Virginitibus, poterat ditissimam, & Reginarum omnium opulentissimam eligere, sed id noluit; verum admodum pauperem & viro pauperi desponsatam elegit; quæ nihil aliud haberet, nisi quod hic manuum labore lucraretur. *Pauper fuit Mater*, ait S. Cyprianus serm. de Nativ. *pauper filius, domus paupercola, supellex exigua.*

2. Jam incarnatus, tam arctè paupertatem amplexus est, ut extremè mundum obstupefecerit; summæque admiratione Angelos cæli defixerit: totam cupiditatem filiorum Adam confuderit, ac condemnârit, & omnem divitiarum, deliciarumque terræ fraudem & vanitatem detexerit. Etenim supremus mundi Dominus, in ipso mundo nasci volens, non invenit locum ubi

nasceretur in tota civitate Bethlehem, nec in privata alicujus civis domo, nec in ullo publico diverforio; sed deficiente alio hospicio, natus est in spelunca, sive porticu, quæ vicina erat mœnibus civitatis, serviebátque brutis stabulantibus, vel si quis fortè pauper Viator, à pluvia & frigore tueri se vellet.

3. Postquam in loco tam vili, tam paupere & ventis pervio natus est, non alias cunas, non alium lectum, in quem eum Virgo collocaret, habuit, quam præsepe animalium, quod ibi erat. Nec ad eum vestiendum, legendum, defendendumque à frigore, alia aula & peripetasmata serica, nec aliam culcitram plumeam habebat, quàm pauperes quosdam panniculos, & fœnum ac stramen, quæ in animalium usum illic erant. O stupenda mysteria! ille quem mundus universus non capit; cujus thronus cælum, & terra scabellum pedum ejus est: ille qui extendit orbem cælestes & stellis ornat, qui format campos & floribus vestit: ille qui dat soli lucem & lunæ pulchritudinem, diverfatur in vili stabulo, conclusus angustiis duri ac frigidi præsepis, involutus vilibus panniculis, & stramine fœnoque tectus. Describit S. Cyprianus hanc pueri JESU paupertatem serm. de Nativ. his verbis: *Nulla domus (ubi Filius Dei in mundum nascitur) ambitio; nisi reclinatorium in stabulo, mater in sœno, Filius in præsepio. Tale elegit mundi fabricator hospitium; hujusmodi habuit delicias sacra Virginis puerperium.*

Atque ut dignum hujus mysterii sensum habeamus, considerare oportet,

ter, hanc infantis paupertatem, non fuisse fortuitam, sed ab aeterno decretam in consilio Dei, ab ejusque infinita Bonitate ac sapientia ordinatam, consentaneè fini, propter quem Christus in mundum venit, ut nimirum salvaret illum, & destrueret avaritiam, superbiam & voluptatem corporalem, quæ eum in statu perditionis detinebat. Eaque de causa Angeli Pastoribus in signum, unde ipsum agnoscerent, dederunt, pauperes panniculos, quibus erat involutus, & vile præsepe, in quo erat reclinatus. Ut constaret, paupertatem voluntariam signum esse, ex quo hic Dominus cognoscendus esset Salvator mundi.

Atque hæc est prima lectio, quam è præsepii cathedra nos docet Christus infans, perfectionis magister: paupertatem æstimare, divitias contemnere; incommoda & rerum etiam necessariorum defectum libenter sustinere; commoda & superflua devitare: quod si ab hoc magistro cœlesti, didicerimus; erimus veri ejus discipuli, unicæque dilecti ejus Socii.

II
Magister
castitatis.

II. Altera lectio, quam infans Jæsus docet nos, est castitas. Ante Christi Domini adventum. Grassabantur omnis generis scelera, castitati contraria apud Judæos æquè ac Gentiles: Gentiles quidem, tanquam heroica facinora falsorum Deorum suorum, Jovis, Veneris, Apollinis libidines proponebant & passim imitabantur, existimantes se hoc modo Deos colere. & rem gratam illis facere: Judæi quoque scatebāt his sceleribus, ut ex prophetis colligimus Osee, 4. 2. *Furtum & adulterium inundaverunt, instar diluvii cujusdam, & Jeremias. c.*

23. 10. *adulteris repleta est terra. & c. 9.*
2. *Quis dabit capiti meo aquam & oculis meis fontem lacrymarum. Derelinquam populum meum & recedam ab eis: quia omnes adulteri sunt cœtus prævaricatorum.* Imò virginitas, & si quis sterilis esset & absque hæredibus, erat ipsi opprobrium. Unde cum Judicum c. 11. 30. Jephthe vovisset, immolare quod primum è domo sua occurreretur, filiæque occurrisset, ac immolanda esset: petiit. *Dimitte me ut 2. mensibus circummeam montes & plagam virginitatem meam.* Hæc virtus erat in exiguo honore, paucissimi castitatem Virginitatem servabant, ipsi etiam S. Patriarchæ & prophetæ matrimonium inibant: & sterilitas, magnum opprobrium reputabatur. Ad hæc scelera carnalia passim grassabantur, non solum ante diluvium, quando omnis caro corruerat viam suam, & communi cataclysmo mundus ab his sordibus mundari debuit; verum etiã post, tempore Prophetarum, unde Propheta Osee c. 4. 2. *Et furtum & adulterium inundaverunt, instar fluvii aggeres petrum pentis & omnia longè, latèque inundantis.* Ut igitur Salvator mundi mundum salvaret, & ab his sceleribus carnalibus purificaret, ipse exemplo prævit, Virginitatem, tanquam sponsam dilectissimam amplexus est: ut facilius mundum converteret, ostendendo se non querere delicias & voluptates carnales, sed gloriam Patris sui & salutem animarum: atque ita fidem inveniret apud homines. & obedientiam Evangelii sui illis persuaderet.

1. Amorem castitatis redemptor noster ostendit, nosque exemplo docuit, cum nostrâ naturâ assumpta in mundum

dum veniens, statim assumpsit, perfectissimæ castitatis in supremo ejus gradu, qui est status purissimæ virginitatis. Et hic status eum decebat, qui simul erat Deus & Homo; qui ad emundandos sanguine suo homines, ab omnibus peccatis, & ad eosdem donis suis sanctificandos, atque ad danda omnium virtutum exempla, veniebat. Hic Spiritus S. manifestavit S. Joanni Apostolo, in quadam revelatione; dum Christum vidit in medio septem candelabrorum aureorum, præcinctum zona aurea. Apoc. 1. 13. Quæ ex mente S. Gregorii significat: *Munditiam & castitatem cordis.* L. 21. moral. c. 2.

2. Ostendit amorem castitatis, ejusque exemplum dedit; dum nasciturus matrem elegit mundissimam, & voto castitatis obtrictam, relinquens illam Virginem; juxta Isaia Vaticinium, dicentis: *Ecce Virgo concipiet, manens Virgo, & pariet Filium.* Considerat hoc S. Augustinus serm. 13. de temp. *Dominus noster JESUS Christus ideo per casta Virginis membra venit ad terras, ut ostenderet Deum esse castitatis authorem, eamque docere & in cordibus operari.*

3. Ostendit amorem castitatis, eamque docuit, dum S. Josephum elegit nutritium, & cui obediret, tanquam Parenti, qui ut scribit S. Hier. tom. 2. contra Helvid. Castus fuit & perpetuam Virginitatem coluit, ut decebat futurum sanctissimæ Virginis Sponsum, & socium, & virginitatis ejus testem. Huic homini obedivit, ac servivit mundi Redemptor, ab infantia usque ad vicinam triginta annis ætatem, cum eo, amanter, familiariterque conversatus est, ostendens per hoc, quantum amaret &

stimaret castitatem. *Magna Virginibus dignitas est prærogata, quod Christus duobus Virginibus, Matri scilicet suæ & S. Josepho, factus est subditus.*

4. Quotquot ad se postmodum vocavit, ut Apostolos, statim singularem castitatis amorem inspiravit, & cum Apostolorum aliqui uxores haberent: inspiravit illis, ut eas relinquere, & quia hoc, citra uxorum consensum suavitur fieri non poterat; his quoque eundem continentia amorem propiciam, curamque illius servanda inspiravit. Et quia inter illos S. Joannes non solum castitatem, verum etiam Virginitatem servavit, singulariter à Christo dilectus fuit, ut scriptum nominet: *Discipulus quem diligebat JESUS*: Et hac de causa cum Dominus penderet in cruce ei suam benedictam Matrem, tanquam Virginem Virgini unice commendavit quæ inspiratio adeo fuit efficax, ut exactè servarent castitatem: legitur enim de Apostolis, quod ambitione, irâ, zelo vindictæ laborarint, in materia castitatis nullus de eis defectus vel minimus uspiâ legitur.

Discamus igitur & hanc secundam lectionem à Christo, ut castitatem antore singulari prosequamur, & tanquam Societatis Jesu pupillam, illam conservemus: *Portemus ergo & nos, ait S. August. serm. 13. de Temp. Dominum casta corpore, quem Virginis casta membra portaverunt: Christus enim Magister est Castitatis; & ideo qui Castitatem non habet, Christum portare non potest.*

III. Tertia lectio quam Christus natus, Magister optimus nobis proponit, est obedientia. Cumque non solum Adam primus parens noster peccasset inobedientiâ, verum etiam ante

III.
Magister
obedien-
tiæ.

Christi adventum omnia scelera, & mandatorum divinarum transgressiones invaluisse; totisque mundus in maligno positus esset: Tunc venit Dei Filius, implevitque illud ad Hebr. 10. 6. *In capite libri scriptum est de me, ut faciam, Deus voluntatem tuam.* Tunc dixi: ecce venio ut faciam Deus voluntatem tuam. Ecce venio, in stabulum: ecce venio ad circumcisionem, ecce venio in templum, ut me offeram: ecce venio in Aegyptum; ecce venio in crucem. Humiliavit semetipsum, factus obediens usque ad mortem, mortem autem crucis. Quæ verba declarans S. Augustinus L. 1. de incarn. Verbi c. 18. *Filius Dei, qui erat Verbum & Sapientia Patris cum esset in gloria, quam habuit, antequam mundus esset, exinanivit semetipsum (in tempore) & formam servi accipiens, effi-*

citur obediens usque ad mortem, ut obedientiam doceret; persuaderetque eis, qui non aliter, nisi per obedientiam, salutem consequi poterant, in semetipso prorsus complectens, quod ab aliis volebat compleri.

Quæ cum ita sint, Charissimi, tanquam obediens Discipuli Magistrum nostrum audiamus, & triplicem lectionem de paupertate, castitate & obedientia bene apprehendamus. Has virtutes magni æstimemus, tanquam media salutis æternæ convenientissima, tanquam hostes debellandi instrumenta potentissima, scilicet concupiscentiam carnis, oculorum & superbiam vitæ. Has virtutes amemus, veluti Christus amavit & complexus est: & illorum effectus experiamur, & actus exerceamus, ita victoriam & coronam, æternam obtinebimus.

EXHORTATIO I.

IN FUNERE

R. PATRIS P. L.

In Novitiatu Anno 1698. 17. Aprilis piissime defuncti.

Ostendit mortem ejusdem, uti & aliorum in Societate JESU morientium, esse pretiosam.

T H E M A.

Pretiosa in conspectu Domini, mors Sanctorum ejus. Psal. 115. 5.

Ecce si quis dum vanitatem rerum omnium terrenarum, cunctis ob oculos ponit, inter cetera de morte agens, ait c. 2. *Moritur doctus similiter ut indoctus, Pari*

modo, asserere licebit: moritur facularis, similiter ut Religiosus: moritur dives similiter ut pauper: moritur improbus, similiter ut probus, Justus & Sanctus, Cain ut Abel, Esau ut Jacob, Saul ut David, Epulo ut Lazarus. Secundum

speciem

speciem exteriorem videtur mors esse similis omnium: imò mors peccatorum nonnunquam lenior, suaviorque accidit quàm iustorum dum illi placidà & facili; hi verò durà, molestàque decedunt: quemadmodum de S. Joanne Capistrano legimus, qui toto triduo supremo, luctam, agonemque difficillimum per pessus fuit; quod ipse precibus à Deo flagitaret, ut vicem ignis purgantis lucta illa suppleret. Non ablimile exemplum prabuit nobis R. P. Petrus in hac probationis domo defunctus; qui licet vitam egerit à puero innocentia, pietate, omniumque virtutum splendore illustrem; luctam tamen duorum dierum & noctium longè difficillimam cum morte inire coactus fuit. Moritur igitur injustus similiter ut iustus in oculis hominum; at in oculis Dei, pro quantum intercedit discrimen! nam *Mors peccatorum pessima. Psal. 33. at pretiosa in conspectu Domini mors sancto- rumejus Psal. 115.*

Quàm verò pretiosa fuerit mors R. P. Petri, & aliorum piè in Societate morientium sit, in presenti dilucidabimus.

I. Mors est echo vite; neque enim, magno Augustino teste, potest mori malè, qui vixit bene. Ac proinde Si vita Religiosi pretiosa sit in conspectu Domini mors non potest non esse pretiosa. Explanat id Doctor mellissimus *serm. 24. ex parvis, dum ait: Pretiosam in conspectu Domini mortem sanctorum ejus facit, aliquando vita, aliquando causa, aliquando simul vita cum causa. In Confessoribus, qui in Domino moriuntur, facit pretiosam vita. In Martyribus, qui pro*

Domino moriuntur, facit eam pretiosam aliquando sola causa, aliquando causa pariter & vita. Et illa quidem mors pretiosa est, quam commendat vita; pretiosior autem, quam facit causa; pretiosissima verò, quam pravenit vita cum causa. Cùm igitur mortem R. Patris nostri vita cominender, non potest non esse mors pretiosa.

1. Igitur pretiosa fuit vita ejus, ob favores & gratias, quas Christus Dominus, sicut omnibus, ita & illi sanguine infiniti valoris meruit. *1. Petri. 1. 18. Scientes, quod non corruptibilibus auro vel argento redempti estis, sed pretioso sanguine, quasi agni immaculati Christi.* Ejusmodi gratia fuere, gratia sanctificans, in Baptismo infusa, gratia vocationis ad veram fidem, ad religiosum ordinem, & in iis perseverantiam usque ad mortem aliæque complures. Quis igitur de morte ejus pretiosa, vita parallelà, ambiget?

2. Pretiosa fuit vita ejus, ob insignem virtutum thesaurum, quem tota vita collegit: & in anima sua, velut area, reposuit. Tales fuere fides viva, & viva, spes robusta, charitas accensa, devotio singularis pietas tenerima, paupertas Evangelica, obedientia Apostolica: sapientia & prudentia insignis, cum septenis spiritus sancti donis, imò & cum ipso Spiritu sancto, qui non solum est dator, sed & donum, ut docet Doctor Angelicus *1. p. q. 38. a. 1. & 2.* Ac proinde cum tota sanctissima Trinitate, quæ in iustis tanquam in templo habitat. Quænam vita pretiosior.

3. Pretiosa fuit vita ejus, ac proinde

inde mors quodque, ob plurima bona opera, in gratia Dei, ut spes est perfecta, & vitæ æternæ meritoria. Quid autem fuit aliud vita R. Patris nostri à puero ad juventutem, & à juventute ad senectutem annorum in Societate, maximâ innocentia & devotione transacta, nisi series & catena aurea, omnis generis operum bonorum? Sive enim juventutem literas humaniores & Philosophiam docuit; sive in Collegiis magnâ humilitate & charitate ministerium gessit; sive Novesii & Confluentiæ, Collegii clavum Rector tenuit; sive domesticos intra parietes Collegas exquisitis, aptissimisque exhortationibus ad perfectionem excitavit, sive aliis functionibus in Societate occupatus tempus suum exegit; quid egit, nisi opera vitæ æternæ meritoria cumulare; & vitâ pretiosâ ad mortem in conspectu Domini pretiosam sese disponere?

4. Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum ejus; & R. Patris nostri, ob securitatem vitæ præteritæ, in innocentia magna & bonis operibus transactæ: ea de causa Sanctus Martinus confidenter humani generis hostem increpabat: *Quid adstas cruenta bestia, nihil in me funesti reperies; Et Sanctus Ambrosius, nec mori timebat, nec vivere recusabat. Secura ergo & læta illis advenit mors: Respice & levate capita vestra, quia appropinquat redemptio vestra.* Hujusmodi piis sanctisque Viris, mors est liberatio ab hujus vitæ miseriis, & ad veram vitam transitus. Rectè Sanctus Maximus Centuria 5, cap. 76. *Non puto,*

justum esse hujus vitæ mortem appellare mortem; sed recessum à merito, separationem à corruptione, liberationem à servitute, & à turbatione querelarum, bellorum ablationem, tenebrarum subductionem, remissionem laborum, servoris tranquillitatem, velamentum pudricæ, afflictionum fugam, & ut in summa dicam, omnium consummationem malorum. Unde Seneca ad Marciam scribens, bene mortem optimum naturæ inventum nuncupat.

5. Pretiosa in conspectu Domini mors Sanctorum, ob illius prænotionem & prævisionem, Deo eam revelante; ut accidit, S. Chryostomo, S. Joanni Eleemosynario, S. Antonio, S. Ignatio, B. Aloysio Gonzagæ, aliisque innumeris. R. P. Petrus aliquot ante morbum & obitum diebus vesperi orans, aut ad meditationem diei insequentis se comparans, pullum, utique ab Angelo sancto excitatum, securitæ mortis indicium, ut ipse mor retulit, audivit. Denique pretiosa mors, Sanctorum, piorumque Virorum, ob Christi Domini auxilium, quod servus suis fidelibus in hora mortis exhibet. Ob subsidium Virginis beatissimæ, quod eximius cultoribus suis vitæ exitum præstat. Ob fidelem operam, solaciūque S. Angeli Tutelariorum, aliorumque SS. Patronorum, quod Clientibus suis in agone supremo impertiunt.

Quanta autem ea est gratia, pretiosæ ejusmodi morte defungi? Quanta gratia, cum viva fide, spe, charitate, magnâque ob vitam probè exactam, securitate atque in Deum fiducia vitam claud-

claudere? Quanta gratia, animam virtutibus, & meritis ornata, (velut navem ex Indiis auro, argentoque onustam) salvam sospitemque ad litus æternitatis felicis appellere? Quanta gratia, ab omnibus tentationibus liberari, omnibus peccandi deinceps periculis eximi, Dæmones calcaneo insidiantes, detriumphare, & victoriæ palmâ relatâ in cœleste capitolium invehi?

II.
Mors pretiosa ob revelationes & vaticinia.

II. Omnium quidem Sanctorum, justorum, proborumque hominum obitus in conspectu Domini est pretiosus; sed in primis perseverantium in Societate JESU, regulas ejusdem observantium, salutis & perfectioni propriæ, æquæ ac alienæ strenuè incumbentium, quis pretiosam mortem esse ambigat; potissimum si varias revelationes Sanctis diversis concessas, de morientibus in Societate, expendat?

1. Pretiosa mors in Societate JESU obeuntium, ob revelationem factam Sancto Francisco Borgiæ, quam recenset P. Nadafi in pretiosis occupationibus morientium cap. 16. R. P. Vincentius Matrezius Barcinonensis Proregi à Confessionibus, religiose contestatus est sæpiusque narravit, se à Marco S. Francisci Borgiæ Socio, Coadjutore, (viro cujus mores religiosi, fidem non invitam mereantur) audivisse: ipsum Romæ ad S. Borgiam pro more in cubiculum ingressum, reperisse Virum sanctum amœnissimâ quadam hilaritate, simulque lacrymis tenerè persusum; ausum confidentiâ consuetâ querere semel iterumque, hilaritatis illius adeo sanctæ causam;

respondum tandem ab illo accepisse: Scito Frater Marce, Deum impensè amare Societatem, eique concessisse beneficium, quod olim Ordini S. Benedicti; nimirum ut trecentis primis annis, nemo, qui in ea ad mortem perseveraverit, damnetur.

2. Pretiosa est mors in Societate decedentium, ob elogium seu vaticinium de Societate S. Philippi Nerii. R. P. Vincentius Ficherellus Collegii Pistoriensis Rector Anno 1657. 27. Aprilis datis ad Patrem Nadafi literis enucleatè narrat, quomodo, antequam Romæ Anno 1620. 17. Novembris Societatem ingrederetur, ad Julium Salsedonium Grosleti Episcopum, virum sapientiâ, scriptis, ætate, virtute, abdicatòque, ut æternitati quietius vacaret, Episcopatu, dignum S. Philippo Nerio Magistro discipulum, ductus, præclara de Societate audierit, impensè hortante, ut perpetuas Deo grates referret, quod ab illo ad Societatem vocatus esset, de cujus religiosi S. Philipus Neri (quocum diu ac familiariter se egisse gloriabatur) dicere solebat: *Filii Ignati, qui perseverant in Societate, ibi moriuntur sanctè*; id est, obeunt mortem sanctam.

3. Pretiosa mors in conspectu Domini, vitam in Societate finientium ob testimonium S. Theresiæ, de qua idem P. Nadafi, ex Imagine primi sæculi Societatis L. 5. c. 8. pag. 648. recenset sequentia: Videbat post sumptam Eucharistiâ S. Theresia triumphalem & frequentè animarum è purgatorio ad cælum procedentium pompâ. Ibat prima, nescio quid magis augustæ gloriæ atque Majestatis præfe-

præferens & quasi antesignana reliquarum. Veniebat, Angelorum coronâ comite, illis obvius, explicatâ ad omnem gratulationem fronte amabili, dulcis JESUS & primæ isti animæ amplexum, & pacis æternæ osculum latus dabat, pignus amoris & honoris perennis. Lætæ, stupentique & quid festiva hæc gloria sibi vellet, interroganti Theresiæ; una ex illorum contubernio anima, de prima illa anima loquens: Dux, aiebat, noster est, è Societate Jesu, Frater unus; nos Duci gratulamur, cuius virtuti ac precibus debemus, quod hodie liberemur. De omnipotentis adventu nil mirum, nil novum; scilicet hoc est hominum Societatis Jesu Privilegium, ut mortuum Jesuitam, obvius Jesus excipiat. Historia Provinciæ Bœticæ putat Fratrem illum fuisse Sebastianum de Malagon 15. Julii Anno 1578. defunctum post magnos dolores, vultu hilari toleratos. M. S. p. 2. num. 5. 8. 9.

4. Pretiosa in conspectu Domini mors in Societate perseverantium, ob visionem Alphonfi Roderiquez viri è Societate notæ sanctitatis, de quo R. P. Gabriel Alvarez Majoricensis Collegii Rector, de Alphonso illius Collegii Alumno Veterano ita scribit: Hic vir in triclinio Anno 1599. in Octobri post cœnam, inter agendas de more gratias, vidit omnes præsentés fore salvos, nec illos duntaxat, sed omnes præterea, qui tunc temporis debebant in Societate, modò in illa perseverarent. Qua notitiâ utebatur, quando aliquem in vocatione nutantem, confirmare studebat. Hæc omnia habentur ex ipsomet Fratris

Alphonso & ad nos, quasi per annorum gradus pervenere. P. Josephus Ramus Alphonfi Roderiquez conscientie arbiter prædicta confirmat, asserens, omnes domesticos ab eo conspectos tanquam Angelos Dei, & exarsisse desiderio eorum videndi in cœlo, cumque ea de re ageret cum Deo, ibidem inter egrediendum è cubiculo, responsum accepisse, se voti compotem fore. Hæc revelatione auditâ R. P. Didacus Monterius Ulyssiponensis Domûs Professor, Præpositus, dicere solebat, aliam, illà recentiorum super ea re habitam revelationem de salute illorum, qui in Societate perseverarent; seque nôsse, cui ea facta sit, idem aiebat Venerabilis P. Balthasar Alvarez, vir cui sine levitate cordis omnino credi possit.

5. Pretiosa in conspectu Domini mors, in Societate, vitâ defungentium, ob testimonium cujusdam ex alio Ordine celebri, religiosi. Decumbebat è sacro Capuccinorum Asceterio, quidam jam cœlo, quàm terris vicinior; hic advocato à se Patre Vincentio Matrezo, de quo ante meminimus, & cubiculum ægri ingredienti acclamavit: Felicem te Pater, cui contigit socium esse ejus Ordinis, in quo, quicumque decedit, vitâ fruitur sempiternâ. Hæc mihi jam nunc Deus ostendit: hæc palàm omnibus nuntiate mandavit. Eadem de Instituto morientis interpretante Matrezo; multos de suis salvari dixit moriens, homines autem Societatis, omnes omnino, si ad mortem usque in ea constiterint, esse salvandos: addiditque, Pater, res se habet, ut dixi, & Deus mihi mandat ut dicam, & idcirco te accersivi.

cessivi. Atque ita non sine fama Sancti-
tatis excessit à vita. Vide Imaginem
x. seculi pag. 650.

Præterea hoc idem Patris Capuccini
cum P. Vincentio Matrezo colloqui-
um in quadam mentis abstractione An-
no 1631. sibi repræsentatum esse, manu
suâ & sigillo Societatis testatur P. An-
tonius Beatillus Anno 1632. 21. Febr.
Quæ tamen omnia nos religiosè ac sob-
riè ut accipiamus, par est, ad fervo-
rem, non ad tepiditatem & præfiden-
tem languorem: spem habent ista, non
infallibilitatem.

6. Pretiosa in conspectu Domini
mors, in Societate vitam piè clauden-
tium, uti & in aliis Ordinibus; ob in-
fallibilem & certissimam æternæ Veri-
tatis ore prolatam revelationem; & à
binis Evangelistis, Matthæo & Marco
tanquam testibus ac Scriptoribus, om-
ni exceptione majoribus, chartis con-
signatam: Matth. 19. & Marci 10. *Om-
nis qui reliquerit Patrem aut Matrem, aut
uxorem, aut filios, aut agros, propter no-
men meum, centuplum accipiet, & vitam
æternam possidebit. Quid clarius? Quid
certius? Ac proinde quid securius? Im-
possibile est Deum mentiri, inquit Chryso-
stomus L. I. de Provid. coll. II. Promi-
sit autem ille vitam æternam ista relinquen-
tibus; reliquisti tu omnia ista & abiecasti:
quid igitur prohibet de hujusmodi promissio-
ne considerare & esse securum?*

Quocirca, Dilectissimi, R. P. Petro,
in hac probationis Domo piissimè de-
functo, ex animo, velim, congratule-
mini; quod in Societate tot annis piè
virtuosèque vitam traduxerit, in ea
perseveraverit, ac morte, in conspectu

Domini, pretiosa, ut speramus, dece-
serit. Pretiosa exiit, ut vidimus, ejus
vita, cui mors pretiosa, velut echo, voci,
non potuit non respondere. Pretiosa vi-
ta fuit, ob tot catenatis laboribus
comparata merita, virtute Sanguinis
pretiosi, JESU Christi acquisita. Pre-
tiosa fuit, quia tot pretiosis virtutum ci-
meliis, & gemmis condecorata. Pre-
tiosa fuit, quia pretioso, tot operum bo-
norum thesauro ditata: Pretiosa fuit,
quia magna vitæ beatæ spe, ac præmi-
cœlestis, exantlatis laboribus, corre-
spondentis, securitate transacta, quam
mors pretiosa, mors felix & bene au-
spicata, non potuit non tandem coro-
nare. Desideratissimè, Charissimè, non
absimilem obitum? Optatissimè cum
nonneminè: *Moriatur anima mea morte
justorum, & sicut novissima mea horum
similia?* Facite, quod P. Petrus in iti-
nere cuidam è Societate reponere ex
S. Bernardo, ni fallor: vivat prius ani-
ma tua vitâ Justorum & morietur dein
morte Justorum. Imitemini vitam, &
voti compotes reddemini: Imitemini
vitæ innocentiam, devotionem tene-
ram, laborum pro Dei gloria & anima-
rum salute exantlationem, bonorum
operum coacervationem, solidarum
virtutum exercitationem: hac ratione,
non secus atque ille in Societate JESU
perseverabit, & vitam preciosam
morte æquè pretiosâ concludetis, juxta
S. Francisci Borgiæ, S. Philippi Neri,
S. Theresiæ, Alphonfi Roderiquez, &c.
Revelationem imò & ipsiusmet Christi
Domini testimonium ac promissionem
infallibilem: *Amen dico vobis, quod vos
qui reliquistis omnia, & secuti estis me, cen-*

cuplum accipietis & vitam aeternam posside-
bitis: Quod omnibus nobis largiatur

sanctissima Trinitas, Pater, Filius, &
Spiritus Sanctus. Amen.

EXHORTATIO II.

AD NOVITIOS IN OBITU

Cujusdam Novitii, G. E. In Tirocinio Anno 1700. 17. Novem-
bris pie defuncti.

T H E M A.

Beati mortui qui in Domino moriuntur. Apoc. 14. 13.

Vangelistarum Aquila Joannes in Apocalypsi sua I. c. refert allapsam sibi de caelo vocem: *Et audivi*, inquit, *voce[m] de caelo dicentem mihi scribe: Beati mortui, qui in Domino moriuntur.* Anodo jam dicit Spiritus (Sanctus) ut requiescant à laboribus suis: *opera enim illorum* (id est, primum & merces operum) *sequuntur illos.* Dicta S. Evangelistæ verba, variè à variis Doctoribus ac Patribus exponuntur. 1. S. Ambrosius & Haymo explicant: *Beati qui pro Domino, seu propter Dominum, moriuntur, quemadmodum Martyres.* 2. Alii intelligunt: *Beati mortui, qui in Domino, id est, ex amore Domini, moriuntur,* veluti B. V. Maria, S. Maria Magdalena, S. Franciscus Seraphicus, S. Carolus Borromæus, B. Stanislaus Kostka,

qui ex amore videndi & fruendi Dilecto, mortui sunt. 3. Alii interpretantur. *Beati mortui qui in Domino,* id est, in commemoratione, invocatione, & amore Domini moriuntur & in actu charitatis animam efflant; Sic S. Aug. in actibus contritionis: S. Hieron. in exhortatione ad charitatem Dei & proximi: S. Ambrosius in suavibus cum Dilecto colloquiis: S. Thomas in pronuntiatione verborum Cantici: *Veni Dilecte mi egrediamur in agrum;* S. Petrus Cælestinus in verbis: *Omnis Spiritus laudet Dominum.* S. Xaverius in istis: *O JESU Deus cordis mei!* 4. Denique plenius & planius alii sic exponunt: *Beati mortui, qui in Domino, id est, in fide, charitate, gratia & amicitia Dei moriuntur.* Ita Primasius, Beda, Richardus & alii. Unde S. Bernardus ait: *Mori pro Domino Martyrum est, in Domino autem mori Confessorum.*

Nos

Nos presenti exhortatione, Charissimum Fratrem nostrum ante mortem, in morte, post mortem esse beatum, ostendemus, quia in Domino mortuus est.

1.
Beatus
fuit ante
mortem.

I. *Beati mortui*, ante mortem, qui in Domino moriantur. S. Ambrosius & Alcazar, per mortuos hic intelligunt, non mortuos corpore, sed mundo, non mortuos physice, sed mystice & spiritaliter; qui enim physice mortui sunt, amplius mori nequeunt, quod tamen de mortuis hic asseritur: ait enim *Beati mortui in domino moriantur*. Unde Aureolus hæc refert ad religiosam Monachorum disciplinam, in monte Cassino Anno Christi 716. Quando ibidem Anno Carlomannus, Frater Pipini Regis Francorum statum religiosum amplexus est, uti & Chilpericus Rex Francorum, alique Regum & Principum Filii; Religiosi enim sunt mystice & civiliter mortui: tum quia secularibus negotiis sunt defuncti, tum quia mortificationem JESU, cum S. Paulo, semper in corpore, & magis in animo circumferunt: de qualibus ait idem Apostolus ad Coloss. 3. 3. *Mortui estis, & vita vestra abscondita est cum Christo, in Deo*. Hi proinde duplici fructu gaudent: prior est, quod jugi pace & lætitiâ conscientiarum fruuntur; ut experientia constat, & vox divina hic promittit, dicens: *Ut requiescant à laboribus suis*: posterior est, quod opera illorum sequantur illos: quia cum firmâ suâ resolutione mortem quasi devorârunt, hac de causa, in opere ipso non deficiunt, sed stabiles potius, in actibus suis efficaces, constantes, patientes,

fideles, omnibusque virtutibus conspicui, Christi amatores inveniuntur.

Si hoc priore modo, accipiamus *Beati mortui*, id est mystice, charissimus Frater noster, beatus fuit: fuit enim mortuus mundo, dum patriam, parentes, amicos, mundumque deseruit, statum religiosum elegit & in hac probationis domo amplexus est. In quo fuit secularibus negotiis defunctus; & semper mortificationem JESU cum Apostolo in corpore suo circumtulit; ac proinde pace & solatio conscientiarum suarum fruitus est, & in operibus bonis, virtutibusque constantem se exhibuit. Itaque si Beati sunt, qui mortui mundo; verè & noster Charissimus hic Frater felix est & beatus. Et quidem agnoscit ipse apertis in alia vita mentis oculis, suam istam beatitudinem longè clarius; & si ad hanc lucem redire liceret, & in eo loco hic peroraret, quantâ emphasi & energiâ verborum, quantâ affectuum vehementiâ suam nobis felicitatem contestaretur? diceret haud dubie:

O mei charissimi Fratres! quanta mea est felicitas, quod ad Societatem JESU vocatus, in eadem vitâ sanctus fuerim? hoc unum è maximis fuit beneficiis, quæ Divina Bonitas in me immeritum in omni vitâ meâ, contulit: si enim in sæculo mortem appetissem, forsân ignibus æternis addictus fuisset, aut saltem non adeo bene ad mortem dispositus ac præparatus. Benedictus Deus, per quem vocatus sum in Societatem Filii ejus. Felix sum ac beatus, quod exhomolegi de tota vitâ animam expiarim, octiduumque

R r 2   integrum

integrum in eam ritè peragendam, insumpserim; quod in sæculo minimè peccatissem; adeoque præteritorum delictorum veniam obtinuerim: *Beati quorum remissa sunt iniquitates, & quorum testa sunt peccata.* Psal. Felix sum & beatus, quod dum vixi in Societate, ab ejusmodi criminibus, per gratiam Dei, sum præservatus, quæ in mundo, toties, tamque leviter perpetrari solent, ad quæ in hac domo sancta, occasiones defuerunt, adeoque immunis fui. *Beati immaculati in via, qui ambulant in lege Domini.* Psal. Felix fui & beatus, quod tot menses in Tirocinio, potuerim Deo servire, in paupertate, castitate, obedientia, & humilitate; ac multa opera bona peragere, quæ in mundo minimè peregissem. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum.* Matth. 5. Felix fui & beatus, quod inter vos tanquam Frater inter Fratres degens, in tanta pace & charitate vixerim, tot piis colloquiis ædificatus, tot bonis exemplis in omni virtutum genere, excitatus à vobis fuerim, pro quibus gratias immortales refero: *Beati pacifici, quoniam Filii Dei vocabuntur.* Matth. 5. Felix denique & beatus fui ante mortem, quod extremis Sacramentis ad mortem ritè dispositus, inter Fratrum meorum in Christo charissimorum, astantium, & preces pias ac suspiria fundentium, in Domino piè obire licuerit. Vere igitur *Beati mortui qui in Domino moriuntur:* magna hæc est felicitas, beatitudo, ac misericordia, quam in æternum cantabo & prædicabo in sæcula.

II.
Beatus in
morte.

II. *Beati mortui qui in Domino moriuntur,* & physicè mortem obeunt: & hic

est alter titulus felicitatis ac beatitudinis, qui Religiosis mundo mortuis advenit, quod sunt *beati*, quando in Domino moriuntur, hoc est, qui in fide, charitate, gratia & amicitia Dei vitam claudunt: hi enim moriuntur quasi in manu Domini, aut potiùs in sinu Domini moriuntur, id est dormientes requiescunt, quomodo de S. Stephano protomartyre Actorum 7. dicitur *obdormivit in Domino*: quod etiamnum pii in morte fidelium usurpant, & obdormivisse asserunt. *Beati ergo mortui qui in Domino moriuntur.* nam illis 1. Mors est finis laborum: *Amodo dicit Spiritus ut requiescant à laboribus suis.* l.c. Omnibus laborantibus ait S. Chrysostomus hom. 4. ex imperf. *dulcis est finis: viator libenter interrogas ubi est mansio: Mercenarius libenter computat, quando annus completur: Agricola semper tempus mensis expectat: Mercator die ac nocte Theca sua discutit rationem: Mulier pragnans semper de decimo mense cogitat: sic & servi Dei libenter de consummatione sæculi requirunt, scriptum est enim ubi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum.* Qui ergo finem laboris, & thesaurum labore reperit in morte, beatus est. 2. Mors est finis tentationum, peccatorum, periculorum, quibus tanquam procellis & fluctibus in hac misera vita jactamur; quorum omnium portus securus est mors. *Insuper mors est quietus portus,* ait Sanctus Ambrosius. Lib. de bono mort. mors, ait Sanctus Chrysostomus, *mors est portus tranquillus, vera requies, somnus, ad meliora transitus, à malis liberatio, migratio à terra ad cælum, ab hominibus ad Angelos &*

ad ipsam Angelorum Dominum. Quid est mors, inquit S. Ambrosius L. 1. c. 4. nisi vitiorum sepultura, virtutum suscitatio.

Quis igitur neget Beatum esse, qui in Domino moritur, ab omnibus hisce malis liberatur, & bona ista omnia acquiritur, ut de pie defuncto Charissimo Fratre confidimus; eò beatior quod non in mundo, sed in Religione, non in sæculari consortio, sed in Societate Jesu; in qua cum securitate & hilaritate mortem appetimus. Doctissimus juxta ac Religiosissimus P. Franciscus Suarez, ut vita ejus tractatui de Angelis præfixa memorat: in agone plenus gaudio coelesti; non putabam, inquietabat, tam suave esse & tam dulce mori in Societate. R. P. Henricus de Habspück, ut Annæ Belgicæ Duacenæ Anno 1612. recensent, in ultimo morbo rogatus, num in Societate mori jucundum esset? respondit: Superat hoc omnem cogitationem. Beneficium est beneficiorum; nemo credit, nemo credit. Similia asseruit quidam Novitius annorum octodecim anno 1602. ut in annis refertur, qui extremum jam inunctus ad Fratres, quos Angelos rebatur, conversus, non possum, inquit, vobis verbis explicare; quàm solida voluptas, quàm secunda & tranquilla quies, quàm profusum atque ad sensum pertingens gaudium sic animo cogitare, se mori in Societate; quàm unâ cogitatione dolores omnes & mortem suam ducet. An non igitur felix & beata ejusmodi mors est? An non Beati mortui, qui in Domino, ita moriuntur: Hæc quòque fors & mors cecidit in præclaris Charissimo Fratri nostro, modò de-

functo, qui per mortem peccatis, periculis & tentationibus ereptus, tanquam per januam in felicis æternitatis Domum est ingressus.

III. Beati mortui qui in Domino moriuntur, etiam post mortem. Ratio est, quia mors, ut ait S. Cyprianus, aperit viam ad patriam, & amicos; unde ait: Quid non properamus & currimus ut patriam nostram videre, & parentes salutare possimus? Ad horum autem aspectum & complexum venire, quanta & illis & nobis in communi letitia est? Si loqui daretur Charissimo Fratri nostro defuncto, quibus verbis suam à morte felicitatem ac beatitudinem nobis deprædicaret? An non diceret. Felix sum & beatus, quot statim à morte tot pro me oblata sint sacrificia & coronæ D. Virginis, non solum in his tribus Domibus Societatis in hac Urbe Trevirensi, sed etiam per totam Provinciam; imò per Hispaniam, Galliam, Italiam; Germaniam, universamque Societatem: quisi apud parentes obiissem, pauculis sacrificiis & precibus acquievissem. Felix sum & beatus, quod ad beatitudinem celestem admissus (ut nobis spes est) in qua cum tota Societate Jesu triumphante & curiâ coelesti totâ, Deo fruor, & fruor in æternum: hic video facie ad faciem SS. Trinitatem, Patrem, Filium & Spiritum Sanctum, illam cum summo gaudio & satietate intueor, amore complector, & fruor, in quo beatitudo mea sita est. Hic video Christum Dominum Redemptorem meum, Beatissimam Virginem, SS. Apostolorum, Martyrum, Confessorum & Virginum gloriosos Choros. Quæ tanta est læticia, ut

III.
Beatus
post mor-
tem.

Rr 3   verbis

verbis exprimi nequeat. Verè igitur felix sum & beatus à morte, quæ mihi fuit transitus ad vitam. *O vita vitalis, vita sempiterna, & sempiternè beata! Ubi gaudium sine merore, quies sine labore, dignitas sine tremore, opes sine amissione, sanitas sine languore, abundantia sine defensione, vita sine morte, perpetuitas sine corruptione, beatitudo sine calamitate.* S. August. in Manuali. Verè ergo beati mortui qui in Domino moriuntur, & ex his miseris ad ista gaudia & bona transeunt, quæ nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis descendunt.

Charissimi: quemadmodum defunctus noster suam deprædicavit felicitatem ac beatitudinem, ita si liceret ipsi, vestram quòque vobis ob oculos poneret: & si daretur loqui: diceret,

Beati estis Dilectissimi Fratres mei, quod ad eandem Societatem Jesu vocati estis, & in ea etiam metempus habetis operandi bonum, coronæque vestras augendi, mihi pauci solum mentes concessi fuere: quidquid in illis acquisivi meritorum, hoc solum habeo, nec quidquam amplius tota æternitate acquirere valebo: vos autem plurima; ergo dum tempus habetis, operamini bonum. O si annum vel unicum habere possem, libenter omnes mundi totius thesauros expenderem. Beati estis, si Regulas vestras ad omnem perfectionem ducentes omni diligentia servaveritis; ego, si scivissem, quæ modò scio, nec apicem illarum prætermissem. Beati estis, si vitia & passiones strenuè mortificaveritis, quia viveris. Beati estis, si omnia quæ mundus offert, perfe-

ctè contempseritis, & paupertatem spiritus dilexeritis, quia sicut ego, ita & vos præter linteamina pauca & asseres quaternos nihil hinc auferre poteritis. Beati estis, si strenuè studueritis caliditati, quid enim juvat blanditiæ corpori, quod brevi in pulverem revertetur? Divina autem & inexplicabilia sunt præmia Calliditatis in cælo: Beati estis, si sedulo & sincere solum Deum quæsitaveritis & ex corde dilexeritis: reliqua omnia non fatiant, non juvant, sed velut umbra, somnium & vanitas vanitatum prætervolant.

Vidimus, Charissimi, Beatos esse qui in Domino moriuntur. 1. *Ante mortem*: quæ beatitudo, ut Carissimo Fratri nostro defuncto obrigit, ita & vobis evenit. Hæc beatitudo consistit in vita religiosa, vita abscondita in Christo, tranquillitate conscientie, & honorum operum ac meritorum accumulatione. Agnoscite felicitatem hanc & ea frui mini. 2. *In morte*: Beatus fuit Dilectus nobis in Christo defunctus, quia à labore ad requiem, de exilio in patriam, de fluctibus in portum æternæ tranquillitatis invehctus est. Eadem nos fors & felicitas manet, si fideliter in Societate Deo militaverimus. 3. Denique *post mortem*, verè beatus fuit, quia tot sacrificiis & precibus adjutus, ut speramus, visione beatificæ SS. Trinitatis potius, gaudet nunc cum Angelis & Sanctis læticia inenarrabili. Tenete vos desiderium hujus beatitudinis? Mortificationi studete, virtutes comparate, regulas observate, mundum & mundana contempnite. Deum super omnia amate, & in vitæ religiose disciplina, usque ad mortem

mortem perseverate: Qui perseveraverit usque ad finem, hic salvus erit; Felix & beatus; tantæque gloria & honore ac læticia coronandus, ut eam nulla mens concipere, nulla lingua effari valeat. Effugit omnem sermonem, inquit S. Augustinus, excedit omnem sensum decus illud

atque majestas. Quod Deus præparavit diligentibus se, fide non capitur, spe non attingitur, caritate non apprehenditur, desideria & vota transgreditur: acquiri potest, asimari non potest. Beati igitur, mortui, & tærcque quæterque beati, qui in Domino, in Societate Jesu, moriuntur.

EXHORTATIO

PRO RENOVATIONE VOTORUM ÆSTIVA.

Cor soli Deo offerendum.

T H E M A.

Soli Deo. 1. Tim. 1, 17.

Seneca L. 1. de beneficiis c. 8. scribit: Socrati cum multi multa, pro suis quisque facultatibus offerrent; Æschines pauper auditor. nihil, inquit, dignum te, quod dare possim invenio: & hoc uno modo, pauperem me esse sentio. Itaque dono tibi, quod unum habeo, meipsum; hoc munus rogo, qualecunque est, boni consulas, cogitæque alios, cum multum tibi darent, plus sibi reliquisse. Acceperat benevolè Socrates hoc munus, & habiturum se curam spondit; ut illi, meliorem, quam acceperat, ipsum restitueret. Æschinem imitantur Religiosi, qui cum maximis, innumeris & infinitis

Dei O.M. beneficiis, non inveniunt munus dignum, quod rependant; seipsos & omnia sua per tria vota religiosa offerunt, idque tanto animi fervore, ac liberalitate tantâ, præsertim mox à peracto Tirocinio; ut nihil de mundo possidere, soli Deo vivere, soli Deo corpus, animam, & omnia sua consecrare aveant. Quodnam verò luculentius veri amoris & gratitudinis signum dari potest, aut testimonium; quàm nihil sibi de se, suisque rebus reservare; ac cor suum & seipsum soli Deo in holocaustum immolare? In omni creatura, inquit Hugo Victorinus, L. 1. de anima que sub sole occupatur, nihil humano corde sublimius, nihil nobilius; nihilque Deo similis. Quare nihil aliud à te petit Creator tuus, quàm cor tuum: non victimas arietum

arictum & sacrificia; non vestes tuas pretiosas & peripetasmata; non villas & pradia; non inanes & monilia, non divitias & cimelia, aut quæcunque alia mundi bona: sed te solum, & cor tuum sibi soli dedicari, offerri & consecrari per vota religiosa postulat.

Quâ igitur ratione cor nostrum per vota *Soli Deo* offerre penitus & immolare valeamus, in præsentiarum declarabimus: ut si quid fortè per negligentiam, ipsi decerptum, nobis retribuimus aut resumpserimus, in vororum instauratione Deo integrè restituamus.

I. Neminem nostrum latet, per vota nos Deo holocaustum immolare, ut Div. Thomas cum reliquo Patrum fenatu tradit: per quod quis tum se, tum omnia sua penitus soli Deo resignet: quidquid enim in Orbe universo possidemus, ad tria reducimus: aut enim bona sunt exteriora, possessiones scilicet & divitiæ: & hæc voto paupertatis Deo consecramus: aut bona & voluptates corporis, & hæc voto castitatis abnegamus, unique Deo offerimus: ac demum bona interiora animæ, & hæc obedientiæ voto Deo subternimus, dum voluntati atque intellectui proprio renuntiamus; ut Superiori, Dei locum tenenti, ea subjiciamus, quo amorem nostrum erga Conditorum supremum demonstramus; ipsi soli deinceps victuri, ac famulaturi.

Venerabilis Pater Vincentius Carafa septimus Societatis nostræ Præpositus Generalis, in Libro, quem Seraphinum nuncupat, Consideratione 22. ait: Vis hieroglyphicum veri amantis?

Pinge cor, & illi inscribe *soli*. In omnibus nimirum ejus potentis & affectibus. In intellectu *soli*: in memoria *soli*: in voluntate *soli*: in sensibus externis & internis *soli*: deinde ad illa progredere, in quæ cor suos spargit amores, omnibusque inscribe *soli*: in facultatibus *soli*: in recreationibus *soli*: in honoribus *soli*: in officiis *soli*: in studiis *soli*: in paupertate *soli*: in castitate *soli*: in obedientia *soli*: in cælo *soli*: in terra *soli*: in domo *soli*: in cubiculo *soli*: in gymnasio *soli*: in omnibus *soli*: & conclude, *sola soli* habeo solam animam, hanc Deo *soli* dabo, & hoc erit donum longè nobilissimum ac præstantissimum.

Dum primum vota nostra, absoluto tirocinio, Deo nuncupavimus, collecto in probationis decursu, fervore; cordi nostro inscripsimus *soli*: *soli Deo* honor & gloria: *soli Deo* obsequia mea: *soli Deo* cogitationes verba & opera; amores, affectus ac desideria; creatis deinceps nihil: nihil nummis & pecuniæ: nihil possessionibus, agris, vineis, hortis ac bonis terræ: at paulatim remittente fervoris primævi calore; pristini quandoque affectus recalescunt, redeunt rerum terrenarum vota, reviviscunt desideria mundana; ita ut jam non solum Numen cor possideat, sed locum nonnullum res terrena occupare moliantur: Quid hic consilii? In cæli tridana, cor & affectus inspice: & si illud, quod ante inscriptum erat *soli Deo*, nonnihil obfuscatum, obliteratumque repereris, renova, ac denud inscribe, *soli, soli, soli*.

S. Bernardus Doctor Mellissus, à quopiam interrogatus, quidnam à nobis Deus

I.
Perfecta
paupertas.

Deus. O. M. requireret ? Epist. 353. respondet : *Cor nostrum nihil dignius perficere potest, quam ut ei, se (totum) restituat; quo factum est : & hoc à nobis Dominus requirit, dicens : Fili da mihi cor tuum.* Verùm Doctor melliflue quid est cor suum totum Deo soli tradere ? Respondet ibidem : *Tunc si quidem cor Deo datur (totum soli) quando omnis cogitatio terminatur in Deum : gyratur & reflectitur super eum ; & nihil vult penitus possidere præter eum.* Nos Dilectissimi, in prima votorum oblatione, cor nostrum Deo totum obtulimus, eumque in finem reliquimus omnia ; ut omnis cogitatio nostra terminaretur & gyraretur in Deum, nihilque in mundo possideremus præter eum. Jam tamen successu temporis accidit nonnunquam, ut donationis à nobis factæ ex parte obliviscamur, & nonnullum, in corde nostro, creaturæ, locum assignemus, eamque amore inordinato complectamur : ea de causa, animum triduo recolligimus, cordis sinus executimus, affectus & cogitationes examinamus, visuri, utrum etiamnum omnis cogitatio, omnis affectio, omnis amor noster terminetur in solum Deum ; ita ut nihil penitus, præter eum possidere cupiamus : et si forè deprehenderimus, quidquam aliud præter Deum, subintrasse, locumque licet exiguum, occupasse, ex templo, inde ejiciamus ac proscribamus. Ut verò negotium hoc generosiùs aggrediamur, ea quæ nunc producemus, movere nos atque impellere valebunt.

1. Cor nostrum nimis parvum est,

Deum & creata simul capere nequit. cogitate amorem manum, inquit Augustinus, quæ dum unum tenet & capit, alterum tenere & capere non potest, quia occupata est. *Cor parvum est,* ait Hugo L. 3. de anima, & magna cupit: *vix ad unius milvi refectioem sufficere possit ; & totus mundus ei non sufficit :* quid igitur frustra illud rebus parvis replere conamur ? Solus Deus ei sufficit, ille solus replere potest. Quid est, obsecro, res creata, Conditori comparata, nisi gutta ad fontem, atomus ad aërem, arena ad montem, nihil ad omnia ? Ut quid ergo gravi corde diligimus vanitatem ; & quærimus mendacium.

2. Cor nostrum nimis angustum est, Deum & creaturam simul non capit. *Coangustatum est stratum* ait Jsaías c. 28. adeoque alter decidat necesse est. Soli sponso locus est, non alteri : Solus sponsus cælestis, omni & solo amore tuo est dignissimus : Pulchritudo tam antiqua, pulchritudo tam nova. omnia pulchra, omnia bona eminentissimo modo in se complectens. O summa Bonitas ! ó infinita Majestas ! quæ fronte alium præter te, in corde meo, aded angusto, collocare audebo ? Omnium corda hominum, qui fuerunt, sunt, & erunt omnes voluntates Seraphinorum & Cherubinorum, ac reliquorum spirituum beatorum non sufficient, ut in te uno occupentur ; & ego pusillum cor meum, aliâ re terrena occupabo : cum si aliud habeam in corde, præter te Deum, nec aliud plenè possideam, nec te Deum ; si verò nihil habeam in corde præter te Deum, non tantum possideam

te Deum meum; sed finor Deo & omnibus, Deus meus & omnia?

Soli itaque tibi cor meumpateat, *soli* tibi amor & affectus consecratur; ut merito cordi meo inscribere valeam *soli* in signum sinceri amoris. Imitabor hac in parte Virginem beatissimam, Deimatrem, quæ cordi suo inscripserat *soli*, nulli creaturæ aditum præbens: *Dilectus meus mihi & ego illi*; ac nulli alteri: corde, super omnia terrena instabilia, elevato: *Luna sub pedibus ejus*. Imitabor S. Paulum, qui inscripserat cordi suo, *soli: soli Deo, honor & gloria*. reliqua omnia arbitratur ut stercore; quæ nemo nisi stultus cum gemmis & unionibus eadem includit capsulâ. Imitabor S. Ignarium, solum Dei amorem, desiderantem ac possidentem: *Amorem tui solum cum gratia tua mihi dona & dives sum satis*. Imitabor Xaverium Indorum Apostolum, amore Dei solius cor occupantem: *Amote, solum quia rex meus es, & solum quia Deus es*. Imitabor S. Theresiam, quæ *soli* cordi suo insculpserat; ita ut nec iconem Christi Domini elegantiore, paupertatis amore, retinere sustinuerit; ne solius Dei amori, vel minimum decederet.

II.
Perficta
castitas.

II. Per votum castitatis, abjecimus voluptates carnis, ut totum amorem nostrum in Deum solum transferremus, nec in ullo delectationem quæreremus; præterquam in uno Deo: atque ita cordi nostro inscripsimus *soli*: & simul à grege bestiarum & jumentorum, ad Societatem Angelorum transivimus, ut non delectemur deincepsillis, in qui-

bus oblectantur bruta; sed iis, in quibus occupantur Angeli, scilicet solo Deo. S. Albertus M. in paradiso c. 6. asserit, præcipuum castitatis conservativum esse delectari in Domino; sic enim omnia vitia vilescunt; nam *gausto spiritu desipit omnis caro*. Unde S. Gregorius L. 18. Moralium c. 61. Esse quidem sine delectatione, anima non potest, aut enim delectatur infimis aut summis; & quanto altiori studio exercetur ad summa, tanto majori fastidio, torpescit ad infima: quantoque acriori curâ inardescit in infimis, tanto damnabilius frigescit ad summis. *Qui ergo vult delectari in solo Deo, omnes alias oblectationes à se rejiciat*; non tantum quæ sunt contra castitatem; sed etiam contra temperantiam: atque ita cordi suo inscribat *soli*.

Eapropter D. Augustinus L. 10. Homiliarum hom. 17. omnium sensuum custodiam vehementer commendat. *Si virginitatem, ait, integram servare desideras, quantum potes, observa blandimenta draconis; ne forte si incautus fueris, quinque sensus, qui in te sunt, quasi quinque virgines permittas à serpente corrumpi. Quisquid enim pulchrescui visus quidquid dulcescui gustu; quidquid blanditur auditu; quidquid lenocinatur odoratu; quidquid mollescit tactu, in his omnibus, si incautus fuerimus, surreptibus concupiscentiis malis, anima virginitatem corrumpi permittimus & impletur illud, quod per Jeremiam dictum est: Intra vit mors per fenestras. Idne fiat; claudantur creatis, soli Deo pateant.*

Quare I. Visui nostro inscribamus *Soli*: ut nihil videamus, quod animæ

animæ noceat, exemplo nostri
 piissimi Fratris Alphonsi Roderiquez,
 Venerabilis Patris Ludovici de Ponte
 & aliorum complurium: qui cædus pe-
 pigère cum oculis, ut intra annos plu-
 rimos, feminam non intuerentur. 2. In
 gustu quoque scribamus *soli*. *Ante om-
 nia*, inquit, S. Basilius, *adversus gustum,
 Virgo, totâ intentione pugnabit, fontēque
 voluptatum ventris & impudicitia fomi-
 tum, inde manantium, à principio, casti-
 tatis studio, sicabit, Virginem enim esse &
 gustum Virginis convenit; nullique suaviter
 oblectandi illecebræ obnoxium*. Lib. de
 Virg. Præluxere nobis S. Ignatius, S.
 Franciscus Borgias, P. Bernardus Col-
 nago, P. Franciscus Regis, S. Franciscus,
 S. Clara, qui gustum amaritie ca-
 stigantes, in solo Deo gustum ac dele-
 ctationem quærebant. 3. Auditui etiam
 & odoratui inscribendum, *soli*. Sed vel
 maximè tactui, ex mente S. Basilius,
 sensuum omnium perniciosissimo, &
 sævissimè blandienti. *Bonum est mulie-
 rem non tangere*, ait Apostolus: *malum
 est ergo tangere*, infert S. Hieronymus,
nihil enim bono contrarium est nisi malum.
 Quamvis enim bona sit terra, bona
 quòque sit pluvia, tamen ex earum
 mixtione lutum efficitur: pari modo
 et si bona sit manus viri, bona quòque
 manus femine, ex contactu tamen illa-
 rum, nonnunquam lurosa cogitatio vel
 affectio generatur: etenim qui tangit
 picem, manum utique sordidabit. *Soli*
 igitur, inscribamus sensibus & castimo-
 nia tuta erit; ut enim verè ait S. Laurent.
 Justinianus in ligno vitæ c. 5. de conti-
 nentia: *Custodia sensuum pudicitia servat,
 & violatio castitatis est sensuum curiositas*.

III. Denique voluntati etiam no-
 stræ, quam per obedientiæ votum, Deo
 obtulimus, inscribendum est *soli*: ut ni-
 mirum omne illud & solum velimus ac
 desideremus, quod vult Deus & Super-
 ior, Dei locum tenens; omne & solum
 nolimus, quod Deus ac Superior non
 vult. S. Ignatius suos vult voluntatem
 propriam exuere, ut divinam induant.
 Nisi enim id præstemus, & vel in unico,
 voluntati & voluptati propriæ adtræ-
 rescamus liberè evolare & perfectionis
 apicem attingere nequibimus: Similes
 enim erimus passeribus, quos pueri filo
 ligatos tenent, qui emissi se liberos au-
 tumant, alacresque ad funiculi spatium
 provolant; sed mox miserè decidunt.
 Elias raptus in cælum pallium reliquit:
 neque religiosus tutò ad vitam cæle-
 stem evolabit, nisi propriæ voluntatis
 pallium reliquerit; rescindat ergo om-
 nia, dimittat omnia, *soli Deo se conse-
 cret & permittat*, non est liber carnis,
 quòd longam catenam habeat, et si per
 intervallum ludat; rumpenda est om-
 nis catena; ut ad Deum liberè evolare,
 illique *soli* integrè inhærere liceat: & si
 quòd fortasse filum voluntatis propriæ,
 aut affectionis inordinatæ, constrictum
 teneat, hæc renovatione præcidere al-
 laboret.

Quæ cum ita sint; ut infinitis summis-
 que Dei in nos beneficiis gratum ani-
 mum rependamus; nos totos ei penitus
 devoveamus; atque in primis cor no-
 strum ei consecremus & per votorum
 oblationem ac renovationem in holo-
 caustum perfectum offeramus: ac pri-
 mò quidem relictis, abscissis & con-
 temptis omnibus terrenis bonis, cordi
 nostro,

III.
 Perfecta
 obadien-
 tia.

nostro, *soli* inscribamus, omnem amorem à terrenis avulsam in Deum unum transferendo. Deinde omnibus carnalibus, & inordinatis sensuum voluptatibus abscessis, cor *soli Deo*, ejusque gustui ac oblectationi transcribamus. Denique amoris proprio, voluntati que, quæ Deo, aut Superioribus discordet, penitus renunciemus; & illi quodque *soli* insculpamus, nimirum *soli Deo* deinceps obtemperatura. Quod si quid difficultatis occurrerit, strenuè id perumpamus. Fertur thesaurorum genus esse, quod sub magico artificio, ab horribili-

bus spectris ac manibus custodiatur, ac si quis audeat solum, spectacula illa subito evanescant ac facessant; nec unquam amplius compareant, atque ita securè thesauris istis frui liceat. Ita nobis, non majore labore opus est, quam animo; fortiter duntaxat, audeamus, & rem aggrediamur, ac fugatis repente difficultatum spectris, spiritualibus thesauris potiemur, & absque magna molestia, arcanà vitæ spiritualis dulcedine perfruemur.

